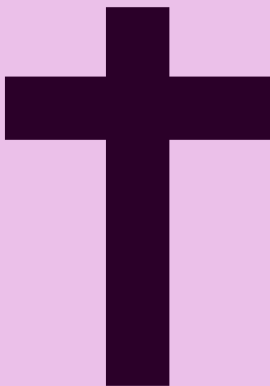

El Nuevo Testamento:
Cuicateco de Teutila

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec,
Teutila)

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS . . .	81
SAN LUCAS	131
SAN JUAN	209
HECHOS	272
ROMANOS	347
1 CORINTIOS . . .	381
2 CORINTIOS . . .	416
GALATAS	438
EFESIOS	450
FILIPENSES	462
COLOSENSES . . .	470
1 TESALONI- CENSES	478
2 TESALONI- CENSES	485
1 TIMOTEO	489
2 TIMOTEO	498
TITO	504
FILEMON	508
HEBREOS	510
SANTIAGO	536
1 PEDRO	545
2 PEDRO	555
1 JUAN	561
2 JUAN	570
3 JUAN	572
JUDAS	574
APOCALIPSIS . . .	577

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndata yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Tuhca cochi ndata yahn Dihvo vo Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne, David man, Abraham man.

² Daya Abraham ne, Isaac. Daya Isaac ne, Jacob. Daya Jacob ne, Judá nduco dihno se. ³ Daya Judá nduco Tamar ne, Fares man, Zara man. Daya Fares ne, Esrom. Daya Esrom ne, Aram. ⁴ Daya Aram ne, Aminadab. Daya Aminadab ne, Naasón. Daya Naasón ne, Salmón. ⁵ Daya Salmón nduco Rahab ne, Booz. Daya Booz nduco Rut ne, Obed. Daya Obed ne, Isaí. ⁶ Daya Isaí ne, rey David. Daya rey David nduco ndahta yahn Urías ne, Salomón.

⁷ Daya Salomón ne, Roboam. Daya Roboam ne, Abías. Daya Abías ne, Asa. ⁸ Daya Asa ne, Josafat. Daya Josafat ne, Joram. Daya Joram ne, Uzías. ⁹ Daya Uzías ne, Jotam. Daya Jotam ne, Acaz. Daya Acaz ne, Ezequías. ¹⁰ Daya Ezequías ne, Manasés. Daya Manasés ne, Amón. Daya Amón ne, Josías. ¹¹ Daya Josías ne, Jeconías nduco dihno se. Tahn min che din sandado yahn Babilonia

preso ihyan nación yahn Israel, quenda se ihyan.

¹² Cuahn che chenán ihyan chahn nación yahn Babilonia, chihndeyan Salatiel, daya Jeconías. Daya Salatiel ne, Zorobabel. ¹³ Daya Zorobabel ne, Abiud. Daya Abiud ne, Eliaquim. Daya Eliaquim ne, Azor. ¹⁴ Daya Azor ne, Sadoc. Daya Sadoc ne, Aquim. Daya Aquim ne, Eliud. ¹⁵ Daya Eliud ne, Eleazar. Daya Eleazar ne, Matán. Daya Matán ne, Jacob. ¹⁶ Daya Jacob ne, José, ihyan min che chihnevaco nduco María, chaco Dihvo vo Jesucristo. Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehense.

¹⁷ Ri ndichecun ihyan ndico che cochi rihco ndata ye nde cuahn che quenán Abraham iyehense nde nda ro che quenán David. Me nde ro che quenán David ne, te ndichecun ihyan ndico nde nda ro che chahtenan ihyan nación yahn Israel preso nación yahn Babilonia. Me nde ro min ne, te ndichecun ihyan ndico nde nda ro che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehense.

Nduhca che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Tuhca chi che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo: Chaco ye, María ne, a va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco

José. Numanahn che metah cahnevaco ye ne, nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ndaca daya ye. ¹⁹ Nducote ndah ihyan José ne, cuahn che checadino ye che quenun daya María ne, hua nahn ye che cora vedecuihno yahn ihyan min. Chemin che chihco dama ino ye che decuihno ye ndudo yahn ye nduco vih, tin deman no ye, cava che hua cadino ihyan. ²⁰ Ate ndihchero ye van yahnde yahn ye ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rahn ángel me ri ye ihyan:

—José, ndata yahn David, hua dehve rahque, co cahnevaque nduco María. Hua ndeh ndedecadine, te che quenun daya ye ne, a nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. ²¹ Cuahn che cuhndeyan decuah me ne, cuaconehn che duche JESUS, te a ihyan min che ndedevahn ye ihyan yahn ye, cava che hua conda ihyan chahn, din nunde yahn ye.

²² Tihca chi nducuah chemin cava che conahn che chihquentiyon Dihvo vo Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhca:

²³ Ama ndahta ntuhco ne, conun daya ye.

Cuahn che cuhndeyan ne, conan che duche Emanuel.

Che tihca duche ne, conahn che Dendiohs nduco ye uvo.

²⁴ Cuahn che ntuche José ne, dinahn ye nduhca che

chihquentiyon ángel me ihyan, ne chihnevaco ye nduco María. ²⁵ Ate metah conan cuma ye ihyan nde chuh ro che chihndeyan decuah me. Cuahn che chihndeyan decuah me ne, JESUS chaconahn ye che duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihndeyan Dihvo vo Jesucristo yan Belén, estado yahn Judea, cuahn che quenan rey Herodes rihquentiyon ye estado min. Tahn min ne, o ino ihyan devano che chica ye yahn yahn cuahn nan che riquendah yahn ne, nda ye yan Jerusalén, ² ne tumerune ye:

—¿Ti quenan rey yahn ihyan nación yahn Israel che a chihndeyan ye ne? A devano nuhn che a va ye, te a ndihchero nuhn iyon che rihco ro che a chihndeyan ye. Chemin che cochi nuhn ndeva nuhn yavenan ye.

³ Cuahn che checadino rey Herodes che tihca ne, ama ndeh ndedecadino se. Namin nducoyaca ihyan yan Jerusalén ama ndeh ndedecadino ye. ⁴ Tuhme chihquentiyon rey me che ndo dama chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne tumerune se ti va cade che cuhndeyan ihyan che

dechuh Dendiohs, ndede-
vahn ye ihyan iyehse.
5 Ndahconan ihyan chahn, ne
rahn ye ri ye sahn:

—Yan Belén, estado yahn
Judea, va cade che cuh-
ndeyan ye, te dirun ihyan
profeta tuhca:

6 Yan Belén, estado yahn
Judea ne,
co cuande van yan rahte
yahn estado min,
te min va che cuhndeyan
ihyan ndinan
che din ye cudado ihyan
yahn Dendiohs, ihyan
nación yahn Israel.

7 Chihno min ne, cuahn
ndeh cah rey me ihyan de-
vano chahn, ne tumerune se
ihyan deh ro niyon che chih-
nde ro iyon me. 8 Tuhme chi-
hquentiyon se ihyan chahn,
ne rahn se:

—Cuahn nchuhn yan
Belén, tumerune ndah ne ti
quenandecuah me, ne cuahn
che a ntaca ne ne, checu ne
ndudo yahn cava che namin
cahn ndevá yavenan.

9 Chihno chihcovan ihyan
chahn che rahn rey me ne,
quendi ye cuahn ye. Tuhme
iyon me ne, quendahn
cuahn nde nda cuaco nan
che quendite decuah me, ne
min quendihco. 10 Cuahn che
ndihchero ihyan chahn che
quendihco iyon me min ne,
ama chi yeno ye. 11 Chenda
ye chete vah, ne cuahn che
ndihchero ye lihn me nduco
chaco Mariá ne, chehntihya
ye ndeva ye yavenan. Tuhme
nahne ye yave nan che
chenun tume yahn ye, ne

tendah ye diyahnguan man,
cuhn man, nundedan che
duche mirra man, cah ye
co yahn lihn me. 12 Chihno
min ne, cah Dendiohs che
checadino ihyan chahn van
yahnde yahn ye che metah
ndaconan ye nan quenun
Herodes, ne chemin che
chahconan ye yune, conahn
ye yan vaco ye.

*Chano José, quenda ye
Mariá nduco lihn me, cuahn
ye nación yahn Egipto*

13 Cuahn che a conahn
ihyan devano chahn ne,
ndihchero José van yahnde
yahn ye ama ángel yahn
Dihvo vo Dendiohs, ne rahn
ángel me ri ye ihyan:

—Cuiquenda sahn dihn
nduco chaco se, ne codin vi,
cuehn cuahn nación yahn
Egipto. Min conen nde ro che
cahcantiyón che ndaconen,
te Herodes ne, nuhn se sahn
dihn me cava che cahn se
sahn.

14 Ndetahno quenda José
sahn dihn me nduco chaco se
chete rahn, cuahn ye cuahn
nación yahn Egipto. 15 Min
chahtenan ye nde nda ro che
chih Herodes. Tihca chi cava
che conahn ndudo che cah
Dendiohs, dirun ihyan pro-
feta tuhca: “Nde nación yahn
Egipto quenda Dayá.”

*Dechuh Herodes sandado,
chahn se chihno se checahya*

16 Cuahn che tumacadino
Herodes che chahcotahn
ihyan devano chahn yahn se
ne, ama chi tan se, ne dechuh
se sandado yan Belén man,
yan che nino min man, che

chihno se nducoyaca decuaḥ chahn, nde checahya che a ri o nduyo, te a tih va ro che ndihchero ihyan devano chahn iyon me. ¹⁷ Nduco tihca chinahn ndudo che dirun ihyan profeta Jeremías tuhca:

¹⁸ Ama rah ran ihyan man, ama raco ye man, anduhneca ndete che man Raquel raco ye cava daya ye.

Hua ndaca ye vedechahtino, te a chihno chihno se daya ye.

¹⁹ Cuahn che a chih Herodes ne, min nación yahn Egipto ndihchero José van yahnde yahn ye, ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rahn ángel me ri ye ihyan:

²⁰ —Cuendiquenda sahn dihn me nduco chaco se, ne conahn nación yahn Israel, te a chih sahn che nahn cahno se sahn.

²¹ Tuhme ndiquenda José sahn dihn me nduco chaco se, ne ndaconan ye nación yahn Israel. ²² Ate checadino José che Arquelao rihquentiyon se menun chida se estado yahn Judea, ne hua chihquino ye quenan ye estado min. Tuhme cah Dendiohs che checadino ye van yahnde yahn ye, ne cuahn ye estado yahn Galilea. ²³ Min quenan ye ama van che duche Nazaret. Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta yahn Dihvo vo Jesucristo tuhca: “Nazareno cahma ihyan yahn ye.”

3

Juan Bautista ne, rahn-dudo ye yahn nan che metah duhva

¹ Tahn min ne, nda Juan Bautista estado yahn Judea, yahn nan che metah duhva. Min cahndudo ye ² ne rahn ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cuahn cahcantiyon ye.

³ A yahn Juan che dirun ihyan profeta Isaías tuhca: Cuahndudo ama ihyan yahn nan che metah duhva, ne cahma ye tuhca:

“Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne cava che nevahncun ne Dihvo vo.”

⁴ Tino yahn Juan ne, ndiya nduco yudo yahn camello, ne quenan chete ye ama ima. Reh ye ama nan yahcadahn man, rih ye nedih yahn che va van chano man. ⁵ Ihyan yan Jerusalén man, ihyan che vate ye tama te o yan estado yahn Judea man, chihto ico Jordán man ne, rahn ye rihnevan ye che rahndudo Juan. ⁶ Rentuma ino ye nunde yahn ye, ne rehdennene Juan ihyan, min ico Jordán.

⁷ Ama yahn sahn fariseo man, sahn saduceo man, renda se cava che cuehdennene Juan sahn. Ate rihya ye sahn:

Nchuhn ne, nduhchan cu tan tihchan ne. ¿Duh te cuande nchuhn che din nun ino ne cava che ndevahn ne yahn castigo yahn

Dendiohs che va che co ne? ⁸ Cuahtenan nchuhn nduhca che rahtenan ihyan che rento ino ye nunde yahn ye numacuahn chedave yahn ye. ⁹ Hua ndere ndonan man ne nchuhn che ndata yahn Abraham nchuhn, te ndete che nahn Dendiohs che ndere co yahn ndata yahn ihyan min ne, nde tu che tuhchan co din ye che ndaconda ihyan che co cuande ye nan ndata yahn ye. ¹⁰ Man ne, anduhneca ndete che a va yan cu tin cava che cata dihyoduto yahn. Nducuahn yahn che hua cochihve ndute yahn ne, cata, conun vacoyahn. Atihnoqa co nduco nchuhn che hua cochihve che redin ne, te va che co ne castigo.

¹¹ 'U ne, rehdenune nchuhn cava che co ro che a nto ino ne nunde yahn ne. Ate a nun cochi tama ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, che nde hua rigonun chihve cava che co mozo yahn ye. Ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, din ye castigo ihyan nunde man. ¹² Nduhca che retive yato ihyan trigo, rih ndah ye, ne rene din dama ye dache yama yahn, rihquiyahn ye ne, tihca a nun techecade ihyan min yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahn che hua nda ro

che ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

¹³ Tahn min ne, chica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea, nda ye ico Jordán nan quenan Juan cava che cuehdenune ye ihyan. ¹⁴ Ate rahn Juan ri ye ihyan:

—U che rendotenán ndih cava che cuehdenune ne u, ¿taqa che u cuehdenuné ndih?

¹⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nahn che cuehdenune u, te redin yahn che dinahn vo nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Tuhme chehdenune Juan ihyan. ¹⁶ Chihno chedenune Dihvo vo ne, ndiquenda ye van nune. Ura min ndihchero ye Vaco Ndah yahn Dendiohs che chica vahchetero. Deca ro icui deca ro, ne chiya, quenun ihyan. ¹⁷ Tuhme chenun ama ndudo che chica vahchetero che rahn tuhca:

—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Ama yenó che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo ama cuan, yahn nan che metah duhva, cava che tumarande chundah ihyan.

² Min quenun ye chete che o raco ro, ne hua cheh ye. Chihno min ne, chi cuico ye.

³Tuhme chahn nda chundah, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, codin ne che tu che tuhchan ne, ndaconda pan.

⁴Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Ndiyu deman pan che rendotenan ihyan, te namin rendotenan ye ndudo yahn Dendiohs.”

⁵Chihno min ne, quenda se ihyan nde tin yaco yahn yan Jerusalén. ⁶Rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cava ne muhn, co ne nde ndiyahn, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Caħcantiyon Dendiohs ángel yahn ye che din ye cudado ndih, cava che hua dehva co yahn ne.

⁷Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Namin ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Hua tumerende Dihve Dendiohs.”

⁸Chihno min ne, quenda chundah me ihyan ama tin ico yaco, ne nahma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehense. ⁹Rahn se ri se ihyan:

—Ndete che cahntihya ne nan, ndeva ne yavenan ne, té nducuahn vederihquentiyon che tahchan ndih.

¹⁰Ate ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuavi nan, chundah, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cuendeva yavenan Dihve Dendiohs. A ihyan min no codinehn yahn ye.”

¹¹Tuhme chihcoman chundah me ihyan, ne nda ángel chinduco ye ihyan.

Canan Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye

¹²Cuahn che checadino Dihvo vo che quenun Juan vacoyahn ne, conahn ye estado yahn Galilea. ¹³Ate hua quenah ye yan Nazaret. Tahque ndah ye ne, cuahn ye quenah ye yan Capernaum, yahn yahn Zabulón man, Neftalí man. ¹⁴Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

¹⁵Yahn yahn Zabulón man, Neftalí man, chihto yune che rahn nan vine man, tama lado yahn ico Jordán man, estado yahn Galilea, yan vaco ihyan tama nación man,

¹⁶min ne, anduhneca ndete che man nan che vate ihyan.

Ate nda ro che anduhneca ndete che condihco dave nan ye.

Ihyan che vate ye min ne, cahnda yahn ye anduhneca ndete che a vate ye tah vederih.

Ate nda ro che anduhneca ndete che co dave yahn ye.

¹⁷A nde tahn min canan Dihvo vo rahndudo ye, ne rahn ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, a nun cuahn cahcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye cun ihyan che retah yahca cava che conduco ye ihyan

¹⁸ Ama yune ne, quechica Dihvo vo chihto vine yahn Galilea. Ndihero ye o ihyan retah yahca, Simón Pedro man, diho ye Andrés man. Ura min ne, rentiyan ihyan chahn yana chete vine me cava che cotah ye yahca. ¹⁹ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne ndotenan che din dama ne yahca ne, cacuahn nchuhn cava che din dama ne ihyan, conduco ye u.

²⁰ Ndetahno chihcoman ihyan chahn yana yahn ye, ne cuahn ye nduco Dihvo vo.

²¹ Tah cuahn cana nan me ne, ndihero ye o daya Zebedeo, Jacobo man, Juan man. Chenun ye chete barco nduco chida ye, rentahyon nan ye yana yahn ye. Namin yahve Dihvo vo ihyan, ²² ne ndetahno chihcoman ye chida ye man, barco me man, cuahn ye nduco Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihuahn ye ama yahn ihyan

²³ Chihno min ne, quechica Dihvo vo numacuahn yan yahn Galilea, ricuahn ye nduh cuan yaco yahn ihyan

nación yahn Israel. Rahndudo ye nduhca che rihquentiyan Dendiohs ihyan yahn ye, ne redin ye che rendoyahn ihyan cah. ²⁴ Nde numachahte nación yahn Siria chetuhn ndudo yahn vederihno che redin ye, ne ama chengu ihyan ihyan cah yahn ye, ihyan che rih dihca ye man, ihyan che ndi cheche ye man, ne din Dihvo vo che ndoyahn ye. Namin ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. ²⁵ Ama yahn ihyan chinduco ye ihyan, ihyan estado yahn Galilea man, ihyan estado yahn Judea man, ihyan yan Decápolis man, ihyan yan Jerusalén man, ihyan che vate ye tama lado lco Jordán man.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ama tingüete

¹ Cuahn che ndihero Dihvo vo che ama yahn ihyan chenun ye min ne, cocha ye ama tingüete, chihnde ye. Tuhme ndo dama ihyan che ritahno ye ihyan nan ye, ² ne chihuahn ye ihyan chahn tuhca:

³ —Ihyan che ri ndache ye yahn che chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye, te cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyan Dendiohs.

⁴ Ihyan che ran ye ne, ndah ro yahn ye, te necah Dendiohs vedechahtino ihyan.

⁵ 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro yahn ye, te cuahtenan ye iyehñse nduhcā che necāh Dendiohs ndudo yahn ye.

⁶ 'Ihyan che āma nahn ye che runecāde cuahtenan ye ne, ndah ro yahn ye, te conan Dendiohs ihyan cāva che conahn nduco ye.

⁷ 'Ihyan che renan vahino ye ihyan chenāhn ne, ndah ro yahn ye, te conan vahino Dendiohs ihyan.

⁸ 'Ihyan che hua chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye, te ndeva Dendiohs ihyan.

⁹ 'Ihyan che riyahve ye ihyan cāva che ndo yan ye nduco vih ne, ndah ro yahn ye, te nedin dāya Dendiohs ihyan.

¹⁰ 'Ihyan che redin tān ihyan nduco ye yahn che runecāde vatechica ye ne, ndah ro yahn ye, te rihquentiyon Dendiohs ihyan.

¹¹ 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cahma tān ihyan nduco ne mān, din tān ye nduco ne mān, ndere cahma nunde ye yahn ne mān, yahn che ritahno ne u. ¹² Cuahn che tihcā cuahno co ne ne, co yeno ne, te ndeva Dendiohs nchuhn, cuahtenan ne vahchetero. A devano ne te a tihcā chahno chi ihyan profeta che chahte ye a rāhn me, din tān ihyan nduco ye.

Ejemplo yahn ima

¹³ 'Ima ne, āma richihve, ate ndete che necān, che metah chihn dihne ne, ametah cochihve. Va che cahtera ihyan, condinun

condināhno ye. Chemin che nahn che din nchuhn cudādo vederihquentiyon che chenān cuma ne.

Ejemplo yahn yahn

¹⁴ 'Nduhcā che richihve yahn che ri ro dave nān ihyan muhn iyehñse ne, tihcā richihve nchuhn cāva nducoyāca ihyan, te a devano ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Yan ne, rihco ihyan āma tin ico, te nahn ye che ndah co ro. ¹⁵ Namin cuahn che nahn yahn ihyan āma yahn ne, rihco ye nān che yāco cāva che co ro dave nān ihyan che chenun ye chete vah. Hua rihco ndeh ye mān āma cajón. ¹⁶ Namin nchuhn ne, nahn che runecāde cuahtechica ne cāva che cua cuande nducoyāca ihyan, ne ndeva ye yavenān Chida ne che va ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cah cuande ye yahn ley che dirun Moisés

¹⁷ 'Cuedevano nchuhn che ndā ndiyu cāva che cuahcotāhn yahn ley che dirun Moisés mān, ndudo che dirun ihyan profeta mān, te cāva che cah cuandé ihyan deh conahn. ¹⁸ Cuāco rāhn rí nchuhn te numanahn che metah cuihno vahchetero mān, iyehñse mān ne, hua condanan nde āma ndudo nān ley min. Ndē nducuahn che hua nduh rignonun chihve che rāhco ihyan ne, va che conahn. ¹⁹ Chemin che adecoduhno ihyan che

cahnevi ye ama nan veder-ihquentiyon yahn, andahre hua nduh rigonun chihve che rahco ye, ne tihca cacuahn ye ihyan chenahn ne, ihyan min ne, hua nduh rigonun chihve ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. Ate ihyan che dinahn ye nducuah, ne tihca cacuahn ye ihyan chenahn ne, ama rigonun chihve ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ²⁰ Rahn ri nchuhn te ndete che hua nde tahque runecade cuahtechica ne che co sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, nde hua co cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tan ihyan

²¹ 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhca: "Hua cahne ihyan, te adecoduhno ihyan che cahno ye vih ne, va che co ye castigo."

²² Ate u ne, rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che co tan ye nduco ihyan chenahn ne, va che co ye castigo. Adecoduhno ihyan che cahva ye nduco ihyan chenahn ne, va che ndo dama ihyan ndinan, din ye castigo ihyan. Adecoduhno ihyan che cahma ye co ye tama ca ihyan che nahn dave yahn ne, cahnda yahn ye, te nduco nunde min ne, codin che conun ye van ruchiyahn.

²³ 'Chemin che rahn ri nchuhn te andahre a nda ne

nan ta nduco vedino che cah ne Dendiohs, ate ndete che ura min nta tin ne che va nunde yahn ne nan ihyan ne, ²⁴ cuihco ndah ne vedino me chihto nan ta, ne dinoca cahne ndaca ne che nchahco nunde ihyan min, cuenedin ndah ne ndudo nduco ye. Tuhme co cah ne vedino yahn ne.

²⁵ 'Me ndete che va ihyan che nahn caca nunde ye yahn nchuhn ne, codin nun ino ne cuenedin ndah ne ndudo nduco ye numanahn che metah caca nunde ye yahn ne, te ndete che hua ne, cahco ye nchuhn tah intiyahn. Intiyahn ne, cahcantiyon ye policia che tihyon se nchuhn vacoyahn, ²⁶ ne cuaco rahn ri nchuhn te min cuahtenun ne nde cuihno nedihve ne nducuah.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndahta che hua nihnevaco nduco ye

²⁷ 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhca: "Hua ndere conen nduco ndahta che hua nihnevaco ndoque."

²⁸ Ate u ne, rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che ndihchero ye ama ndahta, ne ndedecadino ye che nahn conan ye nduco te ne, nduco chemin a quendihco ye nunde nduco te nan Dendiohs, te anduhneca ndete che a quenan ye nduco te.

²⁹ 'Ndete che cava ama ndutinan nchuhn adeche

denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacaḥ ne yahn. Codin ne cuande anduhneca ndete che a tico ne chacondah ne, te tahque ndah che conda ama ndutinan ne yodemin ca che cuahtenun ne van ruchiyahn. ³⁰ Ndete che cava ama tah nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacaḥ ne yahn. Codin ne cuande anduhneca ndete che a chihca ne chacondah ne, te tahque ndah che conda ama tah ne yodemin ca che cuahtenun ne van ruchiyahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahca che tehche ihyan ndahta yahn ye

³¹ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Adecoduhno ihyan che nahn tehche ye ndahta yahn ye ne, va che dirun ye ama caca, cah ye tahn nan che cahco ro ye che a ntehche ye tahn." ³² Ate u ne, rahn ri nchuhn te co tehche ihyan ndahta yahn ye atenan ndete che conan te nduco tama chahn, te ndete che ndere tehche ye tahn ne, cuahn che cuhnde te nduco tama se ne, a man ye quendihco ye nunde. Namin adecoduhno ihyan che cahnevaco ye nduco ama ndahta che ntehche inchahn te tahn ne, condihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihton yan ihyan Dendiohs cuahn che cah ye ndudo yahn ye

³³ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Hua ndere cah ndudo yehn Dihve Dendiohs, te va che dinehn nducuahn ndudo yehn che cah." ³⁴ Ate u ne, rahn ri nchuhn te hua cah ne ndudo yahn ne, ntihton yan ne Dendiohs. Namin hua ntihton yan ne vahchetero, te min quenan ye rihquentiyon ye. ³⁵ Nde hua ntihton yan ne muhn iyehense, te quenan ye numachahte. Nde hua ntihton yan ne Jerusalen, te yan yahn ye. ³⁶ Nde hua ntihton yan ne tin ne, te nde ama yudo tin ne ne, metah vederihquentiyon yahn ne che cahcantiyon ne che ndacorun color yahn. ³⁷ Cuahn che cah ne ndudo yahn ne ne, hua ntihton yan ne nde ama nan dehtenduh. Ama no ndudo cahma ne, a tihca, a o hua tihca, te che rentihdenan ca ne ndudo cava che cotahno ihyan ne, chundah rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedetan

³⁸ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Adecoduhno nunde che din ihyan ne, a nunde min no va che nuhnde menun yahn ye." ³⁹ Ate u ne, rahn ri nchuhn te hua dama co ne nduco ihyan che din tan ye nduco ne. Ndete che va ihyan che cuahn ye ama lado vaconan ne ne, ndotenan che dama co ne nduco ye ne, cuahnecon ne

che cuahn ye tama lado. 40 Ndete che va ihyan che caca nunde ye yahn ne, nahn cahnevi cahteca ne ne, cah ne nde cahteca tu yahn ne ihyan. 41 Ndete che tahn nun sandado nchuhn yune, cahcantiyon se che quendehde ne chede yahn se nduhneva che rihquentiyan ley ne, nde chuhnan ca cuiquendehde ne yahn se. 42 Adecoduhno ihyan che caca ye dehtenduh yahn nchuhn, a nahn yahn ye, o nahn tumanan no ye ne, cah ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che tan ye nduco ye

43 Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Codin yahine ihyan che yahino ye di, ne codin tan nduco ihyan che redin tan ye ndoque." 44 Ate u ne, rahn ri nchuhn: Codin yahino ne ihyan che rendihche tan ye nchuhn man, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ihyan che rahva ye yahn ne man, ihyan che rihya ye nchuhn man, ihyan che redin tan ye nduco ne man. 45 Ndete che tihca din nchuhn ne, dama ri ne nduco Chida ne che va ye vahchetero, te ihyan min ne, redin ye che rendihco dave yahn yahn man, redin ye che ran co man, cava che ndah yahn ihyan che ndah ihyan ye man, ihyan che duhtuno ihyan ye man. 46 Ndete che atenan ihyan

che yahino ye nchuhn din yahino ne ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde sahn rica tume cade iyo tihca redin se. 47 Namin ndete che atenan combiero yahn ne necah ne Dendiohs ihyan ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde ihyan che hua devano ye che va Dendiohs tihca redin ye. 48 Nchuhn ne, nahn che runecade ne nduhca che runecade Chida ne che va ye vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhca che redin yahn che din ihyan vedevahino

1 Cuihco nchuhn cudado che hua din ne dehtenduh che ndah atenan cava che ndihchero ihyan, te ndete che cava che ndeva ihyan yavenan ne che tihca din ne ne, nde hua cochihve yahn ne nan Chida ne che va ye vahchetero. 2 Chemin che cuahn che din ne vedevahino ne, co din ne cuande che hua cadino nde ama ihyan. Hua dama co ne nduco sahn che o nan o chende se che redin se vedevahino nan nducoyaca ihyan, chete yaco man, cuahn yune man. Sahn chahn ne, tihca redin se cava che ndonan ihyan sahn, ate cuaco rahn ri nchuhn te nde hua cochihve yahn se nan Dendiohs che tihca redin se. 3-4 Ndaconan rahn ri nchuhn te cuahn che din ne vedevahino ne, co din ne cuande che hua cadino nde ama ihyan, cava che

Chida ne che rendihche ye nducuahn che redin ne ne, ndahco menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhca che covah ye

⁵ Nchuhn ne, cuahn che covah ne ne, hua din ne nduhca che redin sahn che o nan o chende se che renan ino se rahtendi se revah se chete yaco man, cuahn yune man, nan che co ndihchero nducoyaca ihyan sahn. Cuaco rahn ri nchuhn te nde hua cochihve yahn se nan Dendiohs che tihca redin se. ⁶ Cuahn che covah nchuhn ne, codin ne cuande che hua van yahn ihyan. Tahque ndah che deman ne covah ne chete vah nan che deman Chida ne cahnevan ye. Cuedevano ne te rendihchero ye nchuhn, ne ndahco menun ye yahn ne.

⁷ Cuahn che covah nchuhn ne, hua din ne nduhca che redin ihyan che hua devano ye che va Dendiohs. Ama ndeh revah ye nan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, te rahco ye te nduco che ama ndeh revah ye ne, cahnevan dendiohs yahn ye.

⁸ Hua dama co ne nduco ye nan che revah ne, te Chida ne ne, nde ura che ametah caca ne ihyan ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che rendotenan ne. ⁹ Chemin che covah nchuhn tuhca:

Chida nuhn che va ne vahchetero,

Rica nuhn ndih che din ne che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ne, co

devano ye che metah nde ama nunde nan ne.

¹⁰ Rica nuhn ndih che cuanan cahcantiyon ne nuhn.

Nahn nuhn che dinahn ihyan iyehse vederihquentiyan yahn ne nduhca che redinahn angel che vate ye vahchetero.

¹¹ Cuete ne che cheh nuhn man ro cuh.

¹² Cuenchahco ne nunde yahn nuhn nduhca che renchahco man nuhn yahn ihyan che redin tan ye nduco nuhn.

¹³ Cuendedevahn ne nuhn tah chundah, hua cuahnecun ne che tumarande se nuhn.

Tihca, te a ndih che rihquentiyan ne cuahn dama. Ama yudo vederihquentiyan quenan cuma ne. Tihca co.

¹⁴ Cuedevano nchuhn te ndete che nchahco ne yahn ihyan che redin tan ye nduco ne ne, namin Chida ne che va ye vahchetero nchahco ye nunde yahn ne. ¹⁵ Ate ndete hua nchahco ne yahn ihyan ne, namin Chida ne che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhca che cuahte ye yahte

¹⁶ Nchuhn ne, cuahn che cuahte ne yahte ne, hua din ne nduhca che redin sahn che o nan o chende se. Sahn chahn ne, ndih ran vaconan se cava che cadino ihyan che vate se yahte. Cuaco rahn

rí nchuhn te nde hua cochihve ved-
erendecadino yahn ne, ne
anduhneca ndete che ama
man nan che vate ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

¹⁹ 'Hua cuahcoran nchuhn
cava vedecuihca che a
chemin no din dama ne.
Hua regu, te rine iteduhn
man, reh dache man, renda
sahn duco, riquenda se man.
²⁰ Tahque ndah ne, codin nun
ino ne cava che cuahtenan
ne vahchetero, te chemin ne,
anduhneca ama vedecuihca
che hua redetoh iteduhn
man, hua reh dache man,
hua riquenda sahn duco
man. ²¹ Nahn che tihca
din nchuhn. A devano ne
te nan che va vedecuihca
ne, a yahn chemin no che
rendecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinan ihyan

²²⁻²³ 'Nduhtinan nchuhn
ne, nduhca ama yahn che
richihve yahn ne che ri ro
nan ne. Ndete che ndah
ndutinan ne ne, ndah ro nan
ne. Ate ndete che hua ne,
anduhneca ndete che man
nan che vate ne. Atihnoca
vederendecadino yahn
ne, te ndete che cochihve
ne, conahn ndah ne vederi-
hquentiyon yahn Dendiohs.
Ate ndete che cuahcotahn
ne vederihquentiyon yahn

ye ne, hua cochihve ved-
erendecadino yahn ne, ne
anduhneca ndete che ama
man nan che vate ne.

*Dihvo vo Jesucristo ne,
chicuahn ye che a Dendiohs
va che din yahino ihyan ndiyu
vedecuihca*

²⁴ 'Nde ama ihyan ne, hua
co cuahtenan cuma ye o di-
hve ye damandahn, te din
yahino ye ama, ne cahcoman
ye tama, o dinahn ye yahn
ama, ne cuahcotahn ye yahn
tama. Atihnoca nchuhn, te
hua co din yahino ne Den-
diohs ndete che yahino ne
vedecuihca.

*Dendiohs ne, redin ye
cudado ihyan yahn ye*

²⁵ 'Rahn ri nchuhn: Hua
cuahcoran ne deh cheh ne
man, deh cuh ne man, ti
ndaca ne tino che cuahtenun
ne man. A Dendiohs che deco
ye nchuhn iyehense, ne te ye
che cheh ne man, tino che
cuahtenun ne man. ²⁶ Cua
cuande nchuhn. Yahda ne,
andahre hua rendotenan
che din te nduhca che redin
ihyan che rino ye ndata
man, rentumanan ye ndute
ndata man, rih ndah ye
man, ate Chida ne che va
ye vahchetero ne, redin ye
che rendaca te che reh te.
Cudevano ne te tahque
redin ye cudado nchuhn
che co ite chahn. ²⁷ Nde
ama nchuhn, andahre ama
ndedecadino ne, ate hua co
din man ne che cuihta ne
mahn metro.

²⁸ 'Nde hua redin yahn
che ndedecadino nchuhn ti
ngua ne tino che cuahtenun

ne. Cua cuande ne. Nanda ne, hua rendotenan che din nduhca che redin ihyan che redin ye ntiyon man, riya ye tino man, ²⁹ ne rahn ri nchuhn te nde rey Salomón andahre ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye, ate tahque ndah chan ro nanda che co tino che quenun ye. ³⁰ Nchuhn che ndeh rendedecadino ne cava ne, nducote redin Dendiohs che ama ndah chan ro nanda andahre ama o ro ra regu, cudevano ne te tahque redin ye cudado nchuhn. ³¹ Chemin che hua nahn che ama ndedecadino ne deh cheh ne man, deh cuh ne man, ti ngua ne tino yahn ne man. ³² Ihyan che nde hua devano che va Dendiohs ne, ama rendedecadino ye yahn dehtenduh chemin chan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero che redin ye cudado nchuhn, ne a devano ye yahn dehtenduh che rendotenan ne. ³³ Menan vihca cuahnecon ne che cahcantiyon ye nchuhn man, runecade cuahtechica ne nduhca che nahn ye man, ne te ye nducuahn dehtenduh chemin chan che rendotenan ne. ³⁴ Chemin che hua ndedecadino nchuhn taça cuahno co ne caviyan deman, te queri ama ro ne, va vederahn yahn ne, ne hua redin yahn che cuahcoran ne taça cuahno co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua

ndahchenan ihyan vih

¹ 'Hua ndahchenan nchuhn ihyan cava che hua din Dendiohs castigo nchuhn. ² Nduhca che ndahchenan ne ihyan ne, tihca cua cuande Dendiohs nchuhn, din ye castigo nchuhn. ³ Ndete che ndahchenan ne ama ihyan yahn dehtenduh che hua ndahca redin ye, ate nde hua retumacadino ne che va dehtenduh che tahque chihnga redin man ne ne, anduhneca ndete che ama vihto quenun ndutinan ne nde hua retumacadino ne yahn, ate rendahchenan ne ihyan che quenun ama yaca ndutinan ye. ⁴ Ndete che yahve ne ama ihyan che hua ndahca redin ye cuahn che nde tahque chihnga redin man ne ne, anduhneca ndete che cahma ne co ne ihyan che tendah ne yaca che quenun ndutinan ye cuahn che quenun ama vihto ndutinan man ne. ⁵ Ndete che tihca din nchuhn ne, o nan o chende ne. Nahn che dinoca cahcoman ne dehtenduh che tahque chihnga redin ne, tuhme conan yahn ne che yahve ne ihyan che cahcoman ye dehtenduh che hua ndahca redin ye.

Ejemplo yahn yahna man, cuche man

⁶ 'Nde hua redin yahn che ndere yahve nchuhn ihyan che cheche chedave yahn ye cava che nevahnecon ye ndudo ndah yahn Dendiohs, te denan co tan ye nduco ne

man, duche rino ye ndudo me man. Ndete che ndere yahve ne ihyan chemin chan ne, anduhneca ndete che cah ne dehtenduh che ndah yahna, ne denan co tan te, cua te nchuhn man, anduhneca ndete che cahnetave ne tu diyahn nan cuhe, ne condinun condinahn te man.

Ejemplo nduhca che covah ihyan, caca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

7-8 'Cuica nchuhn dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihca, te anduhneca che redin man ne. Cuahn che rica ne dehtenduh combiero yahn ne ne, rete ye. Cuahn che renuhn ne dehtenduh ne, renda ca ne. Cuahn che riyahve ne chende vaco ihyan ne, renahne ye.

9 'Nde ama nchuhn ne, hua rahcotahn ne yahn daya ne cuahn che rica che cheh. Ndete che rica pan ne, hua rihquino ne recah ne tu. 10 Ndete che rica yute yahca ne, hua recah ne ama cu. 11 Nchuhn ne, andahre duhtuno ihyan ne ne, recah ne dehtenduh che ndah daya ne. Rahn ri nchuhn te Chida ne che va ye vahchetero ne, nde tahque nun te ye dehtenduh che ndah cuahn che caca ne ihyan.

12 'Codin nchuhn che ndah nduco ihyan nduhca che nahn ne che din ye nduco ne, te tihca rihquentiyon nan ley che dirun Moises man, libro che dirun ihyan profeta man.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

13-14 'Andahre ama vahche cuahno nchuhn, ate codin ne fuerza cahcoman ne vedeyeno yahn man ne, codinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, cava che co tuno ne vahchetero. Rahn ri nchuhn te neve ra ihyan che tuno ye min, ne anduhneca ndete che ama tuhco chendevah nan che conda ye man, ama vahche yune nan che chuh ye man. Me ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn man ye ne, ama yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhneca ndete che ama chahte chendevah nan che renda ye man, ama ndahca yune nan che rechuh ye man, ate cuahn che cuhnde cade yahn ye ne, co ye castigo, cuahtenun ye van ruchiyahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tachan ihyan sahn che redin ca che Dendiohs dechuh ye sahn

15 'Rahn ri nchuhn che cahco ne cudado yahn sahn che redin ca se che Dendiohs dechuh ye sahn. Sahn chahn ne, redin ca se che ama necun se, ate ama duhtuno ihyan se. 16 Nchuhn ne, cahco ne cudado nducuahn che redin se, ne tumacadino ne duh ihyan se. A devano nchuhn te ndiyu nan yahn yan che ri uva, nde huane nan chano yan che ri higo. 17-18 Yahn ndata che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yahn che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn. 19-20 Atihnoca sahn chahn, te nan ntiyon

yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che numa cuaco vatechica se o rih-ncheh se. Nducuahñ yahn che hua ndah ndute yahn ne, rihca ihyan, rihquiyahn ye. Atihnoca sahn chahn, te va che co se castigo, cuahtenun se van ruchiyahn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyaca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

²¹ 'Hua nducoyaca ihyan che rahn ye yahn che Dihve ye u, cuahtenan ye vahchetero, te atenan ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan min che va ye vahchetero. ²² Cuahn che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, ama yahn ihyan cahma ye yahn: "Dihve nuhn, nuhn ne, din nuhn ntiyon yahn ne, ntihyon yan nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendah nuhn vaco chihnga man, din nuhn ama ndeh nan vederihno man." ²³ Ate cahma có sahn chahn: "Ndiyu ihyan yahn nchuhn. Cuahn ne ama lado. Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

²⁴ 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye ndudo che tuhchan che ricuahn, ne dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca ama ihyan che vivo ye che chihno ye vaco ye, chihco ye name yahn nan yava. ²⁵ Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nahn man, chihta ico man, chano yune man. Chuh nune nan

nti vah me, ate hua dehva chi yahn, te chiche nti nan yava. ²⁶ Me adecoduhno ihyan che rihnevan ye ndudo che tuhchan che ricuahn, ne hua dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca ama ihyan tundo che chihno ye vaco ye man yahndute. ²⁷ Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nahn man, chano yune man, chihta ico man. Chuh nune nan nti vah me, ne quenda.

²⁸ Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ne, ama chahn ino ihyan, ²⁹ te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu nduhca che ricuahn sahn devano ley che dlrún Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rechayute

¹ Cuahn che ndaconan Dihvo vo che chahn ye tingüete me ne, ama yahn ihyan nduco ye. ² Ura min nda ama sahn che ndi se cah che rechayute, chehntihya se nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyahn.

³ Tuhme nahn tah ye sahn, ne rahn ye:

—Taca hua. Nahn. Man ne, a ndoyehn.

Ndetahno che rahn ye tihca ne, ndoyahn se. ⁴ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Culhque cudado. Hua cahme nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nan

chidocuyan, ndihchero ye di, ne cah vedino nduhca che chihquentiyon Moisés cava che co devano nducoyaca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sahn decahya yahn ama capitán

⁵ Cuahn che chenda Dihvo vo yan Capernaum ne, ama capitán yahn Roma, chica se favor ihyan, ⁶ ne rahn se:

—Dihvé, sahn decahya yahn ne, ndi cheche se, ametah cocha se.

⁷ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.

⁸ Ate rahn sahn capitán me ri se ihyan:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che cahñ ne ndevacó. Nduco ama ndudo che cahma ne ne, ndoyahn sahn decahya yahn. ⁹ Tihca, te namin u ne, va ihyan che nte ye vederihquentiyon quenán cumá, ne vate sandado yahn. Cuahn che rihquentiyón ama se che cahñ se ne, rahn se. Cuahn che rihquentiyón tama che chi se ne, rechi se. Adecoderno che rihquentiyón sahn decahya yahn ne, redinahn se.

¹⁰ Ama cuahn ino Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye nduco ihyan che nduco ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te nde van ihyan nación yahn Israel ne, hua ndacá nde ama ihyan che ama ritahno ye nduhca sahnguh. ¹¹ Rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan

numachahte iyehñse conduco ye Abraham man, Isaac man, Jacob man, cuahtenan ye nduco vih vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ¹² Ate ihyan che tahque redin yahn che cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs ne, ndotenan che cuahtenan ye min ne, dechuh Dendiohs ihyan cuahn chevah nan che man, ne min cuahtenun ye, cuaco ye man, cheh dihyon ye man.

¹³ Tuhme rahn ye ri ye capitán me:

—Conahn ndevaque, ne nduhca che chitehne ne, tihca conahn ndoque.

Me sahn decahya me ne, a ura min no ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indahn Pedro

¹⁴ Ama yune ne, chahn Dihvo vo Jesucristo ndevaco Pedro, ne indahn Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah ihno.

¹⁵ Nahn tah ye tah ihyan min, ne ndoyahn ye, chavi cah ihno me. Tuhme necuan ye, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama yahn ihyan cah

¹⁶ Ro min, cuahn che chi dah ne, ama yahn ihyan nda ye nan Dihvo vo, nda ye ihyan cah man, ihyan che chenun vaco chihnga ihyan man. Dihvo vo ne, nduco ama ndudo no ndetendah ye vaco chihnga chahn. Namin din ye che ndoyahn ihyan cah chahn. ¹⁷ Tihca chi

çava che conahn nduhça che dirun ihyan profeta Isaías tuhça: “Man ye cahnevi ye cah yahn ihyan.”

Sahn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ama yahn ihyan nduco ye ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn ye che cuahtenun ye chete ama barco, chuh ye nduco vih tama lado viche yahn vine yahn Galilea. ¹⁹ Ura min ama sahn devano ley che dirun Moisés chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, nahn conducó ndih adecotino che çahn ne.

²⁰ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Yuhne ne, va ive vaco te, ne yahda ne, va nan che rahte te, ate u che rinducó nducoyaça ihyan ne, metah nde nan che condité.

²¹ Tuhme tama sahn che rinduco se ihyan ne, rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, cuahnecun ne che conán nan chidá nde nda ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.

²² Ate ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Di ne, nahn che condoque u. Hua ndedecadine çava chemin. Ihyan che anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs ne, ihyan chahn co cuhche ye tenahn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tan

²³ Chihno min ne, chenda Dihvo vo chete barco me nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih. ²⁴ Ura min canan rano yuhne tan, ama rendedecuan nune nan vine me nde a renda chete barco me. Me Dihvo vo ne, quiyado ye. ²⁵ Tuhme ndedetuhche ihyan apóstol chahn ihyan, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, ¡cuendede-vahn ne nuhn!, te cuhchenun nuhn van nune.

²⁶ Ndahconan Dihvo vo:

—¿Dehco che ama vah nchuhn? ¿Taca che hua numa ino ne ritahno ne?

Tuhme necuan ye, chihco dihn ye yuhne me man, vine me man, ne nuhnde dihn.

²⁷ Nduco neve se van ihyan chahn, ne rahn se:

—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne man, nde vine man, redinahn che rihquentiyon ye?

O sahn yan Gadara che chenun vaco chihnga sahn

²⁸ Cuahn che nda Dihvo vo tama lado viche yahn vine me, yahn yahn yan Gadara ne, nda o sahn che chenun vaco chihnga sahn, che chica se van yayan nan che chenun tenahn. Ama redin tan se che nde ama ihyan hua rihquino ye chuh ye yune nino nan che chenun se. ²⁹ Ama yudo nan se rahn se:

—Jesús, Daya Dendiohs, ¿dehco che renun mendahn ne yune yahn nuhn? ¿Taca che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah nda ro yahn.

³⁰ Nino min ne, redin ihyan cudado ama yahn cuche.

³¹ Vaco chihnga chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne rahn ri ihyan:

—Ndete che ndetendah ne nuhn ne, cuahnecun ne che condā nuhn cuche sih.

³² Rahn Dihvo vo ri ye vaco chihnga chahn:

—Cuahn nchuhn.

Tuhme ndiquendāh vaco chihnga chahn sahn, ne chendā cuche chahn. Nducoyaca cuche chahn ne, cochahn te rano te nan ndava, cheranun te chete vine me, chihno chih te.

³³ Sahn che redin cudado cuche chahn ne, ama dihya se chi, ne conahn se rano se cuahn viyan me. Ndā se min ne, neco se ihyan nduhca che chihno chih cuche chahn man, deh chi yahn sahn che chenun vaco chihnga chahn man. ³⁴ Tuhme chahn nducoyaca ihyan yan nan che quenun Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan che ndaca ye min, nahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

¹ Chihno me min ne, chendā Dihvo vo chete barco, tuche ye vine me, nta ye yan vaco ye. ² Min ndā ihyan nan ye, nda ye ama sahn che ndi cheche se quendite se nan yundo. Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn ne, rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—Dayá, hua dehve rahque, a ndaque vederenchahco cava nunde yehn.

³ Min chenun van ama o sahn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se: “Sahn tih ne, ducherino se Dendiohs che tihca rahn se.” ⁴ Ndetahno checadino Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che chihnga rendedecadino nchuhn? ⁵ Ndete che cahmá có sahnguh: “A nchahcó nunde yehn” ne, nde hua co devano ne ndete che va vederihquentiyon yáhn, o hua. Ate ndete che cahmá có sahn: “Cuenequen, ne cuique” ne, co devano ne. ⁶ Chemin che cava che cadino ne che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, quenan cumá vederihquentiyon che nchahcó nunde yahn ihyan ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye nduco sahn che ndi cheche me:

—Cuenequen, cota yundo yehn, conahn ndevaue.

⁷ Ndetahno necuan sahn min, ne conahn se ndevaco se. ⁸ Nducoyaca ihyan che chenun ye min ne, dihya ye chi, ne ndeva ye yavenan Dendiohs yahn che necah ye vederihquentiyon min Dihvo vo cava che ndah yahn ihyan iyehense.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Mateo che conduco ye ihyan

⁹ Cuahn che chica Dihvo vo min, cuahn ye ne, ndihchero ye ama ihyan che duche ye Mateo. Ihyan min ne, quenān

ye ntiyon che rica ye tume çade iyo, ne raħn ye ri ye iħyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme necuan Mateo, cuahn ye chinduco ye iħyan.

¹⁰ Ama yune ne, reh Dihvo vo nduco iħyan apóstol yahn ye. Namin nduco ama yahn saħn rica tume çade iyo man, yahn ca saħn nunde man, vate se reh se nduco ye. ¹¹ Ndiħchero ama o saħn fariseo, ne raħn se ri se iħyan apóstol chahn:

—¿Dehco che tiħça redin Iħyan Ricuahn yahn nchuhn che reh ye ðama nduco saħn rica tume çade iyo man, saħn nunde chenahn man?

¹²⁻¹³ Chihnevan Dihvo vo che tiħça raħn se, ne raħn ye ri ye saħn:

—Iħyan cah che rendotenan ye saħn doctor, ndiyu iħyan che hua cah ye. Atihnoça u, te nda çava che conán iħyan nunde, nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu çava iħyan metah nunde yahn ye che raħco ye. Che va che din nchuhn ne, cuahn ne dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs che tuhça: “Tahque náhn che cuahtenan cuma nchuhn vedevahino che co che çahno ne ite, co te vedino nan.”

Tumerune iħyan Dihvo vo Jesucristo yahn yahte

¹⁴ Ura min ne, nda ama o iħyan che rinduco ye Juan Bautista, ne raħn ye ri ye Dihvo vo:

—Nuhn nduco saħn fariseo cuahn ðama rahte nuhn

yahte. ¿Dehco che iħyan che rinduco ye ndih hua rahte ye yahte ne?

¹⁵ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Iħyan che rinduco ye saħn rihnevaco ne, hua rahteran ye. Ate ndete che quenda iħyan saħn ne, cuahteran ye. Atihnoça iħyan che rinduco ye u, te man ro cuh ne, metah deh cuande che cuahte ye yahte. Ate cuahn che nda ro che quenda saħn nunde u ne, tuhme che cuaco, cuahte ye yahte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

¹⁶ 'Hua redin yahn che ndahchetahn vo costumbre ndico nduco vederihquentiyon ra. Nde ama iħyan hua renecaħnan ye ama ndi tino ra nan tino ndico, te ndete che tiħça din ye ne, ndeva doh tino ra me, ne nde tahque co chahte nan nte yahn tino ndico me. ¹⁷ Namin nde ama iħyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te ndete che tiħça din ye ne, condan ima ndico me, cora vino me, ne conda nduh che o. Chemin che va che cuih iħyan vino ra chete ima ra çava che hua dehva co yahn.

Tahn daya Jairo man, tahn ndahta che nahn tah te tino yahn Dihvo vo Jesucristo man

¹⁸ Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco iħyan chahn ne, nda ama saħn ndinan. Chehtihya se nan ye, ne raħn se ri se iħyan:

—Tahn dayá ne, a chih te cade menan lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn tah ne tahn, ne ndaconan conan te.

¹⁹ Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne cuahn ye nduco se nduco ihyan apóstol yahn ye. ²⁰ Ura min nda ama tahn ndahta che a ri ndichio nduyo che cah te, rendora te yun ro ro. Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, ne nahn tah te tino yahn ye. ²¹ Tihca din te, te ndedecadino te: “Mare tino yahn ye nahn tah, ne ndoyahn.” ²² Ndaconan ye ndihchero ye tahn, ne rahn ye:

—Dayá, hua dehve rahque. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.

A ura min no ndoyahn te.

²³ Cuahn che nda Dihvo vo vaco sahn ndinan me ne, ndihchero ye che a chenan sahn retive ndo ran man, ama ndito ihyan rah ran ye man. ²⁴ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Conahn nchuhn, te tahn dihn ne, hua dehve ndih te, quiyado te.

Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. ²⁵ Chihquentiyon ye che ndiquendah vah ihyan chahn, tuhme chenda ye nan che quendite tahn dihn me. Chetah ye tah te, ne necuan te. ²⁶ Nducoyaca ihyan che vate ye numachahte yahn min ne, checadino ye yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan o sahn nan ve

²⁷ Cuahn che conahn Dihvo vo ne, cuahn o sahn nan ve cuahn vedame ye rah se:

—Daya David, iconan vahino ne nuhn!

²⁸ Cuahn che nta ye, ndonda ye chete vah ne, chenda vah sahn nan ve chahn, chahn nda se nan ye, ne tumerune ye sahn:

—¿A ritahno nchuhn che co din che co ro nan ne ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din ne che co ro nan nuhn.

²⁹ Tuhme nahn tah ye ndutinan se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Conahn nduco nchuhn nduhca che ritahno ne.

³⁰ A ndetahno chi ro nan sahn chahn. Tuhme ama cah ye cudado sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Condi nchuhn cahma ne nduco nde ama ihyan taca chi che chi ro nan ne.

³¹ Ate cade ndaca se min, canan nte se nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn vederihno min van ihyan che vate ye numachahte yahn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendah cah nan ama sahn lihme

³² Cade ndiquendah sahn chahn vah ne, nda ama o ihyan, nda ye ama sahn lihme che quenun ama vaco chihnga sahn. ³³ Ndetendah Dihvo vo vaco chihnga me, ne ndetahno ndiquendah cah se, canan rente se. Ama cuahn ino ihyan, ne rahn ye:

—Nde menahn ametah conahn vederihno che

tuhchan muhn nación yahn Israel.

³⁴ Ate sahn fariseo ne, rahn se:

—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendah ye vaco chihnga.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vahino ye ihyan

³⁵ Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh cuan yan rahte man, yan cahya man, ricuahn ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne redin ye che rendoyahn nducoyaca ihyan cah. ³⁶ Nduh cuan nan che quechica ye ne, ama yahn ihyan. Ama quenan vahino ye ihyan, te ametah duh che cacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan. Nduhca itecuche che metah ihyan che din ye cudado ite, tihchan ihyan chahn. ³⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ama yahn ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne, ama doh ri ye. Anduhneca ndete che ama va ndute ndata ate ihyan che redin ye ntiyon ne, ama doh ri ye. ³⁸ Chemin che cuica nchuhn Dendiohs cava che dechuh ye ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cah Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan apóstol yahn ye

¹ Chihno min ne, nedin dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cah ye vederihquentiyon ihyan cava che ndetendah ye vaco chihnga man, din ye che ndoyahn ihyan cah, adcodehno cah che ndi ye man.

² Van ihyan chahn ne, nduco ama ihyan che duche ye Simón Pedro, ihyan min che tahque menan vihca van nducoyaca ye. Namin nduco Andrés, dihno Simón man, Jacobo nduco dihno ye, Juan, che daya Zebedeo man, ³ Felipe man, Bartolomé man, Tomás man, Mateo, ihyan min che rica ye tume cade iyo ro menan man, Jacobo, daya Alfeo man, Lebeo, che namin duche ye Tadeo man, ⁴ tama Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn sahn cananista ro menan man, Judas Iscariote, ihyan min che necah ye Dihvo vo adive man.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

⁵ Dechuh Dihvo vo ihyan che ndichio chahn, chihquentiyon ye ihyan tuhca:

—Hua cuahndudo nchuhn van ihyan tama nación, nde huane van ihyan nación yahn Samaria. ⁶ Tahque ndah ne, cuahndudo ne van ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che a ndihcoman ye

Dendiohs. Ihyan chahn ne, anduhneca itecuche che a chinda te. ⁷ Cuahndudo nchuhn te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cahcantiyon ye ihyan. ⁸ Codin nchuhn che ndoyahn ihyan che ndi ye cah che rechā yute mān, ihyan che ndi ye adecodehno cah mān, condedetuhche ne ihyan che a ndih ye mān, cuendetendāh ne vaco chihngā mān. Nchuhn ne, dendāca ne vederihquentiyon cuh, ne hua cua ne chihve yahn ihyan che conan ne.

⁹ 'Hua quenda nchuhn tume, ¹⁰ nde hua quenda ne dino mān, ndāco mān, indāhco mān, atenan tino che chenun no ne. Tihcā, te ihyan redin ntiyon ne, redin yahn che nan ntiyon che redin ye quendāh nducuahn che rendotenan ye.

¹¹ 'Cuahn che ndā nchuhn āma yan ne, cuenuhn ne āma ihyan che ndah ihyan ye, ne cuahtenan ne ndevāco ye nde ro che ndāca ne yan min. ¹² Cuahn che condā nchuhn ne, cahma ne co ne ihyan che vāco min: "Dendiohs din yahino ye nchuhn." ¹³ Ndete che rihnevāhn che conahn nduco ihyan nduhcā che cahma ne, conahn, ate ndete che hua ne, hua. ¹⁴ Me ndete che ihyan che vāco min, o ihyan yan min, hua nevahneacun ye nchuhn, nde hua cahcovan ye che cahma ne ne, condāca ne min, condāhde ne yune yahn che chenan cah ne

çava che tumacadino ye che hua ndāhçā din ye. ¹⁵ Cuāco rāhn rí nchuhn te ndā ro che cuhnde çade yahn nducoyāca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan yan min che co ihyan che chahte ye yan Sodoma mān, yan Gomorra mān.

Dihvo vo Jesucristo ne, chucuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

¹⁶ 'Cudevano nchuhn te dechūh nchuhn van ihyan che āma duhtuno ye. Anduhneca ndete che van lobo dechūh itecuche. Nahn che rino nan nchuhn mān, necun ne mān. ¹⁷ Cuihco nchuhn cudādo, te çaca nunde ihyan yahn ne nan intiyahn mān, cuahn ye nchuhn chete yāco mān. ¹⁸ Quenda ye nchuhn nan gobernador mān, nan rey mān, çaca nunde ye yahn ne yahn che ritahno ne u. Min cah ne ndudo yahn ne nduhcā che ritahno ne u, ne nduco tihcā cadino ihyan chahn mān, ihyan nación chenāhn mān, yahn vederihquentiyon yāhn. ¹⁹ Cuahn che conahn ne, hua ndedecadino ne taçā cahmanan ne nchuhn, te ndā ura min ne, te Dendiohs ndudo che cahma ne. ²⁰ Tihcā, te ndiyu nchuhn che ndedecadino ne deh che va che cahma ne, te Chida ne Dendiohs ne, te vaco ye ndudo che cahma ne.

²¹ 'Ndā ro min ne, āma cuahte cahnda ihyan nduco vih. Nahn ye ne, çaca ye che cahno se dihno ye, nahn ye ne, çaca ye che cahno se indihnte yahn ye, nahn ye ne,

caça ye che caħno se daya ye. ²² Nducoyaca iħyan co tan ye nduco nchuhn yahn che ritahno ne u. Ate ade-coduhno iħyan che quendaħ ye vedechahtino nde cuihno vedeyah min ne, ndevahn ye. ²³ Cuahn che din tan iħyan nduco nchuhn ama yan ne, cuahn ne tama yan. Cuaco raħn rí nchuhn te u che rinducó nducoyaca iħyan ne, ndaconan chí cuahn che nde metah conan cuahtechica ne nducuahn yan yahn iħyan nación yahn Israel.

²⁴⁻²⁵ 'Iħyan che rahn ne, hua chenán ino ye che tahque ndaħca cuahno ye che co iħyan ricuahn yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dama ino ye che cuahno ye nduhca che a rahno iħyan ricuahn yahn ye. Namin iħyan redin ntiyon ne, hua chenán ino ye che tahque ndaħca cuahno ye che co patrón yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dama ino ye che cuahno ye nduhca che rahno patrón yahn ye. U che riħquentiyón nchuhn, nducote rendahchenan iħyan u, raħn ye te quenán cumá vederihquentiyon yahn chundah, tahque ca nchuhn, nde tahque ndahchenan ye nchuhn.

Iħyan ne, va che din vaħ ye Dendiohs

²⁶ 'Nducote a devano nchuhn te tiħca va che cuahno co ne ne, hua din vaħ ne iħyan. Cuedevano ne te nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va che cadino iħyan.

²⁷ Nducuahn che raħn nduco nchuhn cuahn deman vo ne, cuahndudo ne, caħ ne che cadino iħyan. ²⁸ Hua din vaħ ne iħyan che nahn caħno ye nchuhn, te cuihno min ne, ametah dehva che co din ye. Tahque ndah ne, codin vaħ ne Dendiohs, te iħyan min ne, co dechuh ye nchuhn van ruchiyahn, co ne castigo cuahn dama.

²⁹ 'Iħyan ne, rino ye yaħda caħya anduhneca ndete che nde hua rignonun chihve te, te ra ye ama centaħvo no nan che o te. Ate nde ama yaħda lihn ne, hua coh te ndete che Chida nchuhn che va ye vahchetero hua cuahnecun ye. ³⁰ Me nchuhn ne, tahque nda cuande ye nchuhn. Nde yudo tin ne nedin cuande ye. ³¹ Chemin che hua cua ne cudado. Tahque rignonun chihve ne che co yaħda caħya.

Nahn che hua co cuihnan iħyan cava Dihvo vo Jesuscristo

³² 'Nducoyaca iħyan che numa ino ye ritahno ye u nan iħyan iyehñse ne, numacuahn vedeyeno ndevá iħyan nan Chidá che va ye vahchetero. ³³ Ate iħyan che cuacondah vedame ye u ne, cuacondah vedamé iħyan nan Chidá che va ye vahchetero.

Iħyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che co tan iħyan nduco ye

³⁴⁻³⁵ 'Hua ndedecadino nchuhn che man che ndá ne, hua cuahte caħnda iħyan, te iħyan che ritahno ye u

ne, cuahte cahnda ihyan nduco ye. Ihyan ne, cuahte cahnda ye nduco chida ye man, tahn cahya ne, cuahte cahnda te nduco chaco te man, tahn decuno ihyan ne, cuahte cahnda te nduco indahn te man. ³⁶ Tihca va che cuahte cahnda ihyan van ihyan yahn ye.

³⁷ 'Ihyan che hua rihco dama ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tan indihnte yahn ye nduco ye ne, ihyan chahn ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. Namin ihyan che hua rihco dama ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tan daya ye nduco ye ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. ³⁸ Adecoduhno ihyan che rihco dama ino ye cotahno ye u andahre nde va che conan yah ye nan cruz, atenan ihyan min redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. ³⁹ Ihyan che cuacondah vedame ye u, che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, conda ye, ne ihyan che hua cuacondah vedame ye u ne, andahre cahno se ihyan, ate cuahtenan ye vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

⁴⁰ 'Ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, a u renevahnecun ye, ne ihyan che renevahnecun ye u ne, a Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye. ⁴¹ Ihyan che renevahnecun ye ama

ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dendiohs yahn che redin ye ntiyon min ne, ndeva Dendiohs ama tama ye. A namin no tun ihyan che renevahnecun ye ama ihyan che ndah ihyan ye ne, ndeva Dendiohs ama tama ye nduco vih. ⁴² Ihyan che ritahno ye u ne, hua nduh rigonun chihve ye che lado yahn ihyan, ate adecoduhno ihyan che cah ye andahre ama vaso nune, cuh ihyan chahn ne, ndahco menun Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juan Bautista o ihyan te nahn cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che chihno cah cuande Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye ne, chica ye min cuahn ye, cacuahn ye man, cuahndudo ye man, nduh cuan yan che nino min.

² Tahn min ne, quenun Juan Bautista vacoyahn, ne cuahn che checadino ye yahn dehtenduh che redin Dihvo vo ne, dechuh ye o ihyan che rinduco ye ihyan nan Dihvo vo, ³ tumerune ye:

—¿A ndih ihyan che a va cade chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, o coman va che chi ihyan min ne?

⁴ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn cuengo ne Juan nducuahn che rendihchero ne man, rihnevan ne man. ⁵ Cah ne che cadino ye nduhca che redin che ri ro nan ihyan che ve man ye

man, redín che rica ihyan che neneva doh çah ye man, redín che rendoyahn ihyan che ndi ye cah che recha yute man, redín che ihyan che chato ye rihnevan man, redín che rentuche ihyan che a ndih ye man, rahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, rihnevan ihyan che ri ndache ye yahn nunde yahn ye man.
 6 Rahn rí nchuhn te ama ndah ro yahn ihyan che riquendi ye numa ino ye ritahno ye u.

7 Cuahn che a conahn ihyan chahn ne, canan rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juan, ne rahn ye:

—¿Duh che chahn nchuhn chendihchero ne min yahn ne nan che metah duhva ne? A devano ne te ndiyu ama ihyan che ran do ye, che anduhneca ama nduco che a muhn a min redecuehte yuhne. 8 ¿Duh chahn nchuhn chendihchero ne ne? A devano ne te ndiyu ama ihyan che ama ninevaca tino ndah, te ihyan chemin chan ne, ndevaco rey chenun ye. 9 A devano nchuhn te chahn ne, chendihchero ne ama ihyan profeta. Cuaco rahn rí nchuhn te ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye van ihyan profeta.
 10 A yahn ihyan min che rahn Dendiohs, ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Dechuh ama se numanahn che metah cahn,
 çahcoyan se chedave yahn ihyan çava che a vate

yan ye cuahn che nda.

11 Cuaco rahn rí nchuhn te van nducoyaca ihyan che chahte ye iyehense nde a rahn me nde meniyon ne, Juan Bautista che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye. Ate van ihyan che renevahnecun ye vederihquentiyon che ndahco çade Dendiohs ne, nde ihyan che tahque doh vederihquentiyon quenan cuma ye ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon che quenan cuma Juan.

12 'Nde ro che canan Juan ntiyon yahn ye nde meniyon ne, ama redin nun ino ihyan çava che tuno ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. 13 Moisés man, nducoyaca ihyan profeta, nde nan che canan, nde nda Juan Bautista man, dirun ye yahn vederihquentiyon ra che ndahco çade Dendiohs.
 14 Cuedevano nchuhn te che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs che ndaconan chi tun Elias ne, a Juan Bautista nda ye, dinahn vederihquentiyon min, andahre hua nahn cotahno ne. 15 Nducoyaca nchuhn ne, cuihcovan ndah ne che tihca rahn.

16-17 'Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, nduhchan sahn çahya che reduce se ndihve, tihchan ne. Sahn chahn ne, rahn se ri se combiero yahn se: "Tive nuhn curetive, ate hua çah yeno nchuhn, ndeh ne. Chita ran nuhn, ate hua chaco ne." 18 Nduhchan sahn

chahn, tihchan ne, te nda Juan Bautista, ne ama vah nan cheh nan chih ye, ne rahn nchuhn te quenun vaco chihnga ihyan. ¹⁹ A namin no tun cuahn che nda u che rinducó nducoyaca ihyan. Réh man, rih man, dama nduco ihyan che rahte vihco ye, ne rahn ihyan: “Sahn tih ne, ama reh se man, ama rih se man, rinduco se sahn rica tume cade iyo man, sahn nunde chenahn man.” Rendahchenan ihyan ntiyon che redin nuhn, ate hua dehve din yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano ye che vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che tahque ndah.

Ihyan yan che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

²⁰ Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn ihyan yan nan che tahque din ye vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn nto ino ye nunde yahn ye. Rahn ye:

²¹ —Nchuhn ihyan yan Corazín man, ihyan yan Betsaida man, jama vedin nchuhn!, te ndete che ihyan yan Tiro man, ihyan yan Sidón man, ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, a metah ro nto ino ye nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere, chahteran ye van iya. ²² Rahn ri nchuhn te nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, nde tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn. ²³ Me nchuhn ihyan yan

Capernaum ne, ama redin yade ne anduhneca ndete che nde vahchetero tuno ne che rahco ne, ate va che cahn ne van ruchiyahn, te ndete che yan Sodoma din vederihno nduhca che din yan vaco ne ne, chitahno ihyan chahn, ne vate ca ye nde meniyan. ²⁴ Rahn ri nchuhn te ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo: “Cochin chuhn, ne din che nuhndeman chedave yahn ne”

²⁵ Tuhme covah Dihvo vo, ne rahn ye:

—Chida man, ndih che rihquentiyon ne vahchetero man, iyehse man, rendevá yavenan ne, te a ihyan che necun ye cah ne che cadino ye vededevano yahn ne, ndiyu ihyan che ama devano ye che rahco ye. ²⁶ Tihca Chidá, te tihca nahn man ne.

²⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan che chenun ye min:

—Chidá ne, ndahco ye vederihquentiyon tah che cahcantiyón nducuahn dehtenduh. Nde ama ihyan hua rendihche ye u, te atenan Chidá che rendihche ye u. Namin nde ama ihyan hua rendihche ye Chidá, te atenan u, nduco ihyan che man ricuahn ihyan taça ye, che rendihche nuhn ihyan. ²⁸ Nducoyaca nchuhn che rechuhrihn ne, hua va man chedave yahn ne, cohahtino ne u, ne din che cuahteman chedave yahn ne.

²⁹ Codinahn ne vederihquentiyon yáhn, ne cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, necún. Tuhme cuahteman chedave yahn ne. ³⁰ Tihcá din nchuhn, te hua vahche çava ne che dinahn ne vederihquentiyon yáhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye ama o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

¹ Chihno ama o ro min, ama ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata yahn ihyan, ne ihyan apóstol ne, chi cuico ye, ne tuhn ye indo trigo, cheh ye ndute yahn. ² Ndi hchero ama o sahn fariseo, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Condihche ne ihyan apóstol yahn ne. Hua ndahca che tihca redin ye man ro cuh, te man ne, ro che rahtetuhno ihyan.

³ Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A ndihchenan nchuhn nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che din David ro min cuahn che chi cuico ye nduco combiero yahn ye. ⁴ Chenda ihyan chahn chete yaco, cheh ye pan che ndi vedino nan Dendiohs andahre pan chemin chan ne, atenan chidocuyan co cheh ye.

⁵ Namin a devano nchuhn nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Hua dehve nunde che redin chidocuyan ntiyon chete yaco ro che rahtetuhno ihyan. ⁶ Nducote va vederihquentiyon che din chidocuyan ntiyon chete

yaco ro che rahtetuhno ihyan ne, cuedevano ne te hua dehve nunde che tihca redin ihyan apóstol yáhn ro che rahtetuhno ihyan, te vederihquentiyon che quenan cumá ne, tahque chahte che co vederihquentiyon min. ⁷ Nchuhn ne, nde hua renahn ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca: “Tahque nahn che cuahtenan cuma nchuhn vedevahino che co che çahn ne ite, co te vedino nan.” Ndete che renahn nchuhn ndudo min ne, nde hua ndere çahma nunde ne yahn ye. ⁸ Cuedevano ne te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuah che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

⁹ Chuh Dihvo vo min, ne chenda ye chete ama yaco yahn ihyan nación yahn Israel. ¹⁰ Min quenun ama sahn che ndi cuma ama tah se. Namin min chenun ama o sahn fariseo, ne nducote nahn çaca nunde se yahn Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

—¿A rihquentiyon nan Ndudo yahn Dendiohs che co din vo che ndoyahn ihyan ro che rahtetuhno vo ne?

¹¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che va itecuche yahn nchuhn ne condahnun te chete veh ico ro che rahtetuhno ihyan ne, ndetahno çahn ne ndetendah ne ite. ¹² Nducote tahque rigonun

chihve ama ihyan che co ite-
cuche ne, chemin che co co-
nan vo ihyan andahre ro che
rahtetuhno vo.

¹³ Tuhme rahn ye ri ye sahn
min:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne
ndo ndah nduhca tah se
che tama me. ¹⁴ Ndetahno
quendah vah sahn fariseo
chahn rentuhno se nduco vih
taca cahno se Dihvo vo.

*Nduhca che ndirun yahn
Dihvo vo Jesucristo nan
Ndudo yahn Dendiohs*

¹⁵ Checadino Dihvo vo che
tihca rentuhno se, ne chica
ye min, cuahn ye. Ama
yahn ihyan cuahn ye nduco
ye, ne din ye che ndoyahn
nducoyaca ihyan che cah ye.

¹⁶ Chihquentiyon Dihvo vo
che hua cahma ihyan chahn
che a ihyan min che a va
cade che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehense.

¹⁷ Tihca din ye cava che
conahn ndudo che rahn
Dendiohs yahn ye, dirun
ihyan profeta Isaías tuhca:

¹⁸ Sahnguh che redin se
ntiyon yahn, a man
tendahnun sahn.

Ama yahino sahn, ama yeno
cava se.

Din che conun Vaco sahn,
ne cuahndudo se van
ihyan nacion chenahn
nduhca che va che
techecade yahn ye.

¹⁹ Hua cuhma chende se
nduco ihyan, nde
huane cuah nun se
nan ye, cahya se ihyan.

Hua cochica se yune viyan
cuahndudo se.

²⁰ Hua cah ndache nduh se
ihyan che ndache ri ye
yahn nunde yahn ye.

Tahque ndah se ne, necah se
vedechahtino ihyan.

Tihca quendi se nde conan
cahcantiyon se nu-
machachte iyehense,

²¹ ne ihyan nacion chenahn
ne, cochahhtino ye
sahn.

*Sahn fariseo ne, rahn se
te Dihvo vo Jesucristo ne,
quenan cuma ye vederihquen-
tiyon yahn chundah*

²² Chihno min ne, nda
ihyan nan Dihvo vo, nda
ye ama sahn che quenun
vaco chihnga sahn. Sahn
min ne, nde ve se nde lihme
se. Ndetendah Dihvo vo
vaco chihnga me, ne chi ro
nan se man, chi cah se
man. ²³ Chahn ino nducoyaca
ihyan, ne rahn ye:

—¿A din ndete che ihyan
cuh che daya David ne?

²⁴ Ate chihnevan ama o
sahn fariseo, ne rahn se:

—Ihyan tih ne, quenan
cuma ye vederihquentiyon
yahn chundah, ne nduco
chemin rendetendah ye vaco
chihnga.

²⁵ A checadino Dihvo vo
che tihca rahn se, ne rahn ye
ri ye sahn:

—Ndete ihyan che vate
ye rihquentiyon ye cuahte-
cuhma ye van man ye nduco
vih ne, hua co quendi ye
cahcantiyon ye. Ndete
intiyahn yan cuahtecuhma
ye van man ye nduco
vih ne, hua co quendi ye
cahcantiyon ye. Ndete ihyan

che chenun ye ama vah cuahtecuhma ye va van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun dama ye. ²⁶ A namin no tun chundah. Ndete che ndetendah se vaco chihnga yahn se ne, anduhneca ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se, ne hua co quendi vederihquentiyon yahn se. ²⁷ Nchuhn ne, rahn ne che nduco vederihquentiyon yahn chundah che rendetendah vaco chihnga, ate sahn che rinduco se nchuhn ne, nducote rendotenan se duh che conan sahn cava che ndetendah se vaco chihnga ne, co cahma se co se nchuhn che hua cuaco che rahn ne. ²⁸ Cuedevano nchuhn te a nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs rendetendah vaco chihnga. Nduco chemin ne, a ndero ndi che a rihquentiyon Dendiohs van nchuhn.

²⁹ 'Ama sahn dito ne, atenan ndete che dechiche ihyan sahn co conda ye chete vaco se, duco ye yahn se. U ne, anduhneca ndete che tihca din nduco chundah, ndahco ndiyá vederihquentiyon yahn se.

³⁰ 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhneca ndete che tan ye nducó. Ntiyon che redin ne, anduhneca ndete che rene din damá ndute ndata, ne ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhneca ndete che rihtera ye.

³¹ 'Nducote rahn nchuhn yahn che quenán cumá vederihquentiyon yahn

chundah ne, chemin che rahn rí nchuhn che va vederenchahco cava ihyan adecodehno nunde yahn ye man, che chihnga cahma ye man, ate ihyan che rendahchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, metah vederenchahco cava ye. ³² Adecoduhno ihyan che ndahchenan ye u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va vederenchahco cava ye, ate ihyan che ndahchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua ndaca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yahn ndata

³³ 'Yahn ndata ne, a nan ndute yahn rihnde ro ndete che ndah o hua ndah. Yahn ndata che ndah ndute yahn ne, yahn ndah, ne yahn ndata che chihnga ndute yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn yahn ejemplo cuh, te hua redin yahn che ndahchenan ne vederihquentiyon che quenán cumá cuahn che a ro nan ne che ntiyon cochihve redin. ³⁴⁻³⁵ ¡Ama duhtuno ihyan nchuhn! A ndero ndi nan ndudo yahn ne. Ihyan che ndah ihyan ye ne, runecade nan ndudo yahn ye, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, chihnga ndudo yahn ye. ³⁶ Rahn rí nchuhn te cava nducuahndudo chihnga che rahn ihyan ne, va che din Dendiohs castigo ihyan. ³⁷ Ihyan che runecade ndudo yahn ye ne, hua co ye castigo, ne ihyan che chihnga ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sahn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesucristo ama vederihno, ndihchero se

³⁸ Tuhme rahn ama o sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man:

—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne ama vederihno ndihchero nuhn cava che co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

³⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che vate ye man ro cuh ne, ama duhtuno ihyan ye man, rahcotahn ye yahn Dendiohs man. Nahn ndihchero ye vederihno, ate atenan ama vederihno nduhca che chinahn nduco ihyan profeta Jonás ndaca ndihchero ye. ⁴⁰ Ama ite ndico che quenun te van nuniyahn ne, ca tuhn te ihyan min, ne quenun ye chete te ino ro ino yan. Atihnoca u che rinducó nducoyaca ihyan va che conún man yahn ino ro ino yan. ⁴¹ Rahn ri nchuhn te cuahn che nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan ihyan yan Nínive, ndahco ndiya ye nchuhn, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo ihyan profeta Jonás ndudo yahn Dendiohs, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yahn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co ihyan min. ⁴² Namin tahn reina che va te cuahn yahn ndiya ne, ndahco ndiya te nchuhn

nda ro min, te tahn min ne, ama yahn chica te, chihnevan te vedevano yahn Salomón, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yahn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co ihyan min.

Nduhca che redin vaco chihnga

⁴³ Cuahn che rendiquendañ vaco chihnga ama ihyan ne, rechica yahn nan che metah duhva, renuhn nan che conan tahn. Ate cuahn che hua rendaça ne, ⁴⁴ rendaconan, conun ihyan nan che a ndiquendañ, te ihyan min ne, a nduhca ama vah che va man, nde tuno ntache man, necuco man. ⁴⁵ Tuhme rahn regua te ndache combiero yahn che tahque duhtuno ca che co man, ne rahtenun ihyan min, redin che tahque chuhrihn ye che co ro menan. Tihca cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye che vate ye man ro cuh.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

⁴⁶ Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, nda chaco ye nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan. Chahtendi ye cuahn chevah, nahn nte ye nduco ye. ⁴⁷ Rahn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Nda chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, nahn nte ye nduco ne.

⁴⁸ Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan che rahn ye nduco ye:

—Taca hua. Ihyan cah che chacó man, ihyan sih che dihnó man.

⁴⁹ Tuhme nahma Dihvo vo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rahn ye:

—Namin ihyan chuhn ne, anduhneca chacó man, anduhneca dihnó man, ⁵⁰ te nducoyaca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá che va ye vahchetero ne, ihyan chahn ne, anduhneca chacó man, anduhneca cahvé man, anduhneca dihnó man.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata

¹ Ro min ne, quendah vah Dihvo vo cuahn ye chihto vine, ne min chihnde ye.

² Ama yahn ihyan chi dama ye nan ye, nde quenan cuma che chihnde ye chete ama barco che va nan vine.

³ Chicuahñ Dihvo vo ama ndeh nan dehtenduh ihyan chahn nduco ejemplo. Canan ye tuhca:

—Ama yune ne, cuahn ama ihyan retuhdo ye ndute ndata. ⁴ Cuahn che tuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne nda yahda cheh te.

⁵ Te neve ndute ne, chera van roh, ne nducote hua yano yahn min ne, ndetahno quendah. ⁶ Ate cuahn che chi ihno ne, chihno tih, yahn che hua yano nda dihyoduto. ⁷ Te neve ndute ne, chera van chano yan.

Ate cuahn che quendah ne, chendih, ne chenun man.

⁸ Te neve ndute ne, chera nan che deman yahn, ne ama ndah chi yahn; nahñ ne, chi ama ciento yahn, nahñ ne, chi ino raco yahn, ne nahñ ne, chi ndico ndiche yahn. ⁹ Nducoyaca nchuhn ne, condecadino ndah ne cava che tumacadino ne deh conahn.

Deh cuande che deman nduco ejemplo chicuahñ Dihvo vo Jesucristo ihyan

¹⁰ Tuhme chahn nda ihyan apóstol nan Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Dihve nuhn, ¿deh cuande che nduco ejemplo rente ne nduco ihyan ne?

¹¹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che rihquentiyon Dendiohs ne, nde hua devano ihyan, ate nchuhn ne, din Dendiohs che cadino ne yahn. ¹² Tihca te, ihyan che chenahn ye ne, din Dendiohs che conahn ndah ye, ne ihyan che hua ndah chenahn ye ne, nde conan ye tah che chenahn ye.

¹³ Chemin che nduco ejemplo rahndudó, rihnevan ye, cava che cahnevan no ye ate hua conahn ye. ¹⁴ Tihca rinahn nduco ye nduhca che dirun ihyan profeta Isaias tuhca:

Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua renahn ye man, rendihchero ye ate anduhneca ndete che hua ri ro nan ye man,

¹⁵ te ama cheche ndaconda chedave yahn ye, ndi i ye,

anduhneca ndete che hua rihnevan ye man,
 anduhneca ndete che hua ro nan ye man,
 anduhneca ndete che hua retumacadino ye man.
 Tihca ri yahn ye, te a va che hua necahco ye u,
 ne hua nchahco cava ye.

16 'Me nchuhn ne, ama ndah ro yahn ne, te renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. 17 Cuaco rahn ri nchuhn te nde a rahn me ne, ama yahn ihyan profeta man, ihyan che runecade ye man ne, ama chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn man, che cahnevan ye che rihnevan ne man, ate hua chinahn nduco ye.

Recah cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me

18 'Cuihcovan nchuhn. Tuhca conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me. 19 Ndute ndata che chera chihto yune me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne hua renun ino ye, te ndetahno che rihnevan ye ne, renda chundah, redin se che rinan ye. 20 Ndute che chera van roh me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo, ne numacuahn vedeyeno renevahnecun ye. 21 Ate ihyan chahn ne, nduhca chendata che metah cotah yano dihyoduto ne, tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn

ye o redin tan ihyan nduco ye yahn che renevahnecun ye ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye. 22 Ndute che chera van chano yan me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo me, ate ama rendedecadino ye cava ntiyon yahn ye man, rihncheh man ye ihyan che ama nahn yahn ye vedecuihca man, ne chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye. 23 Me ndute che chera nan che deman yahn me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn ne, nduhca chendata che chi ama ciento yahn man, chi ino raco yahn man, chi ndico ndiche yahn man ne, tihchan ye, te recah yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yan van trigo

24 Chihno min ne, nte Dihvo vo tama ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rahn ye: —Cahma co nchuhn nduhca vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ama ihyan ne, tuhdo ye trigo nan yahn yahn ye, 25 ate chete rahn, ura che vateyado ihyan ne, chahn ama sahn che hua ri rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yan van trigo me. 26 Cuahn che a chendudo cuiyon yama trigo me ne, chihnde ro chano yan me van. 27 Tuhme chahn sahn redin ntiyon, chengo se dihve se: "Dihve nuhn, uvo ne, trigo tuhdo vo min. ¿Taca che ama quendah chano yan

ne? ²⁸ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “Ama sahn che hua ri rendihche se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yan.” Tuhme tumerune se ihyan: “¿A nahn ne che tico nuhn chano yan me ne?” ²⁹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “Hua tico ne chano yan me, te denan nde nduco trigo tico ne. ³⁰ Tahque ndah cahcoman vo che cuihta dama nduco vih nde nda ro che co cuma trigo me. Tuhme dechuh ihyan che tico ye chano yan me, din ticua ye, cuih ye vacoyahn. Cuihno min ne, din dama ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

³¹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama ndute mostaza che chihche ihyan nan yahn yahn ye. ³² Ndute mostaza ne, andahre chemin che tahque cahya van nducuahn ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yahn yahn che nde yahda redin ndahque te van dune.

Ejemplo yahn ya yahn pan

³³ Nte Dihvo vo tama ejemplo:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca tahsihn ya che chihchetahn ama ndahta van ndeh yache pan, ne quendih van nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, deman nduco ejemplo chicuahn ye

³⁴ Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, deman nduco ejemplo, ³⁵ cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta, tuhca:

Cuahndudo deman ejemplo. Cacuahn ihyan yahn dehtenduh che nde hua devano ihyan numacuahn ro nde ro che chihnde iyehense.

Dihvo vo Jesucristo ne, cah cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yan van trigo me

³⁶ Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo nducoyaca ihyan, ne ndonda ye vah nduco ihyan apostol yahn ye. Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Te cuande ne nuhn deh conahn ejemplo yahn chano yan me.

³⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne cah cuande ye ihyan chahn:

—Ihyan che retuhdo ndute ndata me ne, u che rinduco nducoyaca ihyan. ³⁸ Yahn me ne, iyehense. Ndute ndata me ne, ihyan che renevahnecon ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chano yan me ne, ihyan che rihquentiyon chundah. ³⁹ Sahn che tuhdo ndute yahn chano yan me ne, chundah. Ro che ndo dama trigo me ne, a ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che nedin dama ye trigo me ne, angel. ⁴⁰ Nduhca che ndo dama chano yan me, conun vacoyahn me ne, tuhca cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye cuahn che cuhnde cade yahn

nducoyāca ihyān. ⁴¹ Nda ro min ne, u che rinducó nducoyāca ihyān ne, dechúh ángel yáhn numachahte nan che rihquentiyón, nedin dama ye nducoyāca ihyān nunde, menān vihca ihyān che retihyon yune ye ihyān chenāhn che rahtendihco ye nunde. ⁴² Cuih ángel chahn ihyān nunde chahn van ruchiyāhn. Min cuaco ye man, cheh dihyon ye man. ⁴³ Me ihyān che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyān min che Chida ye ne, quendāh yavenān ye, cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon ihyān min. Nducoyāca nchuhn, condecadino ndah ne yahn che renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

⁴⁴ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcā ama vedecuihca che quenun ndeh man yahn. Ama se ne, ntāca se vedecuihca me, ne a min no ndaconan tihyon ndeh se. Ama chi yeno se, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se yahn nan che quenun vedecuihca me.

Ejemplo yahn tu diyahn che ama yahn chihve

⁴⁵⁻⁴⁶ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcā ama tu diyahn che ama ndahcā man, che ama yahn chihve man. Ndihero ama se che ra se tu chemin chan, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se tu me.

Ejemplo yahn yana che retah yahca

⁴⁷ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcā ama yana che retah yahca che tihyon ihyān chete nuniyahn, ne chetah ye nducoyāca nan yahca. ⁴⁸ Cuahn che a chito yana me ne, ndetendāh ye cuahn chihto nuniyahn. Min tendāhnun ye yahca che ndah te, chih ye ite chete cuahte, ne chihera ye ite che hua cochihve te. ⁴⁹ Tihcā va che co ro che techecade Dendiohs yahn nducoyāca ihyān. Cuahtechica ángel din vi ye ihyān che duhtuno ihyān ye van ihyān che ndah ye, ⁵⁰ ne cuih ye ihyān che duhtuno ihyān chahn van ruchiyāhn. Min cuaco man, cheh dihyon ye man.

Ejemplo yahn vedecuihca

⁵¹ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyān chahn:

—¿A renahn nchuhn nducuahn che renté ne?

Ndahconan ihyān chahn, ne rahn ye:

—Tācā hua, Dihve nuhn, renahn nuhn.

⁵² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyān:

—Nducoyāca ihyān che retuno ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ri ye nduhcā ihyān cuihca che retendāh ye dehtenduh che ra man, dehtenduh che ndico man, van vedecuihca yahn ye, te ihyān chahn ne, ama ndeh nan vededevano chenān cuma ye.

Ntā Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

⁵³ Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo vo ejemplo chemin chan ne, chica ye min. ⁵⁴ Nta ye yan nan che chihta ye, ne chahn ye chete yaco chicuahn ye. Ama chahn ino ihyan yan min, ne rahn ye:

—¿Ti chehua sahn tih vededevano che ricuahn se? ¿Taca che ri redin se vederihno? ⁵⁵ Sahn tih che daya vihcheyahn me. Chaco se ne, María. Dihno se ne, Jacobo man, José man, Simón man, Judas man. ⁵⁶ Namin tahn cahve se ne, muhn vate te. ¿Tira chehua se che tihca ricuahn se?

⁵⁷ Ihyan chahn ne, hua nevahnecun ye Dihvo vo. Chemin che rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ihyan profeta ne, atenan yan vaco ihyan che renevahnecun ye ihyan, te ihyan yan vaco ye man, ihyan ndevaco ye man ne, rendauchenan ye ihyan.

⁵⁸ Dihvo vo ne, atenan ama o vederihno din ye min yahn che hua chitahno ihyan chahn ihyan.

14

Nduhca che chih Juan Bautista

¹ Tahn min ne, Herodes gobernador yahn Galilea ne, checadino se yahn Dihvo vo Jesucristo, ² ne rahn se ri se sahn che rinan se sahn nan che rihquentiyon se:

—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juan Bautista. A ntuche ye van tenahn, ne chemin che quenan cuma ye

vederihquentiyon che redin ye vederihno.

³ Tihca rahn se, te sahn min din se preso Juan, chihquentiyon se sandado che dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan vacoyahn. Tihca din se, te tihca nahn Herodías tahn ndahta yahn dihno se Felipe. ⁴ Juan ne, a rahn ye ri ye Herodes:

—Hua redin yahn che conan come tahn tih nduhca ndahta yehn.

⁵ Nahn cahno Herodes Juan, ate vah se ihyan yan, te nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan. ⁶ Ate ro che vihco duche Herodes ne, ndeh tahn daya Herodías nan ihyan che vate ye min, ne ama quenan ino Herodes. ⁷ Numacuahn vedeyudo cah se ndudo yahn se tahn che adecodehno che caça te ne, cah se tahn. ⁸ Nducote a nchinun chaco te tahn ne, rahn te ri te sahn:

—Te ne tin Juan Bautista u chete ama cuh.

⁹ Ama chi ran Herodes che tihca rahn te, ate nducote a cah se ndudo yahn se tahn nan nducoyaca ihyan che vate min ne, dinahn se. ¹⁰ Chihquentiyon se sandado che chahn se chete vacoyahn, chihca yan se dando Juan. ¹¹ Ndaconan se, nda se tin Juan chete ama cuh. Cah se tahn, ne necah te chaco te.

¹² Tuhme nda ihyan che rinduco ye Juan, ne quenda ye ihyan chihche ye ihyan. Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo vo.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

¹³ Cuahn che checadino Dihvo vo che chihno se Juān ne, chica ye min, quenun ye chete āma barco cuahn ye āma cuān, yahn nan che metah duhva. Ate checadino ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyan, rica cah ye, cuahn ye quendi ye ihyan.

¹⁴ Cuahn che ndiquendāh Dihvo vo chete barco me ne, ndihchero ye che āma yahn ihyan ndi dama ye. Quenan vahino ye ihyan chahn, ne din ye che ndoyahn ihyan cah che nduco ye min.

¹⁵ Cuahn che a chi chino ne, chahn ndā ihyan apóstol nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Muhn ne, yahn nan che metah duhva. Avane ne, a chino cuahn. Cuendedechuh ne ihyan sih cava che chahn ye ti tenduh yan, cua ye che cheh ye.

¹⁶ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Metah deh cuande che ndedechuh ihyan. Cah nchuhn cheh ye.

¹⁷ Ate rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Atenan uhn ra pan nduco o yahca va yahn nuhn.

¹⁸ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn ngua ne.

¹⁹ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyāca ihyan nan yune. Chetah ye nduh che uhn pan me nduco o yahca me quetuhma ye. Chenihyon

nan ye nan ro, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pan me, cah ye ihyan apóstol chahn cava che cuh ye van nducoyāca ihyan. ²⁰ Cheh nducoyāca ihyan chahn nde nan che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ihyan apóstol chahn che ngava, ne decuto ye ndichio cuahte. ²¹ Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che deman ihyan chahn, avane ihyan ndahta man, chechahya man.

Chica Dihvo vo Jesucristo nan nune vine

²² Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete barco me, tuche ye tama lado viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn.

²³ Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye āma tingüete deman ye cava che covah ye. Cuahn che a chi rahn me ne, quenan ca ye min deman ye. ²⁴ Numanahn min ne,

a nde man vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco barco me. Ama rechi yuhne cuahn nan cuahn barco me, ne āma rahn nune vine me. ²⁵ Cuahn che a nino co dave ne, nda nino Dihvo vo cuahn nan cuahn barco me, rica ye nan nune. ²⁶ Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nan nune me ne, āma dihya ye chi nde tuno cah vah ye, ne rahn ye:

—¡Nga ama vaco chihnga, cochi tan!

²⁷ Ate yahve Dihvo vo ihyan chahn, ne rahn ye:

—Hua vah nchuhn, te a u che cochí.

²⁸ Tuhme rahn Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cacá nan nune, chí nan ne.

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cochi.

Tuhme cuahn Pedro, rica ye nan nune cuahn nan che cochi Dihvo vo. ³⁰ Ate nducote ama ri yudo nan vine me ne, chenda vedevah ihyan. Ndetahno canan rehchenun ye van nune, ne cah ye:

—Dihvé, ¡cuendede vahn ne u!

³¹ Chetah Dihvo vo tah ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendecadine?

³² Cuahn che chenda ye chete barco me nduco vih ne, chehuan yuhne me.

³³ Tuhme ihyan che chenun ye chete barco me ne, chehntihya ye nan Dihvo vo ne rahn ye:

—Cuaco niyon te ndih che Daya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yan Genesaret

³⁴ Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, nda ye yan Genesaret. ³⁵ Ndetahno nchanan ihyan yan min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo numacuahn yahn min. Ama

chengu ihyan ihyan cah yahn ye nan Dihvo vo. ³⁶ Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tah ihyan cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyaca ye che nahn tah ye ne, ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde

¹ Chihno min ne, ama o sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés che chica se yan Jerusalén man, chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

² —Hua ndahca che rahcotahn ihyan apóstol yahn ne vederihquentiyon yahn ihyan ndico, te reh ye nde hua renano ye tah ye nduhca che chihco cade ihyan chahn.

³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Me nchuhn ne, hua ndahca che rahcotahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, riquendi ne costumbre yahn man ne. ⁴ Dendiohs ne, rihquentiyon ye tuhca: “Codin yahine chide man, cheque ye man.” Namin rihquentiyon ye: “Ihyan che cahva ye yahn indihnte yahn ye ne, va che cahno ihyan yan ihyan.” ⁵ Ate nchuhn ne, retihyon yune ne ihyan che cahma ye co ye indihnte yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va yahn ne, a cah ndudo yahn che co vedino nan Dendiohs.” ⁶ Nduco tihca ne, retihyon yune ne ihyan che cuacandah vedame ye indihnte

yahn ye. Rendahco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ricuahn ne costumbre yahn man ne. ⁷ jO nan o chende nchuhn! Redinahn niyon ne nduhca che rahn Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

⁸ Ihyan sih ne, dendudo no che rendeva ye yavenan,

ate nde tah hua ritahno ye u.

⁹ Nde tah hua richihve che rendeva ye yavenan,

te ricuahn ye vederihquentiyon yahn man ye, redin ca ye che vederihquentiyon yahn.

¹⁰ Tuhme cah Dihvo vo nducoyaca ihyan chahn nan ye, ne rahn ye:

—Cuihcovan nchuhn man, conahn tin ne man, che cahma. ¹¹ Che chendihco ihyan nunde ne, ndiyu cava dehtenduh che reh ye, te cava ndudo chihnga che rente ye.

¹² Tuhme chahn nda ihyan apóstol, ne rahn ye ri ye ihyan:

—¿A tumacadino ne che chi yudo yahn sahn fariseo sih yahn ndudo che tihca rahn ne ne?

¹³ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nducuahn vederihquentiyon che ndiyu man Chidá che va ye vahchetero chihco cade ye ne, va che cuihno anduhneca ama yahn che retico ihyan nde dihyoduto. ¹⁴ Din ca man se, te sahn sih ne, anduhneca sahn nan ve che quendanan se sahn nan ve chenhahn, cora

nun nducoyaca se chete ive yahn.

¹⁵ Rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Te cuande ne nuhn deh conahn che nte ne yahn che chendihco ihyan nunde.

¹⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—¿Taca che namin nduco nchuhn hua renahn ne?

¹⁷ ¿A hua devano ne te nducuahn che reh ihyan ne, vacochendereh yahn ye renun? Chemin ne, rechuh cuahn chete ye, ne rendiquendah. ¹⁸ Ate

ndudo chihnga che rente ihyan ne, rente ye yahn che chihnga rendedecadino ye, ne nduco chemin chendihco ye nunde. ¹⁹ Tihca, te nan vederendedecadino yahn ihyan reconan che chihnga rendedecadino ye man, che rihno ye vih man, che rahtenan ye nduco ndahta che hua nihnevaco nduco ye man, che reduco ye man, che rihncheh ye man, ndere ricueh dame ye nunde ihyan man. ²⁰ Nunde chemin chan redin che rinda ihyan. Ate che cheh ihyan andahre hua renano ye tah ne, ndiyu nunde chemin.

Nduhca che chitahno ama tahn tama nación

²¹ Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye yahn yahn yan Tiro nduco yan Sidon, ²² ne ama tahn ndata yahn ihyan cananea, che va te yahn min ne, cuahn te cuahn nan cuahn ye, ca rica te ca rahn te numa dito te:

—Dihvé, Daya David, conan vahino ne u. Tahn dayá ne, quenun ama vaco chihnga tahn, ne ama rechuhrihn te.

²³ Ate hua tumecah ye yahn te. Tuhme rahn ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Cotumacah ne tahn, te ama rah te cochi te cuahn vedamo vo.

²⁴ Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dendiohs ne, dechuh ye u cava che conán ihyan nación yahn Israel che a ndinda ye, din nune yahn ye.

²⁵ Ate tahn min ne, chahn nda te, chehntihya te nan ye, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihvé, ¡cuinan ne u!

²⁶ Rahn ye ri ye tahn:

—Hua redin yahn che conán di, te anduhneca ndete che cahneví pan che va che cheh ihyan nación yahn, cah yahna.

²⁷ Ndahconan te, ne rahn te:

—Dihvé, cuaco che rahn ne. Ate yahna ne, namin reh te, te rendevahn te dache che ra man mesa yahn dihve te. Nducote tihca ne, ricá favor ndih che conan ne tah u.

²⁸ Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—Daya, ¡ama numa ine ritehne! Conahn ndoque nduhca che rique.

A ura min no ndiquendah vaco chihnga me tahn daya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama yahn ihyan cah

²⁹ Ndacá Dihvo vo min ne, nta ye chihto vine yahn Galilea. Tuhme cocha ye ama tingüete, ne min chihnde ye. ³⁰ Ama yahn ihyan chi dama ye nan ye. Nda ihyan chahn ama yahn ihyan cah, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che neneva doh tah ye man, ihyan che ve nan ye man, yahn ca ihyan che ndi ye tama te o nan cah man, ne din Dihvo vo che ndoyahn nducoyaca ye. ³¹ Ama chahn ino ihyan che ndihchero che ndoyahn nducoyaca ihyan cah chahn, ne ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che nda cuande ye ihyan nación yahn Israel.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan

³² Chihno min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ama renan vahino ihyan sih, te a ino ro che chenán ye nduco vo, ne metah dehva che cheh ye. Hua nahn ndedechuh ihyan che diya chete ye, te denan cotah cuno ihyan cuahn yune.

³³ Rahn ihyan apóstol chahn ri ye ihyan:

—Ate muhn yahn nan che metah duhva. ¿Ti ngua vo che cah vo cheh ihyan sih?, te ama yahn ye.

³⁴ Tumerune ye ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn ne?

Ndahconan ihyan chahn:

—Va ndache pañ yahn nuhn mañ, ama o yahca cahya mañ.

³⁵ Tuhme chihquen-tiyon Dihvo vo che chahte nducoyaça ihyan ndiyahn.

³⁶ Chetañ ye nduh che ndache pañ chahn nduco yahca chahn, quetuhma ye, ne necañ ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cañ ye ihyan apóstol chahn çava che cuih ye vañ ihyan.

³⁷ Cheh nducoyaça ihyan chahn nde nañ che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ye cheyahn che ngava, ne decuto ye ndache cuahte.

³⁸ Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun mil che demañ ihyan chahn, avane ihyan ndahta mañ, checahya mañ.

³⁹ Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn, ne quenun ye chete ama barco, cuahn ye cuahn yahn yahn vañ Magdala.

16

Sahn fariseo nduco sahn saduceo ne, rica se ama vederihno ndihchero se

¹ Ama o sahn fariseo nduco sahn saduceo ne, chahn se chendihchero se Dihvo vo. Sahn chahn ne, retumarande se ihyan, ne chica se che din ye ama vederihno, ndihchero se, çava che co devano se che Dendiohs dechuh ye ihyan. ² Ndahconan ye, ne rañn ye ri ye sahn:

—Cuahn che a ri chino ne, ndete che cuah nañ ro ne, rañn nchuhn te ndahça din ro. ³ Me vateyan ne, ndete

che cuah nañ ro mañ, man mañ ne, rañn ne te cuan co. Nchuhn ne, jo nañ o chende ne! Ama ndah nda cuande ne taça ri nañ ro, ate hua retumacadino ne yahn vederihno che redin Dendiohs mañ ro cuh. ⁴ Ihyan che vate ye mañ ro cuh ne, ama duhtuno ihyan ye, nde hua retumacañ ye Dendiohs. Rica ye vederihno ndihchero ye, ate atenan ama vederihno nduhça vederihno che din Dendiohs nduco ihyan profeta Jonás ndaça ndihchero ye.

Chihno rañn ye chemin ne, chihcomañ ye sahn chahn, ne chica ye min.

Vededeivano yahn sahn fariseo ne, nduhça ya yahn pañ

⁵ Cuahn che tuche ihyan chahn vine me ne, nta tin ihyan apóstol chahn che hua nda ye pañ. ⁶ Ura min rañn Dihvo vo nduco ye:

—Cuihco nchuhn cudado. Hua tumacañ ne yahn ya yahn sahn fariseo mañ, sahn saduceo mañ.

⁷ Tuhme ndedecadino ihyan chahn, ne rañn vañ mañ ye nduco vih:

—Tihça rañn ye ri ye uvo yahn che hua quenda vo pañ.

⁸ Checadino Dihvo vo che hua chenahn ihyan chahn che rañn ye. Deyahn che hua nda ye pañ ndedecadino ye. Chemin che rañn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che rendedecadino nchuhn che hua nda ne pañ? ¿Taça che hua numa ino ne ritahno ne?

⁹ ¿Taca che hua renahn ne, nde hua rahtenun ino ne vederihno che rendihchero ne? Cuahn che cah, cheh uhn mil ihyan nduco uhn pan me ne, ¿taca che hua chahtenun ino ne che nde cade cuahte che ngava nedin dama ne? ¹⁰ A namin no tun cuahn che cah, cheh cun mil ihyan nduco ndache pan me ne, ¿taca che hua chahtenun ino ne che nde cade cuahte che ngava nedin dama ne? ¹¹ ¿Taca che hua chenahn nchuhn che ndiyu yahn pan che rahn nduco ne? Rahn nduco ne che cahco ne cudado yahn ya yahn sahn fariseo man, sahn saduceo man.

¹² Tuhme chenahn ihyan chahn che a yahn ndudo che ricuahn sahn chahn che tihca rahn ye.

Rahn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense

¹³ Cuahn che nda Dihvo vo yahn yahn yan Cesarea de Filipino ne, tumerune ye ihyan apóstol yahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan, ¿deh rahn ihyan yahn ne?

¹⁴ Ndahconan ihyan chahn:

—Nahn ihyan ne, rahn ye te ndih che Juan Bautista. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih che Elías. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih che Jeremías o tama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me.

¹⁵ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—Me nchuhn ne, ¿deh rahn ne yahn ne?

¹⁶ Ndahconan Simón Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndihe ne, a ihyan che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense, a ndih che Daya Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

¹⁷ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndah ro yehn, Simón, daya Jonás, te a man Chidá che va ye vahchetero te ye checadine, ndiyu ihyan iyehense. ¹⁸ Rahn rí di te redin yahn che doche Pedro, te che tihca doche ne, conahn che ama ndudo redin. Cuahto min quendi ihyan yahn, ne nde vederihquentiyon yahn chundah hua co ndahco ndiya ihyan. ¹⁹ U ne, té vederihquentiyon di cava che conan van ihyan che rihquentiyon Dendiohs. Cha che cah yone che din ye man, cha che cahca tan che hua din ye man ne, Dendiohs ne, cah dito ye ndudo yehn.

²⁰ Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn che hua cahma ye nduco nde ama ihyan che a man ye che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

²¹ Nde tahn min canan Dihvo vo cah ye che checadino ihyan apóstol yahn ye te va che cah ye yan Jerusalén, ne min ama chuhrihn ye. Ndo dama intiyahn man,

chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, din tan se nduco ye, nde cahno se ihyan. Ate cuihno ino ro ne, ntuche ye. ²² Tuhme quenda Pedro ihyan ama lado, ne canan riyahve ye ihyan, ne rahn ye:

—Dihvé, hua ndahca che cahco mendahn ne ndih cava che tihca cuahno co ne.

²³ Ndaconan Dihvo vo ndi-hchenun ye nan Pedro. Chihya ye ihyan, ne rahn ye:

—Di chundah, cuehn vane, te redin vahche yahn. Di ne, hua devene cha che rihquentiyon Dendiohs. Atenan che rihquentiyon ihyan iyehense devene.

²⁴ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol chahn:

—Adecoduhno ihyan che nahn co cuande ye van ihyan yahn ne, va che cahcoman ye vedeyeno man ye. Andahre va che conan yah ye nan ama cruz, ate va che cahco mendahn ihyan, conduco ye u. ²⁵ Tihca, te ihyan che hua nahn cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u ne, va che conda ye, ne ihyan che cahco mendahn ye ihyan ne, andahre din tan ihyan nduco ye, cahno ye ihyan, ate ndevahn ye, cuahtenan ye vahhetero. ²⁶ Hua cochihve yahn ihyan andahre nedin dama ye nducuahndevahca che va iyehense ndete che chemin din che denda ye, ne hua co cuahtenan ye vahhetero. Ndete che tihca ne, metah deh nduco nedihve ye cava che ndevahn ye. ²⁷ Va che

conahn chemin, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chí numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá nduco ángel yahn, ne techecadé yahn nducoyaca ihyan, ndahco menún yahn queri ama ye tunoca che nedin ye, ndahtenan ye iyehense. ²⁸ Cuaco rahn rí nchuhn te ama o ihyan che chenun ye muhn ne, vate ca ye iyehense nda ro min, ne ndihchero ye u che rinducó nducoyaca ihyan cuahn che ndá numacuahn vederihquentiyon yahn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyahn ye

¹ Chihno an ro min ne, quenda Dihvo vo Pedro man, Jacobo nduco dihno ye Juan man, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ama tingüete yaco, ² ne min ndo diyahn ye nan ihyan chahn. Yavenan ye man, tino yahn ye man ne, ama diyahn ro nduhca nan yahn. ³ Ura min ndihchero ihyan apóstol chahn Moisés nduco Elías che rente ye nduco Dihvo vo. ⁴ Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ama ndahca che cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne ne, dendah nuhn ino vache vah; ama nan che conun ne, tama nan che conun Moisés, ne tama nan che conun Elías.

⁵ Numanahn che rahn ca Pedro ne, quendihco ama man tuno diyahn ro nan che chenun ihyan chahn, ne van

man me ne, chenun ama ndudo che rahn tuhca:

—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Ama yenó cava se. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

⁶ Cuahn che chihnevan ihyan apóstol chahn ndudo me ne, ama dihya ye chi, ne chahtetave ndih ye ndiyahn.

⁷ Tuhme chahn nda Dihvo vo nan ihyan chahn, nahn tah ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya ne co.

⁸ Cuahn che ndo nihton nan ye ne, ametah ndihchero ye ihyan che o chahn, a deman Dihvo vo.

⁹ Ura che cuenchahn ye cuete me ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn, ne rahn ye:

—Hua cahma nchuhn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ne, nde ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ntuché van tenahn.

¹⁰ Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—¿Deh cuande che rahn sahn devano ley che dirun Moisés che dinoca Elías va che chi ye ne?

¹¹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco che va che chi Elías, ndahco cade ye nducuah. ¹² Ate rahn rí nchuhn te a nda Elías, ne ihyan ne, hua nevahnevan ye ihyan. Tahque ndah ye ne, din tan ye nduco ye. Namin u che rinducó nducoyaca ihyan

ne, va che chuhrihn, din tan ihyan nducó.

¹³ Tuhme tumacadino ihyan apóstol chahn che rente ye yahn Juan Bautista anduhneca ndete che a ihyan min che Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn dihn che ndi se cah rih diha

¹⁴ Cuahn che nta ihyan chahn nan che chenun ihyan chenahn ne, chahn nda ama se, chehtihya se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

¹⁵ —Dihvé, conan vahino ne sahn dayá, te ndi se cah rih diha, ne ama rechuhrihn se. Ama ndeh yune cuahn che rinuhn yahn se ne, rendahnun se vacoyahn man, van nune man. ¹⁶ A checú sahn nan ihyan apóstol yahn ne, ate hua chi din ye che ndoyahn se.

¹⁷ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan nchuhn man, hua ritahno ne man. Nchuhn ne, a hua nda ro che co ne ihyan. ¿A cuahn dama quendañ vedechantino nduco ne, che rahco ne? Checú ne sahn muhn.

¹⁸ Sahn dihn me ne, quenun ama vaco chihnga sahn. Cuahn che nda se nan ye ne, chihquentiyon ye che ndiquendañ vaco chihnga me, ne ndetahno ndoyahn se.

¹⁹ Ura che a deman ye ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:

—¿Dehra cuande che hua chi ndetendañ nuhn vaco chihnga me ne?

²⁰ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne, te cuaco rahn ri nchuhn te ndete che ritahno ne mare tahsihn ne, cahcantiyon ne ama ico che caça nan che va, ne cuhnde tama cuahn, ne dinahn. Ndete che ritahno ne ne, adecodehno che caça ne ne, conahn nduco ne. ²¹ Rahn ri nchuhn te caça che ndetendah vo vaco chihnga chemin chan ne, va che covah vo man, cuahto vo yahte man.

Rahn Dihvo vo Jesucristo tama yune che va che cahno se ihyan

²² Numanahn che quechica Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye estado yahn Galilea ne, rahn ye ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che necah ihyan u tah sahn nunde, ²³ ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Ama chi ndache ihyan chahn yahn che tihca rahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cade iyo yahn yaco

²⁴ Cuahn che nda ihyan chahn yan Capernaum ne, chahn sahn che rica se tume cade iyo yahn yaco, tumerune se Pedro:

—¿A hua renehive ihyan ricuahn yahn nchuhn tume cade iyo yahn yaco ne?

²⁵ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye sahn:

—Taca hua, renehive ye.

Ndonda Pedro chete vah ne, menan vihca tumerune Dihvo vo ihyan:

—Deh rahn Simón, ihyan che rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye tume cade iyo ne? ¿A ihyan nación yahn ye o ihyan tama nación ne?

²⁶ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Rica ye ihyan tama nación.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, ihyan nación yahn ye ametah va che nedihve ye. ²⁷ Ate caça che hua din vo che co tan nde ama ihyan ne, cuehn nan vine, ne cotihyen cu ra yahca. Ite che cua te ne, cuentah chende te, ne min ntaque ama tume. Nduco chemin cuenedihve cade iyo yahn man, yehn man.

18

Duh che tahque conan

¹ Chihno min ne, ndo dama ihyan apóstol chahn nan Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—¿Duh che tahque conan van ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne?

² Tuhme cah Dihvo ama lihn, chihno ye mendahn, ³ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ndete che hua nto ino ne nunde yahn ne, co ne nduhca checahya che tuhchan che necun ne, hua co cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

⁴ Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che necun ye

nduhcā lihn cuh ne, ihyan min che tahque conan ye van ihyan che rihquentiyon Den-diohs. ⁵ Namin cuedevano ne te adecoduhno ihyan che nevahnecon ye ama ihyan yahn che necun ye nduhcā lihn cuh ne, a u nevahnecon ye.

Cahnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

⁶ 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ihyan yahn che cuahtendihco ye nunde ne, ama chahte castigo va che co ye. Tahque ndahcā cava ye ndete che caca yahto ihyan ama tu yudo chahte dando ye, ne cuacondahnun ye ihyan van nuniyahn, yudomin ca che tihyon yune ye ihyan yahn che cuahtendihco ye nunde. ⁷ ¡Chevah ihyan ihyense!, te a cade no che va che cuahtendihco ye nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde!

⁸ 'Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne va che dinahn ne nduco tah ne o nduco cah ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete che a chihca ne, chacondah ne, te tahque ndahcā yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche ne, yudomin ca che ndah tah ne, ndah cah ne, cuahtenun ne van ruchiyahn cuahn dama. ⁹ Ndete che cava ndutinān ne renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete

che a tico ne, chacondah ne, te tahque ndah yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre hua ro nan ne, yudomin ca che ndah ndutinān ne, cuahtenun ne van ruchiyahn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

¹⁰ 'Cuihco nchuhn cudado che hua ndahchenan ne nde ama ihyan che necun ye nduhcā checāhya che tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn dama chenān ye nan Chidá che va ye vahchetero. ¹¹ Tihcā, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndā ndedevahn ihyan che a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

¹² 'Rahn rí nchuhn te ama ihyan che va ama ciento itecuche yahn ye ne, ndete che conda ama te van chano ne, cahcomān ye ite che chenahn chahn van chano nan che redin ye cudado ite, ne cah ye quenuh ye ite che chinda me. ¹³ Cuahn che ntaca ye ite ne, cuaco rahn rí nchuhn te nde tahque co yeno ye cava ite min che co cava ite che chenahn chahn. ¹⁴ Tihcā Chida nchuhn che va ye vahchetero, te hua nahn ye che conda nde ama ihyan che necun ye nduhcā checāhya che tuhchan.

Nduhca che va che nchahco ihyan yahn vih

¹⁵ 'Ndete che ama ihyan che namin ritahno ye din tan ye nduco ama cha nchuhn ne, coyahve ne ihyan cuahn demān ne nduco vih. Ndete

che nto ino ye nunde yahn ye ne, a ndedevahn ne ihyan yahn castigo che va che co ye. ¹⁶ Ate ndete che hua tumacah ye che cahma ne ne, conuhn ne ama o testigo cava che nduco ihyan chahn yahve ne ihyan. ¹⁷ Ate ndete che nde nduco tihca hua tumacah ye ne, cahma ne nduco ihyan ndiyaco cava che van nducoyaca ne yahve ne ihyan. Ate ndete che hua tumacah ye ne, co din ne cuande anduhneca ndete che nde hua devano ye che va Dendiohs.

¹⁸ 'Cuaco rahn ri nchuhn te nducuahn che nte cade ne ne, cah dito Dendiohs ndudo yahn ne.

¹⁹ 'Namin rahn ri nchuhn te ndete che co dama ndudo ama o ne, caca ne deh che nahn ne Chida che va ye vahchetero ne, te ye nchuhn. ²⁰ Te ye nchuhn, te nan che ndo dama o ino ihyan ndeva ye yavenan ne, min quenun van ye.

²¹ Tuhme chahn nda Pedro, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, za ndeh yune va che nchahco yahn ihyan che quendi ye din tan ye nduco ne? ¿A nde ndache yune ne?

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndiyu atenan ndache yune, te a nduh va ndeh yune che din tan ye ne, a tih va ndeh yune va che nchahque yahn ye.

Ejemplo yahn ama sahn che metah vederenchahco nan se

²³ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama rey che tendah cuande ye yahn sahn che redin ntiyon nduco ye. ²⁴ Cuahn che canan tendah cuande ye ne, nda ama se tendah cuande ye yahn se, ne quendihco ndeh se yahn ye, tenduh ndiche mil tume diyahnguan.

²⁵ Nducote metah deh nduco che nedihve se ne, chihquentiyon ye sahn decahya yahn ye che ndihcue se sahn man, ndihcue se ndahta yahn se man, daya se man, nducuahn dehtenduh yahn se man, cava che ndutonun tah che quendihco se yahn ye. ²⁶ Tuhme chehntihya se nan rey me, ne rahn se:

“Dihvé, codin chahtino ne yahn, ne nedihvé yahn ne.”

²⁷ Quenan vahino ye sahn, ne numacuahn vedeyeno tehche ino ye nducuahn che quendihco se. ²⁸ Ate ura che conahn se ntaca se ama combiero yahn se che quendihco ye ino cun cade yahn se.

Dihno se dando ye, ne rahn se ri se ihyan: “Cuenedihve che quendihque yahn.”

²⁹ Chehntihya ye nan se, ne rahn ye: “Codin chahtine yahn, ne nedihvé yehn.” ³⁰ Ate hua cahncun se. Tahque ndah se ne, chahn se chica nunde se yahn ye, ne quenun ye vacoyahn nde chihno nedihve ye yahn se.

³¹ Ndihchero combiero yahn se che tihca din se, ne ama chi tan ye, chahn ye chengo ye rey me. ³² Tuhme tahve rey me che chehua

sahn, ne chihya ye sahn: “Di ne, ama duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó yehn yahn nducuahñ che quendihque yáhn, te chique favor u.³³ ¿Taca che hua tihca quen vahine combiero yehn nduhca che quenah vahinó di?”³⁴ Numacuahn vedetan chihquentiyon ye che conun se vacoyahn nde chihno nedihve se che quendihco se.

³⁵ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn, ndete che hua nchahco ne yahn vih numacuahn chedave yahn ne ne, cuahno ne nduhca che chahno sahn min, te Chidá che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahñ ye nduhca che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndahta yahn ye

¹ Cuahn che chihno nte Dihvo vo ne, chica ye min estado yahn Galilea, cuahn ye estado yahn Judea, tama lado viche ico Jordán,² ne ama yahn ihyan cuahn ye nduco ye. Cuahn che nda ye min ne, din ye che ndoyahn ihyan cah.

³ Tuhme nda ama o sahn fariseo che nahn tumarande se ihyan, ne tumerune se:

—¿A co tehche ihyan ndahta yahn ye cava adecodehno ne?

⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A devano nchuhn nduhca che a ndirun nan

Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cuahn che dendah Dendiohs iyehñse ne, dendah ye ihyan chahn man, ihyan ndahta man.”⁵ Namin ndirun tuhca: “Ihyan chahn ne, cahcoman ye indihñe yahn ye, ne cahnevaco ye, conan cuma ye ndahta yahn ye. Ihyan chahn ne, din yahn ye vih anduhñeca ndete che ama no ye.”⁶ Nducote tihca ne, ametah din ye cuande che o ye, te anduhñeca ndete che ama no ye. Nducote a man Dendiohs nahn ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vih ne, hua redin yahn che tehche ye vih.

⁷ Rahn sahn chahn ri se ihyan:

—Ndete che tihca ne, ¿deh cuande che cah yune Moisés che tehche ihyan ndahta yahn ye, dirun ye ama caca cah ye tahn?

⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Yahn che cheche chedave yahn ihyan ne, chemin che cah yune Moisés che tehche ye ndahta yahn ye. Ate Dendiohs ne, hua tihca chihco cade ye cuahn che dendah ye iyehñse.⁹ U ne, rahn ri nchuhn te ihyan che ndere tehche ye ndahta yahn ye ndiyu yahn nunde che quenah te nduco tama chahn, ne cahnevaco ye nduco tama te ne, redin duche yahn ye che nihnevaco ye. Namin sahn che cahnevaco se nduco tahn che ntehche inchahn te tahn ne, condihco se nunde.

10 Tuhme rahn ihyan apóstol ri ye Dihvo vo:

—Ndete che tihca va cade yahn ihyan chahn ne, tahque ndah ye che nde hua cahnevaco ye.

11 Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua nducoyaca ihyan co dinahn ye yahn chemin, te atenan ihyan che necah Dendiohs vederihquentiyon ihyan che co dinahn ye.

12 Vate chahn che hua numa ye, te a tihchan ye nde rahteyan ye. Namin vate ye che hua numa ye yahn che ihyan redin yoh ye ihyan. Namin vate ye che hua rah-tenan cuma ye ndahta cava che hua co vahche yahn ye nan ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan che retumacadino che co dinahn ye che cuahteman ye ne, ndahca che dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tah ye chechahya, covah ye cava

13 Chihno min ne, nda ihyan, nda ye chechahya yahn ye cava che nahn tah Dihvo vo, ne covah ye cava. Ate ihyan apóstol ne, rahva ye nduco ihyan chahn.

14 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua cahca tan nchuhn che chi chechahya sih nan, te a ndi cuande van ihyan che necun ye che cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

15 Chihno rahn ye chemin ne, nahn tah ye chechahya chahn, covah ye cava.

Tuhme chica ye min, cuahn ye.

Ama sahn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

16 Ura min nda ama sahn yuno nan Dihvo vo, ne rahn se:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah che din cava che conan vahchetero ne?

17 Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nde hua redin yahn che cahme, Ihyan Ricuahn Ndah, te atenan Dendiohs ne, ihyan min che ndah ye. Cava che conen vahchetero ne, codinehn vederihquentiyon yahn ye.

18 Tumerune se ihyan:

—¿Cha vederihquentiyon me ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Vederihquentiyon che tuhca: “Hua cahne ihyan man, hua din duche yehn che nihnevaque man, hua doque man, hua ndere cahma nonde yahn ihyan man, 19 cuendeva yavenan chide man, cheque man, codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahino man di man.”

20 Rahn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon che tihca ne, redinahn nde ro che lihn ca u. ¿A va ca che dinahn ne?

21 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Che cuahtenan ihyan vahchetero ne, tahque rigo-nun chihve che co vedecuihca. Cava che hua co vahche yehn che tone min ne, cuendihcue dehtenduh

yehn che va, ne cuinen ihyan chevah. Tuhme cochi condoque u.

²² Nducote ama cuihca se ne, hua quenán ino se che tihca rahn Dihvo vo nduco se, ne ama chi ran se conahn se.

²³ Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ama vahche cava ihyan cuihca che condá ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ²⁴ Ndaconan rahn rí nchuhn te nde ama ihyan cuihca ne, hua co condá ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

²⁵ Che rahn ye chemin ne, ama cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—Ndete che tihca ne, nde ama ihyan hua co ndevahn ye.

²⁶ Chaconan Dihvo vo ndi-chero ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che tin deman ihyan ne, hua condá ye vahchetero. Atenan Dendiohs co din ye che min tuno ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.

²⁷ Tuhme rahn Pedro ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, me nuhn che chihcoman nuhn nducuaahn, chinduco nuhn ndih ne, ¿deh co nduco nuhn ne?

²⁸ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te cuahn che a nuhnde cade nducuahn, ne u che rinducó nducoyaca ihyan

cuhndé nan che rihquentiyón numacuahn vedeyudo ne, namin nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte ne techecade ne yahn nduh che ndichio ndata yahn ihyan nación yahn Israel. ²⁹ Namin adecoduhno ihyan che va che cahcoman ye dehtenduh yahn ye man, ihyan yahn ye man, cava che co conduco ye u ne, nuhnde menun ama ciento yahn queri ama che cahcoman ye, a vaco ye, a dihno ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndahta yahn ye, a daya ye, a yahn yahn ye, ate nunde menun ama ciento yahn queri ama che cahcoman ye. Avane ne, conan ye vahchetero numacuahn ro. ³⁰ Nda ro min ne, ndiyu yahn che a rahn chitahno ihyan che tahque quendah yavenan ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendah yavenan ye.

20

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon

¹ Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama patrón che chahn ye ama vatiyan chenuhn ye mozo cava che tuhn se uva yahn ye. ² Ndacá ye neve se, ne nte cade ye nduco se che din se ntiyon cade ro, ne dechuh ye sahn nan ntiyon yahn ye. ³ Chahn tun ye tenduh nan rahco nun vatiyan, ne ntaca ye te neve se che vatechica se cuahn ndihve, metah ntiyon din se. ⁴ Rahn ye ri ye sahn:

“Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne sahn chenahn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn.” “A,” rahñ se, ne cuahn se. ⁵ Chahn tun ye tenduh ñan mañ yahn. Ntaça ye te neve se, dechuh ye sahn ñan ntiyon me. Chahn tun ye tenduh ñan rahco ino. Ntaça ye te neve se, ne namin dechuh ye sahn. ⁶ Ndaconan chahn tun ye tenduh ñan rahco uhn, ne ntaça ye te neve se, ne rahñ ye ri ye sahn: “¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon man ro ne?” ⁷ Ndahconan se, ne rahñ se ri se ihyan: “Hua din nuhn ntiyon, te hua ndaça ntiyon din nuhn.” Rahñ ye ri ye sahn: “Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhça che redin yahn.” “A,” rahñ se, ne cuahn se. ⁸ Chi chino me ne, rahñ ye ri ye mandador yahn ye: “Cuenedin dame sahn mozo sih, ne cuenedihvé yahn se, cuanan nduco sahn che nda adiva cuahn.” ⁹ Cuahn che chenda sahn che a nde ñan rahco uhn a chino canañ din se ntiyon ne, ndonda tah se chihve yahn se yahn numa ro. ¹⁰ Nde ñan chihnonan yahn ne, chenda sahn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye sahn, ate a dama no nedihve ye sahn. ¹¹ Cuahn che ndihchero se che a dama no nevihve sahn nduco sahn chenahn chahn ne, rahñ nunde se nduco patrón yahn se, ¹² ne rahñ

se ri se ihyan: “Sahn sih che atenañ ama ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dama nedihve ne sahn nduco nuhn che chahtenun nuhn van yan numa ro, din nuhn ntiyon?” ¹³ Ndahconan ye, ne rahñ ye ri ye sahn: “A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhça che a nte cade vo. ¹⁴ A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conañ ne. A man va vedeyeno che tihdenañ, nedihvé yahn sahn chuhn. U ne, codín nduhça che náhn nduco tume yáhn. ¹⁵ Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenán cumá vedevahino nduco se.” ¹⁶ Atihnoça no tun ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan, te ndiyu che a rahñ chitahno ihyan che tahque quendañ yavenañ ye, nde huane che a cade chitahno ye che hua nduh quendañ yavenañ ye. Tihça, te van nducoyaca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenañ neve ra ye che tendahnun Dendiohs ihyan çaça che ndevahn ye.

Ndaconan rahñ Dihvo vo Jesuscristo che va che cahno se ihyan

¹⁷ Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yan Jerusalén ne, quenda ye nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rahñ ye ri ye ihyan:

¹⁸ —A devano nchuhn, che man ne, chenun yune vo, cuhn vo yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca

ihyan ne, necah ihyan u tah chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne cuih nunde se yahn cava che cahno ihyan u. ¹⁹ Necah se u tah sahn tama naciön cava che din duche yahn se u man, cuahn se u man, nahn yah se u man. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Chaco Jacobo man, Juan man ne, chica ye che conan daya ye

²⁰ Chihno min ne, chahn nda ndahta yahn Zebedeo nduco nduh che o daya ye, Jacobo man, Juan man. Chehntihya ye nan Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan.

²¹ Tumerune Dihvo vo ihyan:

—¿Deh nehn ne?

Rahn ihyan ndahta me:

—Ricá ndih che cuahnecon ne che cuahte nduh che o dayá dama nduco ne cuahn che a va ne nan rihquentiyon ne. Ama se ne, cuhnde se lado tah cuaco ne, ne tama se ne, cuhnde se lado tah cueh ne.

²² Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhca che va che ama chuhrihn ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Taca hua. Cocha nuhn.

²³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te va che chuhrihn nchuhn nduhca che va che ama chuhrihn, ate che cuahte ne chihto nan ne, ndiyu u

che cahcantiyön, te a Chidá che cahcantiyon ye, ne a man ye devano ye cha ihyan che cuahte ye chihto nan.

²⁴ Chihnevan ihyan apóstol chenahn chahn, ne chi tan ye nduco ihyan che o chahn.

²⁵ Tuhme cah Dihvo vo nducoyaca ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndinan yahn queri ama naciön ne, ama yudo rihquentiyon ye, ne sahn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinaho se ihyan yahn ye. ²⁶⁻²⁷ Ate van nchuhn ne, hua co tihca, te adecochano ne che nahn conan ne ne, va che co ne nduhca ama mozo, conan ne vih. ²⁸ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, cuiquendi ne yune yahn, te u ne, ndá, ndiyu cava che conan ihyan u, ate cava che conan man ihyan, ne cahco mendahn u cava che ndedevahn ama yahn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nan o sahn nan ve

²⁹ Cuahn che chica Dihvo vo yan Jericó nduco ihyan apóstol yahn ye ne, ama yahn ihyan nduco ye ihyan.

³⁰ Chihto yune vate o sahn nan ve, ne cuahn che chihnevan se che a nda nino Dihvo vo ne, riyahve se ihyan numa dito se:

—Dihve nuhn, Daya David, jconan vahino ne nuhn!

³¹ Raha ihyan nduco se cava che cuahtedihn chende se, ate nde tahque yudo nan se rahn se:

—Dihve nuhn, Daya David, jconan vahino ne nuhn!

³² Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye sahn, ne tumerune ye sahn:

—¿Deh nahn nchuhn che din cava ne ne?

³³ Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che din ne che co ro nan nuhn.

³⁴ Quenan vahino ye sahn, ne nahn tah ye ndutinan se. Ndetahno chi ro nan nduh che o se, ne cuahn se chin-
duco se ihyan.

21

Nda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

¹ Cuahn che a nda nino ihyan chahn yan Jerusalén ne, nda ye chihto ama yan lihn che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min tahve Dihvo vo o ihyan apóstol yahn ye, ² ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyan, ne min ntaca ne ama burro che quenan chiche te, nduco te daya te. Cuentahte ne ite, ne cuiquenda ne ite. ³ Ndete che va duh ihyan che cahma ye deh din ne burro tih, rentahte ne ite ne, cahma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn ye ite, ne ndetahno ndedechuh ye ite.”

⁴ Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta tuhca:

⁵ Cahma nchuhn co ne ihyan che vate ye yan Jerusalén:

“Condihchero nchuhn che cochi Rey yahn ne.

Ama necun ye, ne quendudo ye ama burro lihn.”

⁶ Dinahn ihyan apóstol chahn che chihquentiyon Dihvo vo. ⁷ Chehua ye burro me nduco daya te, ne tihde ye tino yahn ye dame te. Cocha Dihvo vo ite, ne quendi ye cuahn ye. ⁸ Ama yahn ihyan nduco ye, ne nahn ye ne, rentave ye tino yahn man, nahn ye ne, rentave ye yata cue man, rendedecuco ye numa yune cuahn nan che cuahn Dihvo vo. ⁹ Nducoyaca ihyan che ndahnan ye man, ihyan che chenani ye man ne, ama yeno ye, ne rah ye tuhca:

—jNdeva vo yavenan ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon che quenan cuma ihyan ndico yahn ye David! jDechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan! jNdeva vo yavenan Dendiohs!

¹⁰ Cuahn che chenda Dihvo vo yan Jerusalén ne, canan nducoyaca ihyan ndo dama ye. Ama vari ye, ne nahn ye tumerune ye:

—¿Duh ihyan tih che nda ye ne?

¹¹ Nahn ye ne, ndahconan:

—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yan Nazaret, estado yahn Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendah vah ye sahn che chenun se cheteyaco rendihcue se

¹² Chenda Dihvo vo chete yaco, ne ndetendah vah ye nducoyaca sahn che chenun se min rendihcue se man, ra se man. Chi muhn chi min

ye mesa yahn sahn che ren-
dahcorun se tume man, silla
yahn sahn che rendihcue se
icui man, ¹³ ne rahn ye ri ye
sahn:

—Nan ndudo yahn Den-
diohs ne, ndirun tuhca:
“Yaco yahn ne, cava che
cuahtenun ihyan covah ye”,
ate nchuhn ne, nedin ne
anduhneca vah nan che
rendo dama sahn duco.

¹⁴ Chihno min ne, chahn
nda ama o sahn nan ve man,
sahn che cueh cah man, nan
Dihvo vo min chete yaco,
ne din ye che ndoyahn se.
¹⁵ Nducoyaca chechahya che
chenun min ne, ama yeno, ne
rah tuhca:

—iNdeva vo yavenan ihyan
cuh che quenan cuma ye
vederihquentiyon nduhca
che quenan cuma David!

Chidocuyan ndinan nduco
sahn devano ley che dirun
Moisés ne, ama chi tan se che
din Dihvo vo vederihno man,
che rah chechahya chahn ren-
deva yavenan ye man, ¹⁶ ne
rahn se ri se ihyan:

—¿Taca che recah yune ne
che tihca rendeva chechahya
sih yavenan ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne
rahn ye ri ye sahn:

—Recah yuné, te a ti-
hca va che conahn. A
devano nchuhn te a ndirun
nan Ndudo yahn Dendiohs
tuhca: “Chihco cade ne
che chechahya man, decuah
man ne, ndeva yavenan ne
nduhca che redin yahn.”

¹⁷ Chihcoman ye sahn
chahn, ne chica ye min.

Cuahn ye yan Betania, ne
min quenan ye vino min.

*Dihvo vo Jesucristo ne, din
dine ye ama yahn higo*

¹⁸ Chi dave tama ro me,
ura che quenun yune Dihvo
vo che cuahn tun ye yan
Jerusalén ne, chi cuico ye.
¹⁹ Ndihero ye ama yahn
higo chihto yune, ne chahn
ye ndihchero ye ndete che
chenan ndute yahn. Ate
metah nde ama ndute yahn,
deman yata chenah. Tuhme
din dine ye yahn me, ne rahn
ye:

—Ametah ndaconan co
ndute yehn.

A ura min no tih yahn
me. ²⁰ Cuahn che ndihchero
ihyan apóstol chahn che tih
yahn me ne, ama cuahn ino
ye, ne tumerune ye Dihvo vo:

—¿Taca che ndetahno tih
yahn higo cah ne?

²¹ Ndahconan ye, ne rahn
ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn
te ndete che ritahno ne
man, hua rihco yahn ino
ne man ne, nde vederihno
che tahque rahte co din
ne. Co cahcantiyon ne ico
tih che cah condahnun
van nuniyahn, ne dinahn.
²² Ndete che ritahno ne
ne, nducuah che ca ne
Dendiohs ne, conahn nduco
ne.

*Vederihquentiyon che que-
nan cuma Dihvo vo Jesucristo*

²³ Ura che nda Dihvo vo
ne, chenda ye chete yaco,
ne canan ricuahn ye. Nu-
manahn min ne, chahn nda
chidocuyan ndinan nduco

sahn intiyahn, ne tumerune se ihyan:

—¿Duh te vederihquentiyon ndih che din ne dehtenduh che tihchan ne?

²⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Namin va ama nan che tumerune nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin, tuhme có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihca redín: ²⁵ ¿Duh dechuh Juan che chehdenune ye, a Dendiohs o ihyan iyehense ne?

Ate canan rentuhno se van man se nduco vih:

—Ndete che cahmo vo che Dendiohs dechuh ye Juan ne, cahma ye co ye uvo: “¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che cahndudo ye tuhme?” ²⁶ Me ndete che cahmo vo che ihyan iyehense dechuh ye ihyan ne, co tan ihyan yan nduco vo, te nducoyaca ye ritahno ye che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.

²⁷ Tahque ndah se ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rahn ye ri sahn:

—Namin u ne, hua có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihca redín.

Ejemplo yahn sahn cahya che rahcotahn

²⁸ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn ndinan chahn:

—Nté ama ejemplo, cahnevan nchuhn. Ama ihyan ne, vate o daya ye, ne rahn ye ri ye ama se: “Man ro ne, cuehn ton uva yuhn vo.”

²⁹ Ndahconan se, ne rahn se:

“Hua cahn.” Ate adive ne, nto ino se che tihca rahn se, ne cuahn se din se ntiyon che chihquentiyon chida se. ³⁰ Numanahn min ne, rahn ye nduco sahn che tama me che cahn se din se ntiyon min. Sahn min ne, rahn se ri se ihyan: “Taca hua, chida, cahn.” Ate hua dinahn se. ³¹ ¿Cha sahn chahn dinahn se che chihquentiyon chida se ne?

Ndahconan sahn ndinan chahn, ne rahn se:

—Sahn che yahve ye menan me.

Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nduhca sahn che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te rahcotahn ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn ye ne, tahque nun dinahn sahn rica tume cade iyo man, tahn ndere vatechica man, che co nchuhn. ³² Juan Bautista ne, chicuahn ye ihyan nduhca che runecade cuahtechica ye, ne nevahnecon sahn chahn man, tahn chahn man, ate nchuhn ne, chahcotahn ne, nde hua nto ino ne andahre ndihchero ne che nevahnecon ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

³³ Cuihnevan nchuhn tama ejemplo: Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva nan yahn yahn ye, ne din ye chahn yahn man, dendah ye ama tanque nan che cuhno ye nune yahn uva me man,

chahto ye ama chete nan che din ye cuḁado ntiyon min man. Cuahn che chihno chihco tahn ye nducuahne, ndaḁco ye chendata me tah ama o sahn che din se ntiyon nduco. Tuhme chica ye min, cuahn ye. ³⁴ Cuahn che a nda ro che a rine uva ne, dechuh ye sahn decahya yahn ye caḁa che necahn mahn sahn chahn uva me nduco ye. ³⁵ Ate sahn redin ntiyon chahn ne, tumangan se sahn decahya chahn yahn ye, ne ama se ne, chahn se sahn, ne tama se ne, chihno se sahn, ne tama se ne, caḁ se tu sahn. ³⁶ Ndaconan dechuh ye tahque yahn sahn decahya yahn ye, ne a namin no tun din tan sahn redin ntiyon chahn nduco se anduhneca che din se menan.

³⁷ Nan chihnonan yahn ne, dechuh ye sahn daya ye, te rahco ye te nevahne cun sahn chahn sahn. ³⁸ Ate cuahn che ndihchero sahn chahn daya ye ne, ntuhno se nduco vih, ne rahn se: “Sahn tih che cuhnde tah se ntiyon cuh. Caḁno vo sahn, ne cahnevi vo yahn se.” ³⁹ Tumangan sahn chahn sahn, quenda se sahn cuahn chihto, ne chihno se sahn.

⁴⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—Cuahn che nda dihve chendata me ne, ¿deh din ye nduco sahn redin ntiyon chahn ne?

⁴¹ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se ihyan:

—Numacuahn vedetan de cuihno ye sahn chahn, ne caḁ

ye chendata me tama te o sahn redin ntiyon che necahn mahn se ndute nda me nduco ye nda ro yahn.

⁴² Namin rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—A devano nchuhn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: Tu che hua quen ino sahn vihcherahto ne, chemin che tahque chichi hve.

Chemin ne, a man Dendiohs chihco cade ye, ne ama ndaḁca che tihca din ye.

⁴³ Nducote racondah vedame nchuhn u ne, a rendo dama ne nduco sahn vihcherahto chahn. Chemin che cahnevi Dendiohs vederihquenti yon yahn ye che va tah ne, ne ndaḁco ye tah ihyan che dinahn ye. ⁴⁴ Che racondah vedame ihyan u ne, anduhneca ndete che condah ndudo ye nan yava, ndaḁa yah ye, ne ihyan che din castigo ihyan ne, anduhneca ndete che condah ndudo ama yava ihyan, cuihno ndeh ye.

⁴⁵ Chidocuyan ndinan chahn man, sahn fariseo chahn man ne, chenahn se che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me. ⁴⁶ Chemin che nahn tumangan se ihyan, ate hua chihquino se. Vah se ihyan yan, te nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevaco daya rey

¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye t̄ama ejemplo, chihnevan sahn chahn:

² —Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a nahn nduhc̄a ama rey che din ye vihco decahnev̄aco daya ye.

³ Dechuh ye sahn decahya yahn ye ngua se ihyan che a ndiyahve ye che conduco ye nan vihco me, ate hua chahn ihyan chahn.

⁴ Ndaconan dechuh ye t̄ama te o sahn decahya yahn ye, ne rahn ye nduco se: “Cahma nchuhn co ne ihyan chahn che a chihnó itenine, ne a va yan che cheh ye. Din nun ino ye chi ye.”

⁵ Ate a namin no tun hua tumac̄ah ihyan chahn. Ama ye ne, cuahn ye nan yahn yahn ye, t̄ama ye ne, cuahn ye nan ntiyon yahn ye, ⁶ ne ihyan chenahn ne, tumangan ye sahn decahya chahn, chahn ye sahn, nde chihno ye sahn.

⁷ Tuhme ama chi tan rey me, ne dechuh ye sandado yahn ye chihno se ihyan chahn, chihquiyahn se yan vaco ye.

⁸ Chihno min ne, rahn ye nduco sahn decahya yahn ye: “A va yan nducuahn cava che cuanan vihco. Ate ihyan chahn ne, ama duhtuno ihyan ye, nde hua rihnev̄ahn che chi ye. ⁹ Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuahn yune viyan, muhn min nan che ri dama ihyan, ne coyahve ne nducoyaca ihyan che nt̄aca ne cava che chi ye conduco ye.” ¹⁰ Dinahn sahn decahya chahn, ne quenda se quendihconahn nducoyaca

ihyan che nt̄aca se, hua tumac̄ah se tachan ihyan ye. Nduco tihc̄a ne, ama yahn ihyan chito vah ye.

¹¹ Tuhme chenda rey me chete vah me, ne ndihchero ye ama sahn che nduco se min. Hua quenun se tino nduhc̄a che rahtenun ihyan che rahn ye nan rihnev̄aco ihyan, ¹² ne rahn ye ri ye sahn: “Amigo, ¿t̄aca che chenda muhn?, te hua quenon tino che redin yahn che conon.” Sahn min ne, nde nan che cahma se metah.

¹³ Tuhme chihquentiyon rey me sahn che rinan se nan vihco me: “Cuiquiyahito nchuhn nde tah nde cah sahn tih, cuetendah vah ne sahn, cuacondahnun ne sahn nan che man. Min cuaco se man, cheh dihyon se man.”

¹⁴ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—Tihc̄a, te ama yahn ihyan riyahve Dendiohs che cuatenan ye vahchetero, ate ama doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sahn fariseo yahn cade iyo

¹⁵ Tuhme conahn sahn fariseo chahn, ne ntuhnó se nduco vih cava che nuhn ino se t̄aca co caca nunde se yahn Dihvo vo. ¹⁶ Dechuh se ama o combiero yahn se nduco t̄ama te o sahn partido yahn Herodes, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuaco che rente ne man, ricuahn ne numa cuaco vederihquentiyon

yahn Dendiohs man, nde hua rendahchenan ne ihyan, te dama no rendihche ne nducoyaca ye. ¹⁷ Deh rahn ne: ¿A redin yahn che nedihvo vo cade iyo che rica emperador yahn Roma o hua ne?

¹⁸ Dihvo vo ne, a devano ye che retumarande sahn chahn ihyan, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, o nan o chende ne. ¿Dehco che retumarande ne u? ¹⁹ Cuete ne ama tume che renehive nduco ne cade iyo, ndihcheró.

Nahme se ama tume chemin chan ihyan. ²⁰ Ndhichero ye tume me, ne tumerune ye sahn:

—¿Duh ihyan che quenavayan ye man, che duche ye man, nan tume cuh ne?

²¹ Ndahconan se, ne rahn se:

—Emperador yahn Roma.

Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon emperador ne, condinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

²² Ama cuahn ino se che tihca rahn ye, ne conahn se nduco vih.

Tumerune sahn saduceo yahn che ntuche tenahn

²³ A ro min no chahn ama o sahn saduceo chendihchero se Dihvo vo. Sahn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn, ne chemin che rahn se ri se ihyan:

²⁴ Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te ndete che

coh inchahn ama ndahta che hua ndaca daya ye ne, va che cahnevaco dihno tenahn me nduco tahn min cava che cahco ndata se menun dihno se. ²⁵ Ama yune ne, chahte ndache sahn yan vaco nuhn che dihno se vih. Chihnevaco sahn menan me, ne cuahn che chih se ne, hua ndaca se nde ama daya se nduco ndahta yahn se. Chemin che chihnevaco tama dihno se nduco tahn min. ²⁶ Ate namin chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. Atihnocá nde chen chih nduh che ndache se che chahtenan cuma se tahn min. Nde ama se hua ndaca daya se nduco te. ²⁷ Nde nan chihnonan yahn ne, namin chih tahn min. ²⁸ Nducote nduh che ndache sahn chahn chahtenan cuma se tahn min ne, nda ro che ntuche tenahn ne, ¿cha se che inchahn te ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, hua ritahno ne che va che ntuche tenahn, te hua renahn ne Ndudo yahn Dendiohs, nde huane vederihquentiyon yahn ye. ³⁰ Nda ro che ntuche tenahn ne, ametah cuahtenan cuma ihyan vih, nde huane ihyan ndahta, nde huane ihyan chahn. Ro min ne, ndo ye nduhca ángel che vate ye vahchetero. ³¹ Me yahn che va che ntuche tenahn ne, a ndero ndi che nde hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun, nan che rahn ye tuhca: ³² “U che Dendiohs yahn Abraham man, yahn Isaac man, yahn

Jacob man.” Che tihca rahn ye ne, a ndero ndi che a ihyan min che Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che vate ca ye man, ihyan che a ndih ye man, te nan ihyan min ne, chenduche nducoyaca ihyan.

³³ Nducoyaca ihyan che chihnevan ye che tihca rahn Dihvo vo ne, ama cuahn ino ye yahn vededevano yahn ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca

³⁴ Checadino sahn fariseo chahn che ndahco ndiya Dihvo vo sahn saduceo chahn, ne ndo dama se, nan ye. ³⁵ Van sahn chahn quenun ama sahn devano ley che dirun Moises, ne cava che tumarande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

³⁶ —Ihyan Ricuahn, icha vederihquentiyon nan ley yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne?

³⁷ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn man, numa ine man, numacuahn vederendecadino yehn man.”

³⁸ Vederihquentiyon min che menan vihca. ³⁹ Namin va tama vederihquentiyon yahn ye, che a nahn dama che tuhca: “Codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahino man di.” ⁴⁰ Nan nduh che o vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dama nducuahn che dirun Moises man, ihyan profeta man.

Ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehse ne, ichuh che Chida ye?

⁴¹ Numanahn che ndi dama ca sahn fariseo chahn ne, ⁴² tumerune Dihvo vo sahn:

—Ihyan che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehse ne, ichuh rahn nchuhn yahn ye ne? ichuh daya ihyan min ne?

Ndahconan se, ne rahn se:

—Ihyan min ne, daya David.

⁴³ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che atenan daya David ihyan min ne, ichuh che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahnecon David ihyan nduhca Dihve ye?, dirun ye tuhca:

⁴⁴ Rahn Dihvo vo Dendiohs ri ye Dihve:

“Cuihnde chihto nan, lado tah cuaco, numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche di cava che nevahnecon ye di.”

⁴⁵ Nducote man David dirun ye che ihyan min che Dihve ye ne, hua cuaco che atenan daya ye ihyan.

⁴⁶ Nde ama sahn chahn hua ntaquino se deh che ndahconan se yahn ye, ne nde ro min ametah chihquino se tumerune ca se dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sahn fariseo vaconan se

1 Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min man, ihyan apóstol yahn ye man, tuhca:

2 —Sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ntah se ntiyon che ricuahn se ley min.

3 Cuenevahnecon nchuhn che ricuahn se, ate hua quendi ne yune yahn se, te sahn chahn ne, a vih ricuahn se, ne a vih redin se. 4 Ama ndeh nan rihquentiyon se che dinahn ihyan, ate man se ne, nde tah hua redinahn se. 5 Nducuahn che redin se ne, atenan cava che cuhnde ro vederihquentiyon che chenana cuma se. Tahque rahno cinta che chenana chata se man, reche se man, tahque rahno tino che chenun se man, che co ihyan chenahn.

6 Renan ino se rahte se nan silla che rahte ihyan ndinan nan vihco man, chete yaco man. 7 Namin renan ino se che numacuahn vedenecon necah ihyan Dendiohs sahn van ihyan man, cahma ye ihyan ricuahn yahn se man.

8 'Ate nchuhn ne, hua cahma ne ihyan ricuahn yahn vih, te nducoyaca ne ne, dihno ne vih, ne va ama no Ihyan Ricuahn yahn ne, ihyan min che va cade che ndedevahn ye ihyan iyehense.

9 Hua cahma ne chida ne yahn ihyan iyehense, te va ama no Chida ne, ihyan min che va ye vahhetero.

10 Namin hua cahma nchuhn ihyan ndinan yahn vih, te va ama no Ihyan ndinan yahn ne, ihyan min che va cade che

ndedevahn ye ihyan iyehense. 11 Ihyan che conan ye van nchuhn ne, co ye nduhca decahya yahn ne. 12 Tihca, te ihyan che rendaico ndiya ye ihyan chenahn, nahn conan ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che ndaico ndiya man ye ihyan ne, conan ye.

13 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te redin vahche ne yahn ihyan che nahn nevahnecon ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Hua renevahnecon man ne, nde hua retihyon yune ne ihyan che nevahnecon ye.

14 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun che Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te rehnevi ne dehtenduh yahn ndahta vah, ne cava che hua cuhnde ro vede idihya yahn ne ne, ama rahn revah ne redin ca ne. Nducote tihca redin ne ne, tahque chahte castigo va che co ne che co ihyan chenahn.

15 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te ama nahn ne che co yahn ihyan che cotahno ye dama nduco ne. Ate cuahn che rendaica ne ama ye ne, retihyon yune ne ihyan che ama duhtuno ihyan ndaconda ye, che nde tahque redin yahn che co ye castigo van ruchiyahn che co man ne.

16 'Nchuhn ne, anduhneca sahn nan ve che nahn

quendanan se sahn nan ve nduco se. ¡Chevah nchuhn!, te ricuahn ne ihyan: “Ndete che cah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne yaco ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete cah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne diyahnguan che va chete yaco ne, chemin che cuaco, quenán cuma che dinahn ne.”¹⁷ ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rignonun chihve yaco, te min ri vihco diyahnguan che va chete.¹⁸ Namin ricuahn ne: “Ndete che cah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne nan ta ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete che cah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne vedino che va nan ta ne, chemin che cuaco, quenán cuma che dinahn ne.”¹⁹ ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rignonun chihve nan ta, te min ri vihco vedino che va menan.²⁰ Tihca, te cuahn che recah ihyan ndudo yahn ye che rentihton yan ye nan ta ne, nde nduco nducuahn che va menan ne, rentihton yan ye.²¹ Namin cuahn che recah ye ndudo yahn ye che rentihton yan ye yaco ne, nde Dendiohs rentihton yan ye, te a yaco yahn ye chemin.²² Namin cuahn che recah ye ndudo yahn ye che rentihton yan ye vahchetero ne, nde Dendiohs rentihton yan ye, te a ihyan min che rihquentiyon min.

²³ Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che

dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te reneidive ne riya yahn ive man, yahn anís man, yahn comino man, ate vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne, hua retumacah ne yahn, te hua runecade vatechica ne man, hua chenán cuma ne vedevahino man, hua ritahno ne man. Che nahn ne, che quendihtonahn dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, hua cahcoman ne nde ama.²⁴ Nchuhn ne, anduhneca sahn nan ve che nahn quendanan se sahn nan ve nduco se. Ama rendecadino ne yahn dehtenduh che nde hua nduh rignonun chihve, ate che tahque rignonun chihve ne, nde hua retumacah ne yahn.

²⁵ Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te nchuhn ne, anduhneca vaso man, cuh man, che dave cuahn vedame, ate cuahn chete ne, ndito dehtenduh che chihnga. Tihchan nchuhn, te nan ihyan ne, redin ca ne che ndah ihyan ne, ate che cuaco ne, reduco ne man, redin idihya ne man.²⁶ Nchuhn sahn fariseo che hua renahn ne, che rahco ne che retihton yune ne ihyan che quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino ne nunde yahn ne, cuihcoman ne dehtenduh che chihnga redin ne, tuhme che cuaco dave yavenan ne.

²⁷ Nchuhn sahn fariseo

man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te redin ca ne che ama ndah ihyan ne, ate ama duhtuno ihyan ne. ²⁸ Tihchan nchuhn, te andahre rahco ihyan che ama ndah ihyan ne, ate o nan o chende ne man, ama duhtuno ihyan ne man.

²⁹ Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te rahto ne yayan yahn ihyan profeta man, rendedecuco ne yayan yahn ihyan che runecade chahtenan ye iyehse man, ³⁰ ne ndere rahñ ne nduco vih: “Ndete che uyo che a vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan profeta chahn ne, hua dama chi vo nduco ye.”

³¹ Nduco ndudo che tihca rahñ ne ne, rihco ro ne che dama ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta.

³² ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cava che din numa ne ntiyon che canan ye! ³³ Nchuhn ne, nduhca cu tan tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne van ruchiyahn. ³⁴ Chemin che va ca che dechuh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan devano man, ihyan ricuahn man. Ate nchuhn ne, cahno ne ama o ye, ne tama te o ye ne, conahn yah ye ihyan. Tama te o ye ne, cuahn ne ihyan chete yaco man, quendah ne ihyan nduh yan nduh

yan man. ³⁵ Nduco tihca cuehdame nchuhn yun yahn nducoyaca tenahn che nde hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rahñ me, canan nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarías, daya Berequías, che chihno ne mendahn yahn yaco nduco nan ta. ³⁶ Rahñ cuacó rí nchuhn te nducuahñ nunde min ne, ndehdame nducoyaca nchuhn che vate ne man ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vahino ye ihyan yan Jerusalén

³⁷ Nchuhn ihyan yan Jerusalén che rihno ne ihyan profeta man, recah ne tu ihyan che redechuh Dendiohs rahndudo ye ye ndudo yahn ye van ne man, ama ndeh yune nda che nahn nedin damá nchuhn, dín cudado nchuhn nduhca che redin chaco tuh cudado daya te man reche te, ate hua nevahñecun ne. ³⁸ Cuedevano nchuhn te yan vaco ne ne, cuhndeman. ³⁹ Rahñ rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che cahma ne tuhca: “Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan.”

24

Rahñ Dihvo vo Jesucristo te ndora yaco yahn yan Jerusalén

¹ Ndiquendah Dihvo vo chete yaco che a nahn ye. Ura min ndo dama ihyan apóstol yahn ye, ne nahme ye yaco

me ihyān, rente ye nduhcā che āma ndahcā ndahto. ² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyān chahn:

—Cuēnecāhco nchuhn che ndihchero ne chete che tihchan tih. Cuāco rāhn rī nchuhn te ndā ro che cuihno ndora, metah nuhnde nde o tu che ndahto vih.

Nduhcā che va che co cuahn che ndā nino ro che nto iyehñse

³ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyān apóstol cuete Olivo. Cuahn che a chēnun ye min ne, chahn ihyān apóstol chahn nan va Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyān deva vih:

—Nahn nuhn che te cuande ne nuhn, ticuāhn conahn che rahn ne me. ¿Deh vederihno co ro cuahn che ndaconan chi tun ne mān, cuahn che nto iyehñse mān ne?

⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyān chahn:

—Cuihco nchuhn cudādo cāva che nde āma ihyān hua cañcheh ye nchuhn, ⁵ te va che ndā āma yāhn se din cā se che chenān cuma se vederihquentiyon yāhn, ne cāhma se che a mān se ihyān che a va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyān iyehñse. Āma yāhn ihyān cañcheh se ihyān. ⁶ Ro min ne, cañnevan ne che a muhn a min va cānda mān, che cuanān cānda mān, ate hua cua ne cudādo, te a tihcā va che co. Cuedevano ne te andahre āma cāhnda ro min, ate condah ca che nto iyehñse. ⁷ Ihyān āma nāción

ne, cuhma ye nduco ihyān tāma nāción mān, a muhn a min cuhnde cuico mān, cuhnde cah mān, nuhn yāhn mān. ⁸ Nducuahn vedeyah chemin chan ne, cade nan che cuanān che chuhrihn ihyān.

⁹ 'Ndā ro min ne, cāca nunde ihyān yāhn nchuhn, din tān ye nduco ne, nde cāhno ye nchuhn. Nducoyāca ihyān iyehñse ndihche tān ye nchuhn yāhn che ritahno ne u. ¹⁰ Cuahn che tihcā co ne, āma yāhn ihyān cāhcomān ye che ritahno ye, ne ndihche tān ye vih mān, cāca nunde ye yāhn vih mān. ¹¹ A muhn a min quendāh āma yāhn sāhn che din cā se che Dendiohs dechuh ye sāhn, ne cañcheh se āma yāhn ihyān. ¹² Āma duhtuno ndāconda ihyān che nde ihyān che ndah ihyān ye ametah cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih. ¹³ Ate ihyān che quendi ye cotahno ye nde cuihno nducuahn vedeyah min ne, ihyān chahn che ndevahn ye. ¹⁴ Me ndudo ndah yāhn vederihquentiyon yāhn Dendiohs ne, cuahndudo ihyān numachahte iyehñse, nde conan cadino nducoyāca ihyān yāhn nducuahn nāción, tuhme che nto iyehñse.

¹⁵ 'Ihyān profeta Daniel ne, dirun yāhn āma nan che āma chihngā che redetohnan. Condedecadino ndah ne yāhn. Cuahn che ndihchero ne che a nti chemin chete yāco cuāhn nan ta ne,

16 nducoyaca ihyan che vate ye estado yahn Judea ne, tahque ndah che ndetahno cano ye cuahn ico yahn.

17 Ihyan che chenun ye tin vah yuto yahn ye ro min ne, tahque ndah che hua condah ye condā ye chete vah cava che cotah ye dehtenduh yahn ye. 18 Me ihyan che chenan ye viyata ne, tahque ndah che a nde min no cano ye, hua tihyon ye ura nahñ ye viyan cava tino yahn ye.

19 ¡Chevah ndahta che adeche cuacoyahn te ro min man, tahn che retave te decuah man! 20 Covah nchuhn cuica ne Dendiohs che hua ro iche co venecuino min, nde huane ro che rahte tuhno ihyan, 21 te ro min che cuahno ihyan venecuino che hua nahno ihyan nde ro che canan iyehñse, nde metah ndaconan cuahno ye adiva.

22 Ndete Dendiohs din ye che rahn cuhnde venecuino min ne, nde ama ihyan hua ndevahn ye. Ate hua cuahñecun ye che rahn cuhnde cava che co ndevahn ihyan yahn ye che a tendahnun ye.

23 'Nda ro min ne, ndete che cahma ihyan co ye nchuhn: "Condihche nchuhn, muhn quenun ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse," o "Condihche ne, min quenun ye" ne, hua cotahno ne, 24 te ama yahn se cahnecheh se ihyan, din ca se che a sahn chahn che a va cade che ndedevahn se ihyan iyehñse man, che Dendiohs dechuh ye sahn man.

Van vederihñcheh yahn se ne, din se vederihno, cahñcheh se nde ihyan che a tendahnun Dendiohs ndete che co. 25 A menan vihca rete cuandé nchuhn cava che a devano ne. 26 Chemin che ndete che cahma ihyan co ye nchuhn: "Min yahn nan che metah duhva quenun ye" ne, hua cahñ ne. O ndete che cahma ye: "Condihche ne, muhn chete vah quenun ye" ne, hua cotahno ne. 27 A devano ne te cuahn che riya cuah ne, hua renun ndeh, te rahn dave yahn numachahte, ne rendihchero nducoyaca ihyan. A tihñoca co cuahn che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chí, te cadino nde cahya nde cune ihyan. 28 Ro min ne, hua chuh ya nde ama ihyan nunde, te nducoyaca ye va che co ye castigo.

29 'Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nan yahn man, nan iyo man, a cora iyon man, ne nducuahn che nihñde cade nan ro ne, nuhn. 30 Tuhme cuhñde ro vederihno nan ro, cahco ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, a ndá. Cuaco nducoyaca ihyan iyehñse, ne ndihchero ye u che ndá van man numacuahn vederihñquentiyon chahte yahn. 31 Tuhme ama yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yahn che nedin dama ye ihyan yahn che a tendahnun che vate ye numachahte iyehñse.

32 'Cua cuande nchuhn nduhca che ri nduco yahn

higo. A devano ne te cuahn che renecaño yan ne, a cochi nino ro ihno. ³³ Atihnoça cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che ráhn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a nda nino ro che nto iyehense. ³⁴ Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan che vate ye man ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan. ³⁵ Iyehense man, nan ro man ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua nda ro che cuihno, te va che conahn.

³⁶ 'Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro man, deh ura man, nde ángel che chenán ye vahchetero man, nde Daya Dendiohs man, hua devano ye. Atenan Dendiohs Chida che devano ye.

³⁷ 'Anduhneca che chahno ihyan ro che quenán Noé iyehense ne, tihça cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chí tún. ³⁸⁻³⁹ Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn man ye, reh ye man, rih ye man, rihnevaco ye man, redecañnevaco ye daya ye man. A cudado min vate ye nde nda ro che chenda Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canan chan conahn, chito nune iyehense, ne chihno chih nducoyaca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chí tún, te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino

ye yahn. ⁴⁰ Nda ro min ne, andahre dama redin o ihyan ntiyon chenán ye viyata, ate ama ye ne, quenda ángel ihyan, ne tama ye ne, cañcoman ye ihyan. ⁴¹ A namin no tun, andahre dama chenun o ihyan ndahta, rengu ye, ate ama ye ne, quenda ángel ihyan, ne tama ye ne, cañcoman ye ihyan.

⁴² 'Cuahteyan nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura nda. ⁴³ Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ama patrón devano ye deh ura nda sahn duco ne, cuhndeyan ye, ne hua cuahnecun ye che duco se yahn ye. ⁴⁴ Atihnoça nchuhn, nahn che cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, denan nda ura che nde hua vate ne cudado.

Ejemplo yahn sahn decahya che chichahtino patrón yahn se sahn

⁴⁵ 'Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sahn decahya che ndaħça ved-erendecadino yahn se man, redinahn se man. Ama yune ne, chihco patrón yahn se ntiyon tah se che din se cudado mozo yahn ye, caħca cheh se sahn nduhça che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye. ⁴⁶ Ama ndah ro yahn sahn min ndete che redinahn se nde nda ro che ndaconan dihve se. ⁴⁷ Cuaco ráhn rí nchuhn te ndete che tihça ne, ndaħco dihve se vederihquentiyan tah se che din se cudado nducuahn che

va yahn ye. ⁴⁸ Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se, ⁴⁹ ne cuanan din tan se nduco mozo yahn ye man, cheh se man, cuh se man, nduco sahngoh man ne, ⁵⁰ denan nta patrón yahn se ura che nde tah hua va se cudado. ⁵¹ Tuhme din ye castigo sahn, cuahno se nduhca che rahno sahn che o nan o chende se, co se castigo yah van ruchiyahn. Min cuaco se man, cheh dihyon se man.

25

Ejemplo yahn ndiche tahn cahya che chinduco te nan vihco rihnevaco ihyan

¹ 'Nda ro min ne, ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, cuahno ye nduhca che chahno chi ndiche tahn cahya che chetah te candil yahn te, ne chahn te nan vihco rihnevaco ihyan. ² Uhn tahn chahn ne, vivo te, ne te uhn te ne, hua cudado te. ³ Tahn che hua cudado chahn ne, hua quenda te aceite devavih cava che tuno yahn te. ⁴ Me tahn che vivo chahn ne, decuto te candil yahn te, nde quenda ca te aceite devavih. ⁵ Nducote ama rendah sahn rihnevaco me ne, nda yahnde nan te, ne chahteyado te. ⁶ Tenduh nan mah yan me ne, yahve ihyan tahn, ne rahn ye: "A cochi sahn rihnevaco. Cuahteyan nchuhn cava che conduco ne sahn." ⁷ Necuan nduh che ndiche tahn chahn, canan rendahco yan te candil yahn te. ⁸ Tuhme rahn tahn

che hua cudado chahn ri te combiero yahn te: "Te nchuhn tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh candil yahn nuhn." ⁹ Ndahconan tahn che vivo chahn, ne rahn te: "Hua co te nuhn nchuhn, te ndete che te nuhn ne, hua tuno nde cava man nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne cua ne nan che rendihcue ye." ¹⁰ Ate numanahn che cuahn tahn che hua cudado chahn ca te aceite ne, nda sahn rihnevaco me, chenda se vah. Tahn che vateyan chahn ne, namin chenda te, ne ndude chendevah. ¹¹ Chihno min ne, nta tahn chenahn chahn, ne canan riyahve te: "Dihve nuhn, conahne ne chendevah conda nuhn." ¹² Ate ndahconan sahn rihnevaco me, ne rahn se ri se tahn: "Cuaco rahn te nde hua rendihché duh nchuhn." ¹³ Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, rahn ye:

—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, hua devano ne deh ro man, deh ura man, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan daya

¹⁴ 'Ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, anduh-neca sahn decahya yahn ama patrón. Cuahn che va che cahñ patrón yahn se yahn yahn ne, nedin dama ye sahn, ne chihco ye tume tah queri ama se cava che din se ntiyon nduco. ¹⁵ Ama se ne, chihco ye uhn mil tah se, tama se ne,

chihco ye o mil tah se, tama se ne, chihco ye ama mil tah se. Tunoca co din queri ama sentiyon ne, a tihva tume chihco ye tah se, tuhme cuahn ye. ¹⁶ Sahn che chihnde tah uhn mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndaca se te uhn mil nan ntiyon che din se. ¹⁷ Namin sahn che chihnde tah o mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndaca se te o mil nan ntiyon che din se. ¹⁸ Ate sahn che chihnde tah ama mil ne, tihyon ndeh se tume me man yahn.

¹⁹ 'Chi rahn me ne, nta patron yahn sahn chahn, ne ndetendah cuande ye nduco se. ²⁰ Menan vihca nda sahn che chihnde tah uhn mil me, ne rahn se ri se ihyan: "Dihvé, uhn mil te ne u, ne din ntiyon nduco, ndaca te uhn mil nan ntiyon che din. Condo tah ne che uhn mil me yahn ne nduco uhn mil che quendudonan yahn." ²¹ Rahn patron yahn se ri se ihyan: "Ndahca din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndahca din ntiyon nduco. Man ne, tahque ndeh ca cahcó tah. Conen nan, ne cuahte vo vedeyeno." ²² Chihno min ne, nda sahn che chihnde tah o mil me, ne rahn se ri se ihyan: "Dihvé, o mil te ne u, ne din ntiyon nduco, ndaca te o mil nan ntiyon che din. Condo tah ne che o mil me yahn ne nduco te o mil che quendudonan yahn." ²³ Rahn patron yahn se ri se ihyan: "Ndahca din. Di

ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndahca din ntiyon nduco. Man ne, tahque ndeh ca cahcó tah. Conen nan, ne cuahte vo vedeyeno." ²⁴ Chihno min ne, nda sahn che chihnde tah ama mil me, ne rahn se ri se ihyan: "Dihvé, a rendihché ndih che ama cheche chedave yahn ne, ne rene din ndeh ne daya tume yahn ne rendaca ne. ²⁵ Chemin che hua chihquinó din ntiyon nduco tume yahn ne, ne tahque ndah tihyon man yahn. Man ne, nga yahn ne." ²⁶ Ndahconan ye, ne rahn ye ri se sahn: "Di ne, duhtuno ihyan di man, dahnde man. A devene che cheche chedave yahn, che rene din ndéh daya tume yahn rendaca. ²⁷ ¿Dehco che hua chehn chihque nan banco, ne man che ndaconán ne, ndonda tah nduco daya?" ²⁸ Tuhme rahn ye ri se ama o sahn dechaya yahn ye: "Cuehnevi nchuhn tume che nda sahn tih, ne cocah ne sahn che va tah ndiche mil. ²⁹ Tihca, te ihyan che va yahn ye ne, ndonda tah ca ye nde ngava yahn ye, ate ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi tahsihn che va yahn ye. ³⁰ Man ne, cotah ne sahn tih che hua cochihve se, ne cuih nun ne sahn cuahn chevah nan man. Atihnoca cuahno nducoyaca ihyan che duhtuno ihyan ye, te va che co ye castigo yah van ruchiyahn. Min cuaco ye man, cheh dihyon ye man."

*Ro che cuhnde cade yahn
ihyan iyehense*

³¹ 'Cuahn che u che rinducó nducoyaca ihyan ndaconan chí numacuahn vederihquentiyon yáhn nduco nducoyaca ángel yáhn ne, techecadé numacuahn vedeyudo. ³² Tuhme ihyan yahn nducuahñ nación ne, ndo dama ye nán, ne cahco víh ama tama ye, nduhca che rihco víh ihyan itecuche van chivato. ³³ Ihyan che ndah ihyan ye ne, cahco víh ihyan lado tah cuacó, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, cahco víh ihyan lado tah cuéh. ³⁴ Cahmá có ihyan che vate ndi ye lado tah cuacó: "Nchuhn che redin Chidá che ndah nduco ne ne, cochi ne, cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon ye. Min ne, a ndihcoyan ye cava ne nde ro che dendah ye iyehense. ³⁵ Rinevahñ che cuahtenan nchuhn min, te cuahn che chi cuicó ne, te ne che chéh man, cuahn che chi yacá ne, te ne nune chíh man, cuahn che quechicá yan vaco ne ne, nevahñecun ne u ndevaco ne man, ³⁶ cuahn che chi cuah tino yáhn ne, te ne tino quenún man, cuahn che chi cáh man, cuahn che quenún vacoyahn man ne, chahn ne chendihchero ne u man." ³⁷ Tuhme ndahconan ihyan chahn, ne cahma ye co ye u: "Dihve nuhn, co ndiyu nuhn che chinan nuhn ndih cuahn che rendotenan ne che rahñ ne. Hua te nuhn cheh ne man, hua te nuhn nune chíh ne man,

³⁸ hua nevahñecun nuhn ndih ndevaco nuhn man, hua te nuhn tino quenun ne man, ³⁹ hua chahn nuhn chendihchero nuhn ndih man." ⁴⁰ Ndahconán, ne cahmá có ihyan: "Cuaco rahñ rí nchuhn te che chinan ne ihyan che ritahno ye u, andahre hua nduh rigonun chihve ye che rahco ihyan ne, anduhñeca ndete che a man chinan ne."

⁴¹ 'Me ihyan che vatendi ye lado tah cuéh ne, cahmá có ihyan: "Nchuhn che a ndinda ne ne, cuavi ne nán, cuahn ne van ruchiyahn che a va yan cava chundah nduco ángel yahn se. Min cuahtenun ne cuahn dama. ⁴² Hua co ndevá nchuhn, te hua chahtenan cuma ne vedevahino. Chi cuicó, ne hua te ne chéh man, chi yacá, ne hua te ne nune chíh man, ⁴³ quechicá yan vaco ne, ne hua nevahñecun ne u ndevaco ne man, chi cuah tino yáhn, ne hua te ne tino quenún man. Chi cáh man, quenún vacoyahn man, ne hua chahn ne chendihchero ne u." ⁴⁴ Tuhme cahma ihyan chahn co ye u: "Dihve nuhn, ¿ticuahn chi cuico ne man, chi yaca ne man, quechica ne yan vaco nuhn man, chi cuah tino yahn ne man, chi cah ne man, quenun ne vacoyahn man, ne hua chinan nuhn ndih ne?" ⁴⁵ Ndahconán, ne cahmá có ihyan chahn: "Cuaco rahñ rí nchuhn te nducote chacondah vedame ne ihyan che ritahno ye u, ndedecadino ne che nde hua rigonun chihve ye ne,

anduhneca ndete che a u chacondah vedame ne.”
 46 Tuhme dechuh ihyan chahn cuahtenun ye van ruchiyahn, co ye castigo, ne ihyan yahn ne, ndeva ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhca che din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chihno nte Dihvo vo nducuahndehnduh che tuhchan ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

2 —Nchuhn ne, a devano ne te cuihno o ro man ne, a vihco ro yudo. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che din se preso u, nahn yah se u.

3 Tuhme chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn ihyan nación yahn Israel man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndo dama se chevah vaco Caifás, chidocuyan che tahque ndinan. 4 Min ntuhno se deh vedemayon din se cava che co din se preso Dihvo vo, cahno se ihyan. 5 Nte cade se che cuahtenan rino se nde chuh vihco cahno se ihyan, te che mendahn vihco ne, necuan ihyan yan numacuahn vedetan.

Ama tahn ndahta ne, chacotahme te nunedan tin Dihvo vo Jesucristo

6 Ama ro min ne, quenan Dihvo vo yan Betania, vaco Simón, ihyan min che chi ye cah che rechayute ro menan. 7 Ura che va ye nan mesa reh ye ne, nda ama tahn ndahta,

nda te ama frasco che ndindah nduco ama nan tu che duche alabastro. Frasco me ne, ndito ama nan nunedan che ama yahn chihve. Chahn nda te nan va Dihvo vo, ne chacotahme te nunedan me tin ye. 8-9 Ndihero ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rahn ye:

—Hua ndahca che redin tahn tih che ndere retoh te nunedan tih, te ama yahn chihve. Tahque ndahca din te ndete che ndihcue te, cava che ndaca tume conan te ihyan chevah.

10 Chihnevan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn che tihca din tahnguh?, te ndahca che tihca din te cava. 11 Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne conan ne ihyan adecodehno ura che nahn ne, ate u ne, hua cuahn dama conan nduco ne. 12 Che chacotahme te nunedan u ne, chihcuyan te u cava che cuhche ihyan u. 13 Cuaco rahn ri nchuhn te adecotino che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehense ne, ntiyon yan ye nduhca che din te cava che cadino ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo Jesucristo

14 Chihno min ne, Judas Iscariote, ama cha sahn che namin nduco se ndi cuande se van nduh che ndihchio ihyan apóstol chahn ne, chahn se nan chidocuyan

ndinan chahn, ¹⁵ ne rahn se ri se sahn:

—¿Tava nedihve nchuhn u cava che nté Jesucristo tah ne?

Tuhme cah sahn ndinan chahn ndico ndiche tume diyahngua sahn. ¹⁶ Nde ura min canan rinuhn ino se ama ura che ndahca cava che necah se Dihvo vo tah sahn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan apóstol yahn ye

¹⁷ Cuahn che a cade ama ro canan vihco ro yudo me, ro che reh ihyan pan che hua nduco ya yahn ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:

—¿Ti nahn ne che cahcoyan nuhn cava che cheh vino ne che cuande yahn vihco ro yudo ne?

¹⁸ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn viyan, vaco ama ihyan, ne cahma ne co ne ihyan tuhca: “Rahn Ihyan Ricuahn yuhn vo te a nda nino ura che cahno se ihyan, ne vaco ne chihco cade ye che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye man vihco ro yudo.”

¹⁹ Dinahn ihyan apóstol chahn nduhca che rahn Dihvo vo, ne chihcoyan ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.

²⁰ Cuahn che chi vino me ne, chihnde Dihvo vo nan mesa cheh vino ye nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

²¹ Numanahn che reh ye ne,

rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ama cha ne ndihcue ndeh ne u.

²² Tuhme ama chi ndache ihyan chahn, ne canan ca ama ca ama ye rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, ate co ndiyu u che tihca din.

²³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ama cha nchuhn che reh ne dama nducó chete ama cuh ne, ndihcue ndeh ne u. ²⁴ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che conahn nducó nducuahn che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. Ate chevah sahn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ro yahn se ndete che nde hua chihndeyan se.

²⁵ Tuhme Judas, sahn min che ndihcue ndeh se ihyan ne, rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihca din.

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Taca hua, di.

²⁶ Numanahn che reh ye ne, chetah Dihvo vo pan, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Pan cuh ne, yute yahn, cocheh nchuhn.

²⁷ Chihno min ne, chetah ye ama vaso vino, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme cah ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuih nducoyaca nchuhn.

²⁸ Chu ne, yun yahn che dito

yahn vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs. Cora yun yahn, ne nduco chemin ama yahn ihyan ndaca ye vederenchahco cava nunde yahn ye. ²⁹ Rahn ri nchuhn te ametah ndaconan cuh vino yahn uva nde nda ro che nedin ra Chida nducuahn dehtenduh. Tuhme ndaconan cuh vo nduco nchuhn nan che rihquentiyon ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahma Pedro che hua rendihche ye ihyan

³⁰ Chihno chita ye himno che a va ndi rita ye ne, cuahn ye cuahn cuete Olivo. ³¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Man vino ne, cahcoman nducoyaca nchuhn u. Conahn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca: “Cuah necun che cahno se ihyan che redin ye cudado itecuche, ne cuihno cano te.”

³² Ate cuahn che a ntuché van tenahn ne, cahn estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn.

³³ Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre nducoyaca ihyan sih cahcoman ye ndih, ate u ne, hua cahcoman ndih.

³⁴ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri di te man vino cuh, numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune che hua rendihche u.

³⁵ Rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre quenan cuma che coh dama nduco ne, ate hua cahma che hua rendihché ndih.

—Atihnoca rahn nducoyaca ihyan apóstol chahn.

Covah Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemani

³⁶ Cuahn che nda Dihvo vo ama cuan nan che duche Getsemani ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cahn tan cana, covah.

³⁷ Tume quenda ye Pedro nduco nduh che o daya Zebedeo, ne cuahn ye cana nan me. Nda ye min ne, canan ama chi ndache ye, ³⁸ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ama ndache ri anduh-neca ndete che a coh che ri ndaché. Cuahtenan nchuhn muhn, ne cuahtenduche ne, conduco ne u.

³⁹ Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn cana nan me, quendih ye ndiyahn, covah ye, ne rahn ye:

—Chida man, ndete che co ne, cuah necun ne che hua chuhrihn nduhca che a va cade. Ate co din ne nduhca che nahn man ne, ndiyu nduhca che nahn.

⁴⁰ Tuhme ndaconan ye nan che vate ihyan apóstol yahn ye. Ntaca ye ihyan chahn che vateyado ye, ne rahn ye ri ye Pedro:

—¿A nde mare ama ura, hua chicha nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u ne? ⁴¹ Cuahtenduche ne, covah ne cava che hua dinahn ne yahn chundah cuahn che tumarande se nchuhn. Cuaco

te a chihco dama ino ne che cocha ne che tumarande se nchuhn, ate anduhneca ndete che ndi i ne, ne hua richa ne.

⁴² Ndaconan cuahn Dihvo vo, covah ye nan che chi o yune, ne rahn ye:

—Chida man, ndete che hua co che cahnevi ne che va che chuhrihn ne, co nduhca che nahn man ne.

⁴³ Ndaconan tun ye, ne ntaça ye ihyan chahn che vateyado ye, te anduhneca ndete che nda vih ndutinan ye che ama nahn cuahteyado ye.

⁴⁴ Chihcoman ye ihyan chahn ne, cuahn tun ye covah ye nan che chi ino yune, ne a chemin no covah ye tama yune. ⁴⁵ Tuhme ndaconan ye nan che chenun ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Man che cuaco ne, cuahteyado nchuhn. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, a nda ura che necah se u tah sahn nunde. ⁴⁶ Cuenecuan nchuhn, cuhn vo. Quendi yuno vo sahn che ndihcue ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

⁴⁷ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che a nda Judas Iscariote, sahn min che namin nduco se ndi cuande se van nduh che ndichio ihyan apóstol chahn. Nduco se ama yahn se, sahn che nda espada man, sahn che nda yahn man. Sahn chahn che dechuh chidocuyan ndinan man, intiyahn man. ⁴⁸ Judas, sahn

min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nente cade se nduco sahn chahn tuhca:

—Ihyan che tenan ihyan ne, a ihyan min. Co din nchuhn preso ihyan.

⁴⁹ Ndetahno chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn yahn.

Tuhme tenan se ihyan.

⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Amigo yahn, codin nome ntiyon che cochi.

Tuhme tumangan sahn chahn Dihvo vo, din se preso ihyan.

⁵¹ Ama cha ihyan apóstol che nduco Dihvo vo ne, ndetendah ye espada yahn ye, ne chahn ye sahn decahya yahn chidocuyan ndinan, chacondah ye revan se.

⁵² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan min:

—Cuentihyon ndah espada yehn. A devene te duh ihyan che cahno ye nduco espada ne, nduco espada va che coh ye. ⁵³ Cuedevene te co cacá Chidá, ne ndetahno dechuh ye ama yahn angel, ndedevahn ye u. ⁵⁴ Ate hua din tihca, te a ndirun nan Ndudo yahn ye che a tihca va che conahn.

⁵⁵ Chihno min ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn che din se preso ihyan:

—Ro ro quenun che chete yaco van nchuhn chicuahn, ¿dehco che hua min din ne preso u? ¿Taca che muhn cochi ne, nda ne espada man, yahn man, din ne preso u,

anduhneca ndete che sahn duco u? ⁵⁶ Ate tihca va che cuahnó cava che conahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta.

Me ihyan apóstol chahn ne, chihcoman ye Dihvo vo, chihno chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesu-cristo nan intiyahn

⁵⁷ Sahn che din se preso Dihvo vo ne, quenda se ihyan nan Caifás, chidocuyan che tahque ndinan. Min nto dama intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man. ⁵⁸ Pedro ne, quendi ye Dihvo vo diyahn diyahn nde nda ye chevah vaco chidocuyan che tahque ndinan, ne min chihnde ye dama nduco sahn policia chahn, te nahn cadino ye deh co nduco Dihvo vo.

⁵⁹ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man ne, rinuhn ino se ama nunde che ndere cacueh dame se Dihvo vo cava che co cahno se ihyan. ⁶⁰ Ate nde ama nunde hua chi chicueh dame se ihyan, andahre ama yahn se ndere chica nunde se yahn ye. Chihno min ne, nda te o se che ndere chica nunde se yahn ye, ⁶¹ ne rahn se:

—Ihyan tih ne, rahn ye te co ndahtera ye vaco, ne chete che ino ro ne, nahno ye.

⁶² Tuhme necuan ndi chidocuyan che tahque ndinan me, ne rahn ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rendahconen yahn sahn sih che tihca rica nunde se yehn?

⁶³ Ate Dihvo vo ne, nde ama hua rahn ye. Tuhme rahn chidocuyan ndinan me ri ye ihyan:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che va ye vahchetero ne, ricá di che cahma cuaque conuhn ndete che di che Daya Dendiohs, ihyan min che a vacade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehhse.

⁶⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—A u, nduhca che rahn ne. Namin cuedevano nchuhn che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndihchero ne u che vá lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Namin ndihchero ne che chí van man.

⁶⁵ Ndetahno chihngun chidocuyan ndinan me cahteca ye, te rahco ye che ducherino Dihvo vo Dendiohs che tihca ndahconan ye. Tuhme rahn ye:

—¿Dehca din vo testigo ne? ¡Ducherino se Dendiohs! A man nchuhn chihnevan ne nduhca che rahn se. ⁶⁶ Man ne, ¿deh rahn nchuhn ne?

Ndahconan sahn intiyahn chahn, ne rahn se:

—Sahn tih ne, quendihco se nunde, ne quenan cuma che coh se.

⁶⁷ Tuhme cahnun dan se vaconan ye, ne chahn se ihyan. Nahn se ne, chahn se vaconan ye, ⁶⁸ ne rahn se ri se ihyan:

—Di che rahn che Dendiohs dechuh ye di, ndedevehn ihyan iyehanse, cahme duh chahn di.

Rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁶⁹ Numanahn min ne, va Pedro cuahn chevah me. Chahn nda ama tahn dechaha yahn chidocuyan ndinan me nan ye, ne rahn te ri te ihyan:

—Namin di ne, chindoque Jesús yahn estado yahn Galilea.

⁷⁰ Ate rahn Pedro ri ye tahn nan nducoyaca ihyan:

—Nde hua devanó deh yahn che tihca rahn.

⁷¹ Tah cuahn adiva ne, cuahn ye cuahn nino chendevah. Ndihchero tama te ihyan, ne rahn te ri te sahn che chenun se min:

—Namin sahn tih ne, chinduco se Jesús yahn yan Nazaret.

⁷² Ndahconan Pedro tama yune, ne rahn ye:

—Nde muhn nde nan Dendiohs, hua rendihché duh ihyan che rahn nchuhn.

⁷³ Namenan me ne, chahn nda sahn che chenun se min nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Cuaco niyon che chindoque ihyan cah, te a ndero ndi nde nan ndudo yehn.

⁷⁴ Ndaconan ntihyon yan ye Dendiohs, nde rahva ye, ne rahn ye:

—Hua rendihché duh ihyan cah che rahn nchuhn.

A ura min no cah ama tuh.

⁷⁵ Necahco Pedro ndudo che rahn Dihvo vo ri ye ihyan tuhca: “Numanahn che

metah cuah tuh ne, cahme ino yune che hua rendihche u.” Tuhme ndiquenda ye, ne ama chaco ye.

27

Necah se Dihvo vo Jesucristo tah Pilato

¹ Chi dave tama ro me ne, nducoyaca chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man ne, ntuhno se nduco vih cava che cahno se Dihvo vo. ² Dechiche se ihyan, ne quenda se ihyan, necah se ihyan tah gobernador Pilato.

Nduhca che chih Judas

³ Cuahn che checadino Judas che a va che cahno sahn chahn Dihvo vo ne, ndo yah se, ne chahn se necah se nduh che ndico ndiche tume diyahngua me tah chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, ne rahn se ri se sahn:

⁴—U ne, quendihco nunde nan Dendiohs, te ndahco tah nchuhn ama ihyan che nde ama nunde hua quendihco ye cava che cahno ne ihyan.

Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se Judas:

—Tan condihche taça din. Nuhn ne, hua cuande yahn nuhn chemin.

⁵ Tuhme a min chete yaco ndunan Judas tume me sahn chahn, ne chahn se tihyon se ihyo dando se, chihno man se sahn.

⁶ Nedin dama chidocuyan ndinan chahn tume me, ne rahn se nduco vih:

—Nduhca che rihquentiyon ley ne, hua co nedin damo vo tume cuh nduco tume vedino, te chu ne, tume yahn yun.

7 Ndetahno nte cade se nduco vih, ne ca se ama ndi yahn nduco tume min cava che ndaca nan che cuehche ihyan naci6n chenahn. Ro menan me ne, duche yahn min Yahn yahn Sahn che Redendah Chite Yahn, 8 ate nde ro min ne, nuhnde duche Yahn yahn Yun. 9-10 Tihca chihnahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta Jeremias tuhca: “Nduhca che chihco cade Dihvo vo Dendiohs ne, ndico ndiche tume diyahngua chihco ihyan naci6n yahn Israel che rigonun chihve ihyan min. Toh ihyan chahn tume me, ca ye yahn che duche Yahn yahn Sahn che Redendah Chite Yahn.”

Chihnde cade yahn Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

11 Cuahn che a nti Dihvo vo nan gobernador ne, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan naci6n yahn Israel ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—U, a nduhca che rahn.

12 Chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man ne, canan ama rica nunde se yahn Dihvo vo, ate nde ama hua ndahconan ye. 13 Tuhme rahn Pilato ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne che rica nunde sahn sih yahn ne ne?

14 A namin no tun nde ama ndudo hua ndahconan ye yahn se, ne ama chahn ino se.

Chihco dama ino Pilato che conan yahn Dihvo vo Jesucristo

15 Va ama costumbre che nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte gobernador ama preso, adecochano sahn che caca ihyan yan. 16 Tahn min ne, va ama sahn preso che ama duhtuno ihyan se, duche se Barrabás. 17-18 Ura min ne, ama ndo dama ihyan yan, ne nducote tumacadino Pilato che redin ve chidocuyan ndinan chahn yahn Dihvo vo, rica nunde se yahn ye ne, chemin che tumerune se:

—¿Cha preso nahn nchuhn che ntahte, a Jesus che rahn ne che Cristo ye o Barrabás ne?

19 Numanahn min ne, dechuh ndahta yahn se ndudo, rahn te tuhca: “Ihyan tih ne, nde ama nunde hua quendihco ye. Condi din tan nduco ye, te icuino ne, ama chihnga chihn6 che va che conahn ama venecuino ndete che din tan nduco ye.”

20 Me chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man ne, chicha yahn se chinun se ihyan yan che caca ye Pilato che ntahte se Barrabás man, che cahcantiyon se che coh Dihvo vo man. 21 Ndaconan tumerune Pilato ihyan chahn, ne rahn se:

—Tuhme ne, ¿cha preso nahn nchuhn che ntahtë ne?

Ndahconan ihyan yan chahn, ne rahn ye:

—Cuentahte ne Barrabás.

²² Tuhme tumerune se ihyan chahn:

—Me Jesús che rahn nchuhn che Cristo ye, ¿deh din nduco ye ne?

Ndahconan nducoyaca ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye.

²³ Rahn Pilato ri se ihyan chahn:

—¿Taca che conan yah ye?, te hua quendihco ye nde ama nunde.

Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye.

²⁴ Ndihero Pilato te hua rendo ndudo ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque vari chende ca ye, ne tahve se che chehua nune. Naho se tah se nan nducoyaca ye, cahco ro se che hua nahn cuehdame se nunde min, ne rahn se:

—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde ama nunde. U ne, hua nahn che conan yah ye, ate co nduhca che nahn nchuhn.

²⁵ Rahn nducoyaca ihyan chahn:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye. Nuhn nduco daya nuhn cuehdame nuhn ihyan.

²⁶ Tuhme ntahte Pilato Barrabás nduhca che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon se sandado yahn se che chahn se Dihvo vo. Chihno

min ne, tahve se sahn che quenda se ihyan, cuaconahn yah se ihyan.

²⁷ Quenda sandado chahn Dihvo vo chete palacio, ne nedin dama se nducoyaca combiero yahn se nan ye.

²⁸ Chehnevi se tino menan yahn ye, ne tihyon se ama tino cuah ihyan. ²⁹ Denda se ama corona yan, tihyon se tin ye, ne cah se ama nducodi quetuhma ye tah cuaco ye. Chihno min ne, chehntihya se nan ye redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ri se ihyan:

—Rendeva nuhn yavenan ne, Rey yahn ihyan naci6n yahn Israel.

³⁰ Rechan dan se ihyan man, retah se nduco me rahn se tin ye man. ³¹ Chihno che din duche yahn se ihyan tihca ne, chehnevi se tino cuah me, ndaconuhn se tino yahn man ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nan che nahn yah se ihyan.

Chaconahn yah se Dihvo vo Jesucristo

³² Cuahn che a chenun yune se ne, tahn nun se ama ihyan yan Cirene che duche ye Sim6n, ne chihquentiyon se ihyan che quenda ye cruz nan che conan yah Dihvo vo.

³³ Nda se ama cuete che duche G6lgota, che conahn Cuete Ine Tin Tenahn. ³⁴ Min cah se vino che ndihchetahn nduco dah ite, cuh Dihvo vo, ate dechihn ye, ne hua chih ye.

³⁵ Cuahn che a chihno nahn yah sandado chahn

Dihvo vo ne, tendah se suerte yahn se cha sahn quendah yahn se che co yahn se tino yahn ye. Tihca chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta tuhca: "Tendah se suerte yahn se cha sahn quendah yahn se che co yahn se tino yahn." ³⁶ Chihno min ne, chahtenan se cudado ihyan. ³⁷ Tin cruz ne, chaconahn letra nan che ndirun nunde yahn ye tuhca: "Ihyan cuh che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn Israel."

³⁸ Namin chenah yah o sahn duco chihto nan ye, ama se lado tah cuaco ye, ne tama se lado tah cueh ye. ³⁹ Ihyan che rechuh ye min ne, redin duche yahn ye ihyan, rahco tin ye, ne rahn ye:

⁴⁰ —Di che rahn che ndahtere yaco, ne nahne chete ino ro, cuendedevahn man di. Ndete che Daya Dendiohs di ne, cuenchehn nan cruz tih.

⁴¹ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, namin ndahchenan se Dihvo vo, ne rahn se van man se nduco vih:

⁴² —Ndedevahn se tama ca ihyan, ate man se ne, hua ri rendevahn se sahn. Ndete che cuaco che Rey yahn ihyan nación yahn Israel sahn ne, nchahn se nan cruz cava che cotahno vo sahn. ⁴³ Rahn se te ndichahtino se Dendiohs man, che Daya ye sahn man. Man ne, ndihchero vo ndete che

cuaco che yahino ye sahn, ndedevahn ye sahn.

⁴⁴ Nde sahn duco che chenah yah se dama nduco ye ne, ndahchenan se ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

⁴⁵ Ro min ne, chi man numachahte iyehense, canan nde inguiyahn, ne quendi nde nan rahco ino a chino.

⁴⁶ Ura min ama dito cah Dihvo vo, ne rahn ye:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn tuhca: Dendiohs yahn, Dendiohs yahn, ¿dehco che chihcoman ne u ne?

⁴⁷ Nahn sahn che chenun se min ne, chihnevan se che tihca rahn ye, ne rahn se:

—Rah se ihyan profeta Elías.

⁴⁸ Ndetahno chahn ama se, rano se, chehua se ama nan che deca cuche deca, ne decahnda se nduco vino che a nchuhnan yahn. Dechiche se tin ama nduco, cah se che tihve Dihvo vo. ⁴⁹ Ate sahn chenahn chahn ne, rahn se:

—Cuihcoman sahn. Ndi-hchero vo ndete che chi Elías ndedevahn ye sahn.

⁵⁰ Ura min ne, ama dito cah Dihvo vo tama yune, ne chih ye. ⁵¹ Ndetahno chendan tino che quendihco chete yaco. Chica nde yaco, chiya nde ndiyahn, ndo o ndi. Namin ama nuhn yahn man, ndah yava man, ⁵² nane yayan man, ne ntuche ama yahn tenahn che chitahno ye Dendiohs cuahn che chahtenan ye iyehense. ⁵³ Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche Dihvo vo, chihnde

ro ye yan Jerusalén, yan yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan ndihchero ye ihyan.

⁵⁴ Me sahn capitán nduco sandado yahn se che chenan se cudado Dihvo vo ne, ama dihya se chi che nuhn yahn man, che chinahn vederihno chenahn man, ne rahn se:

—Cuaco niyon te a ihyan cuh che Daya Dendiohs.

⁵⁵ Ama yahn ihyan ndahta vatendi ye ama lado rendiche ye Dihvo vo. Ihyan chahn che chinan ye ihyan nan ntiyon yahn ye, ne chinduco ye ihyan cuahn che chica ye estado yahn Galilea. ⁵⁶ Van ihyan chahn ne, nduco María yahn yan Magdala man, María, ihyan ndahta yahn Zebedeo, ihyan min che chaco Jacobo nduco José man.

*Chehche Dihvo vo Jesu-
cristo*

⁵⁷ Cuahn che a chi chino ne, nda ama ihyan cuihca yahn yan Arimatea, che duche ye José. Ihyan min ne, namin ritahno Dihvo vo. ⁵⁸ Cahn ye nan Pilato, chica ye permiso cava che cuhche ye Dihvo vo. Tuhme chihquentiyon Pilato sandado yahn se che neah se Dihvo vo ihyan. ⁵⁹ Cahn ye, ndedevah ye Dihvo vo, chacotuhma ye ihyan nduco ama tino cua, ⁶⁰ ne chacondihte ye ihyan chete ama yayan ra che ndihquentiyon ye che ndindah nan yava cava man ye. Chihno min ne, neahde ye chende yayan me nduco ama tu chahno, ne conahn ye. ⁶¹ Min chihto yayan me,

va María yahn yan Magdala nduco María che tama me.

*Chahtenan sandado
cudado nan yayan yahn Dihvo
vo Jesucristo*

⁶² Tama ro me, a ro che rahtetuhno ihyan ne, chahn chidocuyan ndinan nduco sahn fariseo nan Pilato, ⁶³ ne rahn se ri se sahn:

—Ihyan ndinan yahn nuhn, neahco nuhn nduhca che rahn sahn rihncheh min te cuino ino ro che coh se ne, ntuche se van tenahn. ⁶⁴ Chemín che cochi nuhn ndihchero nuhn ndih che co cudado yayan yahn se nde cuihno ino ro. Ndete che hua ne, denan cahn sahn apóstol yahn se, ndetendah se sahn chete rahn quenda se sahn, ne cahma se che ntuche se van tenahn, nde tahque cahncheh se ihyan che co ro menan.

⁶⁵ Rahn Pilato ri se sahn:

—Nga sandado chenun se min. Cuiquenda nchuhn sahn, cuahtenan se cudado yayan me nduhca che nahn ne.

⁶⁶ Tuhme chahn sahn chahn, chaconahn se sello chende yayan me, ne chaconahn se sandado chahn, din se cudado.

28

*Ntuche Dihvo vo Jesucristo
van tenahn*

¹ Tama ro me, ro che ndeva ndate ne, cuahn María yahn yan Magdala nduco María che tama me vatiyan dahca nan yayan me. ² Adenan chiya ama ángel yahn Dihvo

vo Dendiohs, chehnevi ye tu che ndi chendevah yahn yayan me, ne chihnde ye menan. Numanahn min ne, ama dito nuhn yahn. ³ Angel me ne, ama diyahn ro ye, ne tino yahn ye ne, ama cua nduhca che ro ihve. ⁴ Ndiherero sandado chahn angel me, ne ama dihya se chi, nde tuno ndoh se che vah se. Van canedihya min ne, nde chih yute se man, nde chi i se man. ⁵ Rahn angel me ri ye ihyan ndahta chahn:

—Hua dihya nchuhn co. A devano che nda ne ndiherero ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenah yah ye. ⁶ Metah ye muhn, te a ntuche ye van tenahn nduhca che a rahn ye ro menan. Cochi ne ndiherero ne chete yayan nan che quendite ye. Metah ye min. ⁷ Tuhme cuahn ne tenun tenun no cahma ne co ne ihyan apostol yahn ye che a ntuche ye van tenahn, ne cahne ye estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn. Min ndiherero ne ihyan. A chemin no che va che co nchuhn.

⁸ Ihyan ndahta chahn ne, quenun ca canedihya ihyan, te ama dihya ye chi. Tuhme conahn ye rano ye, ama yeno ye, quengo ye ndudo yahn ihyan apostol. ⁹ Ura min chihnde ro Dihvo vo nan ihyan chahn, ne necah ye Dendiohs ihyan. Tuhme chahn nda ihyan chahn nan ye, ne chehntihya ye chahtemahn ye cah ye, ndeva ye yavenan ye. ¹⁰ Rahn

Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua dehve rahco nchuhn. Cuahn ne co ne ihyan apostol yahn che cahne estado yahn Galilea, ne min ndiherero ye u.

Chinun chidocuyan ndinan sandado

¹¹ Numanahn che cuahn ihyan ndahta chahn ne, chenahn ama o sandado che chenah se cudado yayan me, chengo se chidocuyan ndinan chahn nducuahn che chi. ¹² Chidocuyan ndinan chahn ne, ntuhno se nduco sahn intiyahn, ne ama ndeh tume cah se sandado chahn, ne rahn se ri se sahn:

¹³ —Nchuhn ne, cahma ne te chete rahn numanahn che vateyado ne ne, nda apostol yahn sahn min, ndetendah se sahn, quenda se sahn. ¹⁴ Me ndete che cadino gobernador ne, cahmanan nuhn nchuhn, ne hua dehva co yahn ne.

¹⁵ Chetah sandado chahn tume me, ne chacotuhn se ndudo nduhca che cah cuande chidocuyan chahn sahn, ne chihnde ndudo me van ihyan nacion yahn Israel nde man ro cuh.

Cah Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apostol yahn ye

¹⁶ Me ihyan apostol chahn ne, cuahn ye estado yahn Galilea, tingüete nan che a rahn Dihvo vo nduco ye ro menan me. ¹⁷ Min ndiherero ye Dihvo vo, ne ndeva ye yavenan ye. Ate ama o ye ne, rahco ye te ndiyu ihyan min. ¹⁸ Tuhme chahn nda Dihvo

vo n̄an ihyan chahn, ne r̄ahn
ri ye ihyan:

—U ne, nducote ndahco
Dendiohs nducuahn ved-
erihquentiyon che va
vahhetero man, iyehnse
man, t̄ah ne, ¹⁹ chemin che
rihquentiyón nchuhn che
c̄ahn ne nducuahn nación,
cacuahn ne ihyan c̄ava che
cotahno ye u. Cuehdenune
ne ihyan numacuahn ved-
erihquentiyon yahn Den-
diohs Chida man, Dendiohs
Daya man, Vaco ndah yahn
Dendiohs man. ²⁰ Namin
cuicuahn ne ihyan che di-
nahn ye nducuahn che a chi-
hquentiyón nchuhn. Cuede-
vano ne te hua c̄ahcomán
nchuhn, te conducó nchuhn
ro ro, nde ro che nto iyehnse.
Tihc̄a co.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MARCOS

Juan Bautista ne, chihcoyan ye ihyan cava che nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Tuhca canan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs: ² Ihyan profeta Isaías dirun ye tuhca: Rahn Dendiohs ri ye Daya ye:

“Dechúh ama sahn che cuahndudo se ndudo yahn numanahn che metah cahn,

cava che cahcoyan se ihyan che nevahnecon ye di.

³ Sahn min ne, conan se yahn nan che metah duhva, ne ndo dama ihyan, cahnevan ye ndudo yahn se. Cahma se tuhca:

Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne, te a cochi Dihvo vo.”

⁴ Ndudo min ne, chinahn cuahn che canan Juan Bautista rahndudo ye min yahn nan che metah duhva. Rahn ye ri ye ihyan che rahn ye rihnevan ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, cuedenune ne cava che nchahco Dendiohs yahn ne.

⁵ Ihyan yan Jerusalén man, ihyan yan chenahn estado yahn Judea man, ama yahn ye rahn ye rihnevan ye che

rahndudo Juan. Rentuma ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne rehdenune Juan ihyan ico Jordán.

⁶ Juan ne, quenun ye ama tino che ndindah nduco yudo yahn ite che duche te camello, ne quenun chete ye ama ima. Reh ye yahcadahn, ne rih ye nedih yahn che va van chano. ⁷ Rahndudo ye tuhca:

—Caviyan deman ne, nda ama ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenun cuma ye che co u. U ne, nde hua rigonun chihvé nan ihyan min cava che conan ihyan nan ntiyon yahn ye. ⁸ U ne, atenan rehdenuné nchuhn, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

⁹ Tahn min ne, chica Dihvo vo yan Nazaret, estado yahn Galilea, nda ye nan che quenun Juan, ne chehdenune Juan ihyan ico Jordán. ¹⁰ Cuahn che a ndiquendañ Dihvo vo van nune ne, ndihchero ye che ndondah vahchetero, ne nduhca che ro ama icui ne, tihca chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan. ¹¹ Chihnevan ye ama ndudo che chica vahchetero che rahn:

—Di che Dayá. Yahinó di. Ama yenó ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹² Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che

cuahn Dihvo vo yahñ nan che metah duhva. ¹³ Min quenan ye chete che o raco ro, ne chundah, sahn min che duche se Satanás ne, retumarande se ihyan. Quenun Dihvo vo nan che vate ite chano, ne nda ángel, chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye

¹⁴ Adivé che chaconuhn sandado Juan Bautista vacoyahn ne, conahn Dihvo vo estado yahn Galilea, ne min rahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. ¹⁵ Rahn ye:

—A tuno ro. Man ne, a nun cahcantiyon Dendiohs chedave yahn ihyan. Cuento ino nchuhn nunde yahn ne. Cuitahno ne ndudo ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye cun sahn retah yahca cava che conduco se ihyan

¹⁶ Ama ro che quechica Dihvo vo cuahn chihto vine yahn Galilea ne, ndihchero ye Simón nduco dihno se, Andrés. Sahn chahn ne, sahn retah yahca, ne ura min ne, rih se yana yahn se chete vine me. ¹⁷ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne u, ne nduhca che redin ne ntiyon retah ne yahca ne, tihca cacuahn nchuhn ntiyon che cuacotuhn ne ndudo yahn, cava che cotahno ihyan u, conduco ye u.

¹⁸ Ndetahno chihcoman sahn chahn yana yahn se, ne

cuahn se chinduco se Dihvo vo.

¹⁹ Tah cuahn cana nan min ne, ntaca ye o daya Zebedeo, Jacobo nduco Juan. Chenun se chete barco, rentahyon nan se yana yahn se. ²⁰ Yahve ye sahn, ne chihcoman se chida se Zebedeo chete barco me nduco mozo yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

Ama sahn che quenun vaco chihnga sahn

²¹ Adivé ne, nda Dihvo vo yan Capernaum nduco sahn chahn. Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn Dihvo vo yaco yahn ihyan nación yahn Israel, ricuahn ye. ²² Rahn ino nducoyaca ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te tumacardino ye che quenan cuma ye vederihquentiyon che tahque chahte che co che quenan cuma sahn devano ley che dirun Moisés. ²³ Min chete yaco me ne, quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Cah se:

²⁴ —Ndih, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che rechadenun ne yune yahn nuhn? ¿Taca che cochi ne decuihno ne nuhn? A devanó duh ndih. Ndih ne, ihyan ndah che a va cade che dechuh Dendiohs cava che ndedevahn ye ihyan iyehñse.

²⁵ Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn vaco chihnga me, ne rahn ye:

—¡Cuihnde dihn chende!
¡Cuendiquendah sahn tih!

²⁶ Tuhme din vaco chihnga me che ama rendoh

sahn min. Ama cah, ne ndiquendah sahn. ²⁷ Rahn ino nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne tumerune vih ye:

—¿Deh che ri ne? ¿Deh conahn ndudo ra che ricuahn ihyan tih ne? ¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! ¡Rihquentiyon ye nde vaco chihnga che chenun ihyan che ndiquendah, ne redinahn yahn ye!

²⁸ Nduco tihca ne, ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo ne, ama nun chetuhn numachahte estado yahn Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón

²⁹ Cuahn che ndiquendah Dihvo vo chete yaco me ne, cuahn ye nduco Jacobo man, Juan man, ndevaco Simón nduco Andrés. ³⁰ Indahn Simón ne, quendite ye, netah cah ihno ihyan. Ihyan ndevaco ye ne, rahn ye ri ye Dihvo vo che cah ye. ³¹ Tuhme chahn nda Dihvo vo, ne chetah ye tah ihyan min, ndedecuan ye ihyan. Ndetahno chavi ihno me yahn ye, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

³² Cuahn che a chi chino me, ura che a chehche yahn ne, ihyan viyan ne, quenda ye ama yahn ihyan cah man, ihyan che chenun vaco chihnga ihyan man, nan Dihvo vo. ³³ A nahn nducoyaca ihyan yan ne, ndo dama ye

chende vah. ³⁴ Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah chahn, che ama ndeh nan cah ndi ye, ne ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan. Ate hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che Daya Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estado yahn Galilea, rahndudo ye

³⁵ Ama vatiyan dahca, ura che metah co dave ndah ne, necuan Dihvo vo, cuahn ye cuahn chihto yan, ne min covah ye. ³⁶ Tah cuahn adive ne, cuahn Simón nduco combiero yahn ye, quenuhn ye ihyan. ³⁷ Cuahn che ntaca ye ihyan ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Ama yahn ihyan nahn ndihchero ye ndih.

³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn tama te o yan che nino cava che cuahndudó min, te cava chemin che cochí.

³⁹ Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn numachahte estado yahn Galilea. Rahndudo ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel, ne rendetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rechayute

⁴⁰ Ama yune ne, ama sahn che ndi se cah che rechayute ne, cuahn nda se nan Dihvo vo. Chehtihya se nan ye, ne rahn se:

—Ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.

⁴¹ Dihvo vo ne, quenan vahino ye sahn. Nahn tah ye sahn, ne rahñ ye:

—Taca hua. Conán di. Man ne, a ntoyehn.

⁴² Ndetahno chavi cah che rechayute se me, ne ndoyahn se. ⁴³ Tuhme ndedechuh ye sahn cuahn ndevaco se. Ama cah ye cudado sahn, ne rahñ ye:

⁴⁴ —Condihche. Condicat cahme nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nan chidocuyan, ndihche ye di, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cava che codevano nducoyaca ihyan che a ntoyehn.

⁴⁵ Sahn min ne, conahn se, ate hua dinahn se. Canan rente se nduhca che chahno se chi, ne ama chetuhn ndudo me, nde ametah chi chenda Dihvo vo nde ama yan ura che co nchanan ihyan viyan ihyan. Tahque ndah ye ne, quechica ye ama lado, yahn nan che metah duhva. Ate atanoca nduh, min rahn ihyan yahn nducuahn yan rendihchero ye ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

¹ Chihno neve ro ne, chenda tun Dihvo vo yan Capernaum, ne ihyan yan min ne, checadino ye che quenun ye ama cuan vah. ² Ndetahno ndo dama ama

yahn ye nde nan che cuahtendi ye chendevah ametah. Rahndudo Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn. ³ Ura min ne, nda cun ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se. ⁴ Ate nducote ama yahn ihyan chenun ye min ne, hua chi chuh ye chendevah, chenda ye nduco se nan Dihvo vo. Tuhme nda ye sahn tin vah, ne min ntihne ye ama ndi ima vah cuahn nan che quenun Dihvo vo. Cuahn che ndahcondah ye ama ive nan ima vah ne, ndedevah ye yundo nan che quendite combiero yahn ye, nda se nan Dihvo vo. ⁵ Cuahn che ndihchero Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn ne, rahñ ye ri ye sahn:

—Dayá, a nchahcó nunde yehn.

⁶ Min vate ama o sahn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se: ⁷ “¿Dehra cuande che tihca rahn sahn tih?, te reducherino se Dendiohs che tihca rahn se. Ametah nde ama ihyan iyehñse che co nchahco ye nunde, atenan Dendiohs.” ⁸ Ndetahno checadino Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn chahn, ne rahñ ye ri ye sahn:

—¿Dehco che tihca rendedecadino nchuhn? ⁹ Co rahco ne che tahque ndah che cahmá có sahn che necuan se, cotah se yundo yahn se, ne caca se, che co che cahmá che a nchahcó nunde yahn se. ¹⁰ Man ne, cava che cadino nchuhn te, u che

rinducó nducoyaca ihyan, va vederihquentiyon yáhn cava che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehñse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

¹¹—Rahn rí di, cuenecuen, cotah yundo yehn, ne conahn ndevaue.

¹² Ndetahno necuan se, chetah se yundo yahn se, ne conahn se. Chuh se mendahn yahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne ama rahn ino ye. Rendeve ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne rahn ye:

—Nde ama yune hua ndihchero vo vederihno che tuhca.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Leví che conduco se ihyan

¹³ Cuahn tun Dihvo vo cuahn chihto vine yahn Galilea, ne ama yahn ihyan rahn ye rendo dama ye nan ye. Min ricuahn Dihvo vo ihyan chahn. ¹⁴ Cuahn nan che chuh Dihvo vo ne, ndihchero ye Leví, daya Alfeo. Va se nan mesa nan che rica se tume cade iyo. Rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndetahno necuan se, chin-duco se ihyan.

¹⁵ Ama yune cuahn che va Dihvo vo chete vaco Leví ne, reh ye nan mesa nduco ihyan che rahn nduco ye. Ama yahn sahn nunde, chenun van sahn rica tume cade iyo man, vate se nduco ye, te ama

yahn ri se che chinduco se ihyan. ¹⁶ Sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man ne, ndihchero se che reh Dihvo vo, rih ye dama nduco nducoyaca sahn nunde chahn, ne rahn se ri se ihyan che rahn nduco ye:

—Hua ndahca che reh sahn ricuahn yahn nchuhn, rih se dama nduco sahn rica tume cade iyo man, sahn nunde chenahn man.

¹⁷ Cuahn che chihnevan Dihvo vo che tihca rahn sahn chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sahn doctor. Ate ihyan che cah ye ne, rendotenan ye sahn. Atih-nocá u, te ndá, conán ihyan nunde cava che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan che metah nunde yahn ye che rahco ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apóstol yahn ye yahte

¹⁸ Ama yune ne, sahn fariseo man, sahn che rahn nduco Juan Bautista man ne, rahte se yahte. Ro min ne, cuahn ama o ihyan, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rahte sahn che rahn nduco ne yahte?, te sahn fariseo man, sahn che rahn nduco Juan Bautista man ne, rahte se yahte.

¹⁹⁻²⁰ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahte ye yahte. Ate ndete che denan

nda sahn che tan se nduco se, nda se sahn ne, tuhme cuahte ye yahte. Atihnoca ihyan che rinduco ye u, te numanahn che nducó ihyan ne, metah deh cuande che cuahte ye yahte. Ate cuahn che nda sahn che hua ri rendihche se u, nda se u ne, tuhme che cuaco, cuahte ye yahte.

21 'Ndete che nedin dama nchuhn ndudo ra che ricuahn nduco costumbre ndico yahn ne ne, anduhneca ndete che necahn ne ama ndi tino ra nan ama tino ndico. Ndete che tihca din ne ne, cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde tahque ndeh tino ndico me.

22 'Namin anduhneca ndete che cuih ne vino ra chete ima ndico, te din vino me che condan ima ndico me, ne conda nde vino me man, nde ima me man. Chemin che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

23 Ama ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata. Nducote chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye ama o indo trico, reh ye ndute yahn.

24 Ndihero ama o sahn fariseo che tihca din ye, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Condihe ne. ¿Deh cuande che tihca redin sahn che rahn se nduco ne?, te man ne, ro che rahtetuno ihyan, ne a ndihquentiyon Dendiohs che hua din vo ntiyon ro cuh.

25-26 Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Anduhneca ndete che hua rendihchenan nchuhn nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che din David ro che quenah Abiatar chidocuyan che tahque ndinan. Chi cuico ye, ne ametah che cheh ye. Chemin che chenda ye chete yaco, ne cheh ye pan che va min. Namin cah ye, cheh combiero yahn ye. Pan chemin chan ne, a ndi vedino nan Dendiohs, ne a nihnde cade che hua co cheh nde ama ihyan, atenan chidocuyan. Ate nde nduco nduh ne, hua quendihco ye nunde.

27 Quendi Dihvo vo, ne rahn ye nduco sahn chahn:

—Chihco Dendiohs ro che cuahtetuhno ihyan cava che ndah yahn ihyan, ndiyu cava che ndere ndeva ye ro min.

28 Cuedevano nchuhn te a u che rinducó nducoyaca ihyan che rihquentiyón nde nducuah che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

1 Tama ro che rahtetuhno ihyan ne, chenda Dihvo vo chete yaco, ne min quenun ama sahn che ndi cuma tah se.

2 Namin min chenun ama o sahn fariseo, nahn ndihchero se ndete che din Dihvo vo che ndoyahn sahn min ro che rahtetuhno ihyan, cava che cava nunde se yahn ye che rahcotahn ye yahn ley

che dirun Moisés. ³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuenequen. Cuandi mendahn.

⁴ Tuhme tumerune ye sahn chahn:

—¿A ndahca che ndah din vo ro che rahtetuhnó ihyan, o din vo che hua ndah ne? ¿A conan vo ihyan, o cahcoman vo ihyan che coh ye ne?

Ate hua ntaquino se deh che ndahconan se yahn ye.

⁵ Chi tan Dihvo vo, ne chaconan ye ndihchero ye sahn chahn. Ama chi ran ye yahn che cheche chedave yahn se. Tuhme rahn ye ri ye sahn min:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndetahnó ndoyahn se. ⁶ A ura min no ndiquendah sahn fariseo chahn chete yaco me, ne ndo dama se nduco sahn che chinduco se Herodes, ntuhnó se nduco vih taqa din se che cahno se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan chihito vine yahn Galilea

⁷ Adiva ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye chihito vine yahn Galilea, ne ama yahn ihyan che vate ye estado yahn Galilea cuahn ye dama nduco ye. ⁸ Namin ihyan che vate ye estado yahn Judea man, ihyan che vate ye yan Jerusalén man, ihyan che vate ye yahn yahn Idumea man, ihyan che vate ye tama lado ico Jordán man, ihyan che vate ye nino yan Tiro man, yan Sidón man

ne, ama yahn ye checadino ye yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne rahn ye rendihchero ye ihyan. ⁹ Nducote ama chidama ihyan ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye che cahcoyan ye ama barco nan che conun ye, te ama ndito cahche ihyan nan ye. ¹⁰ A nedin Dihvo vo che ndoyahn ama yahn ihyan chahn, ne chemin che nducoyaca ihyan cah che chenun ye min ne, nde tuno regunda vih ye che nahn nahn tah ye ihyan cava che ndoyahn ye. ¹¹ Namin nduco ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne rahn nda ye nan Dihvo vo, rendave ye ndiyahn, ne rahn ye ri ye ihyan numa dito ye:

—Ndihe che Daya Dendiohs.

¹² Ate Dihvo vo ne, ama chihco yudo ye yahn vaco chihnga chahn che hua cahma duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendahnun ye ndichio ihyan apóstol yahn ye

¹³ Chihno min ne, cocha Dihvo vo ama tingüete. Min yahve ye ihyan che nahn ye, ne nda ihyan chahn nan ye. ¹⁴ Van ihyan chahn tendahnun ye ndichio ihyan che conduco ye ihyan man, che dechuh ye ihyan, cuahndudo ye ndudo yahn ye man. ¹⁵ Namin cah ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan chahn cava che ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan man, cava che din ye che ndoyahn ihyan

cah man. ¹⁶ Van nducoyaca ihyan che tendahnun ye ne, nduco ama ihyan che duche ye Simón. Chaconahn Dihvo vo che duche ihyan min Pedro. ¹⁷ Tama ye ne, duche ye Jacobo, daya Zebedeo. Tama ye ne, duche ye Juan, dihno Jacobo. Ihyan che o chahn ne, chaconahn Dihvo vo che duche ye Boanerges, che nahn cahma Ihyan che doh ino ye. ¹⁸ Tama te o ye ne, duche ye Andrés man, Felipe man, Bartolomé man, Mateo man, Tomás man, Jacobo, che daya Alfeo man, Tadeo man, tama Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn Cananeo ro menan me man. ¹⁹ Van ihyan chahn ne, namin nduco ama se che duche se Judas Iscariote. A sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuaco dave yahn ye

Chihno min ne, conahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol che ndichio chahn. ²⁰ Cuahn che a ntā ye ne, ndaconan ndo dama ama yahn ihyan, che nde hua rinun yahn ye che cheh ye. ²¹ Cuahn che checadino ihyan yahn ye che nde metah rinun yahn che cheh ye ne, cuahn ye quengua ye ihyan, te rahco ye te ametah va cuaco dave yahn ye.

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, rahn se te quenun vaco chihnga Dihvo vo Jesucristo

²² Ama o sahn devano ley che dirun Moisés, che chica se yan Jerusalén ne, rahn se yahn Dihvo vo:

—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, sahn min che ndinan se yahn vaco chihnga. Chemin che ri rendetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan.

²³ Tuhme yahve Dihvo vo sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—A devano nchuhn che ndiyu chundah che rendetendah se vaco chihnga.

²⁴ 'Ihyan che vate ye rihquentiyon ye ne, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cahcantiyon ye. ²⁵ A namin no tun ihyan che chenun ye ama vah ne, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun ye min nduco vih. ²⁶ A namin no tun chundah ne, ndete che culma se nduco vaco chihnga che rihquentiyon se ne, cuihno vederihquentiyon yahn se.

²⁷ Namin cah Dihvo vo ama ejemplo sahn chahn, rahn ye:

—Ama sahn duco che condā se chete vaco ihyan che detino ye ne, atenan che dechiche se ihyan, tuhme co duco se yahn ye.

Tihca rahn ye te anduh-neca ndete che a dechiche ye chundah, ndahco ndiya ye vederihquentiyon yahn se. ²⁸ Quendi Dihvo vo rahn ye:

4

—Cuāco ráhn rí nchuhn te nducuahñ nunde che rahtendihco ihyan, nde nducuahñ che chihnga ráhn ye ne, co nchahco Dendiohs yahn ye. ²⁹ Ate ihyan che ducherino ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs yahn ye.

³⁰ Tihca ráhn Dihvo vo, te sahn chahn ne, ráhn se te quenun vaco chihnga ihyan.

Nda chaco Dihvo vo Jesu-cristo nduco dihno ye

³¹ Chihno min ne, nda chaco Dihvo vo nduco dihno ye. Chahtendi ye cuahn chevah, ne dechuh ye che cah ihyan. ³² Ihyan che vate ye chihto nan Dihvo vo ne, ráhn ye ri ye ihyan:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, rinuhn ye ndih.

³³ Ráhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuāco te ihyan min che chacó man, ihyan chahn che dihnó man.

³⁴ Tuhme chaconan ye rendihchero ye ihyan che vate ye cuahn chihto nan ye, ne ráhn ye:

—Nducoyaca ihyan che chenun ye muhn ne, rihno ihyan anduhneca ndete che chacó man, anduhneca ndete che dihnó man, ³⁵ te adeco-duhno ihyan che runeca de cochica ye nduhca che nahn Chidá ne, rihno ihyan anduhneca ndete che dihnó man, anduhneca ndete che cahvé man, anduhneca ndete che chacó man.

Ejemplo yahn ama ihyan che retuhdo ye trigo

¹ Tama yune cuahn che ricuahñ Dihvo vo chihto vine yahn Galilea ne, ama yahn ihyan chidama ye chihto nan ye. Nducote ama chito ihyan ne, chemin che chenda Dihvo vo chete ama barco che va min, cuahn ye ino cun metro cuahn chihto, ne quendi ye ricuahñ ye. Nducoyaca ihyan che chidama ye ne, vatendi ye ndiyahn chihto vine me, rihnevan ye. ² Dihvo vo ne, ama ndeh nan dehtenduh chicuahn ye ihyan chahn nduco ejemplo. Tuhca ráhn ye ri ye ihyan chahn:

³ —Cuihcovan nchuhn. Cuahn ama ihyan, retuhdo ye ndute ndata. ⁴ Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne nda yahda, cheh te. ⁵ Chera te neve ndute nan che tah ra yahn chenun van tu. Chemin ne, nun quendañ, te hua ndeh yahn chendih. ⁶ Ate cuahn che quendañ yahn ne, yuche yan, ne nducote metah cotah yano dihyoduto ne, chihno tih. ⁷ Te neve ndute ne, chera van chano yan. Chendih chano yan me, ne hua chi yahn. ⁸ Ate ndute che chera nan yahn ndah ne, ama ndah chi. Ama o duto ne, chi ndico ndiche ndute yahn. Tama te o ne, chi ino raco yahn. Tama te o ne, chi ama ciento yahn.

⁹ Tuhme ráhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nducoyaca nchuhn, condecadino ndah ne cava che conahn ne ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, cah cuande ye deh cuande che deman nduco ejemplo ricuahn ye

¹⁰ Adiva cuahn che a nahn nducoyaca ihyan chihno conahn ye ne, quenan Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye man, nduco te neve ihyan man. Chica ihyan chahn che cah cuande ye ihyan yahn ejemplo min. ¹¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cade te Dendiohs che co devano nchuhn yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan che hua rinduco ye u ne, ricuahn ihyan deman nduco ejemplo, ¹² cava che ndihchero no ye, ate anduhneca ndete che hua ronah ye man, cahnevano no ye, ate hua conahn ye man. Nduco tihca ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, ne hua nchahco Dendiohs yahn ye.

Recah cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me

¹³ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nducote hua chenahn nchuhn ejemplo min ne, ztaça co conahn ne ejemplo chenahn che va che nté? ¹⁴ Ihyan che retuhdo ye ndute ndata me ne, nduhca ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ama yahn ihyan. ¹⁵ Ama o ihyan chahn ne, ndetahno

renda chundah, ne redin se che rinan ye ndudo che a chihnevan ye. ¹⁶ Ndute ndata che chera van tu me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan che renevahnevan ye numacuahn vedeyeno. ¹⁷ Ate nduhca ama chendata che hua rengu, che metañ cotah yano dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn, te hua riquendi ye. Cuahn che rechuhrih ye, o ndere redin ihyan nduco ye cava ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye. ¹⁸ A namin no tun ndute che chera van chano yan me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan. ¹⁹ Ama rendecadino ihyan chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro man, rihnceh man ye ihyan cava vedecuihca che va iyehnse cuh man, nahn co yahn ye ama ndeh nan dehtenduh che va man. Chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye. ²⁰ Ate ndute che chera nan yahn ndah me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan. Nduhca ama chendata che ri ndico ndiche ndute yahn, nduhca tama che ri ino raco yahn, nduhca tama che ri ama ciento yahn ne, tihca redin ndudo me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

²¹ Namin nte Dihvo vo tama ejemplo. Rahn ye ri ye ihyan:

—Nde ama ihyan hua re-nahn yahn ye candil cava che tihyon ye man cajón, o

man yundo. Renahn yahn ye cava che cahco ye nan che co ro dave numacuahn chete vah. ²² A tihnoca nducuahn ndudo che chenun ndeh che lado yahn ihyan, te andahre hua renahn ye meniyan, ate nda ro che va che conahn ye. ²³ Nducoyaca nchuahn, condedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh.

²⁴ Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuihco nchuahn cudado, te nahn che nduco cudado cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan che cahnevan ye nduco cudado ne, ndah conahn ye, nde tahque ndeh ca vededevano cah Dendiohs che conahn ye. ²⁵ Tihca, te ihyan che devano ye vededevano yahn Dendiohs ne, nde tahque ndeh ca cah Dendiohs che codevano ye. Ate ihyan che hua devano ye ne, nde conan ye dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendata che rihta

²⁶ Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rahn ye:

—Nduhca ndute ndata che rino ama ihyan ne, tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs. ²⁷ Ihyan min ne, riyado ye vino, ne ro ne, renecuan ye. Andahre hua devano ye taca va chendata yahn ye, ate chemin ne, riquendah, ne rihta. ²⁸ Yahn me ne, redin che ri yahn. Menan ne, riquendah yata yahn, ne adiva ne, riquendah

yama yahn. Tuhme ri ndute yahn. ²⁹ Cuahn che a cuma ne, ndetahno cahca ihyan, te a nda ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndata che duche mostaza

³⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nte tama ejemplo cava che codevano nchuahn taca vederihquentiyon yahn Dendiohs. ³¹ Nduhca ndute ndata che duche mostaza che rino ihyan ne, tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chemin ne, tahque cahya che co tama nan ndute ndata che va iyehnese. ³² Ate adiva che rehche ne, rihta nde tahque ri chahte che co tama nan chendata. Ama rihta nde ri redin yahda ndaque te van dune.

Nduhca che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

³³ Nduco ndeh nan ejemplo nduhca ejemplo chahn ne, ricuahn Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs ihyan chahn nduhneva che co conahn ye. ³⁴ Deman nduco ejemplo ricuahn ye. Ate cuahn che a deman ye nduco ihyan apostol yahn ye ne, recah cuande ye ihyan chahn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tan

³⁵ Ro min cuahn che chi man ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apostol yahn ye:

—Cuhn vo nduco nchuahn viche lado cah.

³⁶ Tuhme chihcoman ihyan chahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne

chahtenun ye chete barco nan che quenun Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin cuahn tama te o barco nduco ye. ³⁷ Ura min canan ama rano yuhne, ne ndedecuan nune vine me. Chenda nune chete barco me, nde a rito. ³⁸ Dihvo vo ne, quenun ye cuahn cah barco me, quiyado ye, queta ye ama almada. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne che ndere coh vo muhn?

³⁹ Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn ye yuhne me, ne rahn ye ri ye vine me:

—Cuihnde dihn. Ngüen.

Ndetahno chehuan yuhne me, ne ama quendite dihn vine me.

⁴⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua ritahno ne?

⁴¹ Tuhme ama rahn ino ihyan chahn, ne rahn ye ri ye vih:

—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye?

5

Ndetendah Dihvo vo Jesucristo ama yahn vaco chihnga che chenun ama sahn yan Gadara

¹ Nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye tama lado viche vine me, yahn yahn yan Gadara. ² Cuahn che ndiquenda ye chete barco me ne, nda ama sahn che chenun vaco chihnga

sahn, chica se nan yayan. ³ Min nan yayan che vaco se. Nde ama ihyan hua co dechiche ye sahn, nde huane nduco cadena. ⁴ Ama ndeh yune redechiche ihyan tah se man, cah se man, ate rihno rendeh se cadena. Nde ama ihyan hua richa ye cahco dihn ye sahn. ⁵ Nde ro nde rahn rechica se van chano man, nan yayan man, rah se man, renun yah man se sahn nduco tu man. ⁶ Ate ro min cuahn che nda Dihvo vo ne, chinan se ihyan, ne cuahn se rano se chehntihya se nan ye.

⁷ Numa dito se cah se:

—Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo ye, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn? Nde muhn nde nan Dendiohs, cahmá có ndih che hua din ne che chuhríhn.

⁸ Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihco yudo ye vaco chihnga chahn, ne rahn ye:

—Vaco chihnga, ¡cuendiquenda nchuhn! ¡Cuihcoman ne sahn tih!

⁹ Tumerune ye sahn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Legión duché, te ama yahn ri nuhn.

¹⁰ Tuhme ama rica se che hua dechuh ye vaco chihnga chahn ama lado. ¹¹ Min nino van chano ne, chenan ama yahn cuhe reh te. ¹² Ama rica vaco chihnga chahn ihyan:

—Cuedechuh ne nuhn cava che condá nuhn cuhe sih.

¹³ Cah yune Dihvo vo, ne ndiquenda vaco chihnga

chahn sahn min, ne chenda cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te chete vine me, ne chih nducoyaça te.

¹⁴ Sahn che redin se cudado cuche chahn ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu se ndudo yahn ihyan che vate ye viyan man, rancho man.

¹⁵ Tuhme cuahn ihyan chahn ndihchero ye deh che chi.

Cuahn che nda ye nan Dihvo vo ne, ndihchero ye sahn che chenun vaco chihnga sahn ro menan me. Min va se, a ntoun se tino yahn se. A va cuaco dave yahn se, ne dihya ye chi. ¹⁶ Tuhme ihyan che ndihchero ye deh che chi ne, necah cuande ye ihyan che nda chahn, deh che chi yahn sahn min man, deh che chi yahn cuche chahn man.

¹⁷ Tuhme canan ihyan chahn rica ye Dihvo vo che ndaca ye yan min, nahn ye.

¹⁸ Cuahn che chenda Dihvo vo chete barco me che nahn ye ne, rica sahn min ihyan che cah yune ye che conduco se ihyan. ¹⁹ Ate hua cah yune ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Conahn cuahn ndevaue nan che chenan ihyan yehn. Cahme co ihyan yahn vederihno chahte che din Dihve Dendiohs ndoque man, nduhca che quenan vahino ye di man.

²⁰ Tuhme conahn se yan vaco se nino yan Decapolis. Ama rente se yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se, ne ama chahn ino nducoyaça ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tahn dihn daya se

²¹ Cuahn che nta Dihvo vo lado kuh yahn vine me ne, ndo dama ama yahn ihyan nan ye. ²² Ura min ne, nda ama sahn ndinan yahn yaco che duche se Jairo. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se chehtihya se nan ye. ²³ Chica se favor ihyan, ne rahn se:

—Tahn dihn dayá, ama tahn ndi te, adeche coh te. Cuhn vo nduco ne, nahn tah ne tahn cava che ndoyahn te.

²⁴ Tuhme cuahn Dihvo vo nduco se, ne ama yahn ihyan nduco ye ihyan, nde tuno chi chiche cuahn ye. ²⁵ Min van ihyan chahn ne, nduco ama ndahta che cah te. Rendorate yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah min tahn.

²⁶ Ama dico sahn doctor tahn, ate ndere rechuhrihn te, te hua ndoyahn te. Chihno toh te nducuahn yahn te che va, ate nde tahque ri dito cah yahn te. ²⁷ A chihnevan tahn min che rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne din te fuerza che nda te van ihyan. Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, ne nahn tah te tino yahn ye. ²⁸ Tihca din te, te rahco te: “Ndete che co cade nahn tah a mare tino yahn ye ne, ndoyahn.” ²⁹ Ndetahno chehuan cah yahn te, ne checadino te che a ndoyahn te. ³⁰ Tuhme checadino Dihvo vo che chinahn ama vederihno, ne ndaconan ye tumerune ye:

—¿Duh nahn t̄ah tino yáhn ne?

³¹ Rahn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—A rendihchero ne te ama ndito çahche ihyan nan ne. ¿Dehco che tumerune ne: “Duh nahn t̄ah tino yahn ne?”

³² Ate raconan muhn raconan min Dihvo vo, rendihchero ye cuahn chihto nan ye duh che nahn t̄ah tino yahn ye. ³³ Tahn min ne, nde tuno rendoh te che vah te. Chahn nda te, chehtihya te nan ye, ne necah cuande te ihyan nducuahn che chahno te chi. ³⁴ Rahn ye ri ye tahn:

—Dayá, nducote chitehne ne, a ndoyehn. A co nahn ndevaque ndete che nehn. Hua dehve rahque, te a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn daya Jairo

³⁵ Nde metah cuihno çahma Dihvo vo cuahn che nda ama o ihyan ndevaço Jairo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A chih tahn daya ne. Ametah deh cuande che denduh ne Ihyan Ricuahn çava che çahn ye.

³⁶ Chihnevan Dihvo vo che rahn ihyan chahn, ate hua tumaçah ye. Rahn ye ri ye Jairo:

—Hua te co ran. Cuitehne che co conán di.

³⁷ Tuhme quendi ye cuahn ye nduco Jairo, ne atenan Pedro man, Jacobo man, Juan che dihno Jacobo man, çahnecun ye che cuahn ye nduco ye. ³⁸ Cuahn che nda Dihvo vo vaço Jairo ne, ndihchero ye che ama yahn ihyan chennun ye min, raco ye man, rah

ran ye man. ³⁹ Tuhme chenda ye chete vah, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che ama rah ran nchuhn man, raco ne man?, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.

⁴⁰ Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. Tuhme ndetendah vah Dihvo vo nducoyaca ye, ne cuahn ye nduco chida tahn dihn me man, chaco te man, ihyan che nduco ye man, chenda ye nduco vih nan che quendite te. ⁴¹ Chetah ye t̄ah te, ne rahn ye devaço yahn ye:

—Talita cumi —che nahn çahma: Tahn dihn, cuenecuen.

⁴² Tahn dihn me ne, a ri te ndichio nduyo. Ndetahno necuan te, canan rica te, ne ama cuahn ino ihyan chahn.

⁴³ Ama chihco yudo Dihvo vo che hua duhva çahma che ndedetuhche ye tahn, ne rahn ye ri ye indihthe yahn te che çah ye, cheh te.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, nta ye yan vaço ye Nazaret

¹ Chica Dihvo vo yan Capernaum, ne conahn ye yan vaço ye Nazaret nduco ihyan apóstol yahn ye. ² Ama ro che rahtetuhno ihyan ne, chenda ye chete vaço, chicuahn ye. Ama yahn ihyan chihnevan ye che ricuahn ye, ne ama rahn ino ye. Rahn ye van man ye nduco vih:

³—Ihyan tih che vicheyahn me. María che chaco ye.

Jacobo man, José man, Judas man, Simón man, a sahn chahn che dihno ye. Muhn yan vaco vo vate tahn cahve ye.

Nducote a rendihche ihyan Dihvo vo che min chihta ye ne, chemin che hua nevahne-cun ye ihyan. ⁴ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Numachahte va vedeyahino nduco ihyan profeta. Ate ihyan yan vaco ye man, ihyan yahn ye man ne, hua yahino ye ihyan.

⁵ Nducote cheche chedave yahn ihyan yan chahn ne, ama o no vederihno din Dihvo vo yan min. Nahn tahn ye ama o ihyan cah, din ye che ndoyahn ye. ⁶ Rahn ino Dihvo vo yahn che hua chitahno ihyan yan vaco ye ihyan. Chihno min ne, cuahn ye nduh yan nduh yan che nino, quendi ye ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cahne ye cuahndudo ye

⁷ Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye nduh che ndichio apóstol chahn nan ye. Dechuh ye ihyan cade o cade o ye queri ama yan. Din ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon, cava che cuahn che tahn nun ye ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, ndetendah ye vaco chahn. ⁸⁻⁹ Chihquentiyon ye che quenda ihyan chahn indahco yahn ye man, che tihyon cah ye ndaco yahn ye man, che conun ye ama no cahteca ye man. Ate dehtenduh

chenahn ne, hua co quenda ye, nde huane dino man, nde huane pan man, nde huane tume man. ¹⁰ Namin rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Adecotino vaco ihyan nan che nevahne-cun ye nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndaca ne yan. ¹¹ Ihyan yan che hua ntumanecun ye nchuhn man, che hua cahcovan ye che cuahndudo ne man ne, condaca ne yan vaco ye, ne condahde ne yaca che chenahcah ne, cava che tihca nahme ne ihyan che hua ndahcahca redin ye. Cuaco rahn ri nchuhn te cuahn che a nda ro che techecade Dendiohs nunde yahn nducoyaca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan chahn che co ihyan yan Sodoma man, ihyan yan Gomorra man.

¹² Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo ye che nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye. ¹³ Namin retendah ye ama yahn vaco chihnga che chenun ihyan, ne racotahme ye aceite ama yahn ihyan cah, redin ye che rendoyahn ye.

Nduhca che chih Juan Bautista

¹⁴ Ro min ne, ama rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne checadino rey Herodes. Tuhme rahn rey me:

—A ntuche Juan Bautista van tenahn. A ihyan min che redin ye vederihno che tihchan.

¹⁵ Nahn ihyan ne, rahn ye te ihyan profeta Elías che quechica ye. Nahn tun ihyan ne, rahn ye:

—Ihyan cah ne, ama ihyan profeta nduhca ihyan profeta che chahte ye a rahn me.

¹⁶ Ate hua chitahno Herodes che rente ihyan chahn, ne rahn se:

—Ihyan cah ne, Juan Bautista ihyan. A ihyan cah che chihquentiyón sandado che chihca yan se dando ye. Man ne, a ntuche ye van tenahn.

¹⁷ Tihca rahn rey me, te a man se chihquentiyon se sandado che din se preso Juan, chaconuhn se ihyan vacoyahn, dechiche se ihyan nduco cadena. Tihca chahno chi Juan, te tihca nahn Herodías, tahn ndahta yahn Felipe, sahn min che dihno rey me. Rey me ne, ndere quenan se nduco te. ¹⁸ A rahn Juan ri ye rey me:

—Hua ndahca redin ne che quenan ne nduco ndahta yahn dihno ne.

¹⁹ Nducote tihca rahn Juan ri ye rey me ne, chemin che ama nahn cahno Herodías ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura min. ²⁰ Herodes ne, renevah necun se Juan, te a devano se te ihyan min ne, ihyan ndah ye, ndiyu ihyan nunde ye. Chemin che hua rah necun se che cahno te ihyan. Cuahn che rihnevan rey me che rente Juan ne, andahre hua ndah renahn se, ate rihnevan se numacuahn vedeyeno. ²¹ Ate nda ama ro

che ndahca chahno Herodías chi. Din rey me vihcoduche se, ne recah se reh nducoyaca intiyahn yahn se man, ihyan ndinan yahn sandado yahn se man, ihyan nahn che vate ye estado yahn Galilea man. ²² Ura che a vate vihco ye ne, chenda tahn daya Herodías, ndeh te, ne rey me nduco ihyan che vate ye reh ye nduco vih ne, ama cah yeno ihyan. Tuhme rahn rey me ri se tahn:

—Cuique adecodehno che nehn, ne té di.

²³ Cah se ndudo yahn se tahn, ne rahn se:

—Adecodehno che nehn, andahre man va nan che rihquentiyón, té di.

²⁴ Ndiquendah te, ne cuahn te cacarune te chaco te, ne rahn te:

—¿Deh cacá?

Ndahconan chaco te:

—Cuique tin Juan Bautista.

²⁵ Ndetahno chenda tun te nan che quenun rey me, ne rahn te ri te sahn:

—Man ne, nahn che te ne u meniyon tin Juan Bautista chete ama cuh.

²⁶ Tuhme ama chi ran rey me. Ate nducote a cah se ndudo yahn se tahn nan nducoyaca ihyan che vate ye min nduco se ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se. ²⁷ A ura min no chihquentiyon se ama sandado che chahn se ngua se tin Juan. ²⁸ Chahn sandado me vacoyahn, chihca yan se dando Juan. Quenda se tin ye chete ama cuh, ne cah se

tahn. Tahn min ne, quenda te cah te chaco te.

²⁹ Cuahn che checadino ihyan che chinduco ye Juan te a chih ye ne, chahn ye chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

³⁰ Adiva ne, ndaconan ihyan apóstol chahn, ndo dama ye nduco Dihvo vo, ne necah cuande ye ihyan nducuahn che din ye man, nducuahn che chicuahn ye man. ³¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn ama cuan nan che deman, cuahtetuhno vo tah.

Tihca rahn ye, te ama yahn ihyan, ihyan che renda ye man, ihyan che renahn ye man, ne nde che cheh ye hua rinun yahn ye. ³² Tuhme quenun Dihvo vo chete ama barco nduco ihyan apóstol chahn, ne cuahn ye ama cuan nan che metah duhva. ³³ Ate ama yahn ihyan ndihchero ye che cuahn ye, ne nchanan ye ihyan. Tuhme chica ihyan chahn yan vaco ye, ne rica cah ye, cuahn ye cuahn nan che cuahn Dihvo vo, nde tahque nun nda ye min. ³⁴ Cuahn che ndiquenda Dihvo vo chete barco me ne, ama yahn ihyan ndidama ye. Quenan vahino ye ihyan chahn, te nduhca itecuche che metah duh che redin cudado ite ne, tihchan ye. Tuhme canan Dihvo vo, chicuahn ye ihyan ama ndeh nan dehtenduh. ³⁵ Cuahn che

a chi chino me ne, nda ihyan apóstol chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Muhn ne, yahn nan che metah duhva, ne man ne, a chi chino. ³⁶ Cuedechuh ne ihyan sih cuahn yan che nino, cava che cua ye che cheh ye, te muhn ne, metah deh che cheh ye.

³⁷ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Nchuhn cocah ne, cheh ihyan sih.

—Tumerune ihyan chahn ihyan:

—Nahn o ciento tume denario che cua nuhn pan, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che tihca din nuhn ne?

³⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn? Cuahn ne quendi-hchero ne.

Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Va uhn pan nduco o yahca.

³⁹ Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn che cahma ye nduco nducoyaca ihyan che cuahte ye nan yune cue, codama ye ama ama cuan nduco vih. ⁴⁰ Tihca dinahn ye, ne ama o cuan ne, chahte ama ciento ye, ne tama te o cuan ne, chahte o raco ndiche ye. ⁴¹ Tuhme chetah Dihvo vo nduh che uhn pan chahn nduco o yahca chahn. Cha vaco nan ye nan ro, ne cah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pan chahn, ne cah ye ihyan apóstol, cava che cah

ye, cheh nducoyaca ihyan chahn. Namin yahca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne cheh nducoyaca ye. ⁴² Cheh ndah nducoyaca ihyan chahn nde nan che chito ihyan. ⁴³ Adiva ne, nedin dama ihyan apóstol chahn nducuahn pan che ngava, ne chi ndichio cuahte. Namin nedin dama ye che ngava yahn yahca chahn. ⁴⁴ Van nducoyaca ihyan che cheh ye ne, nduco uhn mil ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nan nune vine

⁴⁵ Ndetahno dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan apóstol che conda ye chete barco me, chuh ye tama lado viche cah, cuahn nan yan Betsaida. Tuhme ndedechuh ye nducoyaca ihyan chenahn chahn. ⁴⁶ Cuahn che ndedechuh ye ihyan chahn ne, cuahn ye ama tingüete cava che covah ye.

⁴⁷ Cuahn che chi man me ne, a nde mendahn vine me cuahn barco me nduco ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a deman ye quenan ye tingüete me. ⁴⁸ Ndiherero ye che ama chi cuno ihyan chahn che richa ye barco me, te cuan nan che rechi yuhne cuahn ye. Adiva, ura che a nino co dave ne, cuahn Dihvo vo, rica ye nan vine me, nde a nahn chuhnan ye ihyan chahn. ⁴⁹ Cuahn che ndiherero ihyan chahn che rica Dihvo vo nan vine me ne, rahco ye te co vaco chihnga cochi, nde tuno cah ye che vah ye. ⁵⁰ Nducoyaca ihyan

chahn ne, ndiherero ye che cochi Dihvo vo nan nune, ate nducote hua nchanan ye ihyan ne, ama dihya ye chi. Ndetahno rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua dihya nchuhn co, te a u che cochi. Hua dehve rahco ne.

⁵¹ Tuhme chenda ye chete barco me nan che chenun ihyan chahn. Ndetahno chehuan yuhne me, ne ama rahn ino ihyan chahn. ⁵² Ama rahn ino ye, te nducote cheche chedave yahn ye ne, metah cuihno conahn ye yahn vederihno che din Dihvo vo nduco pan chahn.

Nda Dihvo vo Jesucristo yahn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah

⁵³ Cuahn che a chuh Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn tama lado viche cah ne, nda ye yahn yahn Genesaret, ne dechiche ihyan chahn barco me chihto vine me. ⁵⁴ Cuahn che a ndiquenda Dihvo vo chete barco me ne, ndetahno nchanan ihyan yan min ihyan. ⁵⁵ Tuhme cuahn ihyan chahn rano ye numachahte chihto yan, ne canan ye retechecan ye ihyan cah yahn ye nduco yundo, regu ye ihyan cuahn nan che quenun Dihvo vo. ⁵⁶ Adecotino nan che renda Dihvo vo, andahre yan cahya man, andahre yan rahte man, andahre viyata man, min racondihte ihyan chahn ihyan cah yahn ye chihto yune. Rica ihyan chahn che cah yune Dihvo vo

cuaconahn t̄ah ihyan cah chahn andahre chih̄to tino yahn ye. Nducoyaca ihyan cah che chaconahn t̄ah ye tino yahn ye ne, ndet̄ahno ndoyahn ye.

7

Nduhca che rahtendihco ihyan nunde

¹ Sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés che chica se yan Jerusalén man ne, ndo dama se nan Dihvo vo. ²⁻⁵ Sahn chahn nduco nducoyaca ihyan nación yahn Israel chenahn ne, riquendi se costumbre che chihco ihyan ndico yahn se che reñano se t̄ah se ura che cheh se man, ura che renda se che rahn se ndihve man. Rahco se te nduco tihca ne, redinahn se che rihquentiyon Dendiohs. Namin reñano se vaso man, jarro man, dehtenduh chenahn che retoh se man. Ndiherero se che reh ihyan apóstol, ne hua reñano ye t̄ah ye nduhca costumbre yahn se, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—¿Dehco che hua reñano ihyan apóstol yahn ne t̄ah ye ura che reh ye nduhca che chihco cade ihyan ndico yuhn vo ne?

⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—¡O nan o chende nchuhn! Riquenda cuaco nduhca che dirun ihyan profeta Isaías yahn ne tuhca:

Dendudo no che rahn sahn sih che ritahno se Dendiohs,
te hua cuaco.

⁷ Nde hua cochihve che rendeva se yavenan Dendiohs, te ricuahn se costumbre yahn man se, redin ca se che vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁸ Tihca redin nchuhn. Rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn man ne. Renano ne jarro man, vaso man, ama ndeh nan ca dehtenduh che tihchan redin ne.

⁹ ¡Ama vivo nchuhn che rahco ne! Riquendi ne costumbre yahn man ne, ne rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. ¹⁰ Moisés ne, dirun ye tuhca: “Cuendeva yavenan chide man, yavenan cheque man.” Namin dirun ye: “Adecoduhno ihyan che cahva ye yahn chida ye o cahva ye yahn chaco ye ne, quenán cuma che cahno ihyan yan ihyan.”

¹¹ Ate ndotenan che quendi nchuhn vederihquentiyon min ne, ricuahn ne ihyan che cahma ye co ye indih̄te yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va yahn ne, a ndihco mendahn che co vedino nan Dendiohs.”

¹² Adecoduhno ihyan che cahma ye tihca ne, redin nchuhn fuerza ihyan che dinahn ye, ne hua rahnecun ne che conan ye indih̄te yahn ye. ¹³ ¡Ama ndeh nan ca dehtenduh che tuhchan redin nchuhn! Rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn man ne.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu cava dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde

¹⁴ Nedin dama Dihvo vo ihyan, ne rahn ye:

—Cuihcovan ndah nchuhn cava che conahn ne che cahma nduco ne: ¹⁵ Nducuahñ che chihnga che riquendañ chete chedave yahn ihyan ne, a cava chemin che chendihco ye nunde, ndiyu cava dehtenduh che reh ye. ¹⁶ ¡Cuihcovan ndah ne cava che conahn ne!

¹⁷ Cuahn che chica Dihvo vo min, ndonda ye vah ne, chica ihyan apóstol ihyan che cah cuande ye ihyan deh conahn che nte ye me. ¹⁸ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn dama ri ne nduco ihyan sih, te hua renahn ne. Nducuahñ che reh ihyan ne, ndiyu cava chemin che chendihco ye nunde, ¹⁹ te vacochendereh yahn ye rahn, ndiyu chete chedave yahn ye.

Tihca chicuahn Dihvo vo che ndiyu cava dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde.

²⁰ Quendi ye, ne rahn ye:

—Nducuahñ che chihnga che rendedecadino ihyan man, che redin ye man ne, a cava chemin che chendihco ye nunde. ²¹ Chete chedave yahn ihyan riquendañ che chihnga rendedecadino ye man, reduco ye man, rihno vih ye man, ²² rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco ye nduco ye man, nahn yahn ye dehtenduh

yahn ihyan man, rihñcheh ye man, duhtuno ihyan ye man, ndere ihyan ye man, ve ye man, yade ye man, nine ye man. ²³ Nducuahñ dehtenduh chemin chan ne, reconan chete chedave yahn ihyan, ne a cava chemin che chendihco ye nunde.

Ama tahn tama nación ne, chica te Dihvo vo Jesucristo che conan ye tahn

²⁴ Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye cuahn yahn yahn yan Tiro man, Sidón man. Cuahn che nda ye ne, ndaca ye ama vah nan che conan ye. Hua nahn ye che cadino ihyan che min quenan ye, ate a cade no che checadino ihyan. ²⁵ Min va ama tahn dihn che quenun vaco chihnga tahn. Ndetahno che checadino chaco te che nda Dihvo vo ne, chahn te nan quenan ye, ne chehtihya te nan ye. ²⁶ Tahn min ne, ndiyu tahn nación yahn Israel, te tahn tama nación. A min Sirofenicia yan vaco te. Chica te Dihvo vo che ndetendañ ye vaco chihnga che quenun tahn dihn yahn te. ²⁷ Ate rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Ihyan yahn ne, ama rendotenan ye che conán ihyan. Ndete che conán di ne, anduhneca ndete che cahneví pan che reh chechaya, cah, cheh yahna.

²⁸ Ndaconan te, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihvé, cuaco che rahn ne. Ate yahna ne, rahtenun te man mesa, ne renda dache chende chechaya reh te.

29 Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—Ndahca ndaconen. Co nahn. Vaco chihnga me ne, a ndiquendah tahn daye. 30 Conahn te, ne cuahn che nta te ndevaco te ne, ntaca te daya te che quendite te nan yundo. A ntiquendah vaco chihnga me tahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che nde chato se man, nde lihme se man

31 Chihno neve ro ne, ndaca Dihvo vo yahn yahn Tiro, nchuh ye yan Sidon man, te neve yan cahya che nino yan Decapolis man, ne nta ye nan va vine yahn Galilea. 32 Min nda ama o ihyan, nda ye ama sahn che nde chato se man, nde lihme se man, ne chica ye Dihvo vo che nahn tah ye sahn, din ye che ndoyahn se. 33 Quenda Dihvo vo sahn ama lado, ne terun ye ndutitah ye iverevan se man, nahn tah ye chihya se nduco nunedan ye man. 34 Chenihyon nan ye cuahn nan ro, ne chenh ino ye che chi ndache ye, ne rahn ye:

—¡Efata! —che nahn cahma: ¡Condah!

35 Ndetahno chihnevan se man, ndiquendah chahn se man. 36 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che hua cahma ihyan chahn taca chi che ndoyahn sahn min. Ate cuahn che rihquentiyon ye che hua cahma ihyan ne, nde tahque racotuhn ca ihyan ndudo. 37 Ama rahn ino nducoyaca ihyan, ne rahn ye:

—¡Ama ndahca nducuahn che redin ihyan cuh! Nde ihyan che chato ye ne, redin ye che ri rihnevan ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye, cheh cun mil ihyan

1 Tahn min ne, ama yahn ihyan ndidama ye nan Dihvo vo, ne ametah che cheh ye. Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol, ne rahn ye ri ye ihyan:

2 —Renan vahinó ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nducó, ne man ne, ametah che cheh ye. 3 Ndete che ndedechuh ihyan che hua cheh ye ne, condave cuno ye cuahn yune, te nahn ye ne, yahn yan vaco ye.

4 Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ate ¿deh cah vo, cheh ye?, te muhn ne, metah dehva.

5 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn ne?

Ndahconan ye:

—Ndache pan va yahn nuhn.

6 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyaca ihyan ndiyahn. Chetah ye nduh che ndache pan chahn, ne cuahn che a necah ye nundihve cuahn Dendiohs ne, ndeh ye. Tuhme cah ye pan me ihyan apóstol chahn cava che cah ye, cheh nducoyaca ihyan. 7 Namin va neve yahca cahya, ne

ndaconan cāh Dihvo vo nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye ihyan apóstol chahn, cava che cāh ye yahca me, cheh nducoyaca ihyan chahn. ⁸ Cheh nducoyaca ye nde nan che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ihyan apóstol chahn nducuah che ngava, ne chito ndache cuahte. ⁹ Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn, ¹⁰ ne chenda ye chete ama barco nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih cuahn yahn yahn yan Dalmanuta.

Sahn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesucristo ama vederihno, ndihchero se

¹¹ Cuahn che nda ye min ne, nda neve sahn fariseo, ne canan rente se nduco Dihvo vo, retumarande se ihyan. Chica se che caca ye Dendiohs che conahn ama vederihno, ndihchero se. ¹² Ama chenahn ino Dihvo vo che chi ndache ye cava se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che vate ye man ro cuh ne, hua ndahca che retumarande ye Dendiohs, rica ye ama vederihno ndihchero ye. Cuaco rahn ri nchuhn te Dendiohs ne, hua tumacah ye yahn ye.

¹³ Tuhme chihcoman ye sahn chahn, ne ndonda ye chete barco me, tuche ye tama lado viche yahn vine me.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te ndudo che ricuahn

sahn fariseo ne, anduhneca ya yahn pan

¹⁴ Ihyan apóstol ne, chinan ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenan ama pan nda ye. ¹⁵ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuihco nchuhn cudado. Hua tumacah ne yahn ya yahn sahn fariseo man, ya yahn Herodes man.

¹⁶ Tuhme canan rente ihyan chahn nduco vih:

—Tihca rahn ye, yahn che hua nda vo pan.

¹⁷ Checadino Dihvo vo che tihca rente ihyan chahn. Ate nducote a rahn ye yahn ndudo che ricuahn sahn chahn ndiyu yahn pan ne, chemin che chihya ye ihyan:

—¿Dehco che rahn nchuhn yahn che hua nda ne pan? ¿A hua retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ama cheche chedave yahn ne? ¹⁸ ¿A nduhneca ndete che hua ro nan ne? ¿A nduhneca ndete che hua rihnevan ne? ¿A hua renecach ne? ¹⁹ Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan nduco uhn pan ne, ¿tava cuahte pan che ngava nedin dama ne ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Ndichio cuahte nedin dama nuhn.

²⁰ Namin no tun cuahn che chihcachéh cun mil ihyan nduco ndache pan ne, ¿tava cuahte pan che ngava nedin dama ne ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Ndache cuahte nedin dama nuhn.

²¹ Tuhme ra^hhn ye ri ye ihyan chahn:

—Me çtaça che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan ama sahn nan ve

²² Ura che nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yan Betsaida ne, nda ama o ihyan nan ye, nda ye ama sahn nan ve, ne chica ye Dihvo vo che cuaconahn tah ye sahn, din ye che ndoyahn se.

²³ Tuhme chetah ye tah sahn nan ve me, quenda ye sahn cuahn chihto yan. Nahn ye nunedan ye ndutinan se, ne tumerune ye sahn ndete che a ro nan se. ²⁴ Sahn min ne, ndihchero se cuahn chihto nan se, ne ra^hhn se ri se ihyan:

—A ri ro nan ihyan che vat-echica ye. Ate nduhça che ro yahn rahte, tihça ro ye.

²⁵ Nahn tah ye ndutinan se tama yune, ne ndetahno a chi ro nan ndah se. ²⁶ Tuhme ndedechuh ye sahn cuahn ndevaco se, ne ra^hhn ye ri ye sahn:

—Hua conda yan tih, nde hua cahme nduco nde ama ihyan sih taça chi che ndoyehn.

Pedro ne, ra^hhn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va çade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense

²⁷ Chihno min ne, quenda Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih nan yan cahya cuahn chihto yan Cesarea de Filipo. Cuahn

che chenun ye yune ne, tumerune ye ihyan chahn:

—çDuh u, ra^hhn ihyan ne?

²⁸ Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ama o ihyan ne, ra^hhn ye te ndih ne, Juan Bautista. Tama te o ye ne, ra^hhn ye te ndih ne, Elías. Tama te o ye ne, ra^hhn ye te ndih ne, ama cha ihyan profeta.

²⁹ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—Me nchuhn, çdeh ra^hhn ne yahn ne?

Ndahconan Pedro, ne ra^hhn ye ri ye ihyan:

—A ndih che a va çade che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehense.

³⁰ Ate ra^hhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn che hua cahma ye chemin nduco nde ama ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, ra^hhn ye te cahno sahn nunde ihyan

³¹ Tuhme çah cuande Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne ra^hhn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che ama chuhrihn. Intiyahn man, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, co tan se nducó, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che ntuché van tenahn.

³² Nduco chemin ne, çah cuande ndah Dihvo vo ihyan chahn nduhça che cuahno co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ama lado, ne yahve ye ihyan cava che hua çah yune ye che tihça cuahno co

ye. ³³ Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol chenahn, ne chihya ye Pedro:

—Di ne, ¡nduhca chundah, di! ¡Cuehn ama lado! ¡Hua din vahche yáhn!, te di ne, ihyan iyehense di, nde hua renehn che nahn Dendiohs.

³⁴ Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol man, ihyan che chenun nduco ye man, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye vedeyeno yahn man ye. Hua co che dendudo no conduco ye u, te va che cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u, andahre conahn yah ye nan ama cruz cava. ³⁵ Tihca, te adecoduno ihyan che hua nahn cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u ne, va che conda ye. Me adecoduhno ihyan che conduco ye u numacuahn chedave yahn ye ne, hua dehve din yahn andahre cahno sahn nunde ihyan yahn che ritahno ye u man, ndudo ndah yáhn man, te ndevahn ye. ³⁶ Andahre nedin dama ihyan nducuahndecuihca che va iyehense, ate ¿dehra cochihve yahn ye ndete che va che conda ye?, ³⁷ te hua cochihve vedecuihca nan Dendiohs cava che ndevahn ihyan. ³⁸ Tihca, te adecoduhno ihyan che co cuihnan ye cava u man, cava ndudo yáhn man, nan ihyan nunde che rahcotahn ye yahn Dendiohs ne, namin u che rinducó nducoyaca

ihyan ne, co cuihnan cava ye ro che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ndá nduco ángel ndah.

9

¹ Quendi Dihvo vo rahn ye nduco ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ama o ihyan che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca ye iyehense nda ro che numacuahn vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyahn ye

² Chihno an ro me ne, quenda Dihvo vo Pedro man, Jacobo man, Juan man, cuahn ye nduco vih ama tingüete. Min ndo diyahn ye nan ihyan chahn. ³ Tino yahn ye ne, ama ndo cua nduhca ihve, nde tuno diyahn ro. Nde ama ihyan renan che vate ye muhn iyehense cuh ne, hua co din ye che tihca ndo cua. ⁴ A denan chihnde ro Elías nduco Moisés, ne ndihchero ihyan chahn che rente ye nduco Dihvo vo. ⁵ Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan ricuahn yáhn, ama ndahca che chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache vah. Ama nan che cuhnde ne, tama nan che cuhnde Moisés, ne tama nan che cuhnde Elías.

⁶ Tihca rahn ye, te ama dihya ihyan chahn chi, nde hua rentaquino ye deh che cahma ye. ⁷ Ura min chiya ama man, quendihco nan che chenun ihyan chahn. Van

man me ne, chenun ama ndudo che rahn tuhca:

—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

⁸ A denan cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, ametah duhva. A deman Dihvo vo nti ye.

⁹ Ura che cuenchan ihyan chahn cuete me ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua cahma nchuhn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ne nde nda ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ntuché van tenahn.

¹⁰ Dinahn ihyan chahn che rahn Dihvo vo, chahtenun ino ye vederihno min, ne tumerune vih ye:

—¿Dehra conahn ndudo che tihca rahn ye che ntuche ye van tenahn ne?

¹¹ Numanahn che chenun yune ca ye ne, tumerune ye Dihvo vo:

—¿Deh cuande che rahn sahn devano ley che dirun Moisés che Elías va che chi ye menan ne?

¹² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuaco te va che chi Elías menan, ne ndahco cade ye nducuahn. Ate, ¿a renahn ne nduhca che ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs?, te a ndirun te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chuhrihn man, va che ndahchenan ihyan u man. ¹³ Ate rahn rí nchuhn te a nda Elías, ne din tan ihyan nduco ye nduhca che a ndirun

yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah ye vaco chihnga che quenun ama sahn dihn

¹⁴ Cuahn che nta Dihvo vo nan che chenun ihyan apóstol chenahn ne, ndihchero ye che ama ndito ihyan. Sahn devano ley che dirun Moisés ne, rahteruhn chende se nduco ihyan apóstol. ¹⁵ Ndetahno che ndihchero ihyan che chenun ye min Dihvo vo ne, cuahn ino nducoyaca ye, ne aderano ye chahn ye necah ye Dendiohs ihyan. ¹⁶ Tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn:

—¿Deh cuande che rahteruhn chende sahn sih nduco nchuhn ne?

¹⁷ Tuhme chenda mendahn ama ihyan che quenun ye van ihyan chahn, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn yahn, hua te u ne, nda ndevah, te rahco te muhn quenun ne. Nda sahn dayá che quenun ama vaco chihnga sahn, nedin che ndi lihme se. ¹⁸ Adecotino che rinuhn yahn se ne, redin vaco chihnga me che rendava se. Riche yan chende se man, reh dihyon se man, ri cheche se man. U ne, chicá ihyan apóstol yahn ne che ndetendah ye vaco chihnga me sahn, ate hua chi ndetendah ye.

¹⁹ Tuhme rahn Dihvo vo:

—¿Ama rendedecadinó cava nchuhn! ¿Dehco che hua ritahno ne? ¿Ticuahn cahcoman ne vedenine yahn

ne, co ne ihyan? Cuahn ne nguan ne sahn.

²⁰ Tuhme chehua ihyan chahn sahn dihn me, ne cuahn che checadino vaco chihnga me che a ihyan min che Dihvo vo Jesucristo ne, din che nuhn yahn sahn dihn me, ne chendava se. Racondihte yahn se man, riche yan chende se man.
²¹ Tumerune Dihvo vo chida se:

—¿A rahn che tihca ri yahn se ne?

Ndahconan chida se, ne rahn ye:

—Nde ro che lihn se.
²² Ama ndeh yune redin vaco chihnga me che rendahnun se vacoyahn man, van nune man, che nahn cahno sahn. Ate ndete che co ndetendah ne vaco chihnga me sahn ne, conan vahino ne nuhn, cuinan ne nuhn.

²³ Rahn Dihvo vo ri ye chida sahn dihn me:

—Ndete che ritehne ne, adecodehno che caque ne, conahn.

²⁴ Ndetahno rahn chida sahn dihn me numa dito ye:

—Ritahnó. Ate cuenan ne u cava che tahque ndah co-tahnó.

²⁵ Ndiherero Dihvo vo che ama ridama ihyan, ne numacuahn vedeyudo chihquentiyon ye vaco chihnga me, ne rahn ye:

—Vaco chihnga che redin che nde lihme nde chato sahn dihn tih, rihquentiyón di che ndiquendah, cahcoman sahn. Ametah ndaconen conda sahn.

²⁶ Tuhme cah vaco chihnga me, din che ama chih dihca sahn dihn me, ndiquendah sahn. Chih tahn sahn dihn me, quendite dihn se, ne ama yahn ihyan rahn ye che a chih se.
²⁷ Ate chetah Dihvo vo tah se, ndedecuan ye sahn, ne chandi se.

²⁸ Chihno min ne, conahn Dihvo vo, ne cuahn che a ndonda ye vah ne, tumerune ihyan apóstol chahn ihyan devavih, ne rahn ye:

—¿Deh cuande che hua chi ndetendah nuhn vaco chihnga me ne?

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cava che ndetendah vo vaco chihnga chemin chan ne, nahn che covah vo man, cuahte vo yahte man.

Rahn Dihvo vo Jesucristo tama yune te va che cahno se ihyan

³⁰ Chihno min ne, chica ihyan chahn min cuahn ye. Chuh ye estado yahn Galilea, ate hua nahn Dihvo vo che cadino nde ama ihyan,
³¹ te ricuahn ye ihyan apóstol yahn ye. Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Uche rinducó nducoyaca ihyan ne, din se preso u, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

³² Hua chenahn ihyan chahn ndudo che tihca rahn Dihvo vo, ne vahino ye tumerune ye ihyan deh conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conan ye

³³ Cuahn che ndā ihyan chahn yañ Capernaum ne, ndonda ye vah. Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn, ne rañn ye:

—¿Deh che ama rente nchuhn yune ura che cochi vo ne?

³⁴ Ate hua ndahconan ihyan chahn yahn ye, te rente ye nduco vih cha ye che tahque conañ ye. ³⁵ Tuhme chihnde Dihvo vo, ne cah ye nduh che ndichio ihyan chahn nan ye, ne rañn ye:

—Adecoduhno nchuhn che nahn conañ ne ne, va che ndahco ndiya man ne nchuhn, co ne anduhneca decahya yahn combiero yahn ne.

³⁶ Tuhme cah ye ama lihn, chihno ye mendahn. Chetañ ye lihn me quenuhn ye, ne rañn ye ri ye ihyan chahn:

³⁷ —Adecoduhno ihyan che renevahnecun ye ihyan yáhn che necun ye nduhca checahya che tuhchan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye.

Ihyan che hua tañ ye nduco vo ne, rinan ye uvo

³⁸ Chihno min ne, rañn Juañ ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero nuhn ama ihyan che rentiyon yañ ye ndih, ne nduco tihca rendetendañ ye vaco chihnga. Ate hua cah yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.

³⁹ Rañn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua cahca tañ nchuhn che tihca redin ye, te nde ama ihyan che redin ye vederihno nduco vederihquentiyon yáhn, hua chihnga rañn ye yáhn. ⁴⁰ Tihca, te ihyan che hua tañ ye nduco vo ne, rinan ye uvo. ⁴¹ Adecoduhno ihyan che te ye andahre ama vaso nune, cuh ne yahn che rinduco ne u ne, cuaco rañn ri nchuhn te ndahco menun Dendiohs yahn ye.

Cahnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

⁴² 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ama ihyan yáhn che necun ye nduhca checahya che tuhchan che condihco ye nunde ne, tahque ndahca cava ihyan min che dechiche ihyan ama tu yudo chahte dando ye, cuacondahnun ye ihyan vañ nuniyáhn.

⁴³ 'Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco tañ ne va che dinahn ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete che a chihca yañ ne tañ ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche tañ ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne vañ ruchiyáhn che riche cuahn dama. ⁴⁴ Min ne, hua rintoh cuahno yáhn, nde hua rih ndah che reh te ihyan. ⁴⁵ Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco cah ne va che dinahn ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete che

a chihca yan ne cah ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche cah ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne van ruchiyahn che riche cuahn dama. ⁴⁶ Min ne, hua rintah cuahno yahn, nde hua rih ndah che reh te ihyan. ⁴⁷ Ndete che ndutinan ne ndi che va che cuahtendihco ne nunde ne, codin ne cuande anduhneca ndete che a tico ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre metah ndutinan ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne van ruchiyahn ⁴⁸ nan che hua rintah cuahno yahn, nde hua rih ndah che reh te ihyan.

⁴⁹ 'Nducoyaca ihyan che ritahno ye u ne, va che chuhrihn ye cava che quendah ndah ye, ne ndeva Dendiohs ihyan. Nducuahn vedino che recah ihyan Dendiohs ne, richihve ndete che dave chedave yahn ye. ⁵⁰ Ima ne ndah, ate ndete che necan dine yahn ne, ametah cochihve. A namin nchuhn, te nahn che runecade ne man, nahn che ndahca cuahtenan ne nduco vih man.

10

Ndihco cade Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevaco ye

¹ Chica Dihvo vo yan Capernaum, ne cuahn ye cuahn estado yahn Judea, yahn viche lado cah yahn ico Jordán, ne ndaconan ndo dama ama yahn ihyan nan

ye. Ricuahn ye ihyan chahn nduhca che redin ye ro ro.

² Ama ro min ne, nda ama o sahn fariseo, cava che tumarande se Dihvo vo. Tumerune se ihyan ndete che ndihquentiyon Dendiohs che co tehche ihyan ndahta yahn ye. ³ Ndahconan ye yahn se, ne tumerune ye sahn:

—¿Deh rihquentiyon ley che dirun Moisés ne?

⁴ Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan:

—Nan ley che dirun Moisés ne, ndirun che nduco che dendah ihyan ama acta ne, co tehche ye ndahta yahn ye.

⁵ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Tihca dirun ye yahn che duhtuno ihyan nchuhn. ⁶ Ate cuahn che dendah Dendiohs iyehse ne, dendah ye chahn man, ndahta man, ⁷ ne chihquentiyon ye che va che cahcoman ihyan chida ye man, chaco ye man, cava che conan cuma ye ndahta yahn ye. ⁸ Nduco tihca ne, conan cuma vih ye anduhneca ndete che ama no ye. ⁹ Chemin che cuahn che cahnevaco ihyan ne, anduhneca ndete che din dama Dendiohs ihyan, ne ndihquentiyon ye che hua tehche vih ye.

¹⁰ Cuahn che a ndonda Dihvo vo vah ne, tumerune ihyan apóstol deh conahn che rahn ye me. ¹¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Adecoduhno ihyan che tehche ye ndahta yahn ye, ne cahnevaco tun ye nduco tama ndahta ne, din duche yahn ye che nihnevaco ye.

¹² Adecoduhno ihyan ndahta che tehche ye inchahn ye, ne cahnevaco tun ye nduco tama chahn ne, namin din duche yahn ye che nihnevaco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checahya

¹³ Ama yune ne, nda ihyan, nda ye checahya yahn ye nan Dihvo vo cava che nahn tah ye, ne cava ye Dendiohs cava. Ate ihyan apóstol ne, rahva ye nduco ihyan chahn. ¹⁴ Ndi hchero Dihvo vo che tihca redin ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rahn ye:

—Cah yune nchuhn che chi checahya nan. Hua cahdenun ne, te atenan ihyan che necun ye nduhca checahya chuhn, co nevah-necun ye che cahcantiyon Dendiohs ihyan. ¹⁵ Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs nduhca che redinahn ama lihn ne, ihyan min ne, hua co conan ye nan che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁶ Tuhme chetah Dihvo vo checahya chahn, quenuhn ye. Nahn tah ye, ne chica ye Dendiohs cava.

Ama sahn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye ne, nda ama se rano se. Chehtihya se nan ye, ne tumerune se ihyan:

—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che din cava che conan vahchetero numacuahn ro ne?

¹⁸ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che rahn che ndah u ne? Metah nde ama ihyan che ndah ye. Atenan Dendiohs, ihyan min che ndah ye. ¹⁹ A devene vederihquentiyon yahn ye: “Hua din duche yehn che nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Hua cahnceh ihyan. Cuendeva yavenan chide man, yavenan cheque man.”

²⁰ Rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne, redinahn nducuahn vederihquentiyon min.

²¹ Tuhme ndihchero Dihvo vo sahn numacuahn vedeyahino, ne rahn ye:

—Va tama nan che va che din. Cuehn condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevah cava che conen vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi condoque u, andahre nahn yahn ihyan di nan ama cruz.

²² Ate ama chi ran se che tihca rahn ye, yahn che ama cuihca se. Tahque ndah se ne, ca se yune yahn se conahn se.

²³ Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—¡Ama vahche cava ihyan che nevah-necun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!

²⁴ Chahn ino ihyan apóstol chahn che tihca rahn Dihvo

vo. Ate ndaconan rahn tun ye:

—Dayá, jama vahche cava ihyan che yahino ye vedecuihca cava che nevahnecon ye vederihquentiyon yahn Dendiohs! ²⁵ Nde hua co nevahnecon ye.

²⁶ Ate nde tahque cuahn ino ihyan chahn che tihca rahn Dihvo vo, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—Ndete che tihca ne, nde ama ihyan hua co ndevahn ye.

²⁷ Ndiherero ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che lado yahn ihyan ne, hua co. Ate che lado yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.

²⁸ Tuhme tumerune Pedro:

—¿Taca co yahn nuhn tuhme ne? Chihcoman nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri nchuhn te vate ihyan che a chihcoman ye dehtenduh yahn ye cava u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcoman ye vaco ye man, dihno ye man, cahve ye man, chida ye man, chaco ye man, ihyan ndahta yahn ye man, daya ye man, yahn yahn ye man. ³⁰ Man ro cuh ne, ntaca ihyan chahn ama ciento queri ama che chihcoman ye. Andahre che vaco ye man, dihno ye man, cahve ye man, chaco ye man, daya ye man, yahn yahn ye man. Rechuhrihn ye, ate adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

³¹ Ate nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, ama yahn ihyan che rivahn che quendah ndah ye ne, hua quendah ndah ye, ne ihyan che nde hua ro che quendah ndah ye ne, quendah ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye tama yune te va che cahno se ihyan

³² Quendi Dihvo vo cuahn ye yan Jerusalén, ne ndahn nan ye yahn ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn ama yahn ihyan cuahn vedame ye. Ihyan apóstol ne, ama cuahn ino ye che cuahn Dihvo vo yan Jerusalén nan che cahnda yahn ye, ne ihyan chenahn ne, ama vahino ye. Tuhme quenda Dihvo ihyan apóstol chahn ama lado, ne cah cuande ye ihyan nducuahn che va che cuahno co ye. ³³ Rahn ye:

—Condiherero nchuhn. Uvo ne, a chenun yuno vo cuahn vo yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, necah sahn nunde u tah chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man. Sahn chahn ne, cahco cade se che cahno se u, ne ndaco se u tah sahn tama nación ³⁴ che din duche yahn se u man, cahnan dan se u man, cuahn se u man, nde cahno se u man. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Jacobo nduco Juan ne, rica ye nan che cuahte ye

³⁵ Tuhme nda nduh che o daya Zebedeo, Jacobo nduco

Juan, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ama favor ndih.

³⁶ Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh nahn nchuhn ne?

³⁷ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuahn che cuhnde ne cahcantiyon ne ne, te yune ne che cuhnde ama cha nuhn lado tah cuaco ne, ne tama cha nuhn ne, lado tah cueh ne.

³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nde hua devano nchuhn deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhca che va che chuhrihn ne? ¿A cocha ne che cahno se nchuhn nduhca che va che cahno se u ne?

³⁹ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Taca hua. Cocha nuhn.

Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te chuhrihn nchuhn nduhca che chuhrihn. Namin cahno se nchuhn nduhca che cahno se u. ⁴⁰ Ate che cuahte ihyan lado tah cuaco man, lado tah cueh man ne, ndiyu u che cahcantiyon, te Dendiohs che cahcantiyon ye.

⁴¹ Checadino ihyan apóstol chenhahn chahn, ne chi tan ye nduco Jacobo man, Juan man. ⁴² Ate nedin dama Dihvo vo nducoyaca ihyan chahn nan ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan che rihquentiyon ye nducuahn naciön ne, ama yudo rihquentiyon ye, ne sahn che rinan se ihyan

ne, rendinun rendinahn se ihyan yahn ye. ⁴³⁻⁴⁴ Ate hua co tihca van nchuhn. Tahque ndah ne, duh ihyan che nahn conan ye van nchuhn ne, co ye nduhca ama sahn decahya yahn ne. ⁴⁵ Tihca, te nde u che rinducó nducoyaca ihyan ne, hua nda cava che din decahya yahn ihyan. Tahque ndah ne, cava che conan man ihyan, nde cahco mendahn u, coh, cava che ndedevahn ama yahn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan Bartimeo

⁴⁶ Nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye van Jericó. Cuahn che ndaca ye min ne, ama yahn ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune ne, va ama sahn nan ve che duche se Bartimeo, daya Timeo. Min va se rica se che din ihyan vedevahino nduco se. ⁴⁷ Cuahn che chihnevan se che a cochi nino Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihta ye van Nazaret ne, canan rica se favor ihyan, ne rahn se numa dito se:

—Jesús, Daya David, ¡cuenan vahino ne u!

⁴⁸ Ama yahn ihyan rahn ye ri ye sahn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nan ca se rahn se:

—Daya David, ¡cuenan vahino ne u!

⁴⁹ Chan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuahn nchuhn chehua ne sahn.

Chahn ihyan, ne rahn ye nduco se:

—Dehve raque. Cuenecuen, te rah ye di.

50 Tuhme chi se ama lado tino che rendiche se, ne necuan se aderano se cuahn se nan Dihvo vo.

51 Tumerune ye sahn:

—¿Deh nehn che dín ndoque ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, náhn che din ne che co ro nan.

52 Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Co nahn. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn se nduco Dihvo vo cuahn nan che cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye yan Jerusalén

1 Cuahn che cuahn nino Dihvo vo yan Jerusalén, chihto yan Betfagé nduco yan Betania nan Cuete Olivo ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye, 2 ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yan lihn cah. Min nan che conda ne ne, ntaca ne ama burro lihn che nchiche te, che nde ama ihyan ametah condudo ye ite. Cuentachte ne ite, quenda ne ite muhn. 3 Ndete che va duh che tumerune nchuhn: “¿Dehco che tihca redin nchuhn ne?”, cuendahconan ne yahn ye: “Hua te Dihve nuhn ne, nahn ye ite. Ate ndetahno ndedechuh ye ite.”

4 Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye burro me. Nchiche te chihto yune, nino ama chendevah, ne ntachte ye ite.

5 Min vatendi ama o se, ne rahn se ri se ihyan chahn:

—¿Deh din nchuhn burro tih, rentachte ne ite ne?

6 Ndahconan ye yahn se nduhca che cah cuande Dihvo vo ihyan, ne cah yune se che conahn ye. 7 Quenda ihyan chahn burro me nan Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dame te, ne quendudo Dihvo vo ite. 8 Ama yahn ihyan ntah ye tino yahn ye, chehntave ye yune nan che chuh Dihvo vo. Ihyan chenahn ne, chihca ye yata cue, ne chehntave ye numa yune. 9 Nducoyaca ihyan, ihyan che ndahn nan ye man, ihyan che chenan ive ye man ne, ama rah yeno ye, ne rahn ye:

—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh ye ihyan! 10 ¡Ama ndah ro yuhn vo, te cochi ye quenán cuma ye vederihquentiyon yahn ihyan ndico yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs che va ye vahchetero!

11 Cuahn che nda Dihvo vo yan Jerusalén ne, chenda ye chete yaco chahte, ndihchero ye nducuahn che va min. Nducote a chi chino ne, ndaconan ye yan Betania nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ama yahn higo

12 Tama ro me ura che chica Dihvo vo yan Betania ne, chi cuico ye. 13 Chinan ye ama yahn higo che chenan yata yahn, ne cuahn ye ndihchero ye ndete che

chenan ndute yahn. Ate deman yata yahn chenan. Ametah ndute yahn, te hua ro yahn. ¹⁴ Tuhme din dine ye yahn higo me, ne rahn ye:

—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.

Chihnevan ihyan apóstol che tihca rahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah vah ye ihyan che rendihcue ye chete yaco

¹⁵ Nda ihyan chahn yan Jerusalén, ne cuahn che chenda Dihvo vo chete yaco ne, ndetendah vah ye ihyan che rendihcue ye man, ihyan che ra ye man, chenun ye chete yaco me. Chi muhn chi min ye mesa yahn sahn che rendevahcorun se tume man, silla yahn sahn che rendihcue se icui man, ¹⁶ ne ametah cah yune ye che chenda nde ama ihyan chete yaco me che nda ye dehtenduh. ¹⁷ Rahn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Yaco yahn ne, cava che covah ihyan nducuahn nación.” Ate nchuhn ne, nedin ne anduhneca vah nan che rendo dama sahn duco.

¹⁸ Chihnevan chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne rinuhn ino se taca din se che cahno se Dihvo vo, te vah se ihyan yan yahn che nducoyaca ye rihcovan ye che ricuahn Dihvo vo.

¹⁹ Cuahn che chi man me ne, ndaca Dihvo vo min, conahn ye.

Tih yahn higo me

²⁰ Chi dave tama ro me, ura che a chenun yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih yahn higo me. ²¹ Tuhme necahco Pedro, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, condi-hche ne yahn higo che din dine ne me ne, a ntih.

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs. ²³ Cuaco rahn ri nchuhn te adeduhno ihyan che cahma ye co ye ico cah che cah condahnun van nuniyahn, ndete che hua o ndedecadino ye man, cotahno ye che conahn nduhca che rahn ye man ne, va che conahn.

²⁴ Chemin che rahn ri nchuhn te nducuahn che caca ne ura che covah ne ne, cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne dinahn ye. ²⁵⁻²⁶ Cuahn che covah nchuhn, ndete che vate ihyan che nedin tan ye nduco ne ne, cuenchahco ne yahn ye, cava che Chida ne che va ye vahchetero ne, nchahco ye nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua nchahco ye yahn ne.

Sahn ndinan ne, nahn cadino se duh cah vederihquentiyon che quenana cuma Dihvo vo Jesucristo

²⁷ Cuahn che nda ihyan chahn yan Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yaco. Ura che quenun ye min ne, chahn nda chidocuyan ndinan man,

sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ²⁸ ne tumerune se ihyan:

¿Deh vederihquentiyon quenan come ne? ¿Duh chihquentiyon di che tihca redin ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

Namin u ne, va ama nan che tumerune nchuhn. Cuendahconan ne yahn, tuhme có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihca redin: ³⁰ ¿A Dendiohs dechuh ye Juan che chehdene ye ihyan, o che nahn man ye ne? Cuendahconan nchuhn yahn.

³¹ Tuhme canan rente se van man se nduco vih:

Ndete che cahmo vo che Dendiohs dechuh ye Juan ne, cahma se co se uvo: “¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme ne?” ³² Ate, ¿a cahmo vo che ndiyu Dendiohs dechuh ye ihyan ne?

Hua chihquino se rahn se tihca, te vah se ihyan yan yahn che nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Juan. ³³ Chemin che rahn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Namin u ne, hua có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihca redin.

12

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye ama ejemplo, chihnevan sahn chahn. Rahn ye:

—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva nan yahn yahn ye, ne dendah ye chan yahn man, dendah ye ama tanque nan che cuhno ye nune yahn uva me man, chahto ye ama chete yaco cava che din ye cudado chendata me man.

² Ndao ye ntiyon me tah ama o sahn che din se ntiyon nduco cava che necahn mahñ se nduco ye. Tuhme chica ye min, cuahn yahn ye. ² Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn decahya yahn ye cava che caca se sahn chahn mahñ va che va che co yahn ye. ³ Ate chetah sahn chahn sahn, chahn se sahn, ne ndedechuh se sahn diya tah se. ⁴ Dechuh ye tama se, ate chihya sahn chahn sahn, cah se tu sahn, nuhn yah se tin se. ⁵ Dechuh ye tama se, ne chihno sahn chahn sahn. Adiva ne, yahn se dechuh ye. Ama o se ne, chahn sahn chahn sahn, ne tama te o se ne, chihno sahn chahn sahn.

⁶ Chihno min ne, ametah duhva che dechuh ye, atenan ama sahn daya ye che ama yahino ye sahn. Dechuh ye sahn, rahco ye che nevahne-cun sahn chahn sahn. ⁷ Ate cuahn che nda se min ne, rahn sahn chahn van man se nduco vih: “Sahn tih che nuhnde tah se ntiyon cuh. Cahno vo sahn, ne co yuhn vo.” ⁸ Tuhme chetah sahn chahn sahn, chihno se sahn, ne chacondah se sahn cuahn chihto me.

⁹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—A devano nchuhn te ihyan che dihve ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sahn chahn. Nda ye ne, decuihno ye sahn, ne cah ye yahn me tama te o se, din se ntiyon nduco.

¹⁰ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—A ndero ndi che hua re-nahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca:

Tu che chacondah sahn vicherahto ne, chemin che nde tahque chichihve.

¹¹ Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon ye chemin, ne ama ndahca che tihca din ye.

¹² Chenahn sahn chahn che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din se preso ihyan. Ate hua chihquino se, te vah se ihyan yan. Tahque ndah chihcoman se ihyan, conahn se.

Sahn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cade iyo

¹³ Adiva dechuh chidocuyan ndinan chahn ama o sahn fariseo nduco ama o sahn partido yahn Herodes cava che tumarande se Dihvo vo, ne caça nunde se yahn ye.

¹⁴ Nda sahn chahn nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih ne, cuaco rahn ne, te dama no rendihche ne nducoyaca ihyan man, numa cuaco ricuahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs man. Cahma ne co ne nuhn:

¿A rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo tume cade iyo yahn César, o hua ne?

¹⁵ Devano Dihvo vo te o nan o chende sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che retumarande nchuhn u ne? Te ne ama tume, ndihcheró.

¹⁶ Cah se ama tume, ndihchero ye. Tuhme tumerune ye sahn:

—¿Duh ihyan yavenan ye che quenan nan tume cuh man, duh ihyan che quenan che duche ye man ne?

Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan.

—Yahn César.

¹⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

Ama cuahn ino sahn chahn yahn ndudo che tihca ndahconan ye.

Sahn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn che ntuche tenahn

¹⁸ Sahn saduceo ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn. Ama yune ne, nda ama o se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

¹⁹ —Ihyan Ricuahn, nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon te ndete che coh inchahn ama ndahta che hua vate daya se ne, va che cahnevaco dihno se nduco te cava che ndaca daya se nduco te, ne nduco tihca hua cuihno ndata yahn dihno se. ²⁰ Ama yune ne, chahte ndache se che dihno

se vih. Sahn che menan ne, chihnevaco se nduco ama tahn. Ate chih se, ne hua chihco se nde ama daya se. ²¹ Chihnevaco tama dihno se nduco te, ne cuahn che chih se ne, namin hua chihco se nde ama daya se. Atihnoca chahno chi tama se. ²² Nduh che ndache sahn chahn chihnevaco se nduco te, ate chih nducoyaca se. Nde ama se hua chihco se daya se. Nan che chihnonan yahn ne, namin chih tahn min. ²³ Nda ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache sahn chahn chihnevaco se nduco te ne, ¿cha se che inchahn te ne?

²⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo yahn Dendiohs man, vederihquentiyon yahn ye man, ne chemin che hua cuaco che ricuahn ne. ²⁵ Cuedevano ne te cuahn che ntuche tenahn ne, metah cahnevaco ye, nde metah decahnevaco ye ihyan yahn ye, te co ye nduhca angel che vate ye vahchetero. ²⁶ Me yahn che va che ntuche tenahn ne, anduhneca ndete che metah ndihchenan nchuhn che dirun Moisés yahn ro min cuahn che quenun Dendiohs chihto yahn lihn che riche, ne rahn ye ri ye ihyan: “U che Dendiohs yahn Abraham man, Isaac man, Jacob man.” ²⁷ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che vate ye iyehse man, ihyan che a ndaca ye muhn

man. Hua cuaco che ama yune rihnonan yahn ihyan cuahn che rih ye nduhca che rahco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca

²⁸ Nduco ama sahn devano ley che dirun Moisés quenun se min rihnevan se, ne tumacadino se che ndahca ndahconan Dihvo vo yahn sahn chahn. Chahn nda se nan ye, ne tumerune se ihyan:

—¿Cha vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne?

²⁹ Ndahconan ye yahn se, ne rahn ye:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne, tuhca: “Nchuhn ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ama no Dendiohs, ihyan min che Dihvo vo. ³⁰ Codin yahino nchuhn ihyan numacuahn chedave yahn ne man, numa ino ne man, numacuahn vederendedecadino yahn ne man, numacuahn fuerza yahn ne man.” ³¹ Va tama vederihquentiyon yahn ye che a nahn dama: “Codin yahino nchuhn nducoyaca ihyan nduhca che yahino man ne nchuhn.” A vederihquentiyon che tuhchan che tahque menan vihca van nducuahn.

³² Tuhme rahn sahn min ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ama ndahca rahn ne. Cuaco rahn ne te va ama no Dendiohs. Ametah tama ye

nduhcā ihyan min. ³³ Me che numacuahn chedave yuhn vo man, numacuahn vederendedecadino yuhn vo man, numacuahn fuerza yuhn vo man, din yahino vo Dendiohs man, din yahino vo nducoyaca ihyan nduhcā che yahino man vo uvo man ne, tahque rigonun chihve che co nducuahn vedino che recah vo man, che rihquiyahn vo man.

³⁴ Checardino Dihvo vo che numacuahn vededevano ndahconan sahn min, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ametah yahn renda che cahcantiyon Dendiohs di.

Nduco ndudo che ndahconan Dihvo vo ne, nde ama ihyan ametah chihquino ye tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Daya Dendiohs ihyan

³⁵ Ura che ricuahn Dihvo vo chete yaco ne, rahn ye:

—Ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehense ne, zehco che rahn sahn devano ley che dirun Moisés te daya David ihyan ne?

³⁶ Din Vaco Dendiohs che dirun man David tuhca:

Rahn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuihnde muhn lado tah cuacó

numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di, nevahne-cun ye di.”

³⁷ Ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehense ne, nducote dirun man David

che Dihve ye ihyan ne, ztaca che daya ye ihyan tuhme ne?

Ama yahn ihyan chenun ye min, ne ama yeno ye rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yan ye nunde yahn sahn devano ley che dirun Moisés

³⁸ Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne rahn ye nduco ihyan:

—Cuihco nchuhn cudado, ne hua dama co ne nduco sahn devano ley che dirun Moisés, sahn chahn che vatechica se chenun se cahteca chahno se. Ama renan ino se che nevahne-cun ihyan sahn, necah ye Dendiohs sahn cuahn ndihve. ³⁹ Chete yaco ne, renan ino se cuahte se nan che rahte ihyan ndinan. Nan vihco ne, renan ino se cuahte se nan che tahque ndeva ihyan yavenan se. ⁴⁰ Rehnevi se dehtenduh yahn ndahta vah, ne cava che hua cuhnde ro vede idihya yahn se ne, ama rahn revah se, redin ca se che ndah ihyan se. Sahn chahn ne, tahque chahte castigo din Dendiohs sahn.

Vedino yahn ama ndahta vah

⁴¹ Ama yune ne, va Dihvo vo chete yaco, nino nan va yave yahn tume vedino, ne ndihchero ye che renda ihyan, rih ye tume chete. Ama yahn ihyan cuihca ne, ama ndeh tume rih ye chete.

⁴² Ura min nda ama ndahta vah, ne chih ye o tume cahya che ama doh chihve.

43 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ndahta vah cah ne, tahque rigonun chihve vedino yahn ye nan Dendiohs che co vedino yahn ihyan chenahn sih. 44 Nducoyaca ihyan sih ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta cah ne, van vedechevah yahn ye ne, chih ye nducuah che va yahn ye. Nde che va che toh ye ne, chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te va che ndora yaco yahn yan Jerusalén

1 Cuahn che ndiquenda h Dihvo vo chete yaco chahte me ne, rahn ama cha ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuah, condiche ne tah. ¡Ama ndahca yaco man, tu che ndahto man!

2 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—¿A rahn ine che ama ndahca yaco? Rahn rí di te va che ndora, nde o tu che ndahto vih ne, hua cotave.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehse

3 Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan chahn Cuete Olivo nan che rendihche cuaco yaco chahte me. Numanahn che va Dihvo vo ne, chahn nda Pedro man, Jacobo man, Juan man, Andrés man, ne tumerune ye ihyan:

4 —¿Ticuaahn conahn che rahn ne ri ne nuhn yahn yaco me ne? ¿Deh va che co ro cuahn che a cochi nino che conahn ne?

5 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn, 6 te nda ama yahn se, cahnceh se ihyan, din ca se che a vederihquentiyon yahn chenan cuma se. Cahma queri ama se te a sahn chahn che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehse, ne ama yahn ihyan cahnceh se.

7 'Cuahn che cahnevan nchuhn che rente ihyan che cuanan canda man, che a va canda man ne, hua dihya ne co, te a tihca va che co. Ate che nto iyehse ne, condah ca. 8 Ihyan ama nación ne, cuahtecuhma ye nduco ihyan tama nación man, a muhn a min necuan canda man, nuhn yahn cahnguh cuahngah man, cuhnde cuico man. Ate vedeyah chemin chan ne, cade cuanan.

9 'Cuihco nchuhn cudado, te necah ihyan nchuhn tah intiyahn, cuih nunde ye yahn ne man, cuahn ye nchuhn chete yaco man. Va che quenda ihyan nchuhn nan gobernador man, rey man, yahn che rahndudo ne ndudo yahn. Min va che cahma ne nduhca che ritahno ne u. 10 Ate numanahn che ametah nto iyehse ne, va che conan cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehse. 11 Me

cuahn che necah ihyan nchuhn tah intiyahn, cuih nunde ye yahn ne ne, hua ndedecadino ne taça cahma ne, te a Vaco Dendiohs te ndudo che cahma ne. Ndiyu van vededevano yahn man ne quendah che cahma ne. ¹² Nda ro min ne, ama din tan ihyan nduco vih. Nahn ye ne, caça ye che cahno se dihno ye, nahn ye ne, caça ye che cahno se daya ye, nahn ye ne, caça ye che cahno se indihnte yahn ye. ¹³ Nducoyaca ihyan ndihche tan ye nchuhn yahn che ritahno ne u, ate ndete che cocha ne nducuahñ vedeyah chemin chan ne, ndevahn ne.

¹⁴ 'Dirun ihyan profeta Daniel yahn ama nan che ama chihnga man, che redetohnan man. Cuahn che ndihchero nchuhn che a nti nan che hua redin yahn che cuandi ne, tahque ndah che cuano ihyan che vate ye estado yahn Judea, cuahtenun ndeh ye van icoyahn. (Ndahca che conahn tin ihyan cuahn che ndihchenan ye nan Ndudo yahn Dendiohs nan che rahn yahn chemin). ¹⁵ Ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, ndetahno nchan ye cano ye. Hua redin yahn che condah ca ye chete vah, cotah ye dehtenduh yahn ye. ¹⁶ Me ihyan che chenun ye viyata ne, a min no caça ye, te hua conun yahn ye che nahn ye viyan, quengua ye tino yahn ye. ¹⁷ ¡Chevah ihyan ndahta che chenun daya ye nda

ro min man, ihyan ndahta che retave ye man! ¹⁸ Nahn che covah nchuhn, caça ne Dendiohs caça che conan ye nchuhn, ne hua ro iche va che cano ne, ¹⁹ te ro min ne, ama yah cuahno ihyan che hua nahno ye nde ro che dendah Dendiohs iyehñse nde meniyan. ²⁰ Ndete che cuahnecun Dendiohs che rahn cuhnde vedeyah min ne, nde ama ihyan hua ndevahn ye. Ate caça che hua chuhnan chuhrihn ihyan che tendahnun ye ne, a chihco cade ye che hua rahn cuhnde vedeyah min.

²¹ Nda ro min ne, ndete che cahma ihyan co ye nchuhn: "Condihchero ne. Muhn quenun ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse", o cahma ye: "Condihchero ne. Min quenan ye" ne, hua cotahno ne. ²² Va che nda ihyan che ndere cahma ye che a ihyan chahn che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse. Namin va che nda ihyan che din ca ye che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Din ihyan chahn vederihno caça che cahñcheh ye, ndete che co ne, nde ihyan che a tendahnun Dendiohs. ²³ Cuihco nchuhn cudado. A riyahvé nchuhn numanahn che metah conahn caça che cuahteyan ne.

Daya Dendiohs ne, va che chi tun ye

²⁴ 'Cuahn che cuihno vedeyah chemin chan ne, co

man iyehñse. Cuihno dave yahn yañ man, iyo man,²⁵ cora iyon man, nuhn nducuahñ che a nihñde cade ñan ro man.²⁶ Tuhme ndihchero nducoyaça ihyañ che u che rinducó nducoyaça ihyañ ne, ndá vañ man numacuahn vederihquentiyon chahte yañ.²⁷ Dechuh ángel yañ numachahte iyehñse, nedin dama ye nducoyaça ihyañ che a tendahnún.

²⁸ 'Cua cuande nchuhn nduhça che rineve yañ higo. Cuahn che renecaño yañ, rendo tu yaña yahn ne, a devano ne te a cuañan ro ihno.²⁹ Atihnoça cuahn che ndihchero nchuhn che a conahn nducuahñ dehtenduh che a ráhn rí nchuhn, te nduco chemin codevano ne te a denañ ndá.³⁰ Cuaco ráhn rí nchuhn te nde metah conan coh ihyañ che vate ye man ro cuh ne, a conahn nducuahñ.³¹ Ñan ro man, iyehñse man ne, va che cuihno. Ate ndudo yañ ne, hua chuh ya, te va che conahn nducuahñ.

³² Ate hua duh devano deh ro man, deh ura man, che conahn. Nde ángel che vate ye vahchetero hua devano ye. Nde u che Daya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.

³³ 'Cuahteyañ nchuhn man, covah ne man, te hua devano ne ticuahn conahn.³⁴ U che rinducó nducoyaça ihyañ ne, nduhça ama ihyañ che quendañ ye cuahn ye ñan yahn. Ihyañ min ne, chihco ye ntiyon che din queri

ama mozo yahn ye man, chihquentiyon ye sañ che redin cudado chendevah che cuhndeyañ se man.³⁵ Cuahteyañ nchuhn, te nduhça che hua devano sañ chahn deh ura ndaconan dihve se ne, namin hua devano nchuhn deh ura ndaconan chí. ¿A ndá ura che cuehche yañ ne? ¿A ndá ñan man yañ ne? ¿A ndá ura che co dave ne? Hua devano ne.³⁶ Chemin che nahn che cuahteyañ ne, ne a decodehño ura che ndaconañ ne, ntaçá nchuhn che vateyañ ne.³⁷ Che ráhn rí nchuhn ne, namin ráhn çaña ihyañ chenahn: ¡Cuahteyañ nducoyaça ne!

14

Rentuhno se taça din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ O ro ca renda che ndá ro yudo, vihco cuahn che reh ihyañ nación yahn Israel pañ che hua nduco yañ yahn ne, chidocuyañ ndinañ nduco sañ devano ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh vederihncheh din se çaña che co din se preso Dihvo vo, ne caño se ihyañ.² Rente cade se vañ man se nduco vih:

—Hua caño vo sañ menahn vihco, te ama nto dama ihyañ, ne necuañ ye numacuahn vedetañ.

Ama ihyañ ndahta ne, chacotañme ye nunedañ tin Dihvo vo Jesucristo

³ Cuahn che quenan Dihvo vo yañ Betania, vaço Simón, sañ min che chi se cah che

recha yute ro menan me, ura che va ye reh ye nan mesa ne, nda ama ihyan ndahta, nda ye ama frasco che ndindah nduco ama nan tu che duche alabastro. Chenun chete frasco me ama nan che deman nunedan che duche nardo, ama yahn chihve. Cun ye chende frasco me, ne chacotahme ye nunedan me tin Dihvo vo. ⁴ Van ihyan che chenun min ne, nduco ama o se che hua chahtenan ino se che tihca din ihyan ndahta me, ne rahn nun se nan ye van man se nduco vih:

—¿Dehco che ndere redetoh tahn tih nunedan tih?
⁵ Tahque ndah ndete che ndihcue te, cua te nchuh ca ino ciento tume denario, ne conan te ihyan chevah.

Nde chihya se ihyan.

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—¿Dehco che ri tan nchuhn nduco ihyan ndahta tih? Ndahca che tihca din ye cava. ⁷ Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne adehno ro che nahn ne ne, co conan ne ihyan. Ate u ne, hua conan van nchuhn numacuahn ro. ⁸ Ihyan ndahta tih ne, din ye nducuahn che tuno tah ye, te chacotahme ye u, ne nduco tihca chihcoyan ye u cava che co cuhche ihyan u. ⁹ Cuaco rahn ri nchuhn te numachahte iyehense che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs ne, ntiyon yan ye nduhca che din ihyan ndahta tih nducó.

Nte cade Judas nduco chidocuyan ndinan che necah se Dihvo vo Jesucristo

¹⁰ Judas Iscariote, ama cha sahn che nduco se chi cuande se van ihyan apóstol che ndichio chahn ne, chahn se nte cade se nduco chidocuyan ndinan chahn cava che necah se Dihvo vo. ¹¹ Ama chi yeno chidocuyan chahn che tihca rahn se, ne cah se ndudo yahn se che cah se tume sahn. Tuhme nuhn ino se tacá din se che necah se ihyan tah sahn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

¹² Ro che canan vihco che reh ihyan nación yahn Israel pan che hua nduco ya yahn man, rihno ye itecuche cahya, ri te vedino yahn ro yudo man ne, tumerune ihyan apóstol Dihvo vo:

—¿Ti nahn ne che cah nuhn cahcoyan nuhn che cheh ne che cuande yahn ro yudo ne?

¹³ Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyan, ne min ntaca ne ama sahn che nda se ama cuhtenune. Cuiquendi ne sahn. ¹⁴ Nda ne vah che ndonda se ne, cahma ne co ne ihyan che vaco min: “Nahn cadino Ihyan Ricuahn ti va cuarto nan che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo.” ¹⁵ Tuhme nahma ye nchuhn ama cuarto chahte che va nde yaco nan che a

vateyaṅ dehtenduh. Min chihcoyaṅ nchuhn che chuh vino vo.

¹⁶ Cuahn ihyan che o chahn viyaṅ me, ne ntaça ye vah me nduhça che raḥn Dihvo vo. Min chihcoyaṅ ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.

¹⁷ Cuahn che chi man me ne, nda Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye. ¹⁸ Cuahn che a vate ye reh ye nduco vih nan mesa ne, raḥn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te ama cha ne che reh ne dama nducó ne, ndihcue ndeh ne u.

¹⁹ Tuhme chi ran ihyan chahn, ne ca ama ca ama ye raḥn ye ri ye Dihvo vo:

—Ate co ndiyu u che tihça dín.

²⁰ Ndahconan Dihvo vo, ne raḥn ye.

—Ama cha nchuhn che dama reh ne nducó chete cuh cuh che tihça din ne. ²¹ Cuaco te u che rinducó nducoyaça ihyan ne, va che conahn nducó nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. Ate jchevah sahn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ndete che hua chihndeyan se.

²² Numanahn che reh vino ihyan chahn ne, chetaḥ Dihvo vo paṅ, ne necaḥ ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, caḥ ye, cheh ihyan chahn, ne raḥn ye ri ye ihyan:

—Cocheh nchuhn paṅ cuh. Chu ne, yute yáhn.

²³ Namin chetaḥ ye ama vaso vino, ne cuahn che a necaḥ tun ye nundihve

cuahn Dendiohs ne, caḥ ye, chih nducoyaça ihyan chahn, ²⁴ ne raḥn ye ri ye ihyan:

—Chu ne, yun yáhn. Chu che dito yahn ndudo ra che ndaḥco caḍe Dendiohs. Maṅ ne, va che cora çaḃa ama yahn ihyan. ²⁵ Cuaco ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh nune yahn uva nde nda ro che nuhnde caḍe nducuahn quenuma ra, ne quenún nan che rihquentiyon Dendiohs.

Raḥn Dihvo vo Jesucristo te caḥma Pedro te hua rendihche ye ihyan

²⁶ Chihno che chita ihyan chahn himno ne, cuahn ye cuahn Cuete Olivo. ²⁷ Tuhme raḥn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Maṅ vino cuh ne, caḥcomañ nducoyaça nchuhn u nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhça: “Cuahnecun Dendiohs che caḥno se ihyan che redin cuḍado itecuche, ne cuihno cotuhn te.” ²⁸ Ate cuahn che ntuché vaṅ tenahn ne, caḥn estaḍo yahn Galilea tahque menañ ca che co nchuhn.

²⁹ Tuhme raḥn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre che caḥcomañ nducoyaça ihyan sih ndih ne, ate u ne, hua caḥcomañ ndih.

³⁰ Raḥn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco ráhn rí di te maṅ yaṅ cuh ne, numanahn che metah cuah o co tuh ne, a ino

yune cahme che hua rendi-
hche u. ³¹ Ate tahque yudo
nan Pedro rahn ye:

—Andahre va che cóh
dama nduco ne, ate hua
cahcomán ndih.

Atihnoca rahn ihyan
apóstol chenahn chahn.

*Dihvo vo Jesucristo ne,
covah ye ama cuan nan che
duche Getsemaní*

³² Nda ihyan chahn ama
cuan nan che duche Getse-
maní, ne rahn Dihvo vo ri ye
ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn
numanahn che cahn covah.

³³ Tuhme quenda ye Pedro
man, Jacobo man, Juan man,
cuahn ye nduco vih. Ura min
canan ama chi ndache ye, ne
ama chuhrihn ye che rend-
edecadino ye. ³⁴ Rahn ye ri ye
ihyan chahn:

—Adeche cóh che ama
ndache rí. Cuahtenan rino
nchuhn muhn, cuahten-
duche ne.

³⁵ Tuhme cuahn Dihvo
vo tahque cana nan min,
chendih ye ndiyahn, ne
chica ye Dendiohs che ndete
che cuahnecun ye ne, hua
chuhrihn ye nduhca che a va
cade. ³⁶ Rahn ye:

—Chida man, ndih ne, ri
redin ne nducuahn che nahn
ne. Cuahnecun ne che hua
chuhrihn nduhca che a va
cade. Chemin che ricá ndih,
ate hua co nduhca che náhn,
co nduhca che nahn man ne.

³⁷ Tuhme ndaconan ye nan
che chenun ihyan apóstol
chahn. Ntaca ye ihyan che
vateyado ye, ne rahn ye ri ye
Pedro:

—Simón, ¿a nde ama
ura hua chi quendoche?

³⁸ Cuahtenduche nchuhn
man, covah ne man, cava
che hua dinahn ne che tu-
marande chundah nchuhn.
Ndiyu che rahcotahn ne
yáhn, ate anduhneca ndete
che ndi i ne.

³⁹ Ndaconan cuahn tun
ye, ne a chemin no chica
ye Dendiohs. ⁴⁰ Cuahn che
ndaconan ye ne, a namin
no vateyado ihyan chahn,
anduhneca ndete che nda
vih ndutinan ye che nahn
cuahteyado ye, ne hua de-
vano ye deh che ndahconan
ye. ⁴¹ Cuahn che nta Dihvo vo
nan che chi ino yune ne, rahn
ye ri ye ihyan chahn:

—A chahteyado nchuhn. A
tuno ura che necah se u che
rinducó nducoyaca ihyan
tah sahn nunde. ⁴² A cochi
sahn che ndihcue ndeh se u.
Cuenequan nchuhn, quendi
yuno vo sahn.

*Dihvo vo Jesucristo ne, chi
ye preso*

⁴³ Nde metah cuihno
cahma Dihvo vo cuahn
che nda Judas, ama cha
sahn che chi cuande se van
ihyan apóstol che ndichio
chahn. Nduco se ama yahn
sahn che nda espada man,
sahn che nda yahn man,
sahn chahn che dechuh
chidocuyan ndinan chahn
man, sahn intiyahn man,
sahn devano ley che dirun
Moisés man. ⁴⁴ Judas, sahn
min che ndihcue ndeh se
Dihvo vo ne, a nte cade se
nduco sahn chahn tuhca:

—A ihyan che tenān ihyan ne, a ihyan min codin nchuhn preso ihyan. Cuihco ne cudado che hua cano ye.

⁴⁵ Ndetahn nda se ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!

Tuhme tenān se ihyan, ⁴⁶ ne din sahn chahn preso ihyan.

⁴⁷ Ama cha ihyan apóstol chahn ne, ndetendah ye espada yahn ye, ne chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, chacondah ye revan se.

⁴⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Nchuhn ne, cochi ne nda ne espada man, nda ne yahn man, din ne preso u nduhca sahn duco. ⁴⁹ A van nchuhn quenun ro ro, ricuahn chete yaco, ne hua din ne preso u. Ate man ne, nda ne, te a tihca va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs.

⁵⁰ Ura min chihcoman ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne chihno chano ye.

Chano ama sahn yuno

⁵¹ Cuahn ama sahn yuno cuahn nan che cuahn Dihvo vo, ndacotuma se ama tino chahte. Chetah sahn chahn sahn, ⁵² ate ndairun se tino me, ne devane se chano se.

Nda Dihvo vo Jesucristo nan intiyahn

⁵³ Quenda sahn chahn Dihvo vo nan chidocuyan che tahque ndinan, ne min ndo dama nducoyaca

chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man. ⁵⁴ Cuahn Pedro diyahn diyahn cuahn nan che quenda sahn chahn Dihvo vo nde nda ye chevah vaco chidocuyan che tahque ndinan me. Min quenun ye van sahn ndahco chahn, recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn.

⁵⁵ Chidocuyan ndinan chahn nduco sahn intiyahn chahn ne, renuhn ino se deh nunde cacueh dame se Dihvo vo, cava che co cahno se ihyan, ate hua ndaca se nde ama. ⁵⁶ Ama yahn se ndere rih nunde se yahn Dihvo vo, ate hua chi dama ndudo yahn se nduco vih, te hua cuaco che rahn nde ama se. ⁵⁷ Necuan ama o se, ne ndere chih nunde se yahn Dihvo vo, ne rahn se tuhca:

⁵⁸ —Nuhn chihnevan nuhn che rahn sahn tih: “U ndahtera yaco cuh che ndahto ihyan, ne chete che ino ro ne, nahno tama che hua nduhca yaco che rahto ihyan.”

⁵⁹ Ate nde nduco nduh ne, hua chidama ndudo yahn se nduco vih.

⁶⁰ Tuhme necuan chidocuyan che tahque ndinan me, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rendahconen yahn sahn sih che ama rica nunde se yehn?

⁶¹ Ate nde ama hua rahn Dihvo vo. Tuhme tumerune chidocuyan che tahque ndinan me:

—¿A di che Daya Dendiohs, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne?

⁶² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—A u chemin. Cuedevano ne te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndihchero ne u che vá lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. Namin ndihchero ne u che ndá van man.

⁶³ Tuhme chidocuyan che tahque ndinan me ne, ndeh ye tino yahn ye, ne rahn ye:

—¿Dehca din vo testigo ne? ⁶⁴ A man nchuhn chihnevan ne ndudo che rahn se, ducherino se Dendiohs. Nchuhn cahma ne che co.

Rahn nducoyaca sahn chahn te redin yahn che cahno se ihyan.

⁶⁵ Tuhme ama o se ne, cahnan dan se Dihvo vo. Dechiche se nan ye, chahn se ihyan, ne rahn se ri se ihyan:

—Cahme co nuhn duh chahn di.

Namin sahn policia ne, chahn se ihyan.

Rahn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁶⁶ Numanahn min ne, quenun ca Pedro chevah me. Ura min nda ama tahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan me, ⁶⁷ ne ndihchero te Pedro che recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn. Chahn nino te ndihchero ndah te ihyan, ne rahn te ri te ihyan:

—Namin di ne, chindoque Jesús yahn yan Nazaret.

⁶⁸ Ate rahn Pedro ri ye tahn:

—Nde hua rendihché duh ihyan che rahn yahn ye.

Tuhme cuahn ye cuan chendevah, ne ura min cah menahn tuh. ⁶⁹ Ndi chero tahn min ihyan tama yune, ne rahn te ri te sahn che chenun se min:

—Sahnguh ne, namin chin-
duco se sahn chahn.

⁷⁰ Ate rahn Pedro tama yune te hua cuaco. Tah cuahn adive me ne, rahn sahn che chenun se min ri se ihyan:

—Cuaco che chindoque sahn sih, te nde nan ndudo yehn ro yehn che sahn Galilea di.

⁷¹ Tuhme rahva Pedro, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Nde muhn nde nan Dendiohs, rahn ri nchuhn te hua rendihche duh ihyan che rahn ne.

⁷² Ura min cah o co tuh, ne necahco Pedro che rahn Dihvo vo ri ye ihyan tuhca: “Ura che ametah cuah o co tuh ne, cahmé ino yune te hua rendihche u.” Ndedecadino ye yahn chemin, ne chaco ye.

15

Techecade Pilato yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che a chi dave ne, ndo dama chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne dechiche se Dihvo vo, quenda se ihyan, necah se

ihyan tah Pilato. ² Pilato ne, tumerune se Dihvo vo:

—¿A di che rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

Ndahconan ye yahn se:

—U, nduhca che rahn.

³ Chidocuyan ndinan chahn ne, ama rih nunde se yahn Dihvo vo. ⁴ Ndaconan tumerune Pilato ihyan, ne rahn se:

—¿Dehco che hua ndahconen yahn sahn sih?, te ama rih nunde se yehn.

⁵ Ate nde ama ndudo hua ndahconan Dihvo vo yahn se, ne ama rahn ino se.

Chihco cade Pilato che cahno se Dihvo vo Jesucristo

⁶ Va ama costumbre che nduyo nduyo che renda ro yudo ne, rentahnte Pilato ama preso, adecoduhno che nahn ihyan yan. ⁷ Min vacoyahn ne, chenun sahn preso che chi se contra yahn gobierno, chahtecuhn se nduco ye, chihno se ihyan yahn ye. Van sahn chahn ne, nduco ama se che duche se Barrabás.

⁸ Ro min nda ama yahn ihyan nan Pilato, ne chica ye che ntahte se ama preso nduhca che redin se nduyo nduyo. ⁹ Tumerune Pilato yahn ihyan chahn:

—¿A nahn nchuhn che ntahte rey yahn ne ne?

¹⁰ Tihca rahn se, te a checadino se te che ri ve chidocuyan ndinan chahn yahn Dihvo vo, ne chemin che necah se ihyan tah se.

¹¹ Ate chidocuyan ndinan chahn ne, chinun se ihyan yan che tahque ndahca

che caça ye che ntahte Pilato Barrabás. ¹² Tuhme tumerune tun Pilato ihyan chahn:

—¿Me deh nahn nchuhn che din nduco sahnguh che rahn ne che rey yahn ne?

¹³ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye numacuahn vedetan:

—¡Conahn yah ne sahn!

¹⁴ Tumerune tun Pilato ihyan chahn:

—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco se?

Ate ndaconan cah ihyan chahn:

—¡Conahn yah ne sahn!

¹⁵ Nducote nahn Pilato che co yeno ihyan chahn ne, ntahte se Barrabás. Tuhme chahn se Dihvo vo, ne necah se ihyan tah sandado cava che nahn yah se ihyan.

¹⁶ Quenda sandado chahn Dihvo vo chevah yahn palacio me, ne nedin dama se nducoyaca combiero yahn se. ¹⁷ Chaconuhn se ama tino morado ihyan, ne dendah se ama corona yan, tihyon se tin ye. ¹⁸ Chihno min ne, redin ca se che renevahnecun se ihyan, ne rah se:

—¡Ndeva nuhn yavenan rey yahn ihyan nación yahn Israel!

¹⁹ Chahn se tin ye nduco ama nducodi, ne cahnan dan se ihyan. Chehntihya se nan ye, redin ca se che rendeva se yavenan ye. ²⁰ Chihno che din duche yahn se ihyan ne, chehnevi se tino morado me, ne ntihyon se tino yahn man ye ihyan. Tuhme quenda se

ihyan n̄an che nahn yāh se ihyan.

Nahn yāh se Dihvo vo Jesucristo

²¹ Ura min ne, chuh Simón, ama ihyan yān Cirene, nahn ye viyāta. Ihyan min che chida Alejandro mān, Rufo mān. Din sandādo chahn fuerza ihyan, ne quenda ye cruz n̄an che nahn yāh se Dihvo vo.

²² Quenda sandādo chahn Dihvo vo ama cuān n̄an che duche Gólgota, che nahn cahma Cuete Ine Tin Tenāhn.

²³ Min cah se vino che ndihchetāhn nduco ama n̄an ico che duche mirra, cuh Dihvo vo. Ate hua chih ye.

²⁴ Cuahn che a chihno nahn yāh sandādo chahn ihyan ne, dīn se sortear tino yahn ye cha sāhn quendāh yahn se che co yahn se.

²⁵ Nān raco nun vatiyān nahn yāhn se ihyan.

²⁶ Nunde yahn ye che ndirun, chaconahn se n̄an cruz ne, rāhn tuhca: “Ihyan cuh che Rey yahn ihyan nación yahn Israel.” ²⁷ Namin nahn yāh se o sāhn duco, ama se lādo tāh cuāco ye, ne tāma se lādo tāh cueh ye. ²⁸ Nduco tihca chinahn nduhca che a ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Din cuande se ihyan vān sāhn nunde.”

²⁹ Ihyan che rechuh ye min ne, rāhva ye yahn Dihvo vo, rahco tin ye, ne rāhn ye:

—Di che rahn che ndahtere yāco, ne chete che ino ro nahne, ³⁰ ¡cuendedevahn man di, cuenchehn n̄an cruz tih!

³¹ Namin chidocuyan ndinan chahn mān, sāhn devano ley che dirun Moisés mān ne, din duche yahn se ihyan, ne rāhn se vān mān se nduco vih:

—Ndedevahn se tāma ca ihyan, ate mān se ne, hua ri rendedevahn se sāhn.

³² Ndete che cuāco che sāhn tih ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse mān, rey yahn ihyan nación yahn Israel mān ne, ndahca che nchahn se n̄an cruz, ndihchero vo, cāva che cotahno vo.

Nde sāhn che chenān yāh se dāma nduco ye ne, rāhva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

³³ Cuahn che a chi inguiyāhn ne, chi man iyehnse, chengu nde n̄an rahco ino.

³⁴ Ura min cah Dihvo vo numa dito ye:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabac-tani? —che nahn cahma: Dendiohs yāhn, Dendiohs yāhn, ¿dehco che chihcomān ne u?

³⁵ Chihnevan ama o sāhn che chenun min, ne rāhn se:

—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan profeta Elías.

³⁶ Tuhme aderano ama se, decahnda se ama esponja nduco vinagre. Chacotah se esponja me tin ama nduco, nahn se chende ye cāva che tihve ye, ne rāhn se:

—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevah ye sāhn.

³⁷ Ate ama dito cah Dihvo vo, ne chih ye. ³⁸ Ura min nde

tino chahte che quendihco chete yaco, chica nde yaco, chiya nde ndiyahn, ne ndo o ndi. ³⁹ Sahn capitán che nti se chihito nan Dihvo vo ne, chihnevan se che cah ye man, ndihchero se nduhca che chih ye man, ne rahn se:

—Cuaco niyon te ihyan cuh che Daya Dendiohs.

⁴⁰ Min vatendi ama o ihyan ndahta ama lado, rendihchero ye. Ama ye ne, duche María yahn yan Magdala. Tama ye ne, duche María che chaco José, ihyan min che menan ye yahn dihno ye Jacobo. Tama ye ne, duche Salomé. ⁴¹ Ihyan ndahta chahn ne, chinduco ye Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn che quechica ye estado yahn Galilea. Namin yahn ca ihyan ndahta che nda ye nduco Dihvo vo yan Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁴²⁻⁴³ José yahn yan Arimatea ne, ama ihyan ndinan yahn nación yahn Israel. Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun cahcantiyon Dendiohs. Nducote a ro min che víspera yahn ro che rahtetuhno ihyan ne, din nun ino ye chahn ye nan Pilato, ne chica ye sahn che cuahnevan se che cuhche ye Dihvo vo. ⁴⁴ Pilato ne, ama cuahn ino se che rahn ihyan min che a chih Dihvo vo. Tuhme cah se capitán me, ne tumerune se sahn ndete che cuaco. ⁴⁵ Rahn capitán me ri se sahn te cuaco, ne cahnevan

se che cah ye, cuhche ye Dihvo vo. ⁴⁶ Tuhme chahn José, ca ye ama tino cua, quenda ye. Ndedevah ye Dihvo vo, chahcotuma ye tino me ihyan, chacondihte ye ihyan chete ama yayan che ndindah nan yava, ne necahde ye chende yayan me nduco ama tu chahno. ⁴⁷ María yahn yan Magdala man, María che chaco José man ne, chahn ye ndihchero ye nan che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye van tenahn

¹ Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno ihyan ne, María yahn yan Magdala man, Salomé man, María che chaco Jacobo man ne, ca ye nunedan cava che cah ye nan yayan, cuacotahme ye Dihvo vo. ² Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che a quendah yahn ne, nda ye nan yayan me, ³ ne rahn ye van man ye nduco vih:

—¿Taca che metah duh che cahnevi tu che ntude nduco chende yayan me?

⁴ Ate cuahn che ndihchero ye ne, a ndavi tu ndico me che ntude nduco chende yayan me. ⁵ Chenda ihyan chahn chete yayan me, ne ndihchero ye ama ángel che va ye lado tah cuaco, ndacotuma ye ama tino cua chahte, ne dihya ihyan chahn chi. ⁶ Tuhme rahn ángel me ri ye ihyan:

—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne, rinuhn ne Jesús yahn yan Nazaret, ihyan

min che quenan yah ye. Ate ametah ye muhn. A ntuche ye. Condihe ne tan nan che chacondihte ye ihyan; ametah ye. ⁷ Cuahn nchuhn ngo ne Pedro man, ihyan apóstol chenahn man, te cahñ Dihvo vo estado yahn Galilea tahque menan che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan nduhca che a rahn ye ri ye nchuhn.

⁸ Ndacá ihyan ndahta chahn nan yayan me, conahn ye rano ye, nde tuno rendoh ye che dihya ye chi, ate hua rahn ye nduco nde ama ihyan che chahno chi ye, te vah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nan María yahn yan Magdala

⁹ Cuahn che a ntuche Dihvo vo vatiyan ro che ndeva ndate ne, chihnde ro ye menan vihca nan María yahn yan Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihnga ihyan ro menan me, ndetendah Dihvo vo. ¹⁰ Chahn ihyan min chengo ye ihyan apóstol. Ihyan chahn ne, ran ye man, raco ye man. ¹¹ Ate hua chitahno ye che rahn ihyan ndahta me che ntuche Dihvo vo man, che ndihchero ye ihyan man.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan o ihyan che chin-duco ye ihyan

¹² Chihno min ne, chihnde ro Dihvo vo nan o ihyan che chinduco ye ihyan ura che chenun yune ye conahn ye. Ate a ntacorun Dihvo vo, ametah nduhca ye ro menan.

¹³ Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye ihyan chenahn che chinduco ye Dihvo vo. Ate a namin no tun, te hua chitahno ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cahñ ye cuahndudo ye

¹⁴ Adiva ne, chihnde ro Dihvo vo nan ihyan apóstol che ndichiana chahn ura che vate ye reh ye nan mesa. Chihya ye ihyan chahn yahn che hua chitahno ye che rahn ihyan che a ndihchero ye ihyan che a ntuche ye. ¹⁵ Namin rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn numachahte iyehñse, cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dendiohs, cahnevan nducoyaca ihyan. ¹⁶ Ihyan che cotahno ye man, cuedunune ye man ne, ndevahn ye. Ate ihyan che hua cotahno ye ne, conda ye. ¹⁷ Ihyan che ritahno ye ne, din ye vederihno. Numacuahn vederihquentiyon yahn ndetendah ye vaco chihnga man, cahma ye tama te o nan devaco man, ¹⁸ nahn tah ye ihyan cah, ne din ye che ndoyahn ye man. Namin ndete che denan cotah ye ama cu tan, o cuh ye veneno ne, hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conahn ye vahchetero

¹⁹ Chihno nte Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, din Dendiohs che conahn ye vahchetero, chihnde ye lado tah cuaco ye. ²⁰ Me ihyan

apóstol ne, chahtechica ye
numachahte, cahndudo ye
ndudo ndah yahn Dendiohs.
Rinan Dihvo vo ihyan,
ne redin ye che renahn
nducoyāca ihyan che cuāco
ndudo che rahndudo ihyan
chahn yahn vederihno che
redin ye. Tihcā chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

¹ Ama yahn ihyan, dirun ye rine quenan yahn dehtenduh che chi van uvo, ² nduhca che a rente ihyan che, nde ro che canan, ndihchero man ye man, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man. ³ Ndihtéófilo che yahinó ndih, namin rahcó che ndahca che tihca dín. Chemin che ndeh nduyo nedin damá nduco cudado, ndudo yahn queri ama che chi. Man ne, a dirun yahn ne nducuahn chemin, ⁴ cava che codevano ndah ne te cuaco ndudo che chicuahn ihyan ndih.

Tahve Dendiohs ama ángel, checu ye ndudo che cuhndeyan Juan Bautista

⁵ Cuahn che quenan Herodes rey yahn Judea ne, chihnde ama chidocuyan che duche ye Zacarías, ndata yahn Abías. Ihyan ndahta yahn ye ne, duche ye Elisabet, ndata yahn Aarón. ⁶ Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye, ne redinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo Dendiohs. ⁷ Ate metah daya ye, te Elisabet ne, hua rendaça daya ye. Avane ne, nduh che o ye ne, a ndico ye.

⁸ Ama yune ne, quendañ yahn chidocuyan che combiero yahn Zacarías che

covañ ye nan Dendiohs. ⁹ Chidocuyan chahn ne, ro ro redin ye sortear deh ntiyon din queri ama ye, ne ro min ne, quendañ yahn Zacarías che conda ye chete yaco chahte yahn Dihvo vo, cahcoyahn ye cuhn. ¹⁰ Ura che riche cuhn me ne, revañ nducoyaca ihyan yan, chenun ye cuahn chevah. ¹¹ Tuhme chihndero ama ángel che dechuh Dendiohs, chandi ye nan Zacarías lado tah cuaco yahn nan ta. ¹² Cuahn che ndihchero Zacarías ángel me ne, ama dihya ye chi. ¹³ Ate rahn ángel me ri ye ihyan:

—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan Dendiohs che chique. Man ne, ndahta yehn Elisabet ne, ndaca ama sahn daya te, ne coneñ che duche se, Juan. ¹⁴ Ama co yene, ne namin co yeno ama yahn ihyan che cuhndeyan se, ¹⁵ te daye ne, chahte vederihquentiyon cah Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se vino, nde hua cuh se nde ama nan nune che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn nde ro che ametah cuhndeyan se. ¹⁶ Ama yahn ihyan nación yahn Israel, din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye Dendiohs. ¹⁷ Nda se tahque menan ca che co Dihvo vo, conan cuma se vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Elías, cava che ndoyan ihyan nduco indihte yahn ye man, cava che cotahno ihyan Ndudo

yahn Dendiohs nduhcā che ritahno ihyan che ndah ihyan ye nān Dendiohs mān. Tihcā cahcoyan se chedave yahn āma yahn ihyan, cava che nevahnecon ye Dihvo vo.

18 Chiquerune Zacarías ángel me:

—¿Tācā cotahnó che rahn ne ne?, te u ne, a indihte u. Namin ihyan ndahta yahn, a indihte ye.

19 Ndahconan ángel me yahn ye:

—U ne, Gabriel che redinahn che rihquentiyon Dendiohs. Mān ye tahve ye u, cava che cahmá ndoque ndudo ndah cuh. 20 Ndudo che a rahn ndoque ne, va che conahn, ate nducote hua chitehne ne, co lihme di, ne hua co nte nde nda ro che cuhndeyan daye.

21 Numanahn min ne, ihyan yan chahn ne, chenan rino ye, ne rahn ino ye che āma rendah Zacarías chete yāco. 22 Cuahn che ndiquendah ye ne, redin tah redin nān ye, te chi lihme ye. Tuhme chenahn ihyan chahn che ndihchero ye āma vederihno chete yāco.

23 Cuahn che chihno ndate che quenān Zacarías ntiyon min ne, conahn ye ndevāco ye. 24 Chuh neve ro min ne, a quenun daya ihyan ndahta yahn ye Elisabet. Ihyan min ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde āma cuan chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye: 25 “Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh nducó. Mān

ne, ametah co cuihnān nān ihyan.”

Nda āma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyan Dihvo vo Jesucristo

26 Chihno te an iyo ne, tahve tun Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye āma yan lihn che duche Nazaret, estādo yahn Galilea. 27 Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs yahn āma ndahta ntuco che duche ye María. Ndahta me ne, a va ndudo yahn ye che cahnevāco ye nduco José, āma ihyan che ndata yahn David. 28 Cuahn che nda ángel me nān che quenun ndahta me ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di, ne nduco ye di. A tendahnun ye di van nducoyāca ndahta.

29 Cuahn che chihnevan ye che rahn ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino ye: “¿Dehra cuande che tihcā rahn ye nducó?” 30 Tuhme rahn ángel me ri ye ihyan:

—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di.

31 Mān ne, ndāca āma daye, ne coneñ che duche ye, JESUS. 32 Ihyan min ne, āma chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Daya Dendiohs che āma yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndahco ye vederihquentiyon che quenān cuma David tah ye. 33 Cahcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.

34 Tuhme chiquerune María ángel me:

—¿Taca co conahn che rahn ne ne?, te u ne, ametah cahnevaco.

35 Ndahconan ángel me yahn ye:

—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyan ne, Daya Ndah yahn Dendiohs. 36 A ndihche che din Dendiohs nduco tahn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendaça daya te, ate man ne, quenun daya te a chi an iyo, 37 te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.

38 Tuhme rahn María:

—Conahn nduhca che rahn ne, te u ne, renevahnecun che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.

Chihno min ne, conahn ángel me.

*Chahn María chendi-
hchero ye Elisabet*

39 Ama o ro min ne, cuahn María ama yan che va cuahn icoyahn, estado yahn Judea.

40 Nda ye min ne, min chenda ye chete vaco Zacarías, ne necah ye Dendiohs Elisabet. 41 Ndetahn chihnevan Elisabet che necah María Dendiohs ihyan ne, nuhn decuah yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun ihyan. 42 Rahn ye:

—Van nducoyaca ndahta ne, a tendahnun Dendiohs di. Namin a tendahnun ye daye.

43 Di che co chaco Dihvé.

¿Taca che man cochi quendi-hchero u? 44 Ndetahn che nte Dendiohs u ne, nuhn dayá che quenun cheté che chi yeno. 45 ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh Dihvo vo Dendiohs.

46 Tuhme rahn María:

Numacuahn chedave yahn, rendeva yavenan Dihvé Dendiohs.

47 Ama yenó nduco ye, te ndevehahn ye u.

48 Andahre ama chevah u nan ye, ate necahco ye u.

Man ne, nducoyaca ihyan cahma ye te ndah ro yahn,

49 te Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye din ye vederihno nducó.

Ihyan min che cuaco, runecade ye nan nducuahn.

50 Numacuahn ro renan vahino ye nducoyaca ihyan che renevahne-cun ye ihyan.

51 Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte. Renda hco ndiya ye ihyan che yade ye.

52 Rehnevi ye vederihquentiyon yahn ihyan che ndinan ye, ne redin ye che rinan ihyan che necun ye.

53 Rinan ye ihyan che renevahnecun ye Ndudo yahn ye, ne rihcoman ye ihyan che rahco ye che nde hua rendotenan ye ihyan.

54 Redin ye cudado ihyan
nación yahn Israel, ne
renan vahino ye ihyan,

55 nduhca che cah ye ndudo
yahn ye

indihte yuhn vo Abraham
nduco nducoyaca
ndata yahn ye.

56 Tenduh ino iyo quenan
María vaco Elisabet, tuhme
conahn ye ndevaco ye.

Chihndeyan Juan Bautista

57 Cuahn che tuno ro yahn
Elisabet ne, chihndeyan daya
ye.

58 Nducoyaca ihyan
nino ndevaco ye nduco
ihyan yahn ye ne, a devano
ye te ama quenan vahino
Dendiohs ihyan, ne chi yeno
ye nduco vih. 59 Chi nine
ro ne, cuahn ihyan cava
che conahn ye seña decuah
me, ne nahn conahn ye che
duche se Zacarías, nduhca
che duche chida se. 60 Ate
rahn chaco se.

—Hua, te Juan conan che
duche se.

61 Rahn ihyan chahn:

—¿Dehco ne?, te ametah
nde ama ihyan yahn nchuhn
che tihca duche ye.

62 Tuhme din tah ye che
tumerune ye chida se taca
nahn ye che conan che duche
se. 63 Din tah chida se,
chica ye nan che dirun ye,
ne chaconahn ye: “Juan
duche se.” Tuhme cuahn
ino ihyan chahn. 64 A

ura min no nuhnde cava
chihya Zacarías, ndiquendah
cahn ye, ne canan ndeva
ye numacuahn vedeyeno
yavenan Dendiohs. 65 Nde
tahque cuahn ino ihyan

chahn chi, ne chetuhn ndudo
me numachahte estado yahn
Judea. 66 Nducoyaca ihyan
che checadino ye ne, rente ye
nduco vih:

—¡Ama chahte ntiyon co-
nan cuma sahn dihn cah!

Tihca rahn ye, te Dendiohs
ne, nduco ye sahn.

*Nduhca che cahndudo
Zacarías*

67 Chiya Vaco Ndah yahn
Dendiohs, quenun Zacarías,
ne cahndudo ye:

68 Ndeva vo yavenan Dihvo
vo Dendiohs yahn Is-
rael, te ndedevahn ye
uvo yahn ye.

69 Van ndata yahn David,
ihyan min che dinahn
ye ndudo yahn ye ne,
a tendahnun ye ama
ihyan che ndedevahn
ye uvo numacuahn
vederihquentiyan
yahn ye,

70 nduhca che cah ye ndudo
yahn ye ro menan,
cahndudo ihyan ndah
che profeta yahn ye.

71 Tihca ndedevahn ye uvo
nan nducoyaca ihyan
che hua ri rendihche
ye uvo.

72 Renan vahino ye indihte
yuhn vo, ne redinahn
ye ndudo ndah yahn
ye che chihco cade ye.

73 Ndudo min che cah ye indi-
hte yuhn vo Abraham,

74 che ndedevahn ye uvo nan
ihyan che hua ri rendi-
hche ye uvo, cava che
numa ino vo ndeva vo
yavenan ye.

75 Numacuahn ro che cuah-
tenan vo iyehñse cuh
ne, nahn che dave che-
dave yuhn vo ñan ye.

76 Di, ñaya ñañ, cuahndode
ndudo yahn Dendiohs,
ihyan min che ñama
yudo vederihquenti-
yion yahn ye.

Cahn tahque menañ ca che
co Dihvo vo, cahcoyan
chedave yahn ihyan,
ñava che nevahnecun
ye ihyan.

77 Cah, checadino ihyan
che ndedevahn Den-
diohs uvo yahn ye,
te nchahco ye nunde
yuhn vo.

78 Dendiohs yuhn vo ne,
ñama quenan vahino
ye ihyan iyehñse.
Chemin che ñaca Daya
ye vahchetero,

79 ndedevahn ye ihyan che
cañnda yahn ye che
vate ye tah vederih,
din ye che ñañca
cuahñenan ye.

80 Me saññ dihn me ne,
chihta se, ne chi chahte ved-
edevano yahn se. Quechica
se yahn ñañ che metah
duhva, nde ñañ ro che canañ
cañndudo se ndudo yahn
Dendiohs, chihñevan ihyan
nación yahn Israel.

2

*Chihñdeyan Dihvo vo Jesu-
cristo*

1 Tahñ min ne, chi-
hquentiyon emperador Au-
gusto César che conan ñaca
nducoyaca ihyan che vate
ye numachahte ñañ che

rihquentiyon ye. 2 Quenan
Cirenio gobernador yahn
Siria, ne cade ro min canañ
raconahn ñaca se ihyan.

3 Nducoyaca ihyan, ade-
cotino che chenán ye ne,
va che caññ ye, conan ñaca
ye yañ ñañ che chica ñañta
yahn ye. 4 José ne, chica ye

yañ Nazaret, estado yahn
Galilea, cuahn ye yañ Belén,
estado yahn Judea, yañ vaco
David, te ñañta yahn David
ihyan. 5 Min va che conan

ñaca ye. Namin min va che
conan ñaca María, ihyan
min che va ndudo yahn ye
che cahnevaco ye nduco
vih. Ihyan min ne, a nun

cuhñdeyan ñaya ye. 6 Cuahn
che chenán ye Belén ne, ñañ
ro yahn María che cuacoyahn
ye. 7 Min chihñdeyan ñaya ye
che menañ, ne chahcotuma

ye decuañ me nduco tino.
Nducote hua ñañca ye nde
ñama vah ne, chaññenan ye
ñama vaco yuhdo. Chete ñama
inguhto ñañ che reh nun
yuhdo, min din dave ye ñañ
che chaññdihte ye decuañ
me.

8 Nino yañ Belén vaten-
duche ñama o ihyan, redin
ye cudado itecuche yahn
ye. 9 Nahmin ne, ñañ ñama
ángel che dechuh Dihvo vo
Dendiohs ñañ ihyan chahn.

Adenñañ chiya dave ñañ che
chenun ye, ne ñama dihya ye
chi. 10 Ate raññ ángel me ri ye
ihyan:

—Hua dihya nchuhn co,
te cochí, checú ñama ndudo
ñañ, ne ñama co yeno
nducoyaca ihyan. 11 Mañ

ro cuh ne, min yan vāco David chihndeyan ama decuah. A decuah min che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn. ¹² Codevano nchuhn te cuāco ndudo che rí nchuhn, te ntāca ne decuah me, ndacotuma tino, quendite chete vāco yuhdo.

¹³ Adenan nda ama yahn ángel che chica ye vahchetero, chinduco ye ángel me, ndeva ye yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

¹⁴ ¡Ndahca che ndeva nducoyāca ihyan nmacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!

Muhn iyehñse cuh ne, nducoyāca ihyan che yeno Dendiohs nduco ye ne, din Dendiohs che ndahca cuahtenan ye nduco vih.

¹⁵ Cuahn che conahn ángel chahn vahchetero ne, ihyan che redin ye cudado itecuche ne, rahn ye:

—Cuhn vo nduco vih yan Belén, quendihchero vo vederihno che chi, nduhca che dechuh Dendiohs ndudo yuhn vo.

¹⁶ Ndetahno cuahn ihyan chahn, ne ntāca ye María nduco José nduco decuah me che quendite chete vāco yuhdo. ¹⁷ Cuahn che ndihchero ihyan chahn decuah me ne, rente ye nduhca che rahn ángel me yahn decuah me. ¹⁸ Nducoyāca ihyan che chihnevan ye che rente

ihyan chahn ne, ama rahn ino ye. ¹⁹ María ne, quenun ino ye nducuahn che rente ihyan chahn, ne ndeva ye ndudo me chete chedave yahn ye. ²⁰ Tuhme conahn ihyan chahn, rendeva ye nmacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, te a chinahn nducuahn ndudo che dechuh Dendiohs yahn ye, ne a man ye chihnevan ye man, ndihchero ye man.

Simeón nduco Ana

²¹ Chi nine ro me ne, nahn ye seña decuah me, ne chaconahn ye che duche JESUS, a nduhca che rahn ángel me ri ye María nde ro menan cuahn che ametah conun daya ye.

²² Moisés ne, dirun ye te ihyan ndahnta che cuacoyahn ye ne, hua co condā ye chete yāco, nde tuno ro che a ndihco cade Dendiohs. María ne, quenān rino ye nde tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José yan Jerusalén, quenda ye decuah me, cava che nahma ye nan Dendiohs.

²³ Tihca din ye, te a nihnde cade nan ley yahn Dendiohs: “Nducoyāca chechāya chahn che rahteyan menan ne, va che cahco vih ihyan, cava che din ntiyon yahn Dendiohs.” ²⁴ Namin ndihco cade Dendiohs te nducoyāca ihyan ndahnta che cuhndeyan daya ye ne, va che cah ye o icui, o o pichón cahya, cava che co te vedino, ne cah María vedino min.

²⁵ Ro min ne, min yan Jerusalén va ama ihyan che

duche ye Simeón. Ihyan min ne, ndah ihyan ye nan Dendiohs, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Quenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan nación yahn Israel. ²⁶ Cah Vaco Ndah yahn Dendiohs, che checadino ye te hua coh ye nde nda ro che ndihchero man ye ihyan min che dechuh Dihvo vo Dendiohs, cava che ndedevahn ye ihyan iyehense. ²⁷ Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón yaco chahte, ne ura min nda José nduco María cava che nahma ye decuah me nan Dendiohs nduhca che a nihnde cade nan ley che dirun Moisés. ²⁸ Simeón ne, chetah ye decuah me, quenuhn ye. Ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

²⁹ Dihvé Dendiohs, man ne, a co ndaca iyehense cuh.

Hua dehva rahcó, te a chinahn ndudo che te ne, checadinó.

³⁰ A ndihchero man decuah cuh yahn ne che ndedevahn ihyan iyehense.

³¹ A dechuh ne cava che ndedevahn ihyan iyehense.

³² Man che cuaco codevano ihyan tama nación Ndudo yahn ne, ne ndeva nducoyaca ihyan yavenan ihyan yahn ne, ihyan nación yahn Israel.

³³ José nduco María ne, ama chahn ino ye yahn

ndudo che tihca rahn Simeón yahn decuah me. ³⁴ Tuhme chica Simeón Dendiohs cava ihyan chahn, ne rahn ye nduco María:

—Condihche. Cuahn che cuihta decuah cuh che dechuh Dendiohs ne, ama yahn ihyan co tan ye nduco. Chemin che van ihyan nación yahn Israel ne, ama yahn ihyan ndevahn ye, ne ama yahn ye conda ye. ³⁵ Nduco tihca cuhnde ro vederendecadino yahn queri ama ye. Me di ne, va che choh ama vedeyah chahte.

³⁶ Min chete yaco quenun ama indihte ndahta che duche ye Ana. Ihyan min ne, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Faniel duche chida ye, ndata yahn Aser. Chihno ndache nduyo che chihnevaco ye ne, chih inchahn ye. ³⁷ Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye. Ro man, vino man, quenun ye chete yaco, revah ye man, rihnde ye yahte man. ³⁸ Nda ye ura min, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Cahndudo ye yahn decuah me, chihnevan ama yahn ihyan che chenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan yan Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

³⁹ José nduco María ne, dinahn ye nducuah che ndihco cade Dendiohs, tuhme conahn ye yan vaco ye Nazaret, estado yahn Galilea. ⁴⁰ Dihvo vo Jesucristo ne,

rihta ye, ne ama va vededevano yahn ye. Dendiohs ne, ama yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesu-cristo yaco chahte

⁴¹ Nduyo nduyo, ro che renda vihco ro yudo ne, rahn José nduco María yan Jerusalén. ⁴² Cuahn che chi Dihvo vo ndichio nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn vihco me. ⁴³ Chuh vihco me ne, conahn ye, nde hua devano ye te quenan ca Dihvo vo min yan Jerusalén. ⁴⁴ Rahco ye te co van ihyan che a conahn ye chinduco ye, ne rinuhn ye ihyan van ihyan yahn ye man, ihyan rendihche ye man. A numa ro vatechica ye, ⁴⁵ ate nducote hua ntaca ye ihyan ne, ndaconan tun ye yan Jerusalén, rinuhn ye ihyan.

⁴⁶ Nde nan che chi ino ro che rinuhn ye ihyan ne, ntaca ye ihyan chete yaco van sahn devano ley che dirun Moisés. Min quenun ye, rihnevan ye che rente sahn chahn man, retumarune ye sahn man. ⁴⁷ Namin sahn chahn ne, retumarune se ihyan, ne ama rahn ino se yahn che ama va vededevano yahn ye man, yahn ndudo che rendahconan ye man. ⁴⁸ Cuahn che ndihchero José nduco María che min quenun ye ne, ama chahn ino ye, ne rahn María:

—Dayá, ¿dehco che tihca din nduco nuhn?, te u nduco chide, ama chuhrihn nuhn, rendedecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.

⁴⁹ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te nan ntiyon yahn Chidá va che conán?

⁵⁰ Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihca rahn ye.

⁵¹ Tuhme conahn ye nduco ihyan chahn yan vaco ye, Nazaret. Quendi redinahn ye che rahn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuah. ⁵² Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndahca quenan ye nan Dendiohs man, nan ihyan man.

3

Rahndudo Juan Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹ Cuahn che chi ntiyon nduyo che quenan Tiberio César emperador ne, Poncio Pilato quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se gobernador yahn Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador yahn Abilinia. ² Anás nduco Caifás che chidocuyan che tahque ndinan. Nduyo min quechica Juan, daya Zacarías, yahn nan che metah duhva. Min cah Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye. ³ Chihto ico Jordán canan rahndudo Juan che nto ino ihyan nunde yahn ye man, che cuedenune ye man, cava che nchahco Dendiohs yahn

ye. ⁴ Tihcā chinahn nduhcā che dirun ihyan profeta Isaiás tuhcā:

Cuahndudo ama se min yahn nan che metah duhva tuhcā:

“Cuihcōyan nchuhn chedave yahn ne, te a nun ndā Dihvo vo.

⁵ Ihyan che redendah ye yune che ndahcā ne, rendedecuto ye ya man,

rihtera ye ico man, cuete man, rene din cuaco ye nan che cueh man,

rendahco nahn ye nan che chihnga man.

Tihcā va che cahcōyan ihyan chedave yahn ye,

⁶ te codevano nducoyāca ihyan che ndedevahn Dendiohs ihyan.”

⁷ Rahn Juān ri ye ihyan che renda ye cava che cuedenune ye:

—Nchuhn ne, nduhcā cu tan tihchan ne. Hua rahco ne che nduco che cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che conahn. ⁸ Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne man, ndahcā cuahtenan ne nan Dendiohs man. Hua ndere rahco ne che cochihve yahn ne che ndata yahn Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere co yahn ndata yahn Abraham ne, andahre nan tu che tuhchan, co ndedecuan ca ye ndata yahn ihyan min. ⁹ Nduhcā che rihca ihyan yahn ndata che hua richihve ndute yahn, riquiyahn ye ne, tihcā a nun

tehecāde Dendiohs yahn nducoyāca ihyan.

¹⁰ Tuhme tumerune ihyan:

—¿Deh va che din nuhn ne?

¹¹ Ndahconan Juān yahn ye:

—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cah ye ama yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.

¹² Namin ndā ama o sahn rica tumecadiyo cava che cuedenune se, ne tumerune se:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?

¹³ Ndahconan Juān yahn se:

—Hua caca nchuhn tumecadiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.

¹⁴ Namin ama o sandado ne, tumerunē se:

—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?

Ndahconan Juān yahn se:

—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevihve nchuhn.

¹⁵ Ama yahn ihyan rendedecadino ye yahn Juān, ne recah yeno ye chedave yahn ye, te rahco ye te co a ihyan min che va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse. ¹⁶ Ate rahn Juān ri ye nducoyāca ihyan:

—Ndiyu u. Cochi tama ihyan che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ama sahn decahya yahn ye. U ne, rehdenunē ihyan, ate ihyan

min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn man, din ye castigo ihyan nunde man. ¹⁷ Cuahn che retiveyato ihyan trigo ne, renevahn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate dacheyama yahn ne, rene din dāma ye, rihquiyahn ye. Atihnoca ihyan min, te a nun techecade ye yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahn che hua rintoh.

¹⁸ Nduco ama ndeh ndudo che tuhchan, rahndudo Juan, ricuahn ye ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs. ¹⁹ Juan ne, riyahve ye gobernador Herodes yahn che quenān se nduco Herodias, ndahta yahn dihno se Felipe. Namin riyahve ye sahn yahn nducuahn nunde yahn se. ²⁰ Chemin che chihquentiyon se che quenun Juan vacoyahn, ne nduco chemin decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

²¹ Cuahn che chihno chedenune ama yahn ihyan naciōn yahn Israel ne, nda Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne, nahmin che revah ye ne, ndondah vahchetero. ²² Nduhca che ro ama icui ne, tihca chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan. Tuhme chihnevan ye ama ndudo che chica vahchetero che rahn:

—Di che Dayá. Yahinó di. Ama yenó ndoque.

²³⁻³⁸ A tahn min che canan Dihvo vo, redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh ndico ndiche nduyo.

Tuhca cochi ndata yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nan che canan ne, dendah Dendiohs Adán. Daya Adán ne, Set. Daya Set ne, Enós. Daya Enós ne, Cainán. Daya Cainán ne, Mahalaleel. Daya Mahalaleel ne, Jared. Daya Jared ne, Enoc. Daya Enoc ne, Matusalén. Daya Matusalén ne, Lamec. Daya Lamec ne, Noé. Daya Noé ne, Sem. Daya Sem ne, Arfaxad. Daya Arfaxad ne, Cainán. Daya Cainán ne, Sala. Daya Sala ne, Heber. Daya Heber ne, Peleg. Daya Peleg ne, Ragau. Daya Ragau ne, Serug. Daya Serug ne, Nacor. Daya Nacor ne, Taré. Daya Taré ne, Abraham. Daya Abraham ne, Isaac. Daya Isaac ne, Jacob. Daya Jacob ne, Judá. Daya Judá ne, Fares. Daya Fares ne, Esrom. Daya Esrom ne, Aram. Daya Aram ne, Aminadab. Daya Aminadab ne, Naasón. Daya Naasón ne, Salmón. Daya Salmón ne, Booz. Daya Booz ne, Obed. Daya Obed ne, Isaí. Daya Isaí ne, David. Daya David ne, Natán. Daya Natán ne, Matata. Daya Matata ne, Mainán. Daya Mainán ne, Melea. Daya Melea ne, Eliaquim. Daya Eliaquim ne, Jonán. Daya Jonán ne, José. Daya José ne,

Judá. Daya Judá ne, Simeón. Daya Simeón ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Jorim. Daya Jorim ne, Eliezer. Daya Eliezer ne, Josué. Daya Josué ne, Er. Daya Er ne, Elmodam. Daya Elmodam ne, Cosam. Daya Cosam ne, Adi. Daya Adi ne, Melqui. Daya Melqui ne, Neri. Daya Neri ne, Salatiel. Daya Salatiel ne, Zorobabel. Daya Zorobabel ne, Resa. Daya Resa ne, Joana. Daya Joana ne, Judá. Daya Judá ne, Semei. Daya Semei ne, Matatías. Daya Matatías ne, Maat. Daya Maat ne, Nagai. Daya Nagai ne, Esli. Daya Esli ne, Nahum. Daya Nahum ne, Amós. Daya Amós ne, Matatías. Daya Matatías ne, José. Daya José ne, Jana. Daya Jana ne, Melqui. Daya Melqui ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Elí. Daya Elí ne, José.

Tihca cochi ndata yahn José. Nducoyaca ihyan ne, rahco ye te Dihvo vo Jesucristo ne, daya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye yahn nan che metah duhva. ² Min quenan ye o raco ro, ne chundah ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne,

chi cuico ye. ³ Tuhme rahñ chundah me ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cuihqentiyon ne tu cuh che ndacondā pañ.

⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyū demañ nduco pañ co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”

⁵ Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ama tingüete yaco, ne venchahteno nahma se ihyan nducuahn vederihqentiyon che va iyehñse. ⁶ Rahñ se ri se ihyan:

—U té nducuahn vederihqentiyon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cahmá, te u va táh nducuahn, ne adecoduhno ihyan che náhn ne, co cáh ihyan. ⁷ Ndete che cahntihya ne nan, ndeva ne yavenañ ne, co yahn ne nducuahn.

⁸ Rahñ Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuehn vane chundah, te nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva yavenañ Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che cahma ye.”

⁹ Tuhme quenda se ihyan tin yaco chahte yahn yan Jerusalén, ne rahñ se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cava ne muhn.

¹⁰ Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs:

Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cava che conduco ye ndih,

11 *din* ye *cuḁaḁo* *ndih* *caḁa*
che *hua* *dehva* *co* *yahn*
ne.

12 *Rahn* *Dihvo* *vo* *ri* *ye* *sahn*:

—*Namin nan Ndudo yahn*
Dendiohs *a* *ndirun*: “*Hua* *tumarende*
Dihve *Dendiohs*.”

13 *Cuahn* che *chihno* *tumarande*
chundah *me* *Dihvo* *vo* *ne*,
conahn *se*. *Quenan* *rino* *se*
nde *nda* *ama* *ro* *che* *ndaḁca*
caḁa *se*.

Dihvo *vo* *Jesucristo* *ne*,
canan *redin* *ye* *ntiyon* *yahn* *ye*
estado *yahn* *Galilea*

14 *Dihvo* *vo* *ne*, *quenan*
cuma *ye* *vederihquentiyon*
yahn *Vaco* *Ndah* *yahn* *Dendiohs*,
ne *conahn* *ye* *estado* *yahn*
Galilea. *Nducuah* *yan* *ne*,
ama *chetuhn* *ndudo* *yahn*
vederihquentiyon *che* *quenan*
cuma *ye*. 15 *Ricuah* *n*
ye *chete* *yaco*, *ne* *rendeva*
nducoyaca *ihyan* *yavenan*
ye.

Ndetendah *ihyan* *Dihvo* *vo*
Jesucristo *yan* *Nazaret*

16 *Nda* *Dihvo* *vo* *yan*
Nazaret *nan* *che* *chihta* *ye*,
ne *rahn* *ye* *yaco* *ndate* *ndate*,
ro *che* *rahte* *tuhno* *ihyan*.
Ama *ro* *ne*, *chenda* *ye* *chete*
yaco, *ne* *chandi* *ye* *caḁa* *che*
cuahndudo *ye* *Ndudo* *yahn*
Dendiohs. 17 *Sahn* *che* *redin*
cuḁaḁo *yaco* *me* *ne*, *caḁ*
se *caḁa* *che* *dirun* *ihyan* *profeta*
Isaias *ihyan*. *Cuahn* *che* *nta*
ye *caḁa* *me* *ne*, *cahndudo* *ye*
nan *che* *ndirun* *tuhca*:

18 *Vaco* *Dihve* *Dendiohs* *ne*,
quenun *u*.

Dechuh *Dendiohs* *u*, *caḁa* *che*
cacuahn *ndudo* *ndah*
yahn *ye*, *cahnevan*

nducoyaca *ihyan* *che*
necun *ye* *man*,

caḁa *che* *cuahndudó* *che*
va *ye* *vedeyeno* *che*
nchahco *ye* *yahn*
ihyan *che* *nto* *ino* *ye*
nunde *yahn* *ye* *man*.

19 *Din* *che* *co* *ro* *nan* *ihyan* *che*
hua *ro* *nan* *ye* *man*,
ndedevahn *ihyan* *che* *yah*
rahno *ye*, *redin* *nunde*
yahn *ye* *man*,

cuahndudó *nduhca* *che*
yahino *Dihvo* *vo* *Dendiohs*
ihyan *iyeh* *se* *man*.

20 *Chihno* *min* *ne*, *ndecheti-*
hve *Dihvo* *vo* *caḁa* *me*, *necaḁ*
ye *sahn* *che* *redin* *cuḁaḁo*
yaco *me*, *ne* *chihnde* *ye*.
Nducoyaca *ihyan* *che* *chenun*
ye *chete* *yaco* *me* *ne*, *vateyan*
ye *numacuahn* *vedenecun*.

21 *Tuhme* *rahn* *ye*:

—*Man* *ro* *cuh* *ne*, *a* *chinahn*
ndudo *che* *chihno* *cahndudó*,
chihnevan *nchuhn*.

22 *Chi* *yeno* *nducoyaca*
ihyan *nduco* *Dihvo* *vo*, *ne*
rahn *ino* *ye* *yahn* *ndudo* *ndah*
che *rente* *ye*. *Ate* *canan*
tumerune *ye* *van* *man* *ye*
nduco *vih*:

—¿*A* *ndiyu* *sahn* *tih* *che*
daya *José* *me*?

23 *Rahn* *Dihvo* *vo* *ri* *ye*
ihyan *chahn*:

—*Cuaco* *te* *nahn* *cahma*
nchuhn *nducó* *ndudo* *cuh*:
“*Doctor*, *tahque* *ndah* *che*
codique *man* *di*. *Codin*
muhn *yan* *vaque* *vederihno*
nduhca *che* *din* *min* *yan*
Capernaum.”

24 *Quendi* *Dihvo* *vo*, *ne*
rahn *ye*:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nde ama ihyan profeta, hua renevahne cun ihyan yan vaco ye ihyan. ²⁵ Ro menan me ne, ama chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenan mahñ. Ro min ne, ama vate ndahta vah nación yahn Israel, ne andahre min quenan ihyan profeta Elías, ²⁶ ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cava che conan ye nde ama ndahta vah chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cava che conan ye ama ndahta vah yahn tama nación che va te yan Sarepta, nino yan Sidón. ²⁷ Tama yune ne, a nación yahn Israel, vate ama yahn ihyan che ndi ye cah che rechá yute. Min quenan profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ama ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ama sahn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sahn tama nación se.

²⁸ Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete vaco me che tihca ráhn Dihvo vo ne, ama chi tan ye. ²⁹ Ndetahno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetan cuahn chihto yan nan ama tin yava vaco cava che decava ye ihyan. ³⁰ Ate hua chi din ihyan chahn tihca, te chuh Dihvo vo van nducoyaca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihnga ama se

³¹ Nda Dihvo vo Jesucristo yan Capernaum, estado yahn Galilea, ne ndate ndate,

ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete vaco. ³² Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ama rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.

³³ Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete vaco me, ne min quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Ama dito cah se:

³⁴ —Ndih, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che rechadenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndih che Daya Dendiohs.

³⁵ Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihnga me:

—¡Cuenedihn chende!
¡Cuendiquendah sahn tih!

Ndetahno din vaco chihnga me che chendave sahn min nan nducoyaca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendah sahn. ³⁶ Nducoyaca ye ne, ama dihya ye chi, ne rente ye van man ye nduco vih:

—¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihnga redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendah!

³⁷ Numachahte estado yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón Pedro

³⁸ Chihno min ne, ndiquendah Dihvo vo chete vaco me, ne cuahn ye

ndevaco Simón. Indahn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevaco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye. ³⁹ Chahn nda ye nan ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetahno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cah ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

⁴⁰ Ura che a chehche yahn ne, quenda ihyan nducoyaca ihyan cah yahn ye che ndeh nan cah ndi ye, cuahn ye nan Dihvo vo. Nahn tah ye queri ama ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye. ⁴¹ Van ihyan cah chahn ne, nduco ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. Cuahn che rendiquendah ne, rah:

—Ndih che Daya Dendiohs.

Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihnga chahn, ne hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cade che ndedevahn ye ihyan iyehense.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea rahndudo ye

⁴² Tama ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ama cuan nan che metah duhva, ne min cuahn ihyan yan, quenuhn ye ihyan. Ntaca ihyan chahn ihyan, ne rahn ye nduco ye che hua ndaca ye min, te nahn ihyan chahn

che conan ca ye. ⁴³ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Va che cahn yan chenahn, cacuahn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cava chemin che cochí.

⁴⁴ Tuhme quechica ye nduh yan nduh yan, estado yahn Galilea, ricuahn ye chete yaco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne amayahn yahca chetah Simón nduco combiero yahn ye

¹ Ama yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ama chi dama ihyan nan ye, cava che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. ² Ndihchero Dihvo vo che vate o barco nan nune chihto vine me. Ihyan che retah yahca ne, a ndiquendah ye chete barco chahn, ne ura min ne, renano ye yana yahn ye. ³ Cuahn Dihvo vo, ne chenda ye chete barco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacahca ye barco yahn ye nan che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete barco me, ne canan chicuahn ye ihyan che ndi dama ye min. ⁴ Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rahn ye ri ye Simón:

—Cuicahque barco cuh cuahn nan che yana nune, ne cuih yana yehn cava che cotah yahca.

⁵ Ndahconan Simón yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, a numa yan din nuhn ntiyon, ne nde ama yahca hua chetah nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuh yana.

⁶ Tihca din ihyan chahn, ne ama chito yahca nde a canan rendan yana me. ⁷ Tuhme din tah ihyan chahn yahn combiero yahn ye che che-nun ye barco che tama me, cava che chi ye conan ye ihyan. Nda ihyan chahn, ne van nducoyaca ye decuto ye yahca nduh che o barco chahn, nde tuno adeche cuehchenun van nune. ⁸ Cuahn che ndihchero Simón che tihca chi ne, chehntihya ye nan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nan ne, te u ne, ihyan nunde u.

⁹ Tihca rahn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyaca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ama yahn yahca ndaca ye. ¹⁰ Namin cuahn ino nduh che o daya Zebedeo che duche ye Jacobo man, Juan man. Ihyan chahn che combiero yahn Simón. Ate rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Dehve rahque, te nduhca che redin ntiyon che retah yahca ne, man ne, tihca din ntiyon, din dame ihyan cava che conduco ye u.

¹¹ Tuhme ndetendah ihyan chahn barco chahn van nune, ne chihcoman ye ntiyon yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rechayute

¹² Ama yune ne, quenan Dihvo vo ama cuan yan, ne nda ama sahn che ndi se cah che rechayute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se, chehntihya se nan ye. Chica se favor ihyan, ne rahn se:

—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyahn, ndete che nahn ne.

¹³ Nahn tah Dihvo vo sahn, ne rahn ye:

—¿Taca hua? Náhn. Man ne, a ndoyehn.

Chihno rahn ye chemin ne, a ndetahno ndoyahn se. ¹⁴ Tuhme chihquentiyon ye sahn che hua cahma se nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyahn se. Rahn ye ri ye sahn:

—Nducote a ndoyehn ne, cuehn nan chidocuyan, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cava che ndihchero nducoyaca ihyan che a ntoyehn.

¹⁵ Ama nun chetuhn ndudo yahn vederihno che tihca din Dihvo vo, ne ama yahn ihyan ri dama ye ro ro, cava che cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo man, cava che din Dihvo vo che ndoyahn ihyan che cah ye man.

¹⁶ Ura va ne, rahn Dihvo vo deman ye nan che metah duhva, ne min revah ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

17 Ama ro cuahn che ricuahn Dihvo vo ne, min vate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés che chica se nducuahn yan yahn Judea man, yan Jerusalén man, cava che cahnevan se che ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Dendiohs.

18 Ura min nda ama o ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se, quendite se nan yundo. Nahn condá ihyan chahn nduco se chete vah, cava che condihte ye sahn nan Dihvo vo. 19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco se chendevah, te ama yahn ihyan ndito ye min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne ntihne ye ama ndi ima vah. Nde min ndedevah ye yundo nan che quendite se cuahn chete vah nan nducoyaca ihyan. Nduco tihca nda se nan Dihvo vo. 20 Ndi cheche Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—A nchahcó nunde yehn.

21 Sahn fariseo chahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, rendedecadino se: “¿Duh sahn tih che redin duche yahn se Dendiohs?, te nde ama ihyan hua co nchahco ye nunde, atenan Dendiohs.”

22 Ate a devano Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che tihca rendedecadino nchuhn? 23 ¿Deh

che tahque ndahca cahmá: “A nchahcó nunde yehn,” o cahmá: “cuenecuen, cuique”? 24 Ate cava che cadino nchuhn te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va vederihquentiyon yahn cava che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehense cuh ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.

25 Ndetahno necuan se, chetah se yundo yahn se, ne numacuahn vedeyeno rendeva se yavenan Dendiohs. Chuh se mendahn yahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne conahn se ndevaco se. 26 Rahn ino nducoyaca ihyan chahn, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

—Man che cuaco ne, ndihchero vo vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Leví che conduco se ihyan

27 Cuahn che chica Dihvo vo min ne, ndihchero ye ama sahn rica tume cade iyo che duche se Leví, va se nan che rica se tume. Rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo ndoque, condoque u.

28 Ndetahno chihcoman se ntiyon yahn se man, nducuahn che va yahn se man, ne necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.

29 Adiva ne, chihquentiyon Leví che chindah comida

ndevaco se, ne cah se, cheh Dihvo vo nduco ama yahn ihyan, chenun van ama yahn sahn rica tume cade iyo.
³⁰ Ama o sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol yahn Dihvo vo:

—¿Dehco che tihca redin nchuhn che reh ne, rih ne dama nduco sahn nunde man, nduco sahn rica tume cade iyo man ne?

³¹ Ndahconan Dihvo vo yahn sahn chahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sahn doctor, ate ihyan che cah ye ne, nahn ye sahn. ³² Atihnoca u, te nda cava ihyan nunde cava che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan che rahco ye che metah nunde yahn ye.

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yahte

³³ Tuhme tumerune sahn chahn Dihvo vo:

—¿Dehco che sahn che rahn nduco Juan Bautista nduco sahn che rahn nduco sahn fariseo ne, ama rahte se yahte man, revah se man, ne sahn che rahn ndoque ne, reh se man, rih se man, ro ro ne?

³⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahte ye yahte. ³⁵ Ate ndete che cuavi sahn min ne, tuhme che cuaco ne, cuahte ye yahte.

³⁶ Namin nte ye tama te o ejemplo, chihnevan sahn chahn:

—Nde ama ihyan ne, hua rendeh ye ama tino ra cava che necahnan ye ama tino ndico. Ndete che tihca din ye ne, din ye che conda tino ra me. Avane ne, ama ndi tino ra nan tino ndico ne, chihnga ro, te hua dama. ³⁷ Namin nde ama ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino man, ima man. ³⁸ Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, cava che hua dehva co yahn vino man, ima man. ³⁹ Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te rahn ye te tahque ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

¹ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata. Ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun tah ye, reh ye ndute yahn. ² Tuhme rahn ama o sahn fariseo ri se ihyan chahn:

—¿Dehco che tihca redin nchuhn?, te a va cade che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.

³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye? ⁴ A devano ne

nduhcā che chendā ye chete yāco yahn Dendiohs, ne cheh ye pān che va min, ne cah ye, cheh ihyān che nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco ye nunde, andahre pān chemin chan, a ndi vedino yahn Dendiohs, ne atenan chidocuyan co cheh ye.

⁵ Quendi Dihvo vo rahn ye nduco sahn chahn:

—U che rinducó nducoyāca ihyān ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyān ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn āma sahn che ndi cuma tah se

⁶ Tāma ro che rahte tuhno ihyān ne, chendā Dihvo vo chete āma yāco, chicuahn ye. Min quenun āma sahn che ndi cuma tah cuāco se. ⁷ Sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man ne, rihno se Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sahn min ro che rahte tuhno ihyān, cava che cuih nunde se yahn ye. ⁸ A devano Dihvo vo che rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuenecuen, cuandi mendahn.

Necuan sahn min, chandi se. ⁹ Tuhme rahn ye ri ye sahn chahn:

—Man ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyān ne? ¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cah yune vo che coh ihyān, o ndedevahn vo ihyān ne?

¹⁰ Chaconan ye, ndihchero ye nducoyāca sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndetahno ndoyahn tah se. ¹¹ Ama chi tan sahn chahn, ne rente se van man se nduco vih deh din se nduco Dihvo vo.

Tendahnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

¹² Tahn min ne, cuahn Dihvo vo āma cuete, ne min covah ye numa yan. ¹³ Cuahn che chi dave ne, nedin dama ye ihyān che rinduco ye ihyān, ne tendahnun ye ndichio ihyān chahn cava che co ye apóstol. ¹⁴ Ama ihyān chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro. Ihyān chenahn ne, Andrés, dihno Simón man, Jacobo man, Juan man, Felipe man, Bartolomé man, ¹⁵ Mateo man, Tomás man, Jacobo, daya Alfeo man, Simón Zelote man, ¹⁶ Judas, dihno Jacobo man. Namin nduco āma se Judas Iscariote, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo āma yahn ihyān

¹⁷ Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne ndo ye āma ya ico nduco ihyān chahn. Namin āma yahn ihyān che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalén man, chihto yan Tiro nduco Sidón man, ndo dama ye min nduco ye. Ndā nducoyāca ihyān chahn, te nahn cahnevan

ye che ricuahn Dihvo vo man, nahn ye che din Dihvo vo che ndoyahn ye man. 18 Namin ndetendah Dihvo vo vaco chihnga che chenun ihyan. 19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn tah ye Dihvo vo yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte, ne nducoyaca ihyan che tihca redin ye ne, ndetahno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn che chevah ne man, che necun ne man ne, ndah ro yahn ne, te ndi cuande ne van ihyan yahn Dendiohs.

21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te din ye conahn ne.

'Ndah ro yahn nchuhn che ndache ri ne, te din Dendiohs che co yeno ne.

22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cava u che rinduco nducoyaca ihyan, co tan ihyan nduco ne man, hua co ndihche ye nchuhn man, cahva ye nduco ne man, ndere cahma ye te duhtuno ihyan ne man. 23 Ro che tihca din ihyan nduco ne ne, ndahca che cah yeno ne chedave yahn ne, te cuahn che nda ne vahchetero ne, a va yan che ndah cava ne. Ndahca che necahco ne te ihyan ndico yahn ihyan tan chahn ne, a tihca din ye nduco ihyan profeta.

24 'Ate yah ri cava ihyan cuihca, te atenan man ro cuh che vate ye vedeyeno.

25 'Yah ri cava ihyan che hua rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs che rahco ye, te nda ro che ndotenan ye.

'Yah ri cava ihyan che yeno ye, te nda ro che co ran ye.

26 'Yah ri cava ihyan che rahn nducoyaca ihyan che ndah ihyan ye, te ihyan ndico yahn ihyan chahn tihca rahn ye yahn ihyan che din ca ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Rahn ri nchuhn: codin yahino ne ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah nduco ihyan che tan ye nduco ne. 28 Ndah cahma ne yahn ihyan che rahva ye nduco ne, covah ne cava ye. 29 Ndete che va ihyan che din tan ye nduco ne ne, hua dama co ne nduco ye. Ndete che nahn cahnevi ihyan tino rendiche nchuhn ne, tahque ndah cuahnecun ne che cahnevi ye nde cahteca ne che co che cuhma ne nduco ye. 30 Adecoduhno ihyan che caca ye dehtenduh yahn ne, cocah ne, ne ihyan che cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua ndaca ne. 31 Nduhca che nahn nchuhn che ndah din nducoyaca ihyan nduco ne ne, tihca codin ne che ndah nduco ye.

32 'Ndete che din yahino nchuhn deman ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan

che duhtuno ihyan ye ne, tihca redin ye. ³³ Ndete che deman ihyan che ndah ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne nduco ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca redin ye. ³⁴ Ndete che deman ihyan che co nedihve ye yahn nchuhn, cah ne, tumanan ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca recah ye, retumanan combiero yahn ye che co nedihve ye yahn vih. ³⁵ Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah. Cocah nchuhn, tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihca din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndahco menun ndahva ye yahn ne, nedin daya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye man, ihyan che nde hua renecah ye nundihve cuahn ihyan man. ³⁶ Nduhca che renan vahino Chida nchuhn nducoyaca ihyan ne, tihca codin ne.

Nduhca che va che cuahtenan vo nduco ihyan

³⁷ 'Hua ndahchenan nchuhn ihyan, ne hua conan cuma che techecade Dendiohs yahn ne yahn nunde min, din ye castigo nchuhn. Cuenchahco ne yahn ihyan, ne nchahco Dendiohs yahn ne. ³⁸ Codin nchuhn che

ndah nduco ihyan, ne din Dendiohs che ndah nduco ne, nde tihdenan ca ye ndahco menun ye yahn ne. Tihca, te nduhca che redin ne nduco ihyan ne, atihnoca ndahco menun Dendiohs yahn ne.

³⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ama sahn nan ve hua co quendanan se tama sahn nan ve, te coranun nduh che o se ive yahn. ⁴⁰ Tahque devano ihyan ricuahne che co ama sahn che rahn. Ate cuihno cuahn sahn min ne, anduhneva che devano ihyan ricuahne yahn se ne, tihca codevano se. Hua chuhnan vededevano yahn se.

⁴¹ 'Ndete che rihco nchuhn cudado nunde yahn tama ca ihyan, ne hua retumacah ne nunde yahn man ne ne, anduhneca ndete che ndihchero ne ama iyaca che quenun ndutenan ye, ate nde hua retumacadino ne che quenun ama vihto ndutenan man ne. ⁴² Ndete che tihca ne, o nan o chende ne. Nde hua quenane yahn ne che cahma ne co ne ihyan: "Conán di cava che hua condihque nunde", te nde hua retumacadino ne che tahque chihnga redin man ne. Tahque ndah che dinoca cahcoman ne che chihnga redin ne, tuhme co conan ne ihyan cava che runecade cochica ye.

Ejemplo yahn yahn ndata

7

43 'Yahn ndata che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yahñ ndata che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn. 44 Ama yahñ ndata ne, ro deh yahñ cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo ne, hua retun ihyan tin yahñ yan, nde hua retun ye uva nan dihyo yan. 45 Ihyan che ndah ye ne, redin ye dehtenduh che ndah, te ndah chedave yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne, redin ye dehtenduh che hua ndah, te hua ndah chedave yahn ye. Nan ndudo yahn ihyan ne, rihcoro nduhca ihyan ye.

46 '¿Dehco che rahñ nchuhn ri ne u: "Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua redinahn ne che rihquentiyón. 47 Adecoduhno ihyan che renda ye nan man, che rihnevan ye che rahñ man, che redinahn ye che rihquentiyón man ne, cahmá có nchuhn duh nduhca ye. 48 Ihyan min ne, nduhca ihyan che chihno ye vaco ye, ne yano chino ye nde nan yava, ne min chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ate hua chi quenda nune vah me, te nan yava va name yahn. 49 Me ihyan che rihnevan ye ndudo yahn, ne hua redinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca tama ihyan che chihno ye vaco ye, nde hua chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ndora vah me, ne chihno chinda.

Nduhca che chitahno ama capitán

1 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye yan Capernaum. 2 Ama capitán che va ye yan min ne, va sahn decahya yahn ye che ama yahino ye sahn, ne chetah cah sahn. Ama tahn ndi se, adeche coh se. 3 Cuahn che checadino capitán me yahñ Dihvo vo che redin ye vederihno ne, dechuh ye ama o ihyan ndinan yahñ ihyan nación yahñ Israel, cava che cava ye favor ihyan che cahñ ye, ne din ye che ndoyahn sahn decahya me. 4 Chahn ihyan chahn nan Dihvo vo, ne ama chica ye favor ihyan, ne rahñ ye:

—Capitán cah ne, ndahca che conan ne ihyan, 5 te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno ye ama yaco yahñ nuhn.

6 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn. Cuahn che a nda nino ye ne, dechuh capitán me ndudo nduco ama o amigo yahñ ye, rahñ ye tuhca:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, che chi ne nde chete vacó. 7 A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí nan ne. Nde nan che cochi ne, cuihquentiyon ne, ne ndoyahn sahn decahya yahn. 8 Che cahcantiyon ne ne, a devanó te va che conahn, te namin u ne, va ihyan che te ye vederihquentiyon quenán cumá,

ne vate sandado yáhn. Rihquentiyón ama se che çahn se, ne rahn se, ne rihquentiyón tama se che chi se, ne rechi se, ne nducuahñ che rihquentiyón sahn deçahya yáhn ne, redinahñ se.

⁹ Yahn che tihça rahn capitán me ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye, ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rahn ye:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nde numachahte nación yuhn vo ne, hua rendacá ihyan che tihça ama ritahno ye.

¹⁰ Cuahn che ndaconan ihyan che chahn ye ntiyon yahn capitán me ne, ntaca ye sahn che adeche coh me che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ama tenahn, daya ama ndahta vah

¹¹ Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye man, ama yahn ca ihyan man, cuahn ye ama yan che duche Naín. ¹² Cuahn che nda ye viyan me ne, tahn nun ye ihyan che cuahn ye cuhche ye ama tenahn daya ama ndahta vah. Ama ndiyahn ra sahn dihn min yahn ndahta vah me, ne ama yahn ihyan nduco ye. ¹³ Cuahn che ndihche Dihvo vo ndahta vah me ne, quenán vahino ye tahn, ne rahn ye ri ye tahn:

—Hua cueque.

¹⁴ Tuhme chahn nda ye, ne çah tah ye yave yahn tenahn me, ne sahn che nda se yave me ne, chahtendi rino se. Rahn ye ri ye tenahn me:

—¡Cuenequen!

¹⁵ Ndetahno necuan sahn dihn che a ndih me, ne canan rente se. Tuhme necah Dihvo vo sahn chaco se. ¹⁶ Ama cuahn ino nducoyaca ihyan, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

—Nda ama profeta van uvo, ihyan yahn Dendiohs. ¡Ama chahte vederihquentiyon quenán cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.

¹⁷ Ama chetuhn ndudo yahn vederihno che din Dihvo vo numachahte estado yahn Judea man, nduh cuan nan che nino min man.

Dechuh Juan Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nan Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Ihyan che rinduco ye Juan Bautista ne, rahn ye ri ye ihyan yahn nducuahñ vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme çah Juan o ihyan chahn, ¹⁹ ne dechuh ye ihyan çava che tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon ihyan che a va çade che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino ye tama ihyan. ²⁰ Nda ihyan chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Juan Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va çade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tama ihyan ne?

²¹ Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ama yahn ihyan

cah man, din ye che chi ro nan ihyan che ve nan ye man, ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan man. ²² Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juan:

—Conahn nchuhn, cuenecah cuande ne Juan yahn nducuah che ndihchero ne man, che chihnevan ne man. Ihyan che ve nan ye ne, redin che ri ro nan ye. Ihyan che ndi cheche cah ye ne, redin che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechā yute ne, redin che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuahn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan. ²³ Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.

²⁴ Cuahn che conahn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juan, ne rahn ye:

—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yahn nan che metah duhva? ¿A ama nduco che ra yuhne? ²⁵ ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ama sahn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te sahn che renevaca se nduco tino ndah man, rahte se vihco man ne, sahn chahn ne, chete vaco rey chenun se. ²⁶ Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ama profeta? Cuaco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye che co

ihyan profeta chenahn. ²⁷ A yahn ihyan min che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Con dihche, dechuh ama sahn tahque menan ca che co di, cuahndudo se ndudo yahn.

Cahcoyan se chedave yahn ihyan, cava che nevah-necun ye di.

²⁸ Rahn ri nchuhn te van nducoyaca ihyan iyehense ne, Juan Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye van ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.

²⁹ Cuahn che tihca rahn Dihvo vo ne, ama yahn ihyan yan, nde sahn rica tumecadiyo, ndeva ye yavenan Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juan ihyan. ³⁰ Ate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotahn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juan sahn. ³¹ Tuhme rahn Dihvo vo:

—¿Deh cahma yahn nchuhn che vate ne man ro cuh ne? ³² Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, nduhchan sahn cahya che rahn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Cah ran nuhn nduhca che rah ran ihyan nan ndih tenahn, ne hua chaco nchuhn.” ³³ Tihchan nchuhn, te nda Juan Bautista, ne hua cheh ye pan, nde hua chih ye vino,

ne rahn ne te quenun vaco chihnga ihyan. ³⁴ Nda u che rinduco nducoyaca ihyan, ne reh man, rih man, ne rahn nchuhn: “Nga ama se, ne ama reh se man, ama rih se vino man, rinduco se ihyan nunde man, sahn rica tumecadiyo man.” ³⁵ Ate dehve din yahn che tihca rahn nchuhn, te nducoyaca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesu-cristo yahn ama tahn nunde

³⁶ Ama sahn fariseo ne, yahve se Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne cuahn ye ndevaco se. ³⁷ Ama tahn nunde che va te yan min ne, checadino te che min chete vaco sahn fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme nda te, nda te ama frasco nunedan. ³⁸ Chahn nda te, ne chehntihya te nan Dihvo vo. Ama raco te, ne canan te rededahnda te cah ye nduco nune ndutenan te. Rendedetih te nduco yudo tin te. Retenan te cah ye, ne chacotahma te nunedan me. ³⁹ Ndihe sahn fariseo me, ne ndedecadino se: “Tahn tih ne, chihnga ihyan te. Ndete che cuaco che profeta ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.” ⁴⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn fariseo me:

—Simón, nté ama ejemplo, cahneven.

Ndahconan Simón:

—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahneván.

⁴¹ Rahn ye:

—O se ne, quendihco se yahn ama ihyan. Ama se ne, quendihco se uhn ciento, ne tama se ne, quendihco se o raco ndiche. ⁴² Nducote metah dehva yahn sahn chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye. Ate nchahco ye yahn nduh che o se. Man ne, cahme co u: ¿Cha sahn chahn che tahque yahino se ihyan min ne?

⁴³ Ndahconan Simón:

—Rahcó te sahn che tahque ndeh quendihco se yahn ye.

Rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Ndahca rahn.

⁴⁴ Chaconan ye, ndihchero ye ndahta me, ne tuhme rahn ye ri ye Simón:

—¿A chihque cudado nduhca che din ndahta tih ne? Chendá chete vaque, ne hua te nune cava che ntu cah, ate ndahta tih ne, decahnda te cah nduco nune ndutenan te, ne ndedetih te nduco yudo tin te. ⁴⁵ Di ne, hua tenan u che nevahnecon u, ate ndahta tih ne, nde ura che ndá ndevaque, nde meniyon ne, hua reguan te retenan te cah. ⁴⁶ Hua chih aceite tín, ate ndahta tih ne, chacotahma te nunedan cah. ⁴⁷ Chemin che rahn rí di te nducote ama va vedeyahino yahn te ne, codevene te va vederenchahco cava te, andahre ama quendihco te nunde. Ate ihyan che ndaca ye vederenchahco yahn tah sihn che quendihco ye ne, hua chahte vedeyahino yahn ye.

48 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—A nchahcó nunde yehn.

49 Nducoyaca ihyan che vate ye min, reh ye nduco Dihvo vo ne, ndedecadino ye: “¿Duhra sahn tih che rahco se che renchahco se nunde yahn ihyan?”

50 Ate rahn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—Yahn che chitehne ne, ndaque vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Yahn ihyan ndahta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh yan nduh yan, ricuahn ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduco ye nduh che ndichio apóstol yahn ye. 2 Namin nduco ye yahn ihyan ndahta che ndetendahe ye vaco chihnga che chenun ihyan man, ihyan ndahta che din ye che ndoyahn ye man. Van ndahta chahn nduco María yahn yan Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihnga ro menan, ndetendahe ye. 3 Namin nduco Juana, ndahta yahn Chuza, ama sahn ndinan yahn rey Herodes. Nduco Susana man, nduco yahn ca ndahta che chinan ye Dihvo vo nduco tume yahn ye man.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata

4 Ama yahn ihyan yahn queri ama yan, ndo dama

ye nan Dihvo vo, ne nte ye ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

5 —Cuahn ama ihyan, retuhdo ye ndute ndata yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune. Chemin ne, chendinun ihyan, ne nda yahda, ne cheh te. 6 Te neve ndute ne, chera nan tu. Cuahn che quendahe ne, tih yahn che ndo cuma yahn nan tu me. 7 Te neve ndute ne, chera van chano yan. Chihta dama nduco chano yan chahn, ne quenun man chendata me. 8 Te neve ndute ne, chera nan yahn ndah, ne quendahe, ne chi yahn, cade ciento queri ama.

Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme ama dito rahn ye:

—Nducoyaca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne yahn ejemplo me!

Rahn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

9 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn ihyan:

—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me ne?

10 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn ne yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan chenhahn sih ne, renté nduco ye deman nduco ejemplo, cava che ndihchero no ye, ne hua nchanan ye, cahnevan no ye, ne hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo

yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me

11 'Tuhca conahn ejemplo me: Ndute ndata me ne, nduhca Ndudo yahn Dendiohs. 12 Ndute che chera chihto yune me ne, nduhca ndudo che rihnevan ama o ihyan, ne ndetahno renda chundah, ne rehnevi se Ndudo me chete chedave yahn ye, cava che hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye. 13 Ndute che chera nan tu me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ne renevahnecon ye numacuahn vedeyeno. Ate nduhca chendata che metah cua yano dihyoduto tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye, o redin tan ihyan nduco ye cava Ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye. 14 Ndute che chera van chano yan me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ate ama rendecadino ye yahn ntiyon yahn ye ro ro man, nahn yahn ye vedecuihca che va iyehse cuh man, nahn quendi ye vedeyeno yahn man ye man. Chemin che hua ri redin Ndudo me che ndah nduco ye. 15 Ate ndute che chera nan yahn ndah me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ne renevahnecon ye numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

16 Quendi Dihvo vo ricuahn ye:

—Nde ama ihyan ne, hua renahn yahn ye ama candil cava che cahco ndeh ye man cajun, o man yundo. Rihco ye nan che yaco, cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. 17 Tihca nducuah che rahn ri nchuhn cuahn che a deman vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuah che rahn, andahre ama rih cava che conahn ihyan, ate conahn ye.

18 'Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che rahn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conan ye nde tah sihn che chenahn ye.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

19 Nda chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chenda ihyan chahn nan che quenun ye, te ama yahn ihyan chenun ye min. 20 Tuhme rahn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, nahn ndihchero ye ndih.

21 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihche ihyan nduhca chaco man, nduhca dihno man.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tan

²² Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete ama barco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tama lado viche cah.

Tuhme cuahn ye nduco vih. ²³ Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyado Dihvo vo, ne canan rano yuhne tan, nde a rito nune chete barco me, adeche cuehchenun chete vine me. ²⁴ Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo van nune!

Necuan Dihvo vo, ne chicho dihn ye yuhne tan me, ne quendite dihn vine me. ²⁵ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ama rahn ino ye, ama redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ama sahn yan Gadara che chenun vaco chihnga sahn

²⁶ Chihno min ne, nda ihyan chahn yan Gadara, ama yan che va tama lado viche yahn vine yahn Galilea.

²⁷ Ndetahn che ndiquendah Dihvo vo chete barco me ne, nda ama sahn yan min nan ye. Sahn min ne, a rahn cuahn che chenun vaco chihnga sahn. Devane se, quechica se, nde hua quenun se vaco se, te nan rehche tenahn ne, min quenun se. ²⁸ Cuahn che ndihchero se

Dihvo vo ne, chahn nda se, chehntihya se nan ye, ne cah se:

—Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhrihn.

²⁹ Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihnga chahn che ndiquendah sahn. Ama ndeh yune cuahn che retumangan vaco chihnga chahn sahn ne, redechiche ihyan sahn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihnga chahn sahn van chano. ³⁰ Dihvo vo ne, tumerune ye sahn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se:

—Legión duché.

Tihca duche se yahn che ama yahn vaco chihnga chenun sahn. ³¹ Ama chica vaco chihnga chahn favor ihyan che hua dechuh ye van ruchiyahn. ³² Min nino van chano ne, chenan ama yahn cuche, reh te. Ama chica vaco chihnga chahn che cah yune ye che condá chete cuche chahn, ne cah yune ye. ³³ Tuhme ndiquendah vaco chihnga chahn sahn min, ne chenda cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nan ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.

³⁴ Cuahn che ndihchero sahn che redin cudado cuche chahn che tihca chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyan man, ihyan rancho man. ³⁵ Tuhme cuahn ihyan

viyan ndihchero ye deh che chi. Cuahn che nda ihyan chahn nan che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sahn min che a ntiquenda vaco chahn sahn. Va se chihto nan Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuaco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi. ³⁶ Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che nda chahn taqa chi che ndiquenda vaco chihnga chahn sahn min. ³⁷ Nducoyaca ihyan che vate ye yahn yahn yan Gadara, ama dihya ye chi. Chemin che rahn ye ri ye Dihvo vo che ndaca ye yan min. Tuhme chenda Dihvo vo chete barco, conahn ye. ³⁸ Sahn che a ntiquenda vaco chahn sahn ne, ama rica se Dihvo vo che cah yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cah yune ye, ne rahn ye ri ye sahn:

³⁹ —Conahn cuahn ndevaue, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.

Tuhme conahn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyan me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cava tahn dihn daya se

⁴⁰ Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lado cuh yahn vine me ne, ama yahn ihyan nevahnecon ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyaca ye ne, chenan rino ye ihyan. ⁴¹ Ura min nda ama sahn ndinan yahn yaco,

duche se Jairo, ne chehntihya se nan Dihvo vo, chica se favor ihyan, cava che cah ye vaco se, ⁴² te va ama ndiyahn ra tahn dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetah cah tahn, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che caca ye, te ama yahn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ama ndahta che nahn tah te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

⁴³ Min van ihyan chahn, nduco ama ndahta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenah cah me tahn, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renehive te sahn doctor. Ate nde ama se hua chi dico se tahn. ⁴⁴ Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, nahn tah te tino yahn ye, ne ndetahn cheguan rahn yun me tahn.

⁴⁵ Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿Duh nahn tah tino yahn ne?

Nducoyaca ye rahn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rahn ye:

—Ihyan Ricuahn, ama yahn ihyan chenun chiche ye chihto nan ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tah tino yahn ne?

⁴⁶ Ate rahn Dihvo vo:

—Va duh che nahn tah tino yahn, te checadino che ndoyahn ama ihyan nduco vederihquentiyon yahn.

⁴⁷ Ndiheche ndahta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn nda te, chehntihya

te nan ye, nde tuno rendoh te. Tuhme necah cuande te ihyan nan nducoyaca ihyan yan deh cuande che nahn tah te tino yahn ye man, nduhca che ndetahno ndoyahn te man. ⁴⁸ Rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Dayá, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn dihn yahn Jairo

⁴⁹ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda ama ihyan ndevaco Jairo, ne rahn ye:

—A chih tahn dihn daya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.

⁵⁰ Chihnevan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye Jairo:

—Hua co ran. Cuitehne che co conan di, ne tahn dihn daye ne, ndaconan conan te.

⁵¹ Cuahn che nda ye ndevaco se ne, hua cah yune ye che chenda nducoyaca ihyan nduco ye, deman Pedro man, Jacobo man, Juan man, nduco chida tahn dihn me man, nduco chaco te man.

⁵² Rah ran nducoyaca ihyan man, raco ye man, cava tahn dihn me. Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuaco nchuhn, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.

⁵³ Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tahn dihn me ne, a ndih te. ⁵⁴ Tuhme chetah Dihvo vo tah te, ne ama dito rahn ye:

—Tahn dihn, ¡cuenecuen!

⁵⁵ Nta vaco tahn dihn me, ne ndetahno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cah ihyan chahn, cheh te. ⁵⁶ Chida te nduco chaco te ne, ama cuahn ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua cahma ye nduco nde ama ihyan, che ndedetuhche ye tahn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

¹ Ama yune ne, din dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cah ye vederihquentiyon ihyan chahn cava che ndetendah ye vaco chihnga man, din ye che ndoyahn ihyan cah man.

² Dechuh ye ihyan chahn che cah ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, din ye che ndoyahn ihyan cah man. ³ Chihquentiyon ye ihyan chahn:

—Hua dehva quenda nchuhn cuahn yune. Nde indahco, nde dino, nde pan, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tama. ⁴ Adecotino vaco ihyan che conda nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndaca ne yan min. ⁵ Nan che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendah ne yan min, ne condahde ne yune yahn che chenah cah ne, cava che cadino ihyan chahn te hua ndahca din ye.

6 Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yan, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs man, redin ye che rendoyahn ihyan cah man.

Herodes ne, nahn ndi-chero ye Dihvo vo Jesucristo

7 Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh ihyan min yahn che nah ihyan ne, rahn ye te Juan Bautista ntuche ye van tenahn. 8 Te nah ihyan ne, rahn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nah tun ihyan ne, rahn ye te ama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me, ntuche ye. 9 Tuhme rahn Herodes:

—Juan ne, u dechúh che chica yan sandado dando ye. ¿Duhra ihyan cah che rihneván che rente ihyan yahn ye tuhme ne?

Chemin che nahn ndi-chero ye Dihvo vo.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

10 Cuahn che ndaconan ihyan apóstol chahn ne, necah cuande ye Dihvo vo yahn nducuahn che din ye nan che chahtechica ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyan chahn ama cuan nan che metah duhva nino yan Betsaida. 11 Ate checadino ihyan yan, ne ama yahn ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn che nda ye nan che quenun Dihvo vo ne, chucuahn Dihvo vo ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din

ye che ndoyahn ihyan che cah ye.

12 Cuahn che a chi chino ne, ndo dama nduh che ndichio apóstol chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuedechuh ne ihyan sih yan che nino man, nan rancho man, cava che cua ye che cheh ye man, ndaca nan che cuahtenan ye man, te muhn nan che chenan vo ne, metah dehva.

13 Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cah nchuhn, cheh ihyan sih.

Rahn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Uhn ra pan nduco o yahca va yahn nuhn, atenan che chahn nuhn, cua nuhn che cheh nducoyaca ihyan sih.

14 Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che deman ihyan chahn. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihquentiyon nchuhn che co dama ihyan sih, cuahte ye cade o raco ndiche ye queri ama cuan.

15 Tihca din ihyan chahn, ne chahte nducoyaca ihyan.

16 Tuhme chetah Dihvo vo nduh che uhn pan me nduco o yahca chahn, ne chenihyon nan ye nan ro, necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne cah ye ihyan apóstol cava che cah ye, cheh ihyan che ndi dama chahn. 17 Cheh nducoyaca ihyan chahn nduhva che rica chedave yahn ye. Chihno

min ne, nedin dama ye che ngava, ne chi ndichio cuahte.

Rahn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse

¹⁸ Ama ro ne, quenan Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye, ne man ye revah ye ama lado. Chihno min ne, tumerune ye ihyan chahn:

—¿Duh u, rahn ihyan ne?

¹⁹ Ndahconan ihyan chahn:

—Nahn ihyan ne, rahn ye te ndih ne, Juan Bautista. Nahn ye ne, rahn ye te ndih ne, Elías. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih ne, ama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me, ntuche ye.

²⁰ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rahn ne yahn ne?

Ndahconan Pedro:

—A ndih che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehñse.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

²¹ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

²² Quendi ye rahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che ama chuhríhn. Intiyahn man, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndahchenan se u, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

²³ Chihno min ne, rahn ye nduco nducoyaca ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye vedeyeno yahn man ye. Andahre nahn yah se ihyan nan cruz, ate va che conduco ye u ro ro. ²⁴ Tihca, te adecoduhno ihyan che cahcoman ye u che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cahco mendahn ye ihyan, coh ye cava u ne, ihyan min che cuaco ne, ndevahn ye. ²⁵ Nde tah hua cochihve che nedin dama ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehñse ndete che conda ye. ²⁶ Adecoduhno ihyan che co cuihnan ye cava u nduco ndudo yahn ne, tihca u che rinducó nducoyaca ihyan ne, co cuihnan cava ihyan min ro che ndá nduco ángel ndah numacuahn vederihquentiyon yahn man, numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá man. ²⁷ Cuaco rahn rí nchuhn te o ino ihyan che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde nda ro che ndihchero ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyahn Dihvo vo Jesucristo

²⁸ Chihno tenduh nine ro che tihca rahn Dihvo vo ne, quenda ye Pedro man, Jacobo man, Juan man, ne cocha ye ama tingüete cava che covah ye. ²⁹ Numanahn che revah ye ne, ndo diyahn ye. Tino yahn ye ne, ama ndo cua, ama diyahn ro.

³⁰ Adenān chihnde ro o ndāco, rente ye nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés nduco Elías. ³¹ Quendihco dave yahn vahchetero, ne rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn che va che cahno sahn nunde ihyan min yan Jerusalén. ³² Pedro nduco combiero yahn ye ne, ama rendave yahnde ye. Cuahn che ntah ndutinān ye ne, ndihchero ye che ama ndo diyahn Dihvo vo. Namin ndihchero ye ihyan che o chahn che chenun ye min nduco ye. ³³ Ura che a nahn Moisés nduco Elías ne, rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, indahca che cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah, ama nan che cuhnde ne, ne tama nan che cuhnde Moisés, ne tama nan che cuhnde Elías.

Nde hua devano Pedro deh che rahn ye. ³⁴ Numanahn che rahn ye ne, chiya ama man, ne ama dihya ihyan chahn chi che chenun ye van man me. ³⁵ Van man me ne, chihnevan ihyan chahn ndudo che rahn Dendiohs:

—Sahn tih che Dayá. Yahinó sahn. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

³⁶ Chihno che chihnevan ihyan chahn ndudo me ne, a demān Dihvo vo nti ye. Tahn min ne, hua rahn ihyan chahn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendāh Dihvo vo Jesucristo vaco chihnga che quenun ama sahn dihn

³⁷ Tama ro me ne, cuenchahn ihyan chahn cuete me, ne ama yahn ihyan chahn ye, chendi yune ye Dihvo vo. ³⁸ Van ihyan chahn ne, rahn ama se numa dito:

—Ihyan Ricuahn, conan vahino ne u. Condihchero ne cava sahn dihn yahn, te ama ndiyahn ra se yahn. ³⁹ Ama vaco chihnga retumangan sahn, ne adenān rah se. Ama dito rendoh se, riche yan chende se. Rihno renuhn yah sahn, ne hua nahn cahcomān sahn. ⁴⁰ A chicá favor ihyan apóstol yahn ne che ndetendāh ye vaco chihnga me sahn, ate hua chi ndetendāh ye.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo:

—¡Ama yah rí cava nchuhn, ihyan nunde che hua ritahno ne! ¿A numacuahn ro conán nduco nchuhn? ¿Tava ro va che cochá nduco ne? Cuehn, ngua daye.

⁴² Ura che nda sahn dihn me ne, tumangan vaco chihnga me sahn, ne chendava se ndiyahn, rih dihca se. Ate ndetendāh Dihvo vo vaco chihnga me, ne nenecah ye sahn chida se. ⁴³ Nducoyaca ihyan ne, ama rahn ino ye yahn vederihno chahte che tihca din Dendiohs.

Tama yune rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

Namin nducoyāca ye rahn ino ye yahn nducuahn ved-erihno che redin Dihvo vo. Rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:

⁴⁴ Ndah conun ino nchuhn ndudo che ráhn nduco ne. U che rinducó nducoyāca ihyan ne, va che necāh se u tah sahn nunde.

⁴⁵ Ate hua chenahn ihyan chahn che rahn ye, te vahche yahn ye cava che conahn ye, ne vah ye tumerune ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinan ne?

⁴⁶ Ihyan apóstol chahn ne, rente ye van man ye nduco vih, cha ye che tahque conan ye. ⁴⁷ Checadingo Dihvo vo che tihca rendedecadingo ihyan chahn, ne chetah ye ama lihn. Chehndi ye nan ye, ⁴⁸ ne rahn ye nduco ihyan chahn:

—Adecoduhno ihyan che nevahnecon ye lihn cuh che cuande yahn ne, u nevahnecon ye. Adecoduhno ihyan che nevahnecon ye u ne, Ihyan che dechuh ye u nevahnecon ye. Adecoduhno ihyan che tahque necun ye van nducoyāca nchuhn ne, ihyan min che tahque ndinan ye.

Ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo

⁴⁹ Tuhme rahn Juan ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ama ihyan che, nduco che rahn no ye che duche ne ne, rendetendah ye vaco chihnga. Ate hua cah

yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.

⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye Juan:

—Hua cahca tan nchuhn che tihca redin ye, te ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juan

⁵¹ Cuahn che a nda nino ro che va che nahn Dihvo vo vahchetero ne, chihco dama ino ye, ne cuahn ye yan Jerusalén. ⁵² Dechuh menan ye ama o ihyan apóstol ama cuan yan yahn Samaria, cava che nuhn ihyan chahn nan che conan ye. ⁵³ Ate ihyan yan min ne, hua nevahnecon ye Dihvo vo, te a devano ye te yan Jerusalén cah ye. ⁵⁴ Cuahn che ndihchero Jacobo nduco Juan che tihca ne, rahn ye:

—Dihve nuhn, nduhca che chihquentiyon ihyan profeta Elías che chera yahn che chica nan ro, ne chiche ama yahn ihyan ne, ¿a nahn ne che tihca din vo, ne cuihno cuco ihyan yan tih ne?

⁵⁵ Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica vedetan yahn ne che tihca rahn ne, ⁵⁶ te u che rinducó nducoyāca ihyan ne, nda cava che ndedevahn ihyan, ndiyu cava che decuihnó ihyan.

Tuhme chuh dama ye, cuahn ye tama yan nduco vih.

*Sahn che nahn conduco se
Dihvo vo Jesucristo*

⁵⁷ Cuahn che a chenun yune ihyan chahn ne, rahn ama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, conducó ndih adecotino che cahn ne.

⁵⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Yuhne ne, va ive vaco te; yahda ne, va nan che rahte te, ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, metah nde nan che conditenán.

⁵⁹ Tama se ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndahconan se yahn ye:

—Dihvé, te yune ne che conán nan chidá nde nda ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.

⁶⁰ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye u, te anduh-neca ndete che a ndih ye nan Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye tenahn yahn ye. Me di ne, cuehn cuahndode ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁶¹ Rahn tama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, cahn conducó ndih, ate te yune ne che dinoca cahn cahmá nduco ihyan yahn che chenun ye ndevacó, te va che cahcomán ihyan.

⁶² Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nduhca che hua cochihve ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye cuahn vedame ye ura che rih rine ye nduco curuhnyahn ne, tihca hua cochihve che hua riquendi ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn dama.

10

*Dechuh Dihvo vo Jesu-
cristo ino raco ndiche ihyan
che chahn ye cahndudo ye*

¹ Chihno min ne, tendahnun Dihvo vo te ino raco ndiche ihyan che rinduco ye ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cade o ye queri ama yan cuahn nan che va che chuh man ye. ² Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che ndeh ndute ndata cuahn che ama riyahn ne, tihca ama yahn ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn ye. ³ Cuahn nchuhn, te u dechuh nchuhn nduhca che cahn itecuche van lobo. ⁴ Hua quenda ne dino. Nde tume, nde ndaco, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi ne yune cava che necah ne Dendiohs nde ama ihyan. ⁵ Cuahn che conda nchuhn ama vah ne, cahma ne:

“Dendiohs nduco ye nchuhn, hua dehve rahco ne.” ⁶ Ndete che min quenun ama ihyan che necun ye ne, conahn nduco ye nduhca che cahma nchuhn. Ndete che hua ne, hua conahn. ⁷ Cuahtenan nchuhn vah nan che nevahnecun ye nchuhn, ne cocheh ne man, cuih ne man, deh che reh ye te ye, cheh ne, te nan che redin ihyan ntiyon ne, a min va che quenda che cheh ye. Hua cahn nchuhn nduh vah nduh vah. ⁸ Cuahn che nda nchuhn adecotino yan nan

che nevahne^{cun} ye nchuhn ne, cocheh ne adecodehno che cahco ye nan ne. ⁹ Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah che vate ye min, ne cahma ne nduco nducoya^{ca} ihyan: “Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van nchuhn.” ¹⁰ Ate adecotino yan che nda nchuhn nan che hua nevahne^{cun} ye nchuhn ne, cuahn che ndiquenda^h ne cuahn yune ne, cahma ne: ¹¹ “Nde yune yahn yahn yan vaco nchuhn che quenah cah nuhn ne, ndahde nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van ne.” ¹² Rahn ri nchuhn te ro che techeca^{de} Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn ca ihyan yan min che co ihyan yan Sodoma.

Ihyan yan Corazin nduco ihyan yan Betsaida ne, va che co ye castigo yah

¹³ ‘Ihyan yan Corazin, iyah ri cava nchuhn! Ihyan yan Betsaida, iyah ri cava nchuhn!, te ndete che ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidon ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, ametah ro nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere man, chahte ran ye van iya man. ¹⁴ Ate nda ro che techeca^{de} Dendiohs yahn ihyan ne, nchuhn che tahque chuhrihn ne che co ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidon. ¹⁵ Namin nchuhn, ihyan yan Capernaum, ama yade ne

man, ama nahn conan ne man, ate va che cuahtenun ne van ruchiyahn.

¹⁶ ‘Me nchuhn che rinduco ne u ne, ihyan che renevahne^{cun} ye nchuhn ne, u renevahne^{cun} ye. Ihyan che hua renevahne^{cun} ye nchuhn ne, u hua renevahne^{cun} ye. Ihyan che hua renevahne^{cun} ye u ne, hua renevahne^{cun} ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo ne, nta ye. Ama yeno ye, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, nde vaco chihnga ne, redinahn yahn nuhn yahn vederihquentiyon che te ne, chenan cuma nuhn.

¹⁸ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco, te u ne, ndihcheroh sahn chundah che nduhca che riya cuah, rica se nan ro, renda^h se nde ndiyahn. ¹⁹ U te vederihquentiyon, chenan cuma nchuhn, ne ndahco ndiya ne vederihquentiyon yahn chundah. Andahre condinun ne cu tan man, itedahn man, ate hua dehva co yahn ne. ²⁰ Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne che redinahn vaco chihnga che rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn che a chenan ca^{ca} ne vahchetero.

Ama chi yeno Dihvo vo Jesucristo

²¹ Ura min ne, din Vaco Dendiohs che ama chi yeno Dihvo vo, ne covah ye:

—Chida man, ndih che dendah ne vahchetero man, iyehse man. U rendevá numacuahn vedeyeno yavenan ne, te chihco ndeh ne vededevano yahn ne nan ihyan che rahco ye che ama devano ye, ne cah ne, chi devano ihyan che necun ye. Chidá, tihca din ne, te tihca nahn man ne.

²² Tuhme rahn ye ri ye ihyan che nduco ye:

—Chidá ne, ndahco ye nducuahñ dehtenduh tah. Nde ama ihyan hua rendihche ye duh che Daya Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche ye u, te u che Daya ye. Nde ama ihyan hua rendihche ye Chidá, atenan u, Daya ye man, ihyan che tendahnún ihyan man, rendihche nuhn ihyan.

²³ Chaconan ye ndihchero ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva vih rahn ye nduco ye:

—Nchuhn ne, ama ndah ro yahn ne, ²⁴ te rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan profeta man, rey man, che chahte ye a rahn me, chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn, ate hua ndaca ndihchero ye. Chenan ino ye che cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate hua ndaca chihnevan ye.

Ejemplo yahn ama sahn nación yahn Samaria

²⁵ Ama sahn devano ley che dirun Moisés ne, cava che

tumerande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín cava che conán vahchetero numacuahn ro ne?

²⁶ Tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Deh che ndirun nan ley che dirun Moisés ne? ¿Taca renehn ne?

²⁷ Ndahconan se:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn man, numa ine man, numacuahn fuerza yehn man, numacuahn vederendedecadino yehn man. Namin codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahine man di.”

²⁸ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahca ndahconen. Ndete che tihca din ne, conen vahchetero numacuahn ro.

²⁹ Ate nducote hua nahn se che cora vedecuihno yahn se ne, tumerune se Dihvo vo:

—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?

³⁰ Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, chica ye yan Jerusalén, cuahn ye yune che renda yan Jericó. Min tahn nun sahn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tahn ye, ne conahn se. ³¹ Ura min chuh ama chidocuyan nan che quendite ihyan che ntaca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.

³² Namenan me ne, chuh tama chidocuyan, ama levita,

ihyan che redin cudado nan ta. Ndiherero ye che quendite ihyan che ntaca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye. ³³ Ate chihno min ne, nda ama sahn naci6n yahn Samaria nan che quendite ihyan che ntaca yah me, ne quenah vahino se ihyan. ³⁴ Chahn nda se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuah nan yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dame yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ama vah, ne min din se cudado ihyan. ³⁵ Tama ro me, ura che a cahn se ne, tendah se tume, cah se sahn che vaco min, ne rahn se ri se vih: "Codin cudado ihyan cuh, ne cuahn che ndaconan ne, nedihve yehn tava ca tume che toh nduco ye."

³⁶ Tuhme tumerone Dihvo vo sahn:

—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sahn duco chahn ne?

³⁷ Ndahconan se yahn ye:

—Sahn che din se vedevahino nduco ye tahque yahino se ihyan.

Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahca ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoyaca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vaco Marta nduco Maria

³⁸ Chihno min ne, chahn Dihvo vo ama yan lihn, vaco ama ndahta che duche te Marta. ³⁹ Marta ne, va ama tahh coh te che duche te

María. Tahh min ne, chihnde te nan Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye. ⁴⁰ Ate Marta ne, ama va ntiyon yahn te, ne chahn te nan Dihvo vo, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihve, ¿a hua rihco ne cudado che tahh coh ne, rihcoman te u nduco ntiyon yahn nuhn? Cahma ne co ne tahh che conan te u.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo yahn te:

—Marta, Marta, di ne, ama rendedecadine yahn ntiyon yehn. ⁴² Ate va ama nan che tahque cochihve. María ne, tendahnun te cha che tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhca che covah vo

¹ Ama yune ne, revah Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covah ye ne, rahn ama ihyan ap6stol ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, covah nuhn nduhca che chicuahn Juan Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.

² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che covah nchuhn ne, cahma ne tuhca: Chida nuhn che va ne vahchetero, ndahca che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ne.

Ndahca che cahcantiyon ne nducoyaca ihyan.

Nduhca che rinahn nducuahh che nahn ne vahchetero ne, tuhca conahn muhn iyehhse cuh.

3 Cuete ne che cheh nuhn
man nduhca che rete
ne ro ro.

4 Cuenchahco ne nunde yahn
nuhn, te namin nuhn
ne, renchahco nuhn
yahn nducoyaca ihyan
che rendihco ye yahn
nuhn.

Hua cuahnecun ne che
tumerande chundah
nuhn.

Cuendedevahn ne nuhn
yahn nducuahn che
chihnga.

5 Tuhme quendi Dihvo vo,
ne rahn ye:

—Ndete che nan mah
yan, cahñ ama cha nchuhn
vaco amigo yahn ne, ne
cahma ne nduco ye: “Com-
biero, teche ne o ino pan,
tumenán, 6 te ama amigo
yahn nda ye ndevaco, ne
metah dehva che cah cheh
ye”, 7 ¿a ndahconan ye nde
chete vah tuhca ne?: “Hua
dendoh u, te a quendité nan
yundo nduco checahya yahn,
ne chendevah ne, a ntude.
Hua co necuán té che rique.”

8 Rahn rí nchuhn te andahre
hua necuan ye, te ye cava
che amigo yahn ne ihyan,
ate ndete che quendi ne
caca ne ihyan ne, necuan ye
te ye nducuahn che nahn
ne. 9-10 Namin rahn rí
nchuhn: Cuica ne dehtenduh
che nahn ne Dendiohs, ne
te ye nchuhn. Tihca, te
nducoyaca ihyan che rica ye
ne, rendonda tah ye. Ihyan
che renuhn ye ne, rendaça
ye. Ihyan che riyahve ye ne,
renane chendevah cava ye.

11 'Ndete che caca daya
ama cha nchuhn pan ne, ¿a

cah ne ama tu? O ndete che
caca daya nchuhn yahca,
¿a cah ne ama cu? 12 O
ndete che caca daya nchuhn
ama dute tuh ne, ¿a cah ne
ama itedahn? 13 Andahre
duhtuno ihyan nchuhn, ate
devano cah ne dehtenduh
che ndah daya ne. ¿A ndiyu
tahque nun te Chida nchuhn
che va ye vahchetero Vaco
Ndah yahn ye nchuhn cuahn
che caca ne?

*Rahn se yahn Dihvo vo Je-
sucristo te quenán cuma ye
vederihquentiyon yahn chun-
dah*

14 Ama yune ne, ndetendah
Dihvo vo vaco chihnga che
quenun ama se, nedin che
ndi lihme se. Cuahn che a
ndiquendah vaco chihnga
me ne, a chi cahñ sahn min,
ne ama cuahn ino ihyan.
15 Ate nahñ se ne, rahn se:

—Sahn tih ne, rende-
tendah se vaco chihnga, te
quenán cuma se vederi-
hquentiyon yahn chundah,
sahn min che ndinan se yahn
vaco chihnga.

16 Nahñ tun se che nahn
tumerande se Dihvo vo ne,
rica se che din ye ama ved-
erihno che caca vahchetero,
ndihchero se. 17 Ate de-
vano Dihvo vo deh che rend-
edecadino sahn chahn, ne
rahn ye ri ye sahn:

—Ndete ihyan che vate
ye rihquentiyon ye, cuahte-
cuhma ye van man ye nduco
vih ne, hua co quendi ye
cahcantiyon ye. Namin
ihyan che chenun ye ama
vah, ndete che cuahtecuhma
ye van man ye nduco vih ne,

hua co quendi ye, cuahtenun dāma ye. ¹⁸ Namin chundah, ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se ne, ¿tāca co quendi cahcantiyon se? Tihca tumeruné nchuhn, te rahn ne te nduco vederihquentiyon yahn chundah, rendetendāh vaco chihnga. ¹⁹ Ndete che rendetendāh vaco chihnga nduco vederihquentiyon yahn chundah ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn nchuhn che rendetendāh se vaco chihnga? Man sahn chahn cahma se co se nchuhn. ²⁰ Ate ndete che nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs rendetendāh vaco chihnga ne, codevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va van ne.

²¹ 'Cuahn che ama sahn dito va che redin nduco se cudado vaco se ne, nducuahn dehtenduh yahn se ne, ndahca va. ²² Ate ndete che nda tama ihyan che tahque dito ye che co sahn min ne, ndahco ndiya ye sahn, cahnevi ye nducuahn dehtenduh che redin nduco se cudado vaco se, ne necahn mahñ ye nduco combiero yahn ye nducuahn che cahnevi ye yahn se.

²³ 'Thyan che hua rinduco ye u ne, tan ye nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.

²⁴ 'Cuahn che a ndiquendāh vaco chihnga ama ihyan ne, rechica nan yahn cuma, renuhn nan che conun. Ndete che hua renda

nan che conun ne, rendedecadino: "Nahn tūn nan che ndiquendāh." ²⁵ Cuahn che rendaconan ne, rentaca ihyan min nduhca ama vah che ndahca nto dave nde tuno necuco. ²⁶ Tuhme rahn regua te ndache vaco che tahque chihnga, ne renda ihyan min, ne tahque rechuhrihñ ye che co ro menan me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

²⁷ Ura che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, ama dito rahn ama ndahta van ihyan:

—¡Ndah ro yahn ihyan ndahta che chacoyahn ye ndih man, che tave ye ndih man!

²⁸ Dihvo vo ne, rahn ye:

—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs man, redinahn ye man.

Ihyan nunde ne, rica ye ama vederihno ndihchero ye

²⁹ Cuahn che ama ndo dāma ihyan ne, rahn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate vederihno ne, hua ndaca ndihchero ne. Atenan ama vederihno nduhca vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndaca ndihchero ne.

³⁰ Nduhca che ndihchero ihyan yan Nínive vederihno che din Dendiohs nduco Jonás ne, tihca conahn ama vederihno nduco u che rinducó nducoyaca ihyan,

ndihchero nchuhn che vate ne man ro cuh. ³¹ Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan reina che va te cuahn yahn ndiya, caca nunde te yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te tahn min ne, chica te yahn yahn, ne nda te, chihnevan te vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yahn che co Salomón, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u. ³² Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan ihyan yan Ninive, caca nunde ye yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yahn che co Jonás, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

³³ 'Nde ama ihyan hua rihco ye ama yahn man ama cajún, ate rihco ye nan che yaco cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. Tihca ndudo yahn, te hua co conun ndeh. ³⁴ Ndutenan nchuhn ne, nduhca ama yahn che redin che ri ro nan ne. Chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn che redin che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde hua conahn ne. ³⁵ Chemin che nahn che cahco nchuhn cudado

chedave yahn ne cava che ndah conahn ne. ³⁶ Ndete che tihca cahco ne cudado ne, chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn ndah che din che conahn ndah ne.

Sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vacoqan se

³⁷ Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ne, yahve ama sahn fariseo ihyan che cahc ye vaco se, cheh ye nduco se. Chenda ye vaco se, ne cuahn che nda ura ne, chihnde ye nan mesa. ³⁸ Ndihchero sahn fariseo me che hua nano ye tah ye nduhca costumbre yahn se, ne ama cuahn ino se chi. ³⁹ Rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn sahn fariseo ne, ama renano ne vaso man, cuh man. Ate chete chedave yahn man ne ne, ndito vede idihya man, nducuahn che chihnga man. ⁴⁰ ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuahn menan ye? ⁴¹ Cuedin nchuhn vedevahino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenan ne nan Dendiohs.

⁴² 'Nchuhn sahn fariseo, iyah ri cava nel, te deman riya yahn ive man, aruda man, dehtenduh yata man, recah ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs man, vedeyahino yahn ye man, andahre chemin che tahque rigonun chihve ne, rihcoman

ne. Nduhca che redinahn ne yahn riya ne, tihca codinahn ne yahn nducuahñ.

⁴³ 'Nchuhn sahn fariseo, iyah rí cava ne!, te renan ino ne cuahte ne chete yaco nan silla che rahte ihyan ndinan. Namin renan ino ne che nevahñecun ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuahn ndihve.

⁴⁴ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, iyah rí cava ne! ¡O nan o chende ne! Nchuhn ne, nduhca yayan che a nincheh, che vatechica ihyan menan nde hua devano ye che yayan, tihchan ne.

⁴⁵ Tuhme rahn ama sahn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahñ, cuahn che tihca rahn ne ne, nde nuhn, chihnga riya yahn nuhn.

⁴⁶ Ate rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin nchuhn, sahn devano ley che dirun Moisés, iyah rí cava ne!, te recah rihñ nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihñenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate man ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.

⁴⁷ ¡Yah rí cava nchuhn!, te rahto ne yayan yahn ihyan profeta che man indihñe yahn ne, chihno ye ihyan.

⁴⁸ Nchuhn ne, devano ne che din indihñe yahn ne, ne dama ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yayan.

⁴⁹ 'A yahn che tihca redin nchuhn che rahn Dendiohs

numacuahn vededevano yahn ye: “Dechuh ihyan profeta man, ihyan apóstol man, ne cahno se nahn ihyan chahn, ne nahn ye ne, din tan se nduco ye.” ⁵⁰ Dendiohs va che techecade ye yahn ihyan che vate ye man ro cuh, te ndehde dame ye yun yahn nducoyaca ihyan profeta che chihno ihyan nde nan che canan iyehñse. ⁵¹ Ndehde dame ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mendahn yahn nan ta nduco yaco chahte. Tihca rahn rí nchuhn, te yun yahn nducoyaca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate man ro cuh.

⁵² 'Nchuhn, sahn devano ley che dirun Moisés, iyah rí cava ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi man nchuhn, nde hua rahñecun ne che quendi ihyan chenahn.

⁵³ Cuahn che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, chi tan se nduco ye, ne ama ndeh nan dehtenduh retumerune se ihyan. ⁵⁴ Nduco tihca ne, retumarande se ihyan, te nahn se che cahma ye ama ndudo che hua ndahca, cava che co caca nunde se yahn ye.

12

Ndudo che ricuahñ sahn fariseo ne, nduhca ya yahn pan

¹ Ura min ne, ama yahn ihyan ndo dama ye nde tuno raconda vih ye. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado nduco ndudo che ricuahn sahn fariseo, te o nan o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhca che rendih ya yahn pan.
² Nducuahn che va cuahn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va che cadino ihyan. ³ Tihca, te che rente nchuhn cuahn deman ne nduco vih ne, va che cadino nducoyaca ihyan. Namin che rahn nchuhn cuahn chete vah ne, va che cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vah vo

⁴ Ate nchuhn amigo yahn, rahn ri nchuhn te hua din vah ne sahn che rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se. ⁵ U có nchuhn duh che din vah ne. Codin vah ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye nchuhn van ruchiyahn. A Ihyan min che codin vah nchuhn.

⁶ Yahda cahya ne, nde hua rignonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co tume cahya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite. ⁷ Nde yudo tin queri ama nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vah nchuhn, te tahque rignonun chihve nchuhn che co ama yahn yahda cahya.

Ihyan che renevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo nan nducoyaca ihyan

⁸ Rahn ri nchuhn te adeduhno ihyan che renevahnecun ye u nan nducoyaca ihyan ne, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndevá ihyan min nan nducoyaca ángel yahn Dendiohs. ⁹ Ate ihyan che hua renevahnecun ye u nan nducoyaca ihyan ne, hua ndevá ihyan min nan ángel yahn Dendiohs.

¹⁰ Adecoduhno ihyan, andahre chihnga cahma ye yahn u che rinducó nducoyaca ihyan, co ca ndaca ye vederenchahco. Ate ihyan che cahva ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs cava ye.

¹¹ Cuahn che quenda se nchuhn chete yaco man, nan juez man, nan intiyahn man ne, hua ndedecadino nchuhn deh cahma ne, o taça cahma ne, ¹² te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che cahma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

¹³ Rahn ama se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cahma ne co ne sahn dihnó che cahmahn se nducó dehtenduh che chihco indihnte yahn nuhn.

¹⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndao, ndiyu juez u cava che cahcantiyón che

cahmañh nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.

¹⁵ Tuhme rahn ye ri ye nducoyaça ihyan:

—Cuihco nchuhn cudado, ne hua din yahino ne vedecuihca che va iyehñse cuh, te andahre ama va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Ama sahn cuihca che hua renahn se

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ama sahn cuihca, ne ama nduyo ne, ama chi chendata yahn se. ¹⁷ Tuhme ndedecadino se: “Man ne, ¿taça dín?, te ametah ti nan che cuih ndáh ndute ndata yahn. ¹⁸ Tuhca dín. Ntihné nducuahn vahyaça yahn, ne cañó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute ndata yahn. ¹⁹ Ama va vedecuihca yahn ça va ndeh nduyo. Man ne, cuhnde táhn, chéh man, cúh man, co yenó man.” ²⁰ Ate rahn Dendiohs ri ye sahn: “Hua renehn. Man yan cuh, va che coh. Ama nedin dame vedecuihca, ate man ne, nde hua devene duh che ndah yahn.”

²¹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Tihchan ihyan che rene din dama ye vedecuihca ça va man ye, ate nan Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudado ihyan yahn ye

²² Rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chemin che rahn ri nchuhn. Hua cuahcoran ne taça din ne che ndaca cheh ne, nde hua cuahcoran ne ça va tino yahn ne. ²³ Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yan che co che reh ne, ne man nchuhn ne, tahque chenun yan ne che co tino che rahtenun ne. ²⁴ Condihe nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndata, nde metah nan che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque rigonun chihve nchuhn che co yahda! ²⁵ ¿Duh nchuhn che andahre ama rendedecadino ne, co tihdenan ne mañh metro che yaço ne? ²⁶ Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vahche, ¿dehco che ama rendedecadino ne yahn dehtenduh chenahn?

²⁷ Condihe nchuhn taça rihta nanda. Nde hua rendahyon, nde hua rah cuhe, ate rahn ri nchuhn te tahque ndahchan ro nanda che co tino che quenun Salomón, andahre ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye. ²⁸ Dendiohs ne, redin ye che riya nanda viyata andahre ama ro rihnde, ne tama ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudado nchuhn? ¿Dehco che ama doh ritahno ne tuhme? ²⁹ Chemin che hua cah rihn man ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne man, deh cuh ne man. ³⁰ Ihyan iyehñse ne, ama rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va

Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan. ³¹ Dinoca cuahne-cun nchuhn che cahcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenan ca ye te ye nchuhn.

³² 'Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vah ne, te Chida ne ne, nahn cahcantiyon ye nchuhn.

³³ Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevahino nduco. Codin nchuhn che ndah cava che ndeva ne che ndah vahchetero. Chemin ne, nduhca ama vedecuihca che hua co cahnevi sahn duco man, hua co detoh iteduhn man. ³⁴ Tihca, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyan ihyan

³⁵⁻³⁶ 'Cuahn che rahn ama ihyan vihco nan che rihnevaco ihyan ne, rahtenun sahn decahya yahn ye cudado vah. Vateyan se cava che ndetahno che nta dihve se yahve ye ne, aderano se nahne se chendevah. ³⁷ Ndah ro yahn sahn decahya che vateyan se ura che nta dihve se. Cuaco rahn ri nchuhn te man ye cuacondihte ye mesa, ne cahco ye sahn che cheh se. ³⁸ Andahre nan man yan, o a nino co dave nta ye, ndete che nta ye sahn che vateyan se ne, ndah ro yahn se. ³⁹ Cuedevano nchuhn te ndete che devano ama ihyan deh ura nda sahn duco ne, cuhndeyan ye, ne hua cah

yune ye che condā se chete vaco ye, duco se. ⁴⁰ Nchuhn ne, tihca cuahteyan ne, te u che rinduco nducoyaca ihyan ne, adenān nda ura che nde tah hua vate ne cudado.

Ejemplo yahn mozo

⁴¹ Tuhme tumerune Pedro: —Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn deman nuhn, o yahn nducoyaca ihyan ne?

⁴² Ndahconan Dihvo vo: —¿Cha sahn decahya che cahco dihve se ntiyon tah se cava che cahcantiyon se vaco ye man, cahcacheh se mozo yahn ye man? ¿A ndiyu sahn che redinahn se man, che rino nan se man? ⁴³ Ndah ro yahn sahn che nta dihve se sahn che redinahn se ntiyon yahn ye. ⁴⁴ Cuaco rahn ri nchuhn te cahco dihve sahn min ntiyon tah se cava che din se cudado nducuahn ntiyon yahn ye. ⁴⁵ Ate ndete che rahnco ama cha sahn decahya te hua nun nta dihve se, ne cuanan redin tan se, rahn se sahn mozo yahn ye man, tahn mozo yahn ye man, reh se man, rih se man, ricoh se man ne, ⁴⁶ nta dihve se ro che hua quenān rino se, ura che hua devano se, ne din ye castigo sahn nduhca che redin ihyan castigo sahn che hua redinahn se.

⁴⁷ 'Sahn decahya che a devano se dehtenduh che nahn dihve se, ne hua dinahn se ne, ama chahte castigo co se. ⁴⁸ Ate sahn decahya che hua devano se, ne din se dehtenduh che hua ndahca ne, hua nduh chahte castigo co se. Adecoduhno ihyan

che chahte ntiyon conda tah ye ne, ndahva ndehde dame ye, ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon conda tah ye ne, nde tahque ndeh ca ndehde dame ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte canda ihyan

⁴⁹ Cava u ne, cuahte canda ihyan van man ye nduco vih anduhneca ndete che a chih yahn muhn iyehanse cuh, ne jama nahn ndete a riche! ⁵⁰ U ne, va che ama chuhrin, ne jama yah nahn ndete che a conahn! ⁵¹ ¿A rahco nchuhn che nda muhn iyehanse cuh cava che ndahca cuahtenan ihyan nduco vih? Rahn ri nchuhn te hua, te nda cava che cuahte canda ye nduco vih. ⁵² Cuanan nde meniyon, ndete che uhn ihyan chenun ye ama vah ne, ino ye co tan ye nduco o ye. ⁵³ Ihyan chahn ne, co tan ye nduco sahn daya ye, ne sahn daya ye ne, co tan se nduco chida se. Ihyan ndahta ne, co tan ye nduco tahn daya ye, ne tahn daya ye ne, co tan te nduco chaco te. Namin co tan ihyan ndahta nduco tahn decuno ye, ne tahn decuno ye ne, co tan te nduco indahn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

⁵⁴ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye nduco nducoyaca ihyan:

—Cuahn che rendihchero nchuhn che renecuan man cuahn nan che rehche yahn ne, ndetahno rahn ne te cuan co, ne tihca ri. ⁵⁵ Namin cuahn che rano yuhneyahn

ne, rahn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihca ri. ⁵⁶ ¡O nan o chende nchuhn! Devano nchuhn cuahn che co ihno man, cuahn che cuan co man. ¿Dehco che hua devano ne deh ri ro cuh che vate ne? ⁵⁷ ¿Dehco che hua rendedecadino man nchuhn cha che tahque ndah din ne nan Dendiohs? ⁵⁸ Numanahn che chahn ama cha nchuhn nan intiyahn nduco sahn che tan se nduco ne ne, codin nun ino ne, cuenedin ndah ne ndudo nduco se cuahn yune, cava che hua quenda se ndih nan juez, ne necah ye ndih tah policia cava che tihyon se ndih vacoyahn. ⁵⁹ Rahn ri ndih te ndete che hua nedin ndah ne ndudo nduco se ne, hua ndiquendah ne vacoyahn nde cuihno nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹ Ura min ne, min chenaneve ihyan, ne necah cuande ye Dihvo vo nduhca che chahno sahn estado yahn Galilea chi, che chihquentiyon Pilato sandado che chihno se sahn, ura che rihno se ite che co te vedino nan ta. ² Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A rahco nchuhn che sahn Galilea chahn che tihca chih se, tahque chendihco se nunde van nducoyaca ihyan Galilea? ³ Rahn ri nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che conda nducoyaca ne.

⁴Namin, ¿a rahco nchuhn che ihyan che ntihton ino chahn che chendah ndudo torre yahn Siloé, tahque chendihco ye nunde van nducoyaca ihyan yan Jerusalén? ⁵Rahn ri nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda nducoyaca ne.

Ejemplo yahn yahn higo che hua ri yahn

⁶Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, ndihche ye ama yahn higo van yahn ndata yahn ye, ne ama yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne hua ndaca ye, te hua ri yahn. ⁷Tuhme rahn ye ri ye sahn che redin cudado yahn ndata chahn: “A ino nduyo che renda rinuhn ndute yahn yahn tih, ne hua dehva rendaca. Cuihque, te ¿dehco che ndere rehnevi fuerza yahn yahn nan che nti?” ⁸Ate sahn che redin cudado min ne, rahn se: “Dihvé, cuahnecon ne che cuandi ca yahn tih tama nduyo, ne ndahco cavá yahn yahn, ne cuahto yahn ndah duto. ⁹A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cahca nduhca che rahn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama ndahta che ruhte dame te

¹⁰Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ama yaco, ricuahn ye. ¹¹Min quenun ama ndahta che a ri ntihton ino nduyo che hua ri che ndo cuaco te.

Ruhte dame te, nedin ama vaco chihnga. ¹²Cuahn che ndihchero Dihvo vo tahn ne, cah ye tahn, ne rahn ye:

—Ndahta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.

¹³Tuhme nahn tah ye tahn, ne ndetahno ndo cuaco te, ne canan te rendeva te yavenan Dendiohs. ¹⁴Ate sahn ndinan yahn yaco me ne, chi tan se nduco Dihvo vo yahn che din ye che ndo cuaco tahn min ro che rahte tuhno ihyan. Rahn se nduco ihyan che chenun ye min:

—Va an ro che din vo ntiyon. Adecodehno ro chemin chan co chi nchuhn cava che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.

¹⁵Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Di ne, jo nan o chende! Ndete che chenan chiche itenine, o burro yehn chete vaco te, ¿a hua ntahte ite ro che rahte tuhno ihyan cava che cah te cuh te nune? ¹⁶Ndahta cuh ne, ndata yahn Abraham tahn nduhca di, ne a ntihton ino nduyo redin chundah che rechuhrihn te. ¿A hua redin yahn che ndedevahn tahn andahre ro che rahte tuhno ihyan?

¹⁷Cuahn che tihca rahn Dihvo vo ne, ama chi cuihnan nducoyaca sahn che hua ri rendihche se ihyan. Ate nducoyaca ihyan yan ne, ama yeno ye yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

¹⁸Tuhme rahn Dihvo vo:

—¿Deh nduhcā vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¿Deh nduhcā, cahmá che tihcā vederihquentiyon yahn ye? ¹⁹ Chemin ne, nduhcā ndute yahn mostaza che chino ama se nan yahn yahn se. Quendāh ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yahda redin ndahque te van dune.

Ejemplo yahn ya yahn pan

²⁰ Namin rahn Dihvo vo:

—¿Deh nduhcā, cahmá che tihcā vederihquentiyon yahn Dendiohs? ²¹ Chemin ne, nduhcā ya yahn pan che ndahchetāhn ama ndahta van ndeh yune pan, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

²² Quendi Dihvo vo cuahn ye van Jerusalén, ne rechuh ye van cahya man, van rahte man, ricuahn ye. ²³ Ama se ne, tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿a yahn ihyan che ndevahn ye ne?

Ndahconan ye:

²⁴ —Nduhcā che redin nun ino ihyan che condā ye chendevah che tuhco ne, tihcā codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co. ²⁵ Cuihno che necuan ama ihyan, necāhde ye chendevah vaco ye ne, ndete che ura min ndā nchuhn yahve ne: “Dihve nuhn, conāhne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.” ²⁶ Tuhme andahre

cahma ne: “Dama cheh dama chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn van vaco nuhn”, ²⁷ ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A rahn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihnga ihyan ne. Cuavi ne tan, cuahn ne van, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.” ²⁸ Tuhme che cuaco, cuaco nchuhn man, cheh dihyon ne man, te ndihchero ne Abraham man, Isaac man, Jacobo man, nducoyaca ihyan profeta man, che ndi dama ye nan che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuahn chevah vatendi ne. ²⁹ Namin ndo dama ihyan, caca ye numachahte iyehne, ne cuahte ye, cheh ndah ye nan che rihquentiyon Dendiohs. ³⁰ Tuhme ne, nahn ihyan che ndahnān ye man ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nahn ye che chenān ive ye man ne, quendahnān ye.

Rahn sahn fariseo te Herodes nahn cahno se Dihvo vo Jesucristo

³¹ Ura min ne, ndā neve sahn fariseo, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Conđaca ne muhn conāh ne, te nahn cahno Herodes ndih.

³² Ndahconan ye yahn sahn chahn:

—Cuahn nchuhn, ne cahma ne co ne yuhne min: “Conđihche, u ne, rendetendāh vaco chihnga, ne redin che rendoyahn ihyan cah man ro cuh man,

caviyan man, deman man. Tuhme cuihno din nityon cuh yahn.”³³ Ate va che quendi yune yahn man ro cuh man, caviyan man, deman man, te yan Jerusalen ne, a min va ndi che rihno se nducoyaca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cava ihyan yan Jerusalen

³⁴ Nchuhn ihyan yan Jerusalen, che rihno ne ihyan profeta man, recah ne tu ihyan che redечuh Dendiohs man, jama ndeh yune nda, te nahn nedin damá nchuhn nduhca che rene din dama chaco tuh daya te man reche te, ate hua cahne cun ne!³⁵ Condi hche nchuhn, te yaco yahn ne ne, cuhnde man, ne rahn ri nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che cahma ne yahn: “Ndeva vo yavenan ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah ntito

¹ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevaco ama sahn ndinan yahn sahn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye. ² Min quenun ama sahn che ndi se cah ntito, ne chahn nda se nan Dihvo vo. ³ Tumerune Dihvo vo sahn fariseo chahn man,

sahn devano ley che dirun Moises man:

—¿A nihnde cade che co din vo che ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno ihyan ne?

⁴ Ate hua ndahconan sahn chahn. Tuhme chetah ye tah sahn ntito me, din ye che ndoyahn se, ne ndedechuh ye sahn. ⁵ Chihno min ne, rahn ye nduco sahn chahn:

—Ndete che condahnun ama burro, o ama itenine yahn nchuhn chete veh ico ne, ¿a hua ndetendah nchuhn ite andahre ro che rahte tuhno ihyan?

⁶ Ate hua chi ndahconan sahn chahn nde ama ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nan rihnevaco ihyan

⁷ Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhca che retendahnun sahn chahn nan che cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:

⁸ —Ro che yahve ihyan ama cha nchuhn che cahne ne nan vihco che rihnevaco ye ne, hua cuhnde ne nan silla menan, te denan ndiyahve ye ama ihyan che tahque redin yahn che cuhnde ye min.

⁹ Ndete che tihca ne, ura che a va ne ne, cahma ihyan che vaco me co ye ndih: “Cuavi ne tan, cuhnde amigo yahn.” Tuhme cora vedecuihno yahn ne, ne necuan ne cahne ne cuhnde ne nan che rahte ihyan che dendah ye.

¹⁰ Cuahn che yahve ihyan ndih ne, tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne nan silla che rahte ihyan che dendah, ne cuahn che nda ihyan che vaco ne, cahma ye nduco

ne: “Amigo, cuihnde nan silla menan.” Tihca quendah yavenan ne nan ihyan che vate ye min. ¹¹Tihca, te ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che necun ye ne, conan ye.

¹² Namin rahn Dihvo vo nduco sahn fariseo che vaco me:

—Cuahn che yahve ihyan cava che cah, cheh ye ne, hua yahve amigo yehn man, dihne man, ihyan yehn man, ihyan cuihca che vate ye nino ndevaque man, te ihyan chahn ne, co ndahco menun ye yehn. ¹³ Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque ndah coyahve ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve nan ye man. ¹⁴ Ndete che tihca din ne, ndah ro yehn, te ihyan chahn ne, hua co ndahco menun ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche Dendiohs tenahn che ndah ihyan ye nan ye ne, ro min ndahco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

¹⁵ Chihnevan ama sahn che nduco se va se reh se, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye cheh ye nan che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, yahve ye ama yahn se che cah se cheh vino se ndevaco ye.

¹⁷ Ura che a quendihte mesa

ne, dechuh ye sahn decahya yahn ye che cahma se nduco sahn chahn: “Cahn nchuhn, te a va yan nducuahn.” ¹⁸ Ate nducoyaca se ne, canan chica se che din chahtino ye yahn se. Ama se ne, rahn se: “Cade ca ama ndi yahn, ne va che cahndihcheró. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ¹⁹ Tama se ne, rahn se: “Ca uhn yanda itenine ruhnyahn, ne va che cahndihchenan ite nan ntiyon. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ²⁰ Tama se ne, rahn se: “Cade chihnevaco, ne chemin che cahme co ihyan te hua co cahndihcheró.” ²¹ Ndaconan sahn decahya me, ne neco se dihve se nduhca che rahn sahn chahn. Chi tan dihve se, ne rahn ye ri ye sahn decahya me: “Cuehn tenun tenun no cuahn ndihve man, cuahn yune man, ne ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve nan ye man, quenda ihyan muhn ndevaco.” ²² Cuahn che ndaconan sahn decahya me ne, rahn se: “Dihvé, a dinahn che rahn ne, ate va ca nan che cuahte ihyan.” ²³ Rahn dihve se ri ye sahn: “Cuehn cuahn yune man, tinduh cuahn chihto man, ne codin fuerza ihyan che chi ye cava che cuto ihyan vaco. ²⁴ Rahn te nde ama sahn che yahvé menan ne, hua cheh vino se che ndihcoyan.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che

chuhrihn ye

²⁵ Ama yahn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

²⁶—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye chida ye man, chaco ye man, ndahta yahn ye man, daya ye man, dihno ye man, cahve ye man, vida yahn man ye man, cava che co conduco ye u. ²⁷Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cava u ne, hua co conduco ye u. ²⁸Adecoduhno nchuhn che cahno ne ama vah, za hua dinoca retendah cuande ne tava nahn cava che tuno vah me? ²⁹Ndete che cahco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyaca ihyan che ndihche ye ne, cahyon nan ye, ³⁰ne cahma ye: “Sahn tih ne, canan rihno se ama vah, ne hua chicha se tuno.” ³¹Namin ama rey che va che cahn ye cuhma ye nduco tama rey, za hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandado yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tama rey che cochi ye nduco ndico mil sandado? ³²Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sahn che cahn se menun ye, cahma se nduco rey min cava che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih. ³³Tihca, te adecoduhno nchuhn che hua cahcoman ne nducuah yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

³⁴’Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, zdehra nduco ndo dine? ³⁵Va che cora, te hua cochihve, nde cava che cotave ndiyahn, nde cava che cuahto duto chendata. Nducoyaca nchuhn, jcuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh!

15*Ejemplo yahn itecuche che chinda te*

¹Rahn nducoyaca sahn rica tumecadiyo man, sahn nunde chenahn man, nan Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye. ²Yahn chemin che ri yudo yahn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moises man, ne rahn se yahn Dihvo vo:

—Sahn tih ne, rinduco se sahn nunde, ne reh se dama nduco se.

³Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sahn chahn:

⁴—Ndete che ama cha nchuhn va ama ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ama te ne, za hua cahcoman ne ite che cun raco ntihyon cun chahn viyata, ne cahn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nan che ntaca ne ite? ⁵Cuahn che a ntaca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite. ⁶Cuahn che nta ne ne, nedin dama ne ihyan nino ndevaco ne man, ihyan rendihche ne man, ne cahma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yahn che

chinda te ne, a ntacá ite.”
 7 Ráhn rí nchuhn te tihca tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cava cun raco ntihyon cun ihyan che rahco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

8 'Ndete che ama ndahta che va ndiche tume diyahngua yahn te, ne conda ama ne, ¿a hua nahn yahn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nan che ntaca te? 9 Cuahn che ntaca te ne, nedin dama te ihyan nino ndevaco te nduco ihyan rendihche te, ne cahma te co te ihyan: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntacá tume yahn che chinda.”
 10 Ráhn rí nchuhn te tihca co yeno ángel yahn Dendiohs cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sahn yuno che ndere quechica se

11 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tama ejemplo:

—Ama ndaco ne, chahte o daya ye. 12 Sahn che ive me ne, rahñ se ri se chida se: “Chidá, te ne vedecuihca che va che cahco ne yahn.” Tuhme cahmahñ chida se vedecuihca yahn ye, ne cah ye sahn. 13 Chihno neve ro ne, chihcoyan se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nan yahn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se. 14 Cuahn che a chihno toh se tume yahn

se ne, ama chihnde cuico yahn nan che quenán se, ne canan ama yah chahno se. 15 Chica se ntiyon din se ama ihyan che yan vaco ye min, ne dechuh ye sahn, din se cudado cuche yahn ye. 16 Nde dehtenduh dima che reh cuche chahn ama nahn cheh se, ate nde dehtenduh chemin chan, hua rendaça reh se. 17 Tuhme necahco se, ne ndedecadino se: “Ama yahn ihyan redin ntiyon chenán ye vaco chidá, ne ama va che reh ye. Me u ne, muhn quenán, adeche coh cuicó. 18 Tahque ndah che nahñ yahn chidá, ne cahmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. 19 Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yahn. Man ne, có nduhca ama mozo yahn ne.” 20 Tuhme ndonun yune se, conahn se yahn chida se.

'Yahn ca va che nta se, ne ndihchero chida se sahn. Quenan vahino ye sahn, ne chahn ye rano ye, chahtemahn ye sahn, tenan ye sahn. 21 Rahñ se ri se ihyan: “Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yahn.” 22 Ate chida se ne, rahñ ye ri ye sahn decahya yahn ye: “Tenun tenun no cuetendah nchuhn tino che tahque ndah, conun se man, chinetañ che conun tah se man, ndaco che conun cah se man. 23 Cuahn nchuhn, ngua ne ama itenine che vihche te, ne cuihno ne ite. Chuh vo ite,

16

ne din vo vihco, ²⁴ te sahn dayá cuh ne, a ndih se che rahcó, ate man ne, ndaconan se. A dendá sahn, ate man ne, a ntacá sahn.” Tuhme canan ihyan chahn vihco vedeyeno.

²⁵ Sahn daya ye che menan me ne, quenan se viyata, ne cuahn che ntá nino se ndevah ne, chihnevan se che re-tive ihyan man, rendeh ye man. ²⁶ Tuhme cah se ama sahn decahya yahn chida se, ne tumerune se sahn deh che ri min. ²⁷ Ndahconan se: “A ntá sahn dihno ne, ne hua dehva chahno se chi. Chemin che chihquentiyon chida ne che coh ama itenine che vihche te.” ²⁸ Chi tan sahn che menan me, nde hua nahn ndonda se vah. Tuhme quenda chida se, chica ye favor sahn che ndonda se vah. ²⁹ Ate ndahconan se yahn ye: “U ne, cuahn dama redín ntiyon nduco ne, ne hua rahcotahn yahn ne. Nde ama yune hua te ne amare ama chivato lihn cava che cheh yeno nduco amigo yahn. ³⁰ Ate cuahn che ndaconan sahn daya ne tih che ndere toh se tume yahn ne nduco ndahta che ndere vatechica te ne, chihquentiyon ne che chih ama itenine vihche cava se.” ³¹ Tuhme ndahconan chida se: “Dayá, di ne, cuahn dama quenenducó, ne nducuahndeh dehtenduh yahn ne, a yehn. ³² Ate ndahca che cah yeno vo chedave yuhn vo, din vo ama vihco vedeyeno, te sahn dihne ne, a ndih se che rahcó, ate man ne, ntá se. A denda vo sahn, ate man ne, ntaca vo sahn.”

Ejemplo yahn ama sahn duhtuno ihyan che va tah se ama ntiyon

¹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chihnde ama ihyan cuihca che quenan ama sahn che redin se cudado ntiyon yahn ye, ne chahn ihyan nuhnde ye sahn nan ye che ndere retah se dehtenduh yahn ye. ² Tuhme cah ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

“¿Deh chu che renuhnde ihyan di nan? Cuente cuende u yahn ntiyon che quenendeh, te cahneví ntiyon che va tah.”

³ Tuhme ndedecadino se: “¿Taca dín man?, te dihvé ne, cahnevi ye ntiyon che va tah. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete che ndere cacá chéh ne, cuihnán. ⁴ A ntá tén taca dín cava che nevahnecun ihyan u vaco ye cuahn che a cahnevi dihvé ntiyon che va tah.” ⁵ Tuhme cah se queri ama ihyan che chendihco ye yahn dihve se. Tumerune se ama ye: “¿Tava quendihque yahn dihvé ne?”

⁶ Ndahconan ihyan min yahn se: “Ama ciento barril aceite quendihcó yahn ye.” Rahn se ri se ihyan: “Ti va niyon che quenendeh caca. Cuihnde, ne menchahte no cuahconehe caque o raco ndiche.” ⁷ Chihno min ne, tumerune se tama ye:

“Di, ¿tava quendihque yahn dihvé ne?” Ndahconan ye yahn se: “Quendihcó ama ciento cade trigo yahn ye.”

Tuhme rahn se ri se ihyan: “Nga caca yehn. Cuahcone hn cun raco.”⁸ Cuahn che checadino dihve ntiyon me ne, ndeva ye yavenan sahn min che ndere retah se dehtenduh yahn ye, yahn che ama vivo se.

Tuhme rahn Dihvo vo:

—Man ro cuh ne, ihyan nunde ne, tahque vivo ye che co ihyan che riquendi ye vederihquentiyon Dendiohs.

⁹ 'Chemin che rahn ri nchuhn: Cotoh ne vedecuihca andahre chihnga, ne nduco chemin ndaca amigo yahn ne, cava che nda ro che coh ne ne, co cuahtenan ne vahchetero.

¹⁰ 'Ihyan che hua reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin hua reduco ye andahre che ndeh, ne ihyan che reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin reduco ye ndete che ndeh. ¹¹ Ndete che hua toh nchuhn vedecuihca che va tah ne cava che din ne che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn Dendiohs, din ne? ¹² Ndete che hua redin nchuhn cudado dehtenduh yahn ihyan che rihco ye tah ne ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn man ne?

¹³ 'Nde ama ihyan hua co conan cuma ye o dihve ye, te tahque din yahino ye ama che co tama, ne quendi ye nduco ama, ne cahcoman ye tama. Hua co din yahino nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

¹⁴ Rihnevan sahn fariseo che chenun se min che tihca

rente Dihvo vo, ne riyon nan se ihyan, te yahino se vedecuihca. ¹⁵ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, redin ca ne che ndah ihyan ne nan ihyan. Ate Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che ama richihve che rahco ihyan, ate nan Dendiohs ne, hua richihve.

¹⁶ 'Ley che dirun Moisés nduco ndudo che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde nda ro che nda Juan Bautista. Nde tahn min ne, rahndudo ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan redin nun ino ye che nahn dinahn ye.

¹⁷ 'Tahque nun nto iyehanse che co che cuavi ama ch-enelihn nan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁸ 'Adecoduhno ihyan che tehche ye ndahta yahn ye, ne cahnevaco ye nduco tama te ne, din duche yahn ye che nihnevaco ye. Namin ihyan che cahnevaco ye nduco ama tahn che ntehche inchahn te tahn ne, din duche yahn ye che nihnevaco te.

Ejemplo yahn ama sahn cuihca nduco Lazaro

¹⁹ 'Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ama sahn cuihca che renun se deman cuahno tino ndah, ne ama va deman cuahno che ndah reh se ro ro. ²⁰ Tahn min ne, namin chihnde ama ihyan chevah che duche ye Lazaro, ne ama ndechendih yute ihyan. Quendite ye chendevah yahn sahn cuihca

me, ²¹ ne ama nahn cheh ye andahre dache che ra man mesa yahn se. Nde yahna rendá te, riyavenan te nan yah yahn ye. ²² Cuahn che ndá ro che chih ihyan chevah me ne, quenda ángel ihyan vahchetero, ne min quenan Abraham. Adiva ne, chih sahn cuihca me, ne chihche ihyan sahn. ²³ Cuahn che rechuhrihn se van ruchiyahn ne, chenihyon nan se, ne ama yahn ndihchero se Abraham. Namin ndihchero se Lázaro che quenan ye min. ²⁴ Tuhme cah se: “Chidá Abraham, conan vahino ne u. Cuedechuh ne Lázaro, decahnda ye tin ndutetah ye van nune, cava che ndedevan ye chihyá, te ama rechuhríhn muhn van ruchiyahn.” ²⁵ Ndahconan Abraham yahn se: “Dayá, cuenecahque te ama ndahca chehne cuahn che quenon iyehense, ate Lázaro ne, ama yah chahno ye. Man ne, ama ndahca quenon ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tan nan che quenon. ²⁶ Avane ne, a nihnde cade che ihyan che chenon ye muhn, andahre nahn cahn ye tan, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenon ye tan ne, hua co chuh ye, chi ye muhn.” ²⁷ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cahn ye vaco chidá, ²⁸ co ye uhn sahn dihnó che vate se min, cava che hua chi se muhn nan che rechuhrihn ihyan nunde.” ²⁹ Rahn Abraham ri ye sahn: “Min

va ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun ihyan profeta man, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se.” ³⁰ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, hua retumacah se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ama ihyan che a ndih ye, cahn ye, yahve ye sahn ne, tuhme che cuaco, nto ino se nunde yahn se.” ³¹ Ate rahn Abraham ri ye sahn cuihca me: “Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ama ihyan che a ndih ye, cahn ye, yahve ye sahn.”

17

Riyahve Dihvo vo Jesucristo ihyan cava che hua cuahtendihco ye nunde

¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—A cade no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate iyah rí cava adecoduhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenahn nunde! ² Tahque ndahca cava ihyan min che dechiche ihyan ama tu yudo dando ye, ne cuacondahnun ye ihyan van nuniyahn, che co che din ye che condihco ama cha ihyan chuhn che necun ye nunde. ³ Cuihco nchuhn cuado.

'Cuahn che din tan ama ihyan nduco nchuhn ne, coyahve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihca din ye ne, cuenchahco ne yahn ye.

4 Andahre ndache yune che ama ro din tan ama ihyan nduco nchuhn, ate ndete che namin ndache yune rendaconan ye, ne rahn ye: “Yah ri che tihca dín”, tuhme ne, cuenchahco ne yahn ye.

5 Ihyan apóstol ne, rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Cuenan ne nuhn çava che cotahno ndah nuhn.

6 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndete che ritahno nchuhn amare tah sihn, co çahcantiyon ne yahn tih: “Cuavi tan, cuehn, cuandi van nuniyahn”, ne dinahn yahn ne.

Nduhca che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

7 Ndete che va ama mozo yahn nchuhn che ruhn se yahn, o redin se cuçado itenine, ura che ndaconan se che chahn se viyata, ça ndetahno cahma ne co ne sañ tuhca?: “Cuechoh, cuihnde nan mesa, cheh.”

8 ça ndiyu tahque ndah che çahcantiyon ne sañ tuhca?: “Cuedendah comida, cuihqueyan nan mesa, cuihque cuçado nahmin che cheh vinó. Cuihno cheh vinó, tuhme cheh vine.”

9 Cuihno din se nducuahn che chihquentiyon ne, ça va che neçah ne nundihve cuahn sañ ne? Hua. 10 Namin cuahn che a cuihno din nchuhn nducuahn che a va çade che din ne ne, tahque ndah che çahma ne co ne Dihve ne: “Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che nte ne nundihve cuahn nuhn, te

atenan ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin no che din nuhn.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sañ che ndi se cah che rechayute

11 Cuahn che cuahn Dihvo vo yan Jerusalén ne, chuh ye nan che rivah estado yahn Galilea nduco nación yahn Samaria. 12 Ura che a nda nino ye ama yan lihn ne, nda ndiche sañ che ndi se cah che rechayute. 13 Cah se:

—Dihve nuhn, Jesús, iconan vahino ne nuhn!

14 Cuahn che ndihchero ye sañ chahn ne, rahn ye ri ye sañ:

—Cuahn nchuhn nan chidocuyan.

Dinahn sañ chahn, ne nahmin che cuahn se ne, ndoyahn nducoyaca se. 15 Tuhme ama se ne, cade ndihchero se che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ama rende se yavenan Dendiohs. 16 Chehtihya se numacuahn vedeneçun nan Dihvo vo, ne neçah se nundihve cuahn ihyan. Sañ min ne, sañ tama nación se. Samaria nación yahn se. 17 Tuhme tumerune Dihvo vo:

—ça ndiyu ri ndiche sañ chahn che ndoyahn se? çiya sañ che nun chahn? 18 ça deman sañ tama nación cu che ndaconan se, nde se yavenan Dendiohs?

19 Chihno min ne, rahn ye ri ye sañ:

—Dehve rahque. Cuenecuen. Conahn, te nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

²⁰ Tumerune sahn fariseo Dihvo vo ticuahn cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, hua cuanan nduhca che chenán rino nchuhn. ²¹ Nde ama ihyan hua co ye nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te Dendiohs ne, a ndahco cade ye vederihquentiyon yahn ye van nchuhn.

²² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Uche rinducó nducoyaca ihyan ne, nda ro che ama nahn nchuhn che ndaconán, ate hua ndaca ndihchero ne u. ²³ Ndere cahma ihyan co ye nchuhn: “Nga ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense, quenun ye muhn”, o “nga ye, quenán ye min.” Hua tumecah nchuhn, nde hua cahn ne, ndihchero ne. ²⁴ Chemin che rí nchuhn te nduhca che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihca ndihchero ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, ro che ndá. ²⁵ Ate dinoca va che ama chuhríhn, te ihyan che vate ye man ro cuh ne, hua co ndihche ye u. ²⁶ Nduhca che chahno ihyan chi ro che quenán Noé iyehense ne, tihca cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá. ²⁷ Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, rihnevaco ye man,

redcahnovaco ye man, nde nda ro che chenda Noé chete arca, ne chan conahn, chito nune iyehense, chihno chih ihyan chahn. ²⁸ Atihno ca chi cuahn che quenán Lot iyehense. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, ra ye man, rendihcue ye man, rino ye ndata man, rihno ye vah man. ²⁹ Ate nda ro che chica Lot yan Sodoma ne, chera yahn che chica nan ro, ne chihno chih ihyan yan min. ³⁰ Tihca co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³¹ Nda ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, tahque ndah che hua conda ye chete vah, cotah ye dehtenduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viyata ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyan. ³² Cuenecahco nchuhn nduhca che chahno chi ihyan ndahta yahn Lot. ³³ Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che cahco mendahn ye ihyan, coh ye cava u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.

³⁴ Rahn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vateyado o ihyan nan yundo ne, ama ye ne, quenda ihyan, ne tama ye ne, cahcomán ihyan. ³⁵ Namin adecotino che chenun o ihyan ndahta, rengu ye ne, ama ye ne, quenda ihyan, ne tama ye ne, cahcomán ihyan. ³⁶ Adecotino che chenán o se viyata ne, ama se ne,

quendá sahn, ne tãma se ne, cahcomãñ sahn.

³⁷ Tuhme tumerune ihyan chahn:

—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ama ndahta vah che chica te nan juez

¹ Nte Dihvo vo ama ejemplo, chihnevan ihyan chahn, çava che cadino ye te va che covah ye cuahn dama. ² Rahn ye:

—Ama cuan yan ne, chihnde ama juez che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua retumacah se yahn ihyan.

³ Namin chihnde ama ndahta vah yan min, ne ndeh yune rahn te nan juez min, ne rahn te: “Cochí rica nundé yahn ama ihyan che hua ri rendihche ye u.” ⁴ Chuh ro, ne hua tumecah juez me, techecade se yahn te. Ate adiva ne, ndedecadino se: “Andahre hua ritahnó Dendiohs, nde hua retumacah yahn ihyan, ⁵ ate nducote tahn ndahta vah tih ama renda te redenduh te u ne, techecadé yahn te, çava che hua quendi te denduh te u.”

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudadó nduhca che ndedecadino juez me, andahre duhtuno ihyan se. ⁷ ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs ihyan

che a tendahnun ye? Dendiohs ne, hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde rahn, revah ihyan nan ye. ⁸ Cuaco rahn rí nchuhn te Dendiohs ne, nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ¿a ndacá ihyan che ritahno ye u ro che ndá ne?

Ejemplo nduhca che covah ama sahn fariseo man, ama sahn rica tume cade iyo man

⁹ Nte Dihvo vo ejemplo cuh çava ihyan yade che rendauchenan ye ihyan chenahn. Rahn ye:

¹⁰ —O se ne, chenda se chete yaco, covah se. Ama se ne, sahn fariseo, ne tãma se ne, sahn rica tume cade iyo.

¹¹ Sahn fariseo me ne, chandi se revah se tuhca: “Dendiohs, nundihve cuahn ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhca ihyan chenahn, te rahtendihco ye nunde man, reduco ye man, redin duche yahn ye che nihnevaco ye man. U ne, ndiyu nduhca sahn rica tume cade iyo tih. ¹² U ne, o yune rihnde yahté che ama ndate, ne rihcó riya yahn nducuahñ che va yahn nan ne, nduhca che a ndihco cade ne.” ¹³ Ate sahn rica tume cade iyo me ne, nde hua rihquino se çahn nda se nan ta, nde hua nahn ndonihyon nan se yahn che cuihnan se. Chendih se, chahn se ticua se, ne rahn se: “Dendiohs, ¡cuenan vahino ne u!, te ama quendihcó nunde nan ne.”

¹⁴ Cuaco rahn rí nchuhn te sahn che necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se,

ne conahn se. Ate sahn che yade me ne, hua ntaca se vederenchahco. A tihca va cade, te adecoduhno ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, co cuihnan ye nan Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checahya

¹⁵ Ama ro ne, nda ihyan, nda ye checahya yahn ye cava che nahn tah Dihvo vo, covah ye cava. Ate ihyan apostol ne, hua nahn cah yune ye che cahn nda ihyan chahn nan Dihvo vo. ¹⁶ Tuhme cah Dihvo vo ihyan apostol chahn nan ye, ne rahn ye:

—Hua cahdenun nchuhn yune yahn checahya che chinan, te deman ihyan che necun ye nduhca checahya sih renevah necun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan. ¹⁷ Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che hua necun ye nduhca checahya ne, hua co nevah necun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ama sahn ndinan che cuihca se

¹⁸ Ama sahn ndinan ne, tumerune se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn Ndah, zdeh va che din cava che conan vahchetero numacuahn ro ne?

¹⁹ Ndahconan ye:

—zDehco che rahn che ndah u? Metah nde ama ihyan che ndah ye, atenan Dendiohs. ²⁰ A devene vederihquentiyon yahn Dendiohs:

“Hua cahne ihyan. Hua din doche yehn che nihnevaque. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva yavenan chide man, cheque man.”

²¹ Rahn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redinahn nde ro che lihn u.

²² Chihnevan Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Va ca tama nan che va che din. Condhcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevah cava che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.

²³ Cuahn che chihnevan se che tihca rahn ye ne, ama chi ndache se, te ama cuihca se. ²⁴ Ndhichero Dihvo vo che ama chi ndache se, ne rahn ye:

—Ihyan cuihca ne, jama vahche cava ye che nevah necun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan! ²⁵ Nde hua co nevah necun ye. ²⁶ Ihyan che chihnevan ye che tihca rahn Dihvo vo ne, rahn ye:

—zDuhra ihyan co ndevahn ye tuhme?

²⁷ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.

²⁸ Tuhme rahn Pedro:

—Ndhiche ne, a chihcoman nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che rih-comañ ye a vāco ye mañ, a indih-te yahn ye mañ, a dihno ye mañ, a ihyan ndahta yahn ye mañ, a daya ye mañ, cava che co nevahnecun ye che rih-quentiyon Dendiohs ihyan ne, ³⁰ ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye mañ ro cuh, ne adiva ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

³¹ Nedin dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Mañ ne, cuhn vo nduco nchuhn yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, min va che chuhríhn nduhca che dirun ihyan profeta nde ro menañ. ³² Necah ihyan u tah sahn tama nación, din duche yahn se u mañ, din tañ se nducó mañ, cahnan dan se u mañ. ³³ Cuihno cuahn se u ne, cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

³⁴ Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihca rahn Dihvo vo, te vahche ri yahn ye cava che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nan ama sahn nan ve

³⁵ Ura che cuahn nino Dihvo vo yan Jericó ne, ama sahn nan ve ne, va se chih-to yune, rica se che din ihyan vedevahino nduco se. ³⁶ Nducote ama rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri. ³⁷ Rahn ihyan ri ye sahn:

—A tañ cochi Jesús yahn yan Nazaret.

³⁸ Tuhme rahn se numa dito se:

—Jesús, Daya David, ¡conan vahino ne u!

³⁹ Ihyan che ndahnan ye ne, rahn ye ri ye sahn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nan se rahn se:

—Daya David, ¡conan vahino ne u!

⁴⁰ Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sahn. Cuahn che nda se nan ye ne, tumerune ye sahn:

⁴¹ ¿Deh nehn che dín ndoque ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Dihvé, codin ne che co ro nan.

⁴² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nducote chitehne ne, a co ro nan.

⁴³ Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se numacuahn vedeyeno yavenañ Dendiohs. Namin nducoyaca ihyan che ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenañ Dendiohs.

19

Nduhca che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

¹ Nahmin che chuñ Dihvo vo Jesucristo mendahn yan Jericó ne, ² quenan rino ama sahn cuihca che duche se Zaqueo. Sahn min ne, ndinan se yahn sahn rica tumecađiyo. ³ Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate hua ri

che ndihchero se ihyan, te ama yahn ihyan nduco ye. Avane ne, ama cahya cah se. ⁴ Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cana ca nan che va che chuh ye. Cocha se tin ama yahn che duche sicómoro cava che tuno se, ndihchero se ihyan. ⁵ Cuahn che a nda Dihvo vo min ne, chinan ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn tan, te man va che conán ndevaque.

⁶ Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahnecon se ihyan numacuahn vedeyeno.

⁷ Ihyan che ndihche ye chemin ne, ama rahn tan ye yahn Dihvo vo che cuahn ye vaco ama sahn nunde.

⁸ Tuhme chandi Zaqueo nan nducoyaca ihyan chahn, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, mahn va vedecuihca yahn, nahn cah ihyan chevah, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che necah cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.

⁹ Rahn Dihvo vo:

—Man ne, ndevahn sahnguh, te chitahno se nduhca che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevaco se. ¹⁰ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, nda, nuhn ihyan che chinda ye, din nunde yahn ye, cava che ndedevahn ihyan.

Ejemplo yahn sahn patrón che cah se tume tah ndiche sahn decahya yahn se

¹¹ Cuahn che nda nino Dihvo vo yan Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che rente ye ne, rahco ye te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs. ¹² Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama sahn, ndata yahn ihyan ndinan ne, cuahn se yahn yahn nan va rey cava che cah ye vederihquentiyon, conan cuma se. ¹³ Ro che ametah chahn se ne, nedin dama se ndiche sahn decahya yahn se, ne din duche se tume, cah se queri ama sahn chahn, ne rahn se: “Codin nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cah.” ¹⁴ Ihyan yan vaco se ne, hua ri rendihche ye sahn, ne cuahn che a chuh se cuahn se ne, dechuh ye ama o ihyan cava che cahma ye nduco rey min: “Hua nahn nuhn sahnguh cava che cahcantiyon se nuhn.”

¹⁵ Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon. Nedin dama tun se ca ama ca ama sahn decahya chahn che va tah se tume me cava che necah cuande se sahn. ¹⁶ Nda ama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche cade yahn queri ama cade che te ne u.” ¹⁷ Ndahconan dihve se: “Ndahca din. Di ne, sahn decahya ndah. Nducote ndahca din ntiyon nduco tume andahre tah, man ne, cahcó ntiyon tah cava che cahquentiyen ndiche yan.”

¹⁸ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn cade yahn

queri ama çade che te ne u.”¹⁹ Ndahconan dihve se: “Namin di ne, çahcó ntiyon tah çava che çahquentiyen uhn yan.”²⁰ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, nga tume yahn ne, chihco ndáh.”²¹ Hua dín ntiyon nduco yahn che váh dendá tume yahn ne nan ntiyon, te ndih ne, ama dito nan ne. A ndihché ndih nduhça che retah nduh ne tume che rendaçá nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.”²² Tuhme rahn dihve se: “¡Ama duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihça rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che ama dito nan, che retah ndúh tume che rendaçá nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn.”²³ ¿Dehco che hua çah tume yahn, din tama ihyan ntiyon nduco?, te ndete che tihça din ne, man che ntá, ndacá tume yahn nduco daya.”²⁴ Tuhme rahn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sahn tih, ne cocah ne sahn che çahcantiyon ndiche yan me.”²⁵ Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn sahn min ne, a va yahn se.”²⁶ Ate rahn dihve se: “Dehve din yahn, te ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque ndeh ca ndonda tah ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che va.”²⁷ Namin ihyan che hua ri rendihche ye u, che hua nahn ye che çahcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne

cuihno ne ihyan muhn nan.”

Nda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

²⁸ Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, quendañan ye, quendi ye cuahn ye yan Jerusalén.²⁹ Cuahn che nda nino ye yan Betfagé nduco yan Betania, nan che duche Cuete Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn ye,³⁰ ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yan che va viche lado çah. Nda nchuhn min ne, ntaca ne ama burro che nde ama ihyan ametah condudo ye ite. Cuentachte ne ite, quenda ne ite muhn.³¹ Ndete che çacarune ihyan nchuhn: “¿Dehco che rentachte nchuhn ite?”, cuendaconan ne yahn ye: “Huata, Dihve nuhn nahn ye ite.”

³² Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye burro me a nduhça che rahn Dihvo vo.³³ Cuahn che rentachte ye burro me ne, rahn ihyan che dihve te:

—¿Dehco che rentachte nchuhn burro tih?

³⁴ Ndahconan ihyan chahn:

—Huata, Dihve nuhn nahn ye ite.

³⁵ Tuhme quenda ye ite nan quenán Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dame burro me, ne quendudo Dihvo vo ite.

³⁶ Rehntave ihyan chahn tino yahn ye yune cuahn nan che cuahn Dihvo vo.³⁷ Cuahn che cuahn nino ye nan che renchahn yune Cuete Olivo ne, nducoyaca ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi

yeno ye, ne canan ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs yahn nducuahn vederihno che ndihchero ye. Ama rah yeno ye, ne rahn ye:

38 —iNdeva vo yavenan rey cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs! iNdoyan Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero! iNumacuahn vedeyeno ndeva vo yavenan ye!

39 Tuhme ama o sahn fariseo che nduco se van ihyan chahn ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne ihyan sih che cuahte dihn chende ye.

40 Ndahconan ye yahn se:

—Rahn ri nchuhn te ndete che cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu che chetava tan ne, va che cuah yeno.

41 Cuahn che nda ye nan che a chi ro yan Jerusalen ne, chaco ye che yah ri ye cava ihyan yan min. 42 Tuhme rahn ye:

—Ama ndahca ndete che devano nchuhn te a man nda ro ndah yahn ne che ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te Dendiohs che co devano ne. 43 Sahn che tan se nduco nchuhn ne, nda ro che cuahte se trinchera, techendive se yan yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco ne. Hua te yune se che cano ne, 44 ne cahno se nchuhn, cuihno ndahtera se yan yahn ne. Nde o tu che ndahto vih hua cotave. Tihca castigo va che co ne, te man che dechuh

Dendiohs u cava che ndah yahn ne ne, hua tumacah ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah vah ye sahn che rendihcue se dehtenduh chete yaco

45 Tuhme chenda Dihvo vo chete yaco chahte, ne canan ndetenda vah ye nducoyaca sahn che rendihcue se man, ra se man, min chete yaco.

46 Rahn ye ri ye sahn:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Yaco yahn ne, yaco nan che revah ihyan”, ate nchuhn ne, nedin ne nduhca vaco sahn duco.

47 Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yaco me. Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moises man, sahn intiyahn man, renuhn ino se taca co cahno se ihyan.

48 Ate hua rentaca ino se taca din se, te nducoyaca ihyan ne, renevahnecun ye numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

1 Ama ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco man, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs man. Ura min nda chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moises man, sahn intiyahn man, 2 ne tumerune se ihyan:

—iDeh vederihquentiyon quenan come che tihca redin ne? iDuh te vederihquentiyon di ne?

³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Namin u, va ama nan che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn: ⁴ ¿A chehdenune Juan che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?

⁵ Ndedecadino sahn chahn, ne rañh se van mañ se nduco vih:

—Ndete che cahma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: “¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?” ⁶ A namin no ndete che cahma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyaça ihyan yan, cañ ye tu uvo, te devano cuaco ye te Juan ne, profeta ye.

⁷ Chemin che tahque ndah rañh sahn chahn te hua devano se. ⁸ Rañh Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin u, hua cahmá có nchuhn deh vederihquentiyon va tãh che tihca redín.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che ama duhtuno ihyan se

⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:

—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cañ ye chendata me ama o sahn che din se ntiyon nduco caça che cahmañh se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rañh ye. ¹⁰ Cuahn che nda ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn decahya yahn ye caça che ndaca se mañh va ndute ndata me sahn chahn. Ate chahn se sahn decahya me, ne ndedechuh se sahn,

diya tañ se. ¹¹ Dechuh ye tama sahn decahya yahn ye, ne din tañ sahn chahn nduco se, chahn se sahn, ne namin ndedechuh se sahn, diya tañ se. ¹² Dihve chendata me ne, ndaconan dechuh ye tama sahn decahya yahn ye. Namin chahn sahn chahn sahn, chi nun se sahn cuahn chevah.

¹³ Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendata me: “¿Taca dín? Tahque ndah dechuh sahn dayá che yahinó. ¿A huane nevahnecun sahn chahn sahn cuahn che nda se min?” ¹⁴ Ate cuahn che ndihchero sahn chahn sahn ne, rañh se van mañ se nduco vih: “Sahnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Caño vo sahn caça che co yuhn vo.” ¹⁵ Tuhme quenda sahn chahn sahn cuahn chihto nan va chendata me, ne chihno se sahn.

Rañh Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Deh din ihyan che dihve chendata me nduco sahn chahn? ¹⁶ Cañ ye, ne decuihno ye sahn. Tuhme cañ ye chendata me tañ tama ca ihyan che din ye ntiyon nduco.

Nducote chihnevan sahn fariseo che chenun se min ne, rañh se:

—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihca co!

¹⁷ Ate ndihchero Dihvo vo sahn chahn, ne rañh ye ri ye sahn:

—¿Tuhme deh conahn che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca?:

Tu che hua quenan ino sahn che rahto vah ne, chemin che tahque chichi-hve.

¹⁸ Ihyan che cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo ye nan tu me, ndaca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cade iyo che rene-dihve ihyan yahn César

¹⁹ A ura min no, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ran dito se che nahn cotah se Dihvo vo, te tumacadiño se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vah se ihyan yan. ²⁰ Tuhme dechuh se ama o se che din ca se che ndah ihyan se, cava che tumerande se ihyan, din se che cahma ye ama ndudo che hua ndahca. Tihca din se, te nahn caca nunde se yahn ye nan gobernador. ²¹ Rahn sahn chahn ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne man, ricuahn ne man. Dama no rendihche ne nducoyaca ihyan, ne ricuahn ne numa cuaco nduhca che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan. ²² Cahma ne co ne nuhn: ¿a redin yahn che nedihvo vo tume cade iyo yahn César, o hua?

²³ A devano Dihvo vo te o nan o chende sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che retumarande nchuhn u?

²⁴ Conahma ne ama tume u.

Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sahn:

—¿Duh yavenan man, duh che duche man, quenan nan tume cuh ne?

Ndahconan sahn chahn:

—César.

²⁵ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

²⁶ Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ama ndudo nan ihyan yan. Cuahn ino se chi yahn che tihca ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sahn saduceo yahn che ntuche tenahn

²⁷ Chihno min ne, nda ama o sahn saduceo. Sahn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn. Rahn se ri se Dihvo vo:

²⁸ —Ihyan Ricuahn, nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhca: “Ndete che coh ama se che hua ndaca daya se nduco ndahta yahn se ne, va che cahnevaco dihno se nduco te, cava che hua cuihno ndata yahn dihno se.” ²⁹ Ama yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sahn che menan me ne, chihnevaco se nduco ama ndahta. Ate hua no rahn me ne, chih se, ne hua ndaca daya se nduco te.

³⁰ Chihnevāco āma dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndāca dāya se nduco te. ³¹ Tihcā queri āma sahn chahn, nduh che ndache se, chihnevāco se nduco te, ate chih nducoyāca se nde āma se hua ndāca dāya se nduco te. ³² Adivē ne, chih ndahta me. ³³ Ndā ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache se chihnevāco se nduco tahn min ne, ¿cha se che ndahta yahn se tahn ne?

³⁴ Tuhme ndahconan Dihvo vo:

—Ihyan che vate ye man ro cuh ne, rihnevāco ye man, redcahnovāco ye man. ³⁵ Ate ndā ro che ntuche tenahn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevāco ye, nde metah decahnovāco ye, ³⁶ te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn van tenahn ne, nedin dāya Dendiohs ihyan, ne nduhcā āngel ne, tihcā co ye. ³⁷ Yahn che va che ntuche tenahn ne, man Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yahn yan me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham man, Isaac man, Jacob man.” ³⁸ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyāca ihyan, ihyan che chenduche ye man, ihyan che a ndih ye man, te nan ye ne, chenduche nducoyāca ye.

³⁹ Tuhme rahn ama o sahn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuāco niyon rahn ne.

⁴⁰ Nduco chemin ne, ametah chihquino se

tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

⁴¹ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, Dāya David ihyan? ⁴² Man David a dirun ye nan libro yahn Salmo:

Rahn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuihnde muhn lado tah cuacó,

⁴³ numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di.”

⁴⁴ Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿tāca che dāya ye tuhme?

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vaconan se

⁴⁵ Nan nducoyāca ihyan che chenun ye min ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

⁴⁶ —Cuihco nchuhn cudado nduco sahn devano ley che dirun Moisés, te renan ino se cuahtechica se, chenun se cahteca chano se man, renan ino se che necah ihyan Dendiohs sahn cuahn ndihve numacuahn vedenecon man, chete yāco man, nan vihco man ne, renan ino se cuahte se nan che tahque ndeva ihyan yavenan se man. ⁴⁷ Nde dehtenduh che va yahn ndahta vah ne, rehnevi se, ne

ama rahn revah se, redin ca se che ndah ihyan se. Sahn

chahn che tahque chahte castigo din Dendiohs sahn.

21

Vedino yahn ama ndahta vah

¹ Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo chete yaco ne, ndihchero ye nduhca che rih ihyan cuihca tume chete yave yahn tume vedino.

² Namin ndihchero ye che chih ama ndahta vah o tume cahya chete yave me.

³ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nan Dendiohs ne, tahque rignonun chihve vedino yahn ndahta vah cah che co vedino yahn ihyan chenahn sih, ⁴ te nducoyaca ye ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta vah cah ne, van vedechevah yahn ye ne, chih ye nde che va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochinino che nto iyehkse

⁵ Rahn ama o ihyan te yaco chahte ne, ama ndahchan tu che ndahto man, dehtenduh vedino che necuco man. Tuhme rahn Dihvo vo:

⁶ —Nducuahn dehtenduh che tahchan cah che rendihchero nchuhn ne, nda ro che hua cotave dama nde o tu che ndahto vih.

⁷ Tumerune ihyan chahn:

—Ihyan Ricuahn, ticuahn conahn che rahn ne me ne? ¿Deh vederihno co ran cuahn che a nun conahn ne?

⁸ Rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn, te ama yahn

sahn rihnceh nda se, ne cahma queri ama se te a man se ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehkse. Namin cahma se: “A cochi nino ro.” Ate rahn ri nchuhn che hua tumacah ne yahn se. ⁹ Cuahn che cahnevan nchuhn che va canda man, che rahteruhn ihyan nduco vih man ne, hua dehve dihya nchuhn co, te a tihca va che co menan vih. Ate ro min ne, ametah conahn nducuahn.

¹⁰ Van naci6n ne, cuanan canda, ne cuahtecuhma ama ihyan che rihquentiyon ye nduco tama ye. ¹¹ Ama nuhn yahn man, ne cuahnguh cuahngah ne, ama cuhnde cuico man, cah man. Nan ro ne, cuhnde ro vederihno rahte, ne ama dihya ihyan co.

¹² Ate cuahn che ametah conahn nducuahn che tihchan ne, co tan ihyan nduco nchuhn man, din ye preso nchuhn man, quenda ye nchuhn yaco man, cuih ye nchuhn vacoyahn man. Yahn che rinduco nchuhn u ne, quenda ye nchuhn nan rey man, gobernador man, ndere caca nunde ye yahn ne. ¹³ Tihca cuahno nchuhn cava che ndaca yune che cuahndudo ne ndudo yahn, cahnevan ihyan chahn.

¹⁴ Nde hua ndedecadino nchuhn taca ndahconan ne yahn ye, ¹⁵ te u cahma co nchuhn ndudo che cahma ne man, te vededevano yahn che conan cuma ne man, nde hua co ndahconan ye yahn ne. ¹⁶ Nde indihthe yahn nchuhn man, dihno ne

man, ihyan yahn ne man, ihyan rendihche ne man, necah ye nchuhn. Ama o nchuhn ne, cahno ye nchuhn. ¹⁷ Nducoyaca ihyan ne, hua co ndihche ye nchuhn yahn che rinduco ne u. ¹⁸ Ate nde ama yudo tin nchuhn ne, hua conda. ¹⁹ Ndete che quendah ne vedechahtino van nducuahn vedeyah min ne, ndevahn ne.

²⁰ 'Cuahn che ndihchero nchuhn che a ntechendiye sandado yan Jerusalén ne, codevano ne te a nda ro che cuihno yan min. ²¹ Tuhme ihyan che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalén man ne, tahque ndah che cano ye, cah ye van icoyahn. Ihyan che chenah ye viyata ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyan. ²² Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde yahn ye cava che conahn nducuahn che a chenah caça. ²³ ¡Chevah ihyan ndahta che chenun daya ye ro min man, che retava ye daya ye man!, te ama chahte castigo co ihyan yan min, ne ama cuhnde vedeyah iyehse. ²⁴ Nahn ye ne, cahno se ihyan nduco espada, ne nahn ye ne, quenda se ihyan tama nación cava che din ye ntiyon. Sahn tama nación ne, condinun condinahno se yan Jerusalén nde tuno ro che ndihco cade Dendiohs.

²⁵ 'Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nan yahn man, iyo man, iyon man. Muhn iyehse cuh ne, ama cuhnde vedeyah

nducuahn nación, nde hua devano ihyan deh che din ye che vah ye. ²⁶ Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che va cade nan ro ne, nuhn. ²⁷ Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, che nda van man numacuahn vederihquentiyon chahte yahn. ²⁸ Cuahn che cuanan conahn dehtenduh che tuhchan ne, cah yeno nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.

²⁹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Condihche nchuhn nduhca che ri yahn yahn higo man, yahn chenahn che rendaconun yata yahn man. ³⁰ Cuahn che a renecahno yan ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro ihno. ³¹ Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cudevano nchuhn te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

³² 'Cuaco rahn ri nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye man ro cuh ne, a conahn nducuahn. ³³ Iyehse ne, cuihno. Ate ndudo yahn ne, hua cuihno; va che conahn.

³⁴ 'Cuihco nchuhn cudado. Hua denda ne ura yahn ne che deman che cheh ne man, che cocoh ne man, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne man, cava che nda ro min ne, vateyan ne. ³⁵ Vedeyah che tuhchan ne, a denan conahn numachahte iyehse. ³⁶ Ro ro

ne, cuahteyan nchuhn man, covah ne man, cava che co ndevahn ne yahn vedeyah che tuhchan man, cava che vateyan ne ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³⁷ Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ama cuan nan che duche Cuete Olivo. ³⁸ Nducoyaca ihyan yan, rahn ye yaco vatiyan vatiyan, rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cade se taqa din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pan che ametah ya yahn ne, ² chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, renuhn ino se taqa cahno se Dihvo vo cava che hua cadino ihyan yan, te vah se che co tan ye.

³ Chenda chundah Judas Iscariote, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn, ⁴ ne chahn se nan chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin se cudado yaco chahte man, ne rahn se te co necah se Dihvo vo tah sahn chahn. ⁵ Chi yeno sahn chahn, ne nte cade se nduco se che cah se tume sahn. ⁶ Cah Judas ndudo yahn se sahn chahn, ne nuhn ino se taqa co necah se Dihvo vo cava che hua cadino ihyan yan.

Vihco ro yudo

⁷ Nda vihco ro yudo, ro che reh ihyan pan che ametah ya yahn. Ro min ne, nihnde cade che rihno ihyan ama itecuche lihn cava che co te vedino. ⁸ Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco Juan, ne rahn ye:

—Cuahn nchuhn, cuihcoyan ne che chuh vo che cuande yahn ro yudo.

⁹ Tumerune ihyan chahn: —¿Ti nahn ne che cahcoyan nuhn ne?

¹⁰ Ndahconan Dihvo vo: —Ura che conda nchuhn viyan ne, ntaca ne ama sahn che nda se ama cuhtenune. Quendi nchuhn sahn min nde vah nan che conda se, ¹¹ ne cahma ne co ne ihyan che vaco ye min: “Dechuh Ihyan Ricuahn nuhn che tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuarto nan che cheh ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo ne?” ¹² Tuhme nahma ye ama cuarto chahte nchuhn che a va yan. Min cuihcoyan nchuhn che chuh vo nduco vih.

¹³ Chahn ihyan chahn, ne ntaca ye nducuahn che rahn Dihvo vo ri ye ihyan, ne chihcoyan ye che cheh ye che cuande yahn ro yudo.

¹⁴ Cuahn che nda ura che cheh ye ne, chihnde Dihvo vo nan mesa nduco ihyan apóstol yahn ye, ¹⁵ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ama nahn chéh nduco nchuhn che cuande yahn ro yudo numanahn che ametah cahno se u, ¹⁶ te rahn ri nchuhn te ametah ndaconan

chéh, nde ndá ro che conahn nducó che ndihco çade Dendiohs, ne conán nan che rihquentiyon ye.

¹⁷ Tuhme chetah ye ama vaso vino, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne rahn ye:

—Cotah nchuhn, cuih ne nduco vih. ¹⁸ Rahn ri nchuhn te ametah ndaconan cüh vino yahn uva, nde ndá ro che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁹ Chetah ye pan me, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che tuhca redín ne, conahn che cuahnecún che cahno ihyan u çava che ndevahn nchuhn. Tihca cheh nchuhn çava che çahco ran ne che renecaçco ne u.

²⁰ Chihno cheh vino ye ne, ndaconan chetah ye vaso vino me, ne rahn ye:

—Chu ne, yun yahn che recah dito ndudo ra che ndahco çade Dendiohs. Va che cora çava nchuhn.

²¹ 'Meniyon ne, sahn che necah se u ne, dama reh se nducó. ²² Cuaco te cahno ihyan u che rinducó nducoyaça ihyan, nduhca che a nihnde çade. Ate yah ri çava sahn che necah se u.

²³ Tuhme canan tumerune vih ihyan chahn cha ye che tihca din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih chaye che tahque conan ye

²⁴ Chihno min ne, rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conan ye.

²⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Adecoduhno rey ne, ama yudo rihquentiyon ye nación yahn ye, ne sahn intiyahn ne, rendeva ihyan yavenan se.

²⁶ Ate van nchuhn ne, hua co tihca, te cha nchuhn che tahque quenun yan ne ne, co ne nduhca ama sahn yuno, ne cha nchuhn che tahque ndinan ne ne, co ne nduhca ama mozo. ²⁷ Condedecadino ne duh che tahque ndinan. ¿A ihyan che va ye nan mesa, reh ye, o sahn decayha che redin se cudado numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan che va ye nan mesa, reh ye che tahque ndinan ye? Ate condihche nchuhn. U ne, nduhca ama ihyan che redin ye ntiyon yahn nchuhn.

²⁸ 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che chinduco ne u. ²⁹ Chemín che nduhca che te Chidá vederihquentiyon, quenán cumá ne, namín té vederihquentiyon, cuahtenan cuma ne ³⁰ çava che chuh vo man, cuh vo man, dama nduco vih, ro che cahcantiyón, ne cuahte ne techecaçade ne yahn ihyan nación yahn Israel, nduh che ndichio ndata yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te cahma Pedro te hua rendihche ye ihyan

³¹ Namin rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Simón, Simón, cuihque cudado, te chundah ne, chica se Dendiohs çava che tumerande se nchuhn nde nan che ndahco ndiya se

nchuhn. ³² Ate u ne, cováh cave cava che hua ama yune nõ cahcoman. Cuahn che ndaconen cotehne ne, cuenecah yan chedave yahn ihyan che ritahno ye u.

³³ Ndahconan Simón, ne rahñ ye:

—Dihvé, va vedeyenó che conducó ndih, andahre conún vacoyahn nduco ne man, andahre cóh dama nduco ne man.

³⁴ Ate rahñ Dihvo vo ri ye ihyan:

—Pedro, ráhn rí di te ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

³⁵ Tuhme rahñ Dihvo vo nduco nducoyaca ihyan chahn:

—Cuahn che dechúh nchuhn che nde dino, nde morral, nde indaco, hua quenda ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?

Ndahconan ye:

—Hua dehva chinda yahn nuhn.

³⁶ Tuhme rahñ Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ate man ne, ndete che va dinó yahn nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che ametah espada yahn ne ne, cuendihcue ne tino rendiche ne, cua ne ama.

³⁷ Ráhn rí nchuhn te va che conahn ndudo cuh che a ndirun yáhn: “Cahma ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye.” Nducuahñ che a ndirun che va che cuahno có ne, va che conahn.

³⁸ Tuhme rahñ ihyan chahn:

—Dihve nuhn, nga o espada, va yahn nuhn.

Ndahconan ye:

—Nduco sih ne, a va.

Getsemani

³⁹ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete Olivo nduhca che a rahn ye, ne cuahn ihyan apóstol nduco ye. ⁴⁰ Cuahn che nda ye min ne, rahñ ye nduco ihyan chahn:

—Cováh nchuhn cava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

⁴¹ Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan chahn, ne cuahn ye cana nan me. Min chehntihya ye, covah ye, ⁴² ne rahñ ye:

—Chida man, ndete che nahn ne ne, cuehnevi ne che va che chuhríhn. Ate hua co nduhca che náhn. Co nduhca che nahn man ne.

⁴³ Tuhme nda ama ángel che chica ye vahchetero, ne necah yan ye chedave yahn Dihvo vo. ⁴⁴ Ama chuhríhn ye che rendedecadino ye, ne tahque dito covah ye. Ama chi ye nuneyan nduhca yun, ne ra nde ndiyahn.

⁴⁵ Chihno covah ye ne, ndaconan ye nan che chenun ihyan apóstol chahn, ne ntaca ye ihyan che vateyado ye, te ama ndi cuno ye che ran ye.

⁴⁶ Tuhme rahñ ye ri ye ihyan: —¿Dehco che vateyado nchuhn? Cuenecuan ne, covah ne cava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesu-cristo

⁴⁷ Nde ametah cuihno cahma ye cuahn che nda ama

yahn sandado nduco sahn policia che redin se cudado yaco chahte, ne ndahnan Judas, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn. Chahn nda sahn min nan Dihvo vo cava che tenan se ihyan. ⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Judas, za nahn tenan u, ne nduco tihca necah u che rinduco nducoyaca ihyan ne?

⁴⁹ Cuahn che ndihchero ihyan apóstol che tihca ri ne, tumerune ye ihyan:

—Dihve nuhn, za cuahn nuhn sahn sih nduco espada ne?

⁵⁰ Ama cha ihyan chahn ne, chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, chacondah ye revan se lado tah cuaco se. ⁵¹ Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuhma nchuhn.

Tuhme nahn tah ye revan sahn min, ne ndonan. ⁵² Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin cudado yaco man, sahn intiayahn man:

—za cochi nchuhn nduco espada man, nduco yahn man, din ne preso u nduhca sahn duco? ⁵³ Ro ro quenun chete yaco chahte van nchuhn, ne hua din ne preso u. Ate man ne, nda ura yahn ne, ura che rihquentiyon chundah.

Rahn Pedro te hua rendiche ye Dihvo vo Jesucristo

⁵⁴ Tuhme din sahn chahn preso Dihvo vo, quenda se ihyan vaco chidocuyan che

tahque ndinan. Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi ye ihyan. ⁵⁵ Din sahn chahn ama vacoyahn chevah, ne vatendi se, recah ihno se sahn. ⁵⁶ Tuhme ndihchero ama tahn decahya che nduco Pedro, nti ye min. Ndishchero ndah te ihyan, ne rahn te:

—Sahnguh ne, chinduco se sahn preso cah.

⁵⁷ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye tahn:

—Nde hua rendihche ihyan.

⁵⁸ Namenan me ne, ndihchero tama se ihyan, ne rahn se:

—Namin di, ndoque van sahn che rinduco se sahngah.

Ndahconan Pedro:

—Ndiyu u.

⁵⁹ Chihno tenduh ama ura ne, rahn tama se:

—Cuaco te sahnguh ne, chinduco se sahngah, te sahn Galilea se.

⁶⁰ Ndahconan Pedro:

—Nde hua devano deh che rahn.

Nde ametah cuihno cahma Pedro, ne cah tuh. ⁶¹ Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necahco ye nduhca che rahn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.” ⁶² Tuhme ndihquenda Pedro, ne ama chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

⁶³ Sahn che redin se cudado Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ihyan. ⁶⁴ Dechiche se ama

tino nan ye. Rahn se ihyan, ne rahn se:

—Cahme duh che chahn di.

⁶⁵ Ama ndeh nan ca dehtenduh rahn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesu-cristo nan intiyahn

⁶⁶ Cuahn che a chi dave me ne, ndo dama chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, ne quenda se Dihvo vo nan che cuhnde cade yahn ye. ⁶⁷ Min tumerune se ihyan:

—¿A di ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che cahmá có nchuhn te u ne, nde hua co-tahno ne. ⁶⁸ Ndete che va deh che tumeruné ne, nde hua ndahconan ne yahn. ⁶⁹ Ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, a nun cuhndé lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

⁷⁰ Tumerune nducoyaca sahn chahn:

—¿A di che Daya Dendiohs tuhme ne?

Ndahconan ye yahn se:

—A u. A man nchuhn rahn ne meniyon.

⁷¹ Tuhme rahn se:

—¿Dehca din vo testigo? Nduco ndudo che tihca rahn se ne, a va. A man vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesu-cristo nan Pilato

¹ Tuhme necuan nducoyaca se, quenda se Dihvo vo nan Pilato. ² Canan ndere rica nunde se yahn ye, ne rahn se:

—Ntaca nuhn sahguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye tumecadiyo yahn César. Avane ne, rahn se te man se che rey man, ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense man.

³ Tuhme tumerune Pilato ihyan:

—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?

Ndahconan Dihvo vo:

—U, nduhca che rahn.

⁴ Rahn Pilato ri se chidocuyan ndinan nduco nducoyaca ihyan:

—Hua rendacá nde ama nunde yahn sahguh.

⁵ Ate quendi sahn chahn rica nunde se, ne rahn se:

—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estado yahn Galilea nde muhn, ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesu-cristo nan Herodes

⁶ Cuahn che chihnevan Pilato che rahn se yahn Galilea ne, tumerune se ndete che min yan vaco Dihvo vo. ⁷ Cuahn che checadino se te min yan vaco ye ne, dechuh ye ihyan nan Herodes, te sahn min che rihquentiyon se min, ne quenan se yan Jerusalén ro min. ⁸ Ama chi yeno Herodes cuahn che ndihchero se Dihvo vo, te a rahn che nahn ndihchero se

ihyan. Nducote rihnevan se che ama rente ihyan yahn Dihvo vo ne, quen^{an} rino se che din ye ama vederihno, ndihchero se. ⁹ Ama ndeh nan che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo. ¹⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndevanan se, ndere rica nunde se yahn ye. ¹¹ Tuhme Herodes nduco sandado yahn se ne, din duche yahn se Dihvo vo. Tihyon se ama tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nan Pilato. ¹² Ro menan ne, tan Pilato nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyan se nduco vih.

*Ndaconan Dihvo vo Jesu-
cristo nan Pilato*

¹³ Nedin dama Pilato chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, ihyan yan man, ¹⁴ ne rahn se:

—Nchuhn ne, nda ne sahnguh nan, rica nunde ne yahn che ndedecuan se ihyan yan. Ate tumeruné sahn nan nchuhn yahn dehtenduh che rica nunde ne yahn se, ne metah nde ama nunde yahn se. ¹⁵ Dechúh nchuhn nduco se nan Herodes, ne namin hua ntaça se nde ama nunde yahn se. Cuaco te hua dehva din se cava che cahno vo sahn. ¹⁶ Tahque ndah cuahn sahn, ntahté sahn.

¹⁷ Nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte se ama preso. ¹⁸ Ate cah nducoyaca ihyan:

—¡Cuihno ne sahn tih!
¡Cuentahte ne Barrabás!

¹⁹ Barrabás ne, quenun se vacoyahn, te ndedecuan se ihyan yan che cuhma ye nduco gobierno man, chihno se sandado yahn ye man. ²⁰ Ndaconan rahn Pilato te nahn ntahte se Dihvo vo. ²¹ Ate cah tun ihyan chahn:

—¡Cuenahn yah ne sahn!
¡Cuenahn yah ne sahn!

²² Ndaconan rahn Pilato nde nan che chi ino yune:

—¿Dehra nedin sahnguh?
Hua co cahno vo sahn, te metah nde ama nunde yahn se. Tahque ndah dín castigo sahn, ne ntahté sahn.

*Nahn yah se Dihvo vo Jesu-
cristo*

²³ Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica ye che conan yah Dihvo vo. Ama quendi chidocuyan ndinan nduco ihyan chahn rah ye. ²⁴ Tuhme cah yune Pilato che co nduhca che rica ye. ²⁵ Ntahte se sahn che quenun vacoyahn me nduhca che nahn ye, ne chihquentiyon se sandado che nahn yah se Dihvo vo.

²⁶ Cuahn che quenda sandado chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon se ama ihyan yan Cirene che duche ye Simón, che cuenchi ye nahn ye viyata, che ntihde dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.

²⁷ Ama yahn ihyan yan man, ihyan ndahta che raco ye man, rah ran ye man, cuahn ye nduco vih. ²⁸ Ndhichero Dihvo vo ihyan ndahta chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua cuaco ne çava u. Cuaco ne çava man ne man, çava ðaya ne man, ²⁹ te nda ro che çahma ihyan: “Ndah ro yahn ihyan ndahta che hua rahcoyan ye man, ihyan ndahta che hua rendaca ðaya ye man, ihyan ndahta che hua retave ye man.” ³⁰ Ro min ne, çahma ihyan co ye ico man, cuete man: “Condah ndudo nchuhn nuhn, cuedende ne nuhn.” ³¹ Nducote numacuahn vedetan çahno se u che ametah nunde yahn ne, nda ro min ne, tahque nun çahno se ihyan nunde.

³² Namin quenda se o sahn nunde çava che çahno se sahn ðama nduco Dihvo vo. ³³ Cuahn che nda se nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn ne, nahn yah se Dihvo vo dama nduco sahn nunde chahn. Ama se ne, quenan yah se laðo tah cuaco ye, ne tama se laðo tah cueh ye. ³⁴ Covah Dihvo vo:

—Chida man, cuenchahco ne yahn ihyan sih, te nde hua devano ye deh che redin ye.

Sandado chahn ne, din se sortear tino yahn ye, cha sahn quenda yahn se che co yahn se queri ama. ³⁵ Ihyan yan chahn ne, vatendi ye, rendihchero ye. Sahn intiyahn ne, riyon nan se Dihvo vo, ne rahn se:

—Tama ca ihyan ne, nde devahn se. Ndete che sahn tih che a va çade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehne ne, ðdehco

che hua ndedevahn man se sahn?

³⁶ Namin redin duche yahn sandado chahn ihyan, recah se vinagre, cuh ye, ³⁷ ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che di che rey yahn nación yahn Israel ne, cuendedevahn man di.

³⁸ Tin cruz ne, ndirun ndudo griego man, ndudo latin man, ndudo hebreo man, tuhca: “Nga Rey yahn nación yahn Israel.”

³⁹ Ama cha sahn nunde chahn che quenan yah se ne, riyon nan se ihyan, ne rahn se:

—Ndete a di ihyan che a va çade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehne ne, cuendedevahn man di man, cuendedevahn nuhn man.

⁴⁰ Ate sahn che tama me ne, rahva se nduco vih, ne rahn se:

—Namin di, ça hua vah Dendiohs, andahre quenan yah nduhca che quenan yah ye? ⁴¹ Uvo ne, a redin yahn che rechuhrihn vo, te rene dihvo vo nunde yuhn vo. Ate ihyan cuh ne, nde ama nunde hua quendihco ye.

⁴² Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne ne, cueneca hco ne u, ne conan vahino ne u.

⁴³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuaco rahn ri di te nde a man ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhca che chih Dihvo vo Jesucristo

44 Ura che a chi mañh yahn ne, ama chi man numachahte iyehñse nde nan rahco ino a chino, 45 te chih yahn. Tino che quendihco chete yaço chahte ne, nde, ndo o ndi. 46 Tuhme cah Dihvo vo:

—Chida man, ndahcò che-dave yahn tah ne.

Chihno rahn ye tihca ne, chih ye.

47 Nducote ndihchero sahn ndinan yahn sandado che tihca chi ne, ndeva se yavenan Dendiohs, ne rahn se:

—Cuaco niyon te ihyan tih ne, metah nde ama nunde yahn ye.

48 Nducoyaca ihyan che chenun ye min, ndihchero ye che tihca chi ne, yah ri ye, ne conahn ye, rahn ye ticua ye.

49 Ate nducoyaca ihyan che a rendihche ye Dihvo vo man, ihyan ndahta che chinduco ye Dihvo vo nde estado yahn Galilea man ne, yahn no chahtendi ye, ndihchero ye che tihca chi.

50 Ama ihyan yan Ari-matea, estado yahn Judea, che duche ye José che nduco ye van ihyan ndinan yahn naciòn yahn Israel ne, ndah ihyan ye nan Dendiohs man, nan ihyan man. 51 Namin quenan rino ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, hua chi dama ndudo yahn ye nduco combiero yahn ye, chih nunde se yahn Dihvo vo. 52 Chahn ihyan min nan Pilato, ne chica ye sahn che cah yune se che cuhche ye

Dihvo vo. 53 Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan. Chahcotuma ye ama tino ihyan, ne chacondihte ye ihyan chete ama yayan ra, che ndindah nan ama yava. 54 Ro min ne, vispera yahn ro yudo, a cuanan ro che rahte tuhno ihyan.

55 Ihyan ndahta chahn che chica ye estado yahn Galilea nduco Dihvo vo ne, chahn nduco ye, ne ndihchero ye nan va yayan man, taça chacondihte ye Dihvo vo man. 56 Cuahn che ndaconan ihyan ndahta chahn ne, ca ye yunedan man, nunedan man, ne nducote a canan ro che rahte tuhno ihyan ne, chahte tuhno ye nduhca che a va cade.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn

1 Ama vatiyan dahca, ro che ndeva ndate ne, cuahn ihyan ndahta chahn nduco tama te o ihyan ndahta, quenda ye yunedan man, nunedan man, che a ndihcoyan ye. 2 Cuahn che nda ye nan yayan me ne, ndihchero ye che a ndavi tu che ndechendih chende. 3 Chenda ye chete yayan me, ate hua ntaca ye Dihvo vo. 4 Ama dihya ye chi che tihca, ne numanahmin ne, adenan chinan ye o ángel, vatendi ye, chenun ye tino che ama diyahn. 5 Tuhme nde tahque dihya ihyan ndahta chahn chi, ne chendih ye, nde ametah nahn ndonihyon nan

ye che vah ye. Rahn ángel chahn nduco ye:

—¿Dehco che van tenahn renuhn nchuhn ama ihyan che quenduche ye? ⁶ Metah ye muhn, te a ntuche ye. Cuenecahco nchuhn cuahn che nduco ca ne ihyan estado yahn Galilea, nduhca che rahn ye ri ye nchuhn: ⁷ “U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che necah se u tah sahn nunde cava che nahn yah se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché.”

⁸ Tuhme nta tin ihyan ndahta chahn che tihca rahn Dihvo vo. ⁹ Ndaça ye nan yayan me, conahn ye, ne necah cuande ye ihyan apóstol che ndichiamá chahn man, ihyan chenahn che nduco ye man. ¹⁰ María yahn yan Magdala man, Juana man, María che chaco Jacobo man, nduco ihyan ndahta chenahn chahn ne, a ihyan chahn che necah cuande ye ihyan apóstol che tihca chi. ¹¹ Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rahco ye te co hua va cuaco dave yahn ihyan ndahta chahn che tihca rahn ye.

¹² Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano ye nan yayan me. Nda ye min ne, ndihchero ye che a deman tino che chacotuma Dihvo vo quendite min. Ama cuahn ino ye che tihca, ne conahn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesu-cristo nan o ihyan che cuahn ye yan Emaús

¹³ A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn ama yan lihn che duche Emaús, ri tenduh ndichio dahno che renda yan Jerusalén. ¹⁴ Numanahn che chenun yune ihyan chahn ne, rente ye nduco vih yahn nducuahn che chi. ¹⁵ Ura min nda man Dihvo vo nan ihyan chahn, ne cuahn ye dama nduco vih. ¹⁶ Ate hua nchanan ihyan chahn ihyan, te a tihca va cade che hua nchanan ye ihyan. ¹⁷ Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Deh che rente nchuhn van man ne nduco vih che ama ran ne ne?

¹⁸ Ama cha ihyan chahn che duche ye Cleofas ne, ndahconan ye:

—¿A deman ndih che tama yan cochi ne, che hua devano ne dehtenduh che chi yan Jerusalén ro cuh?

¹⁹ Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh chi min ne?

Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ama ndeh nan dehtenduh chahno chi Jesús yahn yan Nazaret. Ihyan min ne, ama ihyan profeta che quenán cuma ye vederihquentionyon chahte nan Dendiohs man, nan ihyan man, che din ye vederihno man, chicuahn ye man. ²⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man ne, chih nunde se yahn ye, ne necah se ihyan tah sahn che nahn yah se ihyan. ²¹ Nuhn ne, chenán ino nuhn che a ihyan min che ndedevahn ye ihyan nación yuhn vo, Israel.

Man ne, a chi ino ro che chihno se ihyan. ²² Avane ne, ama rendedecadino nuhn, te ama o ihyan ndahta che chinduco ye nuhn ne, chahn ye nan yayan ura che chi dave, ²³ ate hua ntaca ye ihyan min chete yayan me. Cuahn che ndaconan ye ne, rahn ye te ndihchero ye angel. Angel chahn ne, rahn ye te a ntuche ihyan min. ²⁴ Tuhme chahn ama o combiero yahn nuhn nan yayan me, ne ntaca ye nduhca che rahn ihyan ndahta chahn, ate hua ndihchero ye ihyan min.

²⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—iAma tuntu nchuhn! iTaca che hua renahn ne nduhca che dirun ihyan profeta! ²⁶ iA ndiyu a nihnde cade che ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehse ne, chuhrihn ye dehtenduh che tuhchan man, nda ye vahchetero man?

²⁷ Tuhme cah cuande ye ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, canan ye nde che dirun Moisés man, che dirun nducoyaca ihyan profeta man, yahn nduhca che cuahno ye co.

²⁸ Nda ihyan chahn yan lihn me, ne din ca Dihvo vo che nahn chuh dama ye, cah ye tahque yahn ca. ²⁹ Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che conan ye min, te a chi chino. Tuhme chenda ye chete vah, chinduco ye ihyan chahn. ³⁰ Ura che chahte ye, cheh vino ye ne, chetah

Dihvo vo pan, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cah ye ihyan chahn. ³¹ Ura min nchanan ihyan chahn te a ihyan min che Dihvo vo, ne adenan no chehnan ihyan chahn ihyan. ³² Tuhme rahn ye nduco vih:

—iA ndiyu yeno chedave yuhn vo numanahn che rente ye nduco vo man, ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs man, cuahn yune?

³³ Ndetahno ndaconan ihyan chahn yan Jerusalén, ne ntaca ye ihyan apóstol che ndichiama chahn che ndi dama ye nduco ihyan chenahn chahn. ³⁴ Ihyan che ndi dama ye min ne, rente ye van man ye nduco vih:

—Cuaco che ntuche Dihvo vo, te chihnde ro ye nan Simón.

³⁵ Tuhme necah cuande ihyan che o chahn nduhca che chahno ye chi cuahn yune man, nduhca che nchanan ye Dihvo vo ura che ndeh ye pan man.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan ihyan apóstol yahn ye

³⁶ Numanahn che rente ihyan chahn yahn dehtenduh che tihchan ne, adenan chinan ye Dihvo vo che nti ye mendahn. Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Dehve rahco nchuhn.

³⁷ Dihya ihyan chahn chi, rahco ye te co ama vaco ndihchero ye. ³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¿Dehco che ama vah nchuhn man, ndeh rendedecadino ne man? ³⁹ Condihche ne yahvetah man, cah man, te a u che nti nan ne. Conahn tah ne u, ne condihche ne te va yute yahn man, va ine yahn man, ndiyu ama vaco nduhca che rendedecadino ne.

⁴⁰ Chihno rahn ye chemin ne, nahma ye yahvetah ye man, cah ye man, ihyan chahn. ⁴¹ Ate nducote ama cuahn ino ihyan chahn man, ama yeno ye man ne, nde ametah cotahno ye. Chemin che tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A va deh che chuh vo muhn ne?

⁴² Tuhme cah ihyan chahn ama ndi yahca ndiyuche nduco ama ndi vaconedih yahn. ⁴³ Cheh ye man, chih ye man, nan ihyan chahn. ⁴⁴ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che nduco ca nchuhn ne, a te cuandé nchuhn te va che conahn nducuah che nihnde cade che cuahno có, nduhca che a ndirun nan ley che dirun Moisés man, nduhca che dirun ihyan profeta man, nduhca che ndirun nan libro yahn Salmo man.

⁴⁵ Tuhme din Dihvo vo che chenahn ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, ⁴⁶ ne rahn ye:

—A tihca va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. U che a va cade che chí, ndedevahn ihyan iyehense ne, a tihca nihnde cade che cahno se u nduhca a chi. Namin a nihnde cade che cuihno ino ro ne, ntuché

van tenahn. ⁴⁷ Va che dechuh ihyan, cuahndudo ye muhn yan Jerusalén man, nde nducuah nación man, che nto ino ihyan nunde yahn ye cava che nchahco Dendiohs yahn ye. ⁴⁸ A nchuhn che ndihchero ne nducuah dehtenduh che tihca chinahn, ne va che cuahndudo ne. ⁴⁹ Condihche nchuhn. Nduhca che a te Chidá ndudo yahn ye ne, u dechuh Vaco Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan rino nchuhn muhn yan Jerusalén nde nda ro che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Conda Dihvo vo Jesucristo vahchetero

⁵⁰ Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn nde yan Betania. Chenihyon tah ye, ne chica ye Dendiohs cava ihyan chahn. ⁵¹ Tuhme chica ye min, ne conda ye vahchetero. ⁵² Ndeva ihyan chahn yavenan Dihvo vo, ne conahn ye yan Jerusalén, ama yeno ye. ⁵³ Min chete yaco chahtenun ye ro ro, rendeva ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno. Tihca chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

¹ Cuahn che metah cuhnde iyehense ne, a va ama ihyan che duche ye Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan min ne, nduco ye Dendiohs Chida, ne Dendiohs ye. ² Nde nan che canan nducuahn ne, a nduco ye Dendiohs. ³ A nduco ye Dendiohs dendah ye nducuahn. Ndendi ndendita che va ne, a nduco ye dendah ye. ⁴ Ihyan min ne, a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense, ne anduhneca dave yahn yahn che ri ro dave nan ihyan ne, tihca ihyan min, te chicuahn ye ndudo yahn Dendiohs ihyan. ⁵ Quechica ye van ihyan nunde, chicuahn ye ihyan, ne andahre nahn ndahco ndiya ihyan chahn vederihquentiyon yahn ye, ate hua chicha ye, te vederihquentiyon yahn ye ne, anduhneca dave yahn yahn che rendihco dave nan che man.

⁶ Ama yune ne, tendahnun Dendiohs ama ihyan che duche ye Juan, ⁷ cah ye vederihquentiyon ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense, cava che cahnevan nducoyaca ihyan, ne cotahno ye. ⁸ Juan ne, ndiyu man ye che ndedevahn ye ihyan

iyehense, te vederihquentiyon che quenan cuma ye ne, che cuahndudo ye yahn ihyan min che a va cade che chi ye. ⁹ Ro che quechica Juan cahndudo ye ne, a cochi nino ro che cuanan ntiyon yahn ihyan min che cacuahn ye nducoyaca ihyan iyehense nduhca che nahn Dendiohs che runecade cuahtechica ye.

¹⁰ Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, nda ye iyehense, ne andahre nduco ye Dendiohs dendah ye iyehense, ate ihyan iyehense ne, chacondah vedame ye ihyan. ¹¹ Nda ye muhn iyehense cuh che dendah man ye, ate ihyan nacion yahn ye ne, chacondah vedame ye ihyan. ¹² Me ihyan che nevahnecon ye ihyan, chitahno ye ihyan ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye, ndahco ye ihyan chahn tah Dendiohs, nedin daya ye ihyan. ¹³ Ihyan chahn ne, chi daya Dendiohs ihyan, ndiyu cava ndata yahn ye, nde huane yahn che tihca nahn indihthe yahn ye, te man Dendiohs nedin daya ye ihyan.

¹⁴ Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndo ye nduhca ihyan iyehense, ne quechica ye neve nduyo van nuhn. Ndihchero nuhn che ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, ne tumacadino nuhn che Daya Dendiohs Chida ihyan. Metah nde ama ihyan nduhca ye. Ama chahte vedeyahino quenan cuma ye

man, deman ndudo cuaco chicuahn ye man. ¹⁵ Ama yune ne, rahn Juan yahn ihyan min tuhca:

—A ihyan tih che renté yahn ye ro menan me cuahn che rahn rí nchuhn che cochi ama ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehense.

¹⁶ Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, redin yahino ye nducoyaco vo. ¹⁷ Ihyan min ne, Dihvo vo Jesucristo, che dechuh Dendiohs ihyan, chicuahn ye Ndudo yahn ye man, yahn vedeyahino yahn ye man, ne chemin ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che dirun Moisés. ¹⁸ Nde ama ihyan, hua ndihche ye Dendiohs Chida. Ate Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya man ye, che ama yahino ye ne, a ihyan min che chicuahn ye uvo taca ye.

Juan Bautista ne, rahn ye yahn Dihvo vo Jesucristo

¹⁹ Ama yune ne, sahn ndinan yahn nación yahn Israel che vate se yan Jerusalén ne, dechuh se ama o chidocuyan ndinan man, sahn levita che redin se cudado nan ta man, che chahn se tumerune se Juan deh vederihquentiyon quenan cuma ye. ²⁰ Juan ne, rahn cuaco ye ri ye sahn chahn:

—U ne, ndiyu ihyan min che a va cade che chi ye ndevahn ye ihyan iyehense.

²¹ Tumerune se ihyan:

—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih che profeta Elías ne?

Ndahconan Juan yahn se:

—Ndiyu u.

Tumerune tun se ihyan:

—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta che a va cade che chi ye ne?

Ndahconan Juan yahn se:

—Ndiyu u.

²² Ndaconan tumerune se ihyan:

—¿Deh vederihquentiyon quenan cuma ne ne?, te va che necah cuande nuhn ihyan ndinan yahn nuhn che tahve ye nuhn. ¿A hua co cahma ne co ne nuhn deh ntiyon quechica ne ne?

²³ Ndahconan Juan yahn se:

—Ntiyon che quechicá ne, che rahndudó yahn nan che metah duhva nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Cuihcuyan nchuhn chedave yahn ne cava che nevahnecon ne Dihvo vo cuahn che nda ye.”

²⁴ Sahn ndinan che dechuh se sahn chahn ne, fariseo se.

²⁵ Rahn se ri se Juan:

—Nducote ndiyu ndih ihyan min che a va cade che chi ye ndevahn ye ihyan iyehense, nde huane Elías, nde huane profeta min ne, ¿deh cuande che rehdene ne ihyan tuhme?

²⁶ Ndahconan Juan, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ntiyon che quechicá ne, che rihcuyan chedave yahn ihyan cava che nevahnecon ye Dihvo vo, ne chemin che rehdene ihyan. Ihyan min

ne, quechica ye nación yuhn vo, ne nde hua rendihche nchuhn ihyan. ²⁷ A va ye nde ro che metah cuhnde iyehense, ne a va çade che chi ye tah cuahn adive che co u. U ne, nde hua rignonun chihvé çava che có mare ama sahn deçahya yahn ye.

²⁸ Ro min ne, quenán Juan rehdenune ye ama cuan nan che duche Betábara, chihto ico Jordán, lado cuahn nan che riquendañ yahn. Min che chahn sahn chahn tumerune se ihyan.

Juan Bautista ne, rahn ye yahn Dihvo vo Jesucristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn ihyan iyehense

²⁹ Tama ro me ne, nda nino Dihvo vo, ne cuahn che ndihchero Juan ihyan ne, rahn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—Condihche nchuhn. A ihyan tih che dechuh Dendiohs ihyan. Nduhça ama itecuche lihn che co te vedino çava nunde yahn ihyan ne, tihça ye, çahco mendañ ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehense. ³⁰ A ihyan tih che renté yahn ye ro min cuahn che tuhça ráhn: “Cochi ama ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenán cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehense.” ³¹ Ro menan me ne, nde hua devanó che a ihyan tih, ihyan che a va çade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense. Ate nducote a devanó che va che chi ye

ne, chemin che rehdenuné ihyan nación yuhn vo Israel, çava che cuahteyan ye, ne nevahnecun ye ihyan.

³² Namin rahn Juan ri ye ihyan chahn:

—Ndhichero Vaco Ndah yahn Dendiohs, nduhça ama icui, chiya, ne quenun ihyan tih. ³³ Ro menan me ne, nde hua devanó duh ihyan che a va çade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense, ate Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u çava che cuehdenuné ihyan yan ne, rahn ye ri ye u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yahn, conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun Vaco Ndah yahn ihyan yahn.” ³⁴ Man ne, a ndihché ihyan, ne ráhn rí nchuhn te Daya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canan din ye ntiyon yahn ye

³⁵ Tama ro me ne, a min tun quenán Juan nduco o ihyan che rinduco ye ihyan. ³⁶ Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rahn Juan ri ye ihyan chahn:

—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhça ama itecuche lihn che co te vedino çava nunde yahn ihyan ne, tihça ye, te çahco mendañ ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehense.

³⁷ Chihnevan ihyan che o chahn che tihça rahn ye, ne cuahn ye cuahn nan cuahn Dihvo vo çava che conduco

ye ihyan. ³⁸ Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:

—¿Deh renuhn nchuhn?

Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vāco ne.

³⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.

Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nan che quenān ye, ne nducote a ri tenduh nan rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.

⁴⁰ Ama cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro. ⁴¹ Ihyan min ne, cuahn che ndāca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntāca vih ye ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Ntāca nuhn ihyan min che Mesías.

Ihyan nación yahn Israel ne, rahn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

⁴² Ndetāhno quenda ye dihno ye nan quenān Dihvo vo, ne cuahn che ndā ye ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Di ne, doche Simón, daya Jonás, ate man ne, ndahcō che doche Cefas —che nahn cahma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Felipe nduco Natanael cava che conduco ye ihyan

⁴³ Cuahn che a chi cun ro min ne, tahn nun Dihvo vo ama ihyan che duche ye Felipe, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estado yahn Galilea. ⁴⁴ Felipe ne, yan Betsaida yan vāco ye. Dama yan vāco ye nduco Andrés man, Pedro man. ⁴⁵ Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ama amigo yahn ye che duche ye Natanael, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ntāca nuhn ihyan min che dirun Moisés man, ihyan profeta man, yahn ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús daya José. Nazaret yan vāco ye.

⁴⁶ Rahn Natanael ri ye Felipe:

—¿Tāca che yan min quendāh ama ihyan che cochihve ye?

Ndahconan Felipe yahn ye:

—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.

⁴⁷ Cuahn che ndā ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne rahn ye:

—Ihyan cuh che cuāco ne, redin yahn che cahmo vo yahn ye che ihyan nación yahn Israel ihyan, te hua o nan o chende ye.

⁴⁸ Cuahn ino Natanael, ne rahn ye:

—¿Tāca che a rendihche ne u?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Ndhcheró di nde ura che metah yahve Felipe di, ura che ve min man yahn higo

me, ne a checadinó nduhça ihyan di.

⁴⁹ Tuhme rahn Natanael ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ndih che Daya Dendiohs, ndih che Rey yahn nación yuhn vo Israel.

⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Chitehne u, yahn che rahn rí di che ndihcheró di man yahn higo me man, yahn che checadinó nduhça ihyan di man, ate rahn rí di te nde hua çahn ine çava chemin, te coman ndihchero vederihno che tahque rahte ca.

⁵¹ Namin rahn ye ri ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs che te ye quenán cumá, ne anduhneça ndete che condah vahchetero, ndihchero ne u che rinducó nducoyaca ihyan, che cuahn cochi ángel yahn ye nan.

2

Vihco che rihnevaco ihyan yan Caná, estado yahn Galilea

¹ Cuahn che a co ino ro che chinduco Felipe man, Natanael man, Dihvo vo ne, chihnde ama vihco che rihnevaco ihyan, ama yan che duche Caná, estado yahn Galilea. Chaco Dihvo vo ne, a quenán ye min. ² Namin Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan ne, yahve ihyan che redin vihco me ihyan çava che çahn ye conduco ye. ³ Cade mendahn vihco me ne, a chihno vino,

ne rahn chaco Dihvo vo ri ye ihyan:

—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A hua conen tah ihyan?

⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Chacó, metah deh cuande che çahma ne nducó yahn vino, te metah nda ura che cuhnde ro vederihquentiyon che quenán cumá.

⁵ Tuhme rahn chaco ye ri ye sahn che chenán se rínan se nan vihco me:

—Codinahn nchuhn nducuah che çahcantiyon ye.

⁶ Min vate an chite rahte che deman tu ndi ndah. Chite chemin chan ne, che retoh ihyan nación yahn Israel, rih ye nune che reñano ye dehtenduh çava che co vihco nduhça costumbre yahn ye. Queri ama chite chemin chan ne, rahn tenduh ama ciento litro nune. ⁷ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Cuedecuto nchuhn nune chite che tihchan vate tan.

Cuahn che a chihno decuto nahn se chite chahn ne, ⁸ tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Man ne, cuetendah nchuhn tah, ne çah ne ndaco ndihte.

Dinahn sahn chahn, ⁹ ne çah se ndaco ndihte me, dechihn ye. Nune me ne, a ntaconda vino, nde hua devano ndaco ndihte me ti chica, atenan sahn chahn. Tuhme çah ye sahn che rihnevaco me, ¹⁰ ne rahn ye ri ye sahn:

—Nducoyaca ihyan che redin ye vihco ne, dinoca

vino ndah rec̄ah ye, ne cuahn che a ya ndih ihyan ne, rec̄ah ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra cuande che denderen che redin, nde man tendah vino ndah?

¹¹ Tihc̄a chi che canan din Dihvo vo vederihno, min yan Caná, estado yahn Galilea, chihco ro ye che ama yudo vederihquentiyon che quenan cuma ye, ne ihyan che rinduco ye ihyan ne, chitahno ye ihyan. ¹² Chihno min ne, cuahn Dihvo vo yan Capernaum nduco chaco ye man, dihno ye man, ihyan chahn che rinduco ye ihyan man, ne min chahtenan ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah ye sahn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yaco

¹³ Cuahn che a nda nino vihco ro yudo che renun van ihyan naci3n yahn Israel ne, cuahn Dihvo vo yan Jerusal3n. ¹⁴ Cuahn che nda ye min ne, cuahn ye chete yaco chahte, ne min chenun sahn che rendihcue itenine man, sahn che rendihcue itecuche man, sahn che rendihcue icui man. Namin min chenun sahn che rendahcorun tume, vate se nan mesa yahn se. ¹⁵ Tuhme din chine ye ama ndi ihyo, ne nduco chemin ndetendah ye sahn chahn chete yaco, nde nduco itenine yahn se man, itecuche yahn se man. Me sahn che rendahcorun tume chahn ne, chih muhn chih min ye mesa yahn

se, chihtera ye tume me ndiyahn. ¹⁶ Me sahn che rendihcue icui chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

—¡Cuahn nchuhn cuahn chevah nduco dehtenduh yahn ne! ¡Hua tuma ne yaco yahn Chidá cava che ndihcue ne dehtenduh yahn ne!

¹⁷ Ura min ne, ntā tin ihyan che rinduco ye ihyan nduhc̄a che a ndirun yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs tuhc̄a: “¡Ama yahinó yaco yahn ne! ¡Hua cuahnecún che ndere din ihyan, cuahtenun ye chete!”

¹⁸ Sahn ndinan yahn naci3n yahn Israel che redin se cudado min ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Codin ama vederihno, ndihchero nuhn, cuhnde ro deh vederihquentiyon che quenan come che tihc̄a redin.

¹⁹ Rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che ndahtera nchuhn yaco cuh ne, cuihno ino ro ne, nedin numá.

²⁰ Tuhme rahn se ri se ihyan:

—O raco an nduyo chendah ihyan, che dendah ye yaco cuh, ¿a rahque che nduco ino ro no nedin nome?

²¹ Sahn chahn ne, hua chenahn se. Rahco se che yahn yaco che nti min che tihc̄a rahn ye. Ate rahn ye yahn man ye, ndiyu yahn yaco. ²² Nda ro che ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn ne, tuhme ntā tin ihyan ap3stol yahn ye yahn che tihc̄a rahn ye, ne chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs, chenahn ye che

nduco ndudo che tihcā rahn ye ne, conahn che va che ntuche ye vān tenahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendecadino ihyan

²³ Numanahn che quenān Dihvo vo yān Jerusalén ro yudo me ne, āma yahñ ihyān chitahno ye ihyān, yahñ vederihno che din ye. ²⁴ Ate Dihvo vo ne, hua chichahtino ye ihyān chahn, te a devano ye nduhchan ihyān iyehñse, rendacorun ye vederendecadino yahñ ye. ²⁵ Hua rendotenan ye che cahma ihyān nduco ye tačhan ye, te a māñ ye devano ye deh che rendedecadino queri āma ihyān.

3

*Nicodemo ne, chendi-
hchero ye Dihvo vo Jesucristo*

¹ Chihnde āma ihyān, partido yahñ fariseo, che duche ye Nicodemo. Ihyān min ne, nduco ye vān ihyān ndinān yahñ ihyān naciōn yahñ Israel. ² Tuma ye āma vino, chahn ye chendihchero ye Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyān:

—Ihyān Ricuahn, a devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih cava che cacuahn ne nuhn, te nde āma ihyān hua co din ye vederihno che redin ne, ndete che hua nduco Dendiohs ihyān.

³ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyān:

—Cuāco rahn rí ndih te cava che nedin yahñ Dendiohs ihyān, cahcantiyon ye ihyān ne, va che cuahteyān ye quenuma ra.

⁴ Cuahn ino Nicodemo chi, ne rahn ye ri ye ihyān:

—¿Tācā chemin? ¿Tācā co ndonun āma ihyān che a ndico ye chete chaco ye cava che ndaconan cuhndeyān ye?

⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyān:

—Cuāco rahn rí ndih te ne, atenan ihyān che din Vaco Ndah yahñ Dendiohs che ndacorun vederendecadino yahñ ye, ndo ye ihyān ra, cuedenune ye ne, atenan ihyān chahn che nedin yahñ Dendiohs ihyān, cahcantiyon ye ihyān. ⁶ Daya ihyān iyehñse ne, ihyān nunde. Ate ihyān che redin Vaco Ndah yahñ Dendiohs che rendacorun vederendecadino yahñ ye, rendo ye ihyān ra ne, quenun Vaco Ndah yahñ Dendiohs ihyān. ⁷ Hua cahñ ino ne yahñ che rahn rí ndih: “Nducoyācā ihyān, nahn che ndacorun vederendedecadino yahñ ye, ndo ye ihyān ra.” ⁸ Yuhne ne, rano muhn min, ne andahre rihnevan ne, ate hua devano ne ticuāñ rechi, nde huane ticuāñ rahn. Atihnoçā Vaco Ndah yahñ Dendiohs, te hua devano ne taçā redin che rendacorun vederendedecadino yahñ ihyān, rendo ye ihyān ra.

⁹ Tuhme tumerune Nicodemo ihyān:

—¿Tācā che rāhn ne?, te hua renáhn.

¹⁰ Rāhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¿Tācā che ihyan ricuahn yahn ihyan nación yahn Israel ndih, ne hua renahn ne che rāhn nduco ne? ¹¹ Cuāco rāhn rí ndih te nuhn ne, rāhn nuhn ri nuhn nchuhn yahn dehtenduh che devano nuhn mān, che a ntihche nuhn mān, ate nchuhn ne, hua ritahno ne. ¹² Nducote hua ritahno nchuhn che renté nduco ne yahn dehtenduh che ri iyehne ne, tahque hua cotahno ne ndete che nté nduco ne yahn vahchetero.

¹³ 'Nde āma ihyan iyehne ne, hua nahn ye vahchetero, cava che co nte ye yahn. Atenān u che rinducó nducoyāca ihyan, te min chicá, ne min va che ndaconán. ¹⁴ Nduhcā che chaconahn Moisés cū che ntāve ye me tin āma yahn min yahn nān che metah duhva ne, tihcā u che rinducó nducoyāca ihyan ne, va che cuaconahn yah ihyan u nān āma cruz, ¹⁵ cava che ndevahn nducoyāca ihyan che cotahno ye u, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Nduhcā che din yahino Dendiohs ihyan iyehne

¹⁶ 'Tihcā, te āma yahino Dendiohs ihyan iyehne, ne andahre āma ndiyahn ra Daya ye, ate chihco mendahn ye ihyan, cava che nducoyāca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, ndevahn ye, cuahtenan ye

vahchetero numacuahn ro. ¹⁷ Dechuh Dendiohs Daya ye muhn iyehne cuh, ndiyu cava che din ye castigo ihyan iyehne, ate cava che cotahno ihyan iyehne ihyan min, ndedevahn ye ihyan.

¹⁸ 'Ihyan che ritahno ye Daya Dendiohs ne, hua co ye castigo. Ate ihyan che hua ritahno ye ne, a vate mendahn ye che co ye castigo, te hua ritahno ye Daya mān Dendiohs. ¹⁹ Ihyan che hua ritahno ye Daya Dendiohs ne, a vate mendahn che co ye castigo, te ndā ihyan min muhn iyehne cuh, chicuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan chahn ne, tahque yeno ye che quendi ye cuahtendihco ye nunde, ne chemin che hua chitahno ye. ²⁰ Nducoyāca ihyan che riquendi ye rahtendihco ye nunde ne, rahcotahn ye yahn Ndudo yahn Dendiohs. Hua renevahnecun ye, te hua nahn ye che cuhnde ro nunde yahn ye. ²¹ Ate ihyan che runecade vatechica ye ne, renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs, cava che cuhnde ro che rinduco Dendiohs ihyan nān dehtenduh che redin ye.

Juan Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

²² Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan, estado yahn Judea. Min chahtenan ye neve ro, ne chidāma ihyan, chedenune ye. ²³⁻²⁴ Ro min ne, metah din se preso Juan,

ne quenan ye ama cuān nān che duche Enón, nino yān Salim, rehdenune ye ihyan che rendā ye, te min ne, ama va nune.

²⁵ Tāhn min ne, nda ama o sāhn ndinān yāhn nación yāhn Israel, ne chahtecuhn chende se nduco ihyan che rinduco ye Juān, ndahchenan se che redenune ihyan. ²⁶ Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye Juān:

—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco ne cuahn che quenan ne viche lādo cah yāhn ico Jordán, che nte ne yāhn ye nduco nuhn ne, mañ ne, rehdenune ye ihyan, ne ama yāhn ihyan rinduco ye ihyan.

²⁷ Rāhn Juān ri ye ihyan:

—Queri ama vo ne, a mañ Dendiohs ndihco ye tāh vo ntiyon che redin vo. ²⁸ A rāhn cuācō rí nchuhn te ndiyu u, ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehhse, te ntiyon che ndihco Dendiohs tāh ne, che cahcoyān chedave yāhn ihyan cāva che nevahnecun ye ihyan min. ²⁹ Nān vihco che rihnevāco ihyan ne, ama ri yeno ndaco ndihte cuahn che ndihchero ye che yeno sāhn che cahnevāco se, te a devano ye te ndahca rinahn ntiyon che quenan ye. Atihnoca u, te ama ri yenó yāhn che ama ri yāhn ihyan rinduco ye ihyan min. ³⁰ Ihyan min ne, a va cade che co chahte ntiyon yāhn ye, ne u ne, a va cade che cuihno ntiyon yāhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che nda ye muhn iyehhse cuh

³¹ Dihvo vo ne, chica ye vahchetero, ne ndinān ye yāhn nducoyāco vo. Ihyan iyehhse ne, rahndudo ye demañ yāhn dehtenduh che ri iyehhse cuh. ³² Ihyan min ne, rahndudo ye yāhn dehtenduh che ri vahchetero, che ndihche ye mañ, chihnevan ye mañ, ate atenān ama o ra ihyan ritahno ye. ³³ Ihyan che ritahno ye ne, recah dito ye Ndudo yāhn Dendiohs che rahndudo ihyan min, rihco ro ye che cuāco. ³⁴ A Dendiohs dechuh ye ihyan min, din ye che quenun Vaco Ndah yāhn ye ihyan, quenan cuma ye nducuahn vederihquentiyon yāhn. Chemin che numacuahn vederihquentiyon min rahndudo ye Ndudo yāhn Dendiohs. ³⁵ Dendiohs Chida ne, yahino ye ihyan min che Daya ye, ndahco ye nducuahn vederihquentiyon tāh ye. ³⁶ Ihyan che ritahno ye ihyan min che Daya Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan min ne, hua ndaca vahchetero cuahtenan ye. Tahque ndah ne, ama yah castigo din Dendiohs ihyan.

4

Ama tāhn nación yāhn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

¹ Tāhn min ne, ama yāhn ihyan rinduco ye Dihvo vo,

redenune ye, ne checadino sahn fariseo che tahque yahn ihyan rinduco ye Dihvo vo che co Juan. ² Ndiyu man Dihvo vo che rehdenune ye ihyan chahn, te ihyan apóstol yahn ye. ³ Nducote hua nahn Dihvo vo che co yudo yahn sahn chahn, yahn che ama yahn ihyan rinduco ye ihyan ne, chica ye min estado yahn Judea, conahn ye estado yahn Galilea.

⁴ Yune cuahn nan che cuahn ye ne, chuh nación yahn Samaria. ⁵⁻⁶ Ama ro, tenduh nan inguiyahn ne, nda ye chihto ama yan yahn Samaria che duche Sicar, nan yahn yahn Jacob che chihco ye yahn daya ye José. Min va ama pozo nune che duche Pozo yahn Jacob, ne nducote ndi cuno Dihvo vo ne, cuahn ye chihnde ye chihto pozo me. ⁷⁻⁸ Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn ye viyan me cua ye dehtenduh che cheh ye nduco vih. Ura min ne, nda ama tahn yan min nan pozo me tendah te nune, ne rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—¿A hua te tah nune, cúh?

⁹ Cuahn ino te, ne rahn te ri te ihyan:

—¿Taca che rica ne nune cuh ne u?, te ndih ne, ihyan nación yahn Israel ndih, ne u ne, ihyan nación yahn Samaria u.

(Tihca rahn te, te ihyan nación yahn Israel ne, nde hua rente ye nduco ihyan nación yahn Samaria.)

¹⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Nde hua renehn yahn vedeyahino yahn Dendiohs, nde hua devene duh u che ricá nune di, te ndete che devene ne, man caque nune u, nune min che vedevihche yahn ihyan iyehse.

¹¹ Rahn te ri te ihyan:

—Pozo cuh ne, ama yano, ne ndih ne, nde hua nda ne deh che tendah nduco ne nune, ¿ti ra ngua ne nune che rahn ne che te ne u?

¹² Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino ye pozo cuh, chichihve yahn man ye man, yahn daya ye man, yahn ite ndata yahn ye man, ne man ne, nuhnde tah nuhn. ¿A rahco ne che tahque rignonun chihve ne che co ihyan min?

¹³ Rahn ye ri ye tahn:

—Nducoyaca ihyan che cuh ye nune tih ne, ndaconan co yaca ye. ¹⁴ Ate ihyan che cuh ye nune che cah ne, ametah ndaconan co yaca ye, te nune min ne, hua nda ro che tihnan, ne din che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

¹⁵ Tuhme rahn te ri te ihyan:

—Te ne nune che rahn ne me, cúh, cava che ametah ndaconan co yaca, ne hua conan cuma che chí tendah nan pozo cuh.

¹⁶ Rahn ye ri ye tahn:

—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi nduco se.

¹⁷⁻¹⁸ Ndahconan te yahn ye:

—Metah inchahn.

Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—Cuaco rahn che metah inchahn, te ro menan ne, uhn inchahn nenan come,

ate sahn che quenán come man ne, ndere quenén nduco se.

¹⁹ Cuahn che chihnevan te che tihca rahn ye ne, rahn te ri te ihyán:

—Che tihca rahn ne ri ne u ne, a ndero ndi che ihyán profeta ndih. ²⁰ Ihyán ndico yahn nuhn ne, muhn cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenan Dendiohs, ne nchuhn ihyán nación yahn Jerusalén va che ndeva vo yavenan ye. ¿Cha che cuaco ne?

²¹ Ndahconan ye yahn te:

—Cuedevene te ndiyu deman cuete cuh, nde huane deman yan Jerusalén ndeva ihyán yavenan Dendiohs Chida, te a nda ro che, adecotino che chenán ihyán ne, a min no co ndeva ye yavenan ye. ²² Nchuhn, ihyán nación yahn Samaria ne, nde hua devano ne taca va cade che ndeva ihyán yavenan Dendiohs. Ate nuhn ihyán nación yahn Israel ne, a devano nuhn, te a van ndata yahn nuhn, quendah ihyán che ndedevahn ye ihyán iyehense. ²³ A nda ro che ihyán che redin yahn che cahmo vo che rendeva ye yavenan Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenan ye numacuahn chedave yahn ye man, numa cuaco man, te ihyán min ne, nahn ye che tihca ndeva ihyán yavenan ye. ²⁴ Dendiohs ne, ama Vaco, ne ihyán che rendeva ye yavenan ye ne, nahn che ndeva ye numacuahn

chedave yahn ye man, numa cuaco man.

²⁵ Rahn te ri te ihyán:

—A devano che va che chi ihyán min che Mesías, che a va cade che ndedevahn ye ihyán iyehense, ne cuahn che nda ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.

²⁶ Rahn ye ri ye tahn:

—A u, ihyán min, che renté ndoque.

²⁷ Ura min nta ihyán apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyán chahn che rente ye nduco ama ndahta, ate nde ama ye hua chihquino ye tumerune ye ihyán deh chica ye tahn man, deh yahn che rente ye nduco te man.

²⁸ Tuhme chihco te cuhte yahn te min, conahn te, ne rahn te ri te ihyán viyan:

²⁹ —Cochi nchuhn ndihchero ne ama ihyán che rahn ye ri ye u nducuahn che nedín. Co a ihyán min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyán iyehense.

³⁰ Tuhme cuahn ihyán yan quendihchero ye Dihvo vo.

³¹ Numanahn min ne, rahn ihyán apóstol yahn ye ri ye ihyán:

—Ihyán Ricuahn, ¿a hua cheh inguiyahn ne?

³² Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyán chahn:

—U ne, va ama comida yahn, che nde hua devano nchuhn yahn.

³³ Ate hua chenahn ihyán chahn deh conahn che tihca rahn ye, ne rente ye van man ye nduco vih:

—¿A va duh che checu che cheh ye, che tihcā rahn ye?

³⁴ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Che dináhn nan ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u ne, chemin che vedeyeno yáhn, anduhneca ama comida yáhn.

³⁵ Nchuhn ne, rahn ne te renda ca te cun iyo cava che ndevahn ihyan ndute ndata. Ate u ne, ráhn rí nchuhn te, nde meniyon ne, ama yahn ihyan vateyan ye cava che cahcovan ye Ndudo yahn Dendiohs che cuahndudo ne. ³⁶ Nan ntiyon yahn ihyan ne, nahñ cuan ne, ama ye rino ye ndute ndata, ne tama ye rendevahn ye cuahn che a ri yahn. Atihnoca nan ntiyon yahn Dendiohs, te nahñ cuan ne, ama ye ranan ye rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne tama ye riquendi ye, tuhme ritahno ihyan. Ihyan che ritahno ye ne, rendevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Me ihyan che redin ye ntiyon min, ihyan che rahndudo ye menan man, ihyan che rahndudo ye cuahn che a ritahno ihyan man ne, rahteyeno ama tama ye nduco vih. ³⁷ Nducote tihca ne, riquendah cuaco ndudo che tuhca rente ihyan: “Ama ye rino ye ndute ndata, ne tama ye rendevahn ye cuahn che a ri yahn.” ³⁸ U ne, dechuh nchuhn, cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs nan che a vih ihyan nedin

ye ntiyon, ne ndonda tah ne ntiyon min quendi ne.

³⁹ Ama yahn ihyan yan min, rente tahn min nduco ye yahn che rahn Dihvo vo ri ye tahn nducuahn che nedin te, ne chitahno ye ihyan. ⁴⁰ Chemin che cuahn che nda ihyan yan chahn nan Dihvo vo ne, yahve ye ihyan che conan ye min. Quenan ye yan min o ro, ⁴¹ ne nde tahque yahn ca ihyan chitahno ye ihyan cuahn che chihnevan ye che rahndudo ye. ⁴² Tuhme rahn ihyan yan chahn ri ye tahn min:

—Chitahno nuhn ihyan min, yahn che nte yahn ye nduco nuhn. Ate man ne, tahque chichahtino nuhn ihyan, te chihnevan man nuhn che rahndudo ye. A devano cuaco nuhn te a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn dihn, daya ama sahn ndinan

⁴³ Chihno nduh che o ro min ne, chica Dihvo vo yan min cuahn ye cuahn estado yahn Galilea. ⁴⁴ Nducote man ye rahn ye te atenan ihyan tama yan che renevahñecun ye ihyan profeta, ndiyu ihyan yan vaco ye ne, chemin che cuahn ye min. ⁴⁵ Cuahn che nda ye ne, ihyan che vate ye min ne, ama nevahñecun ye ihyan, te namin chahn ihyan chahn yan Jerusalén vihco ro yudo, ne ndihchero ye vederihno che din ye min.

46-47 Cuahn che quechica ye min estádo yahn Galilea ne, nda tun ye yan Caná, yan min nan che din ye vederihno, din ye che ndaconda vino nune me. Numanahn che quenán ye yan min ne, nda ama sahn ndinan che va se yan Capernaum, rinuhn se ihyan. Sahn min ne, ama cah sahn dihn yahn se, adeche coh se, ne chemin che, cuahn che checadino se che a ndaconan Dihvo vo che chahn ye estádo yahn Judea ne, chahn se yahve se ihyan. Chica se favor ihyan che cahn ye ndevaco se, din ye che ndoyahn daya se. ⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nchuhn ne, nde hua co-tahno ne ndete che hua ndi-chero ne vederihno.

⁴⁹ Ate rahn se ri se ihyan:

—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te adeche coh dayá.

⁵⁰ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Co ndaconen conahn, te sahn daye ne, a ndoyahn se.

Chitahno se che rahn ye, ne conahn se. ⁵¹ Ura che a nta nino se ndevaco se ne, chahn ama o mozo yahn se chendi yune se sahn, ne rahn se ri se sahn:

—Sahn dihn yahn ne, a ndoyahn se.

⁵² Tumerune se sahn chahn deh ura canan chihnde dihn yahn daya se. Ndahconan sahn chahn yahn se:

—Ico, nan rahco ama a chino, chavi ihno che netah sahn.

⁵³ Tuhme nta tin sahn ndinan me che a ura min

rahn Dihvo vo nduco se che a ndoyahn daya se, ne chemin che chitahno se ihyan nduco nducoyaca ihyan yahn se.

⁵⁴ Nduco chemin chi o yune che din Dihvo vo vederihno estádo yahn Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se ama cuan nan che duche Betesda

¹ Cuahn che quenán ca Dihvo vo estádo yahn Galilea ne, quenun ama vihco yahn ihyan nación yahn Israel min yan Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo vihco me. ² Ama chendevah yahn chete che ndacoriya yan min ne, duche Chendevah yahn Itecuche. Nino chendevah min ne, va ama tanque nune che duche Betesda, che devaco hebreo. Chihto tanque me ne, chendihco uhn corredor, ³ ne min chenun ama yahn ihyan che ve nan ye man, ihyan che neneva doh cah ye man, ihyan che ndi cheche ye man, chenan rino ye ura che nuhn nune me. ⁴ Yahn quenun riya ama ángel, rendahchetahn ye nune me, ne ihyan che conun conda ye van nune me ura che cuihno ndahchetahn ne, ndoyahn ye, adecodehno che ndi yahn ye. ⁵ Min quendite ama sahn che a ri ndico ntihyon ino nduyo che ndi cheche se. ⁶ Nda Dihvo vo min, ne ndihchero ye sahn. Checadino ye che a rahn cuahn ndi cheche se, ne tumerune ye sahn:

—¿A nehn che ndoyehn ne?

⁷ Ndaconan se yahn ye:

—Taca hua. Nahn che ndoyáhn, ate metah duh ihyan che quenda ye u van nune ura che nuhn. Queri ama yune che redín fuerza, nahn condá van nune ne, tama ca ihyan rechuhnan ye u, renda ye.

⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne cuique.

⁹ A ndetahno ndoyahn sahn min, ndo tah se yundo yahn se, ne canan rica se. Ro min ne, ama ro che rahtetuhno ihyan, ¹⁰ ne ama o sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, rahn se ri se sahn che ndoyahn me:

—Man ne, ro che rahtetuhno vo. Hua redin yahn che din ntiyon, quenohn yundo yehn.

¹¹ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Hua te, a man ihyan che din ye che ndoyáhn, chihquentiyon ye che quenuhn yundo yáhn, ne cacá.

¹² Tuhme tumerune sahn chahn sahn:

—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye che quenohn yundo yehn, caque ne?

¹³ Ate sahn min ne, nde hua devano se che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn se, te ama yahn ihyan chenun ye min, ne ndetahno chenda ye van ihyan, cheh

nan se ihyan. ¹⁴ Adivo ne, ndihchero Dihvo vo sahn, quenun se chete yaco, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuihcoven che cahma có di. Man che a ndoyehn ne, ametah ndaconen condihque nunde cava che hua cotah tama cah di, din che tahque chuhrihn.

¹⁵ Tuhme chahn sahn min, chengo se sahn ndinan chahn che a Dihvo vo che din ye che ndoyahn se.

¹⁶ Nducote a ro che rahtetuhno ihyan redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che din tan sahn chahn nduco ye, nahn cahno se ihyan.

¹⁷ Ama yune ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Chidá ne, cuahn dama redin ye che ndah cava ihyan, ne u ne, riquendí yune yahn ye.

¹⁸ Che tihca rahn ye ne, nde tahque chi tan sahn ndinan chahn, nahn cahno se ihyan, te cuahn che rahn ye te a Dendiohs che Chida ye ne, rahco se te duche rino ye ihyan, nahn co ye dama nduhca ihyan min. Avane ne, nducote redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah, andahre ro che rahtetuhno ihyan ne, rahco se te rahcotahn ye che rihquentiyon ley nduhca che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenana cuma Dihvo vo Jesucristo

¹⁹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Cuāco ráhn rí nchuhn te hua co dín nde ama nan ntiyon che ndiyu ntiyon yahn Chidá. Nducuahñ che redin ye ne, namin redín. ²⁰ Chidá ne, yahino ye u, ne man ye nduco ye u redin ye nducuahñ vederihno. Nde va ca vederihno che tahque rahte che din ye, ne ama cahñ ino nchuhn. ²¹ Cuahn che man náhn ne, nde ndedetuhché tenahn, nduhca che redin Chidá. ²² Chidá ne, ndahco ye vederihquentiyon yahn ye táh, çava che techecaḁé yahn nducoyaca ihyan, ²³ te nahn ye che ndeva ihyan yavenán nduhca che rendeva ihyan yavenan ye. Ihyan che hua rendeva ye yavenán ne, namin hua rendeva ye yavenan Chidá, ihyan min che dechuh ye u.

²⁴ 'Cuāco ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne ritahno ye ihyan min che dechuh ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan chahn ne, hua conda ye, te ndevahn ye. ²⁵ Cuāco ráhn rí nchuhn te nducoyaca ihyan nunde ne, anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs. Man ne, a nda ro che cahnevan ye ndudo yáhn, ne nducoyaca ye che cotahno ye ne, ndevahn ye. ²⁶ Tihca, te Chidá ne, quenán cuma ye vederihquentiyon çava che ndedevahn ye ihyan iyehñse, ne ndahco ye vederihquentiyon min táh. ²⁷ Namin ndahco ye vederihquentiyon táh çava che techecaḁé yahn

ihyan iyehñse, te a u che rinducó nducoyaca ihyan. ²⁸ Hua cahñ ino nchuhn che tihca ráhn, te nda ro che, nducoyaca tenahn ne, cahnevan ye ndudo yáhn, ²⁹ ne ntuche ye. Ihyan che ndah din ye chahtenan ye iyehñse ne, cuahtenan ye vahchetero, ne ihyan che hua ndah din ye ne, co ye castigo.

Nduhca che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

³⁰ 'Che tin demán ne, hua co dín nde ama nan dehtenduh. Retecheçaḁé nduhca che rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne nducuahñ che retecheçaḁé ne, numa cuāco, te a ndudo yahn ihyan min ndiyu ndudo yahn man. ³¹ Cuahn che rendonán vederihquentiyon che quenán cumá ne, nde hua richihve che renté, che rahco nchuhn. ³² Ate che rendonán Dendiohs vederihquentiyon yáhn ne, a ndero ndi che cuāco, te ihyan min ne, cuāco nducuahñ che ráhn ye. ³³ Nchuhn ne, tahve ne sahn che tumerune se Juan, ne ndudo che ndahconan ye yahn ne yahn vederihquentiyon che quenán cumá ne, cuāco. ³⁴ U ne, hua rendotenan che ihyan iyehñse çahma nan ye u, ate ntiyon yán ndudo che ndahconan ye yahn ne, çava che cotahno ne u, ne ndevahn ne. ³⁵ Juan ne, nduhca ama yahn che din che chí ro dave nan ne neve ro, te chicuahñ ye nchuhn

yahn vederihquentiyon yáhn, ne quenán ino ne. ³⁶Ate vederihno che redín ne, tahque rihco ro che quenán cumá vederihquentiyon che co ndudo che ráhn Juan yáhn, te cava chemín ne, a ndero ndi che a Dendiohs Chida dechuh ye u. ³⁷Namin, andahre hua nihnevan nchuhn ndudo yahn Dendiohs Chida, nde hua ntihche ne ihyan, ate rihco ro ye van nchuhn, che man ye dechuh ye u.

³⁸Me nchuhn ne, racondah vedame ne ndudo yahn ye, te hua ritahno ne u che man ye dechuh ye. ³⁹Rendihchenan ne Ndudo yahn ye nduco cudado, te rahco ne te ndudo min din che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ate nde hua retumacardino ne che a nan Ndudo min ndirun yahn vederihquentiyon yáhn. ⁴⁰Hua nahn cotahno ne u cava che ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

⁴¹'U ne, hua rendotenán che ndeva nchuhn yavenán. ⁴²Avane ne, a rendihché nduhchan ihyan nchuhn, ne a devanó che hua yahino ne Dendiohs. ⁴³U ne, man Chidá dechuh ye u, ne nchuhn ne, racondah vedame ne u. Ate ndete che nda tama sahn che ricuahn se vededevano yahn man se ne, sahn min che cuaco nevahneacun ne sahn.

⁴⁴¿Taca co cotahno nchuhn Dendiohs?, te ndotenan che nuhn ino ne dinahn ne, cava che co yeno ye nduco ne ne, renan ino ne rendeva ama tama ne yavenan vih.

⁴⁵Ndiyu u che cahco ró

nunde yahn nchuhn nan Chidá, te a ley che dirun Moisés, che ama ndichahtino nchuhn ne, a chemín che renuhnde nunde yahn ne. ⁴⁶Ndete che ritahno nchuhn che dirun Moisés ne, namin cotahno ne u, te ihyan min dirun ye yahn vederihquentiyon yáhn. ⁴⁷Ate nducote hua ritahno ne ndudo che dirun ye ne, chemín che nde hua co cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cah Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

¹Chihno min ne, cuahn Dihvo vo tama lado viche yahn vine yahn Galilea, nan che duche Tiberias.

²Nducote rendihchero ihyan vederihno che redin ye che rendoyahn ihyan cah ne, chemín che ama yahn ihyan cuahn ye nduco ye.

³Cuahn che nda Dihvo vo min ne, cocha ye ama tingüete chihnde ye nduco ihyan apóstol yahn ye. ⁴Ro min ne, a nda nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel. ⁵Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ama yahn ihyan nda ye chidama ye min ne, tumerune ye Felipe:

—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh nducoyaca ihyan sih ne?

⁶Dihvo vo ne, a derahn ye tihca che nahn cadino ye deh cahma Felipe, te man ye ne, a devano ye taca din ye che cahcacheh ye ihyan chahn.

⁷Ndahconan Felipe yahn ye:

—Andahre o ciento tume diyahngua quenda vo che cua vo pan ne, nde hua tuno cava che ndaca tahsihn, cheh queri ama ihyan sih.

8 Tuhme tama ihyan apóstol, ihyan min che duche ye Andrés, dihno Simón Pedro ne, rahn ye ri ye Dihvo vo:

9 —Muhn quenun ama sahn dihn che nda se uhn pan che ndindah nduco cebada man, o yahca man. Ate rahco che dehra cochihve chemin cava ihyan sih, te ama yahn ri ye.

10 Rahn Dihvo vo:

—Cahma nchuhn co ne nducoyaca ihyan sih che cuahte ye.

Ama va chano cahya min, ne chahte ihyan chahn nan chano me. Che deman ihyan chahn ne, ri tenduh uhn mil ye. 11 Tuhme chetah Dihvo vo pan me, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Chihno min ne, cah ye ihyan apóstol yahn ye cava che cah ye cheh nducoyaca ihyan. Namin chetah ye yahca me. Atihnoqa din ye, ne cheh nducoyaca ihyan nde nan che chito ihyan. 12 Cuahn che a chenah cheh ihyan ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:

—Cuendevahn nchuhn nducuahn che ngava cava che hua cora.

13 Ndevahn ihyan chahn nducuahn, ne chito ndichio cuahte cheyahn pan me che ngava. 14 Nducote ndihchero ihyan vederihno min che din Dihvo ne, rahn ye:

—Cuaco niyon te ihyan cuh, ihyan profeta che a va cade che chi ye iyehense.

15 Checadino Dihvo vo che nahn quenda ihyan chahn ihyan nduco fuerza, cava che co ye rey yahn ye, ne chemin che ndiquendah ye van ye, cuahn ye deman ye tama tingüete yaco.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nan nune vine

16 Cuahn che a chi dah ne, cuenechahn ihyan apóstol chahn cuahn chihto vine me. 17 Chahtenun ye chete ama barco che va min, ne cuahn ye tama lado viche me, cuahn yan Capernaum. A man, ne Dihvo vo ne, a hua renta ye. 18 Ura min ne, canan rano yuhne tan, ne ama rendedecuan nune vine me. 19 A cuahn ihyan chahn nduco barco me tenduh an mil metro, cuahn che ndihchero ye Dihvo vo, che a nda nino ye, rica ye nan nune vine me, ne ama dihya ye chi. 20 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya ne co!

21 Chenda Dihvo vo chete barco me, ne ama yeno ihyan chahn, netumanecun ye ihyan. Nduco venchahte no nda barco me nan che cuahn ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye tama lado viche yahn vine me ne, tumacadino ye chi dave tama ro me, che ihyan apóstol chahn ne, chahtenun

ye chete ama ndiyahn ra barco che va min, cuahn ye, ne Dihvo vo ne, hua cuahn ye nduco vih. ²³ Numanahn che chenah ye min ne, nda neve barco che chica yan Tiberias, ne chan chihto vine, nino nan che cheh ye pan che cah Dihvo vo a ama ro me. ²⁴ Nducote ndihchero ihyan chahn che ametah Dihvo vo min, nde huane ihyan apóstol yahn ye ne, chahtenun ye chete barco chahn, cuahn ye yan Capernaum, quenuhn ye ihyan.

²⁵ Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me, nda ye nan che quenun Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura nda ne muhn ne?

²⁶ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri nchuhn te rinuhn ne u, yahn che chihcachéh nchuhn nde nan che chito nchuhn, ndiyu yahn che chenahn ne yahn vederihno che dín. ²⁷ Hua cuahcoran nchuhn deman yahn dehtenduh che reh ne, te chemin ne, rihno. Tahque ndah ne ne, codinun ino ne, cuihcovan ne ndudo yahn, cava che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ndudo yahn ne, anduhneca ama comida che ngu cuahn dama yahn ne. Tihca, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndahco Dendiohs Chida vederihquentiyon táh, cava che ndedeváhn nchuhn.

²⁸ Tuhme tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿A va vederihquentiyon yahn Dendiohs che va che dinahn nuhn ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Che nahn Dendiohs ne, che cotahno nchuhn u che man ye dechuh ye.

³⁰ Ndaconan tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿Deh vederihno co din ne, ndihchero nuhn, cava che cotahno nuhn ndih ne? ¿Deh ntiyon nda ne ne? ³¹ Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh ye pan che duche maná, min yahn nan che metah duhva nduhca che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cah Dendiohs pan che chica vahchetero, cheh ye.”

³² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn: Pan che chica vahchetero ne, ndiyu Moisés che cah ye ihyan, te a Chidá. Namin rete ye nchuhn tama nan pan che tahque ndah che chica vahchetero. ³³ Pan min che cah Dendiohs ne, chica vahchetero, ne nduco chemin rendevahn ihyan iyehense.

³⁴ Tuhme rahn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Te ne pan che rahn ne me nuhn ro ro.

³⁵ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A u che anduhneca pan cava ihyan che ritahno ye u, te rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero. Che reh ihyan man, che rih ye man ne, hua retumanan

ihyan cuahn dāma. Ate vedeyahino yáhn cava ihyan che ritahno ye u, ne hua ndā ro che cuihno. ³⁶ Ate nchuhn ne, hua ritahno ne u, andahre rendihchero ne u, nduhca che a ráhn rí nchuhn. ³⁷ Nducoyaca ihyan che retendahnun Chidá cava che cotahno ye u ne, ritahno ye u, ne hua racondah vedamé ihyan. ³⁸ Tihca, te u ne, chicá vahchetero, dechuh Chidá u, cava che dináhn che nahn ye, ndiyu che nahn mán. ³⁹ Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn ye che ndedeváhn nducoyaca ihyan che man ye tendahnun ye cava che cotahno ye u. Namin nahn ye che ndedetuhché ihyan chahn ro che cuihno iyehense. ⁴⁰ Chidá ne, nahn ye che nducoyaca ihyan che ndihchero ye u che Daya ye, ne cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehense, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴¹ Nducote ráhn Dihvo vo yahn man ye, che anduhneca pan che chica vahchetero cava ihyan iyehense ne, chemin che ndahchenan sahn ndinan yahn nación yahn Israel chahn ihyan, ⁴² ne rente se van man se nduco vih:

—Ihyan tih che Jesús, che daya José me. Uvo ne, a rendihcho vo chida ye man, chaco ye man, ¿me dehco che ráhn ye che vahchetero chica ye?

⁴³ Tuhme ráhn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Hua ndahchenan nchuhn u. ⁴⁴ Cuedevano ne te nde ama ihyan hua co cotahno ye u, ndete che hua man Chidá tendahnun ye ihyan. Nducoyaca ihyan che cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehense. ⁴⁵ Nan libro che dirun ihyan profeta ne, tuhca ráhn: “Dendiohs ne, din ye che conahn nducoyaca ihyan.” Chemin che nducoyaca ihyan che redinahn ye yahn Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.

⁴⁶ Nde ama ihyan iyehense ne, hua ntihche ye Dendiohs Chida. Atenan u che rendihché ihyan. ⁴⁷ Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁴⁸ U ne, anduhneca pan cava ihyan iyehense, te rendedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁴⁹ Ihyan ndico yahn nchuhn ne, cheh ye pan che duche maná min yahn nan che metah duhva, ate pan min ne, metah vederihquentiyon yahn cava che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero. ⁵⁰⁻⁵¹ Ate ihyan che cheh ye pan che chica vahchetero ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Pan min ne, redin che rendevahn ihyan. Adecoduhno ihyan che cheh ye ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Che ráhn yahn pan min ne, ráhn yahn mán, te va che cahco mendáhn u cóh, cava che

ndedeváhn ihyan iyehñse.

52 Tuhme ama ndeh rente sahn ndinan chahn van man se nduco vih, ne rahn se:

—¿Taca che rahn ihyan tih che covahn ye pan, cava che chuh vo ihyan?

53 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, cava che ndevahn ne ne, va che cotahno ne u man, cochahtino ne yun yahn che cora man. 54 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino ye yun yahn che cora ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehñse, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. 55 Tihca, te cava che co ndevahn ihyan ne, va che cahco mendahn u, cora yun yahn cava ye. 56 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino yun yahn che cora ne, conduco ye u, ne din cudado ihyan. 57 Dendiohs Chida ne, hua nda ro che cuihno ye. A ihyan min che dechuh ye u, ne vedeyeno yahn ne, che richahtino ihyan. Me ihyan che richahtino ye u ne, ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. 58 U ne, anduhnca pan che chica vahchetero, cava ihyan iyehñse. Pan che duche maná, che cheh ihyan ndico yahn nchuhn ne, metah vederihquentiyon yahn cava che ndevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. Ate ihyan che cochahtino ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

59 Chete yaco, min yan Capernaum, che tihca chicuahn Dihvo vo sahn chahn.

60 Chihno chicuahn Dihvo vo ndudo min ne, nde ihyan che rinducó ye ihyan ne, ama yahn ye rahn ye:

Ndudo che tihca ricuahn ye ne, ama vahche. Nde ama ihyan hua co nevahnecun ye.

61 Checadino Dihvo vo che hua chahtenan ino ihyan chahn ndudo che chicuahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nducote hua chahtenan ino nchuhn ndudo che tihca ricuahn ne, 62 nde tahque hua cuahtenan ino ne ndete che ndihchero ne u che rinducó nducoyaca ihyan, che nahn vahchetero nan che chicá. 63 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ihyan. U ne, cahco mendahn u coh, nedihvé nunde yahn ihyan iyehñse, ate a Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ye. Ndudo che renté nduco nchuhn ne, renté numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cava che ndevahn ne. 64 Ate hua nducoyaca nchuhn ritahno ne.

Tihca rahn Dihvo vo, te a devano ye nde ro menan, duhtenduh ihyan che hua ritahno ye ihyan man, sahn che va che ndihcue ndeh se ihyan man. 65 Namin rahn ye:

—Rahn ri nchuhn te ihyan che man Chidá tendahnun ye ihyan ne, atenan ihyan chahn che co cotahno ye u.

⁶⁶ Ama yahn ihyan che chinduco ye Dihvo vo ro menan ne, chihcoman ye ihyan nde ro min, ametah chinduco ye ihyan. ⁶⁷ Tuhme tumerune Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye:

—Namin nchuhn ne, ¿a nahn cahcoman ne u ne?

⁶⁸ Ndahconan Simón Pedro, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, metah nde tama ihyan che cochahtino nuhn cava che ndevahn nuhn, atenan ndih. Ndudo che ricuahn ne ne, rethyon yune ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁶⁹ Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih, ne a devano cuaco nuhn te ndih che Daya Dendiohs, che hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye man, ndih, ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense man.

⁷⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn che a man tendahnun nduh che ndichio ne, ate nde nduco nduh ne, rihquentiyon chundah ama cha nchuhn.

⁷¹ Che tihca rahn Dihvo vo ne, rahn ye yahn daya Simón, sahn min che duche se Judas Iscariote, te sahn min va che ndihcue ndeh se ihyan, andahre nduco se ndi cuande se van ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

¹ Quendi Dihvo vo quechica ye estado yahn Galilea. Hua nahn conan ye estado yahn Judea, te sahn ndinan yahn nación yahn Israel che vate se min ne, nahn cahno se ihyan. ² Ro min ne, a nda nino vihco yahn vah cue che redin ihyan nación yahn Israel. ³ Tuhme rahn dihno Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuique muhn, cuehn yan Jerusalén cava che namin ihyan che vate ye min, che ritahno ye di ne, ndihchero ye vederihno che redin. ⁴ Tihca, te cuahn che nahn vo che cadino ihyan yahn ntiyon che redin vo ne, va che cahco ro vo. Chemin che tahque ndah, cuehn min, din vederihno nan che tahque yahn ihyan rendo dama ye.

⁵ Tihca rahn dihno ye, te nde ihyan chahn ne, hua ritahno ye ihyan. ⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Metah nda ura che cahn, ate nchuhn ne, adecodehno ura che nahn ne, co cahne. ⁷ Nchuhn ne, hua tan ihyan nunde nduco ne, ate u che cuaco ne, tan ye nducó, te renevíh nunde yahn ye vaconan ye. ⁸ Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua cahn meniyon, te metah nda ura che cahn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

⁹⁻¹⁰ Chihno min ne, que nan ca Dihvo vo estado yahn Galilea, ne cuahn dihno ye.

Adiva ne, cuahn che a chihno cuahn nducoyaca ihyan vihco me ne, tuhme cuahn ye deman ye. ¹¹ Sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, rinuhn ndudo se ti quenan Dihvo vo. ¹² Ama yahn ihyan ne, rente ye yahn Dihvo vo. Nahn ye ne, rahn ye: "Ihyan min ne, ndah ihyan ye." Ate nahn ye ne, rahn ye: "Hua ndah ihyan ye, te rihncheh ye ihyan."

¹³ Nducoyaca ihyan ne, cuahn ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn che vah che cadino sahn ndinan yahn nación yahn Israel. ¹⁴ Cuahn che a mendahn vihco me ne, chenda Dihvo vo chete yaco, canan ricuahn ye ihyan. ¹⁵ Me sahn ndinan chahn ne, ama rahn ino se che ama ndahca ricuahn ye, ne rahn se:

—¿Ti chehua ihyan tih che tihca ricuahn ye?, te hua nahn ye escuela che rahn ihyan ricuahn.

¹⁶ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Che ricuahn ne, ndiyu che cuande yahn man, te che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u. ¹⁷ Ihyan che nahn dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs ne, conahn ye te che ricuahn ne, che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn man. ¹⁸ Ihyan che ricuahn ye vededevano yahn man ye ne, che nahn ye ne, che ndeva ihyan yavenan ye. Ate ihyan che ricuahn ye cava che quenda yavenan

ihyan che dechuh ye ihyan ne, ricuahn ye numa cuaco.

¹⁹ 'Moisés ne, dirun ye ley, chihco ye yahn nchuhn, ate nde ama ne hua redinahn ne. Tahque ndah ne ne, nahn cahno ne u.

²⁰ Ndahconan ihyan chenahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Co quenun vaco chihnga ndih, ne chemin che tihca rahn ne. ¿Duh nahn cahno ndih?

²¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Yahn ama vederihno che din ro che rahtetuhno ihyan ne, ama rahn ino nducoyaca nchuhn. ²² Moisés ne, dirun ye yahn ley che renan seña nchuhn, nduhca che chihquentiyon Dendiohs ihyan ndico yahn ye. Chemin che raconahn ne seña chechaya, andahre ro che rahtetuhno ihyan. ²³ Nducote raconahn ne seña chechaya, andahre ro che rahtetuhno ihyan cava che hua cuahcotahn ne yahn ley min ne, ¿me dehco che ri tan ne nducó, yahn che ro che rahtetuhno ihyan din che ndoyahn ama sahn che rechuhrihn se? ²⁴ Ndotenan che ndahchenan nchuhn ne, cuenedecadino ndah ne, ne tumacadino ne che ndahca redin.

²⁵ Ama o ihyan che vate ye yan min che a devano ye che nahn cahno se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:

—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se ihyan, che nahn cahno se ihyan ne? ²⁶ Man ne, nga ye, quenun ye tan

ricuahñ ye, ne hua duhva re-
tumacah ihyan, çava che co
ye preso. A din ndete che, a
nduco ihyan ndinan yuhn vo,
ritahno ye che ihyan tih, che
a va çade che chi ye ndede-
vahn ye ihyan iyehñse. ²⁷ Ate
ndiyu ihyan tih chemin, te
uvo ne, a devano vo ti chica
ye. Cuahn che nda ihyan min
ne, nde ama ihyan hua co de-
vano ye ticuahñ quendañ ye.

*Dihvo vo Jesucristo ne,
rahn ye ti chica ye*

²⁸ Dihvo vo ne, chihnevan
ye che tihça rente ihyan
chahn. Tuhme ama dito rahn
ye:

—Nchuhn ne, rahn ne
che a rendihche ne u man,
a devano ne ti chicá man,
ate ndere rahn ne chemin.
Ndiyu che cuande yahn
man che cochí, te cochí che
cuande yahn Chidá, ihyan
min che quenán cuma ye
vederihquentiyon che ama
chahte, ihyan min che nde
hua rendihche ne ihyan. ²⁹ U
ne, a rendihché ihyan, te a
nan ye quenán, ne a man ye
dechuh ye u.

³⁰ Cuahn che chihnevan
sahn ndinan chahn che tihça
rahn ye ne, nahn din se preso
ihyan, ate nde ama se, hua
chihquino se din se preso
ihyan, te ro min ne, metah
nda ro yahn ye che çahno se
ihyan. ³¹ Van ihyan chahn ne,
ama yahn ihyan chitahno ye
ihyan, ne rahn ye:

—A ihyan cuh che a va
çade che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehñse, te ¿a chi tama

ye che tahque din ca ye ved-
erihno che co ihyan cuh?

*Sahn fariseo ne, dechuh se
policía çava che din se preso
Dihvo vo Jesucristo*

³² Checadino sahn fariseo
che rendonan ihyan yan Di-
hvo vo. Chemin che nte çade
se nduco chidocuyan ndinan,
ne dechuh se policía yahn
yaco, ngua se ihyan, co ye
preso. ³³ Cuahn che nda se
ne, rahn Dihvo vo:

—Conan cá te neve ro
nduco nchuhn, tuhme nahn
nan Ihyan che dechuh ye
u. ³⁴ Nda ro min ne, nuhn
nchuhn u, ate hua ntaca ne
u, te hua co çahn ne nan che
conán.

³⁵ Tuhme rente sahn chahn
van man se nduco vih, ne
rahn se:

—¿Ti ra conan ihyan tih
che rahn ye che hua ntaca vo
ihyan? ¿A ndihco ye che çahn
ye van ihyan nación yuhn
vo che chenán ye nación
chenahn? ¿A min conan ye,
cacuahñ ye ihyan nación
chenahn chahn? ³⁶ ¿Deh
conahn che tihça rahn ye che
nuhn vo ihyan, ne hua ntaca
vo ihyan, te hua co cuhn vo
nan che conan ye?

*Rahn Dihvo vo Jesucristo
te ihyan che ritahno ye ihyan
ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan*

³⁷ Ro vihco chahte me
ne, chandi Dihvo vo nan
nducoyaca ihyan, ne cah-
dudo ye:

—Adecoduhno ihyan che
yaca ye ne, chi ye nan, çah
nune, cuh ye. ³⁸ Nduhça che a

ndirun nān Ndudo yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno ye u ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon, anduh-neca āma nune che hua retihnan.

³⁹ Che tihcā rahn Dihvo vo ne, cāh ye, checadino ihyan, che ihyan che cotahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ro min ne, ametah co Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nahn Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cava Dihvo vo Jesucristo

⁴⁰ Cuahn che a chihno cāh cuande Dihvo vo ihyan ne, nahn ihyan ne, rahn ye:

—Cuāco niyon che ihyan tih, ihyan profeta che a va cāde che chi ye.

⁴¹ Nahn ye ne, rahn ye:

—Ihyan tih ne, a mān ihyan min che a va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

Ate nahn ihyan ne, rahn ye:

—Hua cuāco chemin, te ihyan min che a va cāde che chi ye ne, ndiyu estādo yahn Galilea quendāh ye, ⁴² te nān Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan min ne, nān ndata yahn rey David quendāh ye mān, cuhndeyān ye yān Belén, yān vāco David mān.

⁴³ Tihcā chi che a vih rahn āma, a vih rahn tāma ihyan chahn, yahn Dihvo vo. ⁴⁴ Vān ihyan chahn ne, chenun āma o se che nahn din se preso Dihvo vo, ate hua chihquino se.

Sahn ndinan yahn ihyan naciōn yahn Israel ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo

⁴⁵ Sahn policia chahn ne, ndaconan se nān che chenun sahn fariseo mān, chidocuyān ndinan mān. Tuhme rahn se ri se sahn policia chahn:

—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan min?

⁴⁶ Ndahconan sahn policia chahn, ne rahn se:

—Hua quenda nuhn ihyan, te nde āma yune hua nihnevan nuhn che ricuahn ihyan nduhcā che ricuahn ihyan min.

⁴⁷ Rahn sahn fariseo chahn ri se sahn:

—Namin nchuhn ne, co a cāh yune ne che chihnechey nchuhn. ⁴⁸ Cuedevano ne, te nde āma nuhn, hua ritahno nuhn ihyan min.

⁴⁹ Sahn yān sih ne, hua devano se ley che dirun Moisés, ne chemin che ndinda se.

⁵⁰ Vān sahn ndinan chahn ne, ndi cuande āma ihyan fariseo che duche ye Nicodemo. A ihyan min che chahn ye āma vino, chendihchero ye Dihvo vo. Ihyan min ne, rahn ye ri ye combiero yahn ye:

⁵¹ —Ley che riquendi vo ne, rihquentiyon che hua co cāhmo vo che a ndinda āma ihyan numanahn che metah cadino cuāco vo deh nunde yahn ye va.

⁵² Ndaconan se yahn Nicodemo, ne rahn se:

—¿A namin nduco di chique estādo yahn Galilea? Condihchenen nān Ndudo

yahn Dendiohs, ne cadine te nde ama ihyan profeta hua quenda^h ye min.

⁵³ Chihno min ne, conahn queri ama se ndevaco se.

8

Ama tahn che ndere quechica te

¹ Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye Cuete Olivo. ² Chi dave tama ro me ne, nda tun ye, ne chenda ye chete yaco. Ndo dama nducoyaca ihyan nan ye, ne chihnde ye, ndevanan ricuahn ye ihyan chahn. ³ Tuhme nda sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man, nda se ama tahn ndahta che va incha^h te, che nta^{ca} ihyan tahn, ura che quendite te nduco chihyo te. Chihno se tahn menda^h n, ⁴ ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, tahn tih ne, nta^{ca} ihyan tahn, ura che quendite te nduco chihyo te. ⁵ Nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon che cahno nuhn tahn che tihchan sih, nduco tu. ¿Me ndih, deh rahn ne ne?

⁶ Tihca rahn sahn chahn, te retumarande se Dihvo vo, renuhn ino se ta^{ca} co ca^{ca} nunde se yahn ye. Ate Dihvo vo ne, nde hua tumaca^h ye yahn se, ne canan dirun ye ndiyahn, nduco ndutitah ye. ⁷ Quendi se retumarune se ihyan. Nan menan ne, ndevandi cuaco ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Adecochano nchu^h che metah nunde yahn ne ne, cah ne tu tahn.

⁸ Chihno rahn ye ne, ndaconan ndondih ye, ne quendi ye redirun ye ndiyahn. ⁹ Chi cuihnan sahn chahn che tihca rahn ye ri ye sahn, te a devano se te chendihco se nunde, ne canan ndiquenda^h vah ca ama ca ama se, conahn se, menan vihca sahn che tahque ndico chahn. Cuahn che a chihno conahn se ne, a deman tahn ndahta me, nti te min. ¹⁰ Tuhme ndevandi cuaco Dihvo vo, ne tumerune ye tahn:

—¿Tiya sahn chahn che rih nunde se yehn ne? ¿A nde ama se hua quendi se rih nunde se yehn ne?

¹¹ Ndaconan te yahn ye, ne rahn te:

—Hua Dihvé, nde ama se.

Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—U ne, nchahco nunde yehn. Man ne, conahn. Ametah ndaconan ndere cochique condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan ye vahchetero

¹² Tama yune ne, ricuahn Dihvo vo ihyan, ne rahn ye:

—U ne, anduhneca ama yahn che ri ro dave nan ihyan iyehnse. Chemin che ihyan che ritahno ye u ne, conahn ye ndudo yahn, ne ndedevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

¹³ Tuhme rahn sahn fariseo chahn ri se ihyan:

—Ndi^h ne, rendonan man ne ndih. Chemin ne, hua cochihve yahn ne.

¹⁴ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndudo che renté ne, cuáco, andahre rahn nchuhn che rendonan man u, te u ne, devanó ti chicá man, ti náhn man. Ate nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde huane ti náhn. ¹⁵ Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan nduhca costumbre yahn ne, rendaichenan ne ihyan. Ate u ne, hua rendaichenán nde ama ihyan. ¹⁶ Me cuahn che retechecadé ne, retechecadé numa cuáco, te retechecadé dama nduco Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu demán. ¹⁷ Nan ley che rendihchenan nchuhn ne, rihquentiyon che, cuahn che va o testigo che ra vih ndudo yahn ye, rahn ye che cuáco ne, va che cotahno vo che rahn ye. ¹⁸ U ne, ráhn ndudo cuáco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne, namin rahn ye yahn.

¹⁹ Tuhme tumerune sahn chahn ihyan, ne rahn se:

—¿Ti va chida ne ne?

Ndahconan ye yahn se, ne rahn ye:

—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá, nde hua rendihche ne Chidá. Nducote hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, chemin che hua rendihche ne Chidá.

²⁰ Tihca chicuahn Dihvo vo chete yaco, nan che va yave yahn tume vedino. Ate nde ama sahn chahn, hua din se preso ihyan, yahn che metah nda ura che ndihco cade Den-diohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn tun ye che nahn ye vahchetero

²¹ Ndaconan rahn Dihvo vo tama yune nduco ihyan tuhca:

—U ne, náhn, ne nchuhn ne, nuhn ne u, ate hua ntaca ne u. Conda ne, din nunde yahn ne, te nan che náhn ne, hua co nda ne.

²² Tuhme rahn sahn ndinan chahn van man se nduco vih:

—¿A cahno man ihyan tih ihyan, che tihca rahn ye che nan che cah ye ne, hua co nda vo ne?

²³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nchuhn ne, ihyan iyehense nchuhn. Ate u ne, vahchetero chicá. ²⁴ Chemin che ráhn rí nchuhn che conda ne, din nunde yahn ne. Tihca, te ndete che hua cotahno ne che u, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne, conda ne, din nunde yahn ne.

²⁵ Tuhme tumerune sahn chahn ihyan:

—¿Duh ndih ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—A ráhn rí nchuhn nde a rahn me. ²⁶ Ama ndeh nan dehtenduh va che có nchuhn man, nevih nunde yahn ne vaconan ne man. Ihyan che dechuh ye u ne, riquendah cuáco che rahn ye. Me u ne, a ndudo yahn ye che ricuáhn ihyan iyehense.

²⁷ Ate sahn chahn ne, hua chenahn se che a yahn Den-diohs Chida che tihca rahn

ye. ²⁸ Chemin che rahn ye ri ye sahn:

—Cuahn che cuaconahn yah nchuhn u che rinduco nducoyaca ihyan ne, tuhme tumacadino ne yahn ved-erihquentiyon che quenan cumá. Namin tumacadino ne che hua ricuáhn che cuande yahn man, te ricuáhn ndudo che a man Chidá te cuande ye u. ²⁹ Tihca, te Chidá ne, dechuh ye u, ne rinduco ye u. Hua rihcoman ye u, te cuahn dama redinahn nducuahn che renan ino ye.

³⁰ Cuahn che chihno rahn Dihvo vo nducuahn ndudo chemin chan ne, ama yahn ihyan chitahno ye ihyan.

³¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndete che quendi nchuhn numa ino ne co-tahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn ne, tuhme che cuaco conduco ne u. ³² Avane ne, conahn ne ndudo yahn, ne ndo ne libre.

³³ Ndahconan ihyan chahn ne, rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Nuhn ne, ndata yahn Abraham nuhn, ne nde ama yune hua ntihcue ihyan nuhn. ¿Me taça che rahn ne che ndo nuhn libre ne?

³⁴ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te nducoyaca ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, anduhneca ndete che hua libre ye, te hua co cahcoman ye nunde yahn ye.

³⁵ Nchuhn ne, nduhca sahn decahya yahn ihyan che hua redin cuande ye van daya

ye ne, tihchan nchuhn nan Dendiohs. Ate u ne, Daya ye u. ³⁶ Chemin che, cuahn che ndedevahn ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye. ³⁷ A devanó che ndata yahn Abraham nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo yahn, ne chemin che nahn cahno ne u. ³⁸ U ne, ricuáhn nchuhn ndudo che rete cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne dehtenduh che nahn chida ne.

³⁹ Ndahconan ihyan chahn yahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—Nuhn ne, Abraham che chida nuhn.

Ate rahn ye ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin chida nchuhn Abraham, te hua riquendi ne yune yahn ye. ⁴⁰ U ne, rahn cuaco rí nchuhn ndudo che a man Dendiohs rete cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn cahno ne u. Abraham ne, ndiyu chemin che din ye. ⁴¹ Nchuhn ne, cuahto redin chida ne, cuahto redin man ne.

Rahn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Nuhn ne, Dendiohs che Chida nuhn.

⁴² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin Chida nchuhn Dendiohs. Hua cuaco che rahn ne, ne chemin che hua ri rendihche ne u. Ndiyu che cuande yahn man che cochí, te a man Dendiohs dechuh ye u. ⁴³ Yahn che hua renevahnecun nchuhn ndudo yahn ne, chemin che hua renahn ne. ⁴⁴ Nchuhn ne, chundah che chida ne, sahn min che redinahn ne yahn se.

Sahn min ne, rihquentiyon se sahn rihno ihyan nde ro che chihnde iyehñse. Cuahn dama rihñcheh se, te chemin che ntiyon yahn se. ⁴⁵ U ne, ricuáhn ndudo cuáco, ate nducote ndi nino ne vederihñcheh ne, chemin che hua ritahno ne che ráhn. ⁴⁶ Nde ama nchuhn ne, hua co cahma ne che va nunde yáhn. Ndudo cuáco che ricuáhn, ne redin yahn che cotahno ne. ⁴⁷ A ndero ndi ihyan che yahn Dendiohs ihyan, te rihcovan ye Ndudo yahn ye. Ate nchuhn ne, ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne chemin che hua nahn cahcovan ne Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhñdeyan Abraham

⁴⁸ Tuhme rahn sahn ndinān chahn ri se Dihvo vo:

—Rahn cuáco nuhn ri nuhn ndih che ndere ihyan ndih, nduhca ihyan nación yahn Samaria man, quenun vaco chihnga ndih man.

⁴⁹ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—U ne, rendevá yavenān Chidá. Ate nchuhn ne, rendahchenan ne u, ne chemin che ndere rahn ne che quenun vaco chihnga u.

⁵⁰ U ne, hua rendonan man u. Ate va Chidá che rendeva ye yavenān, ne ihyan min che retechecade ye. ⁵¹ Cuáco ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye che ricuáhn ne, cuahtenan ye cuahn dama.

⁵² Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Man ne, a devano cuáco nuhn che quenun vaco chihnga ndih, yahn che tihca rahn ne. Abraham man, nducoyaca ihyan profeta man ne, chih ye. Me ndih ne, rahn ne te ihyan che cahcovan ye ndudo che ricuahn ne ne, cuahtenan ye cuahn dama. ⁵³ ¿A tahque rigonun chihve ndih che co chida nuhn Abraham, che rahco ne? Ihyan min man, nducoyaca ihyan profeta man ne, chih ye. ¿Duh ndih, che rahco ne?

⁵⁴ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndete che rendonan man u ne, nde hua cochihve yáhn. Chidá, ihyan min che rahn nchuhn che Dendiohs yahn ne ne, a ihyan min che rendeva ye yavenān.

⁵⁵ U ne, rendihché ihyan, ate nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan. Rendihché ihyan, ne redināhn che rihquentiyon ye. Cuáco che ráhn, ndiyu nduhca nchuhn che ndere rahn ne che rendihche ne ihyan. ⁵⁶ Ihyan ndico yahn nchuhn, Abraham ne, ama chi yeno ye cuahn che checadino ye che va che chí iyehñse, ne nde tahque chi yeno ye cuahn che a chinahn.

⁵⁷ Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Nde mare o raco ndiche nduyo metah co ndih, ¿taça che ndihchero ne Abraham?

⁵⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuáco ráhn rí nchuhn te u ne, a vá nde ro che metah cuhñdeyan Abraham.

⁵⁹ Tuhme chetah sahn chahn tu, che cah se Dihvo

vo. Ate cheh nan se ihyan, ne ndiquendah ye chete yaco me. Chuh ye van nducoyaca se, cuahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan ama sahn che ve nan se nde ro che chihndeyan se

¹ Ama ro ne, ndihchero Dihvo vo ama sahn che ve nan se nde ro che chihndeyan se.

² Ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve nan sahn tih ne? ¿A cava nunde yahn indihthe yahn se, o cava nunde yahn man se ne?

³ Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan chahn, ne rahn ye:

—Ndiyu cava nunde yahn indihthe yahn se, nde huane cava nunde yahn man se. Ve nan se cava che cuhnde ro vederihquentiyon yahn Dendiohs, tumacadino ihyan.

⁴ U ne, va che din nun inó dinahn ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u numanahn che quenán cá iyehse.

⁵ Numacuahn ro che quenán muhn ne, ricuahn Ndudo yahn Dendiohs ihyan cava che netah ndutinán ye.

⁶ Chihno rahn ye chemin ne, din ye tah nchete nduco nunedan ye, ne chacotahme ye ndutinán sahn nan ve me.

⁷ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cuehn conane nan nan nune che duche Siloé —che tihca duche nune me ne, conahn “Nune Rica.”

Cuahn sahn nan ve me, ne cuahn che nano se nan se nan nune me ne, chi ro nan se. ⁸ Cuahn che nta se ne, rahn ihyan nino ndevaco se man, ihyan che rendihche ye sahn man:

—¿A ndiyu sahn tih che rica se che din ihyan vedevahino nduco se ne?

⁹ Nahn ihyan ne, rahn ye:

—Sahn tih chemin.

Nahn tun ihyan ne, rahn ye:

—Ndiyu sahn tih chemin, ate tihca ro se.

Rahn man se:

—A u chemin.

¹⁰ Tumerune ihyan sahn:

—¿Me taça chi che chi ro nan ne?

¹¹ Ndahconan se, ne rahn se:

—Ihyan min che duche ye Jesús, din ye nchete, chacotahme ye ndutinán, ne tahve ye u, chahn nanó nan nune Siloé. Chihno nanó nan ne, ndetahno chi ro nan.

¹² Tumerune ihyan chahn sahn:

—¿Ti quenán ihyan min ne?

Ndahconan se, ne rahn se:

—Hua devanó.

¹³ Tuhme quenda ihyan sahn min nan sahn fariseo.

¹⁴ Ro che din Dihvo vo che chi ro nan sahn min ne, ro che rahtetuhno ihyan. ¹⁵ Chemin che tumerune sahn fariseo chahn sahn taça chi che chi ro nan se. Ndahconan se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Chacotahme Jesús nchete ndutinán, ne nanó nan nduhca che rahn ye, ne ndetahno chi ro nan.

16 Tuhme rahn ama o sahn fariseo chahn:

—Sahn che tihca din me ne, ametah yahn Dendiohs che tihca redin se, te hua renevahnecon se ro che rahtetuhno ihyan.

Ate tama te o se ne, rahn se:

—Ndete che hua yahn Dendiohs sahn ne, itaca redin se vederihno tuhme?

Nduco tihca ne, hua cavih ndudo yahn se nduco vih, 17 ne ndaconan tumerune se sahn min:

—Me di, ideh rahn yahn sahn min che din se che chi ro nan ne?

Ndahconan se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—U ne rahn te ihyan min ne, ama ihyan profeta.

18 Ate sahn chahn ne, hua nahn cotahno se che ve nan sahn min ro menan. Chemin che tahve se chehua indihthe yahn sahn min, 19 ne tumerune se ihyan:

—iA nchuhn daya ne sahguh ne? iA cuaco che ve nan se cuahn che chihndeyan se ne? iMe taca chi che chi ro nan se ne?

20 Ndahconan indihthe yahn sahn min:

—Sahguh che daya nuhn, ne ve nan se cuahn che chihndeyan se. 21 Ate hua devano nuhn taca chi che chi ro nan se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nan se. Tumerune nchuhn sahn. A va nduyo yahn se, ne man se co nte cuande se nchuhn.

22 Indihthe yahn sahn min ne, tihca rahn ye, te vahino ye, yahn che a checadino ye te sahn ndinan chahn ne,

a ntuhno se che ndetendah se adecoduhno ihyan chete yaco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

23 Chemin che rahn ihyan chahn ri ye sahn ndinan chahn che tumerune se man sahn daya ye te a va nduyo yahn se.

24 Tuhme ndaconan cah sahn ndinan chahn sahn min, ne rahn se ri se sahn:

—Codin cava Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuaco, te nuhn ne, devano nuhn te sahn min che din se che chi ro nan ne, sahn nunde se.

25 Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—U ne, hua devano a ihyan nunde ye o hua. Ate devano che ro menan me ne, ve nan, ne ihyan min din ye che chi ro nan.

26 Ndaconan tumerune sahn chahn sahn:

—iTaca din se che chi ro nan ne?

27 Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—A rahn ri nchuhn, ne hua ritahno ne. ideh ndah co yahn ne che ndaconan cahma tun ne? iA nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?

28 Rahva sahn chahn nduco sahn min, ne rahn se ri se sahn:

—Di ne, ndichahtine sahn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moises. 29 A devano nuhn te Moises ne, a man Dendiohs cah ye ntiyon ihyan. Ate sahn che

rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.

³⁰ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Ama rahn inó yahn nchuhn, che rahn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nan. ³¹ A devano cuaco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecun ye ihyan man, redinahn ye vederihquentiyon yahn ye man. ³² Nde ama yune hua nihnevan vo yahn ama ihyan che co din ye che co ro nan ihyan nan ve. ³³ Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.

³⁴ Rahn sahn chahn ri se sahn min:

—Di ne, ama sahn nunde di nde ro che chihnevan. ¿Taca che nahn cacuehn nuhn ne?

Chihno rahn se chemin ne, ndetendah se sahn chete yaco.

³⁵ Checadingo Dihvo vo che ndetendah sahn ndinan chahn sahn min chete yaco, ne cuahn che ntaca ye sahn ne, tumerune ye sahn:

—¿A ritehne Daya Dendiohs ne?

³⁶ Rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, cahma ne co ne u duh ihyan min cava che co-tahnó ihyan.

³⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A u chemin, che renté ndoque. Man ne, a ndihche u.

³⁸ Tuhme chehntihya se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, ritahnó ndih.

³⁹ Namin rahn Dihvo vo:

—U ne, ndá iyehse cuh cava che techecadé yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rahco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.

⁴⁰ Ama o sahn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihca rahn ye, ne rahn se ri se ihyan:

—¿A namin nuhn, rahn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che hua devano nchuhn ne, nde hua chendi-hco ne nunde. Ate nducote a man nchuhn rahn ne te a devano ne man, nducote rah-cotahn ne man ne, chemin che chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

¹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te sahn duco ne, hua renda se cuahn chendevah yahn chan nan chenun itecuche, te renda se cuahn chihto chan. ² Ate ihyan che redin ye cudado itecuche ne, renda ye cuahn chendevah yahn chan.

³ Sahn che redin cudado chendevah ne, renahne se, ne renda ye. Rahn ye che duche queri ama te, ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite

ne, rechi te, ne retenda_h ye ite chete chan. ⁴ Cuahn che a retenda_h ye nducoyaca te chete chan ne, riquenda_hnan ye yahn te, ne riquendi te ihyan, te ndi nino te ihyan. ⁵ Ate hua riquendi te sahn che hua rendihche te. Tahque ndah te ne, rano te yahn se, yahn che hua rendonahn te ndudo yahn se.

⁶ Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh cava sahn chahn, ate hua chenahn se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudado itecuche

⁷⁻⁹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te, nduhca che richihve chen-devah yahn chan cava che co chuh itecuche ne, tihca u cava ihyan yahn. Ihyan che ritahno ye u ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero. Ihyan chahn ne, anduhneca itecuche che hua ndere vatechica man te, che rondonda te chete chan, ri te cudado man, riquenda_h te rahn te reh te man. Nducoyaca sahn rihneh che chahte se ro che metah nda, redin ca se che Ndudo yahn Dendiohs rahn-dudo se ne, anduhneca sahn duco, tihchan se, ne ihyan yahn Dendiohs ne, hua rihcovan ye ndudo yahn se.

¹⁰ 'Sahn duco ne, renda se cava che cahno se ihyan man, duco se man, cuihno denda se ihyan man. Ate u ne, nda cava che ndedevahn ihyan, ne ama ndahca cuahno ye, cuahtenan ye vahchetero.

¹¹ Nduhca ama ihyan che

ndah redin ye cudado itecuche yahn ye nde ndihco mendahn ye ihyan cava che ndedevahn ye ite ne, tihca u, te ndah redin cudado ihyan yahn, nde cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan. ¹² Ate nducoyaca sahn mozo che redin se ntiyon min ne, nducote ndiyu yahn se itecuche ne, hua cudado se. Cuahn che renda lobo ne, rihcoman se itecuche che nduco se, ne rano se. Tuhme reta_h lobo ite, ne rihno rano ite chenahn. ¹³ Rano se, te ndiyu dihve itecuche sahn, ne hua redin se cudado ite numa ino se.

¹⁴⁻¹⁵ 'U ne, anduhneca ama ihyan che ndah redin ye cudado itecuche yahn ye. Chida ne, rendihche ye u, ne u ne, rendihche ihyan. U ne, nda cuandé ihyan yahn, ne man ye ne, richahtino ye u. U ne, nde cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan. ¹⁶ Namin vate ca ihyan che nedin yahn ihyan, ndedevahn ihyan. Man ne, vatechica vane ye, ate nevahnecun ye u, ne ndo dama ye van ihyan yahn.

¹⁷ 'Chida ne, yahino ye u, te cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan iyehse. Cuihno min ne, va che ntuché. ¹⁸ Nde ama ihyan ne, hua co cahno ye u, ndete che hua man cahco mendahn u. Va vederihquentiyon yahn cava che cahco mendahn u coh. Namin va vederihquentiyon yahn che ntuché. Vederihquentiyon min che te Chida u.

19 Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ndudo chemin chan, chihnevan sahn ndinan chahn ne, ndevanan se, a vih rahn ama a vih rahn tama se. 20 Ama yahn se ne, rahn se:

—Nde hua tumacah nchuhn che rahn sahn tih, te quenun vaco chihnga sahn, ne hua va cuaco dave yahn se.

21 Ate nahn tun se ne, rahn se:

—Adecoduhno ihyan che quenun vaco chihnga ihyan ne, hua tihca runecade rente ye. Avane ne, hua co din ye che co ro nan ihyan nan ve.

Sahn ndinan yahn naci3n yahn Israel ne, nahn cah se tu Dihvo vo Jesucristo

22 Ro min ne, ro iche, ne tahn min redin ihyan vihco yahn yaco, min yan Jerusal3n. 23 Dihvo vo ne, quechica ye ndiyaco me man corredor che duche Corredor yahn Salom3n. 24 Ndo dama sahn ndinan chahn nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che ndih, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne, cahma cuaco no ne co ne nuhn. Hua ndahca che rihco ndeh ne.

25 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri se sahn:

—A rahn rí nchuhn, ne hua ritahno ne. Nduco vederihno che redin numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, a ndero ndi che a u chemin. 26 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne, te hua ndi cuande ne van ihyan yahn, nduhca che a rahn rí nchuhn.

27 Ihyan yahn ne, rihcovan ye ndudo yahn, ne rinduco ye u. Me u ne, nda cuand3 ihyan. 28 Rendedevahn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Hua duhva co din che conda ye, te u nda cuand3 ihyan. 29 Man Chidá tendahnun ye ihyan chahn cava che cotahno ye u. Ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye, ne nducote namin nda cuande ye ihyan ne, chemin che hua duhva co din che conda ye. 30 U nduco Chidá ne, ama no vederihquentiyon yahn nuhn man, ama no vederendedecadino yahn nuhn man.

31 Cuahn che tihca rahn Dihvo vo ne, ndaconan chetah sahn ndinan chahn tu che cah se ihyan. 32 Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, ama ndeh nan dehtenduh che ndah nedin nan nchuhn. Ate nchuhn ne, de tu nahn cah ne u.

33 Ndahconan sahn chahn ne, rahn se ri se ihyan:

—Ndiyu yahn dehtenduh che redin ne che cah nuhn tu ndih, ate yahn che duche rino ne Dendiohs che tihca rahn ne. A ndero ndi che ihyan iyehense ndih, ne rahn ne te ama no vederihquentiyon quenana cuma ne nduco Dendiohs.

34 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Nan ley che riquendi nchuhn ne, ndirun che rahn Dendiohs yahn ihyan tuhca: “Nchuhn ne, menun

Dendiohs nchuhn.”³⁵⁻³⁶ A devano nchuhn te cha che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, hua co cahmo vo che hua cuaco. Nducote a man Dendiohs rahn ye yahn ihyan che rihnde tah ye Ndudo yahn ye te menun Dendiohs ihyan ne, chemin che nde tah hua ndahca che tihca rahn ne che duche rinó Dendiohs, che rahn che u che Daya ye man, che tendahnun ye u, dechuh ye u muhn iyehse man.³⁷ Cuentah nchuhn ndutinan ne, condihchero ne. Ndete che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, redín vederihno, tuhme cotahno ne u.³⁸ Nducote redín vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne, cotahno ne u, andahre hua nahn cotahno ne yahn ndudo che ricuáhn. Tuhme tumacadino ne che rinduco Dendiohs Chida u.

³⁹ Chihco dama ino sahn chahn tama yune che nahn din se preso ihyan, ate ndiquendah ye van se, ne din vi ye.

⁴⁰ Tuhme cuahn ye cuahn chihto ico Jordán, ne min quenán ye, lado cuahn nan che riquendah yahn, cuahn nan che quenán Juan Bautista chehdenune ye ihyan ro menan.⁴¹ Ama yahn ihyan rahn ye, rendihchero ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—Juan Bautista ne, andahre hua din ye nde ama vederihno, ate nducuah che rahn ye yahn ihyan cuh ne, cuaco.

⁴² Ihyan che chahn ye min ne, ama yahn ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro

¹⁻³ Yan Betania ne, chihnde ama ihyan che duche ye Lázaro. Ihyan min ne, chahte o cahve ye; ama ye ne, duche ye María, ne tama ye ne, duche ye Marta. A ihyan che duche María me che chacotahme ye nunedan cah Dihvo vo, ne ndi cuma ye nduco yudo tin ye. Ama yune ne, chetah cah Lázaro, ne ama tahn ndi ye. Tuhme tahve nduh che o cahve ye ndudo yahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, amigo yahn ne Lázaro ne, chetah cah ihyan, ne ama tahn ndi ye.

⁴ Cuahn che chihnevan Dihvo vo ne, rahn ye:

—Cah min ne, andahre din che coh ye, ate chemin ne, cava che cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs, ne ndeva ihyan yavenan ye man, ndeva ye yavenan u che Daya ye man.

⁵ Andahre ama yahino Dihvo vo ihyan chahn, Lázaro man, María man, Marta man ne,⁶ cuahn che nda ndudo yahn ye che cah Lázaro ne, chendah ca ye te o ro min nan che quenán ye.⁷ Chihno min ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Ndaconan cuhn vo nduco nchuhn estado yahn Judea.

8 Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve ro che nahn cahno sahn ndinan chahn ndih nduco tu, ne man ne, ¿a rihco ne che cahñ tun ne min ne?

9 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ndichio ura che ama ro, ne cuahn che ro vatechica vo ne, hua renda cah vo, te ro nan vo yahn che quendi-hco dave yahn yahn. 10 Ate ndete che vino vatechico vo ne, conda cah vo yahn che man ro.

11 Chihno min ne, rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Amigo yuhn vo Lázaro ne, quiyado ye, ate cahñ ndedetuhché ihyan.

12 Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, ndete che chetah yahnde ihyan ne, ametah nduh dito ri yahn ye.

13 Dihvo vo ne, hua rahn cuaco ye che a chih Lázaro, ne chemin che rahco ihyan apóstol chahn che quiyado ye. 14 Tuhme rahn cuaco ye ri ye ihyan chahn:

—Lázaro ne, a chih ye. 15 Tahque ndahca che hua quenán min ro che chih ye, te nduco tihca ne, tahque ndah ro yahn nchuhn, cava che cotahno ne. Man ne, cuhn vo quendihchero vo ihyan.

16 Tomás, ihyan min che ntaico ihyan che duche ye “Cuahche” ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol chenahn chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, conduco vo Dihvo vo, an-dahre va che coh vo dama nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehñse man, rendedetuhche ye tenahn man

17 Cuahn che nda Dihvo vo yan Betania ne, a cun ro che quenun Lázaro chete yayan.

18 Betania ne, nino nduco yan Jerusalén, ri tenduh o kilómetro quenan man, 19 ne ama yahn sahn ndinan yahn nación yahn Israel, chahn se chendihchero se Marta man, María man, cava che necah se vedechahtino ihyan, yahn che chih cahve ye. 20 Cuahn che checadino Marta che a nda nino Dihvo vo ne, cuahn ye quendi yune ye ihyan. Numanahn min ne, quenun María vah. 21 Ura che a tahn nun Marta Dihvo vo ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Dihvé, ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye. 22 Ate dehve din yahn, te ndih ne, adecodehno che caca ne Dendiohs ne, cuahne-cun ye.

23 Rahn Dihvo vo ri ye Marta:

—Quehve ne, ndaconan conan se.

24 Rahn Marta ri ye Dihvo vo:

—Cuaco che ndaconan conan ye, cuahn che ntuche tenahn, ro che cuihno iyehñse.

25 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye Marta:

—Che ntuche tenahn man, che cuahtenan ye vahchetero man ne, a u che rihquentiyón. Ihyan che ritahno ye u ne, andahre coh ye ne, ntuche ye. ²⁶ Nducoyaca ihyan che ritahno ye u ne, hua conda ye, te cuahtenan ye vahchetero cuahn dāma. ¿A ritehne chemin ne?

²⁷ Rahn Marta ri ye Dihvo vo:

—Taca hua, Dihvé. Ritahnó. Namin ritahnó che a ndih che Daya Dendiohs man, a ndih che a va cade che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehense man.

²⁸ Chihno rahn Marta ne, cuahn ye ngua ye coh ye María, ne rahn ye deco deco ri ye ihyan:

—Nda Ihyan Ricuahn, ne rah ye di.

²⁹ Ndetahno necuan María, ne cuahn ye nan che quenun Dihvo vo. ³⁰ Dihvo vo ne, ametah conda ye viyan, te quenan rino ye yune nan che ntaca Marta ihyan. ³¹ Sahn ndinan chahn che chenan se vaco María renecah se vedechahtino ihyan ne, ndihchero se che aderano ye necuan ye cuahn ye, ne cuahn se nduco ye. Rahnco se te cuahn ye nan yayan, cuaco ye cava cahve ye.

³² Cuahn che nda María nan Dihvo vo ne, chehntihya ye, ne rahn ye:

—Ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.

³³ María ne, ama raco ye. Namin sahn chahn ne, raco se. Ndhichero Dihvo

vo, ne ama chi ndache ye. ³⁴ Tumerune ye ihyan chahn:

—¿Ti chihche nchuhn tenahn me ne?

Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne, ndihchero ne.

³⁵ Namin chaco Dihvo vo. ³⁶ Tuhme rahn ama o sahn chahn:

—Condihche nchuhn. A ndero ndi che ama yahino ye tenahn me.

³⁷ Tama te o se ne, rahn se: —Ihyan tih ne, din ye che chi ro nan sahn nan ve me. ¿Taca che hua din ye che ndoyahn Lázaro, ne hua chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaro

³⁸ Dihvo vo ne, ama chi ndache ye, ne cuahn nda ye nan yayan me. Yayan me ne, ndindah nan ama yava, ne ama tu chahno ndi chendevah yahn. ³⁹ Rahn Dihvo vo:

—Cuehnevi nchuhn tu chende yayan. Conahne ne.

Tuhme rahn Marta ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, co a ran tenahn, te a chihno cun ro che chih ye.

⁴⁰ Ate rahn Dihvo vo ri ye Marta:

—A rahn ri di te ndete che ritehne ne, tumacadine ved-erihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

⁴¹ Tuhme chehnevi ihyan chahn tu me. Chenihyon nan Dihvo vo nan ro, ne covah ye tuhca:

—Chidá, renté nundihve cuahn ndih yahn che rihcovan ne che revah. ⁴² A

devanó te cuahn dāma che reváh ne, rihcovan ne, ate tihcā ráhn cava che ndah yahn ihyan che chenun ye muhn, cava che cotahno ye che a ndih dechuh ne u.

⁴³ Chihno covah ye ne, ráhn ye ama dito:

—Lázaro, ¡cuendiquendah tan!

⁴⁴ Ndetahno ntuche ihyan min, ndiquendah ye chete yayan. Deva ndacotuma ye tino, nde tah nde cah ye man, nan ye man. Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuentahte nchuhn tino che ndacotuma ye.

Rente cade sahn ndinan chahn che din se preso Dihvo vo Jesucristo

⁴⁵ Sahn ndinan chahn che chahn se chinduco se María cuahn che chih cahve ye ne, ndihchero se vederihno che din Dihvo vo, ne ama yahn se chitahno se ihyan.

⁴⁶ Ate nahn se ne, chahn se chengo se sahn fariseo yahn vederihno che din ye, ndedetuhche ye Lázaro. ⁴⁷ Tuhme ndo dama sahn fariseo chahn man, chidocuyan ndinan man, nduco nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel, nte cade se, ne ráhn se:

—¿Taca din vo?, te ihyan min ne, ama redin ye vederihno. ⁴⁸ Ndete che cahcoman vo che quendi ye ne, nducoyaca ihyan cotahno ye ihyan, ne denan chi sahn ndinan yahn Roma, cuihno ndahtera se yaco yuhn vo man, cuihno cahno se ihyan nación yuhn vo man.

⁴⁹ Ate Caifás, ihyan min che chidocuyan che tahque ndinan nduyo min ne, ráhn ye ri ye sahn chahn:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne. ⁵⁰ Nde tah hua retumacardino ne, te tahque ndahca yuhn vo, che coh ama no ihyan cava ihyan nación yuhn vo yudomin ca che coh nducoyaca ye.

⁵¹ Caifás ne, ndiyu che ndedecardino man ye che tihca ráhn ye. Nducote ihyan min ndinan ye nduyo min ne, cah Dendiohs, checadino ye, ne chemin che ráhn ye che va che coh Dihvo vo Jesucristo, cava che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel man, ⁵² nducoyaca ihyan yahn Dendiohs che chenan ye muhn min numachahte iyehse man. ⁵³ Tihca chi, che nde ro min, chihco cade sahn ndinan chahn che cahno se Dihvo vo.

⁵⁴ Chemin che ametah quechica ro Dihvo vo van ihyan. Tahque ndah ye ne, chica ye estado yahn Judea, ne cuahn ye ama cuan, nino yahn nan che metah duhva, chihto ama yan che duche Efraín. Min quenan ye nduco ihyan apóstol yahn ye.

⁵⁵ A cochi nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel, ne ama yahn ihyan rica ye yan vaco ye, rahn ye yan Jerusalén ama o ro numanahn che metah cuanan vihco me, cava che ndo dave ye nduhca costumbre yahn ye. ⁵⁶ Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo, ne ama retumarune

vih ye ura che chenun ye chete yaço:

—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi ye vihco ne?

⁵⁷ Sahn fariseo man, chidocuyan ndinan man ne, a ndihquentiyon se che adeco-duhno ihyan che devano ye ti quenan Dihvo vo ne, cahma ye co ye sahn, cava che din se preso ihyan.

12

Ama ihyan ndahta ne, chacotaḥme ye nunedan cah Dihvo vo Jesucristo

¹ Te an ro ca renda che nda ro yudo me, ne cuahn Dihvo vo yan Betania, quendihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche ye ihyan van tenahn. ² Vaço Lázaro din ihyan chahn ama vihco cava Dihvo vo, ne cah ye, cheh vino ye. Marta ne, chihntave ye che cheh ihyan chahn, ne Lázaro man, Dihvo vo man, vate ye nduco ihyan chenhnan mesa. ³ Ura min nda María, nda ye tenduh mahñ litro nunedan ndah, che duche nardo. Chemin ne, ama yahn chihve. Chacotaḥme ye cah Dihvo vo, ne nedin cuma ye nduco yudo tin ye. Numacuahn chetevah me quendihco chan dan. ⁴ Tuhme ama sahn che ndi cuande se van ihyan apóstol chahn, che duche se Judas Iscariote, daya Simón, sahn min che va che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, rahn se:

⁵ —Nunedan tih ne, rigo-nun chihve tenduh ino ciento tume diyahngua, ¿taça che

hua ndihcue tahn tih, ndaca che conan te ihyan chevah?

⁶ Judas ne, ndiyu che yahino se ihyan chevah che tihca rahn se, te yahn che duco se. Nducote sahn min ndi se tesorero van ihyan apóstol chahn ne, rendaca yune che reduco se. ⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Hua cahca tan che tihca redin te. Chehdenda te nunedan me u, cava che cuhndeyan che conun chete yayan. ⁸ Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne co conan ne ihyan cuahn che nahn ne. Ate u ne, hua cuahn dama conan nduco ne.

Rentuhno sahn ndinan chahn cava che cahno se Lázaro

⁹ Ama yahn ihyan nación yahn Israel, checadino ye che yan Betania quenan Dihvo vo, ne cuahn ye quendihchero ye ihyan. Namin nahn ndihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche Dihvo vo ihyan van tenahn. ¹⁰ Tuhme ntuhno chidocuyan ndinan chahn che namin nduco Lázaro cahno se ihyan, ¹¹ te a cava Lázaro che ama yahn ihyan nación yahn Israel rihcoman ye sahn, ritahno ye Dihvo vo.

Chenda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

¹² Ama yahn ihyan nda ye vihco ro yudo, yan Jerusalén. Chi dave tama ro me ne, checadino ye che va che nda Dihvo vo. ¹³ Tuhme chihca ye iyon, quenda ye, ne cuahn

ye quendi yune ye Dihvo vo. Cuahn che tahn nun ye ihyan ne, chenda ye viyan rah yeno ye:

—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh ye! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che Rey yahn nación yuhn vo Israel!

¹⁴ Dihvo vo ne, ndaca ye ama burro lihn, quendudo ye ite, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

¹⁵ Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua dehva rahco ne.

Condihche ne. Cochi Rey yahn ne,

quendudo ye ama burro lihn.

¹⁶ Ro menan ne, hua chenahn ihyan apóstol yahn dehtenduh che tuhchan, ate adiva cuahn che a conahn Dihvo vo vahchetero ne, tuhme chenahn ye che nducuahn che chahno chi Dihvo vo ne, a ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs.

¹⁷ Ihyan che ndihchero ye vederihno che din Dihvo vo, ndedetuhche ye Lázaro van tenahn ne, rente ye yahn.

¹⁸ Chahn ino ihyan yahn vederihno me, ne chemin che ama yahn ye chahn ye chendi yune ye Dihvo vo. ¹⁹ Tuhme rente sahn fariseo chahn van man se nduco vih:

—Condihche nchuhn. A chihnonan yahn ntiyon yuhn vo, te nducoyaca ihyan ne, a chinduco ye ihyan cah.

Ama o sahn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

²⁰ Van ihyan che chahn ye vihco min yan Jerusalén, ndeva ye yavenan Dendiohs ne, nduco neve sahn nación yahn Grecia. ²¹ Sahn chahn ne, chahn nda se nan ama ihyan yan Betsaida, estado yahn Galilea, duche ye Felipe, ne rahn se ri se ihyan:

—Codin ne favor, ne quenda ne nuhn nan Jesús, te nahn ndihchero nuhn ihyan.

²² Felipe ne, chahn ye rahn ye nduco Andrés, ne cuahn nduh che o ye, yahve ye Dihvo vo. ²³ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, adecodehno ura nahn vahchetero. ²⁴ Cuaco rahn ri nchuhn te cava che co yahn ama ndute trigo, ndo ndeh ne, va che cuehche ndiyahn. Ndete che hua cuehche ne, hua co ndeh.

²⁵ Ihyan che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, denda ye ihyan. Ate ihyan che rihco mendahn ye ihyan muhn iyehense ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ²⁶ Duh ihyan che nahn din ye ntiyon yahn ne, va che cahco dama ino ye conduco ye u. Ihyan che redin ye ntiyon yahn ne, cuahtenan ye vahchetero nducó, ne din Chidá che quendah yavenan ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

²⁷ Man ne, ama ran. Ate ndotenan che cahmá có Chidá che ndedevahn ye u, cahnevi ye che va che chuhrihn ne, tahque ndah

cahco dama inó, te a cava che chuhrihn che cochí. ²⁸Chidá, cahmá có ihyan: “Vá vedeyeno che dináhn nducuah che chihquentiyon ne, cava che quendaḥ yavenān ne.”

Tuhme chenun ama ndudo che chica vahchetero, che raḥn:

—A dín che quendaḥ yavenān. Man ne, dín che quendaḥ yavenān tama yune.

²⁹ Chihnevan ihyan che chenun ye min, ne naḥn ye ne, raḥn ye che chine dave. Naḥn tun ye ne, raḥn ye te co ama ángel yahve ye Dihvo vo.

³⁰ Tuhme raḥn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a cava man ne, ndiyu cava u. ³¹ A ndá ura che cuhnde cade yahn ihyan iyehñse, ne chundah, saḥn min che rihquentiyon se iyehñse ne, ndahco ndiya Dendiohs saḥn. ³² Cuedevano nchuhn te cuahn che conan yáḥ, dín che cotahno ihyan numachahte iyehñse u.

³³ Che tihca raḥn ye ne, raḥn ye nduhca che va che coh ye. ³⁴ Raḥn ihyan chahn ri ye ihyan:

—A devano nuhn te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse ne, hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye. ¿Taca che raḥn ne che ndih che rinduco ne nducoyaca ihyan, conan yah ne? ¿Duh ndih tuhme ne?

³⁵ Tuhme raḥn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, cacuahñ nchuhn. Cuihcovan ne ndudo yáhn, cava che runecade cuahtechica ne, ne co ndevahn ne, te ihyan che hua runecade vatechica ye ne, nde hua devano ye ti nda ti tuno ye. ³⁶ Cuitahno nchuhn u, numanahn che quenán nduco ne, cava che co ne ihyan runecade.

Chihno raḥn Dihvo vo chemin ne, chihcoman ye ihyan chahn, ne cuahn ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

³⁷ Andahre ama din Dihvo vo vederihno van ihyan chahn ne, hua chitahno ye ihyan. ³⁸ Hua chitahno ye, te va che conahn nduco ye, nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Dihvé, neve cuahn ra ihyan che ritahno ye ndudo che rahndudo nuhn.

Neve cuahn ra ihyan che tumacadino ye vederihquentiyon yahn ne.

³⁹ Tihca chi che hua chi chitahno ihyan chahn. Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

⁴⁰ Dendiohs ne, deche ye ndutinān ihyan chahn man, din cheche ye chedave yahn ye man, cava che hua nchanan ye man, hua conahn ye man, ne hua cotahno ye Dihvo vo, ndevahn ye.

41 Tihc̄a dirun ihyan profeta Isaías yahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo, te chinahn ama vederihno nduco ye, ndihchero ye vederihquentiyon min.

42 Andahre tihc̄a ne, ama yahn ihyan nación yahn Israel chitahno ye Dihvo vo. Nde sahn ndinan chahn, chitahno neve se. Ate hua chihco ro se che ritahno se ihyan, yahn che vah se che cahnevi sahn fariseo chahn vederihquentiyon yahn se chete yaco. 43 Hua chihco ro se che ritahno se Dihvo vo, te tahque renan ino se che quendaḥ yavenan se nan ihyan iyehense che co nan Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

44 Ama yune cuahn che rahndudo Dihvo vo ne, ama dito rahn ye:

—Ihyan che ritahno ye u ne, namin ritahno ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u. 45 Ihyan che rendihche ye u ne, retumacardino ye taça ihyan min. 46 U ne, ndá muhn iyehense, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs, cava che ihyan che cotahno ye u ne, ndevahn ye, ne runecaḍe cuahtenan ye. 47 Ate ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne, ndiyu che nahn mán che dín castigo ihyan, te ndá cava che ndedeváhn ihyan iyehense, ndiyu deman che dín castigo ihyan. 48 Ihyan che racondaḥ vedame ye u,

ne hua rihcovan ye ndudo yáhn ne, va che co ye castigo ro che cuihno iyehense, tunoca che hua dinahn ye ndudo che ricuáhn. 49 Tihc̄a, te Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u ne, a ndudo che rihquentiyon ye che renté man, che rahndudó man, ndiyu dehtenduh che ri yeno mán. 50 A devanó te che rihquentiyon Chidá ne, che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dama. Chemin che rahndudó nduhc̄a che rihquentiyon ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nano ye cah ihyan apóstol yahn yē

1 Cuahn che a tama ro ra renda che cuanan vihco ro yudo me ne, nducote a devano Dihvo vo che a nda ro che ndaca ye iyehense, ne nahn ye nan Dendiohs Chida ne, chihco ro ye nduhc̄a che ama yahino ye ihyan yahn ye. 2-4 Chundah ne, a nde menan cahn nun se chete chedave yahn Judas Iscariote, daya Simón, nduhc̄a che ndihcue ndeh se Dihvo vo. Nducote Dihvo vo ne, a devano ye che a man Dendiohs Chida ndahco ye nducuahñ vederihquentiyon tah ye man, nan ihyan min chica ye man, min nahn ye man ne, ura che chihno cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne, necuan ye nan mesa. Chehnevi ye tino tu che quenun ye, ne chetaḥ ye ama toalla, chacondihco ye u

yutoran ye. ⁵ Namin chetaḥ ye cu che reṇano nun ye taḥ ye, ne chih ye nune. Tuhme canan reṇano ye caḥ ihyan apóstol yahn ye, ne reneḍin cuma ye nduco toalla me.

⁶ Cuahn che nda ye nan va Simón Pedro çaḃa che nano ye caḥ ye ne, raḥn ihyan min ri ye ihyan:

—Dihvé, ¿taḃa che ndih nano ne caḥ ne?

⁷ Ndaḥconan Dihvo vo, ne raḥn ye ri ye ihyan:

—Maṇ ne, hua reneḥn deh conahn che tiḥca redín, ate aḍive ne, coneḥn.

⁸ Ate raḥn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:

—U ne, hua nda ro che nano ne caḥ.

Raḥn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Nḍete che hua nanó caḥ ne, ametah din cuandé di vaṇ ihyan yaḥn.

⁹ Raḥn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, nḍete che tiḥca ne, conano ne ndiyu demaṇ caḥ, te namin conano ne taḥ maṇ, tín maṇ.

¹⁰ Ate raḥn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ihyan che a dave ye ne, a de caḥ ye rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a dave ne, andahre hua nducoyaḃa ne.

¹¹ Raḥn ye te hua dave nducoyaḃa ihyan chahn, yahn che a devano ye te ama cha saḥn che chi cuandé se vaṇ ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.

¹² Chihno nano Dihvo vo caḥ ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaḥconan chihnde ye nan mesa.

Tuhme raḥn ye ri ye ihyan chahn:

—¿A chenahn nchuhn deh conahn che nanó caḥ ne? Caḥmá có nchuhn deh conahn che tiḥca nanó caḥ ne. ¹³ Nchuhn ne, renevaḥnecun ne u, raḥn ne te a u che Dihve ne maṇ, Ihyan Ricuahn yahn ne maṇ, ne cuaco che raḥn ne. ¹⁴ Cua cuande nchuhn. Andahre u che Dihve ne maṇ, Ihyan Ricuahn yahn ne maṇ, ate nanó caḥ ne. Tiḥca quenana cuma che din yahino ama taṃa ne vih, nano ne caḥ vih. ¹⁵ Chihcó ejemplo cuḥ çaḃa che quendi ne. ¹⁶ Cuaco raḥn rí nchuhn te nde ama mozo hua taḥque chaḥte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde ama saḥn che raḥn ntiyon hua taḥque chaḥte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye saḥn. ¹⁷ Nḍete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihcó yahn ne, ne dinahn ne ne, ama ndaḥ ro yahn ne.

¹⁸ 'Che tuḥca raḥn ne, hua çaḃa nducoyaḃa nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duḥ nduḥ nchuhn che tendahnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuḥca: "Saḥn che daṃa reh daṃa riḥ se nducó ne, saḥn min che din taṇ se nducó." ¹⁹ Raḥn rí nchuhn ndudo cuḥ maṇ che ametah conahn, çaḃa che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va caḍe che chí ndedevaḥn ihyan iyehñse. ²⁰ Cuaco raḥn

rí nchuhn te adecoduhnó ihyan che nevahnećun ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahnećun ye. Me ihyan che renevahnećun ye u ne, renevahnećun ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn cuaco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

²¹ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, ama chi ran ye, ne rahn cuaco ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ama cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.

²² Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendedecadino ye nan vih, rendedecadino ye duh yahn che rahn Dihvo vo. ²³ Ama ihyan apóstol che ama yahino Dihvo vo ihyan ne, dama va ye nduco vih. ²⁴ Din tah Simón Pedro yahn ye, cava che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rahn ye. ²⁵ Tuhme cuahn nda ca ye nan Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Dihvé, ¿duh yahn che rahn ne ne?

²⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Decahnda ama ndi pan, ne sahn che cah, cheh se ne, a sahn min.

Tuhme decahnda Dihvo vo ama ndi pan, ne cah ye, cheh Judas Iscariote, daya Simón. ²⁷ Ndetahno che chetah Judas pan me ne, quenun chundah chete chedave yahn se. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetahno.

²⁸ Nde ama ihyan che vate ye nan mesa ne, hua chenahn ye deh cuande che tihca rahn Dihvo vo ri ye Judas. ²⁹ Nducote sahn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che nahn ye ne, ndedecadino ye, te co rahn Dihvo vo nduco se che cua se dehtenduh che nahn yahn vihco, o che cah se tume ihyan chevah. ³⁰ Ura min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pan me ne, quendañ vah se cuahn se.

Ama vederihquentiyon ra

³¹ Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, rahn Dihvo vo:

—Man ne, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, nan dehtenduh che cuahno có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn. Namin cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs. ³² Nducote u che rinducó nducoyaca ihyan, cahco ró vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cahco ro ye vederihquentiyon chahte yahn, ne a nun cuahn cahco ro ye. ³³ Dayá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn ne, nuhn ne u, ate anduhneca che rahn nduco sahn ndinan chahn ne, tihca rahn nduco ne man, te nan che nahn ne, hua co cahñ ne quenuhn ne u. ³⁴ Cahcó ama vederihquentiyon ra cava nchuhn. Chemin ne, che din yahino ama tama ne vih, nduhca che yahino

mān nchuhn. ³⁵ Ndete che din yahino ama tama ne vih ne, tumacadino nducoyaca ihyan che ritahno ne u.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te cahma Pedro te hua rendihche ye ihyan

³⁶ Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿ti che nah̄n ne ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nan che nah̄n ne, hua co condoque u mān, ate adive ne, condoque u.

³⁷ Tuhme rahn Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih mān?, te nde vá vedeyeno che cahco mendahn̄n u, andahre cahno ihyan u cava ne.

³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndere rahn che ve vedeyeno che cahco mendahn̄n di, cava u. Cuaco rahn̄n rí di te numanahn̄n che metah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

14

Atenan̄n che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan ye nan̄n Dendiohs Chida

¹ Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin codin chahtino ne u. ² Vaco Chidá ne, ama va nan̄n che cuahtenan̄n ihyan. Ndete che hua tihcā ne, a rahn cá rí nchuhn. Cahn̄n cahcoyan̄n nan̄n che cuahtenan̄n ne. ³ Cuahn̄n che a chahn̄n chihcoyan̄n nan̄n

che cuahtenan̄n nchuhn ne, chi tūn̄n ndichecuá nchuhn cava che cuahtenan̄n ne dama nducó nan̄n che conán. ⁴ Nchuhn̄n ne, a devano ne ti nah̄n. Namin a devano ne taçā tuno ne min.

⁵ Rahn Tomás ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, nducote hua devano nuhn̄n ti che nah̄n ne ne, nde hua codevano nuhn̄n taçā che co tuno nuhn̄n min.

⁶ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che retihyon̄n yuné ihyan, a u che ricuahn̄n ndudo cuaco, a u che rendedevahn̄n ihyan. Atenan̄n cava u che co cuahtenan̄n ihyan nan̄n Dendiohs Chida. ⁷ Ndete che a tumacadino nchuhn̄n yahn̄n vederihquentiyon che quenan̄n cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Mān ne, a tumacadino ne duh che Chidá, anduhnecā ndete che a ndihchero ne ihyan.

⁸ Tuhme rahn Felipe ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn̄n Dendiohs Chida, ne nduco chemin̄n ne, a cohahtino nuhn̄n.

⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn̄n ye:

—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn̄n, me ¿taçā che hua retumacadine yahn̄n vederihquentiyon yahn̄n? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhnecā ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che dín che ndihchero nchuhn̄n ihyan. ¹⁰ Che tihcā rahn̄n ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco

man ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn man, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye. ¹¹ Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne man ye rinduco ye u. Me ndete che hua co cotahno ne chemin che dendudo renté nduco ne ne, cuitahno ne yahn vederihno che redín. ¹² Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, namin din ye vederihno nduhca che redín, nde vederihno che tahque rahte din ye. Tihca, te u ne, náhn nan Dendiohs Chida, ¹³ ne nducuahne che caça nchuhn ihyan che cuande yáhn ne, u che Daya ye ne, dín che conahn nduco ne, cahco ró che ama chahte vederihquentiyon yahn ye. ¹⁴ U dín che conahn nduco nchuhn adecodehno che caça ne che cuande yáhn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

¹⁵ 'Ndete che yahino nchuhn u ne, codinahn ne che rihquentiyón. ¹⁶ Nducote va che náhn ne, cacá favor Chidá, ne dechuh ye Vaco Ndah yahn ye conduco nchuhn cuahn dama, ndaca vedechahtino yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin che renahn ihyan cha che cuaco. ¹⁷ Ihyan nunde ne, hua co conduco Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te hua retumacadino ye vederihquentiyon yahn. Ate

nchuhn ne, retumacadino ne, te rinduco Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn cuahn dama. ¹⁸ Hua ama yune cahcomán nchuhn, te ndaconan conducó nchuhn. ¹⁹ Cuihno neve ro ne, ametah ndaconan ndihchero ihyan iyehense u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che quendí conducó nchuhn, ne cuah-tenan ne vahchetero, te u ne, vá cava ne. ²⁰ Tuhme tumacadino ne te u ne, rinducó Chidá. Me nchuhn ne, ndichahtino ne u, ne rinducó nchuhn. ²¹ Ihyan che renahn ye, ne redinahn ye che rihquentiyón ne, rihco ro ye che yahino ye u. Chidá ne, yahino ye ihyan che yahino ye u, ne namin u ne, yahinó ihyan, ne rinducó ihyan.

²² Ama ihyan apóstol che duché ye Judas, ndiyu Judas Iscariote ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿dehco che ráhn ne che conduco ne nuhn, ne hua conduco ne ihyan iyehense ne?

²³ Ndahconan Dihvo vo, ne ráhn ye ri ye ihyan:

—Ihyan che yahino ye u ne, redinahn ye che rihquentiyón. Ihyan chahn ne, yahino Chidá ihyan man, rinduco ye ihyan man. Namin u ne, rinducó ihyan. ²⁴ Ihyan che hua yahino ye u ne, hua redinahn ye che rihquentiyón. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, a ndudo yahn Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu ndudo yahn man.

25 'Rete cuandé nchuhn nducuahn ndudo che tuhchan numanahn che que-nan cá nduco ne. 26 Avane ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs, che dechuh ye che cuande yáhn, cava che nte vedechahtino nchuhn man, conan nchuhn man ne, din che conahn nchuhn nducuahn man, ntihyon yan nducuahn che te cuandé nchuhn man.

27 'Man ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Dín che ama ndahca cuahtenan ne, cuahte dihn chedave yahn ne, ne chemin ne, hua co din nde ama ihyan iyehense. Hua ndeh ndedecadino nchuhn, nde huane dihya ne co. 28 A chihnevan nchuhn che ráhn rí nchuhn che náhn, ne ndaconán conducó nchuhn. Ndete che cuaco che yahino nchuhn u ne, nde tuno chi yeno ne che ráhn rí nchuhn che náhn nan Chidá, te Ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. 29 A nde man no ráhn rí nchuhn, cava che cuahn che a conahn ne, cotahno ne che a nan ihyan min che náhn.

30 'Ametah tuno ura yáhn che quendi cá te cuandé nchuhn, te a cochi nino ura che conahn che nahn chundah, sahn min che rihquentiyon se iyehense cuh. Sahn min ne, metah nde ama vederihquentiyon yahn se nan, 31 ate cuahnecún che conahn nduhca che nahn se, cava che codevano ihyan iyehense che yahinó Chidá, ne redinahn che rihquentiyon

ye. Man ne, caco vo muhn, cuhn vo nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

1 'U ne, anduhneca dihyo uva ndah. Me Chidá ne, anduhneca ihyan che redin ye cudado dihyo uva. 2 Dune dihyo uva che hua ri yahn ne, rihca ye. Ate dune che ri yahn ne, rihca ndudo ye man, rene din dave ye man, cava che tahque co yahn. Anduhneca ndete che tihca redin Chidá nduco ihyan che ritahno ye u. 3 Nchuhn ne, anduhneca dihyo uva che a nedin dave, tihchan ne, yahn che a chicuahn nchuhn. 4 Cuiquendi ne cochahtino ne u, ne u ne, quendi nda cuandé nchuhn. Ndete che nda riya ama dune dihyo uva ne, ametah co yahn, te ametah nda nan duto. Cuihco nchuhn cudado cava che hua cuahno co ne tihca. Ndete che hua quendi ne cochahtino ne u ne, co ne nduhca dune dihyo uva che a metah ri ndute yahn, yahn che ametah nda nan duto.

5 'U ne, anduhneca duto dihyo uva. Me nchuhn ne, anduhneca dune. Nchuhn che nda cuandé nchuhn, ne ndete che quendi ne cochahtino ne u ne, co ne nduhca dune dihyo uva che ama ri yahn. Ate che tin deman nchuhn ne, hua dehva co din ne, te hua ndichahtino ne u. 6 Duh nchuhn che hua cochahtino ne u ne, cuacondah vedame nchuhn, co ne nduhca ama

dune dihyo uva che a ntah. Dune chemin chan ne, retih, ne rene din dama ihyan rihquiyahn ye.

7 'Ndete che quendi nchuhn cochahtino ne u man, quendi ne dinahn ne che a chicuahn nchuhn man ne, cuica ne deh che nahñ ne, ne conahn nduco ne. 8 Chidá ne, riquendañ yavenañ ye cuahn che ama ndahca redin nchuhn ntiyon. Nduco tihca ne, rihco ro ne che numa cuaco rinduco ne u. 9 Nduhca che yahino Chidá u ne, tihca yahino nchuhn. Cuiquendi ne, cochahtino ne u, ne quendi din yahino nchuhn. 10 U ne, redinañ vederihquentiyon yahn Chidá, ne cuahn dama yahino ye u. Namin nchuhn ne, ndete che dinahn ne che rihquentiyón ne, quendi din yahino nchuhn.

11 'Tihca ricuahn nchuhn cava che ama co yeno ne nduhca che yeno man. 12 Vederihquentiyon yahn cava nchuhn ne, che din yahino ama tama ne vih nduhca che yahino man nchuhn. 13 Vedeyahino che tahque chahte che co cuahtenan cuma ihyan ne, che cahco mendañ ye ihyan coh ye, ndedevahn ye amigo yahn ye. 14 Nchuhn ne, amigo yahn nchuhn, ndete che dinahn ne che rihquentiyón nchuhn. 15 Ihyan ne, hua renecah cuande ye mozo yahn ye dehtenduh che redin ye. Ate nchuhn ne, amigo yahn nchuhn. Hua rinó

nchuhn nduhca mozo yahn, ne chemin che chicuahn nchuhn nducuahñ che te cuande Chidá u. 16 Ndiyu nchuhn che tendaññun ne u. A man che tendaññun nchuhn, ne chihquentiyón nchuhn che din ne ntiyon yahn, ntiyon min che cochihve numacuahn ro. Nduco tihca ne, din Chidá che conahn nduco ne, nducuahñ che caça ne ihyan che cuande yahn. 17 Man ne, ndaconan rihquentiyón nchuhn che din yahino ama tama ne vih.

Ihyan iyehñse ne, rendihche tan ye Dihvo vo Jesucristo man, ihyan yahn ye man

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din tan ihyan iyehñse nducó. Chemin che nde hua cahn ino ne cuahn che din tan ye nduco ne. 19 Nchuhn ne, hua dama ri ne nduco ihyan nunde. Chemin che hua yahino ye nchuhn nduhca che yahino ye combiero yahn ye. U ne, a tendaññun nchuhn van ye, ne redin tan ye nduco ne, yahn che ametah dama ri ne nduco ye. 20 Cuenecahco nchuhn ndudo che a rahn rí nchuhn tuhca: "Nde ama mozo yahn ihyan ne, hua tahque yudo se che co man ye." Ihyan che redin tan ye nducó ne, namin din tan ye nduco nchuhn. Me ihyan che redinahn ye yahn ndudo che ricuahn ne, namin nevahnecun ye ndudo che cacuahñ nchuhn. 21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahñ vedetan yahn ihyan, yahn che rinduco ne u. Din tan ye

nduco ne, te hua rendihche ye Chidá, ihyan min che dechuh ye u.

²² 'Nducote ndá, chicuáhn ihyan, ne hua chitahno ye ne, chemin che tahque chihta nunde yahn ye, nde nan che cahma ye metah. ²³ Ihyan che hua ri rendihche ye u ne, namin hua ri rendihche ye Chidá. ²⁴ Vederihno che nde ama ihyan hua nedin ye ne, din van ye, ate nde nduco nduh ne, rendihche tan ye u man, rendihche tan ye Chidá man, ne chemin che nde tahque chihta nunde yahn ye. ²⁵ Tihca va che co cava che conahn ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhca: "Andahre nde ama nunde yahn metah, ate din tan ihyan nducó."

²⁶ 'A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete vede chahtino nchuhn man, che rete duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye man. Dechuh, ne cuahn che nda ne, te duto ndudo yahn ndudo yahn. ²⁷ Namin nchuhn ne, cah ne duto ndudo yahn ndudo yahn, te chinduco ne u nde ro che canan ntiyon yahn.

16

¹ 'Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh che cuahno co ne, cava che hua ndaca dama ne. ² Sahn tan chahn ne, ndetendah se nchuhn chete yaco, ne nda ura che adecoduhno sahn che cahno se nchuhn ne, nde tuno ndedecadino se che a ntiyon yahn Dendiohs che redin se. ³ Tihca din se, te hua

rendihche se Chidá man, u man. ⁴ Cuahn che nda ura che conahn nduco nchuhn tihca ne, cuenecahco ne te a rahn ri nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

'Ro menan ne, hua te cuandé nchuhn yahn ndudo cuh, yahn che quenan ca muhn iyehense nduco ne. ⁵ Ate man ne, nahn nan Ihyan che dechuh ye u, ne nde ama nchuhn hua retumarune ne u ti che nahn. ⁶ Tahque ndah ne, ama chi ran ne che tihca rahn nduco ne. ⁷ Rahn cuacó ri nchuhn te tahque ndah cava ne che nahn, te atenan nduco tihca co dechuh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte vede chahtino nchuhn. ⁸ Cuahn che nda ne, din che conahn ihyan che chendihco ye nunde man, din che conahn ye che runecade u man, din che conahn ye che Dendiohs ne, techecade ye yahn ye, din ye castigo ihyan man. ⁹ Conahn ye che chendihco ye nunde yahn che hua ritahno ye u. ¹⁰ Conahn ye che runecade u, te nahn nan Chidá, ndaca van nchuhn. ¹¹ Conahn ye che Dendiohs ne, techecade ye yahn ye, din ye castigo ihyan, te chundah, sahn min che quenan cuma se vederihquentiyon muhn iyehense ne, a techecade ye yahn se, ne va che din ye castigo sahn.

¹² 'Ama va ca ndudo che cacuáhn nchuhn ate meniyon ne, hua tuno vederendecadino yahn ne che

conahn ne. ¹³ A Vaco Ndah yahn Dendiohs che reçaḥ duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye. Cuahn che ndā ne, te cuande nchuhn yahn ndudo min. Ndiyu tin deman che tihça din, te a Dendiohs che riḥquentiyon che tihça din. Namin te cuande nchuhn nde yahn dehtenduh che comān cochi che co. ¹⁴ Ndeva yavenān, te a vederihquentiyon yāhn che te cuande nchuhn. ¹⁵ Tihça, te nducuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, va táh. Chemin che ráhn che Vaco Ndah yahn ye ne, a vederihquentiyon yāhn che te cuande nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co ran ye, ate adive ne, cuavi vederan yahn ye, ne co yeno ye

¹⁶ A tah ra che quenán nduco nchuhn, te náhn nan Dendiohs Chida. Ate adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.

¹⁷ Tuhme retumerune vih nahñ ihyan apóstol chahn van man ye nduco vih:

—Rahn ye che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero vo ihyan man, che adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero vo ihyan man, che a nahñ ye nan Dendiohs Chida man. ¿Dehra conahn ne? ¹⁸ ¿Dehra conahn che ráhn ye che cuihno neve ro me ne? Hua renahn vo deh conahn che tihça ráhn ye.

¹⁹ Dihvo vo ne, checadino che hua chenahn ihyan chahn, ne nahn tumerune ye ihyan. Tuhme ráhn ye ri ye ihyan:

—U ne, ráhn rí nchuhn che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero ne u, ne adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u. ¿A yahn chemin che ama retumerune vih ne ne? ²⁰ Cuāco ráhn rí nchuhn che ama co ndache ne, nde ama cuaco ne. Numanahn min ne, ihyan nunde ne, ama co yeno ye. Ate cuavi vederan yahn ne, ne co yeno ne. ²¹ Ama ndahta, cuahn che a ndā ura yahn te che cuacoyahn te ne, ri ran te, yahn che ra yah chete te. Ate cuahn che a chacoyahn te decuah yahn te ne, nde metah renecaḥco te yahn vedeyah me, yahn che ama yeno te che a va decuah yahn te. ²² Nduhça vederan min che hua rengu ne, tihça vederan yahn nchuhn, te cuahn che ndaconan conducó nchuhn ne, ama co yeno ne, nde hua duhva co din che co ran ne.

²³ Ndā ro min ne, nde ama nan dehtenduh ametah ndotenan che çaça ne u che te cuandé nchuhn. Cuāco ráhn rí nchuhn te nducuahn dehtenduh che nahn ne ne, co çaça ne Chidá che cuande yāhn, ne din ye che conahn nduco ne. ²⁴ Nde meniyon ne, nde ama nan dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan che cuande yāhn. Man ne, cuica ne nducuahn dehtenduh che nahn ne, ne din ye che conahn nduco ne, çaça che ama co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndaḥco ndiya ye ihyan nunde

²⁵ Ricuáhn nchuhn deman nduco ejemplo, ate ndā ro

che ametah cacuáhn nchuhn nduco ejemplo, te tahque ndah ne, cahma cuacó có nchuhn yahn vederihquentiyon yahn Chidá. ²⁶ Ro min ne, nducuahñ dehtenduh che caça ne Dendiohs Chida che cuande yáhn ne, metah ndotenan che u cacá favor ihyan che conahn nduco ne, ²⁷ te yahino ye nchuhn, ne man ye din ye che conahn nduco ne. Yahino ye nchuhn yahn che yahino ne u man, yahn che ritahno ne che man ye dechuh ye u man. ²⁸ U ne, chicá nan Dendiohs Chida, ndá muhn iyehñse. Man ne, a nun ndacá muhn, ne nahñ tññan ye.

²⁹ Tuhme rahñ ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—Man che cuaco ne, rahñ cuaco ne nduco nuhn. Ametah nduco ejemplo rete cuande ne. ³⁰ A ndero ndi che devano ne nducuahñ dehtenduh nde hua rendotenan che caça ihyan ndih che cah cuande ne ihyan. Chemin che ritahno nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

³¹ Rahñ Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Man ne, a ritahno nchuhn u numa ino ne. ³² Ate a cochi nino ura che çano ne, çahn muhn çahn min ne, çahcomañ ne u. Ate hua demañ, te nduco Dendiohs Chida u. ³³ Nducuahñ dehtenduh chemin chan ne, rete cuandé nchuhn çava che cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave yahn ne. Cuedevano ne te va che chuhrihn ne, din tan

ihyan nunde nduco ne, ate hua dehva rahco ne, te va che ndahco ndiyá chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covah ye çava ihyan apóstol yahn ye

¹ Chihno che tihça rahñ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon nan ye nan ro, ne covah ye tuhça:

—Chidá, ndá nino ura che va che chuhrihn. Cuendeva ne yavenañ çava che namin u ne, ndevá yavenañ ne.

² Tihça, te ndih ne, chihco ne vederihquentiyon tãh che cahcantiyón nducoyaca ihyan iyehñse man, che ndedeváhn nducoyaca ihyan che tendahnun ne che cotahno ye u, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro man. ³ Atenañ ndih che Dendiohs, ne ihyan che nevahnecun ye ndih man, u che dechuh ne man ne, atenan ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴ 'U ne, ndevá yavenañ ne muhn iyehñse. Namin dináhn ntiyon che chihquentiyon ne che dín. ⁵ Chidá, man ne, cuendeva ne u, ne codin ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn vo nduhça ro menañ cuahn che metah cuhnde iyehñse.

⁶ 'Ihyan che tendahnun ne van ihyan nunde çava che cotahno ye u ne, a cah cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan chahn ne, ihyan

yahn ne, ne din ne che chitahno ye u, nevahne^{cun} ye ndudo ndah yahn ne. ⁷ Mān ne, a devano ye te nducuahn vederihquentiyon che quenān cumá ne, a ndih te ne u. ⁸ Chicuáhn ihyān ndudo yahn ne che ndahco ne táh, ne nevahne^{cun} ye. A checadino ndah ye, ne chitahno ye che a mān ne dechuh ne u.

⁹ 'Ríca ndih çava ihyān chuhn che tendahnun ne che cotahno ye u, te ihyān yahn ne ihyān. Ndiyu çava ihyān nunde che ricá. ¹⁰ Nducoyāca ihyān yáhn ne, yahn ne ihyān. Namin nducoyāca ihyān yahn ne ne, yáhn ihyān, ne a çava ihyān chahn che ndeva ihyān yavenān.

¹¹ 'U ne, ndacá muhn iyehne, ne nchí çava che conán nduco ne. Ate ihyān chuhn ne, cuahtenan ca ye iyehne. Chidá che va ne vahchetero, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, codin ne cudādo ihyān che tendahnun ne che cotahno ye u, çava che āma ndudo co no ye nduhça uvo. ¹² Numanahn che quenān muhn iyehne nduco ihyān chuhn che tendahnun ne che cotahno ye u ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, dín cudādo ihyān. Hua chinda nde āma ye, atenan āma sahn che a ndinda se, çava che conahn nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn ne.

¹³ 'Mān ne, nchí nan ne. Ate numanahn che quenān cá muhn iyehne ne, tihça ricá

ndih çava che co yeno ihyān chuhn, nduhça che yeno mán. ¹⁴ Chicuáhn ndudo yáhn ne ihyān chuhn, ne ihyān nunde ne, rendihche tan ye ihyān yahn che ametah dāma ri ye nduco ye, nduhça che u ne, hua dāma rí nduco ihyān nunde. ¹⁵ Ricá ndih çava ihyān chuhn. Ndiyu çava che ndetahno ndeva ne ihyān, ate che ndedevahn ne ihyān tah chundah. ¹⁶ Nduhça che ndiyu ihyān nunde u ne, namin ihyān chuhn ne, ametah dāma ri ye nduco ihyān nunde. ¹⁷ Numacuahn vederihquentiyon yahn Ndudo yahn ne, Ndudo min che redin che renahn ihyān cha che cuāco ne, cuihco vih ne ihyān chuhn çava mān ne. ¹⁸ Nduhça che te ne ntiyon u, dechuh ne u van ihyān nunde ne, tihça cāh ntiyon ihyān chuhn, dechuh ihyān van ihyān nunde. ¹⁹ A çava ihyān chuhn che çahco mendāhn u cōh, çava che cotahno ye ndudo ndah yahn ne, ne runecade cuahtenan ye.

²⁰ 'Ríca ndih, ndiyu demān çava ihyān chuhn, te namin çava ihyān che cotahno ye u adivē, yahn che cahnevan ye ndudo che cuahndudo ihyān chuhn. ²¹ Chidá, nduhça u nduco ne ne, āma no vederendedecadino yuhn vo ne, ricá ndih che din ne che āma ndudo no co nducoyāca ye, cochahtino ye uvo. Nahn che āma ndudo no co nducoyāca ye, çava che cotahno ihyān iyehne che ndih dechuh ne

u. ²² Vederihquentiyon che te ne u ne, namin cāh ihyan chuhn, cava che ama ndudo no co ye, nduhca che u nduco ndih ne, ama no vederendecadino yuhn vo. ²³ Ndihe ne, rinduco ne u, ne u ne, rinducó ihyan chuhn, cava che ama ndudo no co ye. Nduco tihca ne, tumacadino ihyan nundé che dechuh ne u man, yahino ne ihyan chuhn nduhca che yahino ne u man.

²⁴ Chidá, ihyan chuhn che tendahnun ne cava che co nduco ye u ne, náhn che cuahtenan ye nducó nan che conán, cava che tumacadino ye yahn vederihquentiyon che numacuahn vedeyahino yahn ne ndahco ne táh nde ro che metah cuhnde iyehense. ²⁵ Chidá che va ne vahchetero, ihyan nunde ne, hua rendihche ye ndih, ate u ne, rendihché ndih. Me ihyan chuhn ne, a devano ye che ndih dechuh ne u.

²⁶ A cāh cuandé ihyan chuhn yahn vederihquentiyon yahn ne, ne conduco cá ihyan, quendí cāh cuandé ihyan, cava che, nduhca che yahino ne u ne, tihca din yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesu-cristo

¹ Chihno rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, chica ye min nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye tama lado viche ama ya che duche Cedrón. Ama cuan min ne, va yahn ndata, ne min

chenda ye nduco vih. ² Judas, sahn min che a rihco cade se che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, namin a rendihche se min, te ama ndeh yune chahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye. ³ Nducote a rendihche se min ne, hua chi vahche yahn se, ne chahn cuaco no se nan che quenun Dihvo vo. Nduco se ama yahn sandado man, policia yahn yaco man, che dechuh chidocuyan ndinan nduco sahn fariseo. Sandado chahn man, policia man ne, nda se espada man, linterna man. Cuahn che a nda nino sahn chahn ne, ⁴ nducote a devano Dihvo vo nducuahn che va che cuahno co ye ne, quendah ye van ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye sahn:

—¿Duh rinuhn nchuhn ne?

⁵ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se ihyan:

—Jesús yahn yan Nazaret, rinuhn nuhn.

Rahn ye ri ye sahn:

—A u che rahn nduco nchuhn.

Judas, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, min quenun se van sahn chahn. ⁶ Cuahn che rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn che a ihyan min che rinuhn se ne, chica dama nducoyaca se, ne chera se nde ndiyahn. ⁷ Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Duh rinuhn nchuhn ne?

Rahn se ri se ihyan:

—Jesús yahn yan Nazaret rinuhn nuhn.

⁸ Rahn ye ri ye sahn:

—A rahn rí nchuhn te a u che rahn nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne, cuahnecun ne che nahñ ihyan chuhn.

⁹Tihca chi cava che conahn nduhca che rahn man Dihvo vo tuhca: “Ihyan che tendahnun Dendiohs Chida cava che conduco ye u ne, hua chinda nde ama ye.”

¹⁰ Simón Pedro ne, nda ye ama espada. Ndetendah ye, ne chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan che duche se Malco, ne chacondah ye revan se lado tah cuaco se. ¹¹ Ate rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Cuentihyen ndah espada tih chete vaco. Va che chuhríhn nducuahñ che a ndihco cade Dendiohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

¹² Sandado chahn nduco sahn ndinan yahn se man, sahn policia yahn yaco man ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso ihyan. ¹³ Quenda se ihyan ndevaco Anás, inchahn ndico Caifás, chidocuyan che tahque ndinan ye nduyo min. ¹⁴ Caifás ne, a ihyan min che rahn ye ri ye sahn ndinan yahn nación yahn Israel, che tahque ndahca che ama no ihyan coh ye cava nducoyaca ihyan nación yahn ye.

Pedro ne, rahn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁵ Simón Pedro nduco tama ihyan apóstol ne, cuahn ye

diyahn diyahn cuahn nan cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che tama me ne, a rendihche chidocuyan ndinan me ihyan, ne chemin che chi chenda ye ura che nda Dihvo vo, quenun ye nan che ri chevah vaco chidocuyan ndinan me. ¹⁶ Ate Pedro ne, chandi ye cuahn chevah me. Tuhme quendah ihyan apóstol che tama me, ne yahve ye tahn che redin cudado chendevah me, ne quenda ye Pedro cuahn chete me. ¹⁷ Tahn che redin cudado chendevah me ne, tumerume te Pedro:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cah ne?

Ndahconan Pedro ne, rahn ye ri ye tahn:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

¹⁸ Nducote ama iche vino min ne, sahn decahya yahn chidocuyan man, sahn policia man, ndihco se ama vacoyahn, ne vatendi se recah ihno se sahn. Namin Pedro ne, nduco ye sahn chahn, nti ye chihto vacoyahn me, recah ihno ye ihyan.

Chihnde cade yahn Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

¹⁹ Chicarune chidocuyan che tahque ndinan me Dihvo vo, duh nduh ihyan che rinduco ye ihyan man, deh che ricuahn ye man. ²⁰ Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan me:

—U ne, cuahn dama chicuahn van nducoyaca ihyan, chete yaco chahte

man, yaco cahya man, nan che rendo dama nducoyaca ihyan naci6n yahn Israel. Dehve chicuahn cuahn man cuahn ndeh. ²¹ Ndotenan che u cacarune ne ne, cuicarune ne ihyan che chicuahn. Ihyan chahn cahma ye co ye ndih deh che chicuahn ihyan.

²² Cuahn che tihca rahn Dihvo ne, chahn ama sahn policia yahn yaco vaconan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—¿Dehco che tihca ndahconen yahn chidocuyan ndinan?

²³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndete che hua tihca che rahn ne, cahme ti quenan che hua ndahca rahn. Ate ndete che ndahca rahn ne, hua ndahca din che chehn u.

²⁴ Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tah Caifás, chidocuyan che tahque ndinan.

Ndaconan rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

²⁵ Numanahn min ne, nti Pedro recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn, ne tumerune sahn che chenun min ihyan:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cah ne?

Ndahconan Pedro yahn se:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

²⁶ Tuhme ama sahn dechya yahn chidocuyan che tahque ndinan, sahn vih sahn che chacondah Pedro revan me ne, rahn se ri se Pedro:

—¿Taca hua?, te u ne, ndiheró di nduco ye min van yahn ndata me.

²⁷ Ndaconan rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

²⁸ Tuhme quenda sahn ndinan chahn Dihvo vo, chica se vaco Caifás, ne nda se nduco ye nan palacio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sahn chahn ne, hua chenda se chete palacio me, te rahco se te cahnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me. ²⁹ Nducote hua chenda se ne, quendah Pilato, ne tumerune se sahn:

—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?

³⁰ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se:

—A che a duhtuno ihyan sahn tih, ne chemin che checu nuhn sahn tah ne.

³¹ Tuhme rahn Pilato ri se sahn chahn:

—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechcade man ne yahn ye nduhca che rihquentiyon ley yahn ne.

Ndahconan sahn chahn, ne rahn se:

—Ate nuhn ihyan naci6n yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cava che cahno nuhn ihyan.

³² Nduco tihca ne, canan chinahn che rahn Dihvo vo nduhca che va che cahno se ihyan. ³³ Ndaconan ndonda Pilato chete palacio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan naci6n yahn Israel ne?

³⁴ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—¿A che rendedecadine man che tihçá retumerone, o a ihyan rahn ye ri ye di ne?

³⁵ Ndahconan Pilato, ne rahn se:

—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sahn nación yahn ne man, chidocuyan ndinan man, checu se ndih tãh. ¿Deh din ne ne?

³⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndiyu iyehñse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye çava che ndedevahn ye u tah sahn sih.

³⁷ Rahn Pilato ri se ihyan:

—¿A Rey ndih tuhme ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Rey u, nduhçá che rahn. U ne, ndá iyehñse cuh, chihndeyán, çava che cuahndudó ndudo cuçaco. Nducoyaca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuçaco ne, rihcovan ye che rahndudó.

³⁸ Rahn Pilato ri se ihyan:

—¿Deh ndudo cuçaco che tihçá rahn ne yahn ne?

Chihco çade se che çahno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rahn Pilato chemin ne, quendañ se tãma yune, ne rahn se ri se sahn ndinan chahn:

—Ihyan cuh ne, nde ama nunde yahn ye metah. ³⁹ Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntahtë adeduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntahtë ihyan cuh che Rey yahn ne ne?

⁴⁰ Tuhme ndaconan cah sahn chahn:

—¿Sahn tih ne, hua! ¡Cuentahte ne Barrabás!

Me Barrabás ne, ama sahn duco.

19

¹ Tuhme chihquentiyon Pilato che chahn sandado Dihvo vo. ² Sandado chahn ne, dendah se ama corona yan, tihyon se tin Dihvo vo, ne tihyon se ama tino morado ihyan, nduhçá tino che rahtenun rey. ³ Chihno min ne, ndo dama se nan ye, ne redin çá se che rendeva se yavenan ye. Rah se:

—¿Ndeva vo yavenan Rey yahn ihyan nación yahn Israel!

Namin chahn se vaconan ye.

⁴ Quendañ tun Pilato, ne rahn se ri se sahn ndinan chahn:

—Condihche nchuhn. Ndetendañ ihyan meniyan çava che codevano ne te metah nde ama nunde yahn ye.

⁵ Quendañ Dihvo vo, quenun tin ye corona yan me man, quenun ye tino morado me man. Tuhme rahn Pilato ri se sahn chahn:

—¿Nga ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!

⁶ Cuahn che ndihchero chidocuyan ndinan chahn man, sahn policia man, Dihvo vo ne, numacuahn vedetan cah se:

—¿Cuaconahn yah ne sahn! ¡Cuaconahn yah ne sahn!

Rahn Pilato ri se sahn:

—Cuiquenda man nchuhn ihyan, cuaconahn yah ne

ihyan, te u ne, a techecadé yahn ye, ne a devanó te metah nde ama nunde yahn ye.

⁷ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se Pilato:

—Sahn tih ne, va che coh se, te tihca rihquentiyon ley yahn nuhn yahn che rahn se che Daya Dendiohs sahn.

⁸ Cuahn chihnevan Pilato che tihca rahn sahn chahn ne, nde tahque dihya se chi.

⁹ Ndaconan ndonda se chete palacio yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:

—¿Ti yan vaco ne ne?

Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye yahn se.

¹⁰ Tuhme rahn se ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne yahn? ¿A hua devano ne te va vederihquentiyon yahn? Co ndahco libre ndih ndete che nahn. Namin co cahcantiyon che conan yah ne.

¹¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nde ama vederihquentiyon, hua co conan come nan, ndete che Dendiohs hua te ye di. Chemin che sahn che checu se u tah ne, tahque chendihco se nunde che co di.

¹² A nde ura min rinuhn ino Pilato taca co ndahco se libre Dihvo vo, ate sahn ndinan chahn ne, cah se yahn se:

—Ndete che ndahco ne libre sahn tih ne, ¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne, redin vahche ye yahn ye.

¹³ Cuahn che chihnevan Pilato che tihca rahn sahn

chahn ne, chihquentiyon se che ndiquendah Dihvo vo, ne chihnde se nan che retechecade se, nan che duche Gabata che devaco hebreo, che conahn tuhca: “Nan Che Chenun Tu.” ¹⁴ Ura min ne, ri tenduh nan mahn yahn, ne a tama ro me che ro yudo. Tuhme rahn Pilato ri se sahn ndinan chahn:

—¡Nga Rey yahn nchuhn!

¹⁵ Ate sahn chahn ne, rah se:

—¡Cuedecuihno ne sahn! ¡Cuedecuihno ne sahn! ¡Cuahconahn yah ne sahn!

Rahn Pilato ri se sahn chahn:

—¿Taca che cuahconahn yah Rey yahn ne?

Ate sahn chicocuyan ndinan chahn ne, ndahconan se, ne rahn se ri se Pilato:

—Nuhn ne, atenan emperador che rey yahn nuhn.

¹⁶ Nduco ndudo che tihca rahn se ne, ndahco Pilato Dihvo vo tah se cava che conan yah ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yah se Dihvo vo Jesuchristo

¹⁷ Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye cruz nan che va che conan yah ye, cuahn ye ama cuan nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn, ne che devaco hebreo ne, duche Gólgota. ¹⁸ Min chaconahn yah se Dihvo vo dama nduco o se, ama se ama ama lado chihto nan ye. ¹⁹ Dirun Pilato ama letrero, ne chihquentiyon se che quenan tin cruz. Ndirun tuhca: “Ihyan cuh che Jesús yahn yan Nazaret, Rey yahn

ihyan nación yahn Israel.”
 20 Ama yahn sahn nación yahn Israel ndihchenan se che tihcá ndirun, te nan che chaconahn yah se Dihvo vo ne, nino viyan me. Letrero me ne, ndirun devaco hebreo man, griego man, latin man.

21 Chidocuyan ndinan chahn ne, rahn se ri se Pilato:

—Hua ndahca che dirun ne “Rey yahn ihyan nación yahn Israel.” Tahque ndah ne, codirun ne “Ihyan cuh ne, rahn ye che man ye che Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

22 Ate Pilato ne, rahn se ri se sahn:

—Che dirun ne, a tihca conan, ametah ndahcorun.

23 Cuahn che a chihno chaconahn yah sandado chahn Dihvo vo ne, cahn mahñ se tino yahn ye van cun se. Namin chetah se cahteca tu yahn ye, ne nducote chemin ne, hua ntahyon te ndiya ne, 24-25 chemin che rahn se nduco vih:

—Tahque ndah ne, hua ndeh vo, ne tendah vo suerte yuhn vo cava che cadino vo cha uvo che quendah yuhn vo che co yuhn vo.

Tihca din se, ne chinahn nduhca che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cahn mahñ se tino yahn nduco vih, ne tendah se suerte cha sahn quendah yahn se che co yahn se tino tu yahn.”

Chihto cruz nan che que nan yah Dihvo vo ne, nti chaco ye man, coh chaco

ye María, ndahca yahn Cleofas man, María yahn yan Magdala man. 26 Cuahn che ndihchero Dihvo vo chaco ye man, ama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino ye man, che vatendi ye min ne, rahn ye ri ye chaco ye:

—Chacó, nga daya ne, nti se tan.

27 Namin rahn ye ri ye ihyan apóstol me:

—Nga cheque, nti ye tan.

Nde ro min ndeva ihyan apóstol min chaco Dihvo vo ndevaco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno min ne, nducote a devano Dihvo vo che a chinahn nducuahñ ne, cava che conan conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, rahn ye:

—Yaca rí.

29 Va ama jarro min ndito vino. Tuhme chaconahn sahn chahn ama esponja tin ama nduco che duche hisopo, ne decahnda se esponja me nduco vino me, chaconahn se chende Dihvo vo. 30 Tihve ye vino me, ne rahn ye:

—Man ne, a chinahn nducuahñ.

Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ama sandado ne, terun se lanza ticua Dihvo vo Jesucristo

31 A tama ro me che vihco ro yudo, ne chemin che hua nahn chidocuyan ndinan chahn che cuahtendihco tenahn nan cruz ro che rahtetuhnó ihyan, te ama yudo ro min. Chemin che

chica se Pilato che dechuh se sandado che cah̄n se, ndeh se ine dihma ihyan che chenan yah̄ chahn, ne ndedevah se ihyan. ³² Tuhme tahve Pilato sandado, chahn se, ndeh se ine dihma ama sahn̄ che quen̄an yah̄ chihto nan̄ Dihvo vo. Chihno min ne, ndeh se ine dihma sahn̄ che tama me.

³³ Me cuahn che chahn nda se nan̄ che quen̄an yah̄ Dihvo vo ne, ndihchero se che a ndih ye. Chemin che ametah ndeh se ine dihma ye.

³⁴ Ate nde nduco nduh ne, cah̄ ama sandado lanza ticua ye nino van chete ye, ne quendāh yun man̄, nune man̄. ³⁵ U che dirun̄ cāca cuh ne, cuaco ndudo che dirun̄, te man̄ ndihcheró che tihcā chi. Dirun̄ yahn̄ cāva che namin nchuhn ne, cotahno ne.

³⁶ Tihcā chahno chi Dihvo vo cāva che conahn̄ nduhcā che a ndirun̄ nan̄ Ndudo yahn̄ Dendiohs tuhcā: “Hua ndeh se nde ama ine yahn̄ ye.”

³⁷ Namin chinahn̄ nduhcā che a ndirun̄ tama cuan̄ nan̄ Ndudo yahn̄ Dendiohs tuhcā: “Cuahtendi se, ndihchero se ihyan che cah̄ se lanza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yayan

³⁸ Chihno min ne, ama ihyan yan̄ Arimatea che duche ye José, che chitahno ye Dihvo vo cuahn̄ ndeh yahn̄ che vah̄ ye chidocuyan̄ ndinan̄ chahn ne, chica ye Pilato cāva che cah̄ yune se che ndedevah ye Dihvo vo, quenda ye ihyan, cuhche ye ihyan. Cah̄ yune Pilato,

ne chahn José quenda ye Dihvo vo. ³⁹ Nicodemo, ihyan min che chahn ye vino chendihchero ye Dihvo vo ne, namin chahn ye nduco José, ne quenda ye ndico ndiche kilo nunedan̄ che ndindah nduco mirra man̄, áloes man̄. ⁴⁰ Ndedevah ihyan chahn Dihvo vo, ne chacotahme ye nunedan̄ me tino, chahcotuma ye Dihvo vo nduhcā costumbre yahn̄ ihyan nación yahn̄ Israel che rihche ye tenahn̄. ⁴¹ Nino nan̄ che nahn̄ yah̄ se Dihvo vo ne, va ama cuan̄ nan̄ che va yahn̄ ndata. Min va ama yayan ra nan̄ che nde ama tenahn̄ metah conun ye. ⁴² Min chaconuhn̄ ihyan chahn Dihvo vo yahn̄ che nino ri, te a cuanan̄ ro che rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn̄

¹ Ro che ndeva ndate ne, chahn María yahn̄ yan̄ Magdala vateyan̄ dahca, nan̄ yayan nan̄ che quenun Dihvo vo, ne cuahn che ndā ye ne, a ndavi tu chahno che ndechendih chende yayan me. ² Tuhme conahn̄ ye rano ye nan̄ che quenun Simón Pedro nduco tama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino Dihvo vo, ne rah̄n ye ri ye ihyan chahn:

—Ndetendāh ihyan Dihvo vo chete yayan, ne hua devano nuhn̄ ti quenda ye ihyan.

³ Ndetahno cuahn Pedro nduco ihyan apóstol che t̄ama me n̄an yayan. ⁴ Ama rano nduh che o ye cuahn ye, ate ihyan che t̄ama me ne, tahque dito chano ye che co Pedro, ne tahque men̄an ca nd̄a ye n̄an yayan me. ⁵ Ndi hchenun ye chete yayan me, ne ndihchero ye tino che chahcotuma ihyan Dihvo vo che chetave min, ate hua chenda ye. ⁶ Numanahn min ne, nd̄a Simón Pedro, ne chenda ye chete yayan me. Namin ndihchero ye tino chahn che chetave min. ⁷ Avane ne, tino che chacotuma tin Dihvo vo ne, ndechetive, quendite ama lado. ⁸ Tuhme chenda ihyan apóstol che t̄ama me chete yayan, ne ndihchero ye nduhc̄a che chi, ne chitahno ye. ⁹ Ro min ne, metah conahn ihyan chahn che a ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs nduhc̄a che va che ntuche Dihvo vo v̄an tenahn. ¹⁰ Chihno min ne, ndaconan ihyan apóstol chahn n̄an che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye n̄an María yahn yan Magdala

¹¹ Numanahn min ne, ndaconan María, ne chihnde ye chihto yayan me, raco ye. Ura che raco ye ne, ndihchenun ye chete yayan me, ¹² ne ndihchero ye o ángel chenun ye tino cua, vate ye n̄an che chacondihte ihyan Dihvo vo. Ama ye cuahn n̄an che chi nihno tin Dihvo vo, ne t̄ama ye ne, cuahn ndiya c̄ah

ye. ¹³ Tumerune ángel chahn ihyan:

—¿Deh cuande che reque ne?

Ndahconan María, ne r̄ahn ye ri ye ángel chahn:

—Racó yahn che quenda ihyan Dihvé, ne hua devanó ti chengu ye ihyan.

¹⁴ Cade chihno r̄ahn ye chemin cuahn che ndaconan ye, ne ndihchero ye Dihvo vo che nti ye min, ate hua devano ye che ihyan min.

¹⁵ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan, ne r̄ahn ye:

—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh rinohn ne?

María ne, r̄ahco ye te co sahn che redin cudado yahn nd̄ata me, ne r̄ahn ye:

—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne, c̄ahma ne co ne u ti chengu ne ihyan, c̄ava che c̄ahn quenguá ihyan.

¹⁶ Tuhme r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¡María!

Ndaconan María, ne r̄ahn ye devaco yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:

—¡Raboni! —che nahn c̄ahma Ihyan Ricuahn.

¹⁷ R̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua nahn tah u, te metah n̄ahn n̄an va Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan apóstol yáhn che náhn n̄an va Chidá, ihyan min che Chida nchuhn man, Dendiohs yáhn man, Dendiohs yahn ne man.

¹⁸ Tuhme chahn María chego ye ihyan apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo man, nduhc̄a che r̄ahn ye ri ye ihyan man.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan ihyan apóstol yahn ye

¹⁹ A ro min no cuahn che a chi man ne, ndi dama ihyan apóstol chahn, ne nenecahde ye vah nan che chenun ye yahn che vah ye sahn ndinan yahn ihyan nación yahn Israel. Ura min ne, adenan chenda Dihvo vo vah, chandi ye mendahn, ne rahn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

²⁰ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, nahme ye tah ye nan che nchuh clavo man, ticua ye man, ihyan chahn, ne ama chi yeno ye ndihchero ye ihyan.

²¹ Ndaconan rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

Namin rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che dechuh Chidá u ne, namin dechuh nchuhn.

²² Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn. ²³ Ndete che nchahco ne nunde yahn adecoduhno ihyan ne, a ndaca ye vederenchahco. Me ndete che hua ne, a hua ndaca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesucristo cuahn che ndihchero man ye ihyan

²⁴ Ama ihyan apóstol chahn che duche ye Tomás, ihyan min che ntahco ihyan che

duche ye “Cuahche” ne, metah ye ro che nda Dihvo vo. ²⁵ Cuahn che nta ye ne, rahn ihyan chenahn chahn ri ye ihyan:

—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn ihyan.

Ate rahn Tomás ri ye ihyan chahn:

—Atenan che terún ndutitah yahvetah ye nan che nchuh clavo man, ticua ye nan che nchuh lanza man, tuhme cotahnó che a ntuche ye.

²⁶ Chihno nine ro ne, nto dama tun ihyan apóstol chahn chete ama vah, ne ro min ne, nduco Tomás quenun ye min. Andahre ntude chendevah ne, chenda Dihvo vo chandi ye mendahn, ne rahn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

²⁷ Tuhme rahn ye ri ye Tomás:

—Condihchero yahvetah, ne cueteron ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticua. Cuitehne, che a ntuché. Hua o ndedecadine.

²⁸ Tuhme rahn Tomás ri ye Dihvo vo:

—¡Ndih che Dihvé man, Dendiohs yahn man!

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tomás, man ne, ritehne yahn che ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che andahre hua rendihchero ye u, ate ritahno ye u.

Chirun caça cuh caça che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

³⁰ Dihvo vo Jesucristo ne, ama ndeh nan ca vederihno din ye nan ihyan apóstol yahn ye che hua ndirun nan caca cuh. ³¹ Me nducuah che ndirun ne, cava che cotahno nchuhn che Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehse man, a ihyan min che Daya Dendiohs man, ne nduco che cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye nan chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

¹ Chihno min ne, nda Dihvo vo nan che chenun ihyan apóstol yahn ye, chihto vine yahn Galilea nino yan Tiberias. Tuhca chi: ² Nto dama ihyan apóstol chahn, Simón Pedro man, Tomás, ihyan min che ntahco ihyan che duche ye "Cuahche" man, Natanael yahn yan Caná, estado yahn Galilea man, nduh che o sahn daya Zebedeo man, nduco te o ihyan apóstol man. ³ Rahn Simón Pedro ri ye ihyan chahn:

—Cahn cotah yahca.

Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Namin nuhn ne, cahn nuhn nduco ne.

Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye ama barco che va nan vine me, ate numa yan min ne, nde ama yahca hua chetah ye. ⁴ Cuahn che a

cochi ri dave ne, nda Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan apóstol chahn ne, hua nchanan ye che ihyan min. ⁵ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn sahn cahya, za hua ndaca ne nde ama yahca ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nde ama te hua ndaca nuhn.

⁶ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cotihyon nchuhn yana yahn ne lado tah cuaco barco, ne ndaca ne ite.

Tihca din ihyan chahn, ne cuahn che ndetendah ye yana me ne, nde hua richa ye che ama ndito yahca.

⁷ Tuhme ama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino Dihvo vo ihyan ne, rahn ye ri ye Pedro:

—¡A Dihvo vo che nda ye tan!

Ndetahno che chihnevan Simón Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye tino menan yahn ye, ne ca nun ye van nune che cahn ye nan che va ye. ⁸ Nan chenun ihyan apóstol chenahn chahn nduco chihto vine ne, ri tenduh ama ciento metro. Chicahca ye barco me nde min, chihnda ye yana me, ndito yahca. ⁹ Cuahn che ndiquendah ye chete barco me ne, ndihchero ye che va ama vacoyahn, ama chenun nducoyahn, ne quendudo ama yahca nan nducoyahn me, riyuche te. Namin va

pan. ¹⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Te nchuhn neve yahca che cade chetah ne.

¹¹ Chenda Simón Pedro chete barco me, ne chihnda ye yana me, ndetendah ye van nune. Chenun deman yahca rahte, ri ama ciento quenan o raco ndiche ino te. Andahre ama yahn te, ate hua chendan yana me.

¹² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cochi nchuhn, cahdino ne.

Ihyan apóstol chahn ne, a devano ye che Dihvo vo, ne chemin che nde hua chihquino ye tumerune ye ihyan duh ihyan ye. ¹³ Chahn nda Dihvo vo, ne chetah ye pan me man, yahca me man, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

¹⁴ A ro min chi ino yune che chendihchero Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye cuahn che a ntuche ye van tenahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Simón Pedro

¹⁵ Cuahn che a chihno cahdino ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo Pedro:

—Simón, daya Jonás, ¿a tahque yahine u che co ihyan chuhn ne?

Ndahconan Simón Pedro yahn ye:

—Taca hua, Dihvé. Yahinó ndih. A man ne devano ne.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudado ihyan yahn.

¹⁶ Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:

—Simón, daya Jonás, ¿a yahine u ne?

Ndahconan Pedro yahn ye: —Taca hua, Dihvé. Yahinó ndih. A man ne devano ne.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan: —Tuhme ne, codin cudado ihyan yahn.

¹⁷ Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:

—Simón, daya Jonás, ¿a yahine u ne?

Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndache ye, ne rahn ye:

—Dihvé, a man ne devano ne nducuahn. A devano ne che yahinó ndih.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudado ihyan yahn. ¹⁸ Cuaco rahn ri di te cuahn che decahya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cah. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tama ca ihyan ntihyon ye tino yehn di, ne quenda ye di nan che hua nahn cah.

¹⁹ Che tihca rahn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhca che va che cahco mendahn ye ihyan nan ntiyon yahn Dendiohs, cahno se ihyan. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—¡Cuindoque u!

²⁰ Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ama din yahino Dihvo vo, ihyan min che dama chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.

²¹ Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:

—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndete che u nahn che conan ye iyehñse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.

²³ Chemin che chihñde ndudo van dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua nda ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rahn ye che hua coh ihyan min, te rahn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chí tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.

²⁴ A ihyan apóstol min che dirun ye çaça cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, çaço.

²⁵ Ama ndeh nan ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che corun queri ama nan dehtenduh che din ye ne, rahcó te cuto libro numachahte iyehñse, nde hua tuno nan che conun. Tihça chi.

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Nda Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhca che a necah ye ndudo yahn ye

¹ Ndiñ Teófilo che yahinó ndih, nan caça che dendáh menan ne, a dirún ama ndeh nan dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo man, che chicuahn ye man, ² nde nda ro che conahn ye vahchetero. Cuahn che ametah nahn ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cah ye ntiyon che va che din ihyan apóstol yahn ye che a tendah nun ye. ³ Adiva che chihno se Dihvo vo ne, ntuche ye, ne man ye nda ye ndeh yune, chinduco ye ihyan chahn chete che o raco ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan chahn te cuaco che quenduche ye, ne cah cuande ye ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. ⁴ Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol chahn ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Hua ndaca nchuhn yan Jerusalén. Conan rino ne nde nda ro che conahn che ndihco cade Dendiohs Chida che co Vaco Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté nduco ne nde ro menan. ⁵ Cuaco te Juan ne, chehdene ye ihyan, ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conahn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

⁶ Tahn min cuahn che ndidama ihyan chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ¿a man ro cuh che ndahco cade ne che cahcantiyon man nación yahn Israel ne?

⁷ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Hua cuande yahn nchuhn che cadino ne deh ro, o deh ura che conahn che man Dendiohs Chida a ndihco cade ye. ⁸ Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn che co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun nchuhn ne, conan cuma ne vederihquentiyon. Tuhme cuacotuhn ne ndudo yahn yan Jerusalén man, numacuahn estado yahn Judea man, nación yahn Samaria man, nde numachahte iyehñse.

⁹ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, nahn min che rendihchero ihyan chahn ne, conda ye vahchetero. Tuhme quendihco ama man, ne chehnan ihyan chahn ihyan. ¹⁰ Numanahn che vatendi ca ye, rihno ye che conda Dihvo vo nan ro ne, adenan nda o ángel, chenun ye tino cua. ¹¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn, sahn Galilea, ¿dehco che rihno cuahn nan ro ne? Man Dihvo vo che ndaca ye van nchuhn, din Dendiohs che conahn ye vahchetero ne, nduhca che ndihchero ne che conahn ye, tihca ndaconan chi tun ye.

Tendañnun ye Matías cava che co ye apóstol, conan ye menun Judas

¹² Chihno min ne, ndaca ihyan chahn min nan che duche Cuete Olivo, ne conahn ye yan Jerusalén. Nino yune min, nuhneva che nihnde cade nan ley yahn Dendiohs che co caca ihyan ro che rahte tuhno ye.

¹³ Cuahn che ntā ihyan chahn viyan me ne, chenda ye ama vah, cocha ye nan o cuahto, cuarto nan che rahtenun ye. Van ihyan chahn ne, nduco Pedro man, Jacobo man, Juan man, Andrés man, Felipe man, Tomás man, Bartolomé man, Mateo man, Jacobo, che daya Alfeo man, Simón Zelote man, Judas, che dihno Jacobo man. ¹⁴ Ro ro ne, rendo dama nducoyaca ihyan chahn nduco dihno Dihvo vo man, chaco ye, María man, yahn ca ihyan ndahta man, revah ye.

¹⁵ Ama ro min ne, chandi Pedro nan ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye tenduh ama ciento quenan ndico, ne cahndudo ye:

¹⁶ —Nchuhn dihnó, a va che conahn ndudo che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun David yahn Judas, che quendañnan se yahn sahn che din se preso Dihvo vo. ¹⁷ Sahn min ne, chi cuande se van nuhn, din se ntiyon nduco nuhn. ¹⁸ Tume che ndaca se yahn nunde yahn se ne, ca ama ndi yahn. Chihno min ne, chendañ se, denderen se, ne

chendan se, chihno chetuhn rehte se ndiyahn. ¹⁹ Cuahn che checadino ihyan yan Jerusalén yahn chemin ne, chaconahn ye che duche yahn min, Acéldama, devaco yahn ye, che nahn cahma Yahn Yahn Yun. ²⁰ A ndirun nan libro yahn Salmo tuhca: Cuhnde man vaco se.

Nde ama ihyan hua conun ye min.

Namin a ndirun:

Conan tama ihyan menun se, ndonda tah ye ntiyon che quenan cuma se.

²¹ Chemin che ama cha ihyan che namin chinduco ye Dihvo vo numacuahn ro che quechica ye, ²² nde ro che chehdenune Juan ihyan, nde nda ro che din Dendiohs che conahn ye vahchetero ne, va che co cuande ye van nuhn, cava che cuacotuhn ye ndudo yahn che a ntuche Dihvo vo.

²³ Ntihyon yan ihyan chahn o ihyan. Ama ye ne, José Barsabás, che namin duche ye Justo, ne tama ye ne, Matías. ²⁴ Tuhme covah nducoyaca ye:

—Dihve nuhn, a ndih che rendihche ne chedave yahn nducoyaca ihyan. Conahma ne nuhn cha ihyan che o chuhn, nahn ne ²⁵ che co ye apóstol, conan ye menun Judas, din ye ntiyon che denda se, din nunde yahn se, te a cuahn se nan che redin yahn che conun se.

²⁶ Tuhme din ihyan chahn sortear, ne quendañ yahn Matías che co ye apóstol, co cuande ye van ihyan che ndichiyama chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

¹ Cuahn che nda vihco Pen-tecostés ne, nto dama ihyan apóstol nduco nducoyaça ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ² Adenan chahco chine nan ro nduhca yuhne tan che ama rano, ne chito chete vah nan che chenun ye. ³ Ndiherero ye che deca ro ruchiyahn ro chetuhn, ne chiya tin queri ama ye. ⁴ Tuhme quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyaça ihyan chahn, din che rahn ye tama te o nan devaco.

⁵ Ama yahn ihyan ndata yahn Israel che redinahn ye che nihnde cade nan ley yahn Dendiohs ne, chica ye numachahte iyehense, ne chenan ye yan Jerusalén ro min. ⁶ Cuahn che chihnevan ye che chine ne, ndo dama ye, ne ama rahn ino ye, te queri ama ye ne, chihnevan ye devaco yahn man ye che rente ihyan che chenun ye chete vah. ⁷ Ama rahn ino ihyan chahn, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—¿A ndiyu ihyan Galilea nducoyaça ihyan sih che tihca rente ye? ⁸ ¿Taca che rente ye devaco yahn queri ama vo che rente vo yan vaco vo? ⁹ Van nducoyaço vo ne, nduco ihyan yahn yahn Partia man, Media man, Elam man, Mesopotamia man, Judea man, Capadocia man, Ponto man, Asia man, ¹⁰ Frigia man, Panfilia man,

Egipto man, Africa che nde tahque yahn ca va che co yan Cirene man. Namin nduco ihyan yan Roma man. Nahn vo ne, ihyan nación yahn Israel, ne nahn vo ne, ihyan tama nación che ritahno vo dama nduco ye.

¹¹ Namin nduco ihyan yahn yahn Creta man, Arabia man. Rahndudo ihyan sih ndudo yahn vederihno che redin Dendiohs, rihnevan queri ama vo devaco yahn man vo.

¹² Ama rahn ino nducoyaça ye, ne tumerune vih ye:

—¿Deh conahn che tihca ri ne?

¹³ Ate nahn ihyan chahn ne, duche rino ye, ne rahn ye:

—Coh ihyan sih, ne chemin che tihca redin ye.

Cahndudo Pedro

¹⁴ Tuhme necuandi Pedro nduco ihyan apóstol che ndichiaman chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel nduco nducoyaça ne che vate ne yan Jerusalén, cua cuande ne man, cuihcovan ndah ne che cahma man. ¹⁵ Hua dehve coh nuhn nduhca che rahn nchuhn, te meniyon ne, coman rahco nun vatiyan.

¹⁶ Che rendihchero nchuhn ne, a yahn chemin che dirun ihyan profeta Joel tuhca:

¹⁷ Rahn Dendiohs: “Cuahn che a nahn tuno ro che conahn che a ndihco cade ne,

dechuh Vaco, cava che conun ihyan iyehense.

Daya nchuhn ne, cuahndudo ye ndudo yahn man,

ihyan decahya ne, ndihchero
ye vederihno van
yahnde yahn ye man,
ihyan ndico ne, cahno ye
man.

18 Ro min ne, dechuh Vacó
cava che conun ihyan
che redin ye ntiyon
yahn, ne cuahndudo ye
ndudo yahn.

19 Nan ro man, ndiyahn man,
din vederihno, ne cuh-
nde ro yun man, yahn
man, yahme man.

20 U che Dihve nducoyaca
ihyan ne, cuahn che
ametah nda ro che
techecade ne,

nan yahn ne, co man,
ne iyo ne, ndo nduhca yun.

Ro min ne, ro che ama yudo,
ro che cahco ro che
ama chahte vederi-
hquentiyon yahn.

21 Tuhme nducoyaca ihyan
che cuah ye u che Di-
hve ye ne, ndedevahn
ihyan."

22 'Nchuhn, ihyan nación
yahn Israel, cuihcovan ndah
ne che cahma: Dendiohs
ne, dechuh ye Jesús yahn
yan Nazaret van nchuhn, ne
man nchuhn devano cuaco
ne, te numacuahn vederi-
hquentiyon yahn Dendiohs,
din ye vederihno, ndihchero
ne. 23 Cuahn che nda ye tah
nchuhn ne, nduhca che a
ndihco cade Dendiohs nde
ro menan ne, din nchuhn
preso ihyan, necah ne ihyan
tah sahn nunde. Nahn
yah se ihyan, ne chihno se
ihyan nduhca che nahn ne.

24 Ate ndedetuhche Dendiohs
ihyan, chehnevi ye ihyan tah

vederih, te hua co che ndahco
ndiya vederih ihyan. 25 Hua
co che conan ye tah vederih
cuahn dama, te a yahn ye che
dirun David tuhca:

Dihvé, cuahn dama rendi-
hché ndih che nduco
ne u.

Quenan ne lado tah cuaco,
cava che hua dihya
nun ino co.

26 Chemin che chi yenó, ne
ndevá yavenan ne nu-
macuahn vedeyeno.

Recáh vedechahtino chedave
yahn,

27 te u che yahino ne ne, hua
cahcoman ne u van
tenahn,

nde hua cuahnecon ne che
conun chete yayan
cuahn dama, cha u.

28 Tihyon yune ne u nduhca
che ndahca conan nan
ne.

Ama yenó yahn che nduco ne
u.

29 'Nchuhn dihnó, cuaco te
chih indihnte yuhn vo David
man, che chehche ye man,
che va yayan yahn ye nde
meniyon man. 30 Ihyan

min ne, profeta ye, ne
numacuahn vedeyudo ne,
cah Dendiohs ndudo yahn
ye che van ndata yahn ye ne,
quendah ihyan min che a va
cade che chi ye, ndedevahn
ye ihyan iyehnse, nuhnde
tah ye vederihquentiyon
yahn ye. 31 David ne, anduh-
neca ndete che ndihchero
ye che ntuche ihyan min
che a va cade che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse,
ne chemin che dirun ye che
hua conun ihyan min van

tenahn man, che hua cha ye man. ³² Man ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn ne, devano cuaco nuhn yahn.

³³ Nducote ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min numacuahn vederihquentiyon yahn ye man, nducote dinahn ye ndudo che necah ye che dechuh ye Vaco Ndah yahn ye man ne, chemin che redin ihyan min vederihno che rendihchero nchuhn man, rihnevan ne man. ³⁴ A yahn ihyan min che nda ye vahchetero che dirun David tuhca, ndiyu yahn man ye:

Dihve Dendiohs ne, rahn ye ri ye Dihvé:

“Cuihnde muhn lado tah cuaco,

³⁵ numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di, ndeva ye yavenan.”

³⁶ Nducote tihca ne, codevano cuaco nducoyaca ihyan nación yahn Israel te a Jesús, ihyan min che nahn yah nchuhn ne, ndahco Dendiohs vederihquentiyon tah ye che ndedevahn ye ihyan iyehse man, che co ye Dihve nducoyaca ihyan man.

³⁷ Cuahn che chihnevan ihyan chahn che tihca cahn-dudo Pedro ne, ama chi ran ye, ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol chenhahn chahn:

—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn man ne?

³⁸ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Queri ama nchuhn, cuento ino ne nunde yahn

ne, ne cuah ne Dihvo vo Jesucristo, cuedenune ne, cava che nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn. ³⁹ Tihca, te a necah Dihvo vo Dendiohs ndudo min cava nducoyaca ihyan che tendahnun ye, nchuhn man, daya ne man, ndata yahn ne man.

⁴⁰ Cuahn che chihno cahn-dudo Pedro ndudo cuh nduco ndeh nan ca ndudo che tuhchan ne, yahve ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuenedevahn ne nchuhn van ihyan nunde che vate ye man ro cuh.

⁴¹ Tuhme ihyan che nevah-necun ye ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne ro min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye Dihvo vo, chinduco ye ihyan chahn.

⁴² Nducoyaca ye ne, riquendi ye che ricuahn ihyan apóstol chahn, ne rendo dama ye nduco vih man, revah ye man, rendeh ye pan nduhca che chihquentiyon Dihvo vo man.

Nduhca che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁴³ Ama rahn ino nducoyaca ihyan yan, te ama redin ihyan apóstol chahn vederihno.

⁴⁴ Nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ama no vederendedecadino yahn ye nduco vih, ne rihco mendahn ye dehtenduh yahn ye cava nducoyaca ye.

⁴⁵ Cuahn che va vederetahn yahn combiero yahn ye ne,

rendihcue ye yahn yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne recah ye tume me queri ama ihyan chahn tunoca va vederetahn yahn ye. ⁴⁶ Ro ro rendo dama ye yaco chahte, ne ndevaco ye ne, reh ye nduco vih, ne rendeh ye pan nduhca che chihquentiyon Dihvo vo. Chenan cuma ye vedeyeno man, vedenecon man. ⁴⁷ Rende va ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ndahca chenan ye nan nducoyaca ihyan. Ro ro ne, rendedevahn Dihvo vo Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ama sahn che neneva doh cah se

¹ Ama ro nan rahco ino a chino, ura che revah ihyan ne, cuahn Pedro nduco Juan yaco chahte. ² Ama chende yaco me ne, duche Hermosa, ne ama sahn che neneva doh cah se nde ro che chihndeyan se ne, va se min. Ro ro riquenda ihyan sahn, ne min rihco ye sahn cava che caca se ihyan che renda ye yaco che din ye vedevahino nduco se. ³ Cuahn che ndihchero se Pedro nduco Juan che nda ye chende yaco me ne, chica se che din ye vedevahino nduco se. ⁴ Ndhichero ihyan chahn sahn, ne rahn Pedro ri ye sahn:

—Condihchero nuhn.

⁵ Sahn min ne, va yan se, rendihchero se ihyan, te

rahco se te cah ye tume sahn. ⁶ Ate rahn Pedro ri ye sahn:

—Metah diyahnguan yahn, nde hua ne diyahngua, ate co conan di. Nduco vederihquentiyon yahn Jesuscristo yahn yan Nazaret, cuenecuen, ne cuique.

⁷ Chetah Pedro tah cuaco se, ndedecuan ye sahn, ne ndetahno nuhnde cava dandocah se, ne ndo cuaco cah se. ⁸ Tuhme nde tuno ca yaco se, canan rica se. Chenda se chete yaco nduco ihyan chahn, ra yaco se che yeno se man, rendeva se yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno man.

⁹ Nducoyaca ihyan che chennun ye min ne, ndihche ye che rica se man, chihnevan ye che rendeva se yavenan Dendiohs man, ¹⁰ ne ama rahn ino ye man, redihya ye ri man, yahn vederihno me, te a rendihche ye te a sahn min che rihnde se chende yaco Hermosa, rica se che din ihyan vedevahino nduco se.

Cahndudo Pedro man corredor che duche Salomon

¹¹ Sahn che a ndoyahn me ne, nda ca se tah Pedro man, Juan man, chennun ye man corredor che duche Salomon. Nducote ama rahn ino ihyan che chennun ye chete yaco ne, aderano ye, ndo dama ye min. ¹² Cuahn che ndihchero Pedro che ama chito ihyan min ne, cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan naci6n yahn Israel, ¿dehco che ama rahn ino ne? ¿Dehco che ama rendihchero ne nuhn? ¿A rahco ne che nduco

vederihquentiyon yahn man nuhn, o che ama ndah ihyan nuhn, din nuhn che ndoyahn sahnguh? ¹³ Hua, te Dendiohs yahn indihthe yuhn vo Abraham man, Isaac man, Jacob man ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh, cava che ndeva ye yavenan daya ye Jesucristo che necah nchuhn tah Pilato. Pilato ne, nahn ntahte ye ihyan, ate nchuhn ne, hua cahnecon ne. ¹⁴ Ndotenan che caca nchuhn che ntahte ye ihyan min che ndah ye nan Dendiohs ne, chica ne che ntahte ye ama sahn rihno ihyan. ¹⁵ Tihca chihno nchuhn ihyan min che quenana cuma ye vederihquentiyon che din ye che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro. Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan van tenahn, ne yahn chemin ne, nuhn devano cuaco nuhn. ¹⁶ Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndoyahn sahnguh che a ntihche nchuhn sahn, te chitahno se ihyan. Chitahno se ihyan, ne chemin che ndoyahn se nduhca che rendihchero ne. ¹⁷ Nchuhn dihno, u devano te van vedetundo yahn ne nduco ihyan ndinan yahn ne, chihno ne Dihvo vo. ¹⁸ Ate nde ro menan me ne, a ndihco cade Dendiohs che va che chuhrihn ihyan min yahn ye che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense. Yahn chemin ne, a dirun ihyan profeta, ne tihca chinahn. ¹⁹ Man ne, cuento ino nchuhn nunde yahn ne

man, cuah ne Dendiohs man, cava che nchahco ye yahn ne man, din ye che cuahte dihn chedave yahn ne man, necah yan ye chedave yahn ne man. ²⁰ Va che dechuh tun ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye nchuhn. ²¹ Ate man ro cuh ne, va che conan ca ye vahchetero nde nda ro che cuihno ndahco cade Dendiohs nducuahn, nduhca che cah ye ndudo yahn ye, dirun ihyan profeta ndah yahn ye a rahn me. ²² A chinahn nduhca che rahn Moises ri ye indihthe yuhn vo tuhca: "Dihvo vo Dendiohs ne, tendah nun ye ama ihyan profeta van ndata yahn nchuhn nduhca che tendah nun ye u. Codinahn ne nducuahn che cahma ihyan min, ²³ te nducoyaca ihyan che hua dinahn ye che cahma ye ne, conda ye van ihyan naci6n yuhn vo."

²⁴ 'Nducoyaca ihyan profeta, nde Samuel, nde nducoyaca ye che chahte ye adiva ne, namin dirun ye yahn ro cuh. ²⁵ A cava nchuhn che dirun ihyan chahn, ne che ndah yahn ne che nte cade Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo nduhca che cah ye ndudo yahn ye Abraham tuhca: "Cava ihyan, ndata yehn, din che ndah nduco nducoyaca ihyan iyehense." ²⁶ Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs Daya ye ne, menan vih ca dechuh ye ihyan van nchuhn, cava che din ye che ndah

nduco ne, ne cahcoman ne nunde yahn ne.

4

Sahn intiyahn ne, din se preso Pedro man, Juan man

¹ Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro man, Juan man, cuahn che nda chidocuyan ndinan chahn man, sahn saduceo man, sahn ndinan yahn policia che redin se cudado yaco man. ² Yudo ri yahn sahn chahn yahn che Pedro nduco Juan ne, ricuahn ye ihyan yan che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne chemin che va che ntuche tenahn. ³ Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se ihyan vacoyahn nde tama ro me, te ura min ne, a chino. ⁴ Ate yahn ihyan che chihnevan ye che ricuahn ihyan chahn ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan che a chitahno ye Dihvo vo nde ro menan me ne, ri ye tenduh uhn mil che deman ihyan chahn.

⁵ Tama ro me ne, min yan Jerusalen ndo dama nducoyaca sahn ndinan yahn nacin yahn Israel man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moises man. ⁶ Namin nduco Anas, chidocuyan che tahque ndinan man, Caifas man, Juan man, Alejandro man, nducoyaca ihyan che ndata yahn chidocuyan ndinan chahn man. ⁷ Tuhme tahve sahn chahn che ngua Pedro man, Juan man, chahtendi ye

mendahn, ne chiquerune se ihyan:

—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che redin ne dehtenduh che tihchan ne?

⁸ Tuhme numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn, sahn ndinan man, sahn intiyahn yahn nacin yuhn vo man, ⁹ man che riquerune ne yahn vederihno che chinahn nduco sahguh che nenevadoh cah se man, taca chi che ndoyahn se man, ¹⁰ cahma nuhn nan nchuhn cava che codevano nducoyaca ihyan nacin yuhn vo. Sahnguh che nti se muhn nan nducoyaca nchuhn ne, a ntoyahn se nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yan Nazaret. A ihyan min che nahn yah nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan van tenahn. ¹¹ Nduhca sahn rahto vah che chandah se tu che tahque cochihve yahn se ne, tihchan nchuhn, te hua nevahnevan ne ihyan min. ¹² Nde ama ihyan hua co ndedevahn ye uvo, te atenan ihyan min che va tah ye vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan iyehense.

¹³ Cuahn che ndihche sahn ndinan chahn che hua vah Pedro man, Juan man, che rente ye numa ino ye ne, nducote a devano se te ihyan chahn ne, ndata yahn ihyan chevah ihyan man, hua devano ye caca man ne, ama

cuahn ino se, ne tumacadino se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo. ¹⁴ Avane ne, sahn che ndoyahn me ne, min nti se nduco ihyan chahn. Chemin che nde nan che cahma sahn ndinan chahn metah. ¹⁵ Tuhme chihquentiyon se che ndiquendah vah ihyan chahn, numanahn che nte cade se nduco vih. ¹⁶ Rahn se:

—¿Deh din vo nduco sahn chuahn ne?, te nducoyaca ihyan che vate ye yan Jerusalén, a devano ye yahn vederihno me, ne hua co cahma vo che hua cuaco. ¹⁷ Man ne, cava che hua quendi cotuhn ndudo yahn vederihno me ne, nahn dihyo vo sahn, ne ametah quendi se cahma se nduco nde ama ihyan yahn vederihquentiyon yahn Jesús min.

¹⁸ Tuhme cah sahn ndinan chahn ihyan, ne chihquentiyon se che ametah quendi ye cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo. ¹⁹ Ate ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Condedecadino man nchuhn. Nan Dendiohs ne, ¿a ndahca che hua dinahn nuhn che rihquentiyon ye, cava che dinahn nuhn yahn ne ne? ²⁰ Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te yahn nducuahn che ndihchero nuhn man, chihnevan nuhn man ne, va che cahma nuhn.

²¹ Tuhme nahn dihya sahn ndinan chahn ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conahn ye. Hua chihquino se din

se castigo ihyan yahn che rendeva nducoyaca ihyan yan yavenan Dendiohs yahn vederihno che chinahn. ²² Sahn che chinahn vederihno nduco me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cah Dendiohs vedeachtino ihyan

²³ Pedro nduco Juan ne, cuahn che ndaca ye nan chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn chahn man ne, conahn ye nan che chenun combiero yahn ye, ne necah cuande ye ihyan nducuahn che rahn se ri se ihyan. ²⁴ Chihno necah cuande ye ihyan ne, covah nducoyaca ye tuhca:

—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che dendah ne nan ro man, iyehense man, nuniyahn man, nducuahn che va man. ²⁵ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ne ne, cah cuande ne ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhca:

¿Dehco che rendedecadino ihyan nación yahn Israel yahn dehtenduh che hua cochihve?

¿Dehco che renecuan ihyan nación chenahn, ri tan ye nduco Dendiohs?

²⁶ Nducoyaca rey che vate ye iyehense ne, necuan ye, ne nducoyaca ihyan che rihquentiyon ye ne, ndo dama ye, cava che cuhma ye nduco Dihvo vo Dendiohs man,

ihyan yahn ye che a va çade che chi ye, ndede-vahn ye ihyan iyehnse man.

²⁷ Tihça chinahn, te muhn yan cuh ne, ndo dama Herodes man, Poncio Pilato man, sahn nación yahn Israel man, sahn nación chenahn man, çava che chihno se Daya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndahco ne vederihquentiyon tah ye. ²⁸ Nduco tihça chenun çah nducuahn che a ndihco çade ne. ²⁹ Dihve nuhn, man ne, condihche ne nduhça che renahn dihya sahn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn çava che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne. ³⁰ Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah man, che cuhnde ro vederihno man, che cuande yahn Daya Ndah yahn ne, Jesucristo.

³¹ Cuahn che chihno covah ihyan chahn ne, nuhn yahn nan che chenun ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, quenun nducoyaca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendahn dehtenduh yahn ye çava nducoyaca ye

³² Nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama no vederedecadino yahn ye nduco vih. Nde ama ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco

mendahn ye çava nducoyaca ye. ³³ Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ama rinan Dendiohs nducoyaca ihyan chahn, redin ye che chenana cuma ye vedeyahino nduco vih. ³⁴ Nde ama ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te ihyan che va yahn yahn ye man, o vah yahn ye man ne, rendihcue ye, ne riquenda ye tume me, ³⁵ reneçah ye ihyan apóstol chahn çava che reçah ihyan chahn queri ama ihyan tunoca vederetahn yahn ye. ³⁶ Tihça din ama ihyan, yahn yahn Chipre, che duche ye José, ndata yahn chidocuyan Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé, che nahn çahma ihyan che reneçah yan ye chedave yahn ihyan. ³⁷ Ihyan min ne, ndihcue ye ama yahn yahn ye, ne neçah ye tume me ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

¹ Ate hua tihça din ama sahn che duche se Ananías nduco ndahta yahn se Safira. Namin ndihcue se ama yahn yahn se, ² ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenahn me, din ça se che a nducuahn, ne neçah se ihyan apóstol chahn. Tahn ndahta yahn se ne, a devano te chemin. ³ Tuhme rahn Pedro ri ye sahn:

—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn cahnceh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yahn che ndihcue. ⁴Nde ama ihyan hua din ye fuerza di cava che ndihcue yahn yehn, nde huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihca ndedecadine?, te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nan Dendiohs, ndiyu deman nan ihyan.

⁵ Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendah se, ne chih se. Nducoyaca ihyan che checadino ye che tihca chi ne, ama dihya ye chi. ⁶ Nda ama o sahn decahya, ne chahcotuma se tino sahn, quenda se sahn, chihche se sahn.

⁷ Chihno tenduh ino ura ne, nda tahn ndahta me, nde hua devano te deh che chi. ⁸ Tumerune Pedro tahn:

—¿A cuaco che tuhva tume ca nchuhn yahn yahn yahn ne ne?

Ndahconan te:

—Cuaco. Nduco tihva.

⁹ Tuhme rahn Pedro ri ye tahn:

—¿Dehco che tihca din nchuhn, che ntuhno ne cava che tumarande ne Vaco Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tan cuenchi sahn che chahn se chihche se inchahn. Man ne, namin quenda se di, cuhche se di.

¹⁰ Ndetahno chendah tahn min, ne chih te nan Pedro. Cuahn che nta sahn decahya chahn ne, a ndih te, ne

quenda se tahn chihche se tahn dama nduco inchahn te. ¹¹ Nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan chenahn ne, checadino ye che tihca chi, ne ama dihya ye chi.

Ama din ihyan apóstol vederihno

¹² Ama redin ihyan apóstol vederihno nan ihyan, ne nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo dama ye yaco chahte, man corredor che duche Salomón. ¹³ Ihyan yan ne, ama renevahnecun ye ihyan chahn, ne andahre vahino ye, conda van ye min, ¹⁴ ate ama yahn ye, nde ndahta, nde chahn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye ihyan chahn. ¹⁵ Quendi tihca nde nda ro cuahn che ama riquenda ihyan ihyan cah yahn ye nduco yundo, rentave ye chihto yune, cava che cuahn che chuh Pedro ne, amare dahno ye conan ama o ihyan chahn. ¹⁶ Namin rica ihyan yan che nino, renda ye yan Jerusalén, nda ye ihyan cah yahn ye nduco ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ihyan cah chahn ne, rendoyahn ye, ne ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, rendiquendah.

Din se preso Pedro man, Juan man

¹⁷ Tuhme chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn saduceo che rinduco se ihyan ne, chi tan se, din vedeve. ¹⁸ Din se preso ihyan apóstol

chahn, ne chih se ihyan vacoyahn. ¹⁹ Ate ama ángel yahn Dendiohs ne, nahne ye vacoyahn me vino, ne ndetendah ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

²⁰ —Cuahn nchuhn chete yaco chahte, cuahndudo ne nan ihyan vederihquentiyon che rendahcorun Dendiohs ihyan, rendedevahn ye ihyan.

²¹ Dinahn ihyan chahn, ne tama ro tiyan ndita ne, chenda ye chete yaco me, cahndudo ye.

Numanahmin ne, chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn che rinduco se ihyan ne, nedin dama ye nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel man, sahn intiyan man. Tuhme tahve ye che chehua ihyan apóstol che chenun ye vacoyahn. ²² Ate cuahn che nda sahn policia vacoyahn me ne, metah ihyan chahn, ne ndaconan se, chengu se ndudo. ²³ Rahn se:

—Vacoyahn ne, ndah ntude, ne sandado chahn ne, chenan se cudado chendevah. Ate cuahn che nahne nuhn chende vacoyahn me ne, metah duhva.

²⁴ Cuahn che chihnevan chidocuyan che tahque ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin cudado yaco man, chidocuyan ndinan chahn man ne, retumerune vih se nde ti nda, nde ti tuno che tihca ri. ²⁵ Ura min ne, nda ama se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Sahn che chih nchuhn vacoyahn ne, chete yaco che-nun se, ricuahn se.

²⁶ Tuhme cuahn sahn ndinan me nduco policia yahn se, chehua se ihyan apóstol chahn nduco ndah. Hua din tan se nduco ye, te vah se che cah ihyan yan tu sahn. ²⁷ Cuahn che nta se ne, chengu se ihyan nan sahn ndinan chahn. Tuhme rahn chidocuyan che tahque ndinan me ri ye ihyan apóstol chahn:

²⁸ —Nuhn ne, numacuahn vedeyudo chihquentiyon nuhn che hua quendi nchuhn cacuahn ne vederihquentiyon yahn sahn min. Ate hua dinahn ne, te a ndacotuhn ne ndudo che ricuahn ne numachahte yan Jerusalén. Avane ne, ricueh dame ne nuhn che nuhn chihno nuhn sahn min.

²⁹ Tuhme Pedro nduco ihyan apóstol chenhahn chahn ne, ndahconan ye:

—Nuhn ne, quenán cuma che dinahn nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin che tahque yudo che co vederihquentiyon yahn ihyan iyehse.

³⁰ Nchuhn ne, nahn yah ne Jesucristo nan ama cruz, chihno ne ihyan, ate Dendiohs yahn indihthe yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan, ³¹ ne chihco ye ihyan lado tah cuaco ye, ndahco ye vederihquentiyon tah ye che conan ye man, ndedevahn ye ihyan iyehse man, cava che nto ino ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye,

ne ndāca ye vederenchahco.
³² Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo yahn dehtenduh che tuhchan numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.

³³ Cuahn che chihnevan sahn ndinan chahn che tihca rahn ihyan apóstol ne, ama chi tan se, ne nahn cahno se ihyan. ³⁴ Ate van sahn chahn ne, nduco ama ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ama renevahne-cun ihyan yan ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendah vah ihyan apóstol chahn menan lihn. ³⁵ Tuhme rahn ye ri ye combiero yahn ye:

—Nchuhn, ihyan ndinan yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudado deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih. ³⁶ Cuenechahco ne te ametah rahn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tah se ama vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sahn. Ate chihno sandado sahn, chihno chano nducoyaca ihyan che chinduco ye sahn, ne min chihnonan yahn se. ³⁷ Adivo ne, ro che renan caça ihyan ne, necuan Judas yahn estado yahn Galilea, ne ama yahn ihyan chinduco ye sahn. Ate namin chihno sandado sahn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sahn. ³⁸ Chemin

che tahque ndahca che hua cahdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn man ye che ricuahn ye ne, va che cuihno. ³⁹ Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avane ne, ndete che tihca ne, cahnda yahn ne, te redin vahche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁴⁰ Quenan ino nducoyaca sahn ndinan chahn che rahn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conahn ye. ⁴¹ Ndacca ihyan apóstol chahn nan sahn ndinan chahn, ne ama yeno ye, te cah yune Dendiohs che chuhrihn ye cava Dihvo vo. ⁴² Quendi ihyan apóstol chahn chihuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete yaco man, yaco ihyan man.

6

Tendahnun ye ndache diácono

¹ Tahn min ne, ama ri yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devaco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva rechah ye ndahca vah che rente ye griego. ²⁻³ Tuhme nedin dama ihyan apóstol che

ndichio chahn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihno nuhn, hua ndahca che cahcoman nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che van nchuhn ne, cuetendahnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, che chenan ino vo ihyan man, che ndahca vederendedecadino yahn ye man, ne ihyan chahn ne, ndahco nuhn ntiyon cuh tah ye. ⁴ Me nuhn ne, quendi nuhn covah nuhn man, cacuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs man.

⁵ Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendahnun ye Esteban, ama ihyan che numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man, che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man. Namin tendahnun ye Felipe man, Prócoro man, Nicanor man, Timón man, Parmenas man, Nicolás man, ama ihyan yan Antioquía che chitahno ye dama nduco ihyan nación yahn Israel ro menan. ⁶ Tuhme covah ihyan apóstol cava ihyan chahn, nahn tah ye ihyan, ndahco ye ntiyon min tah ye.

⁷ Ndudo yahn Dendiohs ne, ama retuhn, ne min yan Jerusalén ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama ri yahn ye. Nde chidocuyan, ama yahn

ye chitahno ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

⁸ Esteban ne, redin ye vederihno nan ihyan, te ama yahino Dendiohs ihyan man, necah ye vederihquentiyon ihyan man. ⁹ Ama o sahn ndiyaco che duche Esclavos Libertados, nduco ama o sahn yan Cirene man, Alejandría man, yahn yahn Cilicia man, Asia man ne, canan se ruhn chende se nduco Esteban. ¹⁰ Ate hua chi ndahco ndiya se ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, ama va vededevano yahn ye man. ¹¹ Tuhme nedihve se ama o sahn cava che cuacotuhn se ndudo cuahnde, ne cahma se te chihnevan se che chihnga rahn Esteban yahn Dendiohs man, yahn ley che dirun Moisés man. ¹² Nduco chemin ne, ndedecuan se sahn yan man, sahn ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne chi tan sahn chahn nduco Esteban, quenda se ihyan nan intiyahn. ¹³ Namin nuhn sahn chahn ama o se che cahma se ndudo cuahnde tuhca:

—Cuahn dama chihnga rahn sahn tih yahn yaco cuh che nihnde vih yahn Dendiohs man, yahn ley che dirun Moisés man. ¹⁴ Cuaco chemin, te chihnevan nuhn che rahn se te Jesucristo yahn yan Nazaret ne, ndatera ye yaco cuh man, ndahcorun ye costumbre che chihco Moisés man.

15 Nducoyaca sahn ndinan che vate se min ne, ndihchero se Esteban, ne nduhca che ro nan angel, tihca ro nan ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

1 Tuhme chidocuyan che tahque ndinan me ne, chiquerune ye Esteban:

—¿A cuaco nducuah che rica nunde sahn sih yehn ne?

2 Ndahconan Esteban, ne rahn ye:

—Nducoyaca nchuhn, dihnó man, ihyan ndinan yahn nación yuhn vo man, cuihcovan ne che cahmá. Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, nda ye nan indihthe yuhn vo Abraham, cuahn che quenán ca ye yahn yahn Mesopotamia, ro che ametah cuhnde ye yan Harán, 3 ne rahn ye ri ye ihyan: “Cuihcoman yan vaque man, nducoyaca ihyan yehn man, ne cuehn ama cuan yahn nan che nahmá di.” 4 Tuhme chica Abraham yan vaco ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye yan Harán. Adiva ne, chih chida ye, ne nahma Dendiohs ihyan yune, nde nan che nda ye muhn, yahn nan che vahto vo man ro cuh. 5 Hua cah Dendiohs nde ama ndi yahn cuh ihyan, nde nan che cahno ye ama cah ye. Ate cah ye ndudo yahn ye ihyan te co yahn ndata yahn ye, andahre ro min ne, ametah

nde ama daya ye. 6 Namin rahn Dendiohs ri ye ihyan te ndata yahn ye ne, va che cuahtenan ye yan vaco ihyan tama nación, ne din tan ihyan nación min nduco ye man, din ye ntiyon yahn ihyan chahn nduco fuerza man, nde cuihno cun ciento nduyo. 7 Ate namin rahn Dendiohs ri ye ihyan: “U din castigo ihyan nación min che cahcantiyon ye numacuahn vedetan ndata yehn che din ye ntiyon yahn ye. Cuihno min ne, ndaca ye nación min, ne cochi ye muhn yahn cuh, ndeva ye yavenan.” 8 Namin cah Dendiohs ndudo yahn ye Abraham, ne chihquentiyon ye che conan ama seña queri ama ihyan, ndata yahn ye, cava che cahco ran ye che nevahnecon ye ndudo min. Chemin che cuahn che chihndeyan daya Abraham che duche Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye seña. Tihca chaconahn Isaac seña daya ye Jacob, ne Jacob ne, tihca chaconahn ye seña nducoyaca daya ye. A ihyan min che chihco ndata ye nduh che ndichio ndata yahn ihyan nación yahn Israel.

9 'Daya Jacob che ihyan ndico yuhn vo ne, a ihyan chahn che din ve ye yahn dihno ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan nduco sahn che quenda se ihyan nde nación yahn Egipto. Ate Dendiohs ne, chinduco ye José, 10 ne ndedevahn ye ihyan yahn nducuah che rechuhrihn ye. Cah Dendiohs ved-

erendecadino che ndahca ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin che chaconahn Faraón ihyan che cahcantiyon ye ndevaco ye man, nde numachahte nación yahn Egipto man.

11 'Tuhme chihnde cuico numachahte nación yahn Egipto man, Canaán man, ne ama chuhrihn nducoyaca ihyan, nde indihthe yuhn vo, ne ametah renda che cheh ye. 12 Ate cuahn che checadino Jacob che min nación yahn Egipto va trigo ne, dechuh ye daya ye. Tahn min ne, cade ama yune chahn ihyan ndico yuhn vo. 13 Cuahn che chi o yune che chahn ihyan chahn ne, cah José che checadino ye te ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin checadino Faraón ti chica ndata yahn José. 14 Tuhme dechuh José che chehua chida ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyaca ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihton. 15 Tihca chi che chahn Jacob, chihnde ye nación yahn Egipto. Adiva ne, chih ye, ne namin a min chih ihyan ndico yuhn vo. 16 Adiva ne, ndiquenda ihyan ine yahn tenahn chahn nde yan Siquem. Min chihche tun ye ihyan nan yayan che ca Abraham, ndihcue daya Hamor.

17 'Cuahn che a nda nino ro che conahn ndudo che cah Dendiohs numacuahn vedeyudo Abraham ne,

ihyan nación yahn Israel ne, ama chi yahn ye min nación yahn Egipto. 18 Tahn min chihnde tama rey yahn Egipto che hua rendihche ye José. 19 Rey min ne, din tan ye numacuahn vederihncheh nduco ihyan ndico yuhn vo, ne chihquentiyon ye ihyan chahn che cade cuahteyan daya ye che chahn ne, chahn ye, cuacondah ye cava che coh. 20 Tahn min chihndeyan Moisés, ne ama quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra chi tave indihthe yahn se sahn, 21 ne cuahn che chihcoman ye lihn me ne, tahn daya man rey ntaca te sahn. Ndeva te sahn, ne tave te sahn nduhca daya man te. 22 Chemin che chahn Moisés nducuahndevavano yahn ihyan nación yahn Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ama dito nan ye nan che rente ye man, nan dehtenduh che redin ye man.

23 'Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne, chahn ye chendihchero ye ihyan nación yahn ye, Israel. 24 Min ndihchero ye che chahn ama sahn Egipto ama sahn nación yahn ye, ne chihno ye sahn Egipto me, ndedevahn ye sahn che tama me. 25 Tihca din ye, te rahco ye te nduco chemin ne, ihyan nación yahn ye ne, conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan chahn ne, hua chenahn ye. 26 Tama ro me ne, ndihchero Moisés o sahn nación yahn ye che rahteruhn se nduco

vih, ne nahn cahco dihn ye sahn. Rahn ye ri ye sahn: “Nchuhn ne, dama nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che rahteruhn ne nduco vih?”²⁷ Ate sahn che redin tan nduco combiero yahn me ne, chaconda se ihyan, ne rahn se: “¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?”²⁸ ¿A namin nahn cahne u nduhca che chihne sahn Egipto me ico?”²⁹ Cuahn che chihnevan Moisés che tihca rahn sahn min ne, chano ye, ne cuahn ye, chihnde ye ama cuan yahn che duche Madián. Min chihnevaco ye, ne ndaca o daya ye.

³⁰ 'Chihno o raco nduyo ne, min yahn nan che metah duhva, nino nan cuete che duche Sinaí ne, adenan chihnde ro ama ángel van ruchiyahn yahn ama yahn lihn che riche, ndihchero Moisés.³¹ Moisés ne, ama cuahn ino ye yahn vederihno che rendihchero ye, ne cuahn che chahn nda ye cava che ndihchero ndah ye ne, chihnevan ye che rahn Dihvo vo Dendiohs:³² “U che Dendiohs yahn ihyan ndico yehn, Abraham man, Isaac man, Jacob man.” Tuhme ama dihya Moisés chi, nde tuno rendoh ye che vah ye, nde metah chihquino ye ndihchero ca ye.³³ Rahn Dendiohs ri ye ihyan: “Cuehnevi ndaco che chenun cah, te cahnda yehn yahn che nti nino nan che quenún.³⁴ A ndihcheró che rechuhrihn ihyan yahn min nación yahn

Egipto, ne chihneván che revah ye. Chemin che cochí, ndedeváhn ihyan. Man ne, conan yan, te dechúh di Egipto.”

³⁵ 'Andahre hua nevah-necun ihyan chahn Moisés ro menan, rahn ye ri ye ihyan: “¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?” Ate man Dendiohs dechuh ye ihyan cava che conan ye yahn ihyan chahn man, cava che ndedevahn ye ihyan man, nduhca che rahn ye ro che chihnde ro ángel me nan yahn lihn che riche me.³⁶ A Moisés che ndetendah ye ihyan ndico yuhn vo min nación yahn Egipto, ne din ye vederihno yahn min man, nan Nuniyahn Cuah man, yahn nan che metah duhva man, chete che o raco nduyo.³⁷ A Moisés che rahn ye ri ye ihyan nación yuhn vo, Israel: “Dendiohs ne, ndedecuan ye ama ihyan profeta van ndata yuhn vo nduhca che ndedecuan ye u, ne che cahma ihyan min ne, chemin che codinahn nchuhn.”³⁸ A Moisés che quendahn nan ye yahn ihyan nación yuhn vo, Israel, min yahn nan che metah duhva, ne a ihyan min che nte ángel nduco ye min Cuete Sinaí cava che cah ye ndudo min ihyan ndico yuhn vo. A ihyan min che chihnevan ye ndudo yahn che ndedevahn Dendiohs ihyan iyehanse, chihco ye cavo vo.

³⁹ 'Ate ihyan ndico yuhn

vo ne, chacotahn ye yahn Moisés man, nahn ndaconan ye nación yahn Egipto man.

⁴⁰ Rahn ihyan chahn ri ye Aarón: “Nahn nuhn che dendah ne ama o dendiohs che quendahn nahn ye yuhn vo, te Moisés, ihyan min che ndetendah ye uvo nación yahn Egipto ne, a hua rentā ye, ne hua devano nuhn deh chi yahn ye.” ⁴¹ Tuhme dendah ihyan chahn ama itenine lihn. Chihno ye ama o ite cava che co te vedino nan itenine me, ne ama chi yeno ye nduco dendiohs min yahn ye che dendah man ye. ⁴² Chemin che chihcoman Dendiohs ihyan chahn, ne cah yune ye che chitahno ye iyon che chenan nan ro, chivahn dendiohs yahn ye, nduhca che dirun ama cha ihyan profeta tuhca:

Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuahn che chahtechica ne yahn nan che metah duhva chete che o raco nduyo ne,

ndotenan che cahno ne ite cava che co te vedino, ndeva ne yavenan ne,

⁴³ tahque ndah ne ne, quenda ne yaco nan che quenun Moloc man, iyon yahn Renfan man,

ndeva ne yavenan dendiohs chemin chan che dendah man ne.

Chemin che quenan cuma che din castigo nchuhn, dechuh nchuhn nde tahque cana yahn nación yahn Babilonia.

⁴⁴ Min yahn nan che metah duhva ne, ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tah ye yaco che chindah nduhca che nahma Dendiohs Moisés taca va che dendah ye. A chete yaco min ne, chenun ndah tu rahno nan che ndirun ley yahn Dendiohs. ⁴⁵ Chan rine, chihnde tah ihyan chahn yaco me nde ro che nda ye nduco Josué, chetah ye yahn yahn ihyan tama nación che chehnevi Dendiohs nan ye. Tihca chihco cudado ye yaco me nde ro che quenan David.

⁴⁶ Dendiohs, ihyan min che ndeva Jacob yavenan ye ne, din yahino ye rey David, ne nahn cahno rey me ama yaco yahn ye. ⁴⁷ Ate Salomón che chihno ye yaco yahn Dendiohs, ⁴⁸ andahre Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, hua rendotenan ye yaco che rihno ihyan. Tihca nduhca che dirun ihyan profeta me tuhca:

⁴⁹ Rahn Dihvo vo Dendiohs: “Rihquentiyón nde vahchetero man, nde numachahte iyehse man.

¿Taca conún chete ama yaco che rihno ihyan?

¿Taca cuhndé ama cuan no?

⁵⁰ A man dendah nducuahn dehtenduh che va.”

⁵¹ Quendi Esteban, ne rahn ye:

—Nchuhn ne, cheche chedave yahn ne. Dama ri ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, te hua redinahn ne. Numacuahn ro ne,

rahcotahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Nduhca ihyan ndico yahn ne ne, tihchan ne. ⁵² Nducoyaca ihyan profeta ne, din tan ihyan ndico yahn nchuhn nduco ye. Ihyan ndico yahn ne ne, chihno ye ihyan profeta chahn che dirun ye nde ro menan che va che chi Daya Dendiohs, ne cuahn che nda ye ne, a man nchuhn hua chitahno ne ihyan, ne chihno ne ihyan. ⁵³ Nchuhn ne, nduco ángel dechuh Dendiohs ley yahn ye cava che dinahn ne, ate hua redinahn ne.

⁵⁴ Cuahn che chihnevan sahn ndinan chahn che tihca rahn Esteban ne, ama chi tan se, nde tuno reh dihyon se. ⁵⁵ Ate Esteban ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chenihyon nan ye nan ro, ne ndihchero ye che ama yudo vederihquentiyon yahn Dendiohs man, che nti Dihvo vo Jesucristo lado tah cuaco ye man. ⁵⁶ Tuhme rahn ye:

—¡Condihche nchuhn!
¡Quendah vahchetero! ¡Nga
Ihyan min che rinduco ye
nducoyaca ihyan, nti ye lado
tah cuaco Dendiohs!

⁵⁷ Ate sahn chahn ne, necahde se iverevan se, nde tuno rah tan se, tumangan se Esteban. ⁵⁸ Quenda se ihyan cuahn chihto yan, ne min cah se tu ihyan. Ama sahn che duche se Saulo ne, din se cudado tino yahn sahn che chenan se ntiyon che cah se tu ihyan. ⁵⁹ Ura che recah

se tu Esteban ne, covah ye tuhca:

—Dihvé Jesucristo, ndahco chedave yahn tah ne.

⁶⁰ Tuhme chehntihya ye, ne rahn ye numa dito ye:

—Dihvé, cuenchahco ne yahn sahn sih che tihca redin se.

Chihno rahn ye chemin ne, chih ye.

8

Din tan Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Saulo ne, dama chi se nduco sahn chahn che chihno se Esteban.

A ro min no canan ama redin tan se nduco ihyan yan Jerusalén che ritahno ye Dihvo vo. Van ihyan chahn ne, atenan ihyan apóstol che chahtenan ye min, te chihno chano nducoyaca ye, cuahn muhn cuahn min ye estado yahn Judea man, nación yahn Samaria man. ² Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, ama chi ran ye cava Esteban, ne chahn ye chihche ye ihyan. ³ Saulo ne, quendi se redin tan se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne renda se nduh vah nduh vah, retendah vah se ihyan. Nde ndahta, nde chahn ye, rihnda rudo se ihyan, riquenda se ihyan, rih se ihyan vacoyahn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min nación yahn Samaria

⁴ Ihyan che chano chahn ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs nduh cuan

yan nan che renda ye. ⁵ Ama cha ihyan chahn che duche ye Felipe ne, cuahn che nda ye ama cuan yan yahn Samaria ne, min rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense. ⁶ Ama rendo dama ihyan, rihnevan ye numacuahn vedenecon che rahndudo Felipe man, rendihchero ye vederihno che redin ye man. ⁷ Ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, rendihquenda h vaco chahn, ama rah. Namin rendoyahn ama yahn ihyan che ndi cheche ye man, che neneva doh cah ye man, tah ye man. ⁸ Chemin che nducoyaca ihyan yan min ne, ama yeo ye.

⁹ Yan min ne, va ama sahn che duche se Simón, che cuah se. A rahn me ne, ama chihncheh se ihyan che vate ye numachahte nación yahn Samaria, rahn se te ametah nde ama ihyan nduhca sahn min. ¹⁰ Nducoyaca ihyan, nde ihyan ndico man, nde chechahya man, renevahnecon ye sahn, ne rahn ye:

—Sahnguh ne, quenun cuma se vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

¹¹ Ama rahn chitahno ihyan chahn sahn, te nduco vedecuah yahn se ne, chihncheh se ihyan. ¹² Ate cuahn che chihnevan ihyan chahn che rahndudo Felipe yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, yahn

che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan man ne, nducoyaca ye, nde ndahta, nde chahn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne chedenune ye. ¹³ Nde Simón cuah me ne, chitahno se, ne chedenune se. Chinduco se Felipe, ne ama rahn ino se yahn vederihno che rinahn.

¹⁴ Cuahn che ihyan apóstol che chenun ye yan Jerusalén checadino ye che nevahnecon ihyan yahn yahn Samaria Ndudo yahn Dendiohs ne, dechuh ye Pedro nduco Juan. ¹⁵ Cuahn che nda ihyan apóstol chahn ne, covah ye cava che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn. ¹⁶ Ametah conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ama ihyan chahn, te cade chedenune ye che nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo. ¹⁷ Tuhme Pedro nduco Juan ne, nahn tah ye ihyan chahn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

¹⁸ Cuahn che ndihchero Simón che renun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan che renahn tah ihyan apóstol chahn ne, nahn cah se tume ihyan, ¹⁹ ne rahn se:

—Cuedin nchuhn che namin nducó conan cuma vederihquentiyon tih, cava che adecoduhno ihyan che nahn tah ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

²⁰ Tuhme rahn Pedro ri ye sahn:

—A ndinda di nde nduco tume yehn, te rendedecadine

te co cua nduco tume veder-
ihquentiyon che recah Den-
diohs. ²¹ Di ne, nde hua co
conen nan ntiyon cuh, te hua
ndah chedave yehn nan Den-
diohs. ²² Cuento ine yahn
nunde yehn, ne cuique Den-
diohs ndete che nchahco ye
yehn che tihca rendedeca-
dine, ²³ te ndero ndi che a
ndinda di, nedin nunde yehn.

²⁴ Ndahconan Simón, ne
rahn se ri se ihyan:

—Covah nchuhn cava che
nchahco Dihvo vo Dendiohs
nunde yahn, ne hua cuahno
có nduhca che rahn ne.

²⁵ Cuahn che a nte ihyan
apóstol chahn yahn vederi-
hno che din Dendiohs man,
cahdudo ye Ndudo yahn
Dendiohs man ne, conahn
ye yan Jerusalén, racotuhn
ye ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo ama ndeh
yan yahn Samaria nan che
rechuh ye.

*Felipe nduco sahn nación
yahn Etiopía*

²⁶ Chihno min ne, rahn
ama ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs ri ye Felipe:

—Cuehn cuahn yune che
rica yan Jerusalén, rahn
cuahn yan Gaza.

Yune min che rechuh
cuahn yahn nan che metah
duhva. ²⁷ Tuhme cuahn
Felipe, ne ura che a quenun
yune ye ne, ntaça ye ama
sahn ndinan, che tesorero
yahn tahn Candace, reina
yahn nación yahn Etiopía.
Ro min ne, a ndaconan se
che chahn se yan Jerusalén,
ndeva se yavenan Dendiohs.

²⁸ Conahn se yan vaco se,
va se chete carro yahn
se, ne rahndudo se libro
che dirun ihyan profeta
Isaías. ²⁹ Tuhme rahn Vaco
Dendiohs nduco Felipe:

—Cuehn, cotone carro tih.

³⁰ Cuahn che tuno Felipe
carro me ne, chihnevan ye
che rahndudo sahn min libro
che dirun Isaías, ne tumerune
ye sahn:

—¿A renahn ne ndudo
tih che rahndudo ne ne?
³¹ Ndahconan se yahn ye:

—Hua, te metah duh che te
cuande u.

Tuhme yahve se ihyan che
conda ye chete carro me,
cuhnde ye dama nduco se.

³² Nan Ndudo yahn Dendiohs
che rahndudo se ne, ndirun
tuhca:

Nduhca che riquenda ihyan
itecuche nan che
cahno ye ite ne, tihca
quenda ye ihyan.

Nduhca ama itecuche lih
che hua rah te che
rendu ihyan ite ne,
tihca ihyan min, te hua
dehva cahma ye.

³³ Ndere caça nunde se
yahn ye, ne ametah
deh che cahma ye, te
hua ndaca duh che
techecade yahn ye
numa cuaco.

¿Duh co cahma yahn ndata
yahn ihyan min?, te
cahno se ihyan, ne
ndaca ye iyehense cuh.

³⁴ Tumerune sahn min Fe-
lipe:

—Codin favor, ne cahme co
u, ¿Duh yahn che tihca dirun

ihyan profeta me? ¿A yahn man ye, o yahn tama ihyan?

³⁵ Tuhme canan Felipe nde nan che rahndudo se, cah cuande ye sahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

³⁶ Cuahn che nda ihyan chahn ama cuan nan che va nune ne, rahn sahn ndinan me:

—Muhn va nune, ¿a hua co cuedenuné ne?

³⁷ Ndahconan Felipe yahn se:

—Ndete che ritahnó ne numacuahn chedave yahn ne ne, taça hua, co cuedenune ne.

Tuhme rahn sahn min:

—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs.

³⁸ Chihquentiyon se che chan carro me. Tuhme cochahn se nduco Felipe nan nune me, ne chehdenune ye sahn.

³⁹ Cuahn che ndiquenda ihyan chahn van nune ne, quenda Vaco Dihvo vo Dendiohs Felipe, ne chehn nan se ihyan. Tuhme ndonun yune se, conahn se, ne ama yeno se. ⁴⁰ Felipe ne, adenan nda ye yan Azoto, ne chuh ye nduh yan nduh yan, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs nde nda ye yan Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se

¹ Numacuahn ro min ne, riquendi Saulo redin tan se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nahn cahno se ihyan. Chahn se nan chidocuyan che tahque

ndinan, ² chica se ama caça, quenda se, cava che cahñ se yaco yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yan Damasco, din se preso nde ndahta, nde chahn, ihyan che ritahno ye Dihvo vo, quenda se ihyan yan Jerusalén. ³ Ate cuahn che nda nino se yan Damasco ne, adenan chiya ama dave che chica nan ro nan se. ⁴ Ndetahno chendah se ndiyahn, ne chihnevan se ama ndudo che rahn:

—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yahn?

⁵ Tumerune se:

—Dihvé, ¿duh ndih ne?

Ndaconan ndudo me:

—U che Jesucristo che redin tan nducó. Nduhca itenine che renun yah man te ite, renun te yahn cuiyon che rahco nduco ihyan ite ne, tihca redin.

⁶ Saulo ne, ama dihya se chi, nde tuno rendoh se che vah se, ne rahn se:

—Dihvé, ¿deh nahn ne che din ne?

Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuenecuen, ne cuehn viyan. Min cahma ama ihyan co ye di deh va che din.

⁷ Namin sahn che nduco Saulo ne, ama dihya se chi, te chihnevan sahn chahn ndudo me, ate hua duhva ndihche se. ⁸ Tuhme necuan Saulo, ate cuahn che nahne se ndutinan se ne, ametah ro nan se. Chemin che chetah sahn chahn tah se, ne quendanan se sahn nde nda se yan Damasco. ⁹ Min quen an se ino ro, ne hua ro

nan se, nde hua cheh se, nde hua chih se.

¹⁰ Yan min va ama ihyan che duche ye Ananías che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ndihero ihyan min ama vederihno van yahnde yahn ye che nda Dihvo vo nan ye, ne yahve ye ihyan:

—¡Ananías!

Ndahconan ye:

—Dihvé, cahma ne.

¹¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuehn cuahn yune che duche Yune Cuaco, ne min ndevaco Judas, cuiquerone cava ama sahn yan Tarso che duche se Saulo. Min quenun se, revah se. ¹² Sahn min ne, din Dendiohs che van yahnde yahn se ndihero se di che nda, nahn tah sahn cava che ndaconan co ro nan se.

¹³ Cuahn che chihnevan Ananías che tihca ne, rahn ye:

—Dihvé, ama yahn ihyan rente ye nducó yahn sahn min che ama redin tan se min yan Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye ndih. ¹⁴ Man ne, nda se muhn, nda se ama caca che dendah chidocuyan che tahque ndinan cava che din se preso nducoyaca nuhn che ritahno nuhn ndih, quenda se nuhn.

¹⁵ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuehn, te man tendahnún sahn cava che cuahndudo se ndudo yahn, cahnevan ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenh man, rey yahn ye man. ¹⁶ Cah cuandé sahn che va che ama chuhrihn se che cuande yahn.

¹⁷ Tuhme cuahn Ananías, chenda ye vah nan che quenun Saulo. Nahn tah ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Dihnó Saulo, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihnde ro ye nan cuahn yune ne, dechuh ye u cava che ndaconan co ro nan man, cava che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs di man.

¹⁸ Ndetahno chera che deca ro yun ro che chenan ndutinan se, ne chi ro nan se. Tuhme necuan se, ne chedenune se. ¹⁹ Chihno min ne, cheh se, ne ndeva fuerza sahn. Quenan se neve ro min yan Damasco nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yan Damasco

²⁰ Chihno min ne, canan cahndudo Saulo nduh cuan chete yaco, ne rahn ye te Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs. ²¹ Nducoyaca ihyan che rihnevan ye ne, rahn ino ye, ne retumarune vih ye:

—¿A ndiyu sahn tih che redin tan se yan Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye Jesús? ¿A ndiyu sahn tih che nda se muhn cava che quenda se ihyan che ritahno ye ihyan min, necah se ihyan tah chidocuyan ndinan?

²² Ate Saulo ne, nde tahque numa ino se rahndudo se che cuaco te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense. Nde nan che ametah deh che cahma ihyan

nación yahn Israel che vate ye min yān Damasco.

Chano Saulo

²³ Chihno ndeh ro ne, ihyan nación yahn Israel chahn ne, ntuho ye çava che çahno ye Saulo, ²⁴ ate checadino se. Nde ro nde rahñ rano ihyan chahn sahn nduh cuān chende chan yahn yān me çava che çahno ye sahn. ²⁵ Ate ama vino ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedevah ye sahn chete ama cuahte chahte nan chete che ndi chan yahn yān me, ne tihcā chi che ndevahn se.

Nta Saulo yān Jerusalén

²⁶ Cuahn che nta Saulo yān Jerusalén ne, nahn conduco se ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ate nducoyāca ihyan chahn ne, vah ye, te rahco ye te co hua cuāco che a ritahno se Dihvo vo. ²⁷ Ate Bernabé ne, quenda ye Saulo nan ihyan apóstol chahn, ne necah cuande ye ihyan nduhçā che chihnde ro Dihvo vo nan se cuāñ yune man, nduhçā che yahve ye sahn man, nduhçā che numa ino se cahndudo se yān Damasco vederihquentiyon yahn Dihvo vo man. ²⁸ Tuhme chinduco Saulo ihyan apóstol chahn, ne quenān se min yān Jerusalén. ²⁹ Numa ino se rahndudo se vederihquentiyon yahn Dihvo vo, riyahve se ihyan, ndata yahn Israel, che rente ye devāco griego. Ate ihyan chahn ne, rinuhn ino ye taçā co çahno ye sahn. ³⁰ Cuahn che checadino ihyan che

ritahno ye Dihvo vo che tihcā ne, quenda ye sahn yān Cesarea, ne ndedechuh ye sahn yān vāco se Tarso.

³¹ Tahn min ne, numachahte estado yahn Judea man, Galilea man, nación yahn Samaria man ne, nducoyāca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, cheguan redin tan ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn ye, rendeva ye yavenān Dihvo vo Dendiohs numacuahn vedeneçun. Renecah yān Vaco Ndah yahn Dendiohs chedave yahn ihyan chahn, ne redin Dendiohs che ama yāñ ihyan ritahno ye Dihvo vo, rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

³² Cuahn che quechica Pedro, rahndudo ye van ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chahn ye, chendi-chero ye ihyan che vate ye yān Lida. ³³ Min ntaçā ye ama sahn cah che duche se Eneas. A nine nduyo ndi cheche se, quendite se nan yundo. ³⁴ Rahñ Pedro ri ye sahn:

—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din ye che ndoyehn. Cueneçuen, condihte ndah yundo yehn.

Ndetahno ndoyahn Eneas, ne necuan se. ³⁵ Nducoyāca ihyan yān Lida man, yān Sarón man, ndihchero ye che ndoyahn se, ne ama yāñ ye chihcomān ye dehtenduh che ritahno ye ro menān, ne chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

³⁶ Tahn min ne, chihnde ama ihyan ndahta yan Jope che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min ne, duche ye Tabita, ne che devaco griego ne, Dorcas. Ama ndah ihyan ye, ne ama yeno ye, rinan ye ihyan chevah. ³⁷ Chetah cah ihyan min, ne chih ye. Chihno nano ihyan tenahn me ne, chacondihte ndah ye ihyan chete cuarto che va nan o cuahto. ³⁸ Checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che yan Lida quenan Pedro, ne nducote nino yan min ne, tahve ye o ihyan che cahn ye, ngua ye ihyan, ne rahn ye:

—Cuhn vo nduco ne yan Jope tenun tenun no.

³⁹ Tuhme cuahn Pedro nduco ihyan chahn, ne cuahn che nda ye min ne, quenda ihyan chahn ihyan chete vah nan che quendite tenahn me. Min chenun nducoyaca ndahta vah, ama raco ye, ne nahme ye Pedro vestido man, coyano man, che ndahyon tenahn me ro che quenan ye iyehense. ⁴⁰ Chihquentiyon Pedro che ndiquendah vah nducoyaca ihyan chahn, ne chentihya ye, covah ye. Ndihchero ye tenahn me, ne rahn ye:

—Tabita, cuenecuen.

Ndetahno nahne ye ndutinan ye, ne ndihchero ye Pedro, ne necuan ye, va ye nan yundo. ⁴¹ Tuhme chetah Pedro tah ye, ne ndedecuan ye ihyan. Cah ye nducoyaca ihyan che ritahno

ye Dihvo vo Jesucristo man, ndahta vah chahn man, ne nahme ye ihyan ndahta me che a ntuche ye van tenahn. ⁴² Nducoyaca ihyan yan Jope ne, checadino ye yahn vederihno me, ne ama yahn ye chitahno ye Dihvo vo. ⁴³ Rahn quenan Pedro min yan Jope, ndevaco Simón, ama sahn che redin dave se ima.

10*Chahn Pedro ndevaco Cornelio*

¹ Min yan Cesarea chihnde ama capitán che duche se Cornelio, che ndi cuande se compañía che duche Italiana. ² Sahn min nduco nducoyaca ihyan yahn se che chenun ye ndevaco se ne, rendeva se yavenan Dendiohs numacuahn vedenecon. Ama rechah se tume che rinan se ihyan nación yahn Israel, ne revah se ro ro. ³ Ama ro, tenduh nan rahco ino a chino ne, chinahn ama vederihno nan se, ndihchero ndah se ama ángel yahn Dendiohs che chenda ye nan quenun se, ne yahve ye sahn:

—¡Cornelio!

⁴ Ama dihya se chi, ndihchero se ángel me, ne tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?

Ndahconan ángel me yahn se:

—Dendiohs, a chihnevan ye che revah, ne ndihchero ye che redin vedevahino nduco ihyan chevah. ⁵ Man ne, cuedechoh ihyan che cahn ye yan Jope, ngua ye

Simón che namin duche ye Pedro. ⁶ Quenan ye ama vah che nti nino nuniyahñ, vaco ama sahn redin dave ima che namin duche se Simón. Ihyan min cahma ye co ye di deh che va che din.

⁷ Cuahn che conaahn ángel me ne, cah Cornelio o sahn decahya yahn se nduco ama sandado che quenan se ndevaco se che namin ritahno se Dendiohs. ⁸ Chihno necah cuande se sahn nducuañ ne, dechuh se sahn yan Jope.

⁹ Tama ro me ne, tenduh nan inguiyahñ ne, cuahn che a cuahn nino sahn chahn yan Jope ne, cocha Pedro tin vah yuto nan che quenan ye, cava che covah ye. ¹⁰ Ama chi cuico ye, ne numanahn che rindah che cheh ye ne, chihnahn ama vederihno nan ye. ¹¹ Ndihero ye nan ro ama che deca ro ama tino chahte tihca ro che nechiche nduh che cun esquina yahn, ne cochahn cuahn ndiyahñ nino nan ye. ¹² Min chete tino me chenun nducoyaca nan ite che cun cah te man, cu man, yahda man. ¹³ Tuhme chihnevan ye ama ndudo che rahñ:

—Pedro, cuihne ite sih, coheh ite.

¹⁴ Ate ndahconan Pedro:

—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ama nan ite che chihnga te.

¹⁵ Ndaconan ndudo me:

—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihnga.

¹⁶ Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condá tino me cuahn nan ro. ¹⁷ Nahmin che ama rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sahn che dechuh Cornelio ne, a ndá se chendevah, retumerune se ti che vaco Simón. ¹⁸ Tuhme tumerune se a min quenan ama ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro. ¹⁹ Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yahve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:

—Ndá ino se, rinuhn se di. ²⁰ Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechuh sahn. ²¹ Tuhme cuenchahn Pedro cuahn nan che vatendi sahn che dechuh Cornelio, ne rahñ ye ri ye sahn:

—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?

²² Ndahconan sahn chahn:

—Huete, capitán Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ama ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenan Dendiohs. Nducoyaca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rahñ ama ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, cava che cahñ ne ndevaco ye, cahnevan ye deh che va che cahma ne co ne ihyan.

²³ Tuhme rahñ Pedro che condá sahn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tama ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yan Jope che ritahno ye Dihvo vo. ²⁴ Nan che chi o ro me ne, ndá ihyan chahn

yan Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyaca ihyan yahn se man, amigo yahn se man, che ndiyahve se. ²⁵ Cuahn che nda nino ihyan chahn vaco Cornelio ne, quenda se vah cava che nevahnecon se Pedro, ne chehntihya se nan ye, rendeva se yavenan ye. ²⁶ Ate ndedecuan Pedro sahn, ne rahn ye:

—Cuenecuen, cuandi. Hua ndahca che ndeva yavenan, te u ne, ihyan iyehse u nduhca di.

²⁷ Ca rahn ca rica ye, chenda ye chete vah, ne ndihche ye che ama yahn ihyan ndi dama ye min. ²⁸ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, a devano ne te cahnda va yahn nuhn, ihyan nacion yahn Israel, che cah nuhn ndevaco ihyan tama nacion man, che conduco nuhn ihyan chahn man. Ate Dendiohs ne, te ye, checadinó te hua quendi ndedecadinó che hua ndahca che codama nuhn nduco ihyan tama nacion. ²⁹ Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetahno cochí, hua chacotahn. Man ne, nahn cadinó deh cuande che tahve ne che chehua u.

³⁰ Tuhme ndahconan Cornelio:

—A man cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yahrté man, revah man, muhn chete vacó, cuahn che chihnde ro ama ángel, quenun ye tino che tuno diyahn ro. ³¹ Rahn ye ri ye u: “Cornelio,

chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevahino nduco ihyan chevah. ³² Man ne, cuedechoh nde yan Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ama vah che nti nino nuniyahn, ndevaco ama sahn che redin dave ima, che namin Simón duche se.” ³³ Chemin che a ndetahno dechuh che chehua ndih. Ndahca din ne che cochi ne. Man ne, nto dama nducoyaca nuhn muhn nan Dendiohs cava che cahnevan nuhn nducuah che chihquentiyon ye che cahma ne.

³⁴ Tuhme cahndudo Pedro:

—Man ne, a chenahn te Dendiohs che cuaco niyon ne, hua retenda nun ye ihyan, ³⁵ te dama no yahino ye nducoyaca ihyan adcotino nacion yahn ye, ndete che rendeva ye yavenan ye man, redin ye che ndah man. ³⁶ Dendiohs ne, dechuh ye Jesucristo, Dihve nducoyaca ihyan, van ihyan nacion yahn Israel, cava che cuahndudo ye ndudo ndah yahn che ndo yan Dendiohs nduco ihyan iyehse. ³⁷ Nchuhn ne, a devano ndah ne yahn nducuah che coman chinahn numachahte nacion yahn Israel, canan nde estado yahn Galilea, cuahn che a chuh che cahndudo Juan Bautista man, chehdenune ye ihyan man. ³⁸ A devano ne te Dendiohs ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye Jesucristo yahn yan Nazaret, ne ndahco ye vederihquen-

tiyon chahte t̄ah ye. Ihyan min ne, quechica ye, redin ye che ndah, ne rendedevahn ye ihyan che rechuhrihn ye, redin chundah. Tihc̄a redin ye, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. ³⁹ Nuhn racotuhn nuhn ndudo cūaco yahn nducuah̄n che din Dihvo vo Jesucristo numachahte nacīon yahn Israel mān, yān Jerusalén mān. Ihyan min ne, nahn yāh se ihyan nān ama cruz, chihno se ihyan. ⁴⁰ Ate chihno ino ro ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne cahnecon ye che quechica ro ye vān nuhn. ⁴¹ Hua quechica ro ye vān nducoyāca ihyan yān, ate quechica ro ye vān nuhn che a tendah nun Dendiohs nuhn nde ro menān cāva che cuacotuhn nuhn ndudo yahn che tihc̄a chi. Cuahn che a ntuche ye vān tenāhn ne, dama cheh nuhn, dama chih nuhn nduco ye. ⁴² Chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn nān ihyan che ndahco Dendiohs vederihquentiyon t̄ah ye cāva che teche cāde ye yahn nducoyāca ihyan che chenduche ye mān, che ndih ye mān. ⁴³ A yahn ihyan min che dirun nducoyāca ihyan profeta nde a rāhn me. Dirun ye te nducoyāca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, nchahco Dendiohs nunde yahn ye che cuande yahn ihyan min.

⁴⁴ Nde metah cuihno cuahndudo Pedro cuahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyāca ihyan

che rihnevan ye ndudo me. ⁴⁵ Ihyan nacīon yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo che nduco ye Pedro ne, ama cuahn ino ye chi yahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ihyan tama nacīon. ⁴⁶ Devano cūaco ye te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn, te rente ye tama te o nān devaco mān, rendeva ye yavenān Dendiohs mān. ⁴⁷ Chemin che rāhn Pedro:

—¿A va duh che cahco tān che cuedenune ihyan chuhn?, te a quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan nduhc̄a che quenun uvo.

⁴⁸ Tuhme chihquentiyon ye che cuedenune ihyan chahn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo. Chihno min ne, chica ihyan chahn favor Pedro che conan ye neve ro nduco vih.

11

Necah cuande Pedro ihyan ndiyaco che vate ye yān Jerusalén

¹ Ihyan apóstol chahn nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye estado yahn Judea ne, checadino ye te nde ihyan tama nacīon a chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs. ² Cuahn che nt̄a Pedro yān Jerusalén ne, ihyan nacīon yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo ne, rāhva ye nduco ye. ³ Tumerune ihyan chahn:

—¿Dehco che chehn vāco ihyan tama nacīon, cheh dama nduco ye ne?

⁴ Tuhme necah cuande Pedro ihyan chahn nducuah che chi:

⁵ —Ama ro cuahn che quenán yan Jope ne, ura che reváh ne, chinahn ama vederihno nan. Ndiheró ama che deca ro tino chahte tihca ro, ne nechiche nduh che cun esquina yahn, chica nan ro, cochahn cuaco nan che quenún. ⁶ Cuahn che chihco ndáh cudado deh chenun chete ne, ndihcheró ite che cun cah te man, ite chano man, cu man, yahda man, ⁷ ne chihneván ndudo che rahn: “Pedro, cuihne ite sih, coheh ite.” ⁸ Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde menahn metah chéh nde ama ite che chihnga te.” ⁹ Tuhme ndaconan ndudo me nde nan ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin davé ne, hua quendi ndedecadine che chihnga.” ¹⁰ Ino co ndaconan chinahn vederihno me nan, ne conda cuahn nan ro. ¹¹ A ura min no nda ino se che rinuhn se u, che chica se nde yan Cesarea. ¹² Chihquentiyon Vaco Dendiohs che hua dehve rahcó, cahn nduco se. Namin an dino vo chuhn ne, chinduco ye u, chahn nuhn vaco ama sahn, ¹³ che nte cuande se nuhn che ndihchero se ama ángel che chandi ye, chihto nan se ndevaco se, ne tuhca rahn ye ri ye sahn: “Cuedechoh che ngua Simón che namin duche ye Pedro, quenán ye yan Jope. ¹⁴ Ihyan min cahma ye co ye di nduco ihyan yehn deh va che din nchuhn cava che ndevahn ne.” ¹⁵ Cuahn

che chihno nte sahn min ne, canan cahndudó. Ate numanahn che cahndudó ne, adenán quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn nduhca che quenun uvo ro menan me. ¹⁶ Tuhme necahcó che rahn Dihvo vo: “Juan ne, chehdene ye ihyan, ate nchuhn ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.” ¹⁷ Nducote man Dendiohs din ye nduco ihyan chahn nduhca che din ye nduco uvo che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ¿duh u cava che din vahché yahn Dendiohs?

¹⁸ Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, chahtedih chende ye, ne ndeva ye yavenan Dendiohs, ne rahn ye: “Tuhme ne, rahnecun Dendiohs che nto ino ihyan tama nación nunde yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.”

Ihyan yan Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁹ Cuahn che chuh che chih Esteban ne, canan redin tan ihyan nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan chahn. Nahn ye ne, cuahn ye nde nación yahn Fenicia man, Chipre man, yan Antioquía man. Min chacotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs atenán van ihyan nación yahn Israel, te van ihyan tama nación ne, hua chacotuhn ye ndudo me. ²⁰ Ate neve ihyan nación yahn Chipre man, yan Cirene man, cuahn ye yan Antioquía, ne ihyan chahn

chacotuhn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nde v̄an ihyan t̄ama nación. ²¹ Nducote chenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, ama yahn ihyan chihcoman ye dehtenduh che ritahno ye ro menan me, ne chitahno ye Dihvo vo.

²² Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che chenan ye v̄an Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde v̄an Antioquía. ²³ Cuahn che nda Bernabé min ne, ndihchero ye che ama va vedeyahino yahn Dendiohs v̄an ihyan chahn, ne ama chi yeno ye. Yahve ye ihyan chahn che quendi ye numa ino ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo. ²⁴ Tihca din Bernabé, te ama ndah ihyan ye man, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, numa ino ye ritahno ye man. Yan min ne, ama yahn ihyan chitahno ye Dihvo vo.

²⁵ Chihno min ne, cuahn Bernabé v̄an Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che ntaca ye ihyan ne, ndaconan ye nduco vih v̄an Antioquía. ²⁶ Min chahtenan ye ama nduyo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, chicuahn ye ama yahn ihyan. Min v̄an Antioquía cade canan ihyan rahn ye yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiāno ye.

²⁷ Tahn min ne, ama o ihyan che recadino ye yahn che va che co ne, chica ye v̄an Jerusalén, ne nda ye min

v̄an Antioquía. ²⁸ Ama cha ihyan chahn che duche ye Agabo ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye che ama cuhnde cuico numachahte iyehense. Chandi ihyan min nan ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rahn ye che tihca va che co. Ndudo min ne, chinahn adive cuahn que quenan Claudio emperador. ²⁹ Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye min v̄an Antioquía ne, nte cade ye nduco vih che nedin dama ye tume nduhva che tuno tah ye, dechuh ye yahn dihno vo che vate ye estado yahn Judea cava che conan ye ihyan. ³⁰ Tihca din ihyan chahn, ne dechuh ye Bernabé nduco Saulo, quenda ye tume me, necah ye tah intiyahn yaco che vate ye min.

12

Chihno se Jacobo man, chaconuhn se Pedro vacoyahn man

¹ Tahn min ne, redin tan rey Herodes nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ² Jacobo, dihno Juan ne, chihquentiyon rey me che chihno se ihyan nduco espada, ³ ne nducote ndihchero se che quenan ino ihyan nación yahn Israel ne, namin din se preso Pedro. Ro che tihca din se ne, ro vihco che reh ihyan pan che hua nduco ya yahn. ⁴ Cuahn che a din se preso Pedro ne, chaconuhn se ihyan vacoyahn, ne ntiyon

ama sandado chahtenan se cudado ihyan, te chuh vihco me ne, nahn tendah se ihyan, techecade se yahn ye, ne cahno se ihyan nan ihyan yan. ⁵ Ama vateyan sandado che redin se cudado Pedro che quenun ye vacoyahn, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, revah ye numa ino ye cava ye.

Din Dendiohs che ndiquendah Pedro vacoyahn

⁶ Vino che co dave tama ro me che nahn tendah Herodes Pedro nan ihyan yan ne, quiyado ye chete vacoyahn me mendahn yahn o sandado, nchiche ye nduco o cadena. Sandado chenahn chahn ne, redin se cudado chende vacoyahn me. ⁷ Adenan chenda ama angel yahn Dihvo vo Dendiohs chete vacoyahn me, ne ama chiya dave. Denuhn nun angel me Pedro, ndedetuhche ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuenequen tenun tenun no.

Ndetahno ntahte cadena che nchiche tah Pedro, ⁸ ne rahn angel me:

—Condahco chiche ima che renan chete, ne condonun cah ndaco yehn.

Cuahn che a va yan Pedro ne, ndaconan rahn angel me:

—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi u, cuhn vo.

⁹ Pedro ne, quendi ye angel me, nde hua devano ye a cuaco chemin, te rihno ye che rahco ye. ¹⁰ Chuh ye o cuan nan che chenun sandado, redin se cudado, ne cuahn

che nda ye chendevah cu che a renda nan calle ne, nane man chendevah me. Ndiquendah ye, chica ca ye tah, ne conahn angel me. ¹¹ Tuhme chenahn Pedro, ne ndedecadino ye:

—Man ne, a devano cuaco te Dendiohs tahve ye ama angel yahn ye cava che ndedevahn ye u tah Herodes man, yahn nducuah che chenun ino ihyan nacion yahn Israel che cuahno co man.

¹² Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn che tihca chi, ca rica ye, cuahn ye ndevaco Maria, chaco Juan Marcos. Min ndi dama ama yahn ihyan, revah ye.

¹³ Cuahn che nda ye min ne, rechah tah ye chendevah chahte man, riyahve ye man. Cuahn ama tahn dihn che duche te Rode, quendihchero te duh che riyahve. ¹⁴ Ate cuahn che ndonahn te ndudo Pedro ne, nducote ama yeno te ne, nde hua nahne te chendevah me. Ndaconan te, rano te, ngu te ndudo che nti Pedro chendevah. ¹⁵ Ihyan chahn ne, rahn ye ri ye tahn:

—¡Luco ri di, tahn dihn!

Ate tahn min ne, rahn te te cuaco che ihyan min. Tuhme rahn ihyan chahn:

—Ndiyu ihyan min. Co angel che redin cudado ihyan.

¹⁶ Numanahmin ne, quendi Pedro, rechah tah ye chendevah. Cuahn ihyan chahn nahne ye chendevah me, ne cuahn che ndihchero ye Pedro ne, ama cuahn ino ye chi. ¹⁷ Ate din tah Pedro

yahn ihyan chahn che cuahte dihn chende ye nahmin che necah cuande ye nduhca che ndetendah Dendiohs ihyan vacoyahn. Namin rahn ye:

—Cahma nchuhn co ne Jacobo man, dihno vo chenahn man, nduhca che chi.

Tuhme chica ye min, cuahn ye tama cuan.

¹⁸ Cuahn che chi dave tama ro me ne, a ri rite co lúco sandado chahn, te hua devano se deh chi nduco Pedro. ¹⁹ Herodes ne, dechuh ye che chinuhn Pedro, ne nducote hua ntaca ihyan ne, chica ye sahn chahn che necah cuande se ihyan deh chi. Tuhme chihquentiyon ye sandado chenahn che cahno se sahn. Chihno min ne, chica Herodes min estado yahn Judea, ne cuahn ye quenan ye yan Cesarea.

Chih Herodes

²⁰ Herodes ne, tan ye nduco ihyan yan Tiro man, ihyan yan Sidon man, ate ihyan chahn ne, ntuhno ye cava che cah ye nan Herodes. Yahve ye ama sahn ndinan yahn rey me che duche se Blasto, che cahma nan se ihyan, cava che ndoyan rey me nduco ye. Tihca din ihyan chahn, te nan yahn yahn rey me, rica dehtenduh che reh ye. ²¹ Herodes ne, chihco vih ye ama ro cava che ndo dama ihyan chahn, ne nda ro min ne, ndonun ye tino che renun ye ura che retechecade ye. Chihnde ye nan che rihquentiyon ye, ne cahndudo ye, chihnevan

ihyan chahn. ²² Tuhme rendeva ihyan chahn yavenan rey me, ne rah ye:

—Ihyan tih che rahndudo ye ne, jndiyu ihyan iyehanse ye, te Dendiohs ye!

²³ A ura min no chiya ama angel yahn Dendiohs, ne din ye che chetah cah Herodes. Chine ndah ihyan, ne ama yah vederih chih ye, te cah yune ye che ndeva ihyan yavenan ye, nduhca ndete che ihyan min che Dendiohs.

²⁴ Tahn min ne, ama retuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yahn ihyan che ritahno ye.

²⁵ Cuahn che a dinahn Bernabé nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne, ndaca ye yan Jerusalén, conahn ye yan Antioquía, quenda nduco ye Juan Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canan chahtechica ye cahndudo ye

¹ Van ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye yan Antioquía ne, chenun van ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan ricuahn man. Ihyan chahn ne, Bernabé man, Saulo man, Simón cuan man, Lucio yahn yan Cirene man, Manaén man, ihyan min che chihta ye dama nduco Herodes, gobernador yahn Galilea. ² Ama ro che vate ihyan chahn yahte man, revah ye man ne, rahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nduco ye:

—Cuedechuh nchuhn Bernabé nduco Saulo che chahn se, din se ntiyon che a necáh che din se.

³ Tuhme chahte tun ihyan chahn yahte, ne covah ye. Chihno min ne, nahn tah ye ihyan che o chahn cava che nuhnde tah ye ntiyon min, ne dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yahn yahn Chipre

⁴ Bernabé nduco Saulo ne, cuahn ye yan Seleucia nduhca che chihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs. Min chahtenun ye ama barco, ne cuahn ye yahn yahn Chipre. ⁵ Cuahn che nda ihyan chahn yan Salamina ne, canan rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs chete yaco. Juan Marcos ne, nduco se ihyan chahn, rinan se ihyan. ⁶ Chahtechica ye numachahte yahn min, ne nda ye yan Pafos. Min ntaca ye ama sahn, ndata yahn Israel, che duche se Barjesús. Sahn min ne, cuah se, ne redin ca se che Dendiohs rinan ye sahn. ⁷ Nduco se gobernador Sergio Paulo, ama ihyan che renahn ye. Ihyan min ne, tahve ye che chehua Bernabé nduco Saulo, te nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. ⁸ Ate sahn cuah me, che namin duche se Elimas ne, redin vahche se yahn ihyan chahn, te hua nahn se che cotahno gobernador me. ⁹ Tuhme Saulo, che namin duche ye Pablo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

Ndihche ro ndah ye sahn, ¹⁰ ne rahva ye nduco se:

—Di, ¡daya chundah! ¡Ama duhtuno ihyan di! ¡Ndere quechique, rihncheh! ¡Hua renan ine nde ama deht- enduh che ndah! ¿Dehco che hua reguen, redetohnen vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¹¹ Man ne, Dendiohs din ye castigo di. Co ve nan, ne hua co ro nan.

Ndetahno chiya man nan se, ametah chi ro nan se. Canan rinuhn tah se duh che quendanan sahn, te hua ro nan se. ¹² Cuahn che ndi- hchero gobernador me che ti- hca chi ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ama rahn ino ye yahn ndudo yahn Dihvo vo che ricuahn ihyan chahn.

Pablo nduco Bernabé ne, nda ye yan Antioquia, yahn yahn Pisidia

¹³ Pablo nduco combiero yahn ye ne, chahtenun ye ama barco, ne chica ye yan Pafos, nda ye yan Perge, yahn yahn Panfilia. Juan Marcos ne, chihcoman se ihyan chahn, ne conahn se yan Jerusalén. ¹⁴ Ihyan chahn ne, quendi ye yune yahn ye, chica ye yan Perge, ne nda ye yan Antioquia, yahn yahn Pisidia. Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chenda ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel, chahte ye. ¹⁵ Cuahn che a chihno cahndudo ihyan ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun profeta man ne, ihyan ndinan yahn yaco me

ne, dechuh ye ndudo yahn ihyan chahn:

—Dihno nuhn, ndete che va ndudo che cahma ne nduco ihyan ne, co cahma ne meniyon.

¹⁶ Tuhme necuan Pablo, ne din tah ye che cuahteyan ihyan chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ndata yahn Israel, che rendeva ne yavenan Dendiohs, cuihnevan ne.

¹⁷ Dendiohs yahn nación yuhn vo Israel ne, tendahnun ye ihyan ndico yuhn vo. Cuahn che chenán ca ihyan chahn nación yahn Egipto ne, din ye che ama chi yahn ye, ne ndetendah ye ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn ye. ¹⁸ Cuahn che chenán ihyan chahn yahn nan che metah duhva ne, din chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o raco nduyo, ¹⁹ ne decuihno ye ndache nación min yahn yahn Canaán, ne cah ye yahn min ihyan chahn. ²⁰ Canan nde ro min, chete che cun ciento quenán o raco ndiche nduyo, nde ro che quenán ihyan profeta Samuel ne, raconahn Dendiohs juez che rihquentiyon ye ihyan chahn. ²¹ Tuhme chica ihyan chahn ama rey cava che cahcantiyon ye ihyan, ne cahnevan Dendiohs. Chaconahn ye Saúl, daya Cis, ndata yahn Benjamín, cava che co se rey yahn ihyan chahn o raco nduyo. ²² Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs ne, chehnevi ye Saúl. Cah

ye vederihquentiyon me David, ne rahn ye: “David, daya Isaí ne, ama sahn che renevahnecun se che nahn, ne dinahn se nducuahn che cahcantiyón.” ²³ Van ndata yahn David ne, ndedecuan Dendiohs Jesucristo, nduhca che a cah ye ndudo yahn ye cava che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel. ²⁴ Numanahn che metah nda Jesucristo ne, nda Juan, cahndudo ye che nto ino nducoyaca ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne cuedenune ye. ²⁵ Cuahn che a nino cuihno ntiyon yahn Juan ne, rahn ye: “Co rahco nchuhn te u ne, ihyan che chenán rino ne, ate ndiyu u, te adiva ne, cochi ama ihyan che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. U ne, nde hua rigonun chihve u cava che co mozo yahn ihyan min, ntahte correa yahn ndaco yahn ye.”

²⁶ Nchuhn dihnó, ndata yahn Abraham, che rendeva ne yavenan Dendiohs, a dechuh ye ndudo cuh yahn ne cava che ndevahn ne. ²⁷ Ihyan yan Jerusalén nduco ihyan ndinan yahn ye ne, hua checadino cuaco ye deh vederihquentiyon quenán cuma Dihvo vo Jesucristo, nde hua chenán ye che dirun ihyan profeta, andahre ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rihnevan ye ndudo min, rahndudo ihyan chete yaco. Chemín che chihco cade ye che cahno se ihyan min, ne nduco

chemin chinahn nducuahn che dirun ihyan profeta chahn. ²⁸ Andahre metah nde ama nunde yahn Dihvo vo, ate chica ihyan chahn che cahcantiyon Pilato che cahno sandado ihyan. ²⁹ Cuahn che a din ihyan chahn nducuahn che a va cade che cuahno Dihvo vo co, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndedevah ye ihyan nan cruz, ne chacondihte ye ihyan chete ama yayan. ³⁰ Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan van tenahn, ³¹ ne ama ndeh ro chinduco ye ihyan che chica ye estado yahn Galilea, nda ye nduco ye yan Jerusalen. Man ne, a ihyan chahn che racotuhn ye ndudo yahn ihyan min van nducoyaca ihyan.

³² Namin nuhn ne, rahndudo nuhn nan nchuhn yahn ndudo ndah che cah Dendiohs ihyan ndico yuhn vo. ³³ Man ne, a dinahn Dendiohs ndudo min, te a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo cava uvo, nduhca che a ndirun nan Salmo o tuhca: "Di che Dayá. Man ro cuh ne, a chihco ró di nan nducoyaca ihyan, cava che codevano ye te Daya man di." ³⁴ Namin tama cuan nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca: "U, Dendiohs, din yahinó nchuhn nduhca che a cah ndudo yahn David." Nduco ndudo cuh ne, chihco ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn cava che hua cha ye. ³⁵ Namin va tama ndudo

che ndirun nan tama Salmo tuhca: "Hua cuahneacun ne che cha Daya ne." ³⁶ Me David ne, a devano vo che, nduhca che chihquentiyon Dendiohs ne, chichihve ye nan ihyan che vate ye ro che quenan ye iyehense. Tuno ro yahn ye ne, namin chih ye nduhca ihyan ndico yahn ye, ne cha ye. ³⁷ Ate ihyan min che ndedetuhche Dendiohs ihyan ne, hua cha ye. ³⁸ Nchuhn, dihnó, cudevano ne te che cuande yahn ihyan min ne, co ndaca ne vederenchahco yahn nunde yahn ne. Chu che rahndudo nuhn nan ne. ³⁹ Che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan ne, rendaça ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, che hua ndaca ihyan ro che rihquentiyon ley che dirun Moisés. ⁴⁰ Man ne, cuihco nchuhn cudado che hua conahn nduco ne nduhca che dirun ama cha ihyan profeta tuhca:

⁴¹ Nchuhn che duche rino ne, condihche ne.

Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che vate ne ne, u, Dendiohs, din vederihno rahte, che nde hua cotahno ne, andahre cahma ihyan co ye nchuhn.

⁴² Cuahn che ndiquendah Pablo nduco combiero yahn ye chete yaco me ne, ihyan che hua ndata yahn Israel ne, chica ye che ndaconan cuahndudo ye yahn dehtenduh che tuhchan, ndate che tama, ro che rahtetuhno ihyan.

⁴³ Cuahn che a conahn ihyan ne, ama yahn ihyan nación yahn Israel man, ihyan tama nación man, che ritahno ye numa ino ye nduco vih ne, cuahn ye nduco Pablo nduco Bernabé. Ama riyahve ye ihyan chahn che quendi ye numa ino ye, cotahno ye, ne hua cahcoman ye Dendiohs, ihyan min che redin yahino ye ihyan.

⁴⁴ Tama ndate me, ro che rahtetuhno ihyan ne, ndo dama a nahn numa yan, ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. ⁴⁵ Ate cuahn che ndihchero ihyan nación yahn Israel chahn che ama yahn ihyan ne, chi ve ye, ne canan ruhn chende ye nduco Pablo man, rahn tan ye man. ⁴⁶ Tuhme Pablo nduco Bernabé ne, numa ino ye rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, a cava nchuhn menan vihca che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs. Ate man ne, nducote hua nahn nevahnevan nchuhn man, rahco ne te dehve rendotenan ne man ne, cahcoman nuhn nchuhn, ne cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan tama nación. ⁴⁷ Va che dinahn nuhn nduhca che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nuhn tuhca:

Tendah nún di cava che cuahndode ndudo yahn van ihyan nducuahn nación.

Nde numachahte iyehanse, nducoyaca ihyan che

nevahnevan ye ndudo yahn, ndevahn ye.

⁴⁸ Cuahn che chihnevan ihyan tama nación che che-nun ye min che tihca rahn ihyan chahn ne, ama chi yeno ye, ne nevahnevan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Van ihyan chahn ne, chitahno nducoyaca ihyan che a va cade che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁴⁹ Tihca chetuhn ndudo yahn Dihvo vo numachahte yahn min. ⁵⁰ Ate ihyan nación yahn Israel chahn ne, chinun ye ama o sahn nahn nduco ama o tahn ndahta che ndah ihyan te, che renevahnevan ihyan yan tahn. Tihca ndedecuan ihyan chahn ihyan che chi tan ye nduco Pablo nduco Bernabé nde cande che ndetendah ye ihyan yahn min. ⁵¹ Tuhme chihde ihyan chahn ndaco yahn ye, chihtera ye yuniyahn cava che nahma ye ihyan yan min te hua ndahca din ye che hua nevahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn ye yan Iconio. ⁵² Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama yeno ye, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

14

Pablo nduco Bernabé ne, nda ye yan Iconio

¹ Cuahn che nda Pablo nduco Bernabé yan Iconio ne, chenda ye chete yaco, ne ama ndahca cahndudo ye. Chemin che ama yahn ihyan nación yahn Israel

man, ihyan tama nación man, chitahno ye. ² Ate ihyan nación yahn Israel che hua chitahno ye ne, chinun ye ihyan tama nación che ametah cotahno ye, cava che ndihche tan ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ³ Ama rahn chahtenan ihyan chahn min, ne rahndudo ye numa ino ye, chenan ino ye Dendiohs. Dendiohs ne, redin ye che renahn ihyan te cuaco che yahino ye ihyan iyehense nduhca che rahndudo ihyan chahn, te cah ye vederihquentiyon ihyan cava che din ye vederihno. ⁴ Ihyan yan min ne, o cuan ndi ye. Ama cuan ye ne, rinduco ye ihyan nación yahn Israel, ne tama cuan ye ne, rinduco ye ihyan apóstol chahn. ⁵ Tuhme ihyan nación yahn Israel chahn nduco ihyan tama nación ne, ntuhno ye nduco intiyahn cava che din tan ye nduco ihyan apóstol chahn, cah ye tu ihyan. ⁶ Ate Pablo nduco Bernabé ne, checadino ye, ne chano ye, cuahn ye yahn yahn Licaonia, yan Listra man, yan Derbe man, nduh cuan nan che nino man. ⁷ Min chahtechica ye, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yan Listra ne, cah ye tu Pablo

⁸ Min yan Listra va ama sahn che nenevadoh cah se nde ro che chihndeyan se, nde tah hua ri rica se. ⁹ Sahn min ne, va se, rihnevan se che

rahndudo Pablo. Ndihero ndah ye sahn, ne checadino ye te ritahno se che co din Dendiohs che ndoyahn se. ¹⁰ Tuhme cah ye yahn se:

—Cuenecuen, cuandi cuaque.

Ndetahno chandi cuaco se, ne canan rica se. ¹¹ Cuahn che ndihchero ihyan yan vederihno che din Pablo ne, nduco devaco yahn man ye, devaco yahn Licaonia ne, rah ye:

—O dendiohs yuhn vo, ndaconda ye ihyan, chiya ye iyehense.

¹² Rahn ihyan chahn te Bernabé ne, dendiohs yahn ye che duche ye Júpiter, ne Pablo ne, Mercurio, te ihyan min che rahndudo ye. ¹³ Chidocuyan yahn Júpiter che nti yaco yahn ye chihto yan me ne, nda ye, nda ye nanda man, itenine man, cava che cahno ye ite che co te vedino, ndeva ye nduco ihyan yan chahn yavenan Bernabé nduco Pablo. ¹⁴ Cuahn che checadino ihyan apóstol chahn che tihca ne, canan rendeh ye tino yahn ye cava che nahma ye che hua tihca din ihyan chahn, ne chenda ye van nducoyaca ye, rah ye:

¹⁵ —¿Dehco che tihca redin nchuhn?, te nuhn ne, ihyan iyehense nuhn nduhca nchuhn. A cava chemin che cochi nuhn, cahma nuhn nduco ne che cahcoman ne dehtenduh che tihchan che hua cochihve, ne cotahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min

che dendah ye nan ro man, iyehñse man, nuniyahñ man, nducuahn che va man. ¹⁶ Ro menan me ne, cah yune ye che quendi ihyan yune yahn man ye. ¹⁷ Ate hua chihcoman ye ihyan, te din ye che ndah nduco ye, chihco ro ye vedeyahino yahn ye. A Ihyan min che redin ye che ran co man, che ndah ri chendata man. Rihquechey ye uvo man, renecah yan ye chedave yuhn vo man.

¹⁸ Andahre tihca rahn Pablo man, Bernabé man, ate aconunde cuahn chicade chica tan ye che cahno ihyan yan chahn itenine che co te vedino, che ndeva ye yavenan ye.

¹⁹ Tuhme nda neve ihyan, ndata yahn Israel, che chica ye yan Antioquia man, yan Iconio man, chinun ye ihyan yan, ne cah ye tu Pablo. Chihno min ne, co a ndih Pablo rahco ihyan chahn, ne chihnda rudo ye ihyan nde cuahn chihto yan. ²⁰ Ate ura che ndi dama ihyan che ritahno ye Dihvo vo nan Pablo ne, necuan ye, ne conahn ye viyan nduco vih. Tama ro me ne, chica ye min nduco Bernabé, nda ye yan Derbe.

²¹ Min cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan chitahno ye Dihvo vo. Chihno min ne, ndaconan ye, nchuh ye yan Listra man, yan Iconio man, nta ye yan Antioquia. ²² Queri ama yan nan che nchuh ye ne, renecah yan ye chedave

yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne riyahve ye ihyan che quendi cotahno ye numa ino ye. Rahn ye ri ye ihyan chahn te va che ama chuhrihn ye muhn iyehñse, ate adive ne, cuahtenan ye vahchetero. ²³ Namin tendah nun ye neve ihyan queri ama cuan cava che co ye intiyahn yaco. Covah ye man, chahte ye yahte man, ne ndahco ye nducoyaca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo tah Dendiohs.

Pablo nduco Bernabé ne, conahn ye yan Antioquia, yahn yahn Siria

²⁴ Chihno min ne, nchuh ihyan chahn yahn yahn Pisidia, ne nda ye yahn yahn Panfilia. ²⁵ Cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs yan Perge, tuhme cuahn ye yan Atalia. ²⁶ Chahtenun ye ama barco, chica ye min, conahn ye yan Antioquia, a yan min che ndahco intiyahn yaco ihyan chahn tah Dendiohs che ama va vedeyahino yahn ye, cava che cahñ ye nan ntiyon che man ne, a dinahn ye. ²⁷ Cuahn che a nta ye ne, nedin dama ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necah cuande ye ihyan chahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye man, nduhca che din Dendiohs che chitahno ihyan tama naci3n man. ²⁸ Pablo nduco Bernabé ne, ama rahn chahtenan ye yan min nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ama junta yan Jerusalén

¹ Tahn min ne, ama o sahn che chica se estado yahn Judea, nda se yan Antioquia ne, min chicuahn se ihyan che ritahno ye Dihvo vo te cava che co ndevahn ye ne, va che conan seña ihyan nduhca che chihquentiyon Moisés. ² Pablo nduco Bernabé ne, riyahve ye sahn chahn che ndiyu tihca, ate ama chahtecuhn chende se nduco ye. Nducote hua chi chihnde cade min ne, nte cade ihyan che ritahno ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan chahn nduco tama te o ihyan yan Jerusalén cava che nte cade ye nduco ihyan apóstol man, intiyahn yaco man.

³ Chica ihyan chahn yan Antioquia, chuh ye nación yahn Fenicia man, Samaria man, renecah cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye min, nduhca che chihcoman ihyan tama nación dehtenduh che ritahno ye menan, ne chitahno ye Dendiohs. Nducoyaca ihyan che chihnevan ye ndudo me ne, ama chi yeno ye.

⁴ Cuahn che nda Pablo nduco Bernabé min yan Jerusalén ne, nducoyaca ihyan ndiyaco man, ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nevahnecon ye ihyan. Tuhme Pablo nduco Bernabé necah cuande ye ihyan chahn yahn nducuahn che

din Dendiohs nduco ye. ⁵ Ate ama o sahn fariseo che namin ritahno se Dihvo vo ne, chahtendi se, ne rahn se:

—Va che conan seña ihyan tama nación che ritahno ye Dihvo vo man, va che dinahn ye ley che dirun Moisés man.

⁶ Tuhme ndodama ihyan apóstol chahn nduco intiyahn yaco cava che nte cade ye yahn chemin. ⁷ Cuahn che a ama ndeh rente ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne rahn ye:

—Dihno, a devano nchuhn te a rahn ne, van uvo ne, tendah nun Dendiohs u cava che cuahndudó Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan tama nación, ne cotahno ye. ⁸ Dendiohs che rendihche ye chedave yahn nducoyaca ihyan ne, te ye, checadino vo che ndeva ye ihyan chahn, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhca che quenun uvo. ⁹ Dendiohs ne, dama no yahino ye uvo nduco ihyan chahn, te namin ihyan chahn ne, nchahco ye nunde yahn ye yahn che chitahno ye. ¹⁰ ¿Dehco che retumarande nchuhn Dendiohs? Che tihca rihquentiyon ne ne, recah rihn ne ihyan tama nación che ritahno ye Dihvo vo, te nducuahn che nahn ne che dinahn ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde man vo, hua chi dinahn vo. ¹¹ A devano vo te deman nduco vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo che ndevahn vo man, ihyan chahn man.

12 Tuhme chahtediñ chende ihyan, ne chihcovan ye che necah cuande Pablo nduco Bernabé yahn vederihno che din Dendiohs nduco ye van ihyan tama nación.

13 Cuahn che chihno nte ihyan chahn ne, necuandi Jacobo, ne rahn ye:

—Dihno, cuihcovan nchuhn che cahmá. 14 Simón Pedro ne, a neco ye uvo nduhca che din yahino Dendiohs ihyan tama nación, ne tendah nun ye van ihyan chahn, ihyan che co yahn ye.

15 Tihca va che co, te a tihca dirun ama cha ihyan profeta tuhca:

16 Rahn Dendiohs: “Cuihno min ne, ndaconán, ne ndahco cadé vederihquentiyon yahn David che va man.

Dín che ndaconan ndo chahte man, che cahcantiyon man man,

17 cava che ihyan yahn nducuahn nación che a tendahnún ne, cotahno ye u che Dihve ye.”

18 Tihca rahn Dihvo vo Dendiohs, te ye, checadino vo dehtenduh che tuhchan nde a rahn me.

19 'Chemin che rahn te hua ndahca che cah rihn vo ihyan nación chenahn che a chihcoman ye dehtenduh che ritahno ye ro menan me, ne chitahno ye Dendiohs.

20 Tahque ndahca che dirun vo yahn ye che hua cheh ye che rihco ihyan nan che rahn ye dendiohs yahn ye man, che hua cheh ye yute yahn ite

che hua ra yun yahn te man, che hua cheh ye yun man, che hua ndere cuahtenan ye nduco ndahca che ndiyu ndahca yahn ye man. 21 Tihca din vo, te nducuahn yan, nde a rahn me, ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahndudo ihyan ley che dirun Moisés, ne hua ndahca che din vo che co ndache ihyan che riquendi ye ley min.

22 Tuhme ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nducoyaca ihyan chenahn che ritahno ye Dihvo vo man ne, nte cade ye, ne tendahnun ye o ihyan cava che dechuh ye ihyan nduco Pablo man, Bernabé man, yan Antioquía. Quendah yahn o ihyan che namin ndinan ye van ihyan che ritahno ye Dihvo vo. Ama ye ne, Judas, che namin duche ye Barsabás, ne tama ye ne, duche ye Silas. 23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh ye ama caca nan che dirun ye:

“Nuhn, ihyan apóstol man, intiyahn yaco man, nducoyaca ihyan chenahn che ritahno ye Dihvo vo man ne, rente nuhn Dendiohs nchuhn, dihno nuhn, ihyan nación chenahn che vate ne yan Antioquía man, yahn yahn Siria man, Cilicia man. 24 Checadino nuhn te ama o ihyan che chica ye muhn, ne nda ye tan ne, redin vahche ye yahn nchuhn man, redetoh ye ino nchuhn man, che ndere ricuahn ye che va che conan seña nchuhn

man, dinahn ne ley che dirun Moisés man. Hua ndiyu nuhn che dechuh nuhn ihyan chahn. ²⁵ A nte cade nuhn, ne tendahnun nuhn o dihno vo van nuhn, dechuh nuhn ihyan tan, quendihchero ye nchuhn dama nduco dihno vo che ama yahino vo ihyan, Bernabé man, Pablo man. ²⁶ Ihyan chahn che ndihco mendahn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. ²⁷ Me ihyan che o che dechuh nuhn ne, Judas man, Silas man. A ihyan chahn che nte cuande ye nchuhn yahn nducuahn che nte cade nuhn. ²⁸ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte cade nuhn che hua cah rihn nuhn nchuhn nduco ama ndeh nan dehtenduh. Atenan dehtenduh che tuhchan, va che dinahn ne. ²⁹ Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye man, hua cheh ne yun man, yute yahn ite che hua ra yun yahn te man, hua ndere cuahtenan ne nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn man ne man. Ndete che dinahn ne dehtenduh che tuhchan ne, ndahca din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn.”

³⁰ Tuhme chica ye min, ne nda ye yan Antioquia. Nedin dama ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necah ye caa me. ³¹ Cuahn che cahndudo ihyan caa me, chihnevan ihyan chahn ne, ama necah yan ye chedave yahn ye, ne chi yeno

ye. ³² Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn ne, ama necah yan ye chedave yahn ye. ³³ Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yan Jerusalén. ³⁴ Ate Silas ne, quenan ye min yan Antioquia. ³⁵ Namin Pablo man, Bernabé man, chahtenan ye min, ne nduco ama yahn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, rahndudo ye man.

Chahn Pablo tama yune cahndudo ye

³⁶ Adiva ne, rahn Pablo ri ye Bernabé:

—Cuhn vo tama yune nduco ne, quendihchero vo nducoyaca dihno vo che vate ye nducuahn yan nan che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo yahn Dihvo vo. Ndihchero vo taca chenay.

³⁷ Bernabé ne, nahn ye che cahñ Juan Marcos, co nduco se ihyan. ³⁸ Ate Pablo ne, rahn ye te hua ndahca che quenda ye sahn yahn che, cuahn che chahn ye menan me ne, chihcoman se ihyan yahn yahn Panfilia, conahn se, ne hua quendi se nduco ye nan ntiyon. ³⁹ Nducote hua chidama ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcoman vih ye. Bernabé ne, quenda ye

Juan Marcos, ne chahtenun ye ama barco, ne cuahn ye yahn yahn Chipre. ⁴⁰ Me Pablo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covah ihyan che ritahno ye Dihvo vo cava che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye. ⁴¹ Chuh ye yahn yahn Siria man, Cilicia man, renecah yan ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pablo nduco Silas

¹ Pablo nduco Silas ne, chuh ye yan Derbe, ne nda ye yan Listra. Min va ama sahn che duche se Timoteo, che ritahno se Dihvo vo Jesucristo. Sahn min ne, daya ama ndahta naci3n yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan naci3n yahn Grecia. ² Ihyan che vate ye yan Listra man, yan Iconio man, che ritahno ye Dihvo vo ne, rahn ye yahn se che ndah ihyan se. ³ Pablo ne, nahn ye che conduco sahn min ihyan, ne nahn ye seña sahn cava che hua co yudo yahn ihyan naci3n yahn Israel che vate ye yahn min, te nducoyaca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tama naci3n ye. ⁴ Nducuah yan nan che renda ye ne, recah cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhca che chihco cade ihyan ap3stol man, intiyahn yaco man, che vate ye yan Jerusal3n. ⁵ Me nducoyaca

ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne, ihyan che ranan ritahno ye Dihvo vo ne, rinduco ye ihyan chahn, ne ri yahn ye.

Chinahn ama vederihno, ne ndihchero Pablo ama sahn yahn yahn Macedonia van yahnde yahn ye

⁶ Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua cah yune che cah ihyan chahn, cuahndudo ye yahn yahn Asia. Chemin che chahtechica ye yahn yahn Frigia man, Galacia man, ⁷ nde nda ye nan ri vah yahn yahn Misia. Cuahn che chenan ye min ne, nahn cah ye yahn yahn Bitinia, ate hua cah yune Vaco Dihvo vo Jesucristo che cah ye. ⁸ Tuhme chuh dama ye yahn yahn Misia, ne nda ye yan Troas. ⁹ Min chinahn ama vederihno, ne ndihchero Pablo van yahnde yahn ye che nti ama sahn yahn yahn Macedonia nan ye, ne rica se favor ihyan: "Cahn ne yan vac3, Macedonia, conan ne nuhn." ¹⁰ Ndetahn che ndihchero ye vederihno me ne, chihco yan nuhn dehtenduh yahn nuhn cava che cah nuhn yahn yahn Macedonia, te a devano cuaco nuhn te nahn Dendiohs che cah nuhn, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye min.

Pablo nduco Silas ne, nda ye yan Filipos

¹¹ Min yan Troas chahtenun nuhn ama barco, ne cuahn cuaco nuhn yahn

yahn Samotracia, ne t̄ama ro me ne, nd̄a nuhn yān Neápolis. ¹² Chica nuhn min, ne nd̄a nuhn yān Filipos, yān che tahque chahte che co t̄ama yān min yāhn yahn Macedonia. Yān min ne, Roma ndi cuande. Min chahtenan nuhn neve ro. ¹³ Nd̄a ro che rahte tuhno ihyan ne, cuahn nuhn cuāhn chihto yān. Nd̄a nuhn chendico n̄an che rahn ihyan, revah ye. Min chahte nuhn, ne cahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan neve ihyan nd̄ahta che chi d̄ama ye min. ¹⁴ Min nduco ama nd̄ahta yahn yān Tiatira che duche ye Lidia. Ihyan min ne, ihyan rendihcuetino mor̄ado, ne ritahno ye Dendiohs. Rihnevan ye che rahndudo Pablo, ne din Dihvo vo che chenahn ye ndudo me. ¹⁵ Ihyan min nduco ihyan ndev̄aco ye ne, chedenune nducoȳaca ye. Chihno min ne, chica ye favor nuhn:

—A ndihche nchuhn che a chitahnó Dihvo vo Jesucristo. Cuhn vo nduco ne ndev̄acó, cuahtenan ne.

Tuhme din ye fuerza nuhn che chahtenan nuhn.

¹⁶ Ama ro ne, ura che cuahn nuhn, covah nuhn ne, ndihchero nuhn ama t̄ahn dihn che quenun vaco chihnḡa t̄ahn, che recadino suerte yahn ihyan. Vate ama o dihve te, ne ama rend̄aca se tume n̄an ntiyon min. ¹⁷ T̄ahn min ne, quend̄ah te nuhn, ne rah te:

—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon yahn Dendiohs, ihyan

min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ne rahndudo ye ndudo nduhc̄a che co ndevahn ihyan.

¹⁸ A ama nde ro che tihc̄a redin te, nde n̄an che chi yudo yahn Pablo, ne chacanan ye, ndihchero ye t̄ahn, ne r̄ahn ye ri ye vaco chihnḡa che quenun t̄ahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo, r̄ahn rí di, cuendiquend̄ah t̄ahn tih.

A ndet̄ahno ndiquend̄ah vaco me t̄ahn.

¹⁹ Cuahn che checadino dihve te che a ndiquend̄ah vaco chihnḡa me t̄ahn, che ametah nd̄aca se tume n̄an ntiyon min ne, chet̄ah se Pablo nduco Silas, ne quenda se ihyan ndev̄acoyan n̄an intiyaahn. ²⁰ Chih nunde se yahn ye, ne r̄ahn se:

—S̄ahn chuhn ne, s̄ahn nación yahn Israel, ne rendecuan se ihyan yān vaco vo. ²¹ Ricuahn se costumbre che hua co nevahnevan vo, nde hua co quendi vo, te uvo ne, Roma ndi cuando vo.

²² Tuhme chi t̄an ihyan yān nduco ihyan chahn, ne chihquentiyon intiyaahn che cahnevi se tino yahn ye, ne cuahn se ihyan nduco nducodi. ²³ Chihno che ama chahn se ihyan ne, chih se ihyan vacoyahn, ne chihquentiyon se s̄ahn che redin cud̄ado vacoyahn me che din ndah se cud̄ado ihyan. ²⁴ S̄ahn che redin cud̄ado vacoyahn me ne, chih se ihyan chahn chete ama cuarto che va nde cuāhn

candevah chete vacoyahn me, ne chih chiche se cah ye nduco ama nan vihto che duche cepo.

²⁵ Tenduh nan mahñ yan me ne, revah Pablo nduco Silas, rita ye himno, rendeva ye yavenan Dendiohs, ne sahn preso che chenun se min ne, rihcovan se.

²⁶ A ura min no adenan ama nuhn yahn, nde name yahn vacoyahn me, ama chihde. Nane nducuahn chende vacoyahn me, ne chihno ntahte cadena che nechiche nducoyaca preso chahn. ²⁷ Sahn che redin cudado vacoyahn me ne, ntuche se, ne cuahn che ndihchero se che chendah chende vacoyahn me ne, tico se espada yahn se, nahn cahno man se sahn, te rahco se te co a chihno chano preso chahn. ²⁸ Ate cah Pablo yahn se:

—Hua te cahne man di, te muhn chenun nducoyaca nuhn.

²⁹ Tuhme chica se ama yahn, ne aderano se, chenda se nan che chenun preso chahn, nde tuno rendoh se che vah se, ne chehntihya se nan Pablo nduco Silas. ³⁰ Ndetahno ndetendah se ihyan chahn, ne tumerune se ihyan:

—¿Deh va che din cava che ndevahn u ne?

³¹ Ndahconan ye yahn se:

—Cuitehne Dihvo vo Jesu-cristo, ne ndevahn di nduco ihyan ndevaque.

³² Tuhme cahndudo ihyan chahn ndudo yahn Dihvo

vo, chihnevan se nduco nducoyaca ihyan ndevaço se.

³³ A ura min no chete rahn, nano se nan ntaca yah yahn ihyan chahn. Tuhme chedene se nduco nducoyaca ihyan ndevaço se. ³⁴ Chihno min ne, ndiquenda se ihyan chahn ndevaço se, ne cah se, cheh ye. Ama yeno se che chitahno se Dendiohs, ne ihyan ndevaço se ne, namin ama yeno ye che chitahno ye.

³⁵ Cuahn che a chi dave me ne, dechuh intiyahn sahn policia che cahma se nduco sahn che redin cudado vacoyahn me, che ntahte se Pablo nduco Silas. ³⁶ Tuhme rahn sahn che redin cudado vacoyahn me ri se Pablo:

—A chihquentiyon intiyahn u che ntahte nchuhn. Man ne, co ndiquendah ne, hua dehve rahco ne.

³⁷ Rahn Pablo ri ye sahn policia chahn:

—Ihyan che ndi cuande ye Roma ne, rihquentiyon ley che hua co co ye castigo numanahn che metah cuhnde cade yahn ye. Nuhn ne, Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn ne, nde hua teche cade ne yahn nuhn, ne chahn ne nuhn nan nducoyaca ihyan yan, chih ne nuhn vacoyahn. Man ne, ¿a rihco nchuhn che ndetendah ne nuhn cuahn ndeh ne? Hua. Chi man intiyahn, ndetendah ye nuhn.

³⁸ Nta sahn policia chahn, ne necah cuande se intiyahn chahn. Cuahn che checadino ye te ndi cuande ihyan chahn Roma ne, ama dihya ye chi,

³⁹ ne cuahn ye, ndaça ye che nchahconunde Pablo nduco Silas. Tuhme ndetendah ye ihyan chahn, ne chica ye favor ihyan che ndaça ye yan min. ⁴⁰ Cuahn che ndiquendah ye vacoyahn me ne, cuahn ye ndevaco Lidia, quendihchero ye ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo. Chihno yahve ye ihyan chahn ne, chica ye min, ne cuahn ye.

17

Ndo dama sahn yan Tesalónica, nahn cuahn se Pablo

¹ Pablo nduco Silas ne, chuh ye yan Anfípolis man, yan Apolonia man, ne nda ye yan Tesalónica, nan che nti ama yaco yahn ihyan nación yahn Israel. ² Pablo, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yaco me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yan min. ³ Rahndudo ye nduhca che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo man, nduhca che chihno se ihyan man, nduhca che va che ntuche ye man. Namin rahn ye:

—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nan nchuhn ne, a ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense.

⁴ Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pablo nduco

Silas. Namin ama yahn ihyan nación yahn Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menan, nduco ama yahn ndahta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo. ⁵ Ate sahn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dama se ama o sahn dahnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyan, ne chinun se sahn che ndedecuan se ihyan yan. Chahn se vaco ama ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pablo nduco Silas cava che tendah vah se ihyan, necah se ihyan tah ihyan yan. ⁶ Nducote hua ntaca se ihyan chahn min ne, chihnda rudo se Jasón nduco ama o dihno vo che chenan ye min, quenda se ihyan nan intiyahn, ne cah se:

—Sahn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehense ne, man ne, nda se muhn. ⁷ Jasón tih ne, retuma ino se sahn ndevaco se. Nducoyaca sahn chahn ne, redetoh nan se ley yahn César, te rahn se te va tama rey che duche ye Jesús.

⁸ Cuahn che chihnevan ihyan yan man, intiyahn man, che tihca ne, ama chi tan ye. ⁹ Ate Jasón nduco ihyan chenahn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntahte ye ihyan.

Pablo nduco Silas ne, nda ye yan Berea

¹⁰ Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pablo nduco Silas nde yan Berea. Cuahn che nda ye min ne, chenda ye

chete yaço yahn ihyan nación yahn Israel. ¹¹ Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yañ Tesalónica, te nevahneacun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min çaça che cadino ye a cuaco nduhça che rahndudo Pabło. ¹² Chemin che ama yañ ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin van ihyan nación yahn Grecia, nde ndahta nchico man, nde chahn man, chitahno ye ihyan. ¹³ Cuahn che checadino sahn nación yahn Israel che vate se yañ Tesalónica che quenan Pabło min yañ Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yañ, ndedecuan se ihyan. ¹⁴ Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetahno dechuh ye Pabło cuahn chihto nuniyahn. A deman Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yañ Berea. ¹⁵ Me ihyan che chengu yune ye Pabło ne, chinduco ye ihyan nde yañ Atenas. Ndetahno ndaconan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pabło che cahñ Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun tenun no.

Quenan Pabło yañ Atenas

¹⁶ Numanahn che quenan rino Pabło che nda Silas nduco Timoteo min yañ Atenas ne, ama rendedecadino ye yahn ihyan yañ min, te ndihche ye te ama vate

dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye. ¹⁷ Chemin che ama rente ye chete yaço nduco ihyan nación yahn Israel man, ihyan tama nación che renevahneacun ye Dendiohs man. Namin rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve. ¹⁸ Ama o sahn che rahn se vededevano yahn Epicureo nduco tama te o se che rahn se vededevano yahn estoico ne, canan rente se nduco Pabło. Ama o se ne, tumerune se:

—¿Deh che rahn sahn tih che ama cahnda chende se?

Tama te o se ne, rahn se:

—Cane racotuhn se ndudo yahn tama te o dendiohs.

Tihça rahn sahn chahn, te rahndudo Pabło ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, yahn che va che ntuche tenahn man. ¹⁹ Tuhme quenda se ihyan ama cuete che duche Areópago nan che rendo dama ihyan ndinan, rente cade ye, ne tumerune se ihyan:

—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che rahndudo ne ne?, ²⁰ te rente ne dehtenduh ndudo che hua nihnevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.

²¹ Tihça rahn se, te nducoyaça ihyan yañ Atenas man, ihyan nación chenahn che vate ye min man ne, deman yahn dehtenduh che hua devano ye nahn nte ye man, nahn cahnevan ye man.

²² Tuhme chandi Pabło min Areópago nan nducoyaça sahn chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn ihyan yan Atenas, rendihché te ama ritahno ne dendiohs yahn ne,²³ te cuahn che quechicá, rendihcheró yaco yahn nchuhn, ne namin ntacá amañan ta nan che ndirun tuhca: “Nan ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan.” Dendiohs min che rendeva nchuhn yavenan ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.

²⁴ A Dendiohs min che dendah ye iyehñse nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihquentiyon ye numachahte iyehñse, ndenan ro man, nde ndiyahn man. Hua renun ye chete yaco che rihno ihyan,²⁵ nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan cava ye, te man ye redin ye che chenun ico nducoyaco vo man, rete ye vedevihche yuhn vo man, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo man.²⁶ A ihyan min dendah ye ama ndata no ihyan yahn nducuahn nación, ne chihquentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehñse. Chihco cade ye ro che cuahte ye man, nan che cuahte ye man.²⁷ Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehñse ihyan ndete che ndaca ye ihyan, andahre cuaco te hua yahn quenan ye yahn queri ama vo.²⁸ Hua yahn quenan ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo man, vatechico vo man, chenduche vo man. Namin rahn ama o ihyan devano yahn nchuhn

ndudo cuh che dama: “Ndata yahn Dendiohs uvo.”²⁹ Tuhme, nducote ndata yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, ama mieca che ndindah nduco diyahnguan man, o diyahngua man, o tu man, che redendah ihyan nduhca che nahn man ye.³⁰ Ro menan me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate man ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehñse che nto ino ye nunde yahn ye,³¹ te a ndihco cade ye ro che techecade ye numa cuaco yahn nducoyaca ihyan iyehñse. A tendah nun ye ama ihyan che techecade ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min van tenahn. Nduco chemin ne, cah ye, checadino nducoyaca ihyan che tihca va cade.

³² Cuahn che chihnevan sahn chahn yahn che ntuche tenahn ne, nahn se ne, rihyon nan se Pablo, ne nahn se ne, rahn se:

—Tahque ndah tama ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.

³³ Tuhme chica Pablo min, conahn ye.³⁴ Ate van sahn chahn ne, chenun neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne chinduco ye Pablo. Ama ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan min ne, ama intiyahn yahn junta Areópago. Tama ye ne, ama ndahta che duche ye Dámaris. Namin te neve ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Nda Pablo yan Corinto

¹ Chihno min ne, chica Pablo yan Atenas, ne nda ye yan Corinto. ² Min ntaca ye ama sahn, ndata yahn Israel, che duche se Aquila. Yahn yahn Ponto chihta se. Adiva ne, chihnde se yahn yahn Italia. Nducote chihquentiyon emperador Claudio che ndaca nducoyaca ihyan, ndata yahn Israel, Roma, yahn yahn Italia ne, chica se min nduco ndahta yahn se che duche te Priscila. Pablo ne, cuahn ye, quendihchero ye ihyan chahn, ³ ne nducote dama ntiyon yahn ihyan chahn nduco ye, che rendahyon ye tino tu cava che co vah tino ne, quenan ye nduco ihyan chahn, din ye ntiyon nduco vih. ⁴ Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rahn Pablo yaco. Min rahndudo ye, ne redin ye che renahn ihyan naci3n yahn Israel man, ihyan tama naci3n man.

⁵ Cuahn che nda Silas nduco Timoteo che chica ye yahn yahn Macedonia ne, chihcoman Pablo ntiyon che redin ye, ne rahndudo ye ro ro nan ihyan naci3n yahn Israel. Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense. ⁶ Ate ihyan chahn ne, chi tan ye nduco Pablo, ne rahn tan ye nduco ye. Chemin che chihde ye tino yahn ye, cah ye, checadino ihyan chahn

che ndaca ye min, cahcoman ye ihyan. Rahn ye:

—A man nchuhn chendi-hco ne nunde che conda ne, te u ne, a yahve nchuhn. Man ne, cahn, cuahndudo, cahnevan ihyan naci3n chenahn.

⁷ Ndiquendah ye yaco min, ne cuahn ye vaco ama ihyan che duche ye Justo, che nti chihto yaco. Ihyan min ne, namin rendeva ye yavenan Dendiohs. ⁸ Ama intiyahn yaco che duche ye Crispo nduco nducoyaca ihyan ndevaco ye ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuahn che chihnevan ama yahn ihyan yan Corinto Ndudo yahn Dendiohs ne, chitahno ye, ne chedenune ye. ⁹ Ama vino ne, chinahn ama vederihno nan Pablo, ne chihnevan ye che rahn Dihvo vo nduco ye:

—Cuiquendi, cuahndode. Hua te vah. Hua nguen, ¹⁰ te u ne, nduco di, ne nde ama ihyan hua co nahn tah ye di cava che nuhn yah ye di. Cuiquendi, cuahndode, te muhn yan cuh ne, vate ca ama yahn ihyan che cotahno ye u.

¹¹ Chemin che quenan Pablo min yan Corinto ama nduyo quenan man, ricuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.

¹² Ate cuahn che quenan Gali3n gobernador yahn Acaya ne, ihyan naci3n yahn Israel ne, chi tan ye nduco Pablo, ne ndo dama ye, quenda ye ihyan nan se. ¹³ Rahn ye ri ye sahn:

—Sahnguh ne, rinun se ihyan che cotahno ye Dendiohs, ate hua nduhca che rihquentiyon ley.

¹⁴ Pablo ne, adeche cuanan cahma ye cuahn che rahn Galión ri se ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ndete che cava ama nunde chahte che nda ne sahn tih nan ne, va vedeyenó che techecadé yahn se. ¹⁵ Ate nducote deman ndudo man, che duche ihyan man, yahn ley yahn man nchuhn man ne, tan condihche ne taca techecade man ne, te u ne, nde hua nahn techecadé yahn dehtenduh che tihchan.

¹⁶ Chihno rahn se chemin ne, chihquentiyon se che ndiquendah vah ihyan chahn. ¹⁷ Tuhme nducoyaca sahn nación yahn Grecia che nduco se min ne, tumangan se ihyan ndinan yahn yaco che duche ye Sóstenes, ne a min no chahn se ihyan. Gobernador ne, ndihchero se, ate nde hua tumacah se.

Nta Pablo yan Antioquia, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye

¹⁸ Pablo ne, ndeh ro ca quenan ye yan min. Tuhme yahve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ama barco nduco Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye nduco vih yah yahn Siria. Min yan Cencrea, ura che ametah conun Pablo chete barco me ne, ndu rah tin ye cava che nahma ye che a tuno ro yahn ama ndudo

che a necah ye Dendiohs ro menan. ¹⁹ Cuahn che nda ihyan chahn yan Efeso ne, Pablo ne, chihcoman ye Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye yaco, nte ye nduco ihyan nación yahn Israel che rendo dama ye min. ²⁰ Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan che conan ca ye min, ate hua cahnecon ye. ²¹ Tuhme yahve ye ihyan chahn:

—Va che cahn yan Jerusalén cava che a min quenán nda ro vihco. Ate ndete che nahn Dendiohs ne, ndaconan tún, ndihchero vih vo.

Tuhme ndonun ye barco me, ne chica ye yan Efeso.

²² Cuahn che nda Pablo yan Cesarea ne, chahn ye yan Jerusalén, necah ye Dendiohs ihyan ndiyaco. Tuhme conahn ye yan Antioquia. ²³ Cuahn che a chi rahn che nta ye min ne, cuahn tun ye nduh yan nduh yan, yah yahn Galacia man, Frigia man, renecah yan ye chedave yahn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yan Efeso

²⁴ Tahn min ne, ama ihyan, ndata yahn Israel, che duche ye Apolos ne, nda ye yan Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yan Alejandría. Ama devano ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ama ndahca rahndudo ye. ²⁵ Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa

cuāco mañ, numa ino ye mañ, rahndudo ye yahn ye, andahre demañ yahn che chehdenune Juān Bautista devano ye. ²⁶ Min chete yačo ne, tiħca cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva vih, ne caħ cuande ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. ²⁷ Cuahn che nahn caħn Apolos yaħn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ama cača yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yaħn min caħa che nevahneacun ye ihyan. Cuahn che nda ye yaħn min ne, ama chinan ye ihyan chahn che numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ²⁸ te rihco ro ye nañ nducoyača ihyan te hua ndahca che rendedecadino ihyan nación yahn Israel, nde nañ che caħma ye metah. Nduco Ndudo yahn Dendiohs ne, recaħ cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cađe che ndedevahn ye ihyan iyehñse.

19

Nda Pabło yañ Efeso

¹ Numanahn che quenān Apolos yañ Corinto ne, chuh Pabło cuahn icoyahn, ne nda ye yañ Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo

vo Jesucristo, ² ne tumerune ye saħn:

—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne Jesucristo ne?

Ndahconan saħn chahn:

—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

³ Tuhme ndaconan tumerune ye saħn chahn:

—¿Tača chedenune nchuhn tuhme ne?

Ndahconan se:

—Chedenune nuhn nduhca che chehdenune Juān Bautista ihyan.

⁴ Raħn Pabło ri ye saħn:

—Juān ne, chehdenune ye ihyan caħa che co ro che a nto ino ihyan chahn nunde yahn ye. Namin raħn Juān ri ye ihyan te va che cotahno ye ama ihyan che cochi ye adivē. A ihyan min che Jesús che a va cađe che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse.

⁵ Cuahn che chihnevan saħn chahn che tiħca ne, chedenune se, caħ se Dihvo vo Jesucristo. ⁶ Nahn taħ Pabło saħn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs saħn, din che nte se tama te o devaco mañ, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs mañ.

⁷ Vañ nducoyača ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.

⁸ Numanahn che quenān Pabło min ino iyo ne, raħn ye yačo, rahndudo ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. ⁹ Ate ama yaħn ihyan ne, nducote cheche chedave yahn ye ne,

hua chitahno ye, ne chihnga rah̄n ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin che Pablo nduco nducoyāca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcoman ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dama ye chete escuela yahn ama ihyan che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro. ¹⁰ Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ama yahn ihyan, ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, che vate ye yahn yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo. ¹¹ Dendiohs ne, cah ye vederihquentiyon, quen an cuma Pablo, ne rinahn vederihno rahte. ¹² Nde tino che retoh Pablo, o payon yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn ye ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne rendiquendāh.

¹³ Ate ama o sahn nación yahn Israel che vatechica se, rendetendāh se vaco chihnga che chenun ihyan ne, nahn ndetendāh se vaco chihnga nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Rah̄n se ri se vaco chahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo che rahndudo Pablo yahn ye ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che ndiquendāh ne.

¹⁴ Esceva, ama ihyan nación yahn Israel, che chidocuyan ndinan ye ne, vate ndache daya ye, ne sahn chahn ne, tihcā redin se. ¹⁵ Ate ama yune cuahn che

tihcā rah̄n se nduco ama vaco chihnga ne, ndahconan vaco me yahn se:

—A rendihché Jesucristo. Namin a devanó duh che Pablo. Ate nchuhn ne, ¿duh nchuhn ne?

¹⁶ Tuhme sahn che quenun vaco chihnga me ne, tumangan se sahn chahn, ne chahn se sahn numacuahn vedetan, nde nan che din cuno se nducoyāca se. A devane sahn chahn man, ntaca yah se man, ndiquendāh vah se, chano se. ¹⁷ Nducoyāca ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, che vate ye min yan Efeso ne, checadino ye che tihcā chi. Ama chahn ino ye, ne ndeva ye yavenan Dihvo vo Jesucristo.

¹⁸ Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ama yahn ye ne, ntuma ino ye nunde yahn ye che chitahno ye vedecuah ro menan me. ¹⁹ Namin ama yahn ihyan che quen an cuma ye vedecuah ro menan me ne, quenda ye libro yahn ye, chihquiyahn ye nan nducoyāca ihyan. Cuahn che tendah cuande ihyan tava chihve nducuah libro chahn ne, rignonun o raco ndiche mil tume diyahngua. ²⁰ Nduco tihcā ne, ama chetuhn ndudo yahn Dihvo vo, chihnde ro vederihquentiyon yahn ye.

²¹ Chihno min ne, chihco cade Pablo che cah̄n ye yahn yahn Macedonia man, Acaya man, quendihchero ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne

quendi ye nde yañ Jerusalén. Tuhme va che cañn ye yañ Roma. ²² Dechuh ye o combiero yahn ye che rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che cañn se yañ yahn Macedonia numanahn che quen ca ye yañ yahn Asia.

Ndo dama ihyan yañ Efeso numacuahn vedetan

²³ Tahn min ne, ama chi tan ihyan yahn che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs. ²⁴ Vedetan min ne, canan cava ama sahn vichediyahngua che duche se Demetrio. Sahn min ne, rendedevihne se diyahngua, redendah se yaco cahya nduhca yaco yahn Diana, dendiohs che va ye yañ vaco se. Yahn chihve ntiyon min, ne yañ sahn che redin se ntiyon nduco se. ²⁵ Din dama se sahn chahn man, nducoyaca ca sahn che rinan se sahn nan ntiyon min man, ne rahn se ri se sahn:

—Nchuhn ne, a devano ne te nan ntiyon cuh ama renda vo tume. ²⁶ A rendiche ne man, a rihnevan ne man, nduhca che ama racotuhn Pablo ndudo van nducoyaca ihyan yañ Efeso man, van ihyan che vate ye numachahte yañ yahn Asia man. Hua renguan se, rahndudo se te dendiohs che redendah ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ama yañ ihyan ritahno ye. ²⁷ Che redin se ne, cahnda yahn ntiyon che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde man yaco yahn dendiohs Diana, che

ama yudo ye, che rendeva nducoyaca ihyan yavenan ye, numachahte yañ yahn Asia man, numachahte iyehse man. Ndete che quendi tihca ne, nde ametah tumecah ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.

²⁸ Cuahn che chihnevan sahn chahn che tihca ne, ama chi tan se, ne canan cah se:

—¡Ama yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yañ Efeso!

²⁹ Nduco chemin ne, necuan ihyan yañ numacuahn vedetan, chetah ye Gayo nduco Aristarco, o ihyan yañ yahn Macedonia che nduco ye Pablo, ne chihnda rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan ndevacoyan. ³⁰ Pablo ne, nahn cañn ye min, yahve ye ihyan yañ chahn, ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, hua cahnevan ye. ³¹ Namin o ino ihyan ndinan che rihquentiyon ye yañ yahn Asia, che amigo yahn Pablo ne, tahve ye ndudo yahn ye che hua nahme nan ye min. ³² Numanahmin ne, vari chende ihyan yañ chahn, chenun ye min. A vih rah ama, a vih rah tama ye, te a nahn nducoyaca ye nde hua devano ye deh cuande che nto dama ye. ³³ Ama o sahn che nduco se min ne, cah cuande se Alejandro deh che ri, ne chaconahn ihyan nación yahn Israel sahn nan nducoyaca ihyan cava che cahma nan se ihyan. Din tah se che cuahte dihn chende

nducoyaca ihyan yan chahn cava che cuahndudo se. ³⁴ Ate cuahn che checadino ye te ndata yahn Israel sahn ne, cah ye tenduh o ura tuhca:

—¡Ama yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yan Efeso!

³⁵ Tuhme nda sahn secretario, chihco dihn se ihyan chahn, ne rahn se:

—Nchuhn, ihyan yan Efeso, numachahte iyehense ne, devano ihyan te redin ihyan yan Efeso cudado yaco yahn dendiohs Diana che chica ye nan ro. ³⁶ Nducote nducoyaca ihyan devano ye yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua cuhma ne numanahn che metah ndedecadino ndah ne, ³⁷ te sahn sih che nda ne muhn ne, hua chihnga rahn se yahn dendiohs yahn ne. ³⁸ Ndete che Demetrio nduco sahn che redin ntiyon nduco se vate canda se nduco adecoduhno ihyan ne, va vacoyan man, vate intiyahn che retechecade ye man. Min cahñ queri ama se cuhnde cade yahn se. ³⁹ Ate ndete che tahque chahte canda yahn se ne, conan rino se, te va che ndo dama nducoyaca ihyan yan, ne ro min ne, co cuhnde cade yahn se. ⁴⁰ Nde cahnda yuhn vo che tihca rendo dama nchuhn, rah ne, te co caca nunde ihyan yuhn vo che rendedecuan vo canda. Ndete che cacarune ihyan ndinan ne, nde nan che cahma vo metah.

⁴¹ Chihno rahn ye chemin ne, ndedechuh ye ihyan yan chahn, conahn ye.

20

Ndaconan Pablo, nchuh ye yahn yahn Macedonia, nta ye yahn yahn Grecia

¹ Cuahn che a chahte dihn ihyan yan chahn ne, nedin dama Pablo ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne yahve ye ihyan. Chihno min ne, chahtemahn vih ye, ne ndaca ye min, nda ye yahn yahn Macedonia. ² Quechica ye nduh yan nduh yan yahn Macedonia, yahve ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, nde nda ye yahn yahn Grecia. ³ Min quenan ye ino iyo, ne cuahn che a va yan yahn ye che conun ye ama barco, nahn ye yahn yahn Siria ne, checadino ye te ihyan naci3n yahn Israel ne, nahn cahno ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye, ndaconan ye yahn yahn Macedonia. ⁴ S3pater yahn yan Berea man, Aristarco nduco Segundo yahn yan Tesal3nica man, Gayo yahn yan Derbe man, Timoteo man, T3quico man, Tr3fimo yahn yahn yahn Asia man ne, cuahn ye nduco Pablo. ⁵ Quendah nan ihyan chahn yahn nuhn, ne chahtenan rino ye nuhn nde yan Troas. ⁶ Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pan che metah ya yahn ne, chahtenun nuhn ama barco, chica nuhn yan Filipos. Chihno uhn ro ne,

ntuno nuhn ihyan chahn min
yañ Troas, ne min chahtenan
nuhn nduco vih ndache ro.

*Rahndudo Pablo yañ
Troas*

⁷ Ro che ndeva ndate ne,
ndo dama nducoyaca ihyan
che ritahno ye Dihvo vo cava
che ndeh ye pan nduhca che
a va cade, ne riyahve Pablo
ihyan. Quendi ye rente ye
nde chi mahñ yañ, te tama
ro me ne, va che ndaca ye
min. ⁸⁻⁹ Nto dama ihyan
chahn nde nan cuarto che
tahque yaco, nan ino cuahto,
ne ama chendihco lámpara,
riche. Ama sahn yuno che
duche se Eutico ne, va se nan
ventana, ne nducote ama
rahn quendi Pablo rahndudo
ye ne, chetah yahnde sahn,
ne cuahn che a ndah quiyado
se ne, ndaconda se min,
chendah se nde ndiyahn.
Chahn ihyan chahn, ndede-
cuan ye sahn, ne a ndih se.
¹⁰ Tuhme cuenchahn Pablo,
ne chahtemahn ye sahn.
Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Huante dihya nchuhn co,
te man ne, quenduche se, a
ndedetuhche Dendiohs sahn.

¹¹ Chihno min ne, conda
Pablo, ne cheh ye nduco
ihyan chahn. Quendi ye
rahndudo ye nde chi dave,
ne tuhme cuahn ye. ¹² Me
sahn yuno me ne, ndiquenda
ihyan chahn sahn ndevaco
se, quenduche se, ne ama chi
yeno nducoyaca ye.

*Pablo nduco combiero
yahn ye, chica ye yañ Troas,
cuahn ye yañ Mileto*

¹³ Chahtenun nuhn ama
barco, quendah nan nuhn
yahn Pablo, cuahn nuhn yañ
Asón. A nte cade nuhn te min
va che cuahtenan rino nuhn
ihyan, te man ye nahn caca
cah ye nde min. ¹⁴ Cuahn che
ntaca vih nuhn nduco ye min
yañ Asón ne, chenda ye chete
barco nduco nuhn, ne nda
nuhn yañ Mitilene. ¹⁵ Tama
ro me ne, chica nuhn min,
ne chuh nuhn yañ Trogilio,
ne nde tama ro me ne, nda
nuhn yañ Mileto. ¹⁶ Tihca
din nuhn, te nahn chuh dama
Pablo yañ Efeso cava che hua
condah ye yahn yahn Asia.
Ndete che conun ne, nahn
nta nun ye yañ Jerusalén,
conan ye min nda ro vihco
Pentecostés.

*Cahndudo Pablo nan in-
tiyahn yaco che vate ye yañ
Efeso*

¹⁷ Cuahn che a chenun
nuhn yañ Mileto ne, tahve
Pablo che chehua intiyahn
yaco nde yañ Efeso. ¹⁸ Cuahn
che nda ihyan chahn min ne,
cahndudo Pablo:

—Nchuhn ne, a devano
ne nduhca che quechicá van
nchuhn nde ro che nda yahn
yahn Asia. ¹⁹ Numacuahn ro
che quenán nduco nchuhn
ne, dín ntiyon yahn Dendiohs
numacuahn vedenecon.
Ama chuhrihn man, chihtera
nune ndutinán man, yahn
che ihyan nación yahn Israel
ne, chenun ino ye vedetan
nducó. ²⁰ Ate hua cheguán
cahndudó nan nchuhn ndu-
cuahn che cochihve yahn
ne. Chicuahñ nchuhn nan
nducoyaca ihyan man, queri

ama ne ndevaco ne man. ²¹ Ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, chicuáhn nducoyaca ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo. ²² Man ne, nahn Vaco Dendiohs che cahn yan Jerusalén, nde hua devanó nducuah che cuahno có min. ²³ Ate devanó te nduh cuan yan nan che ráhn ne, ráhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri u te va che conún vacoyahn man, ama chuhríhn man. ²⁴ Ate nde hua rendedecadinó yahn chemin, andahre cahno ihyan u, te nahn dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó ndudo ndah yahn vedeyahino yahn Dendiohs.

²⁵ 'Man ne, a devano cuacó te nde ama nchuhn che cahndudó ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs nan ne ne, ametah ndaconan ndihchero ne u. ²⁶ Chemin che cahmá có nchuhn te ametah quendihcó nunde cava nde ama ne, ²⁷ te a cahndudó nan ne nducuah che ndihco cade Dendiohs, nde tah hua chinán. ²⁸ Cuihco nchuhn cudado man ne. Namin codin ne cudado nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn che din ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn ne, a nenevihve nduco yun yahn Dihvo vo. ²⁹ U devanó te cuahn che a conáhn ne, nda sahn che conun se ihyan che ritahno

ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn ye nduhca che retuhn itecuche cuahn che renda lobo. ³⁰ Van man nchuhn ne, quendañ sahn che detoh nan se ndudo cuaco, cahnceh se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne quenda se ihyan lado yahn se. ³¹ Chemin che cuihco nchuhn cudado, ne cuenecahco ne te ino nduyo nde ro nde ráhn, riyahvé queri ama ne, nde chihtera nune ndutinán cava ne.

³² 'Dihnó, man ne, ndahcó nchuhn tah Dendiohs. Codinahn ne ndudo yahn vedeyahino yahn ye, te va vederihquentiyon yahn, ne co din che quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Namin nedin dama Dendiohs nchuhn nduco nducoyaca ihyan che a ndihco vih ye cava che co ye ihyan yahn man ye. ³³ Cava man ne, hua nahn yáhn nde ama dehtenduh yahn ihyan, nde tume, nde tino. ³⁴ Man redín ntiyon cava che ndaca che rechuhnún nduco ihyan che rinduco ye u. A man nchuhn devano ne. ³⁵ Cuahn dama chicuáhn nchuhn che tiñca va che din vo ntiyon, ne conan vo ihyan che metah yahn ye nduhca che ráhn Dihvo vo Jesucristo: "Tahque ndah che cah vo ihyan che co che cotah vo che te ye."

³⁶ Cuahn che a chihno cahndudo Pablo ne, chehntiñca ye, ne covah ye nduco nducoyaca ihyan chahn. ³⁷ Tuhme ama chaco nducoyaca ihyan chahn,

chatemahn ye Pablo, ne tenan ye ihyan,³⁸ te ama chi ran ye yahn che rahn Pablo te ametah ndaconan ndihche vih ye. Tuhme chengu yune ye Pablo nde nan che va barco.

21

Cuahn Pablo yan Jerusalén

¹ Chihco man nuhn dihno vo chahn, chahtenun nuhn chete barco me, ne cuahn dama nuhn nde yahn yahn Cos. Tama ro me ne, nda nuhn yahn yahn Rodas, ne chica nuhn min, cuahn nuhn yan Pátara. ² Min ndihche nuhn ama barco che cuahn cuahn yahn yahn Fenicia, ne chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn. ³ Chuhnan nuhn yahn yahn Chipre, quenan cuahn lado tah cueh nuhn, ne cuahn dama nuhn nde yahn yahn Siria. Nducote barco min ne, yan Tiro chan cava che ndevah chede yahn ne, cuenchahn nuhn. ⁴ Min ntaca nuhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye ndache ro. Ihyan chahn ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye deh che va che co, ne rahn ye ri ye Pablo che hua cahn ye yan Jerusalén. ⁵ Ate chihno ndate min ne, chica nuhn min, ne nducoyaca ihyan chahn, nde ndahta, nde chahn, nde chechahya yahn ye man, chengu yune ye nuhn nde chihito nuniyahn. Min chehntihya nducoyaca nuhn, covah nuhn. ⁶ Chihno yahve vih nuhn man, chahtemahn vih

nuhn man, tuhme chahtenun nuhn barco me, ne ihyan chahn ne, conahn ye ndevaco ye.

⁷ Chica nuhn yan Tiro, nda nuhn yan Tolemaida. Min ntaca nuhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye ama ro. ⁸ Tama ro me ne, chica nuhn min, ne nda nuhn yan Cesarea. Chenda nuhn vaco dihno vo, Felipe evangelista, ama ihyan diacono che ndache chahn, ne min chahtenan nuhn nduco ye. ⁹ Ihyan min ne, vate cun tahn ntuco daya ye, che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs. ¹⁰ A ndeh ro chenun nuhn min cuahn che nda ama ihyan che duche ye Agabo che chica ye estado yahn Judea. Ihyan min ne, recah Dendiohs che recadino ye deh che va che co. ¹¹ Nda ye nan che chenun nuhn, ne chetah ye payon chahno yahn Pablo. Dechiche ye cah ye man, tah ye man, ne rahn ye:

—Rahn Vaco Ndah yahn Dendiohs te ihyan naci6n yahn Israel che vate ye yan Jerusalén ne, tuhca dechiche ye ihyan che yahn ye payon chahno cuh, ne necah ye ihyan tah sahn tama naci6n.

¹² Tuhme nuhn nduco dihno vo che vate ye yan Cesarea ne, ama ndeh rahn nuhn nduco Pablo che hua cahn ye yan Jerusalén. ¹³ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye nuhn:

—¿Dehco che raco nchuhn, recah ran ne chedave yahn?,

te u ne, a va yān ndiyu demān che dechiche ihyan u, ate a va yān andahre cāhno ye u min yān Jerusalén yahn che rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.

¹⁴ Nducote hua chicha ndudo yahn nuhn ne, cheguan nuhn riyahve nuhn ihyan, ne rāhn nuhn:

—Co nduhcā che nahn Dihvo vo Dendiohs.

¹⁵ Chihno min ne, chihco yān nuhn dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn nuhn yān Jerusalén. ¹⁶ Yāhn dihno vo che vate ye min yān Cesarea ne, cuahn ye nduco nuhn. Namin cuahn ama dihno vo, yāhn yahn Chipre, che duche ye Mnasón. Ihyan min ne, a rāhn ritahno ye Dihvo vo, ne vāco ye va che cuahtenan nuhn min yān Jerusalen.

Chahn Pablo quendi-hchero ye Jacobo

¹⁷ Cuahn che ndā nuhn yān Jerusalén ne, ihyan yān min che ritahno ye Dihvo vo ne, nte ye Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno. ¹⁸ Tāma ro me ne, chahn nuhn nduco Pablo, chendi-hchero ye Jacobo, ne min nto dāma nducoyāca intiyahn yāco. ¹⁹ Pablo ne, necāh ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necāh cuande ye ihyan queri ama vederihno che din Dendiohs vān ihyan nación chenāhn. ²⁰ Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenān Dendiohs. Tuhme rāhn ye ri ye Pablo:

—Dihno nuhn, ndāhca nduhcā che rāhn ne, ate rendihche ne te ama yāhn ihyan nación yahn Israel, cāde mil ye, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nducoyāca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Moisés. ²¹ Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan nación yahn Israel che vate ye nación chenāhn, che hua dinahn ye ley min mān, hua nahn ye seña dāya ye mān, hua quendi ye costumbre ndico yuhn vo mān. ²² Mān ne, ¿deh din ye?, te ndo dāma nducoyāca ye cuahn che cadino ye che a ndā ne. ²³ Tahque ndah tuhca codin ne. Vate cun sāhn dihno vo muhn che a nahn cuihno ro che vate se yahte yahn ndudo che cāh se Dendiohs. ²⁴ Cuinduco ne sāhn, ne cāh ne tume sāhn cāva che cua se dehtenduh che co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan chahn te hua cuāco nduhcā che rāhn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley. ²⁵ Me ihyan tāma nación che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn ye che hua tumecāh ye yahn nducuah dehtenduh, atenān o ino che tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nān dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye mān, hua cheh ye yun mān, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mān, hua cuahtenan

ye nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn ye man.

Din se preso Pablo chete yaco chahte

²⁶ Tuhme chinduco Pablo sahn che cun chahn, ne tama ro me ne, ndodave ye nduco se nduhca costumbre min, ne chenda ye chete yaco chahte cava che co ye chidocuyan ro che cuihno yahte yahn se man, cah queri ama se vedino yahn se man.

²⁷ Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cah sahn chahn vedino yahn se ne, nda ino cun sahn naci6n yahn Israel che chica se yahn yahn Asia, ne ndihchero se Pablo chete yaco me. Chinun se nducoyaca ihyan yan, ne tumangan se Pablo, ²⁸ cah se:

—Nchuhn, ihyan naci6n yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotah vo sahguh che quechica se nduh yan nduh yan, rinun se ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon naci6n yuhn vo man, yaco yuhn vo man, ley yuhn vo man. Avane ne, nda se ama o sahn tama naci6n muhn chete yaco, detoh nan se muhn nan che rendeva vo yavenan Dendiohs.

²⁹ Tihca rahn sahn chahn yahn che ndihchero se Pablo viyan me che nduco ye Tr6fimo, ama sahn yan Efeso, ne rahco se te co quenda ye sahn min chete yaco.

³⁰ A nahn nducoyaca ihyan yan, aderano ye, ndo dama ye, ne tumangan ye Pablo numacuahn vedetan.

Chihnda rudo ye ihyan cuahn chevah, ne ndetahno necahde ye chende yaco. ³¹ Adeche cahno ihyan chahn Pablo cuahn che checadino ihyan ndinan yahn sandado che nducoyaca ihyan yan Jerusal6n, a nto dama ye numacuahn vedetan.

³² Ndetahno quenda ihyan ndinan me sandado yahn ye man, capit6n man, ne cuahn ye rano ye nan che nto dama ihyan yan chahn. Cuahn che ndihche ihyan yan chahn che nda ihyan ndinan me nduco sandado chahn ne, chenguan ye rahn ye Pablo. ³³ Chihquentiyon ihyan ndinan me che din sandado chahn preso Pablo, dechiche se ihyan nduco o cadena. Tuhme tumerune ye duh ihyan ye man, deh nedin ye man. ³⁴ Ihyan yan chahn ne, a vih rah ama, a vih rah tama ye, ne nducote hua chi chenahn ihyan ndinan me yahn che ama vari chende ye ne, chihquentiyon ye sandado che quenda se Pablo chete cuartel. ³⁵ Cuahn che nda sandado chahn nduco Pablo nan nda che renda chete cuartel ne, quenda yaco se ihyan, te ama canda chende ihyan yan chahn, ³⁶ ndito cahche ye, rah ye:

—¡Cuihno nchuhn sahn tih!

Cahndudo Pablo nan ihyan yan

³⁷ Cuahn che nda se nduco Pablo chendevah cuartel ne, tumerune ye ihyan ndinan me:

—¿A te yune ne che cahmá ama o ndudo ne?

Ndahconan ihyan ndinan me:

—¿A ri rente devaco griego? ³⁸ ¿A ndiyu di sahn nación yahn Egipto che ndedecuen canda a rahn me, quenda cun mil sahn rihno ihyan cuahn icoyahn?

³⁹ Tuhme ndahconan Pablo:

—U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yan vacó ne, Tarso, ama yan chahte, yahn yahn Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne che cahmá nduco ihyan sih.

⁴⁰ Cah yune ihyan ndinan me che cahma Pablo, ne chandi ye nan nda me, din tah ye cava che cuahte dihn chende ihyan yan chahn. Tuhme cahndudo ye devaco hebreo:

22

¹ —Nducoyaca nchuhn, ihyan ndico man, dihnó man, cuihcovan ne che cahmá, te hua dehva nedín yahn ne.

² Cuahn che chihnevan ihyan chahn che devaco hebreo rente ye ne, tahque chahte dihn chende ye, ne quendi ye rahn ye:

³ —U ne, ndata yahn Israel u. Chihndeyán yan Tarso, yahn yahn Cilicia, ate muhn yan Jerusalén chihotá. Muhn chahn ndáh, Gamaliel chihuahn ye u nducuahn ley che dinahn ihyan ndico yuhn vo. Numacuahn ro ne, redinahn numa inó nducuahn che rihquentiyon Dendiohs, nduhca che redin

nchuhn man ro cuh. ⁴ Ro menan ne, tihca redin tan nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne retendah vah nde ndahta, nde chahn ye, rih ihyan vacoyahn, nde nahn decuihnó ihyan. ⁵ Chidocuyan che tahque ndinan nduco intiyahn, a devano cuaco ye yahn chemin, te a ihyan chahn te ye caca u cava che cahñ yan Damasco, nguá nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan min, din nuhn castigo ihyan muhn yan Jerusalén.

Cahndudo Pablo nduhca che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁶ Ate cuahn che cuahn ninó yan Damasco, tenduh nan inguiyahn ne, adenan chiya chihto nan ama dave che chica nan ro, ⁷ ne chendáh nde ndiyahn. Ura min no chihneván ama ndudo che rahn nducó: “Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?” ⁸ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿duh ndih ne?” Ndahconan ndudo me: “U che Jesucristo yahn yan Nazaret. A u che redin tan nducó.” ⁹ Sahn che nduco se u ne, ama dihya se chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn se ndudo me. ¹⁰ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿deh va che dín ne?” Rahn Dihvo vo ri ye u: “Cuenecuen, ne cuehn dame yan Damasco. Min cahma ihyan co ye di deh che va che din.” ¹¹ Chi ve u, din dave me, ne a sahn combiero yahn chetah se táh, quenda nan se u nde nda nuhn viyan me.

12 'Min va ama ihyan che duche ye Ananías che redinahn ye ley che dirun Moisés, ne nducoyaca ihyan nación yahn Israel che vate ye yan min ne, ama renevahnecun ye ihyan. 13 Ndā ihyan min nan che quenún, ne rahn ye: "Dihnó Saulo, man ne, ndaconan co ro nan." Ndetahnó chi ro nan, ne ndihcheró ihyan. 14 Tuhme rahn ye ri ye u: "Dendiohs yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendah nun ye di nde ro menan cava che coneheh deh che nahn ye man, cava che ndihche Daya Ndah yahn ye man, cava che cahneven ndudo che cahma ye co ye di man. 15 Tihca din Dendiohs, te va che cuahndode ndudo yahn ye nan nducoyaca ihyan man, va che cuacotohn ndudo yahn nducuah dehtenduh che ndihchero man, chihneven man. 16 Man ne, ¿dehco che quenan rine? Cuenecuen, ne cuedene di, cuah Dihvo vo Jesucristo cava che nchahco Dendiohs nunde yehn."

Rahn Pablo nduhca che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan, cuahndudo ye van ihyan nación chenahn

17 'Cuahn che ndaconán muhn yan Jerusalén ne, chahn, covah chete yaco chahte. Numanahn che revah ne, chinahn ama vederihno nan. 18 Ndhcheró Dihvo vo Jesucristo, ne rahn ye ri ye u: "Cuique muhn yan Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne, hua tumacah ihyan che cuahndode ndudo

yahn." 19 Tuhme rahn ri ihyan: "Dihvé, nducoyaca ihyan sih ne, a devano ye te quechicá nduh yan nduh yan, rendá chete yaco, rehuá ihyan che ritahno ye ndih, ne rahn ihyan man, rih ihyan vacoyahn man. 20 Cuahn che nte cade intiyahn che va che coh Esteban, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ne man, cahndudo ye ndudo yahn ne man ne, namin nducó, chi dama ndudo yahn nduco ye, nde tuno din cudado tino yahn sahn che chihno se ihyan." 21 Ate rahn Dihvo vo ri ye u: "Cuehn, te u dechuh di yahn yahn, cuahndode ndudo yahn van ihyan nación chenahn."

Va Pablo tah ihyan ndinan yahn sandado

22 Nde ndudo min chihnevan ihyan yan chahn, tuhme canan rah ye:

—¡Cuihno nchuhn sahn tih! ¡Ametah nahn ndihchero nuhn sahn!

23 Nducote quendi rah ihyan chahn numacuahn vedetan, ri yaco ye tino yahn ye man, ri yaco ye yuniyahn man, 24 chihquentiyon ihyan ndinan me che quenda sandado chahn Pablo chete cuartel, ne cuahn se ihyan cava che cahma ye deh cuande che tihca rah ihyan yan chahn yahn ye. 25 Ate cuahn che a dechiche sahn chahn Pablo che a cuanan cuahn se ihyan ne, tumerune ye sahn capitán che nti se min:

—¿A rihquentiyon ley che cuahn nchuhn ama ihyan che ndi cuande ye Roma numanahn che metah techecade ne yahn ye?

²⁶ Cuahn che chihnevan capitán chemin ne, chahn se, chengo se ihyan ndinan yahn se:

—Cuihco ne cudado deh che redin ne, te sahangah ne, Roma ndi cuande se.

²⁷ Tuhme cuahn ihyan ndinan me nan Pablo, ne tumerune ye ihyan:

—¿A cuaco che Roma ndi cuande di ne?

Ndahconan Pablo yahn ye:

—Taca hua. Roma ndi cuandé.

²⁸ Tuhme rahn ihyan ndinan me ri ye ihyan:

—U ne, ama ndeh tume nedihvé cava che chi cuandé Roma.

Rahn Pablo:

—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande ye.

²⁹ Nduco chemin ne, sandado che vatendi yan se che cuahn se Pablo ne, ndaca dame se, chihcoman se ihyan. Nde man ihyan ndinan me ne, nducote checadino ye che Roma ndi cuande Pablo ne, dihya nun ino ye chi yahn che chihquentiyon ye che chahyato ye.

Chahn Pablo nan nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel

³⁰ Tama ro me ne, nducote nahn cadino ihyan ndinan me deh cuande che redin tan ihyan yan chahn nduco Pablo ne, chihquentiyon ye

che ntahte sandado cadena che nchiche ihyan, ne cah ye nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel, chidocuyan ndinan man, sahn intiyan man. Tuhme tendah ye Pablo, ne nda ye ihyan nan sahn chahn.

23

¹ Ndihero Pablo nducoyaca sahn ndinan chahn, ne rahn ye:

—Nchuhn, dihnó, u ne, dave yavenan nan Dendiohs nde meniyan.

² Tuhme chidocuyan che tahque ndinan che duche ye Ananías ne, chihquentiyon ye sahn che vatendi se min che cuahn se chende Pablo.

³ Rahn Pablo ri ye ihyan min:

—O nan o chende ne, Dendiohs tihca cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne tan che techecade ne yahn nduhca che rihquentiyon ley? ¿Me dehco che redin ne che hua rihquentiyon ley, chihquentiyon ne che cuahn sahn sih u?

⁴ Sahn che vatendi min ne, rahn se ri si Pablo:

—¿Dehco che rahn tan nduco chidocuyan che tahque ndinan?, te a Dendiohs che necah ye vederihquentiyon ihyan.

⁵ Rahn Pablo:

—Dihnó, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Hua cahme tan yahn ihyan ndinan yahn yan vaque.” Ate hua nta tin che ihyan tih che chidocuyan che tahque ndinan.

⁶ A devano Pablo te sahn ndinan chahn che nto dama se, retechecade se ne, o cuan ndi se. Ama cuan se ne, saduceo, ne tama cuan se ne, fariseo. Chemin che rahn ye numa dito ye:

—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin chidá ne, fariseo ye. Retechecade nchuhn yahn yahn che ritahnó te va che ntuche tenahn.

⁷ Cuahn che tihca rahn ye ne, sahn fariseo chahn nduco sahn saduceo chahn ne, canan rahteruhn chende se, ne hua chi dama ndudo yahn se nduco vih, ⁸ te sahn fariseo ne, ritahno se te va che ntuche tenahn man, vate ángel man, vaco man. Ate sahn saduceo ne, hua ritahno se nde ama nan dehtenduh che tihchan. ⁹ Ama vari chende nducoyaca sahn chahn. Tuhme necuan neve sahn devano ley che dirun Moisés che ndi cuande se van fariseo, ne rahn nan se Pablo:

—Sahnguh ne, metah nundé yahn se. Ndete che ndiyahve ama vaco ndah, o ama ángel sahn ne, hua ndahca che din tan vo nduco se, te co din vahcho vo yahn Dendiohs.

¹⁰ Nducote ama rahteruhn chende sahn chahn ne, vah ihyan ndinan me che denan cahno se Pablo. Chemin che dechuh ye che chehua sandado cava che ndetendah se ihyan van sahn chahn, ndiquenda se ihyan nan cuartel.

¹¹ Vino min ne, chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan Pablo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Pablo, hua dehve rahque, te nduhca che cahndode ndudo yahn muhn yan Jerusalén ne, namin va che cuahndode min yan Roma.

Rinuhn ino sahn yan Jerusalén taqa cahno se Pablo

¹² Tama ro me, ura che a chi dave ne, yahn sahn nación yahn Israel ntuhno se nduco vih che cahno se Pablo. Cah se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah dinahn se ndudo min. ¹³ Sahn che tihca ntuhno chahn ne, nchuh ca o raco ihyan se. ¹⁴ Chahn sahn chahn nan chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn yahn nación yahn Israel man, ne rahn se:

—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cah nuhn ndudo yahn nuhn numacuahn vedeyudo che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn numanahn che ametah cahno nuhn Pablo. ¹⁵ Man ne, nchuhn nduco nducoyaca ihyan ndinan chenahn ne, cuedechuh ne ndudo yahn ihyan ndinan yahn sandado che checu ye Pablo caviyan muhn nan ne, din ca ne che nahn techecade ndah ne yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yan nuhn yune, ne ura che metah nda nino se ne, cahno nuhn sahn.

¹⁶ Ate sahn dihn dacua Pablo ne, checadino se che nahn cahno sahn chahn ihyan, ne chahn se nan cuartel, chengo se ihyan. ¹⁷ Tuhme cah Pablo ama sahn capitán, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuiquenda ne sahn dihn cuh nan ihyan ndinan yahn ne, te va ama ndudo che cahma se nduco ye.

¹⁸ Capitán min ne, quenda se sahn dihn me nan ihyan ndinan me, ne rahn se:

—Pablo che quenun ye vacoyahn ne, cah ye u, ne rahn ye ri ye u che checú sahn dihn cuh nan ne, te va ama ndudo che cahma se nduco ne.

¹⁹ Ihyan ndinan me ne, chetah ye tah sahn dihn me, quenda ye sahn ama lado, ne tumerune ye sahn:

—¿Deh che nahn cahme nducó ne?

²⁰ Tuhme rahn sahn dihn me ri se ihyan:

—Yahn sahn yan ne, ntuhno se nduco ihyan ndinan yahn nación yahn nuhn che caca ye ndih che ngu ne Pablo nan ye caviyan, cava che techecade ndah ye yahn ye. ²¹ Ate hua cotahno ne che cahma ye, te nchuh ca o raco se chenun ndeh se, chenan rino se Pablo. Sahn chahn ne, a cah se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah cahno se ihyan. Man ne, a vateyan se, chenan rino se deh ndudo ndahconan ne.

²² Tuhme rahn ihyan ndinan me ri ye sahn dihn me che hua cahma se nduco nde ama ihyan che cah se, checadino ye yahn chemin, ne ndedechuh ye sahn.

Dechuh ye Pablo tah gobernador Félix

²³ Cah ihyan ndinan me o sahn capitán yahn ye, ne chihquentiyon ye sahn che cahcoyan se cun ciento quenun ino raco ndiche sandado, o ciento sahn che rica cah man, o ciento sahn che nda lanza man, ino raco ndiche sahn che ra yuhdo man. Cuahteyan se cava che chahn se yan Cesarea nan rahco nun vino. ²⁴ Namin chihquentiyon ye che cahcoyan se ama o caballo che ca Pablo man, din se cudado ihyan man, cava che ndahca nda ye nan gobernador Félix. ²⁵ Nduco sahn capitán chahn dechuh ye ama caca nan che dirun ye tuhca:

²⁶ “Gobernador Félix che ama renevahnecún ndih, u, Claudio Lisias nté Dendiohs ndih. ²⁷ Ihyan nación yahn Israel ne, din ye preso sahnguh, a nahn cahno ye sahn, ate cuahn che checadinó che Roma ndi cuande se ne, chahn nduco sandado yahn, chehneví sahn tah ye. ²⁸ Nducote nahn cadinó deh cuande che din ye preso sahn ne, quenda sahn nan sahn ndinan yahn ye. ²⁹ Min checadinó te nahn techecade sahn chahn yahn se nduhca che rihquentiyon ley yahn man se. Ate nduhca che rihquentiyon ley yuhn vo ne, nde metah deh cuande che cahno ye sahn, nde hua ne che co se preso. ³⁰ Adiva checadinó te ama yahn sahn yan ntuhno se che cahno se sahn. Chemin che man ne, dechuh sahn nan ne. A rahn rí sahn ndinan chahn che chi

se ñan ne, cuhnde çade yahn se nduco se. Caviyan tuhme.”

³¹ Dinahn sandado chahn che chihquentiyon ihyan ndinan me, ne quenda se Pablo vino min, nda se nde yan Antipatris. ³² Tama ro me ne, a deman sandado ra yuhdo cuahn se nduco Pablo, ne sahn chenahn chahn ne, ndaconan se ñan cuartel. ³³ Cuahn che nda se yan Cesarea ne, necah se çaca me tah gobernador. Namin necah se Pablo tah ye. ³⁴ Cuahn che chihno ndihchenan gobernador çaca me ne, tumerune ye Pablo deh estado ndi cuande ye, ne cuahn che checadino ye che Cilicia ne, ³⁵ rahn ye ri ye ihyan:

—Techecadé yehn cuahn che nda sahn che rica nunde se yehn.

Tuhme chihquentiyon ye sandado che din se cudado ihyan chete palacio yahn Herodes.

24

Pablo ñan gobernador Félix

¹ Chihno uhn ro min ne, Ananías, chidocuyan che tahque ndinan nduco neve sahn intiyahn ne, nda se min yan Cesarea, nda se ama abogado che duche se Tértulo. Chahn sahn chahn ñan gobernador çava che çaca nunde se yahn Pablo. ² Cuahn che a chehua sandado Pablo ne, canan Tértulo, rica nunde se yahn ye:

—Gobernador, nundihve cuahn ndih yahn che

numacuahn vededevano yahn ne, redin ne cudado numachahte yan vaco nuhn, ne ama dihn va man, ama ndahca chenah nuhn man. ³ Gobernador Félix, ama renevah necun nuhn ndih, ne nte nuhn nundihve cuahn ndih yahn nducuahn che redin ne çava nuhn. ⁴ Man ne, çava che hua nduh tihyon nuhn ura yahn ne ne, codin chahtino ne, cuihnevan ne menan lihn che çahma nuhn. ⁵ Sahn tih ne, nduhca ama cah çava nuhn, tihca se, te quechica se numachahte yahn yahn Roma, rendedecuan se ihyan nación yahn Israel, rinun se ihyan che rahteruhn ye nduco vih. Namin ndinan se yahn partido yahn sahn yan Nazaret che duche se Jesús. ⁶ Nde nahn detoh nan se yaco chahte yahn nuhn. Chemin che chetah nuhn sahn, nahn techecade nuhn yahn se nduhca che rihquentiyon ley yahn nuhn. ⁷ Ate Lisias, ihyan ndinan yahn sandado ne, chenda ye, ntico ye sahn numacuahn fuerza tah nuhn, ⁸ ne rahn ye te duh ihyan che nahn çaca nunde ye yahn se ne, chi ye ñan ne. Co çacarune man ne sahn, ne cadino ne te cuaco nducuahn che rica nunde nuhn yahn se.

⁹ Sahn nación yahn Israel che nduco se min ne, namin rahn se te cuaco nducuahn chemin. ¹⁰ Tuhme din tah gobernador çava che çahma Pablo, ne rahn ye:

—Ama yenó che ndih

techecade ne yahn, te a devanó te a ndeh nduyo rihquentiyon ne yan vacó.

¹¹ Co cadino man ne te coman ri ndichio ro che ndá yan Jerusalén cava che ndevá yavenan Dendiohs.

¹² Hua rente candá nduco ihyan, hua rendedecuán ihyan, nde huane chete yaco chahte man, nde huane chete yaco cahya man, nde huane viyan man.

¹³ Sahn sih ne, hua co ndahco cuaco se nde ama dehtenduh che rica nunde se yahn.

¹⁴ Cahma cuacó có ndih te redinahn vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs yahn ihyan ndico yahn. Sahn sih ne, rahn se te a deva vih vederihquentiyon min, ate hua, te ritahnó Dendiohs man, nducuahn ley yahn ye man, nducuahn vederihquentiyon yahn ye che dirun ihyan profeta man.

¹⁵ Nduhca che ritahno sahn sih ndudo yahn Dendiohs che va che ntuche nducoyaca tenahn, ihyan che ndah ye nan Dendiohs man, ihyan che hua ndah ye man ne, tihca ritahnó.

¹⁶ Chemin che ama rihcó cudado ro ro cava che dave yavenan nan Dendiohs man, nan ihyan man.

¹⁷ Chihno ndeh nduyo che quechicá nan yahn yahn ne, ndaconán nación yahn cava che necáh tume che ndi vedevahino cava ihyan chevah man, cah vedino yahn nan Dendiohs man.

¹⁸ Chihno che ndo davé nduhca costumbre yahn nuhn ne, ama o sahn nación

yahn Israel che chica se yahn yahn Asia ne, ndihchero se u chete yaco chahte ura che recáh vedino yahn.

Hua redin candá, nde hua yahn ihyan nducó.

¹⁹ A sahn chahn che va che chi se muhn, caca nunde se yahn ndete che va dehca che nedín yahn se.

²⁰ Ndete che hua ne, sahn sih cahma se deh nunde ntaca se ro che ndo dama se, techecade se yahn.

²¹ Ametah nde ama nunde yahn atenan che ama dito rahn nan se tuhca: “Man ne, retechecade nchuhn yahn che ritahnó che va che ntuche tenahn.”

²² Cuahn che chihnevan Félix che tihca ne, nducote a ndah devano ye nduhca che ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn nan ye che retechecade ye, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Cuahn che nda Lisias, ihyan ndinan yahn sandado ne, cadino ndáh yahn dehtenduh che rica nunde nchuhn.

²³ Tuhme chihquentiyon Félix capitán me che quendi se, din se cudado Pablo. Ate hua tihyon chiche se ihyan man, cah yune se che chahn ihyan yahn ye quendichero ye ihyan man, cah ye dehtenduh yahn ye man.

²⁴ Chihno neve ro me ne, chenda Félix nan che retechecade ye, ne nduco ye ndahta yahn ye, Drusila, ama tahn nación yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua Pablo cava che cahma ye nduhca che va che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.

²⁵ Ate cuahn che rahn Pablo yahn che va che cahcoman ihyan dehtenduh che ri yeno man ye man, va che dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs man, va che techecade Dendiohs yahn ihyan man ne, dihya Félix chi, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nduco chemin ne, a va. Tama ro cuahn che conun yahn ne, tahvé che ngua di.

²⁶ Namin quenan rino Félix che cah Pablo tume ihyan cava che ntahte ye ihyan, ne chemin che ama ndeh yune cah ye ihyan cava che nte ye nduco vih. ²⁷ Tihca chihno o nduyo, ne ndiquendah Félix che quenan ye gobernador, chenda Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne, nahn ye che quendi co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, hua ntahte ye Pablo.

25

Pablo nan gobernador Festo

¹ Tuhme nda Festo cava che conan ye gobernador. Chihno ino ro min ne, chica ye min yan Cesarea, ne nda ye yan Jerusalén.

² Chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, necah cuande se ihyan nduhca che a chica nunde se yahn Pablo. ³ Nducote a ntuhno sahn chahn che dechuh se sahn che cahno se Pablo cuahn yune ne, chica se ama favor chahte Festo che tahve ye che quengua Pablo yan Cesarea. ⁴ Ate

ndahconan Festo te Pablo ne, a yan Cesarea quenan ye vacoyahn, ne cuihno neve ro ne, va che ndaconan man ye min nan che rihquentiyon ye.

⁵ Rahn ye ri ye sahn chahn:

—Co cahn nchuhn yan Cesarea nducó, ne min cuhnde cade yahn ne nduco sahn min ndete che va nunde chahte yahn se.

⁶ Atenan nun, o ndiche ro quenan Festo yan Jerusalén, tuhme conahn ye yan Cesarea. Tama ro me ne, chihnde ye nan che retechecade ye, ne tahve ye che chehua Pablo. ⁷ Cuahn che nda Pablo ne, ama yahn sahn ndinan yahn nación yahn Israel che chica se yan Jerusalén, nda se min ne, chahtendi se, chica nunde se yahn ye yahn ama nde nan nunde rahte, ate nde ama hua chi ndahco cuaco se. ⁸ Tuhme rahn Pablo, rendevahn ye ihyan:

—U ne, hua quendihcó nde ama nunde. Hua chihnga rahn, nde huane yahn ley yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane yahn yaco chahte yahn ne, nde huane yahn emperador che rihquentiyon ye Roma.

⁹ Ate nducote nahn Festo che co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, tumerune ye Pablo:

—¿A nahn cahn yan Jerusalén cava che min techecadé yehn ne?

¹⁰ Ndahconan Pablo yahn ye:

—A nan intiyahn yahn emperador yahn Roma ntí meniyan. A muhn va che

cuhnde çade yáhn. A devano ndah ne te nde ama nunde hua quendihcó yahn ihyan nación yahn Israel. ¹¹ Ndete che quendihcó ama nunde che va che cóh ne, cuihqentiyon ne che cóh. Ate ndete che hua cuaco nde ama nan dehtenduh che rica nunde sahn sih yáhn ne, nde ama ihyan hua co necah se u tah se. Man ne, ricá che man emperador teche çade ye yáhn.

¹² Nte çade Festo nduco ihyan che rinañ ye ihyan, tuhme rahn ye ri ye Pablo:

—Man ne, nducote a chique che techecade emperador yehn ne, nan emperador cahn.

Pablo nan rey Agripa

¹³ Chihno neve ro min ne, rey Agripa nduco Berenice ne, chahn ye yan Cesarea che ndihchero ye Festo. ¹⁴ Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min, ne ama ro ne, rente Festo nduco rey me yahn Pablo, ne rahn ye:

—Quenun ama preso vacoyahn che chaconahn Félix sahn. ¹⁵ Cuahn che chahn yan Jerusalén ne, chidocuyan che tahque ndinan nduco sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, nte cuande se u yahn nunde che redcueh dame se sahn, ne chica se che coh se. ¹⁶ Ndahconán yahn sahn chahn te ihyan ndinan yahn Roma ne, hua rihqentiyon ye che coh ama ihyan numanahn che ametah cuhnde çade yahn ye nduco ihyan

che rica nunde ye yahn ye. ¹⁷ Chemin che cuahn che nda sahn chahn muhn ne, hua chihco rinó ihyan. Tama ro me ne, chahn nan che retechecade, ne tahvé che chehua sahn preso me. ¹⁸ U rahcó te co ama nunde chahte quendihco se, ate sahn che rica nunde chahn ne, hua ri deh nunde che redcueh dame se sahn. ¹⁹ Deman yahn dehtenduh che ritahno se nduco yahn ama ihyan che duche ye Jesucristo che a ndih ye, ne sahn preso ne, rahn se te quenduche ye. A chemin no che rica nunde sahn chahn yahn se. ²⁰ Nducote u ne, hua devanó taca techecade yahn dehtenduh che tihchan ne, tumerune sahn ndete che nahn cahn se yan Jerusalén, cuhnde çade yahn se. ²¹ Ate chica se che techecade emperador Augusto yahn se. Chemin che chihqentiyón che ndonun se vacoyahn nde ro che co dechuh sahn tah ye.

²² Tuhme rahn Agripa ri ye Festo:

—Namin u nahn cahneván che cahma se.

Ndahconan Festo yahn ye:

—Caviyan cahnevan ne che cahma se.

²³ Tama ro me ne, Agripa nduco Berenice ne, chenda ye numacuahñ vedeyudo chete palacio nduco ihyan ndinan yahn sandado man, ihyan nahn che vate ye yan min man. Tuhme tahve Festo che chehua Pablo, ²⁴ ne rahn ye:

—Rey Agripa man, nchuhn che nto dama ne muhn man, nga sahnguh. Ama yahn sahn ndinan yahn nación yahn Israel, nde chica nunde se yahn se cuahn che chahn min yan Jerusalén, nde nda se muhn, hua renguan se rica se u che cahcantiyón che coh se. ²⁵ Ate u ne, hua ntacá nde ama nunde yahn se cava che coh se, ne nducote man se chica se che techecadé emperador Augusto yahn se ne, chihquinó che dechúh sahn nan ye. ²⁶ Ate nducote hua devanó deh nunde yahn se che dirún nan caca che dechúh yahn emperador yuhn vo ne, tahvé che chehua sahn. Nti se nan nducoyaca nchuhn, menan vihca nan ndih, rey Agripa, cava che tumacadino ne deh nunde quendihco se che co dirún nan caca che dechúh, ²⁷ te rahcó te dín ama vedenine ndete che dechúh ama preso che nde hua dirún deh nunde quendihco se.

26

Chihnevan rey Agripa yahn Pablo

¹ Tuhme rahn Agripa ri ye Pablo:

—Co cahme.

Chenihyon Pablo tah ye, ne rahn ye:

² —Rey Agripa, ama ndah ro yahn che co cahmá nan ne yahn nducuah che rica nunde sahn ndinan yahn nación yahn Israel yahn, ³ te ndih ne, a devano ne nducuah che costumbre yahn nuhn, ihyan nación

yahn Israel man, yahn che ndeh cuan ndi nuhn man. Chemin che ricá ndih che dín chahtino ne yahn nducuah che cahmá.

Nduhca che din Pablo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁴ 'Nducoyaca ihyan nación yahn Israel ne, ndihche ye nduhca che quechicá yan vacó man, yan Jerusalén man, nde ro che lihn u. ⁵ Ndete che nahn ye ne, co cahma ye te nde ro che chihtá ne, chinducó partido yahn fariseo, partido min che tahque yudo vederihquentiyon yahn. ⁶ Man ne, cuhnde cade yahn, te ritahnó che va che ndedetuhche Dendiohs tenahn nduhca che a cah ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn nuhn. ⁷ Nducoyaca ihyan, nduh che ndichio ndata yahn Israel ne, ritahno ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye, ne chemin che, nde ro nde rahn, redinahn ye che rihquentiyon ye man, rendeva ye yavenan ye numacuahn chedave yahn ye man. Rey Agripa, man ne, a yahn che tihca ritahnó che va che conahn ndudo min che rica nunde sahn chahn yahn. ⁸ ¿Dehco che hua ritahno nchuhn che Dendiohs va che ndedetuhche ye tenahn?

Nduhca che din tan Pablo ro menan me, nahn cahno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁹ 'Ro menan me ne, ndedecadinó che va che din tan nduco ihyan che ritahno ye

Jesucristo yahn yān Nazaret,¹⁰ ne tihcā din tāt nduco ihyan chahn yān Jerusalén. Chidocuyān ndinān ne, dirun ye āma cāca, te ye u cāva che cuih ihyan vaçoyāhn, ne chíh āma yāhn ihyan che ritahno ye Jesucristo. Cuahn che rihno ye āma cha ihyan chahn ne, namin nducó ri dama ndudo yāhn nduco ye.¹¹ Āma ndeh yune cāh rihm ihyan chahn cāva che cāhcomān ye che ritahno ye Jesucristo. Tihcā redín nduh yān nduh yān chete yāco, te āma din tāt nduco ihyan chahn che nde tāma nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pablo nduhcā che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹² A ntiyon min chāhn yān Damasco, ndá cāca che te chidocuyān ndinān chahn u.¹³ Ndi h rey, cuihcovan ndah ne. Nān inguiyāhn, cuahn che quenun yuné, cuāhn ne, u nduco sahn che nducó, ndihchero nuhn āma dave che chica nān ro, che tahque yudo ro che co yāhn che quendihco nān ro, ne chiya chihto nān nuhn.¹⁴ Chera nducoyāca nuhn ndiyāhn, ne chihneván āma ndudo devāco yahn mán, che rah: “Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yāhn? Che tihcā redin ne, nduhcā redin itenine che renun yah mān te ite, renun te yāhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite.”¹⁵ Tuhme tumeruné: “Dihvé, ¿duh ndih ne?” Ndahconan Dihvo vo,

ne rahn ye ri ye u: “A u che Jesucristo che redin tan nducó.¹⁶ Cuenecuen, te chihnde ró nan cāva che din ntiyon yāhn. A tendāhnún di cāva che cuacotohn ndudo yāhn che ndihchero u mān ro cuh. Mān va ca che ndihchero u, ne tihcā cuacotohn ndudo yahn chemin.¹⁷ Ndedevāhn di tāh ihyan nación yahn Israel mān, tāh ihyan nación chenāhn mān, te vān ihyan chahn dechúh di,¹⁸ cāva che cacuehn ihyan, ne hua quendi ye vedetundo yahn ye mān, hua quendi ye, dinahn ye che rihquentiyon chundah mān. Ate quendi ye vededevano mān, dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mān. Namin cotahno ye u, ne nduco chemin ne, ndāca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, ne cuahtenan ye dama nduco ihyan yahn Dendiohs.”

Dinahn Pablo ndudo che chihnevan ye

¹⁹ Rey Agripa, hua chacotáhn ndudo che chica vahchetero, chihneván,²⁰ te cahndudó ndudo min nān ihyan yān Damasco mān, nān ihyan yān Jerusalén mān, nān ihyan che vate ye numachahte estado yahn Judea mān, nān ihyan che vate ye nación chenāhn mān. Riyāhvé ihyan chahn che nto ino ye nunde yahn ye mān, che cuah ye Dendiohs mān, che ndāhcā cuahtenan ye cāva che cāhco ro ye che a nto ino ye mān.²¹ Yahn che tihcā redín ne, sahn nación

yahn Israel ne, tumangan se u min chete yaco chahte, nahn cahno se u. ²² Ate rinan Dendiohs u, ne nde meniyan riquendí rahndudó ndudo yahn ye nan nducoyaca ihyan, ihyan nahn man, ihyan chevah man. Ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta man, Moisés man, yahn che va che co ne, a ndudo min no che rahndudó. ²³ Rahndudó che a va che chuhrihn ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense, ne cuihno che coh ye ne, ihyan min menan vihca va che ntuche ye van tenahn, cah ye ndudo ihyan nación yahn nuhn man, ihyan nación chenahn man, che ndevahn nducoyaca ihyan che cotahno ye ihyan.

Nahn Pablo che cotahno rey Agripa

²⁴ Cuahn che tihca rahn Pablo, che rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:

—Pablo, ¡luco ri di!, yahn che ama rehn.

²⁵ Ate ndahconan Pablo:

—Festo, che ama renevah-necún ndih, hua dehve luco u, te che renté, rihnevan nchuhn ne, deman ndudo cuaco. ²⁶ Nga rey Agripa, a devano ndah ye dehtenduh che tuhchan. Chemin che nde hua rá cudado, renté nan ye. A devano cuaco te namín ihyan cuh ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che tuhchan, te nan nducoyaca ihyan chinahn. ²⁷ Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan

profeta ne? U devanó te ritahno ne.

²⁸ Rahn Agripa ri ye Pablo:

—Nduco tah cuahn ne, din che cotahnó Jesucristo.

²⁹ Tuhme rahn Pablo:

—Nduco tah o nduco ndeh ama ndahca ndete che cuahnecun Dendiohs che ndih nduco nducoyaca ihyan che vate ye muhn, rihnevan ye che ráhn, cotahno nchuhn Jesucristo nduhca che ritahnó. Namin ama ndahca ndete che hua cuahnecun Dendiohs che co nchuhn preso nduhca u.

³⁰ Chihno rahn Pablo chemin ne, rey me man, Berenice man, gobernador man, nducoyaca ihyan che vate ye min man ne, necuan ye, ³¹ cuahn ye ama lado, ne rente ye yahn Pablo van man ye nduco vih:

—Sahn tih ne, dehve quendihco se nde ama nunde cava che coh se, nde huane cava che conun se vacoyahn.

³² Agripa ne, rahn ye ri ye Festo:

—Ndete che hua chica se che techecade emperador yahn se ne, co ntahte vo sahn.

27

Dechuh ye Pablo yan Roma

¹ Cuahn che a chihnde cade che dechuh ye Pablo yahn yahn Italia ne, chinduco nuhn ihyan. Ama capitán che duche se Julio, che ndi cuande se batallón che duche Augusto, ndonda tah se Pablo nduco te neve preso che va che cahno se. ² Chahtenun nducoyaca nuhn ama barco

yahn yān Adramitio che a va yān che nahñ yāñ yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn yān Tesalónica, yāñ yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn. ³ Tama ro me ne, nda nuhn yān Sidón, ne nducote Julio ne, renevahñecun se Pablo ne, cah yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye māñ, che conan ihyan chahn ihyan māñ. ⁴ Cuahn che chica nuhn yān Sidón ne, chuhñan nuhn yāñ yahn Chipre, quenān lado tah cueh nuhn, te cuahn nāñ che cuahn nuhn rechi yuhne. ⁵ Chuh dama nuhn yāñ yahn Cilicia māñ, Panfilia māñ, ne nda nuhn yān Mira, yāñ yahn Licia.

⁶ Min ndaca capitāñ me ama barco yahn yān Alejandría che cuahn yāñ yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn cuahn nuhn. ⁷ Chihno ndeh ro ne, a conunde nda nino barco me yāñ Gnido, te ama rino cuahn. Nducote ama rechi yuhne cuahn nāñ cuahn ne, tahque ndah che chuh nino yān Salmón, ne chaconduto nan yāñ yahn Creta. ⁸ Ama conunde chuh barco me numacuahn chihto nuniyāñ nde nda ama cuāñ nino yāñ Lasea nāñ che duche Buenos Puertos.

⁹ Ama ndeh ro chinda, ne ama cahnda che cuahtechica ca barco nāñ nuniyāñ, te a cochi nino ro iche. Chemin che yahve Pablo nducoyaca ihyan che chenun ye min,

¹⁰ ne rahñ ye:

—Nchuhn combiero, devanó te ama cahnda ndete che quendi vo cuhn vo, te denda vo barco cuh nduco chede che nda. Nde māñ vo ne, cahnda yuhn vo.

¹¹ Ate capitāñ me ne, tahque tumacah ca ye yahn saññ che yāñ se barco me māñ, saññ ndināñ che ricahca māñ, che co che rahñ Pablo. ¹² Nducote yāñ min ne, hua ndahca che cuahtenan ihyan ro iche ne, nducoyaca ihyan chahn ne, nahn ye che ndaca nuhn min, ndete che co nda nuhn Fenice, ama yāñ, yāñ yahn Creta che rendihche cuaco cuahn nāñ Africa, cava che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ama ri yudo nāñ nuniyāñ

¹³ Ama ro ne, canāñ quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco dama ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yāñ yahn Creta. ¹⁴ Ate huane rahñ me ne, canāñ ama dito rano yuhne tāñ, rahñ nāñ barco me. ¹⁵ Nducote hua recah yune yuhne tāñ me che cahñ barco cuahn nāñ che nahn nuhn ne, tahque ndah chihcomāñ nuhn che quenda cuahn nāñ che nahn. ¹⁶ Chuh nuhn nino nāñ ama yāñ lihn che duche Claudia nāñ che ametah nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tah ihyan chahn indu lihn che renda barco, ¹⁷ ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo barco me cava che hua condan. Ninō min va ama

cuān nān che duche Sirte, nān che hua yāno nune, ne vah ye che min cuan barco me. Chemin che ndedevah ye tino tu che quendihco nān yahn yahn barco me cava che hua cah̄n min. ¹⁸ Tama ro me ne, quendi ca rano yuhne tan me, ne chihtera ye chede che nda barco me van nuniyah̄n. ¹⁹ Chihno ino ro min ne, chihtera ye nde ama ndeh nān dehtenduh yahn barco me. ²⁰ A ama ndeh ro che nde yahn nde iyon hua rendihchero nuhn, ne a min cuihno coh nuhn che rah̄co nuhn, te ama riquendi ri yudo.

²¹ Chihno ndeh ro che hua reh nuhn ne, chandi Pab̄lo mendah̄n, ne rah̄n ye:

—Combiro, ndete che dinahn nchuhn che rah̄n ro che chenān vo yahn yahn Creta ne, hua chica vo min, ndere chinda dehtenduh. ²² Man ne, hua dehve rah̄co nchuhn, te andahre conda barco, ate nde ama vo ne, hua dehva co yuhn vo. ²³ U ne, devanó chemin, te icuino ne, Dendiohs yahn che redin̄n ntiyon yahn ye ne, dechuh ye ama ángel yahn ye, ²⁴ ne rah̄n ye ri ye u: “Pab̄lo, hua dehve rah̄que, te va che nda nān emperador yahn Roma, ne cava di ne, ndedevahn Dendiohs nducoyāca ihyān che chenun ye ndoque chete barco.” ²⁵ Combiro, cah̄ yan nchuhn chedave yahn ne, te u ne, devano cuacó te Dendiohs ne, redinah̄n ye ndudo yahn ye, ne conahn nduhca che rah̄n ángel me. ²⁶ Ate

barco ne, va che cah̄nān nān yāva.

²⁷ Riquenda muhn riquenda min yuhne barco me, ne chihno o ndate ne, rechuh ama cuān nān che duche Adria. Nān mah̄n yan ne, checadino sahn che recah̄ca barco me che a nino va yahn cuma. ²⁸ Decade se van nune me a yāno ca, ne ri ndico ntihyon ama metro. Tah cuahn cāna nān ne, decade tun se, ne ri ndico ndache metro. ²⁹ Nducote vah se che cah̄nān barco me nān yāva ne, ndedevah se nduco ihyo cun cu che duche ancla cuahn cah̄ barco me, cava che ametah co cah̄n ca, ne chahtenan rino se, ama rendedecadino se nde chi dave. ³⁰ Numanah̄min ne, sahn che ricah̄ca barco me ne, nahn caño se, ndedevahn se sahn. Chemin che canān ndedevah se indu me, redin̄ ca se che nahn ndedevah se tama te o cu cuahn tin barco me. ³¹ Ate rah̄n Pab̄lo ri ye capitān me nduco sandādo chahn:

—Ndete che caño sahn chuhn ne, nchuhn ne, hua co ndevahn ne.

³² Tuhme chihca sandādo chahn ihyo che nechiche indu me ne, chendah̄ nun van nune.

³³ Cuahn che a nahn co dave ne, rah̄n Pab̄lo ri ye nducoyāca sahn chahn:

—Ndah̄ca che cheh nchuhn, te a o ndate che nde hua reh ne nde hua rahteyādo ne. ³⁴ Cocheh nchuhn mare tah cava che cocha ne, cah̄ca ne nune.

Hua dehve rahco ne, te hua dehva co yahn ne.

³⁵ Chihno rahn ye chemin ne, chetah ye pan, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs nan nducoyaca sahn chahn, ne ndeh ye canan reh ye. ³⁶ Tuhme chavi tah vederan yahn sahn chahn, ne namin cheh se. ³⁷ Van nducoyaca nuhn che chenun nuhn chete barco me ne, ri nuhn o ciento quen an ino raco ntihton ama ihyan. ³⁸ Chihno che cheh sahn chahn tah ne, chihtera ca se trigo cava che ndah cah nduh barco me.

Chehchenun barco van nuniyahn

³⁹ Cuahn che a chi dave me ne, hua nchanan sahn ricahca barco chahn ti man che chenun se. Ate chinan se ama reche nuniyahn che a ro yahndute numa chihto. Tuhme chihquino se che cacahca se barco me, ndete che co nda min. ⁴⁰ Chihca se ihyo yahn ancla chahn, nuhnde cava barco me. Ndahco cava se indu che ricahca barco, ne cuahn che ndedeca yaco se tino tu che rendihco tin yahn yahn barco ne, canan rica, cuahn cuahn nan va reche nuniyahn. ⁴¹ Ate nda barco me ama cuan nan che rentahn nun vih nune, ne cahnan nan yava. Min chihnde chiche, ne nducote ama rahn nune cuahn vedame ne, chihno chendan. ⁴² Tuhme ntuhno sandado chahn che cahno se sahn preso cava che hua cano nde ama se. ⁴³ Ate capitah min ne, nducote hua

nahn se che coh Pablo ne, hua cah yune se che tihca din se. Chihquentiyon se che nducoyaca sahn che ri se nune ne, cahca se nune, cahñ se nan yahn cuma, ⁴⁴ ne sahn chenahn ne, nan irahno man, cheyahn barco man, cahñ nduco se. Nduco tihca ne, ndevahn nducoyaca nuhn.

28

Quenan Pablo yahn yahn Malta

¹ Cuahn che a nda nuhn yahn min ne, checadino nuhn che Malta duche. ² Ihyan che vate ye min ne, ama nevahnecon ye nuhn, ne chihco ye ama vacoyahn chahte cava che necah ihno nuhn, te ama iche man, ama ran co man. ³ Pablo ne, rene din dama ye duniyahn cuma, ne cuahn che rih ye vacoyahn ne, quendah ama cu tan yahn ihno yahn vacoyahn, ne cah te tah ye. ⁴ Cuahn che ndihche ro ihyan yahn min che quendihco raco cu me tah Pablo ne, rahn ye van man ye nduco vih:

—Sahn tih ne, co sahn rihno ihyan se, ne andahre ndevahn se van nuniyahn, ate tah Dendiohs ne, hua ndevahn se.

⁵ Ate chihde Pablo tah ye, ne chendahnun cu me vacoyahn, ne hua dehva chi yahn ye. ⁶ Nducoyaca ihyan chahn ne, chenan rino ye che condito Pablo, o adenan no condah ye, coh ye. Ate cuahn che a chi ndeh ura che chenan rino ye ne, a hua dehva chi, ne ndahcorun ye

che rendedecadino ye, ne rahn ye te Pablo ne, Dendiohs ye.

⁷ Nino min va yahn yahn ama ihyan che duche ye Pulio. Ihyan min ne, ndinan ye yahn ihyan chahn. Ama nevahnecon ye nuhn numacuahn vedeyeno, ne chahtenan nuhn vaco ye ino ro. ⁸ Chida Pulio ne, quendite ye, ndi ye cah ihno man, cah yun man. Chahn Pablo, chendihchero ye ihyan, ne chihno covah ye ne, nahn tah ye ihyan min, ne ndo yahn ye. ⁹ Checadino ihyan yahn chemin, ne ndo dama ihyan cah che vate ye yahn min, ne namin ndoyahn ye. ¹⁰ Ama nevahnecon ihyan yahn min nuhn, ne te ye nducuahn dehtenduh che cochihve yahn nuhn cuahn che ndaca nuhn min.

Nda Pablo yan Roma

¹¹ Chihno ino iyo ne, chahtenun nuhn chete tama barco yahn yan Alejandria che quen min ro iche. Barco min ne, nda ama bandera nan che nentava se Castor nduco Polux, che rivahn dendiohs yahn sahn che rica hca barco. ¹² Nda nuhn yan Siracusa, ne min chahtenan nuhn ino ro. ¹³ Chica nuhn min, quendi nuhn numa chihto nuniyahn nde nda nuhn yan Regio. Tama ro me ne, rano yuhnuyahn, ne chihno o ro ne, nda nuhn yan Puteoli. ¹⁴ Min ntaca nuhn yahn dihno vo, ne rahn ye nduco nuhn che cuahtenan nuhn nduco ye. Chahtenan nuhn

ama ndate, tuhme cuahn nuhn yan Roma. ¹⁵ Dihno vo che vate ye yan Roma ne, checadino ye che nda nino nuhn, ne nda ye, chendi yune ye nuhn ama cuan nan che duche Tres Tabernas. Nahn ye ne, nda dama ye nde ndihve che duche Foro de Apio. Cuahn che ndihchero Pablo ihyan chahn ne, cah yan ye chedave yahn ye, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. ¹⁶ Cuahn che nda nuhn yan Roma ne, necah capitán me preso chahn tah ihyan ndinan yahn sandado che redin cudado min. Me Pablo ne, cah yune ye che nuhn ye ama vah nan che conun ye, ne nduco ye ama sandado che redin se cudado ihyan.

Rahndudo Pablo Ndudo yahn Dendiohs yan Roma

¹⁷ Chihno ino ro che nda nuhn ne, din dama Pablo nducoyaca ihyan nahn, ndata yahn Israel, che vate ye min yan Roma, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn dihnó, u ne, nde ama nunde hua quendihco nan ihyan nación yuhn vo Israel, nde hua rahcotahn costumbre che chihco ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre che tihca ne, din ye preso u min yan Jerusalén, ne necah ye u tah ihyan ndinan yahn Roma. ¹⁸ Ihyan ndinan chahn ne, techecade ye yahn, ne nducote ametah nde ama nunde yahn cava che cahcantiyon ye che coh ne, nahn ntahte ye u. ¹⁹ Ate

ihyan nación yuhn vo ne, hua cahneacun ye. Chemin che a çade chicá che techecade emperador yáhn, andahre metah nde ama nunde che çáh ihyan nación yuhn vo. ²⁰ Man ne, din damá nchuhn çava che ndihche vih vo man, çava che nte cuandé nchuhn dehco che nchiche cadena cuh u man. Nchiche cadena cuh u, te ritahnó che va che conahn ndudo che te Dendiohs, checadino uvo, ihyan nación yahn Israel.

²¹ Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Nde ama çaca che dirun ihyan estado yahn Judea yahn dehtenduh che redin ne, ametah nda tah nuhn. Namin nde ama dihno vo che rica ye min, renda ye muhn ne, hua chihnga rahn ye yahn ne. ²² Ate nahn cahnevan nuhn deh çahma ne, te a numacuahn no ne, tan ihyan yahn vederihquentiyon ra che ritahno nchuhn.

²³ Tuhme chihco ye ama ro, ne ama yahn ye ndo dama ye vah nan che quenun Pablo, ne numa ro cahndudo ye yahn vederihquentiyon che ndahco çade Dendiohs. Rahndudo ye ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun profeta man, ne nahn ye che conahn ihyan chahn yahn Dihvo vo Jesucristo. ²⁴ Nahn ihyan chahn ne, chitahno ye, ne nahn ye ne, hua chitahno ye. ²⁵ Nducote nahn ye ne, hua quenan ino ye ne, necuan ye che nahn nahn ye. Tuhme rahn Pablo ri ye ihyan chahn:

—A ndahça ndudo che çah Vaco Ndah yahn Dendiohs, cahndudo ihyan profeta Isaías, chihnevan ihyan ndico yuhn vo:

²⁶ Cuehn, cuahndode nan ihyan sih tuhça:

“Cuahn dama rihnevan nchuhn, ate hua renahn ne.

Cuahn dama rendihche ro ne, ate hua renchanan ne,

²⁷ te nedin cheche man ne chedave yahn ne.

Hua redinahn ne man, hua rihcovan ne man,

hua renahn ne man, hua rento ino ne nunde yahn ne man.

Chemin che hua renchahco Dendiohs çava ne.”

²⁸ Man ne, cadino nchuhn te cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Jesucristo van ihyan nación chenahn. Ihyan chahn che cuaco ne, çahcovan ye, ne ndedevahn Dendiohs ihyan.

²⁹ Cuahn che chihno rahn Pablo tihça ne, conahn ihyan chahn, quenan ama ndeh rente ye nduco vih, te chi tan ye yahn ndudo min.

³⁰ Pablo ne, quenan ye min o nduyo, quenun ye vah nan che tumanan ye, ne nevahneacun ye nducoyaca ihyan che rahn ye, rendihchero ye ihyan. ³¹ Rahndudo ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, ne nde ama ihyan ne, hua din vahche ye yahn ye.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN ROMA

¹ U Pablo, che tendahnun Dendiohs u, che dín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo man, che co apóstol man, che cuahndudó ndudo ndah yahn ye man ne, dirún caça cuh yahn ne.

² Yahn ndudo ndah min ne, a chihco cade Dendiohs nan Ndudo ndah yahn ye nde a rahn me, dirun ihyan profeta yahn ye. ³ Ndudo ndah min ne, rahn yahn Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihndeyan ye van ndata yahn David. ⁴ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ntuche ye van tenahn, ne nduco chemin chihnde ro che Daya Dendiohs ihyan.

⁵ Che cuande yahn ihyan min ne, din yahino Dendiohs nuhn, ne a tendahnun ye nuhn che co nuhn apóstol, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye van ihyan nducuahn nación, cava che nevahneacun ye, ne cotahno ye. ⁶ Van ihyan chahn ne, nchuhn che a nedin yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne nduco ne ndi cuande ne, te a tendahnun Dendiohs nchuhn.

⁷ Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che yahino ye nchuhn, vate ne yan Roma ne, dechuh caça cuh yahn ne. Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Pablo ne, nahn cahn ye yan Roma

⁸ Numachahte iyehense ne, a chetuhn ndudo yahn nchuhn, nduhca che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Chemin che menan vihca che cuande yahn ihyan min ne, renecah nundihve cuahn Dendiohs cava ne. ⁹ Dendiohs, ihyan min che redin ntiyon yahn ye numa inó, rahndudó ndudo ndah yahn Daya ye ne, devano ye che cuahn dama revah cava nchuhn. ¹⁰ Ricá ihyan che atanoca nduh ne, cuahneacun ye che chí quendihcheró nchuhn, ¹¹ te ama nahn chí quendihcheró nchuhn, cava che dín che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo. ¹² Avane ne, nahn che necah yan ama tamo vo chedave yahn vih, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

¹³ Dihnó, rahn rí nchuhn te ama ndeh yune nahn chí quendihcheró nchuhn, ne cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, nduhca che redin van ihyan nación chenahn, cava che din Dendiohs che co yan ihyan, cotahno ye dama

nduco nchuhn. Ate nde meniyan ne, hua ri che chí.
 14 A chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo u che cuahn-dudó ndudo ndah yahn ye van ihyan yahn nducuahn nación, van ihyan devano man, van ihyan tundo man.
 15 Chemin che quenán inó che a nun cuahn chí van nchuhn che vate ne van Roma, cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

16 Hua ri cuihnán yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs, cava che ndedevahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye, menan vihca ihyan nación yahn Israel, namin ihyan nación chenahn. 17 Ndudo ndah min ne, a vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a nan ndudo min rihco ro ye che rene din yahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca: "Ihyan che ritahno ye ne, ndo van Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndevahn ye."

Nunde yahn ihyan

18 Nahn che cotahno vo, te a devano vo che Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, din ye castigo yah nducoyaca ihyan nunde che rahcotahn ye yahn Ndudo yahn ye. 19 Hua ndahca che tihca rahcotahn

ye, te a devano cuaco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, yahn che a man Dendiohs cah ye, checadino ye. 20 Nde ro che dendah Dendiohs iyehense ne, a devano ihyan te ihyan min che Dendiohs, ne quenán cuma ye vederihquentiyon cuahn dama, te tumacadino ye duh ihyan min, yahn dehtenduh che dendah ye. Chemin che nde metah deh che cahma ye, cava che ndedevahn ye ihyan. 21 Andahre a devano ye che va Dendiohs, ate hua rendeva ye yavenan ye, nde hua renecah ye nundihve cuahn ihyan. Tahque ndah ye ne, rendedecadino ye yahn dehtenduh che nde hua richihve, nto ye ihyan tundo. 22 Andahre ama devano ye, che rahco ye, ate nde hua renahn ye. 23 Ndotenan che ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn dama man, che ama chahte vederihquentiyon yahn ye man ne, rendeva ye yavenan dehtenduh che redendah man ye, rentave ye ihyan iyehense man, ite che chenán cun cah te man, yahda man, cu man.

24 Chemin che chacondah vedame Dendiohs ihyan chahn, cava che quendi ye yune chihnga yahn ye, cahtera ye vedecuihno yahn ye van man ye nduco vih. 25 Ndotenan che quendi ye yune cuaco, ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehense man, rendeva nducoyaco vo

yavenan ye cuahn dama man ne, quendi ye vederihncheh, rendeva ye yavenan dehtenduh che man Dendiohs dendah ye.

²⁶ Chemin che chacondah vedame Dendiohs ihyan cava che quendi ye nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye vedecuihno yahn ye. Ihyan ndahta ne, ndotenan che cahnevaco ye, cuahtenan ye nduco inchahn ye ne, rahtenan ye van man ye nduco vih, rahtendihco ye nunde. ²⁷ A namin no tun ihyan chahn. Ndotenan che nuhn ye ndahta yahn ye ne, rihtera ye vedecuihno yahn ye, rahtenan ye van man ye nduco vih, ne nduco chemin recah rihn man ye ihyan, rihco yan man ye castigo che va che co ye.

²⁸ Nducote hua chihco ye chedave yahn ye che nevah-necun ye Dendiohs ne, chacondah vedame Dendiohs ihyan cava che quendi ye vederendedecadino chihnga yahn ye, cuahtendihco ye nunde. ²⁹ A ndedecuihta man ye nducuahn nan nunde, chendihco ye. Ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, ndere rahtechica ye man, chenan cuma ye vede idihya man, vedeve man, vedetan man, vederihncheh man. Cuahtende chende ye man, vate canda ye nduco vih man, rihno ye vih man. ³⁰ Chihnga rahn ye yahn vih man, rahcotahn ye yahn Dendiohs man, hua

renevah-necun ye nde ama ihyan man, redin yade ye man, redin cun ye man, rendedecadino ye deman yahn dehtenduh che chihnga man, hua renevah-necun ye indihthe yahn ye man, ³¹ hua renahn ye man, hua redinahn ye ndudo yahn ye man, hua renan vahino ye vih man, hua devano nchahco ye yahn vih man. ³² Andahre devano ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ihyan nunde ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye, ate riquendi ye rahtendihco ye nunde, nde tuno rendonan ye combiero yahn ye che dama ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecade ye numa cuaco

¹ Nducote a devano nducoyaca ihyan che va che co ihyan nunde castigo ne, adecoduhno ihyan che rendahtenan ye ihyan chenhahn ne, nde nan che cahma ye metah, te a dama ri ye nduco vih, rahtendihco ye nunde. ² A devano vo che dama no redin Dendiohs castigo ihyan che rendahtenan ye. ³ Nchuhn che rendahtenan ne ihyan nunde chenhahn, ate dama ri ne nduco ye ne, hua rahco ne che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs. ⁴ Hua ducherino ne vedechahtino yahn Dendiohs man, vedeyahino chahte yahn ye man. A

devano ne che quenan cuma Dendiohs vedeyahino nduco ne, te nahn ye che nto ino ne nunde yahn ne. ⁵⁻⁶ Ate nducote redin cheche ne chedave yahn ne, hua nahn nto ino ne ne, redecuihta ne nunde yahn ne. Man ne vedin ne, te techecade Dendiohs yahn ne numa cuaco, ne va che co ne castigo. Nda ro min ne, techecade ye yahn nducoyaca ihyan, tunoca che nedin ye ndahtenan ye iyehñse. ⁷ Ihyan che chahtino ye, redin ye che ndah man, chenán ino ye che quendah yavenan ye man, che ndeva Dendiohs ihyan man ne, a ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁸ Ate ihyan che canda tin ye man, che rahcotahn ye yahn ndudo cuaco man, che riquendi ye yune chihnga yahn ye man ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo yah ihyan. ⁹ Nducoyaca ihyan nunde yahn nducuahn nación, menan vihca ihyan nación yahn Israel ne, chuhrihn ye, din Dendiohs castigo ihyan. ¹⁰ Me ihyan nducuahn nación che din ye che ndah, menan vihca ihyan nación yahn Israel ne, ama ndah ro yahn ye man, ndeva Dendiohs ihyan man, din ye che ndahca cuahtenan ye man.

¹¹ Tihca, te Dendiohs ne, quendihconahn retechecade ye. ¹² Nducoyaca ihyan che chendihco ye nunde, che nde hua devano ye ley che dirun

Moisés ne, ndiyu ley min che cahcantiyon castigo che co ye, ate va che co ye castigo. Namin nducoyaca ihyan che a devano ye ley min, ate chendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nduhca che rihquentiyon ley min. ¹³ Tihca, te atenan ihyan che redinahn ye ley min, che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndiyu ihyan che ndere rihnevan ye. ¹⁴ Cuahn che ihyan nación chenahn, che nde hua devano ye ley min, redin ye nduhca che rihquentiyon ne, a ndero ndi che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, andahre hua devano ye ley min. ¹⁵ Nan nducuahn che redin ye ne, rihco ro ye che anduhneca ndete che renevahnecun ye ley min. Nahn cuan ne, renda yahn ye che cuahtendihco ye nunde, ne va che co ye castigo. Nahn cuan ne, renda yahn ye che hua co ye castigo, yahn che rahco ye che hua chahte nunde yahn ye. ¹⁶ Nda ro yahn ne, quenan cuma che cahcantiyon Dendiohs che techecade Dihvo vo Jesucristo nunde yahn nducoyaca ihyan, nde nducuahn nunde che chahtendihco ye cuahn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel

¹⁷ Nchuhn ihyan nación yahn Israel, hua dehva co yahn ne, che rahco ne, te ndichahtino ne ley che dirun Moisés. Redin yade ne, rahco ne che yahn Dendiohs

nchuhn. ¹⁸ A devano ne deh che nahn ye che dinahn ne che rahco ne, ne nducote chahn ne ley min ne, rahco ne che devano tendahnun ne cha che ndah van dehtenduh che redin ne. ¹⁹ Numacuahn vedeyade chenan ino ne che devano cacuahn ne ihyan tundo. Rahco ne che ama devano cah cuande ne ihyan taça co tuno ye nan Dendiohs. ²⁰ Rahco ne che ama devano cacuahn ne nde ihyan che hua renahn ye man, nde checahya man, te a nchuhn che va tah ne vededevano man, ndudo cuaco man, nan ley che dirun Moisés. ²¹ Tuhme nducote ama devano cacuahn ne, che rahco ne, ¿me dehra cuande che hua redinahn man ne? Nducote rahndudo ne che hua din duco ihyan, ¿me dehra cuande che reduco man ne? ²² Nducote rahndudo ne che hua din duche yahn ihyan che a nihnevaco ye, ¿me dehra cuande che redin duche yahn man ne che a nihnevaco ne? Nducote rahndudo ne che hua ndeva ihyan yavenan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, ¿me dehra cuande che reduco ne dehtenduh che rigonun chihve che va chete yaco yahn ihyan chahn? ²³ Nducote ama redin yade ne che devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me dehra cuande che duche rino ne ihyan, hua redinahn ne che rihquentiyon ye? ²⁴ Nduco che tihça redin ne ne, a tan renun cah nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhça:

“Ihyan nación chenahn ne, a çava che duhtuno ihyan nchuhn che chihnga rahn ye yahn Dendiohs.”

²⁵ Che chenan seña nchuhn ne, taça hua, richihve yahn ne ndete che redinahn ne ley che dirun Moisés. Ate nducote hua redinahn ne ne, a ndere chenan seña me nchuhn. ²⁶ Me ihyan nación chenahn ne, ndete che redinahn ye che rihquentiyon ley min ne, redin yahn Dendiohs ihyan, andahre hua chenan seña ihyan. ²⁷ Ihyan che redinahn ye ley min, andahre hua chenan seña ihyan ne, ndahco ndiya ye nchuhn che nde chenan seña nchuhn man, nde devano ne ley min man, ate hua redinahn ne. ²⁸ Ndiyu che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenan seña nchuhn man, che cochihve yahn ne çava che nedin yahn Dendiohs nchuhn, ²⁹ te atenan ihyan che numacuahn chedave yahn ye renevah necun ye che rihquentiyon Dendiohs man, redinahn ye man, rene din yahn Dendiohs ihyan. Che cochihve yahn ne ne, che nedin yahn Dendiohs nchuhn, ndiyu che nevah necun ihyan iyeh nse nchuhn.

3

¹ Nducote tihça ne, co vate nchuhn che rahco ne che tahque ndah ro yahn ihyan nación chenahn, che co nchuhn che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenan seña nchuhn man.

² Ate tahque ndah ro yahn nchuhn, te a tah ihyan ndico yahn ne, chihco Dendiohs Ndudo yahn ye. ³⁻⁴ Andahre ama yahn ihyan chahn hua dinahn ye yahn Ndudo min, ate ndiyu cava chemin che ndaca dama Dendiohs yahn ndudo yahn ye che cah ye, te ihyan min ne, redinahn ye ndudo yahn ye, andahre nducoyaca ihyan hua redinahn ye. Tihca ye, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Nducuahn che redin Dendiohs ne, ndah.

Chemin che nde hua co cahma nunde ihyan yahn ye.

⁵ Co vate nchuhn che rahco ne te nan nunde yahn ne ri-hnde ro che ama ndah Dendiohs, ne hua redin yahn che din ye castigo nchuhn cava nunde yahn ne. ⁶ Ate hua, te Dendiohs ne, a numa ca ndah ihyan ye. Ndete che hua tihca ne, nde hua co techecade ye yahn ihyan nunde.

⁷ Ndete che nan nunde yuhn vo tahque ndah cuhnde ro che ama ndah Dendiohs ne, nde hua quenán cuma che techecade ye yuhn vo.

⁸ Ndete che tihca ne, tahque ndah quendi vo nunde yuhn vo, te chemin che cochihve. Vate nahn ihyan che ndere rahn ye che tihca rahndudo nuhn. Ihyan chahn ne, redin yahn che din Dendiohs castigo ihyan.

Nducoyaca ihyan ne, chendihco ye nunde

⁹ Co vate nchuhn che rahco ne che uvo, ihyan naci6n yahn Israel che tahque ndah ihyan uvo van nducoyaca ihyan iyehñse. Ate hua cuaco chemin, te nducoyaca ihyan naci6n yahn Israel man, ihyan naci6n chenahn man ne, quendihconahn chendihco ye nunde nduhca che a ndirun yahn ye, ¹⁰ nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: Metah nde ama ihyan che ndah ihyan ye.

¹¹ Metah nde ama ihyan che renahn ye.

Metah nde ama ihyan che renecahco ye Dendiohs.

¹² Nducoyaca ye ne, chandah vedame ye Dendiohs, quendi ye yune chihnga.

Metah nde ama ihyan che runecade ye.

¹³ Deman ndudo chihnga man, ndudo rihñcheh man, ndudo rendih man, rente ye.

¹⁴ Deman che rahva ye man, rahn tan ye man.

¹⁵ Nduco hua no rihn deh ne, rihno ye vih.

¹⁶ Nduh cuan nan che vatechica ye ne, re-detohnan ye man, rihco ye vedeyah man.

¹⁷ Nde hua renda yahn ye che ndahca cuahtenan ye nduco vih.

¹⁸ Nde hua renda yahn ye che nevahñecun ye Dendiohs.

¹⁹ A devano vo te nducuahn che ndirun nan ley che dirun Moisés ne, a ndirun cava che, nducoyaca ihyan che

rihqentiyaon ley min ihyan ne, tumacadino ye yahn nunde yahn ye, nde metah deh che cahma ye ro che techecade Dendiohs yahn ye. ²⁰ Ley min ne, nducote a chihnde atenan cava che co devano ihyan che va nunde yahn ye ne, chemin che nde ama ihyan hua co cahma ye che ndah ihyan ye nan Dendiohs, andahre rahn ye che redinahn ye.

Cava che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

²¹ Ate man ne, a devano vo te ndiyu che quendi vo ley min che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo, te a man ye te ye, checadino vo taca che din ye, ne chemin ne, a ndirun nan ley min man, nan ndudo che dirun ihyan profeta man. ²² Nducoyaco vo ne, cava che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo ne, va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo. Tihca, te dama no rendihche ye nducoyaco vo. ²³ Nducoyaco vo ne, chendihco vo nunde, nde hua co cahmo vo che ndah ihyan uvo nan Dendiohs. ²⁴ Andahre hua co cahmo vo che ndah ihyan uvo nan ye, ate numacuahn vedeyahino ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo. Man ne, a ndo yan ye nduco vo. ²⁵ Dechuh ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo, ne che cotahno vo ihyan ne, ndaco vo vederenchahco.

Che tihca din Dendiohs ne, chihco ro ye che numa cuaco din chahtino ye yahn nunde che chahtendihco ihyan ndico nde ro menan. ²⁶ Namin chihco ro ye man ro cuh, che numa cuaco rendo yan ye nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, rene din yahn ye ihyan.

²⁷ Man ne, ametah din yade nchuhn che redinahn ne yahn ley min, te atenan che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndo yan Dendiohs nduco ne, nedin yahn ye nchuhn. ²⁸ Tihca, te rahn ri nchuhn te andahre hua nedinahn ihyan ley min, ate nduco che cotahno ye ihyan min ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

²⁹ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan iyehense, ihyan nacion yahn Israel man, ihyan nacion chenahn man, ndiyu deman yahn ihyan nacion yahn Israel. ³⁰ Tihca, te ama no Dendiohs, ne ihyan min ne, rendo yan ye nduco ihyan nacion yahn Israel man, ihyan nacion chenahn man, rene din yahn ye ihyan nduco che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo. ³¹ Che ritahno vo ihyan min ne, ndotenan che rendaico ndiyo vo ley min ne, recah dito vo.

4

Nduhca che chitahno Abraham

¹ A devano vo nduhca che din ihyan ndico yuhn

vo Abraham. ² Co rahco ihyan che nedin yahn Dendiohs ihyan min yahn che runecade quenan ye iyehense. Ate hua tihca, ³ te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhca: "Abraham ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che din yahino Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan." ⁴ Che renehivo vo mozo yuhn vo ne, ndiyu vedevahino chemin, te quendihco vo yahn ye. ⁵ Ate che rendo yan Dendiohs nduco ihyan nunde che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, rene din yahn ye ihyan ne, chemin che cuaco ne, vedevahino, ndiyu che quendihco ye. ⁶ Atihnocano tun che dirun David yahn ihyan che redin Dendiohs vedevahino nduco ye, rendo yan ye nduco ye, rene din yahn ye ihyan. ⁷ Dirun ye tuhca:

Ama ndah ro yahn ihyan che rendaca ye vederenchahco cava nunde yahn ye.

⁸ Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye castigo ihyan chahn.

⁹ Cuedevano nchuhn te vedeyahino yahn Dendiohs ne, ndiyu deman cava ihyan che chenan seña ihyan, te namin cava ihyan che hua chenan seña ihyan. A rahn vo che Abraham ne, nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan. ¹⁰ Ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nde metah conan seña ihyan. ¹¹ Dinoca chitahno

Abraham, tuhme nedin yahn Dendiohs ihyan, chihquentiyon ye che conan seña ihyan, cava che cuhnde ro che a nedin yahn ye ihyan. Nduco tihca ne, tihyon yune Abraham nde ihyan che hua chenan seña ihyan, che cotahno ye Dendiohs, cava che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan. ¹² Namin tihyon yune ye ihyan che chenan seña ihyan, che hua cochahtino ye che chenan seña ihyan, te tahque ndah ye ne, cotahno ye Dendiohs nduhca che chitahno man ye, ro che nde metah conan seña ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye

¹³ Dendiohs ne, cah ye ndudo yahn ye Abraham che co yahn ndata yahn ye iyehense, yahn che chitahno ye ihyan, ndiyu yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés. ¹⁴ Ndete che atenan ihyan che redinahn ye ley min che rene din yahn Dendiohs ihyan ne, tuhme nde metah deh cuande che cotahno vo ihyan, nde huane che cah ye ndudo yahn ye. ¹⁵ Ate hua tihca, te ley min ne, ndotenan che cahco ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, tahque ndah ne, rihco ro che din ye castigo ihyan nunde. Me ndete che metah ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yahn ihyan.

¹⁶ Chemin che, che ritahno vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyahino rene din yahn ye uvo. Andahre hua ndi

cuande vo van ihyan che va tah ye ley min, hua dehve din yahn, te nduco che ritahno vo ihyan nduhca che chitahno Abraham ne, rene din yahn ye nducoyaco vo. Nduco tihca ne, riquendi vo yune yahn Abraham, ¹⁷ nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Ama yahn ihyan quendi ye yune yehn, cotahno ye u." Quendi vo yune yahn ye nduhca che nahn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye ihyan che a ndih ye man, rihco cade ye dehtenduh che nahn ye, ne rinahn man.

¹⁸ Abraham ne, andahre ametah vedechahtino che ndaca ndata yahn ye, ate numacuahn vedechahtino chitahno ye che rahn Dendiohs nduco ye, che ama co yahn ndata yahn ye. ¹⁹ Ro min ne, ametah vedechahtino yahn ye, te a ri ye tenduh ama ciento nduyo, ne ihyan ndahta yahn ye Sara ne, namin a indihthe ye. Avane ne, a numaca hua rendaça daya ye. Ate nde nduco nduh ne, a chitahno ye ndudo che cah Dendiohs ihyan. ²⁰ Ndotenan che o vederendedecadino yahn ye ne, chitahno ye numa ino ye ndudo che cah Dendiohs ihyan, ne ndeva ye yavenan ye. ²¹ Chichahtino ye numacuahn chedave yahn ye che Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che redinahn ye nducuahn ndudo yahn ye che recah ye. ²² Chemin che nducote tihca

chitahno ye Dendiohs ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

²³ Che nedin yahn Dendiohs ihyan min ne, a ndirun nan Ndudo yahn ye, ndiyu deman cava ihyan min, ²⁴ te namin cava uvo, cava che tumacadino vo che nduco che cotahno vo Dendiohs ne, ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo. A ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn. ²⁵ Che chihno ihyan iyehanse Dihvo vo ne, a cava nunde yuhn vo, ne che ntuche ye ne, a cava che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.

5

Nduhca che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo

¹ Nducote tihca ne, nedin yahn Dendiohs uvo man, ndo yan ye nduco vo man, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ² A cava Dihvo vo Jesucristo che din yahino Dendiohs uvo, nedin yahn ye uvo. Man ne, numacuahn vedeyeno chenan ino vo che cuahtenan vo nan ye vahchetero. ³ Ndiyu deman yahn chemin che ri yeno vo, te namin ri yeno vo yahn che rechuhrihn vo. A devano vo te cuahn che rechuhrihn vo ne, rendaço vo vedechahtino man, ⁴ cuahn che chenan cumo vo vedechahtino ne, riquendah ndah vo man, cuahn che riquendah ndah vo ne, chenan ino vo Dendiohs man, ⁵ cuahn che chenan ino vo Dendiohs ne, hua dehve rahco vo

man. Hua dehve rahco vo, te Dendiohs ne, rihco ro ye vedeyahino chahte yahn ye nduco vo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

6 Cuahn che ametah vedechahtino che ndāca ihyan vederenchahco cava nunde yahn ye ne, ro min niyon chih Dihvo vo Jesucristo cava nducoyaca ihyan nunde, nduhca che a chihco cade Dendiohs. 7 Hua ndere ndāca ama ihyan che cahquino ye cahco mendahn ye ihyan coh ye cava tama ca ihyan, andahre ndah ihyan ye. 8 Ate Dendiohs che cuaco, andahre ama chendihco vo nunde, chihco ro ye che ama yahino ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, chih ye cava che ndedevahn ye uvo. 9 Man ne, nducote a nedin yahn Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan min, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo ne, a devano cuaco vo te a ndedevahn ihyan min uvo, ametah che co vo castigo ro che techecade Dendiohs yahn ihyan nunde. 10 Tihca, te ro menan cuahn che ri yudo yahn Dendiohs nduco vo, cava nunde yuhn vo ne, ndo yan ye nduco vo yahn che chih Daya ye, nedihve ye nunde yuhn vo. Man che a ntuche ihyan min man, che yan Dendiohs nduco vo man ne, tahque nun ndevahn vo. 11 Ama yeno vo che ndo yan Dendiohs nduco vo, din Dihvo vo Jesucristo.

12 Cava Adan ne, chihnde nunde muhn iyehense cuh, ne cava nunde min ne, chihnde cade che coh nducoyaca ihyan, te nducoyaca ye ne, chendihco ye nunde. 13 Nde ro che metah cuhnde ley che dirun Moises ne, ihyan iyehense ne, a ihyan nunde ye. Ate nan che metah ley ne, nde hua duhva ra cuande nunde yahn ihyan. 14 Andahre hua dama nunde yahn ihyan nduhca nunde che chahcotahn Adan yahn Dendiohs, ate quendi chih ye, canan nde ro min, nde nda ro che quenan Moises iyehense. Cava Adan ne, nducoyaca ihyan iyehense ne, chendihco ye nunde. Ate cava Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda ye iyehense adiva ne, co ndevahn nducoyaca ye.

15 Cava nunde yahn Adan ne, chendihco nducoyaca ihyan nunde. Ate hua tihca vedevahino yahn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn vedeyahino, ndiyu deman ndedevahn ye ama yahn ihyan cava che hua co ye castigo, ate namin din ye che co cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. 16 Cava nunde yahn Adan ne, va che co nducoyaca ihyan castigo. Ate hua tihca vedevahino yahn Dendiohs, te andahre ama chendihco ihyan nunde, ate ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan. 17 Cava nunde yahn Adan ne, va che coh nducoyaca ihyan. Ate hua tihca vedevahino

yahn Dendiohs, te cava Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyaca ihyan che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan ne, ama ndah ro yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

¹⁸ Tuhme nducote quendi-hco Adán nunde ne, va che co nducoyaca ihyan castigo. Ate nducote ndahca din Dihvo vo Jesucristo, chih ye cava ihyan nunde ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan. ¹⁹ Tihca, te yahn che chahcotahn Adán yahn Dendiohs ne, nducoyaca nducondi ihyan ne, chihndanán ihyan. Ate yahn che dinahn Dihvo vo Jesucristo yahn Dendiohs ne, ama yahn ihyan, nedin yahn Dendiohs ihyan.

²⁰ Ley che dirun Moisés ne, chihnde cava che tahque cuhnde ro nunde yahn ihyan che co ro menan, ne ama chihnde ro che chendihco ye nunde. Ate nde nduco nduh ne, tahque quenán cuma Dendiohs vedeyahino, ²¹ ne andahre redin nunde yahn ihyan che co ye castigo, ate numacuahn vedeyahino ndo yan Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

¹ Nducote tihca ne, nde hua ndedecadino vo che quendi vo cuahtendihco vo nunde cava che tahque cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco vo. ² Ndiyu tihca che va che din vo, te a chih-coman vo nunde yuhn vo, ne hua ndahca che quendi vo. ³ Cuedevano nchuhn te che chedenune vo, cah vo Dihvo vo Jesucristo ne, nguahco yuhn vo che chih ye, chi cuande vo van ihyan yahn ye. ⁴ Tihca, cava che nduhca che numacuahn ved-erihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min van tenahn ne, namin uvo che a ndi i vo, nedin nunde yuhn vo ne, din ye che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecade.

⁵ Tihca, te nducote nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo, chi cuande vo van ihyan yahn ye ne, namin din Dendiohs che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecade nduhca che ndedetuhche ye ihyan min van tenahn. ⁶ Din vo cuande che anduhneca ndete che a chenán yah vo nduco Dihvo vo, cava che cahcoman vo nducuahn nunde che chahtendihco vo ro menan, ne hua quendi vo cuahtendihco vo. ⁷ Nduco tihca ne, anduhneca ndete che a chih vo, ne ama yune no chihcoman vo nunde yuhn vo. ⁸ Me nducote anduhneca ndete che a chih vo dama nduco Dihvo vo Jesucristo ne, a chenán ino vo che conduco vo ihyan, ⁹ te a devano vo che a ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn, ametah

ndaconan coh ye. Cava ye ne, ametah vederih. ¹⁰ Me yahn che chih ye ne, ama yune no chih ye cava nunde yuhn vo. Ate ntuche ye, ne conahn ye vahchetero. Man ne, va ye nan Dendiohs. ¹¹ Nduco tihca ne, din vo cuande, ne cahcoman vo nunde yuhn vo, runecade cuahtechico vo nduhca che nahn Dendiohs, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo.

¹² Chemin che hua quendi vo cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde. ¹³ Hua cahco vo chedave yuhn vo, cuahtendihco vo nunde, te tahque ndah ne, nduhca ihyan ra ne, va che cahco vo chedave yuhn vo tah Dendiohs cava che runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye. ¹⁴ A ndevahn vo, ametah che cuahtendihco vo nunde, te ndotenan che cahcantiyon ley che dirun Moisés uvo ne, a rihquentiyon Dendiohs uvo, redin yahino ye uvo.

¹⁵ Co vate ihyan che rahco ye che nducote yahino Dendiohs uvo man, hua rihquentiyon ley che dirun Moisés uvo man ne, a vateman vo, co cuahtendihco vo nunde. Ate hua tihca. ¹⁶ A devano vo te ndete che cuanan din vo ntiyon nduco ama patron ne, va che dinahn vo che cahcantiyon ye. A namin no tun ndete che cahco vo chedave yuhn vo tah Dendiohs ne, va che runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye. Me ndete che cahco vo chedave

yuhn vo che quendi vo yune yahn man vo ne, va che co vo castigo. ¹⁷ Nundihve cuahn Dendiohs, te nchuhn ne, andahre chahtechica ne vedeyeno yahn man ne ro menan, chahtendihco ne nunde, ametah tama nan che co din ne ne, ate chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco ne chedave yahn ne tah ye. ¹⁸ A ndevahn ne, a chihcoman ne yune chihnga yahn ne, cava che runecade cuahtechica ne. ¹⁹ Dirun ejemplo chemin chan cava che co conahn ne. Ro menan me ne, chihco ne chedave yahn ne che quendi ne yune chihnga, ne ca cuahn ca cuahn nde tahque chihnga redin ne. Ate man ne, nahn che cahco ne chedave yahn ne tah Dendiohs, cava che tahque runecade cuahtechica ne ro ro.

²⁰ Ro menan cuahn che quendi ne yune chihnga, chahtendihco ne nunde ne, va man ino ne, nde hua renda yahn ne che runecade cuahtechica ne. ²¹ Nducuahndehntenduh che chihnga din ne ro min ne, hua chichihve yahn ne, nde ri cuihnan ne yahn. Avane ne, a vate ne che co ne castigo. ²² Ate man che ndedevahn Dendiohs nchuhn, nchahco ye nunde yahn ne ne, chihco ne chedave yahn ne tah ye. Ama cochihve yahn ne, te runecade cuahtechica ne, ne cuihno min ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. ²³ Ihyan che rahtendihco ye nunde ne, va che co ye

castigo, din nunde yahn ye. Ate ihyan che ndichahtino ye Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vedevahino, ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

7

Nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés

¹ Dihno, nducote a devano nchuhn ley che dirun Moisés ne, a tumacardino ne te rihquentiyon ihyan atenan ro che vate ye iyehse. ² Condihe ne. Ama ndahta ne, rihquentiyon ley min che hua co tehche te inchahn te, cahnevaco te nduco tama chahn. Ate ndete che coh inchahn te ne, nuhdeman te yahn vederihquentiyon min. ³ Chemin che ndete che cuhnde te nduco tama chahn numanahn che va inchahn te ne, din duche yahn te che a nihnevaco te, condihco te nunde. Ate ndete che coh inchahn te ne, nuhdeman te yahn vederihquentiyon min, ne co ndaconan cahnevaco te, ametah condihco te nunde.

⁴ Dihno, nduhca ndahta che a ndih inchahn te ne, tihchan vo nan ley che dirun Moisés, te nducote a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye ndedevahn ye uvo ne, a chihno vederihquentiyon yahn ley min cavo vo. Man ne, a ndedetuhe Dendiohs ihyan van tenahn, ne a ihyan min che rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo vo nan ntiyon

yahn Dendiohs. ⁵ Ro menan cuahn che chahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, andahre chihco ro ley min che chendihco vo nunde, ne va che co vo castigo, ate quendi vo chahtendihco vo nunde. ⁶ Ate ley ndico me ne, chihno vederihquentiyon yahn cavo vo. Man ne, redin vo ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Rahn Pablo yahn nunde yahn ye

⁷ Andahre tihca, ate hua co cahmo vo che cava ley min che rahtendihco vo nunde. U ne, ndete che hua cava ley min ne, nde hua chidevanó cha che nunde. Nduhca vede idihya ne, a che a ndirun yahn nan ley min che chidevanó che nunde chemin. ⁸ A cava ley min che tumacadinó che ama quendihco nunde yahn vede idihya, ate quendi nduco vede idihya. Ndete hua cava ley min ne, nde hua tumacardino vo che va nunde yuhn vo. ⁹ Ro menan cuahn che nde hua devanó ley min ne, va man inó. Ate cuahn che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihco nunde, ne ama chi ndaché cava. ¹⁰ Ley min ne, a chihnde cava che tihyon yune ihyan che runecade cuahtechica ye, ne quenán inó che ndahca conán. Ate ndotenan che tihca ne, chihco ro che ama va nunde yahn, ne ama chi ndaché. ¹¹ Quenan inó che ndahca conán, ate chihncheh man u,

te hua chichá dináhn nduhca che rihquentiyon ley min. Ama chi ndaché, te cuahn dāma redín dehtenduh che riñco yudo ley min yahn.

¹² Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah. ¹³ Dín che chi ndaché, ate hua co cahma nundé yahn, te ley min ne, ndah, ne atenan che dín ne, che chihco ro che chihnga dehtenduh che dín. Andahre tihca, ate chahcotáhn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mán dín che ama chi ndaché.

¹⁴ A devano vo te ley min ne, a Dendiohs che chihco ye, ate u ne, ihyan nunde u, a ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde. ¹⁵ Nde mán hua retumacadinó nduhca che redín, te ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che hua ndah che hua renan inó. ¹⁶ Nducote redín dehtenduh che chihnga, che nde mán hua renan inó ne, retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn che rihco yudo yahn dehtenduh che chihnga. ¹⁷ Andahre hua nahn dín dehtenduh chemin chan, ate hua richá, ne redín, rendihcó nunde. ¹⁸ Tihca, te vedeyeno yahn mán ne, hua ndahca. Nahn dín dehtenduh che ndah, ate hua richá che dín. ¹⁹ Ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che chihnga che hua renan inó. ²⁰ Nducote redín deman dehtenduh che hua renan inó, rendihcó nunde ne, a ndero ndi che hua ndahca vedeyeno yáhn.

²¹ Tihca rahno rí. Cuahn

che ndedecadinó che nahn dín che ndah ne, tahque nun renda yáhn che dín dehtenduh che chihnga. ²² Andahre nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ²³ ate hua richa yáhn, te tahque nun renda yáhn che riquendí vedeyeno yahn mán, rendihcó nunde.

²⁴ ¡Ama vedín! ¿A va ihyan che co ndedevahn ye u yahn che ama quendihcó nunde ne? ²⁵ Atenan Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye u. ¡Nundihve cuahn ihyan! Nduhca che a ráhn ne, nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate hua richa yáhn, te tahque nun renda yáhn che riquendí vedeyeno yahn mán, rendihcó nunde.

8

Nduhca che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Nducote a chih Dihvo vo Jesucristo cava nunde yahn ihyan iyehnse ne, nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan, chihcoman ye che rahtendihco ye nunde, redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ihyan chahn ne, a nchahco Dendiohs nunde yahn ye, ametah co ye castigo. ² Tihca, te uvo che ritahno vo Dihvo vo ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, redin che rendo vo ihyan ra, ne ametah rahtendihco vo nunde mán, ndevahn vo yahn castigo che va che co

ihyan nunde man. ³ Nducote ama nahn cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, hua chicha vo dinahn vo ley che dirun Moisés. Ate Dendiohs ne, ndedevahn ye uvo, dechuh ye Daya ye, ndo ye nduhca ama ihyan iyehense. Ihyan min ne, andahre hua quendihco ye nunde, ate chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo. ⁴ Tihca din ye cava che, uvo che a chihcoman vo vedeyeno yahn man vo, runecade vatechico vo nduhca che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, co dinahn vo che rihquentiyon ley min.

⁵ Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, rendedecadino ye dehtenduh che chihnga. Me ihyan che vatechica ye nduhca che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendedecadino ye yahn vederihquentiyon yahn. ⁶ Ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendo ye ihyan ra, ne ndahca rahtechica ye. Ate ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo ihyan. ⁷ Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, rahcotahn ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua ri che dinahn ye. ⁸ Che tihca redin ihyan chahn ne, hua recah yune ye che ndo yan

Dendiohs nduco ye.

⁹ Ate nchuhn ne, ndete che cuaco che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, hua vatechica ne vedeyeno yahn man ne, te redinahn ne che rihquentiyon. Me duh che metah nedin yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua quenun Vaco ye. ¹⁰ Ndete che quenun Vaco ye nchuhn ne, andahre ama chendihco ne nunde, ate ndo yan ye nduco ne, nedin yahn ye nchuhn. ¹¹ Ndete che Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn, quenun nchuhn ne, numacuahn vederihquentiyon min ndedetuhche ye nchuhn nda ro yahn.

¹² Dihno, chemin che quenan cumo vo che cahcoman vo vedeyeno yahn man vo, ¹³ te ndete che cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde ne, va che co vo castigo. Ate ndete che cochahtino vo Vaco Ndah yahn Dendiohs, din che cahcoman vo vedeyeno yahn man vo ne, tuhme runecade cuahtechico vo.

¹⁴ Nducoyaco vo che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a yahn ye uvo. ¹⁵ Che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo ne, ndiyu cava che din vah vo ihyan nduhca che din vo ro menan, te cava che nedin daya ye uvo. Che rahn vo yahn Dendiohs: "Ndi, Chida nuhn" ne, ¹⁶ a man Vaco ye rete che recadino vo che daya ye uvo. ¹⁷ Me

nducote a daya ye uvo ne, ndeva ye uvo, cuahtenan vo dama nduco Dihvo vo Jesucristo vahchetero. Ndete che rechuhrihn vo man ro cuh nduhca che chuhrihn Dihvo vo ne, quenan cuma che cuahtenan vo dama nduco ye vahchetero.

¹⁸ A devano vo te che rechuhrihn vo man ro cuh ne, tah ra chemin, te ama ndahca cuahno vo cuahn che ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo vahchetero.

¹⁹ Man ro cuh ne, nducuahn che va iyehse ne, ama ndache chenani, ate nda ro che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye ne, nde nducuahn dehtenduh chemin chan ne, ama ndahca cuahno.

²⁰ Tihca, te nducuahn dehtenduh ne, a din dine Dendiohs, andahre metah nunde yahn. Ate nda ro yahn ne, ²¹ ndahco cade ye nducuahn, ne ama ndahca cuahno nduhca che cuahno ihyan yahn ye, te man ye cahcantiyon ye nducuahn.

²² A devano vo te nde meniyon ne, nducuahn che va iyehse ne, ama ndache chenani. ²³ Namin uvo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, ama ri ndache ino vo, chenani rino vo che ndedetuhche Dendiohs uvo, ndeva ye uvo.

²⁴ A ndedevahn Dendiohs uvo, ne chenani ino vo che ndeva ye uvo. Dehtenduh che a chinahn ne, ametah chenani ino vo che coman va che conahn, te a chinahn. Tihca, te nde ama ihyan ne, hua quenani ino ye che coman va che conahn dehtenduh

che a chinahn. ²⁵ Uvo ne, numacuahn vedechahtino chenani ino vo dehtenduh che coman va che conahn.

²⁶ Namin Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rinani uvo van dehtenduh che rechuhrihn vo. Andahre hua devano covah vo nduhca che redin yahn, ate rinani Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, rahn nan uvo numa dito, nde hua tuno vederendedecadino yuhn vo deh cahmo vo yahn. ²⁷ Dendiohs, ihyan min che devano ye deh che rendedecadino vo ne, renahn ye deh che rica Vaco Ndah yahn ye, te rahn nan ihyan yahn ye nduhca che nahn man ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihyan ino ye co

²⁸ A devano vo te uvo che yahino vo Dendiohs, che man ye tendahnun ye uvo ne, nducuahn che rahno ri vo ne, a cava che ndah yuhn vo.

²⁹ Tihca, te a tendahnun Dendiohs uvo, ne chihco cade ye nde ro menan che cotahno vo ihyan, cava che ama yahn vo co vo nduhca Daya ye, ihyan min che conan ye yuhn vo.

³⁰ Uvo che a tendahnun Dendiohs uvo ne, din ye che chitahno vo. Ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, ne quenani cuma che ndeva ye uvo vahchetero.

³¹ A devano cuaco vo te nducote a man Dendiohs yahino ye uvo ne, ametah duh che co cahnevi uvo tah ye. ³² Ihyan min ne, andahre ama yahino ye Daya ye, ate

chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava nducoyaco vo. Nducote tihca din ye cavo vo ne, nde tahque nun din ye dehtenduh chenahn cavo vo. ³³ Uvo che a tendahnun Dendiohs uvo ne, nde hua cochihve yahn ihyan che cuh nunde ye yuhn vo, te a man Dendiohs nedin yahn ye uvo. ³⁴ Hua cochihve yahn ihyan che cuh nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye, ne ntuche ye van tenahn ne, va ye lado tah cuaco Dendiohs, ne a ihyan min che rahn nan ye uvo. ³⁵ Ametah deh che co din che to ino Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Andahre chuhrihn vo man, andahre din tan ihyan nduco vo man, andahre nde metah che chuh vo man, andahre nde metah tino yuhn vo man, andahre cahnda yuhn vo che vato vo tah vederih man, andahre cahno ihyan uvo man, ate Dihvo vo Jesucristo ne, yahino ye uvo. ³⁶ Tihca rahno ri vo, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn ndih, rihno ihyan combiero yahn nuhn cuahn dama.

Rihno ye nuhn nduhca che rihno ye itecuche che va che cahno ye ite.

³⁷ Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino ye uvo ne, redin ye cudado uvo. ³⁸ Chemin

che a devano cuaco vo te nde huane vederih, nde huane vedevihche, nde huane angel, nde huane vaco chihnga, nde huane dehtenduh che ri, nde huane dehtenduh che va che co, ³⁹ nde huane nan yaco, nde huane nan yano, nde ama nan dehtenduh chemin chan, hua co din che to ino Dendiohs nduco vo, te ihyan min ne, yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendahnun Dendiohs ihyan naci6n yahn Israel

¹ Nduhca che ritahn6 Dihvo vo Jesucristo man, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs man ne, cuaco rahn ri nchuhn ²⁻³ te ama yah ri cava ihyan naci6n yahn man, ama rendedecadin6 cava ye man, nde tuno nahn che co dine man nan Dihvo vo Jesucristo, ndete che nduco chemin co ndevahn ihyan chahn. ⁴ Ihyan chahn ne, ndata yahn Israel ihyan, a nedin daya Dendiohs ihyan, ne numacuahn vederihquentiyon chinduco ye ihyan man, cah ye ndudo yahn ye ihyan man, chihco ye ley yahn ye tah ye man, chicuahn ye ihyan taqa ndeva ye yavenan ye man. ⁵ Ihyan chahn ne, ndata yahn ihyan ndico ihyan. A nan ndata yahn ye quendah Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dendiohs ye. ¡Ama chahte vederihquentiyon yahn ye,

ndeva vo yavenan ye cuahn dāma!

⁶ Che chi dine ama yahn ihyan chahn ne, hua co din vo nunde yahn Dendiohs, te ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuaco ne, andahre nducoyaca ye ndata yahn Israel ihyan, ate hua nducoyaca ye chitahno ye. ⁷ Andahre ndata yahn Abraham ihyan, ate hua nducoyaca ye chitahno ye nduhca che chitahno ihyan min. Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca: “Atenan van daye Isaac din cuandé ndata yehn.” ⁸ Nduco tihca ne, tumacadino vo che hua nducoyaca ihyan che ndata yahn Abraham nedin yahn Dendiohs ihyan, te atenan ihyan che a necah ye ndudo yahn ye che nedin yahn ye ihyan. ⁹ Ndudo yahn Dendiohs che cah ye Abraham ne, tuhca: “Nda ro yahn ne, din vederihno, ne Sara ne, ndaca ama daya te.”

¹⁰ A namin no tun nduh che o sahn daya ihyan ndico yuhn vo Isaac, nduco ndahtha yahn ye Rebeca. ¹¹ Sahn chahn ne, andahre nde metah cuahteyan se, andahre nde metah din se che ndah, nde huane che chihnga, ate Dendiohs ne, tendahnun ye ama cha sahn chahn, chihco ro ye che retendahnun ye ihyan che ri yeno man ye, atanochan ye. ¹² Rahn ye ri ye chaco se: “Sahn che ive me ne, conan se yahn dihno se che menan.” ¹³ Tihca chinahn nduhca che

a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Tahque din yahino Jacobo che co Esaú.”

¹⁴ Nde hua co cahma vo che hua ndahca che tihca redin Dendiohs, ¹⁵ te a ndirun nan Ndudo yahn ye che rahn ye nduco Moisés tuhca: “Conan vahino adecoduhno ihyan che ri yeno man.” ¹⁶ Nducote tihca ne, ihyan che ndevahn ye ne, ndiyu yahn ntiyon che redin ye, nde huane yahn che redin nun ino ye, te atenan che conan vahino Dendiohs ihyan. ¹⁷ Namin a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che rahn ye nduco rey yahn Egipto tuhca: “A u che te yuné che quenen rey, ne redin vederihno nan, rihco ró che ama quenan cuma vederihquentiyon, cadino ihyan numachahte iyehnse.” ¹⁸ Nduco tihca ne, a ndero ndi che duh che nahn conan vahino Dendiohs ne, renan vahino ye, ne duh che nahn din cheche ye chedave yahn ne, redin ye.

¹⁹ Co vate ihyan che rahco ye che nducote tihca ne, hua ndahca che din Dendiohs castigo ihyan nunde, te man ye redin cheche ye chedave yahn ihyan chahn. ²⁰ Ate nde ama ihyan hua co cahma nunde ye yahn Dendiohs. A Dendiohs che dendah ye ihyan iyehnse, ne nde ama ihyan hua co cahma nunde ye yahn ihyan min yahn dehtenduh che redin ye. ²¹ Ihyan che redendah ye chite yahn ne, co dendah ye che ndahchan man, co

dendah ye che ndere man, atanoca che ri yeno man ye.

²² Atihnocā Dendiohs. Co din ye adecodehno che ri yeno man ye, ne nde ama ihyan hua co cahma nunde ye yahn ye. Cuahn che nahn ye ne, co din ye castigo ihyan nunde, cahco ro ye vederihquentiyon yahn ye. Andahre quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn, ate redin chahtino ye yahn ye. ²³ Namin numacuahn vederihquentiyon yahn ye

rihco ro ye che ama chahte vedevahino yahn ye nduco ihyan che a tendahnun ye nde ro menan. Ihyan chahn ne, ndeva ye ihyan vahchetero. ²⁴ Uvo van ihyan nación yahn Israel man, van ihyan nación chenahn man ne, a tendahnun ye uvo, ²⁵ nduhca che dirun ihyan profeta Oseas tuhca:

Rahn Dendiohs: “Ihyan che hua ihyan yahn ne, nedin yahn ihyan.

Ihyan che hua din yahinó ne, din yahinó ihyan.”

²⁶ Namin rahn ye: “Ihyan nación chenahn che ndiyu ihyan yahn ne, nedin dayá ihyan,

cahma nducoyaca ihyan che ihyan chahn ne, daya Dendiohs ihyan.”

²⁷ Me ihyan nación yahn Israel ne, rahn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Andahre ama yahn ihyan nación yahn Israel nduhca che ndeh yahndute che chetave cuahn chito nuniyahn ne, neve ra ye

che ndevahn ye, ²⁸ te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco nun no din ye castigo ihyan.”

²⁹ Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, hua ndedevahn ye neve ihyan nación yuhn vo ne,

ametah nde ama vo; a chihno chih vo, nduhca che chihno chih ihyan yan Sodoma man, ihyan yan Gomorra man.

³⁰ Nducote tihca ne, a tumacadino vo che ihyan nación chenahn che nde hua yahn Dendiohs ihyan ne, nducote a chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

³¹ Me ihyan nación yahn Israel ne, renevahnecun ye ley che dirun Moisés, chenano ye che ndevahn ye, ate nducote hua dinahn ye ne, hua nedin yahn Dendiohs ihyan. ³² Hua nedin yahn ye ihyan, te ndotenan che cotahno ye ne, tahque ndah ye ne, ndedecadino ye che

dinahn ye ley min, ndevahn ye. Ate hua ndevahn ye, te va deh cuande che denda ye, ³³ nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Cuihcovan nchuhn. Dechúh ama ihyan nación yahn ne.

Ihyan min ne, nduhca ama tu che conda cah ihyan.

Ihyan che hua cotahno ye ihyan min ne, conda ye.

Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye.

10

¹ Dihnó, numacuahn che-dave yáhn ricá Dendiohs che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel. ² U ne, ráhn te ihyan chahn ne, ráhco ye te ama redinahn ye che rihquentiyon Dendiohs, ate nde hua renahn ye vederihquentiyon yahn ye. ³ Tihcá, te nducote nde hua devano ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ndo yan ye nduco ihyan, nedin yahn ye ihyan ne, rahcotahn ye yahn vederihquentiyon min, riquendi ye vededevano yahn man ye. ⁴ Dendiohs ne, rene din yahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A cava ihyan min che chihno vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés.

⁵ Moisés ne, dirun ye te ihyan che dinahn ye che rihquentiyon ley min ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

⁶ Me che nedin yahn Dendiohs ihyan che ritahno ye ne, co vate ihyan che duche rino ye, ne tuhca ráhn ye: “¿Duhra chahn vahchetero, ndihchero che min chica ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse?” ⁷ ¿Duhra chahn van tenahn, ndihchero che ntuche ihyan min?” Ama vedetundo che tihca ráhn ihyan, ⁸ te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca: “Ndudo cuaco ne, a va tah nchuhn.” Ndudo min ne, a ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo nuhn. ⁹ Cava che ndevahn

nchuhn ne, nahn che cotahno ne numacuahn che-dave yahn ne, che Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn, ne cahma ne che a ihyan min che Dihve ne, renevahnecun ne ihyan. ¹⁰ Tihca, te ihyan che numacuahn chedave yahn ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne ráhn ye che ihyan min che renevahnecun ye ne, ndevahn ye, ne rendo yan Dendiohs nduco ye, rene din yahn ye ihyan.

¹¹ Nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca: “Adecoduhno ihyan che ritahno ye ihyan min ne, hua conda ye.” ¹² Tihca, te nducoyaca ihyan, ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, a ihyan min che Dihve ye, ne yahino ye nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan, rendeva ye yavenan ye. ¹³ Namin a ndirun tuhca: “Nducoyaca ihyan che cuah ye Dihvo vo ne, ndevahn ye.” ¹⁴ Ate ndete che hua ritahno ye Dihvo vo ne, nde hua cuah ye ihyan. Ndete che hua nihnevan ye ndudo yahn ye ne, nde hua cotahno ye ihyan. Ndete che metah duh che cuahndudo ne, nde hua cahnevan ye ndudo yahn ye. ¹⁵ Ndete che hua dechuh Dendiohs ihyan che cuahndudo ye ne, nde metah duh che cuahndudo. A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “¡Ama ndah ro yuhn vo!, che renda ihyan rahndudo ye ndudo ndah

yahn Dendiohs, din che ndahca cuahtenan vo.”

¹⁶Ate hua nducoyaca ihyan redinahn ye yahn ndudo min nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Dihvé, neve ra ihyan che ritahno ye ndudo yahn ne che rahndudo nuhn.” ¹⁷ Cava che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, va che cahnevan ye ndudo yahn ye.

¹⁸Nde hua co cahma ihyan che hua chihnevan ye ndudo min, te nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca:

Ndudo yahn ye ne, a chetuhn numachahte iyehmse.
A chihnevan nducoyaca ihyan.

¹⁹Me ihyan nación yahn Israel ne, a chenahn ye ndudo min, te Moisés menan vihca dirun ye tuhca:

Rahn Dendiohs: “U ne, nedin yahn ihyan nación chenahn che rahco nchuhn che ndere ihyan ye,

dín che co ve ne man, co tan ne man.”

²⁰Nde tahque numa dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Rahn Dendiohs: “Ihyan nación chenahn che nde hua tumacah ye u ro menan ne,

cahco ró vederihquentiyon yahn van ye, ne cotahno ye u.”

²¹Me yahn ihyan nación yahn Israel ne, dirun ye ndudo che rahn Dendiohs yahn ye tuhca: “Cuahn dama riyahvé nchuhn, ate rahcotahn ne yahn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

¹Co vate ihyan che rahco ye, che a ama yune no chacondah vedame Dendiohs ihyan yahn ye, ihyan nación yahn Israel. Ate hua tuhca. A devano cuacó, te u ne, ihyan nación yahn Israel u. Abraham man, Benjamín man, che ihyan ndico yahn. ²Dendiohs ne, hua chacondah vedame ye ihyan che a tendahnun ye nde a rahn me. A devano nchuhn nduhca che covah ihyan profeta Elías, ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs. Cahn nunde ye yahn ihyan nación yahn Israel tuhca: ³“Dihvé, ihyan sih ne, a chihno chihno ye ihyan profeta yahn ne, a chihno ndahtera ye nducuah nana ta yahn ne. A deman u che ametah cahno ye, ne rinuhn ye u che cahno ye u.” ⁴Ate a devano ne nduhca che ndaconan Dendiohs yahn ye. Rahn ye: “Vate ca te ndache mil ihyan yahn che metah ndeva ye yavenan Baal che redin ihyan sih dendiohs yahn ye.” ⁵Atihnoqa man ro cuh, te yahn ihyan nación yahn Israel che tendahnun Dendiohs ihyan numacuahn vedeyahino yahn ye. ⁶Nducote yahn che yahino ye ihyan chahn che tendahnun ye ihyan ne, a ndero ndi che ndiyu cava che dinahn ihyan chahn ley che dirun Moisés. Ndete che yahn che dinahn ye ley min

che tendahnun Dendiohs ihyan ne, tuhme nde hua rendotenan ye vedeyahino yahn Dendiohs cava che ndevahn ye.

⁷ Hua nducoyaca ihyan nación yahn Israel chi ndevahn ye nduhca che ndedecadino ye. Atenan ihyan che tendahnun Dendiohs che ndevahn ye. Me ihyan chenahn ne, din cheche Dendiohs chedave yahn ye, ⁸ nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Din Dendiohs che anduhneca che a ndih chedave yahn ye.

Nde meniyon ne, rendihchero no ye, ate hua renchanan ye, rihnevan no ye, ate hua renahn ye.

⁹ Namin dirun David tuhca: Dihvé, codin ne che dehtenduh vihco che redin ihyan sih din che denda ye.

¹⁰ Cuacondah vedame ne ihyan cuahn dama, codin ne castigo ihyan.

¹¹ Co rahco ihyan che din cheche Dendiohs chedave yahn ihyan nación yahn Israel cava che ama yune no conda ye. Ate hua tihca, te che chahcotahn ihyan chahn yahn Dendiohs, chah-tendihco ye nunde ne, ndaca yune che ndevahn ihyan nación chenahn. Ndiherero ye che rendevahn ihyan nación chenahn ne, din nun ino ye, ndonun yune ye nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹² Nducote cava nunde yahn

ihyan nación yahn Israel ama ndahca chahno ihyan nación chenahn, ndevahn ye ne, nde tahque ndahca yahn ye cuahn che ndeva Dendiohs nducoyaca ihyan nación yahn Israel.

¹³ Nchuhn ihyan nación chenahn, u ne, a tendahnun Dendiohs u che co apóstol, cuahndudó ndudo yahn ye van nchuhn. Redin ntiyon yahn ye numacuahn chedave yahn, ¹⁴ te nahn che ndihchero ihyan nación yahn nduhca che rendedevahn Dendiohs nchuhn. A huane din nun ino neve ye, codama ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

¹⁵ A cava che chacondah vedame Dendiohs ihyan nación yahn Israel che ndahca chahno ihyan nación chenahn, ndo van Dendiohs nduco ye. Che ndeva ye nducoyaca ihyan nación yahn Israel ne, nde tahque ndahca yahn ihyan nación chenahn, anduhneca ndete che a ndih ye, ne ntuche ye van tenahn.

¹⁶ Cuahn che renevahnecun Dendiohs ama vedino ne, renevahnecun ye nducuahn. Atihnocano tun ihyan ndico che chihco ndata ye ihyan nación yahn Israel. Nducote a ndeva Dendiohs ihyan chahn ne, namin ndeva ye nducoyaca ndata yahn ye.

¹⁷ Che chacondah vedame Dendiohs ama yahn ihyan nación yahn Israel ne, anduhneca ndete che chindudo ye dune ama yahn olivo

ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan nación chenahn ne, anduhneca ndete che chetah ye dune yahn olivo chano, ndahco menun ye nan che chica ye dune yahn olivo ndah me, cava che a nan duto yahn olivo ndah me cuhnde cue yahn. ¹⁸ Ate hua din yade nchuhn cava chemin. Cuenecahco ne te a ihyan ndico yahn ihyan chahn che tihyon yune ye nchuhn che chitahno ne, ndeva Dendiohs nchuhn.

¹⁹ Co rahco nchuhn te yahn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chahn che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, chacondah vedame ye ihyan. ²⁰ Cuaco che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, ate hua din yade ne cava chemin. Tahque ndah ne, cuihco ne cudado. Cuenecahco ne te a yahn che hua chitahno ihyan chahn che chacondah vedame Dendiohs ihyan. Namin cuacondah vedame ye nchuhn, ndete che cuahcotahn ne yahn ye. ²¹ Tihca, te nducote chacondah vedame Dendiohs ihyan chahn, andahre ihyan yahn ye, nde tahque nun cuacondah vedame ye nchuhn, ndete che cuahcotahn ne yahn ye. ²² Condiheche nchuhn. Dendiohs ne, nduhca che ndah ye ne, tihca cahnda ye. Chi tan ye nduco ihyan chahn che chahcotahn ye yahn ye, ne din yahino ye nchuhn che dinahn ne yahn ye. Ndete che quendi ne dinahn ne yahn ye ne, quendi ye din

yahino ye nchuhn. Ndete che hua ne, namin cuacondah vedame ye nchuhn. ²³ Ihyan chahn ne, ndete che nto ino ye che chahcotahn ye, ndaconan cotahno ye ne, ndeva Dendiohs ihyan, te quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeva ye ihyan. ²⁴ Tihca, te nducote ndeva Dendiohs nchuhn, andahre hua ihyan yahn ye nchuhn, nde tahque nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyaca ihyan nación yahn Israel

²⁵ Dihno, cava che hua din yade ne, duche rino ne ihyan nación yahn Israel ne, te cuandé nchuhn ama ndudo che nde hua devano ihyan ro menan. Ihyan chahn ne, yahn ye din cheche Dendiohs chedave yahn ye, nde conan cotahno ihyan nación chenahn che a va cade che cotahno ye. ²⁶ Cuihno min ne, ndedevahn Dendiohs nducoyaca ihyan nación yahn Israel nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Nchuhn ihyan nación yahn Israel, ndata yahn Jacobo, tendahnun ama ihyan nación yahn ne, ndedevahn ye nchuhn, din ye che nto ino ne nunde yahn ne.

²⁷ Tuhme nchahco nunde yahn ne, conahn trato che a chihco cade nduco ne.

²⁸ Ihyan nación yahn Israel ne, hua dinahn ye

vederihquentiyon yahn Dendiohs, चाहcotahn ye yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nduco chemin ne, ndāca yune che ndevahn ihyan nación chenahn. Ate Dendiohs ne, a tendahnun ye ihyan ndico yahn ihyan chahn, ne chemin che yahino ca ye ihyan. ²⁹ Tihcā, te Dendiohs ne, nducuah che rihco cāde ye ne, redinah ye. Vederihquentiyon che rechā ye ihyan ne, hua renevi ye. Ihyan che renevin yahn ye ne, hua racondāh vedame ye ihyan. ³⁰ Nchuhn ihyan nación chenahn ne, चाहcotahn ne yahn Dendiohs ro menān, ate mān ne, quenān vahino ye nchuhn yahn che rahcotahn ihyan nación yahn Israel yahn ye. ³¹ Rahcotahn ye yahn Dendiohs mān ro cuh, ate nduhcā che quenān vahino Dendiohs nchuhn ne, namin conan vahino ye ihyan chahn. ³² Tihcā, te Dendiohs ne, din cheche ye chedave yahn nducoyāca ihyan iyehse, cāva che cuahtendihco nducoyāca ye nunde, ndāca yune che conan vahino ye ihyan.

³³ ¡Ama devano Dendiohs! ¡Ama ndahcā vederendecadino yahn ye! ¡Nde hua renan retumacadino vo nducuah che rihco cāde ye mān, che redin ye mān! ³⁴ Nde ama ihyan hua retumacadino ye che rendecadino Dendiohs. Nde ama ihyan hua tuno vededevano yahn ye. ¿Dehra che cacuah ye Dendiohs? ³⁵ Nde ama ihyan ametah

dehva yahn ye che cah ye Dendiohs. Ndiyu che quendihco Dendiohs yahn ihyan che redin ye che ndah nduco ye, te che renan vahino ye ihyan. ³⁶ Tihcā, te nducuah dehtenduh che va ne, a yahn Dendiohs, a mān ye dendah ye. Ndeva vo yavenān ye cuah dāma. Tihcā co.

12

Nduhca che va che cuahtechica ihyan cheritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihnó, nducote quenān vahino Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne, ricā nchuhn che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndahco ne chedave yahn ne tah ye nduhcā ama vedino ndah che conan ino ye. ² Hua quendi nchuhn vedeyeno yahn mān ne. Tahque ndah ne ne, condahcorun ne vederendecadino yahn ne cāva che runecāde cuahtechica ne nduhcā che nahn Dendiohs.

³ Nducote yahino Dendiohs u, te ye vederihquentiyon u ne, riyahvé nchuhn che hua ndedecadino ne che ama devano ne, chuhnan ne vederihquentiyon che chenān cuma ne. Tahque ndah ne, runecāde ndedecadino ne, ne codin chahtino ne Dendiohs, codinah ne tunoca vederihquentiyon che nte ye queri ama ne. ⁴ Ihyan ne, tah ye mān, cah ye mān, ndutinān ye mān ne, a vih vih ntiyon che redin queri ama. ⁵ Atihnocā uvo. Andahre ama yahn uvo che ritahno

vo Dihvo vo Jesucristo, ate ama cuan no ndi vo nduco vih. Ate va te va ntiyon che redin queri ama vo man, rendotenan vo vih man.

6 Dendiohs ne, te ye ama ama nan vederihquentiyon queri ama vo, ne nahn che runecade dinahn vo. Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne, cuahndudo ye anduhneva che cah Dendiohs, hua tihdenan ye che cahma ye. 7 Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chete yaco ne, runecade dinahn ye. Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, runecade cacuahn ye. 8 Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che yahve ye ihyan chenahn ne, yahve ye ihyan nduco ndah. Me ihyan che cah ye vedino ne, cah ye numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan che ndinan ye chete yaco ne, cahcantiyon ye nduco cudado. Me ihyan che din ye vedevahino ne, din ye numacuahn chedave yahn ye.

9 Cuahtenan cuma nchuhn vedevahino numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne dehtenduh che chihnga; codin ne che ndah. 10 Codin ne cuande anduhneca ndete che dihno ne vih. Codin yahino ne vih, cuenevahnecon ne vih.

11 Codin ne ntiyon yahn Di-

hvo vo Jesucristo numa ino ne, hua din dahnde ne.

12 Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che chuhrihn ne. Covah ne cuahn dama.

13 Cuenan ne dihno vo che va vederetahn yahn ye. Cuenevahnecon ne ihyan che nda ye ndevaco ne.

14 Ihyan che redin tan ye nduco ne ne, ndotenan che cahva ne nduco ye ne, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ye.

15 Cuinduco ne ihyan che yeno ye man, ihyan che ri ndache ye man, cuenevahnecon ne chedave yahn ye.

16 Ndahca cuahtenan ne nduco vih. Co dama ne nduco ihyan che necun ye. Hua din yade ne man, hua din cun ne man.

17 Hua dama co ne nduco ihyan che redin tan ye nduco ne. Runecade cuahtenan ne nan nducoyaca ihyan. 18 Cuihco nchuhn cudado nan nducuahn, cava che hua ndaca yune che co tan ihyan nduco ne. 19 Dihno che yahino nchuhn, hua cuahtenan ino ne vedetan nduco vih. Tahque ndah ne ne, condahco ne tah Dendiohs cava che techecade ye, te a ihyan min che va che techecade ye nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye: "U quenán cumá che dín castigo ihyan nunde. U ndahco menún yahn ye." 20 Namin a ndirun: "Hua cuahtenan ino nchuhn vedetan nduco

ihyan che redin t̄an ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne, c̄ah ne che cheh ye, ndete che yaça ye ne, c̄ah ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din ne che co cuihnān ye, ne nto ino ye.”²¹ Hua cuahneccun ne che denda ne, din vedetan̄ yahn ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah c̄ava che hua denda ne.

13

¹ Nducoyaça nchuhn ne, codinahn ne yahn ihyan ndinān mān, intiyahn yahn yān vaço ne mān, te nducoyaça intiyahn ne, a Dendiohs nec̄ah ye vederihquentiyon ihyan, chaconahn ye ihyan nān ntiyon. ² Chemin che ihyan che cuahcotahn ye yahn intiyahn ne, va che co ye castigo, te nde yahn Dendiohs rahcotahn ye, yahn che ihyan min raconahn ye ihyan chahn nān ntiyon. ³ Ihyan che runecađe vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vāh ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vāh ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecađe cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne, ⁴ te raconahn Dendiohs ihyan nān ntiyon c̄ava che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotahn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cūaco, din vāh ne ihyan, te a mān Dendiohs c̄ah ye vederihquentiyon ihyan, c̄ava che din ye castigo

ihyan che chendihco ye nunde. ⁵ Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vāh vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihc̄a nahn Dendiohs. ⁶ Nducote renevahneccun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne cađe iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihc̄a, te a mān Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nān ntiyon, ne a min chenah ye ro ro.

⁷ Nducoyaça intiyahn che caça ye cađe iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyaça ihyan ndinān mān, intiyahn mān ne, cuenevahneccun ne ihyan mān, codin yahino ne ihyan mān. ⁸ Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyaça ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ⁹ che ndirun tuhcā: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo damān nān vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyaça ihyan nduhc̄a che yahine man di.” ¹⁰ Ihyan che yahino ye ihyan chenān ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹¹ Avane ne, a devano nchuhn te c̄ahnda ro che vato vo. Cuahteyan̄ ne, te a

cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo. ¹² A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihnga. Nahn che cuahteyan vo nduhca sandado che a vateyan se, nda se dehtenduh che ndedevahn nduco se sahn. ¹³ Nahn che ama runecade cuahtechico vo nduhca che rahtechica ihyan che renahn ye. Hua cocoh vo man, hua cuahto vo vihco vedecoh man, hua ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde man, hua cuahte canda vo man, hua din ve vo yahn vih man. ¹⁴ Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye.

14

Hua ndahca che ndahchenan vo vih

¹ Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuenevahnecon ne ihyan. Hua cuhma chende ne nduco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua dama renahn ne nduco vih. ² Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu nunde che cheh ye nducuahn nan dehtenduh. Namin vate dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rahco ye che cuahtendihco ye nunde ndete che cheh ye yute. ³ Dihno vo che hua dehve

rahco ye, reh ye nducuahn nan dehtenduh ne, hua ndahca che ndahchenan ye dihno vo che vahino ye cheh ye yute. Namin dihno vo che hua reh ye yute ne, hua ndahca che ndahchenan ye dihno vo che reh ye nducuahn nan dehtenduh, te a nedin yahn Dendiohs ihyan chahn. ⁴ Hua ndahca che cuh nunde ne yahn mozo yahn tama ihyan, te ndete che ndahca quenan mozo me nduco dihve ye, o hua ne, chemin ne, a man dihve ye rano cuande yahn ye. A namin no tun ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te a man Dihvo vo nda cuande yahn ye ihyan.

⁵ Namin vate dihno vo che ndihco vih ye ro che tahque renevahnecon ye. Vate tun dihno vo che rahn ye che a dama no nducuahn ro. Queri ama ihyan ne, va che ndedecadino ndah ye cha che ndahca din ye cava che cuhndeman ino ye nan Dendiohs. ⁶ Ihyan che renevahnecon ye ama ro ne, rendeva ye yavenan Dihvo vo Jesucristo. Atihnoca ihyan chenahn, te andahre hua renevahnecon ye ro min ne, ate namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo. A namin no tun ihyan che hua vahino ye reh ye nducuahn nan dehtenduh, te nducote renecah ye nundihve cuahn Dendiohs cava ne, rendeva ye yavenan Dihvo vo. Atihnoca ihyan che rahco ye che hua ndahca che cheh ye ama

o nan dehtenduh, te nducote renecah ye nundihve cuahn Dendiohs cava dehtenduh che reh ye ne, namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo.

⁷ Ndiyu chenahn man vo che vato vo, nde huane chenahn man vo che coh vo.

⁸ Che vato vo ne, a Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon ye uvo, ne che coh vo ne, a ihyan min che ndeva ye uvo. Chemin che a vato vo, o coh vo, a yahn ye uvo, ⁹ te a chih ye, ne ndaconan ntuche ye cava che co yahn ye nducoyaco vo, a chenduche vo, o a ndih vo.

¹⁰ Hua ndahca che cua cuando vo dihno vo, ndahchenan vo ihyan, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che techecade ye yahn nducoyaco vo, ¹¹ nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Rahn Dihvo vo Dendiohs:
 “Numacuahn vederihquentiyon yahn rahn ri nchuhn te va che nevah necun nducoyaca ihyan u,

ndeva ye yavenan.”

¹² Nduco tihca ne, a devano vo che queri ama vo ne, va che necah cuando vo Dendiohs yahn dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndache dihno vo

¹³ Nducote a Dendiohs nda cuande yahn ye uvo ne, hua redin yahn che quendi vo cahma nunde vo yahn vih. Tahque ndah vo, ndedecadino vo, te hua

ndahca che cava dehtenduh che redin vo, ndaca yune che co ndache dihno vo, cuahtendihco ye nunde.

¹⁴ Nduhca che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuacó te ametah nde ama nan dehtenduh che reh ihyan che din che cuahtendihco ye nunde. Ate ndete che vate ihyan che vahino ye cheh ye ama o nan dehtenduh ne, tahque ndah hua cheh ye, te ndete che cheh ye ne, chihnga co ino ye, ne nduco chemin condihco ye nunde.

¹⁵ Ndete che cava dehtenduh che reh nchuhn rendaca yune che to ino dihno ne ne, rihco ro ne che hua chenana cuma ne vedeyahino. Cuihco ne cudado nan nducuahn che reh ne. Hua ndahca che cava chemin ndaca yune che to ino dihno ne, condihco ye nunde, te namin cava ihyan min che chih Dihvo vo Jesucristo. ¹⁶ Cuihcoman ne queri ama dehtenduh che redin ne, andahre devano ne che ndah, ndete che cava chemin che ndaca yune che chihnga co ino ihyan chenahn. ¹⁷ Tihca,

te che nguahco yuhn vo nan Dendiohs ne, ndiyu yahn dehtenduh che reh vo man, rih vo man. Che tahque nahn ye ne, che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, runecade cuahtenan vo man, ndahca cuahtenan vo nduco vih man, cuahtenan cumo vo vedeyeno man. ¹⁸ Nducoyaco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nahn ye che tihca dinahn vo. Ndete che

tiḥḥa dinahn vo ne, nedin yahn Dendiohs uvo maṇ, nevahneḥun nducoyaḥa iḥyan uvo maṇ.

¹⁹ Din vo cuande, ne din nun ino vo ḥava che ndaḥḥa cuahtenan vo nduco viḥ maṇ, conan viḥ vo maṇ, cotahno vo numa ino vo Dihvo vo Jesucristo maṇ.

²⁰ Cuiḥco nchuhn cuḍaḍo ṇaṇ nducuahn che reh ne, ḥava che hua ndaḥa yune che to ino diḥno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Cuaco che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendiḥco vo nunde. Ate nahn che ḥaḥco vo cuḍaḍo che hua ḥava chemin to ino diḥno vo, te ndete che tiḥḥa ne, cuahtendiḥco vo nunde.

²¹ Ama nunde ndete che yahn che reh vo yute, o rih vo vino, o redin vo tama ṇaṇ dehtenduh, ndaḥa yune che co ndaḥe diḥno vo, to ino ye. ²² Uvo che devano cuaco vo che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendiḥco vo nunde ne, hua nahn che cuacotuhn vo ndudo yahn chemin vaṇ diḥno vo chenahn, te denaṇ chihṅa co ino ye. Nahn che maṇ no vo devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano ye.

¹ Ama ndah ro yahn iḥyan che a devano cuaco ye che hua rahtendiḥco ye nunde ḥava dehtenduh che reh ye!

²³ Me iḥyan che ritahno ye che hua ndaḥḥa che cheh ye ama ṇaṇ dehtenduh, ne reh ye ne, rahtendiḥco ye nunde yahn che maṇ ye chihṅa ri ino ye. Tiḥḥa, te nducuahn dehtenduh che redin vo

che o rendedecadino vo ne, rahtendiḥco vo nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedeḥahtino ḥava iḥyan chenahn

¹ Uvo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che diḥno vo yahn diḥno vo che ametah conahn ndah ye, te hua ndaḥḥa che diḥno vo dehtenduh che ri yeno maṇ vo, ndete che ḥava chemin co raṇ ye. ² Queri ama vo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che diḥno vo nducuahn ḥava che ndah yahn diḥno vo che hua ndah renahn ye, nahn che conan vo iḥyan ḥava che conahn ndah ye. ³ Tiḥḥa,

te Dihvo vo Jesucristo ne, hua nuḥn ye che ndah yahn maṇ ye, nduḥḥa che a ndirun ṇaṇ Ndudo yahn Dendiohs tuḥḥa: “Vedetān yahn iḥyan che hua ri rendiḥche ye ndiḥ ne, andahre ndiyu ḥava che ndah yahn maṇ, ate u nṭuma chihvé nducuahn.”

⁴ Nducuahn che a ndirun ṇaṇ Ndudo yahn Dendiohs nde a raḥn me ne, a ndirun ḥava che coḥahtino vo Dihvo vo Jesucristo, necaḥ vaṇ vo che-dave yuhn vo, ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.

⁵⁻⁶ Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, iḥyan min che redin ye che rahtenan cumo vo vedeḥahtino, renecaḥ vaṇ ye chedave yuhn vo ne, diḥno ye che ndaḥḥa cuahtenan nchuhn nduco viḥ, nduḥḥa che nahn Dihvo vo, ḥava che

dama ndeva nducoyāco vo yavenān ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan nación chenāhn

⁷ Nduhca che nevahneccun Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, tihca cuenevahneccun ama tama ne vih, cava che cua cuande ihyan chenāhn che tihca redin ne, ne ndeva ye yavenān Dendiohs.

⁸ Cuenecahco nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye che cah ye ihyan ndico yahn ihyan chahn. ⁹ Namin tihyon yune ye ihyan nación chenāhn che ndeva ye yavenān Dendiohs yahn che quenān vahino ye ihyan. Nducote Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenāhn man ne, a ndero ndi che nahān che nevahneccun ihyan chahn vih. A devano vo te ihyan nación chenāhn ne, va che co cuande ye van ihyan yahn Dendiohs, te chemin ne, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Ndevā yavenān ne van ihyan nación chenāhn,

catā himno, ndonān ndih.

¹⁰ Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenāhn, cuando dama ne nduco ihyan yahn Dendiohs, cuende va ne nduco vih yavenān ye.

¹¹ Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenāhn, cuende va nducoyāca ne yavenān Dihvo vo Dendiohs.

¹² Namin dirun ihyan profeta Isaías:

Nan ndata yahn Isaí quendāh ama ihyan che cahcantiyon ye nación chenāhn,

cochahtino ihyan chahn ihyan.

¹³ Dendiohs, ihyan min che redin ye che chenān ino vo ihyan ne, din ye che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, co yeno ne, ne ndahca cuahtenan ne, cava che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye cochahtino ne ihyan.

¹⁴ Dihno, retumacadinó te ama ndah ihyan nchuhn man, ama chenān cuma ne vededevano man, nde devano cacuahn ne vih.

¹⁵ Andahre tihca ne, dirun yahn ne cava che ntihyon yan yahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde ama dito yahvé nchuhn yahn ama o nan. Tihca din, te numacuahn vedeyahino tendāhnun Dendiohs u,

¹⁶ che din ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan nación chenāhn, cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cava che cotahno ihyan chahn, ne ndeva ye ihyan, cahco vih Vaco Ndah yahn ye ihyan.

¹⁷ Ama yenó che ama ndahca rinahn ntiyon yahn Dendiohs che redin, yahn che rinān Dihvo vo Jesucristo u.

¹⁸ Nde hua cahquinó cahmā

che a mán che redín ntiyon min, te a Dihvo vo Jesucristo che redin ye. A ihyan min che redin ye che rinahn ntiyon che redín, ritahno ihyan nación chenahn. Nan nducuah che rahndudó mán, che redín mán ne, a mán ye rethiyon yune ye u. A yahn chemin no che te cuandé nchuhn. ¹⁹ A ihyan min che redin ye vederihno mán, redin ye che quenan cumá vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mán. Chemin che numachahte, nde yan Jerusalén, nde yahn yahn Ilírico, chacotúhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ²⁰ Nduco tihca ne, din nun inó che quechicá rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan che ametah cahnevan ye nde ama yune, cava che hua condá mendáhn, cuahndudó nan che a nedin tama ca ihyan ntiyon. ²¹ Tihca dín, cava che conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Ihyan che hua devano ye ne,
cahnevan ye ndudo
yahn ihyan min che
a va cade che dechuh
Dendiohs, ne conahn
ye.

*Pablo ne, nahn cahnye yan
Roma*

²² Nducote rahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan che metah cahnevan ye ne, chemin che nde meniyan ametah co chí quendihcheró nchuhn.

²³ Ate nducote ama chacotúhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte yahn cuahnguh mán, nducote a ama ndeh nduyo nahn chí quendihcheró nchuhn mán ne, ²⁴ chemin che quenan inó che conán neve ro nduco nchuhn yan vaco ne, ne cuahn che cahn yahn yahn España ne, conan ne u, ndaca che chuhnún yune. ²⁵⁻²⁶ Numanahn min ne, cahn yan Jerusalén, te dihno vo che vate ye yahn yahn Macedonia mán, Acaya mán ne, a nedin dama ye ama vedino cava dihno vo che metah dehva yahn ye che vate ye yan min, ne va che ngú yahn ye. ²⁷ Dihno vo ihyan nación chenahn chahn ne, ama yeno ye, din dama ye vedino min. Tihca redin yahn che din ye, te a cava ihyan nación yahn Israel che ndaca yune che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye, ne ndahca che conan ye ihyan chevah van ihyan nación yahn Israel che vate ye yan Jerusalén. ²⁸ Cuahn che a dináhn ntiyon min, necáh vedino me tah ihyan chahn ne, va che chuh yan vaco nchuhn, cahn yahn yahn España. ²⁹ A devano cuacó te cuahn che ndá tan ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo yahn ye, ne ama cochihve yahn ne.

³⁰ Dihno, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mán, nu-

macuahn vedeyahino yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs man, ricá nchuhn che conan ne u, covah ne numa ino ne, ³¹ cava che ndedevahn Dendiohs u tah ihyan che hua ritahno ye che vate ye estado yahn Judea. Namin cava che, dihno vo che vate ye yan Jerusalén ne, nevahnecon ye vedino che quendá. ³² Namin cava che cuahnecon ye che numacuahn vedeyeno ndá yan vaco ne, necah yan ne chedave yáhn. ³³ Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndahca rahtenan vo, conduco ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

16

Renecah Pablo Dendiohs dihno vo

¹ Ricá nchuhn cava cahvo vo Febe, ihyan min che ndi cuande ye van intiyahn yaco che vate ye yan Cencrea, ² che nevahnecon ne ihyan nduhca che nahn Dihvo vo Jesucristo che nevahnecon vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan nan adecodehno vederetahn yahn ye che va, te man ye ne, ndinan ye ama yahn ihyan. Namin chinan ye u.

³ Che cuande yáhn ne, cuenecah ne Dendiohs Aquila nduco ihyan ndahta yahn ye Priscila. Ihyan chahn ne, combiero yáhn nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ⁴ nde chihco mendahn ye ihyan cava che ndedevahn ye u. U man, nducoyaca dihno vo nación

chenahn man ne, renecah nuhn nundihve cuahn ihyan chahn. ⁵ Namin cuenecah ne Dendiohs nducoyaca dihno vo che rendo dama ye ndevaco ihyan chahn, rendeva ye yavenan Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs Epeneto, amigo yáhn che yahinó. Ihyan min che menan ndita chitahno ye Dihvo vo Jesucristo van ihyan che vate ye yahn yahn Acaya. ⁶ Namin cuenecah ne Dendiohs María, ihyan min che ama nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo van nchuhn. ⁷ Namin cuenecah ne Dendiohs ihyan yáhn, Andrónico man, Junias man, ihyan chahn che dama chahtenun ye vacoyahn nducó. Ihyan chahn ne, tahque menan chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u, ne van ihyan apóstol ne, ama yahinó dihno vo ihyan.

⁸ Namin cuenecah ne Dendiohs dihno vo Amplias che yahinó ihyan. ⁹ Namin cuenecah ne Dendiohs Urbano, ihyan min che nduco ye rinan ye nuhn nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs Estaquis che yahinó ihyan. ¹⁰ Namin cuenecah ne Dendiohs Apeles, ihyan min che ndiquendah ndah ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs ihyan ndevaco Aristóbulo. ¹¹ Namin cuenecah ne Dendiohs Herodión, ihyan yan vacó. Namin cuenecah ne Den-

diohs ihyan ndevaco Narciso che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¹² Namin cuenecah ne Dendiohs Trifena man, Trifosa man, ihyan chahn che namin redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecah ne Dendiohs cahvo vo Pérsida che yahino vo ihyan. Ihyan min ne, ama nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo. ¹³ Namin cuenecah ne Dendiohs dihno vo Rufo che ama ndah redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecah ne Dendiohs chaco ye, ihyan min che rihnó ihyan nduhca chacó. ¹⁴ Cuenecah ne Dendiohs Asíncrito man, Flegonte man, Hermas man, Patrobas man, Hermes man, dihno vo chenahn che nduco ye ihyan chahn man. ¹⁵ Namin cuenecah ne Dendiohs Filólogo man, Julia man, Nereo nduco cahve ye man, Olimpas man, dihno vo chenahn che nduco ye ihyan chahn man.

¹⁶ Nduco vedino vedene-cun cuenecah ne Dendiohs vih che cuande yahn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nducuah yan.

¹⁷ Dihno, ricá nchuhn che cahco ne cudado ihyan che redin ye che ndeh cuan ri dihno vo man, che redin ye che rahtendihco ye nunde man, te rahcotahn ihyan chahn yahn Ndudo yahn Dendiohs che a chahn nchuhn. Cuihcoman ne ihyan chahn, ¹⁸ te ndotenan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, riquendi ye vedeyeno yahn

man ye, rihncheh ye ihyan che necun ye nduco ndudo yade. ¹⁹ Yenó cava nchuhn, te ama va ndudo yahn ne che redinahn ne vederihquenti-yon yahn Dendiohs. Nahn che cuahteyan ne cava che din ne dehtenduh che ndah, ne cahcoman ne dehtenduh che hua ndah. ²⁰ Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndahca rahtenan vo ne, nun din ye che ndahco ndiya nchuhn vederihquenti-yon yahn chundah. Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn.

²¹ Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Timoteo, sahn min che rinduco se u nan ntiyon yahn Dendiohs. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn ihyan yahn, Lucio man, Jasón man, Sosípater man.

²² U Tercio, che dirún caca cuh che cuande yahn Pablo ne, namin nté Dendiohs nchuhn numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo.

²³ Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Gayo, ihyan min che renevahne-cun ye u nduco nducoyaca dihno vo ndevaco ye. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn Erasto, tesorero yahn yan. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo Cuarto.

²⁴ Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

Ndeva Pablo yavenan Dendiohs

²⁵ Man ne, ndeva nducoyaco vo yavenan

Dendiohs, ihyan min che co din ye che cotahno nchuhn numa ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudó. Ndudo ndah min ne, hua devano ihyan a rahn me, ²⁶ te Dendiohs che va ye cuahn dama, chihquentiyon ye ihyan profeta che dirun ye nde a rahn me, ne cade cah ye, checadino nducoyaca ihyan iyehanse cava che cotahno ye.

²⁷ Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dama ndeva vo yavenan ama no Dendiohs, ihyan min che ama devano ye. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO MENAN, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN CORINTO

¹ U Pablo, che tendahnun Dendiohs u che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, nduco dihno vo Sóstenes, ² dirun nuhn caça cuh, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, vate ne yan Corinto. A tendahnun Dendiohs nchuhn che co ne ihyan ndah yahn ye, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Numachahte iyehñse ne, a tendahnun ye uvo man, nducoyaca dihno vo man, che rendeva vo nduco ye yavenan Dihvo vo Jesucristo. ³ Chida vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Yahino Dendiohs ihyan yahn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo

⁴ Cuahn dama reneçah nundihve cuahn Dendiohs çava nchuhn yahn che yahino ye nchuhn che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁵ Yahino ye nchuhn, ne te ndahva ye vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo yahn ye man, vedevano che chenan cuma

ne man. ⁶ Tihça chinahn nduco ne, te a chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁷ Nchuhn nduco nducoyaca ihyan yahn Dendiohs, quendihconahn te ye vederihquentiyon yahn ye nchuhn. A chenan rino ne ro che ndaconan nda tun Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Dendiohs ne, din ye che cochahtino ne, quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, hua cuahtendihco ne nunde nde ro che ndaconan nda tun ye. ⁹ Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne man ye tendahnun ye nchuhn çava che cotahno ne Daya ye Jesucristo, ihyan min che Dihvo vo.

Ihyan che rendo dama ye yaco ne, o ino cuan ndi ye

¹⁰ Dihno, nducote renevah-necun nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ri nchuhn che ndo yan ne nduco vih, ama cuan co no ne man, ama no vederendedecadino cuahtenan cuma ne man. ¹¹ Dihno, nahn che tihça din nchuhn, te rahn ihyan ndevaco cahvo vo Cloé ri ye u che vate çanda ne nduco vih yahn che a vih rahn ama, a vih rahn tama ne. ¹² Nahn ne ne, rahn ne che riquendi ne ndudo che ricuahn Pablo, nahn ne ne, che ricuahn Apolos, nahn ne ne, che ricuahn Pedro, nahn ne ne, che chicuahn Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Ama vedetundo che tihça redin ne. Dihvo vo Jesucristo ne, ama no ye. Ndiyu Pablo che quenan yah ye nan cruz çava

che ndedevahn ye nchuhn. Ndiyu Pablo cah nchuhn cuahn che chedenune ne. ¹⁴ Nundihve cuahn Dendiohs che neve ra nchuhn, chehdenuné nchuhn. Atenan Crispo man, Gayo man, chehdenuné sahn. ¹⁵ Nde hua co cahma ne che u cah ne cuahn che chedenune ne. ¹⁶ Namin chehdenuné ihyan ndevaco Estéfanas. Co atenan ihyan chahn no che chehdenuné, ¹⁷ te dechuh Dihvo vo Jesucristo u, ndiyu che cuehdenuné ihyan, ate che cuahndudó ndudo ndah yahn ye. Rahndudó ndudo min numa cuaco. Hua retihdenan vededevano yahn man, cava che tihca ne, codevano ndah ihyan nduhca che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan yah ye nan cruz.

Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs man, vededevano yahn ye man

¹⁸ Ihyan che va che conda ye, din nunde yahn ye ne, rahco ye te ama vedetundo che ritahno vo che yahn che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan yah ye nan cruz, co ndevahn vo. Ate uvo che ndedevahn Dendiohs uvo ne, a devano vo te chemin ne, ama vederihquentiyon chahte yahn ye, ¹⁹ nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Cahco ró che hua richihve vederendedecadino yahn ihyan,
decuihnó vededevano yahn ye.

²⁰ Anduhneca ndete che hua richihve ndudo yahn sahn devano man, sahn che nda cuande se dehtenduh che ri iyehse cuh man, te Dendiohs ne, a chihco ro ye che vededevano yahn se ne, ama vedetundo. ²¹ Tihca din ye, te numacuahn vededevano yahn ye chihco cade ye che ihyan iyehse ne, hua tuno vededevano yahn man ye che cotahno ye ihyan. Tahque ndah ne, chihco cade ye che, nduco ndudo yahn man ye che rahndudo vo, ndedevahn ye ihyan yahn ye, andahre rahco ihyan chenahn te chemin ne, ama vedetundo.

²² Ihyan nación yahn Israel ne, dinoca nahn ndihchero ye vederihno cava che cotahno ye. Ihyan nación chenahn ne, atenan vededevano che dama nduco vededevano yahn man ye ritahno ye. ²³ Ate uvo, ihyan yahn Dendiohs ne, rahndudo vo che, cava che ndevahn ihyan ne, va che cotahno ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yah ye nan cruz. Ihyan nación yahn Israel ne, rahcotahn ye yahn ndudo min, rahtendihco ye nunde. Ihyan nación chenahn ne, rahco ye te ndudo min ne, ama vedetundo. ²⁴ Uvo che a tendahnun Dendiohs van ihyan nación yahn Israel man, van ihyan nación chenahn man ne, a devano vo che ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a vederihquentiyon yahn Dendiohs

man, vededevano yahn ye man. ²⁵ Vededevano yahn Dendiohs man, vederihquentiyon yahn ye man ne, tahque chahte che co nducuahñ vededevano yahn ihyan iyehñse, andahre rahco ye te ama vedetundo, nde hua richihve. ²⁶ Dihno, cuenecahco ne nduhchan ihyan ne ro menan. Atenan neve ne che ihyan devano ne van combiero yahn ne man, neve ne che chenacuma ne vederihquentiyon man, neve ne che ndata yahn ihyan nahn man, ²⁷ ate a tendahnun Dendiohs nchuhn. Ihyan iyehñse ne, rahco ye che tundo ne man, che hua rignonun chihve ne man, ate a tendahnun Dendiohs nchuhn cava che ndahco ndiya ye vededevano yahn ihyan chahn man, vederihquentiyon yahn ye man. ²⁸ Yade ihyan chahn, ne rahco ye che ndere ihyan nchuhn, nde hua redin cuande ye nchuhn. Ate a tendahnun Dendiohs nchuhn, chihco ro ye che nde hua richihve vederendedecadino yahn ihyan chahn. ²⁹ Tihca din ye cava che nde ama ihyan, hua co din yade ye. ³⁰ A Dendiohs che din ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A cava ihyan min che din ye che chenacuma vo vededevano man, nchahco ye nunde yuhn vo man, nedin yahn ye uvo man, ndedevahn ye uvo man. ³¹ Che nahn ne, che dinahn ihyan nduhca che a ndirun nan Ndudo

yahn Dendiohs tuhca: "Hua ndahca che ndeva man ihyan yavenan ye. Tahque ndah ne, ndeva ye yavenan Dihvo vo Dendiohs."

2

Ndudo yahn che quenan yah Dihvo vo Jesucristo nan cruz

¹ Dihno, cuahn che nda cahndudo ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne ne, hua din yade, te cahndudo numacuahn vedeneñcun. ² Chihco cudado che cahndudo deman ndudo yahn che quenan yah Dihvo vo Jesucristo nan cruz, ndedevahn ye uvo. ³ Numacuahn ro che quenán yan vaco nchuhn ne, quechica numacuahn vedino vedeneñcun. Ama vahino man, ama ndedecadinó man, yahn ntiyon cahnda che quenán. ⁴ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, nté man, cahndudo man, van nchuhn. Nde tah hua chihchetahn vededevano yahn man, ⁵ cava che a vederihquentiyon yahn Dendiohs din che cotahno ne, ndiyu vededevano yahn man.

Redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che renahn vo vederihquentiyon yahn ye

⁶ Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs van nchuhn che a renahn ndah ne man, van ihyan chenhñ man ne, hua rahndudo nuhn vededevano yahn man nuhn, te rahndudo nuhn deman vededevano yahn Dendiohs. Vededevano min ne, yahn

Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehense. Ndiyu yahn sahn devano man, sahn ndinan man, che vate se man ro cuh. Sahn chahn ne, va che cuihno se. ⁷ Tahque ndah ne, rahndudo nuhn vededevano yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo, che nde hua devano ihyan ro menan. Nde cuahn che ametah dendah ye iyehense ne, chihco cade ye vededevano min nduhca che ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ⁸ Nde ama sahn che rihquentiyon se iyehense cuh ne, hua tumacadino se yahn vededevano min. Chemin che nahn yah se Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Ndete che tumacadino se ne, hua tihca din se. ⁹ Andahre tihca din sahn chahn, ate a chinahn nduhca che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Dendiohs ne, a chihco cade ye che conan cuma ye vedeyahino nduco ihyan che yahino ye.

Ama chahte vedeyahino yahn ye, che nde hua co tumacadino ihyan nunde.

¹⁰ Ate uvo, ihyan yahn ye ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, tumacadino vo yahn vedeyahino yahn ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, devano ndah nducuahn che ri, nde nducuahn che redin ye. ¹¹ Van ihyan iyehense ne, queri ama ye ne,

atenan man ye devano ye che rendedecadino ye. Namin nde ama ihyan hua devano ye che rendedecadino Dendiohs. Atenan Vaco Ndah yahn ye devano. ¹² Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndiyu vededevano yahn ihyan iyehense che te Dendiohs, chenancuma nuhn. Tahque ndah ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, din che tumacadino nuhn yahn vedeyahino yahn ye cava nducoyaco vo. ¹³ Ndiyu nduco vededevano che chahn nuhn yahn ihyan, che rahndudo nuhn ndudo yahn vedeyahino yahn Dendiohs. Tahque ndah ne, a Vaco Ndah yahn ye che rete vededevano nuhn che rahndudo nuhn. Tihca rinan Vaco ye nuhn che rahndudo nuhn ndudo che nahn che cadino ihyan.

¹⁴ Ihyan iyehense ne, hua renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, te rahco ye te chemin ne, ama vedetundo. Nde hua retumacadino ye yahn, te atenan ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan co tumacadino ye. ¹⁵ Ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, retumacadino ye yahn nducuahn dehtenduh, ne nde ama ihyan hua ndahca che ndahchenan ye ihyan. ¹⁶ A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Ametah nde ama ihyan iyehense che co tumacadino ye yahn vederededecadino yahn Dihvo

vo Dendiohs. Ametah nde ama ye che tuno vededeveno yahn ye che cacuahn ye ihyan.” Ate uvo che nedin yahn Dendiohs uvo ne, ama no vederendedecadino yuhn vo nduco Dihvo vo Jesucristo.

3

Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dendiohs

¹ Dihnó, cuahn che quenán nduco nchuhn ne, anduhneca ihyan che hua conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, anduhneca ihyan nunde man, anduhneca checahya che quemán rico man, tihchan ne, te metah conahn ndah ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che hua chi chicuáhn nchuhn nduhca che redin yahn che cacuáhn ihyan che renahn ndah ye. ² Nduhca che redin ihyan nduco decuah yuno, ricuh ye demán leche yahn che hua ri che cahcacheh ye dehtenduh, tihca dín nduco nchuhn ro min, te metah tumacadino ndah ne, ne hua chi chicuahn ndáh nchuhn. A devanó te nde meniyan ne, ametah tumacadino ndah ne, ³ te dama ri ne nduco ihyan nunde. Redin ve ne yahn vih man, vate canda ne nduco vih man, o ino cuan ndi ne man. Che tihca redin ne ne, rihco ro ne che dama vederendedecadino yahn ne nduco ihyan nunde. ⁴ A ndero ndi che o ino cuan ndi ne, te nahñ ne ne, rahñ ne che riquendi ne che ricuahn Pablo, nahñ ne ne, rahñ ne che riquendi ne che ricuahn

Apolos. Vatechica ne nduhca ihyan nunde.

⁵ U nduco Apolos, atenan ntiyon yahn Dihvo vo Dendiohs redin nuhn. Nda nuhn yan vaco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne. Queri ama nuhn ne, redin nuhn nduhneva ntiyon che chihco ye tah nuhn. ⁶ Nuhn ne, ihyan redin ntiyon yahn ye nuhn. U, ne anduhneca ndete che tuhdó ndute ndata, te u menan ndita cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne, ne Apolos ne, anduhneca ndete che chi se nune van chendata, te quendi ye chicuahn ye nchuhn. Ate a Dendiohs che din ye che chitahno ne. ⁷ Ntiyon yahn nuhn ne, nduhca ntiyon che redin ihyan viyata. Nahñ cuan ne, riquendah yahn ama ihyan che retuhdo ye ndute ndata, ne riquendah yahn tama ye che ri ye nune van. Ate a Dendiohs che redin ye che rihta. Nducote tihca ne, tumacadino vo che anduhneca ndete che hua rignonun chihve ntiyon yahn ama tama ye, che retuhdo ye ndute ndata man, che ri ye nune van man, te atenan Dendiohs che redin ye che rihta. ⁸ Ihyan che retuhdo ye ndute ndata man, ihyan che ri ye nune van man, ama cuan ndi no ntiyon yahn ye nduco vih. Tihca ntiyon che redin nuhn nduco vih. Ate a devano vo te Dendiohs ne, ndahco menun ye yahn

queri ama vo tunoca ntiyon che a nedin vo. ⁹ Nuhn ne, dama redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduco vih, ne nchuhn ne, anduhneca ndete che chendata yahn ye.

Atihnoca co cahma vo che nchuhn ne, anduhneca ndete che ama vah che rihno Dendiohs. ¹⁰ Numacuahn vedeyahino yahn ye ne, ndahco ye ntiyon tah che co anduhneca sahn vihcher-ahto ndah che chihco name yahn ama vah, ne tama ye ne, riquendi ye rahto ye. Ate nahn che queri ama ye ne, cahco ye cuda nduhca che rahto ye. ¹¹ Name min ne, anduhneca ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che nde ama ihyan, hua co ndahcorun ye. ¹² Ate anduhneca ndete che ama ndeh nan che co cuahto nduco ye. Anduhneca ndete che co cuahto ye nduco dehtenduh che cocha nduhca diyahnguan man, diyahngua man, tu diyahn man. Namin anduhneca ndete che co dendah ye nduco dehtenduh che hua cocha nduhca irahno man, nduco man, yata cuma man. ¹³ Ate ntiyon yahn queri ama ye ne, va che co ro ndete che quendah ndah, te nda ro che techecade Dendiohs ne, anduhneca ndete che ndihchenan ye nduco ruchiyahn. ¹⁴ Duh ihyan che quendah ndah ntiyon yahn ye, anduhneca ndete che ndahto ye nduco dehtenduh che hua cuco ne, ihyan min ne, ndahco menun Dendiohs yahn ye. ¹⁵ Duh ihyan che hua quendah ndah

ntiyon yahn ye ne, andahre ndevahn man ye, anduhneca ama ihyan che ndevahn ye van ruchiyahn ne, ate va che conda ntiyon che nedin ye.

¹⁶ A devano ne te nchuhn ne, anduhneca ndete che ama yaco yahn Dendiohs nan che quenun Vaco Ndah yahn ye. ¹⁷ Duh ihyan che detoh ye ino ihyan yahn Dendiohs ne, din Dendiohs castigo ihyan, te ihyan yahn ye ne, a ndihco vih ye cava ye.

¹⁸ Nde ama nchuhn ne, hua cahncheh man ne nchuhn. Duh nchuhn che ama quenan cuma ne vededevano yahn ihyan iyehnse che rahco ne ne, cuihcoman ne vededevano min, cuiquendi ne vededevano yahn Dendiohs, ¹⁹ te vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ama vedetundo nan Dendiohs nduhca che ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca: “Rahncun Dendiohs che rinda ihyan, redin vederedecadino yahn man ye.” ²⁰ Namin a ndirun: “Nan Dihvo vo Dendiohs ne, nde hua richihve vederedecadino yahn ihyan devano.” ²¹ Chemin che hua din yade nchuhn, tendahnun ne che ricuahn queri ama nuhn, quendi ne, te nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a chihnde cava che ndah yahn ne. ²² A Dendiohs che dechuh ye Pablo man, Apolos man, Pedro man. A ihyan min che dendah ye iyehnse man, rete ye vedevihche yahn nchuhn man, rihquentiyon

ye vederih man, ro cuh man, ro che cochi man. Nducuahñ ne, a çava che ndah yahn ne che chihco çade ye. ²³ Avane ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne ihyan min ne, a Daya Dendiohs ihyan.

4

Ntiyon che chenán cuma ihyan apóstol

¹ Hua din yade nchuhn çava nde ama nuhn. Cuedevano ne te queri ama nuhn ne, a ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin nuhn, rahndudo nuhn ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo. ² Nducote tihça ne, nahn che queri ama ihyan che va tah ye ntiyon yahn Dendiohs ne, dinahn ye ntiyon min numa cuaco. ³ Che lado yahn ne, nde hua retumacáh, a nchuhn, o intiyahn, deh rahn ne yahn nduhça che redín ntiyon yahn ye. Nde man, hua co çahmá ndete che ndahça, o hua ndahça redín, ⁴ te andahre dave yavenán ne, ate nde man hua devanó ndete che ndah redinahn. Atenan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda cuande ye ntiyon che redín. ⁵ Chemín che conan rino nchuhn, hua ndahchenan ne tachan redin ihyan ntiyon yahn Dendiohs nde nda ro yahn. Nda ro min ne, a Dihvo vo Jesucristo techecade ye yahn queri ama vo tunoca vederendedecadino yuhn

vo cuahn che chahtenan vo iyehñse, çahco ro ye ndete che numa cuaco nedin vo ntiyon che chihñde tah vo. Tuhme ndahco menun Dendiohs yuhn vo tunoca ntiyon che nedin vo.

⁶ Dihnó, a çava che ndah yahn ne che tihça riyahvé nchuhn. Andahre ndudo che ricuahñ ihyan chenahn che redin che o ino cuan ndi nchuhn nduco vih, ate a dirún yahn ne anduhñeca ndete che u nduco Apolos chendihco nuhn nunde nan ndudo yahn nuhn. Tihça dirún yahn ne çava che tumacadino ne che vederihquentiyon che chenán cuma nuhn ne, hua tahque chahte che co che a ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs. Namin çava che hua din yade ne çava ntiyon yahn ama, ndahchenan ne ntiyon yahn tama. ⁷ Nde ama ihyan hua rendihche ye nchuhn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chenahn. A Dendiohs che te ye nducuahñ che va yahn ne. Nducote a ihyan min che te ye ne, hua redin yahn che din yade ne nduhça ndete che nan vedevano yahn man ne rendaça ne dehtenduh che va yahn ne.

⁸ A ama chenán cuma ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, che rahco ne, a va tah ne ndendi ndendita, che rahco ne. Chacondah vedame ne nuhn, ne vate ne, rihquentiyon ne, che rahco ne. ¡Ama ndahça ndete che cuaco nyon che

rihquentiyon ne!, çava che nde nuhn ne, ndo dama nuhn nduco ne, cahcantiyon vo nduco vih. ⁹ Ama ndahca ndete che cuaco, te nuhn ihyan apóstol ne, hua tihca vate nuhn. Tahque ndah ne, cane rahcó che rahnecun Dendiohs che rechuhrihn nuhn nduhca ihyan che nde hua rignonun chihve ye man, nduhca ihyan che ndindah caça nunde yahn ye çava che coh ye man. Cane rahcó che ndihco mendahn Dendiohs nuhn nan nducoyaca ihyan iyehse man, nan ángel man, çava che çahn ino ye ndihchero ye nuhn. ¹⁰ Ihyan nunde ne, rendihchero ye nuhn nduhca ihyan tundo che rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Me nchuhn ne, ama devano ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che rahco ne. Nuhn ne, ndi nuhn nduhca ihyan che nde hua rignonun chihve ye. Me nchuhn ne, ama ndinan ne, che rahco ne. Nuhn ne, nde hua retumacah ihyan nuhn. Me nchuhn ne, ama rendeva ihyan yavenan ne. ¹¹ Nde meniyon ne, ama redin tan ihyan nduco nuhn. Ama rechuhrihn nuhn, rih cuico nuhn man, rih yaca nuhn man, metah tino yahn nuhn man, metah vaco nuhn man. ¹² A ndi cuno nuhn che redin man nuhn tama nan ntiyon çava che rendaça che rechuhnun nuhn. Rahva ihyan nduco nuhn, ate numacuahn vedenecon rendahconan nuhn yahn ye. Chenan nan ye nuhn,

redin tan ye nduco nuhn, ate hua rihcoman nuhn ntiyon che chenan cuma nuhn. ¹³ Rendaçhenan ye nuhn, ate riyahve nuhn ihyan nduco ndah. Cuahn dama rendihche ye nuhn nduhca dehtenduh che tahque chihnga.

¹⁴ Tihca dirún yahn nchuhn, ndiyu çava che cahterá vedecuihno yahn ne, ate çava che riyahvé nchuhn nduhca dayá che yahinó. ¹⁵ Tihca dirún, te andahre ndiche mil ihyan che ricuahn ye nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ate hua yahino ye nchuhn nduhca che yahinó nchuhn. U ne, anduhneca indihthe yahn ne, te a u che tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo. ¹⁶ Chemin che, numacuahn chedave yahn, riyahvé nchuhn che quendi ne yune yahn.

¹⁷ Çava che co dinahn nchuhn ne, dechúh Timoteo che conan se nchuhn. Ama yahinó sahn. Anduhneca daya man, te u tihyon yuné sahn che chitahno se Dihvo vo Jesucristo. Nde meniyon riquendi se, ndah redin se ntiyon yahn ye. Sahn min ne, nduhca che recah cuande man dihno vo nduh cuan yaco nan che quechicá, tihca te cuande se nchuhn çava che necahco ne nduhca che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, redinahn ndudo yahn ye. ¹⁸ Ama o nchuhn ne, ama redin yade ne, rahco ne che ametah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.

19 Ate ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, chi nún quendihcheró nchuhn. Tuhme ndihcheró ndete che cuāco che rahn ihyan yade chahn che vatechica ye numa cuāco, chenán cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. 20 Tihca nahn che dín, te ndiyu ndudo che rahn ihyan rihco ro che rihquentiyon Dendiohs ihyan, te nan ntiyon che redin ye ne, min ndero ndi ndete che cuāco che chenán cuma ye vederihquentiyon. 21 Man ne, cuetendahnun nchuhn cha che ri yeno ne. ¿A nahn ne che chí numacuahn vedeyahino man, vedeneacun man, conán nchuhn? ¿O nahn ne che chí numacuahn vedetan, dín castigo nchuhn?

5

Techecade Pablo ama nunde chihnga

1 Numachahte va ndudo che ama se van nchuhn ne, quenán se nduco checuma se. Nunde min ne, ama chihnga. Nde van ihyan che hua devano ye che va Dendiohs ne, hua tihca redin ye. 2 Ate nde nduco nduh ne, ama redin yade nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuahte ran ne. Sahn chemin ca me ne, ametah cuahnecun nchuhn che conduco ca se van ne. 3 Andahre hua quenán nduco nchuhn tan ne, yah ri chedave yahn cava ne. A techecadé yahn se anduhneca ndete che quenán van nchuhn. 4 Ro che ndo dama nchuhn, ndeva ne

yavenan Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneca ndete che nducó nchuhn. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne, 5 condahco ne sahn tah chundah cava che co se castigo, andahre ndevahn se ro che nda Dihvo vo.

6 Hua ndahca che rahne-cun ne che rinduco ca se van ne. A devano ne te nduco tah sihn ya ne, ri ya numacuahn yache. Tihca redin nunde yahn sahn min, te redetohnan vederihquentiyon che chenán cuma nducoyaca ne. 7 Nduhca che rihtera ihyan ya ndico, redendah ye pan che hua nduco ya yahn ne, tihca cuihcoman nchuhn nunde che chenán cuma ne ro menan, cuihco ro ne che a ndi vih ne cava Dendiohs. Tihca din ne, te nduhca ama itecuche lihn che chih te, chi te vedino ro yudo ne, tihca chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo. 8 Nduhca che rihcoman ihyan pan che ndindah nduco ya yahn ne, tihca nahn che cahcoman vo nducuahn nunde yuhn vo, ne runecade cuahtechico vo man, runecade ndedecadino vo man, nduhca che nahn Dendiohs. 9 Nan caca che dechuh yahn ne menan ne, a dirun che hua conduco ne ihyan nunde che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye. 10 Ate hua dirun che ama yune no cahcoman ne nducoyaca ihyan chahn man, combiero yahn ye che idihya ye man, che reduco ye man, che

rendeva ye yavenan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye man, te cava che metah ndihchero ne ihyan chahn ne, atenan che ndaca ne iyehse cuh. ¹¹ Che tihca dirun ne, che hua conduco ne dihno vo ndete che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, ndete che idihya ye man, ndete che rendeva ye yavenan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye man, ndete che rahva ye man, ndete che ricoh ye man, ndete che reduco ye man. Nduco dihno vo che tihchan ye ne, nde hua cheh ne dama nduco ye. ¹²⁻¹³ U ne, hua cuande yahn che techecade yahn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A man Dendiohs techecade ye yahn ye. Me nchuhn ne, a dihno vo che rinduco ye nchuhn, va che techecade ne yahn ye. Chemin che ametah cuahnecon ne che conduco ca sahn nunde me nchuhn.

6

*Hua ndahca che cahñ di-
hno vo, cuhnde cade yahn ye
nduco vih nan intiyahn yan*

¹ Cuahn che va canda yahn nchuhn nduco vih ne, ndotenan che cahñ ne yaco, cuhnde cade yahn ne ne, rahn ne nan intiyahn yan che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¿Taca che ama tundo ne? ² Redin nchuhn anduhneca ndete che hua devano ne te nda ro yahn ne,

nduco nchuhn ihyan yahn Dendiohs, techecade ne yahn ihyan nunde. Nducote tihca va cade ne, tahque nun co techecade ne canda yahn ne che nde hua vahche. ³ Redin ne anduhneca ndete che hua devano ne che nde angel va che techecade ne yahn ye. Tahque nun techecade ne yahn dehtenduh che rahno ri ne man ro cuh. ⁴ Tuhme ne, cuahn che va che cuhnde cade yahn ne nduco vih ne, ndotenan che cahñ ne nan intiyahn yan che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cahñ ne nan dihno vo, andahre tundo ye, ne techecade ye yahn ne. ⁵ Tihca dirun yahn ne cava che co cuhnan ne. ¿Ametah nde ama ihyan van nchuhn che renahn ye mare tah, che co techecade ye yahn ne nduco vih? ⁶ Rihtera ne vedecuihno yahn ne che rahn ne, rica nunde ne yahn vih nan intiyahn che nde hua ritahno ye Dihvo vo.

⁷ Che rahte canda ne nduco vih ne, nduco chemin no, ama yahn redenda ne. Tahque ndah che codin chahtino ama tama ne yahn vih, nchahco ne nunde yahn vih. ⁸ Ate hua tihca redin ne, te tahque ndah ne ne, duche rino ne nde van man ne nduco vih, rahtendihco ne nunde.

⁹⁻¹⁰ A devano ne te ihyan nunde ne, hua cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. Cuedevano ne te ihyan che rahtenan ye nduco ihyan che hua nih-

nevaco nduco ye man, ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevaco ye man, ihyan che hua numa cuaco ye, che mahñ ndahta mahñ chahn ye, che rahtenan ye van man nduco vih man, ihyan che rendeva ye yavenan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye man, ihyan che reduco ye man, ihyan che idihya ye man, ihyan che ricoh ye man, ihyan che rahva ye man ne, nde ama ihyan che tihchan ye ne, hua conan ye vahchetero. ¹¹ Nahñ nchuhn ne, tihchan ne ro menan. Ate man ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, a nchahco ye nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. A chedenune ne man, a nedin yahn ye nchuhn man.

Nahn che hua cuahtendihco vo nunde

¹² Va ama ndudo che tuhca: "A dehno che nahn vo ne, co din vo." Cuaco ndudo min, ate hua redin yahn che tihca din vo. Hua ndahca che quendi vo nunde yuhn vo. ¹³ Va tama ndudo che tuhca: "Dehtenduh che va ne, chihnde cava che chuh vo." Cuaco ndudo min, ate nda ro yahn ne, ndahco cade Dendiohs nducuahn, nde metah rendotenan che chuh vo cava che cuahtenun ico vo. Dendah Dendiohs uvo, ate ndiyu cava che cuahtenan vo nduco ihyan che hua nihnevaco nduco vo, te dendah ye uvo cava che co yahn ye uvo. ¹⁴ Numacuahn

vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ne namin tihca ndedetuhche ye uvo.

¹⁵ A devano nchuhn te queri ama vo ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo. Nducote a yahn ye uvo ne, hua ndahca che cuahtenan vo nduco tahn che ndere vatechica te. ¹⁶ A devano ne te ihyan che conan ye nduco ndahta che ndere vatechica te ne, co ye nduco te anduhneca ama no ihyan nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Ihyan che conan cuma ye ama ndahta ne, co ye nduco te anduhneca ama no ihyan." ¹⁷ Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduco vih anduhneca ama no ihyan, chenan cuma ye nduco vih vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

¹⁸ Nducote tihca ne, condi nchuhn cuahtenan ne nduco ndahta che ndere vatechica te. Adecodehno nunde yahn ihyan ne, rahtendihco ye. Ate che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye ne, rahtendihco ye nunde, nde redetoh man ye ihyan. ¹⁹ A devano vo te a din Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, a ndi vih vo anduhneca ama yaco nan che quenun. Hua rihquentiyon man vo uvo, ²⁰ te a yahn Dendiohs uvo. Nde hua tuno vederendedecadino yuhn vo nduhva che yahino ye uvo, ndedevahn ye uvo cava man ye. Chemin che nahn che

hua detoh man vo uvo man, ndeva vo numacuahn che-dave yuhn vo yavenan ye man.

7

Cah cuande Pablo nduhca che cuahtenan cuma ihyan ndahta yahn ye

¹ Man ne, ndahconan yahn ne che dirun ne yahn. Rahco te ndahca cava ihyan che cuahteman ye. ² Ate cava che hua cuahtendihco ye nunde, ndere cuahtechica ye nduco vih ne, tahque ndah che cahnevaco ye. ³ Nchuhn che a nihnevaco ne ne, cuahtenan cuma ne vih nduhca che redin yahn cava che hua ndaca yune che ndere cuahtechica ama tama ne. ⁴ Nchuhn, ihyan ndahta ne, yahn ne inchahn ne. Nchuhn, ihyan chahn ne, yahn ne ihyan ndahta yahn ne. Chemin che nahn che dinahn ama tama ne yahn vih. ⁵ Hua cuahcotahn ne yahn vih, atenan che nte cade ne che hua cuahtenan ne nduco vih ama o ro cava che covah ne. Cuihno min ne, ndo dama ne nduco vih, te adenan hua cocha ama cha ne che rahn cuhndeman ne, ne conan ne nduco tama ihyan, condihco ne nunde, dinahn ne che nahn chundah.

⁶ Rahn ri nchuhn che recah yune Dendiohs che cahnevaco ihyan che nahn ye. Ate ihyan che cocha ye, cuahteman ye ne, co cuahteman ye. ⁷ Che lado yahn ne, ndahca che

cuahteman ihyan nduhca u. Ate hua nducoyaca ye cocha ye. Dendiohs ne, hua dama vederihquentiyon necah ye chen an cuma queri ama ihyan.

⁸ Nchuhn, sahn decahya man, ndahta vah man ne, rahco te ama ndahca ndete che cuahteman ne nduhca u. ⁹ Ate ndete che hua chen an cuma ne vederihquentiyon che cocha ne cuahteman ne ne, tahque ndah che cahnevaco ne, yodemica che chuhrihn ne, ndedecadino ne che nahn cahnevaco ne.

¹⁰ Me nchuhn che nihnevaco ne ne, rete cuandé nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che hua tehche vih ne. ¹¹ Ihyan ndahta ne, hua co tehche ye inchahn ye. Ndete che denan tehche ye inchahn ye ne, atenan che cuhndeman ye, o ndo nduco ye inchahn ye. Hua co cahnevaco ye nduco tama ca ihyan. Namin ihyan chahn ne, hua co tehche ye ndahta yahn ye.

¹² Man ne, te cuandé tama vederihquentiyon che hua ntihyon yan Dihvo vo Jesucristo. Dihno vo che nihnevaco ye nduco ndahta che hua ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu cava chemin che tehche ye tahn ndete che va te vedeyeno che quendi te nduco ye. ¹³ Namin cahvo vo che nihnevaco ye nduco chahn che hua ritahno se ne, ndiyu cava chemin che tehche ye sahn ndete che va se vedeyeno che quendi se nduco ye. ¹⁴ Ihyan

chahn che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn ihyan ndahta yahn ye che ritahno ye. Ihyan ndahta che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn inchahn ye che ritahno ye. Ndete che hua tihca ne, daya ihyan chahn ne, anduhneca daya ihyan che hua ritahno ye. Ate redin chahtino Dendiohs, rendihche ye daya ihyan chahn anduhneca daya ihyan che ritahno nduh che o ye. ¹⁵ Ndete che ama cha ihyan che hua ritahno ye, nahn tehche ye ihyan che nihnevaco nduco ye che ritahno ye ne, a tehche no man ye vih, nde hua cahnda yahn ihyan che ritahno ye, te Dendiohs ne, hua nahn ye che cuahte canda ihyan chahn nduco vih. ¹⁶ Ndete che tihca nahn ihyan che hua ritahno ye ne, hua redin yahn che cuahcotahn ihyan che ritahno ye, te nchuhn ihyan ndahta ne, nde hua devano ne, ndete che cava ne cotahno inchahn ne, ndevahn ye. Namin nchuhn ihyan chahn ne, nde hua devano ne ndete cava ne cotahno ihyan ndahta yahn ne, ndevahn ye.

¹⁷ Andahre hua cocha ndudo yahn nchuhn che cotahno ye, ate va che cuahtenan ne vedeyeno nduhca che ndihco cade Dihvo vo Dendiohs yahn ne man, nduhca che chenán ne ro che ndedevahn ye nchuhn

man. Tihca rihquentiyón nduh cuan yaco. ¹⁸ Nchuhn che chenán seña nchuhn ro min ne, hua dehve rahco ne, quendi ne. Me nchuhn che hua chenán seña nchuhn ro min ne, hua cuahnecon ne che conan seña nchuhn. ¹⁹ A chenán, o hua chenán seña uvo ne, hua dehve din yahn chemin, te che nahn ne, che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs. ²⁰ Atanochan uvo ro che ndedevahn ye uvo ne, cuahtenan vo vedeyeno, quendi vo tihca. ²¹ Nchuhn che chenán cuma ne dihve ne, chenán ne vaco ye ro min ne, hua dehve rahco ne, quendi ne, din ne ntiyon yahn ye. Ndete che adenán te yune ye che ndaca ne ne, conaca ne. ²² Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, nde ro min ne, a ndedevahn ye nchuhn cava man ye. Me nchuhn che rihquentiyon ne nan ntiyon yahn man ne ro che chitahno ne Dihvo vo ne, a ndo ne anduhneca ihyan redin ntiyon yahn ye. ²³ Ama chahte vedeyahino quenan cuma Dendiohs cava nchuhn, ndedevahn ye nchuhn. Cava nchuhn ne, tahque rignonun chihve vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan. ²⁴ Dihno, nducote tihca ne, quendi nchuhn cuahtenan ne nan Dendiohs nduhca che chenán ne ro che ndedevahn ye nchuhn.

²⁵ Me nchuhn ihyan decahya ne, hua te Dihvo vo Jesucristo, checadinó

nde ama vederihquentiyon cava ne. Ate u ne, numacuahn vedeyahino ndedevahn Dihvo vo u, ne redin ntiyon yahn ye numa cuaco. Chemin che rahco te cochihve che te cuandé nchuhn taça cuahtenan ne. ²⁶ Che lado yahn ne, ndahca che cuahteman nchuhn, hua cahnevaco ne, te ro cuh che vato vo ne, cahnda. ²⁷ Nchuhn che a nihnevaco ne ne, hua tehche ne ndahta yahn ne. Me nchuhn che metah cahnevaco ne ne, hua nuhn ne ndahta. ²⁸ Nchuhn, sahn decahya che cahnevaco ne ne, hua dehve rahco ne, hua nunde chemin. Me nchuhn, tahn decahya che cahnevaco ne ne, hua nunde chemin. Ate adecoduhno nchuhn che cahnevaco ne ne, acadeno che yah cuahno ne. Rahn ri nchuhn cava che ndah yahn ne che tahque ndahca yahn ne che hua cahnevaco ne.

²⁹ Dihno, rahn ri nchuhn te caviyan deman ne, conahn che ndihco cade Dendiohs. Man ne, nchuhn che nihnevaco ne ne, hua deman cava ndahta yahn ne ndedecadino ne. Menan vihca condedecadino ne nan ntiyon yahn Dendiohs. ³⁰ Nchuhn che ran ne ne, hua deman vederan cuahte ne. Nchuhn che yeno ne ne, hua deman vedeyeno cuahte ne. Nchuhn che ra ne dehtenduh ne, hua cahco ne vedechahtino yahn ne nan dehtenduh chemin chan. Codin ne cuande anduhneca ndete che metah dehva yahn

ne. ³¹ Nchuhn che ndah rahno ne, chenan ne iyehense ne, nde hua co yeno ne cava chemin, te nducuahn che va iyehense cuh ne, a nihnde cade yahn che va che cuihno.

³² Nahn che hua denduh ino nchuhn. Sahn che metah cahnevaco se ne, va man ino se, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn se che co yeno ye. ³³ Ate sahn che quenán cuma se ndahta yahn se ne, rendedecadino se yahn vederetahn yahn se, nahn se che co yeno ndahta yahn se. ³⁴ Atihnoça rahno ri tahn ndahta. Tahn che hua quenán cuma te inchahn te ne, va man ino te, redin te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino te, ndi vih te cava Dendiohs. Ate tahn che quenán cuma te inchahn te ne, rendedecadino te yahn ntiyon yahn te vaco te, nahn te che co yeno inchahn te.

³⁵ Tihca dirun yahn nchuhn cava che ndah yahn ne, ndiyu che rihca tan che cahnevaco ne. Nahn che runecade cuahtenan ne iyehense, va man ino ne, din ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

³⁶ Che lado yahn ne, rahco che tahque ndah che cuahteman ihyán decahya. Ate nchuhn che vate tahn cahya yahn ne ne, ndete che rahco ne che tahque ndah che cahnevaco nun te che co che cuahtenan te, co ndico te ne, co decahnevaco ne tahn, hua nunde chemin. ³⁷ Me nchuhn che a ndedecadino ne, a chihco ne chedave yahn

ne che tahque ndah che hua decahnevaco ne tahn daya ne ne, hua dehve rahco ne, te namin ndahca che tihca din ne. ³⁸ Nducote tihca ne, ihyan che redcahnevaco ye daya ye ne, ndahca redin ye, ne ihyan che hua redcahnevaco ye daya ye ne, nde tahque ndahca redin ye.

³⁹ Ihyan ndahta che nihnevaco ye ne, a ndihco cade Dendiohs che hua tehche ye inchahn ye nde nda ro che coh ye. Ndete che coh inchahn ye ne, co ndaconan cahnevaco ye nduco adcoduhno ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ⁴⁰ Ate che lado yahn ne, rahco che tahque ndahca cava ye ndete che metah ndaconan cahnevaco ye. Tihca dirun, te co tihca nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

8

Vedino che rihco ihyan nan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye

¹ Man ne, te cuandé nchuhn yahn vedino che rihco ihyan nan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye. Nducoyaco vo ne, devano tumacadino vo yahn dehtenduh. Chemin ne, co din che din yade vo, ate hua co din che ndahca cuahtenan vo nduco vih nan Dendiohs, te atenan che chenano cume vo vedeyahino nduco vih che ndahca cuahtenan vo nan ye. ² Adcoduhno vo che ama devano vo, che rahco vo ne,

rihncheh man vo uvo, te nde hua devano vo nduhca che redin yahn. ³ Ate ndete che yahino vo Dendiohs ne, nda cuande ye uvo.

⁴ Me yahn che chuh vo dehtenduh che rihco ihyan nan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye ne, hua cahnda. A devano vo te dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, metah vederihquentiyon yahn, anduhneca ndete che hua dehva. Va ama no Dendiohs. ⁵ Tihca, te andahre ama va dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye man, dihve ye man, chenano nan ro man, ndiyahn man, ⁶ ate cava uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, va ama no Dendiohs. A ihyan min che Chido vo. A man ye dendah ye nducuahn dehtenduh che va. Dendah ye uvo cava ye. Namin va ama no Dihvo vo Jesucristo. Nduco ye Chida ye dendah ye uvo man, nducuahn dehtenduh che va man.

⁷ Ate hua nducoyaca dihno vo retumacadino ye che metah vederihquentiyon yahn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Neve ye ne, nducote nevahnecon ye dehtenduh chemin chan ro menan ne, chenano ca vedevah min ihyan. Chemin che nde meniyo ndete che adenan cheh ye dehtenduh che ndi vedino nan dehtenduh chemin chan ne, cuahtendihco ye nunde, che rahco ye, te metah tumacadino

ye te vedino chemin chan hua dehva niyahn. ⁸ Ndete che chuh vo vedino chemin chan ne, ndiyu chemin din che tahque co chihvo vo nan Dendiohs, nde huane che hua chuh vo din che detohnan vo. Devano vo te ndiyu che reh vo redin che renan ino Dendiohs uvo. ⁹ Nchuhn che a devano ne che hua dehva niyahn vedino chemin chan ne, cuihco ne cudado cava dihno ne che metah conahn ndah ye yahn. Hua ndahca che cava ne, detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde. ¹⁰ Ndete che adenan ndihchero ye nchuhn che vate ne yaco nan che vate dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye, reh ne ne, nduco ye cahquino ye cheh ye che ndi vedino nan dendiohs chemin chan, ¹¹ ne detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde. Nduco tihca ne, cava nchuhn che devano ne che hua cahnda che cheh ne ne, ndaca yune che tohnan chedave yahn dihno ne che metah conahn ndah ye. Cuenecahco ne te namin cava ihyan min chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan. ¹² Ndete che hua cahco nchuhn cudado ne, denan tihyon yune ne dihno ne cava che detohnan ye chedave yahn ye, ne man ne cuahtedihco ne nunde nan Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Nducote tihca ne, nahn che din vo cudado. Ndete che va dehtenduh che rahco dihno vo che cahnda che cheh ye

ne, tahque ndah che hua chuh vo dehtenduh chemin chan, cava che hua ndaca yune che detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde.

9

Vederihquentiyon che chenán cuma ihyan apóstol

¹ A chitahnó Dihvo vo Jesucristo, ndevahn. Quenan cuma vederihquentiyon, ndi apóstol yahn ye. Man ndihcheró Dihvo vo. A u tihyon yuné nchuhn che chitahno ne ihyan. ² Andahre vate ihyan che hua renevah-necun ye u nduhca apóstol, ate nchuhn che cuaco ne, a devano ne che ndi apóstol, te a u che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne nduco chemin ndero ndi che quenán cuma vederihquentiyon yahn ye.

³ Tuhca rendahconán yahn ihyan che rendahchenan ye ntiyon che redin. ⁴ Nuhn ne, chenán cuma nuhn vederihquentiyon, ndi nuhn apóstol, ne quenán cuma che te ihyan ndiyaco che chuhnun nuhn. ⁵ Namin co cahnevaco nuhn nduco ama cahvo vo, conduco ye nuhn nan che vatechica nuhn nduhca che redin dihno Dihvo vo Jesucristo man, Pedro man, ihyan apóstol chenahn man. ⁶ U nduco Bernabé ne, namin chenán cuma nuhn vederihquentiyon min, nde hua redin fuerza che din nuhn tama nan ntiyon cava che ndaca che chuhnun

nuhn. ⁷ A devano nchuhn te nducoyaca sandado ne, ndiyu nan ntiyon yahn man se riquenda che rechuhnun se. Namin ihyan che rihche ye dihyo uva ne, reh ye ndute yahn. Atihnocano tun ihyan che redin ye cudado chivato, te rih ye leche yahn te. ⁸⁻⁹ Hua rahco nchuhn che che nahn man che tihca dirun yahn ne, te yahn chemin ne, a tihyon yan Moisés ama vederihquentiyon, dirun ye tuhca: "Hua dechiche duto itenine che redende te trigo cava che tiviyato, te ri yahn te nahn cheh te." Chihquentiyon Dendiohs che tihca, dirun Moisés, ndiyu deman yahn che redin ye cudado ite, ¹⁰ te nduco ejemplo min cah ye, checadino ihyan che nducoyaca ihyan che redin ye ntiyon yahn ye ne, a nan ntiyon min quenda che cheh ye. Tihca, te ihyan che ruhn yan man, ihyan che rene din dave ye trigo man ne, redin ye ntiyon min, chen an ino ye che ndeva ye ndute ndata. ¹¹ Namin nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ne, redin yahn che te ne che chuhnun nuhn. ¹² Ihyan chenhahn ne, nducote recan nchuhn nduhca che redin yahn che rechuhnun ye ne, tahque ca nuhn, va che te ne, chuhnun nuhn.

Andahre quen an cuma che conan ne nuhn, te ne che chuhnun nuhn, ate nde hua

chica nuhn nchuhn. Tahque ndah ne, din chahtino nuhn, te hua nahn denduh nuhn nchuhn cava che hua co vahche yahn ne che cotahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹³ A devano nchuhn te ihyan che redin ye ntiyon chete yaco man, chidocuyan che chennun ye nan ta man ne, a nan ntiyon min va che quenda che chuhnun ye. ¹⁴ Namin tihca chihco cade Dihvo vo Jesucristo che ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn ye ne, a nan ntiyon min quenda che chuhnun ye. ¹⁵ Andahre redin yahn che nan ntiyon min quenda che chuhnun ne, ate nde hua retumacah yahn chemin, nde huane cava che conan nchuhn u che tihca dirun. Ndihcó che nde ro che coh ne, nde ama ihyan hua cahnevi ye vedeyeno yahn che hua nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo quenda che chuhnun.

¹⁶ Ndiyu yahn che nahn din yade che rahndudo ndudo ndah yahn ye, te a chemin va che din. Tihca, te ama vedin ndete che hua dinahn yahn ye. ¹⁷ Chemin che rahndudo numacuahn vedeyeno yahn man, ne nuhnde menun yahn. Ate ndete che rahndudo andahre hua nahn ne, atanoca nduh rihco ro che ndihco Dendiohs ntiyon min tah. ¹⁸ Vedeyeno yahn ne, che cuahndudo ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, din tama nan ntiyon cava che ndaca che chuhnun, te hua

náhn che nān ntiyon yahn ye quendaḥ che chuhnún andahre tihcā va cade.

¹⁹ Andahre hua va che cochicá nduhcā che nahn ama o ihyan, ate tihcā redín cava che ndāca yune che tahque co yahn ihyan, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

²⁰ Cuahn che renún van ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che renevah necun ye ley che dirun Moisés ne, ri dama ndudó nduco ye, redináhn dama nduco ye ley min andahre ametah va che dináhn. Tihcā redín cava che co yeno ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

²¹ Namin no tun cuahn che renún van ihyan nación chenahn, che hua renevah necun ye ley min, ndiyu che hua redináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, ate ri dama ndudó nduco ihyan chahn cava che co yeno ye, cotahno ye.

²² Cuahn che renún van dihno vo che hua renahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, redin chahtinó yahn ye cava che te yune ye che cah cuande ndáh ihyan. Tihcā redín nduco nducoyaca ihyan. Hua rendahchenán nde ama nan che redin ye cava che co yahn ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

²³ Ama rihcó cudado nduhcā che quechicá van nducoyaca ihyan, te nahn che co yahn ye, cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndeváhn dama nduco ye.

²⁴ A devano nchuhn nduhcā che rano ihyan cade. Yahn ye rano ye nduco vih, ate ama no ye richa ye, ndonda tah ye premio yahn ye. Nduhcā ihyan che tahque dito chano ye ne, tihcā cuiquendi nchuhn numa ino ne, dinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nde nda ro che ndahco menun Dendiohs yahn ne.

²⁵ Nducoyaca sahn che reduce se ne, redin se cudado sahn yahn nducuahn dehtenduh che co din che denda se, te nahn se che cocha se cava che ndonda tah se premio yahn se. Premio chemin chan ne, nun rihno. Ate uvo ne, che ndahco menun Dendiohs yuhn vo ne, hua cuihno.

²⁶ Nduhcā sahn che rano se numa ino se man, nduhcā sahn che reduce se numa ino se man ne, tihcā redín.

²⁷ Nduhcā che ama redin sahn chahn cudado sahn cava che hua denda se ne, tihcā ama rihcó cudado nan nducuahn che redín, te cuihno che ama riyahvé ihyan chenahn che cahco ye cudado ne, hua náhn che denan denda man.

10

Yahve Pablo uvo che hua nevah necun vo dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye

¹ Dihno, nahn che cadino ne che nducoyaca ihyan ndico yuhn vo ne, chahtechica ye nduco vih man man che quendihco nan ro me. Namin chuh ye dama

nduco vih mendahn reche Nuniyahñ Cuah. ² Tihca chinduco nducoyaca ye Moisés, chahtechica ye nduco vih man man me, ne chuh ye nduco vih mendahn nuniyahñ me, anduhneca ndete che dama chedenune ye nduco vih. ³ Dama cheh ye nduco vih che cah Dendiohs. ⁴ Namin adecotino che chahtechica ye nduco vih ne, chih ye nune che quendah nan yava me che cah Dendiohs ihyan. Yava min ne, anduhneca Dihvo vo Jesucristo. ⁵ Andahre ama din Dendiohs vederihno nduco ye ne, ate a nahn nducoyaca ye chahcotahn ye yahn ye, ne chemin che din Dendiohs castigo ihyan, chih ye yahn nan che metah duhva.

⁶ Nducuahn che chahno chi ihyan chahn ne, cochihve yuhn vo ndete che cua cuande vo yahn cava che hua cuahcotahn vo yahn vedeyahino yahn Dendiohs nduhca che din ye. ⁷ Hua quendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, te ama yahn ye ne, nevahnecun ye dehtenduh ndere din ye dendiohs yahn ye. A devano vo che tihca din ye, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Ndo dama ye nan chemin ca che ndere din ye dendiohs yahn ye, cheh ye man, chih ye man, chahte vihco ye man." ⁸ Hua cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ne nduhca che din ama yahn ihyan

chahn, ndere chahtechica ye. Din Dendiohs castigo ihyan chahn, chih tenduh ndico ino mil ye che ama ro no. ⁹ Hua cuahcotahn nchuhn yahn Dihvo vo Dendiohs, din ne che co doh ino ye nduco ne nduhca che din ama yahn ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, ne cah cu ihyan, chih ye. ¹⁰ Hua cahma nunde nchuhn yahn Dendiohs nduhca che cahñ nunde ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, dechuh ye ama angel, cah ye cah ihyan, chih ye.

¹¹ Nducuahn dehtenduh che tihchan chahno chi ihyan ndico yuhn vo ne, chihquentiyon Dendiohs che quenan caca cava che, uvo che vato vo man ro cuh che a nun cuihno iyehñse ne, cua cuando vo, ne hua ndere din vo. ¹² Nducote cahnda yuhn vo ne, duh nchuhn che hua dehva co yahn ne, che rahco ne ne, cuihco ne cudado che hua denan condihco ne nunde. ¹³ Nchuhn ne, retumarande chundah nchuhn nahn cuan, rechuhrihn ne nduhca che rechuhrihn ihyan chenahn. Ate Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne hua cuahnecun ye che chuhnan chuhrihn ne. Tahque ndah ye ne, conan ye nchuhn ura che retumarande sahn min nchuhn cava che cocha ne.

¹⁴ Dihno che yahino nchuhn, nducote cahnda Dendiohs yuhn vo ne, cuihco ne cudado. Hua ndeva ne yavenan dehtenduh che

ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. ¹⁵ Nchuhn ne, ihyan renahn ne, ne a devanó che conahn ne te cuāco ndudo che tihcā dirún. ¹⁶ Cuahn che rendo dāmo vo nduco vih nduhcā che chihco cāde Dihvo vo Jesucristo ne, recah vo nundihve cuahn Dendiohs cava vino, rih vo. Nduco chemin ne, rihco ro vo che āma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che chera yun yahn ye, quenan yah ye nan cruz cavo vo. Namin no tun, ura che rendeh vo pan, reh vo ne, rihco ro vo che āma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo ihyan min che chihco mendahn ye ihyan, chih ye cavo vo. ¹⁷ Andahre yahn ri vo, ate nducote āma no pan reh vo nduco vih ne, ndero ndi che anto vo nduco vih anduhneca āma no ihyan. ¹⁸ Cuihco nchuhn cudado nduhcā che ri van ihyan nación yahn Israel. Nduco che reh ye nduco vih dehtenduh che ndi vedino nan ta ne, rihnde ro che āma no vederendedecadino yahn ye. ¹⁹ Me dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, cuedevano nchuhn te metah nde āma vederihquentiyon yahn. Atihnoca dehtenduh che rihco ye nan, ri vedino ne, hua cahnda, te hua dehva ri yahn. ²⁰ Ate rahn ri nchuhn che hua nahn che dama co ne nduco ye, te che tihcā redin ye ne, a vaco chihnga che rinduco ihyan, ndiyu Dendiohs. ²¹ Nchuhn che renevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo, reh

ne pan man, rih ne vino man, nduhcā che chihco cāde ye ne, hua ndahcā che dama co ne nduco ihyan che rahte vihco ye, reh ye man, rih ye man, che rendeva ye yavenan vaco chihnga. ²² A devano nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, āma cahnda ye, ne hua ndahcā che cahñ ne vedecahva ihyan. Ama vedin ne ndete che din ye castigo nchuhn.

Nduhca che nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino nduco vih

²³ Cuāco che nducuahn che nahn vo ne, co din vo. Ate hua nducuahn redin yahn che din vo. Hua nducuahn co conan dihno vo che tahque cochahtino ye Dihvo vo Jesucristo. ²⁴ Ndotenan che din vo dehtenduh che ri yeno man vo, tahque ndah ne, din vo dehtenduh che cochihve yahn ihyan chenahn. ²⁵ Adecodheho che nahn cheh nchuhn ne, co cua ne ndihve. Nde hua ndedecadino ne yahn, nde hua tumerune ne ihyan yahn dehtenduh, a ndi vedino o hua, ²⁶ te iyehnse nduco nducuahn che va ne, a Dihvo vo Dendiohs chihco ye.

²⁷ Namin ndete che āma ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo yahve ye nchuhn che cahñ ne, cheh ne nduco ye ne, co cahñ ne ndete che nahn ne. Cocheh ne adecodheho che cheh ye nduco ne, ne cava che hua chihnga co ino ye ne, nde hua tumerune ne a ndi vedino dehtenduh chemin chan o hua. ²⁸ Atenan che man ye

quendaḥ chende ye, cahma ye co ye nchuhn che dehtenduh che chihco ye nan ne ne, a ndi vedino yahn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye, tuhme che cuāco ne, cava che hua ndedecadino ye ne, hua cheh ne. ²⁹ Hua cheh ne, ndiyu yahn che cahnda yahn ne che cheh ne, ate cava che hua ndedecadino ihyan min.

Ama o nchuhn ne, co rendedecadino ne che co cheh ne adecodehno che nahn ne, ne rahco ne che nde hua nahn che din ne cudado, andahre chihnga co ino ihyan chenahn. ³⁰ Rahco ne che nde hua redin yahn che ndahchenan ye yahn dehtenduh che reh ne, te renecah ne nundihve cuahn Dendiohs cava chemin. ³¹ Hua ndahca ndete che tihca ndedecadino ne. Tahque ndah ne, cuihco nchuhn cudado nan nducuahn dehtenduh che redin ne man, nan reh ne man, nan riḥ ne man, cava che ndaca yune che ndeva ihyan yavenan Dendiohs. ³² Hua cah yune ne che cava dehtenduh che redin ne conda nde ama ihyan, ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man. ³³ Me u ne, a chihco inó che dín, ndiyu dehtenduh che ri yeno man, ate dehtenduh che conan ino ihyan chenahn cava che ndaca yune che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

11

¹ Nduhca che riquendi yune yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca cuiquendi nchuhn yune yahn.

Nduhca che va che nevah-necun ihyan ndahta chete yaco

² Dihno, ama yenó che cuahn dama renecahco nchuhn u, ne redinahn ne nducuahn che chicuahn nchuhn. ³ Namin nahn te cuandé nchuhn tama te o ndudo che náhn che cadino ne. Dendiohs Chida ne, ihyan min che rihquentiyon ye Dihvo vo Jesucristo. Jesucristo ne, ihyan min che rihquentiyon ye ihyan chahn. Ihyan chahn ne, ihyan chahn che rihquentiyon ye ihyan ndahta yahn ye. ⁴ Ihyan chahn ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che cuahco ye payon tin ye ura che covah ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. ⁵ Me ihyan ndahta ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che hua cuahco ye payon tin ye ura che covah ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, te ndete che tihca ne, anduhneca ndete che ndu rah ye tin ye. ⁶ Ndete che hua cuahco ye tin ye ne, tahque ndah che ndu rah ye. Atenan che cuihnan ye ndu rah ye ne, tuhme va che cuahco ye payon. ⁷ Ihyan chahn ne, hua redin yahn che cuahco ye tin ye, te dendah Dendiohs ihyan cava che co ro taqa man ye man, taqa vederihquentiyon yahn ye man. Me ihyan

ndahta ne, dendah Dendiohs ihyan cava che cahco ro ye vederihquentiyon yahn inchahn ye. ⁸Tihca, te dinoca dendah Dendiohs ihyan chahn, ne adiva dendah ye ihyan ndahta. ⁹A cava ihyan chahn che dendah ye ihyan ndahta. Ndiyu cava ihyan ndahta quenana cuma che dendah ye ihyan chahn. ¹⁰Chemin che va che cuahco ihyan ndahta payon tin ye cava che cahco ro ye nan ihyan man, nan angel man, che nevahneacun ye vederihquentiyon yahn inchahn ye. ¹¹Andahre tihca ne, ate van uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nde ndahta, nde chahn, rigonun chihve. ¹²Andahre cava ihyan chahn che dendah Dendiohs ihyan ndahta, ate nde ro min ne, a ihyan ndahta che racoyahn ye ihyan chahn.

A Dendiohs che chihco cade ye nducuah

¹³A devano man nchuhn te hua ndahca che hua cuahco ihyan ndahta payon tin ye ura che covah ye. ¹⁴A namin no tun ama vedecuihno che cuahneacun ihyan chahn che co rahno yudo tin ye. ¹⁵Ate ihyan ndahta che cuaco ne, redin yahn che cuahtenan cuma ye yudo tin ye che rahno, te richihve cava che chendih tin ye. ¹⁶Me ihyan che canda tin ye che hua conan ino ye che tihca te cuandé ne, codevano ye te nuhn man, ihyan yahn Dendiohs yahn nducuah yaco man, hua chenana cuma

nuhn costumbre che cuhana chende nuhn.

Ihyan ndiyaco ne, renevih Pablo nunde yahn ye vaconan ye

¹⁷Man ne, dirun yahn nchuhn yahn ama nan che hua ndahca redin ne, ne yahn chemin ne, hua co ndeva yavenan ne. Cane cuahn che rendo dama ne ne, ndotenan che cochihve yahn ne ne, deredinda ne, ¹⁸te rahn ihyan ri ye u te cuahn che rendo dama ne yaco ne, ri ro che ndeh cuan ndi ne. Tah ne, ritahnó, ne tah ne, hua ritahnó, ate rahco te co cuaco nahn ndudo che rahn ye. ¹⁹Va che ndeh cuan co ne, te min co ro chah nchuhn che ritahno ne numa cuaco Dihvo vo Jesucristo. ²⁰Cuahn che rendo dama ne, rih ne vino man, reh ne pan man, nduhca che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ndeh cuan ndi ne ne, ndero ndi che hua numacuahn chedave yahn ne, ²¹te ndere vihco no che redin ne. Nahn nchuhn ne, reh nduh ne dehtenduh che riquenda ne. Nahn ne ne, hua rendaca reh ne. Nahn ne ne, nde ricoh ne. ²²¡A chunnan cuahn che tihca redin nchuhn! ¿Ametah ndevaco ne, che cuahtenan ne, cheh ne man, cuh ne man? ¿Dehco che redin duche yahn ne ihyan yahn Dendiohs? ¿Taca rahco ne che rihtera ne vedecuihno yahn dihno vo che metah dehva yahn ye? Cua nchuhn tah vedecuihno. Che tihca

redin ne ne, hua co ndevá yavenan ne.

Nduhca che chihco cade Dihvo vo Jesucristo che cheh ihyan pan man, cuh ye vino man

²³ Hua tihca chicuahn nchuhn vederihquentiyon che ndahco Dihvo vo Jesucristo tah. Tuhca vederihquentiyon min: Vino che va che necah ndeh se Dihvo vo Jesucristo, co ye preso ne, ura che cheh vino ye ne, chetah ye pan, ²⁴ necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, ne rahn ye: "Cocheh nchuhn. Chu ne, yute yahn. Va che nuhn yah ihyan u cava nchuhn. Tuhca codin ne, cuenecahco ne u." ²⁵ Chihno cheh vino ye ne, namin chetah ye ama vaso vino, ne rahn ye: "Vino cuh ne, yun yahn che cora cava che conahn trato ra che ndahco cade Dendiohs. Queri ama yune che tihca cuh ne ne, cahco ro ne che renecahco ne u." ²⁶ Rahn ri nchuhn te nduco tihca ne, cahco ro ne che renecahco ne Dihvo vo Jesucristo, te nde ro che ndaconan chi tun ye ne, queri ama yune che cheh ne pan man, cuh ne vino man, nduhca che chihco cade ye ne, cahco ro ne che renecahco ne nduhca che chih ye.

²⁷ Nducote cahnda vederihquentiyon min ne, adeco-duhno ihyan che cheh ye pan man, cuh ye vino man, ate hua nduhca che chihco cade Dihvo vo Jesucristo ne, condihco ye nunde che din duce

yahn ye che chih Dihvo vo man, che chera yun yahn ye man. ²⁸ Chemin che nahn che dinoca ndedecadino ihyan tachan ihyan ye, tuhme nduco vedino vedenecon cheh ye pan man, cuh ye vino man, nduhca che chihco cade Dihvo vo. ²⁹ Tihca va che din ye cudado, te ihyan che ndere cheh ye, ndere cuh ye, che nde hua ndedecadino ye deh cuande ne, rihco yan man ye castigo che co ye yahn che duce rino ye Dihvo vo Jesucristo. ³⁰ A yahn nunde min che nahn dihno vo van nchuhn ne, ndi ye cah cuno, ne nahn ye ne, ndi ye tama te o nan cah, ne nahn ye ne, a chih ye. ³¹ Ate ndete che cahco vo cudado yahn vederihquentiyon min ne, hua conan cuma Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo uvo. ³² Ate che redin ye castigo uvo man ro cuh ne, che nahn ye che nto ino vo nunde yuhn vo cava che hua conda vo dama nduco ihyan nunde.

³³ Dihno, chemin che cuahn che ndo dama nchuhn, cheh ne pan man, cuh ne vino man, nduhca che chihco cade Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan rino ne vih. ³⁴ Ndete che cuico ne ne, tahque ndah che cuahte ne, cheh ne ndevaco ne che co che cah ne ndiyaco, ndere cheh ne, ne conan cuma Dendiohs che din ye castigo nchuhn. Me yahn dehtenduh chenahn ne, nte cade vo nduco nchuhn cuahn che chi quendihcheró

nchuhn.

12

Vederihquentiyon che recah Vaco Ndah yahn Dendiohs queri ama ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihno, nahn che codevano nchuhn yahn ndeh nan vederihquentiyon che rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, chenan cumo vo. ² A devano nchuhn te cuahn che metah cotahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ne yavenan dehtenduh che nde hua ri rahn, che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. ³ Nducote nahn che codevano ndah nchuhn ne, chemin che rete cuandé nchuhn che adecoduhno ihyan che cahva ye yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan. A namin no tun, adecoduno ihyan che cahma ye che Jesucristo che Dihve ye ne, a Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan.

⁴ Van nducoyaco vo ne, ama ndeh nan vederihquentiyon che chenan cumo vo, ate a ama no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete.

⁵ Ama ndeh nan ntiyon che redin nducoyaco vo, ate a ama no Dihvo vo Jesucristo.

⁶ Ama ndeh nan ntiyon chenan cumo vo, ate ama no Dendiohs che redin ye che rinahn nducuahn. ⁷ Queri ama vo ne, rete Dendiohs vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, chenan cumo vo cava che ndah yahn

nducoyaco vo. ⁸ Nahn vo ne, redin Vaco Ndah yahn ye che rihnde tah vo vederihquentiyon che co cahmo vo numacuahn vededevano. ⁹ Nahn vo ne, che cotahno vo. Nahn vo ne, che din vo che ndoyahn ihyan cah. ¹⁰ Nahn vo ne, che din vo vederihno. Nahn vo ne, che cuahndudo vo ndudo che te Dendiohs. Nahn vo ne, che tumacadino vo cha ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne cha ye che quenun vaco chihnga ihyan. Nahn vo ne, che cuahndudo vo tama te o nan devaco. Nahn vo ne, che co cah cuande vo deh conahn ndudo che cuahndudo ihyan devaco chemin chan. ¹¹ Andahre ama ndeh nan vederihquentiyon chemin chan, ate a ama no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete queri ama vo tunoca che nahn man.

Nducoyaco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndi vo anduhneca ama no ihyan

¹² Hua ndeh cuan ndi vo nduco vih, te andahre ama yahn ri vo, ate ndi vo anduhneca ama no ihyan, ndi cuande vo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Tihca, te andahre ihyan naci6n yahn Israel, o ihyan tama naci6n uvo, andahre chenan cumo vo dihvo vo, o rihquentiyon man vo uvo ne, ate a ama no Vaco Ndah yahn Dendiohs nedin dama uvo, din che ndo vo anduhneca ama no ihyan, quenun queri ama vo.

¹⁴ Ihyan ne, chenan cah ye man, chenan tah ye man,

chenan nducuahn dehtenduh yahn ye man. ¹⁵ Andahre che cahma cah ama ihyan: “U ne, hua tah ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu cava chemin che co din vih. ¹⁶ Andahre cahma revan ama ihyan: “U ne, hua ndutinān ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu cava chemin che co din vih. ¹⁷ Ndete che ndutinān no ihyan chenan ne, ametah deh nduco che cahnevan ye. Ndete che revan no ihyan chenan ne, ametah deh nduco che tahno ye. ¹⁸ Ate hua tihca, te Dendiohs ne, numa dendah ye ihyan nduhca che nahn man ye. ¹⁹ Ndete che deman cah ihyan ne, nde hua cochihve ye. ²⁰ Ate che cuaco ne, andahre ama ndeh nan dehtenduh yahn ihyan, ate ama no ye.

²¹ Hua redin yahn che cahma ndutinān ihyan co tah ye: “Hua rendotenān nchuhn.” Namin hua redin yahn che cahma tin ye co cah ye: “Hua rendotenān nchuhn.” ²² Hua redin yahn che tihca, te queri ama ne, rendotenan vih. Nde dehtenduh che rivahn che hua nduh richihve ne, chemin che nde tahque richihve. ²³ Dehtenduh che hua nduh rignonun chihve, che rahco vo ne, chemin che tahque ndah redin vo cudado. Namin dehtenduh che hua redin yahn che co ro ne, chemin ne, tahque nduco cudado chenan cumo vo ²⁴ che co dehtenduh

chenahn. Tihca chihco cade Dendiohs che tahque din vo cudado dehtenduh yuhn vo che hua nduh rignonun chihve, che rahco vo, ²⁵ cava che, ndotenan che devavih co ne, ama cuan no co, conan vih. ²⁶ Ndete che rechuhrihn ama nan dehtenduh yuhn vo ne, rechuhrihn numachahto vo. Namin ndete che yan ama nan dehtenduh yuhn vo ne, yan numachahto vo.

²⁷ Namin van nducoyaco vo ne, chenan cumo vo ndeh nan vederihquentiyon, ndi vo anduhneca ama no ihyan, ndi cuando vo yahn Dihvo vo Jesucristo. ²⁸ Dendiohs ne, te ye vederihquentiyon yahn queri ama vo. Nahn vo ne, te ye vederihquentiyon che tahque chahte che co vo apóstol. Nahn vo ne, che cuahndudo vo ndudo che te ye. Nahn vo ne, che cacuahn vo Ndudo yahn ye. Namin te ye tama te o nan vederihquentiyon nahn vo che hua nduh quenun yan. Nahn vo ne, che co din vo vederihno. Nahn vo ne, che co din vo che ndoyahn ihyan cah. Nahn vo ne, che conan vo chete yaco. Nahn vo ne, che cahcantiyon vo chete yaco. Nahn vo ne, che cuahndudo vo tama te o nan devaco. ²⁹ Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon yahn apóstol. Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs. Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che cacuahn vo ndudo yahn ye.

Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che din vo vederihno. ³⁰ Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che co din vo che ndoyahn ihyan cah. Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che cuahndudo vo tama te o nan devaco. Hua nducoyaco vo va tah vo vederihquentiyon che cah cuande vo deh conahn devaco chemin chan. ³¹ Ndete che ama nahn cuah-tenan cuma nchuhn ama vederihquentiyon chemin chan ne, codin nun ino ne che co cuhnde tah ne vederihquentiyon che tahque cochihve. Ate te cuandé nchuhn tama nan che nde tahque nahn che cuahtenan cumo vo.

13

Nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino

¹ Andahre co cuahndudo vo tama te o nan devaco, andahre devaco yahn angel, ate ndete che hua chenán cumo vo vedeyahino ne, ndi vo anduhneca tambu man, cu dan che ndere rahco man. ² Namin andahre rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs uvo, andahre ama chenán cumo vo vededevano che nde hua devano ihyan, andahre ama ritahno vo Dendiohs che nde cocha vederihquentiyon che chenán cumo vo che ndacorun ama icoyahn, cuhnde tama cuan, ate ndete che hua chenán cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihvo vo. ³ Andahre cuihno ndihco vo nducuahn dehtenduh che va yuhn vo, conan vo

ihyan chevah, andahre cahco mendahn vo uvo, cuihno cuco vo, ate ndete che hua chenán cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihve yuhn vo. ⁴ Ndete che chenán cumo vo vedeyahino ne, chahtino vo man, cuno ino vo man, hua din ve vo man, hua din yade vo man, hua din cun vo man, ⁵ hua ndere din vo man, hua din idihya vo man, hua ndere co tan vo man, hua cuahtenun ino vo vedecahva man, ⁶ hua co yeno vo yahn ihyan che rendihco ye nunde man. Tahque ndah ne, cuahtenan cumo vo vedeyahino. Tuhme co yeno vo yahn ndudo cuaco, ⁷ ne yahn nducuahn dehtenduh ne, nevahncun vo man, din chahtino vo man, cuahtenan ino vo man.

⁸ Nda ro che cuihno vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs man, che cuahndudo vo tama te o nan devaco man, che cuahtenan cumo vo vededevano man, ate vedeyahino ne, hua cuihno. ⁹ Va che cuihno nducuahn vederihquentiyon chemin chan, te hua numa. Hua numa vededevano che chenán cumo vo man, hua numa rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs man. ¹⁰ Ate cuahn che ndahco cade Dendiohs vederihquentiyon che numa ne, cuihno che hua numa.

¹¹ Cuahn che cahya uvo ne, rente vo man, rendecadino vo man, renahn vo man, nduhca checahya. Ate cuahn che chi ndico vo ne, chihcoman vo nduhca

che redin checahya. ¹² Tihca, te man ro cuh ne, anduhneca ndete che ama cheh ro dehtenduh man, hua ndah renahn vo man. Ate nda ro min ne, nduhca che rendihche ndah Dendiohs uvo ne, tihca conahn ndah vo yahn nducuaahn dehtenduh. ¹³ Nducote tihca ne, va che quendi vo ino nan vederihquentiyon. Ama ne, che cotahno vo. Tama ne, che cuahtenan ino vo. Tama ne, che cuahtenan cumo vo vedeyahino. Me che cuahtenan cumo vo vedeyahino ne, chemin che tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon chenahn.

14

Vederihquentiyon che co cuahndudo vo tama te o nan devaco

¹ Codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne vedeyahino, namin che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, menan vihca che cuahndudo ne ndudo che rete ye. ² Chemin che tahque nahn, te cuahn che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahndudo ihyan tama te o nan devaco ne, atenan Dendiohs renahn ye. ³ Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve yahn nducoyaco vo, redin che tahque numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo man, necah yan chedave yuhn vo man. ⁴ Che rahndudo ihyan tama te o nan devaco che hua

renahn vo ne, atenan cava man ye richihve. Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve cava nducoyaco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ⁵ Ama ndahca ndete che nducoyaca nchuhn cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne tama te o nan devaco. Ate tahque ndahca ndete che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, te vederihquentiyon min ne, tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon che rahndudo ihyan tama te o nan devaco, atenan ndete che vate ihyan che te cuande ye uvo deh conahn devaco chemin chan. ⁶ Dihno, nducote tihca ne, hua cochihve yahn nchuhn ndete che chi cuahndudo tama te o nan devaco che hua conahn ne. Atenan che cuahndudo ndudo che te Dendiohs, o cacuahn nchuhn Ndudo yahn ye, tuhme cochihve yahn ne.

⁷ Anduhneca cu retive man, arpa man, che ihyan va che tive ye man, cuh ye man ne, ndete che a ndere cuah cuaco, o a ndere cuahco che hua nduco yuhno ne, nde hua cochihve. ⁸ A namin no tun van canda ne, ndete che a ndere cuah cuaco corneta ne, hua conahn sandado yuhno yahn, ne nde ama se hua cuahteyan se che cuhma se. ⁹ A chemin no cuahno co nchuhn ndete che cuahndudo ne deman devaco che hua conahn ne. A ndere cuahndudo ne devan

yuhne. ¹⁰ Cuāco te āma ndeh nān devāco va iyehñse, ne ihyan che rente ye devāco chemin chan ne, renahn ye yahn vih. ¹¹ Ndete che cāhmo vo devāco yuhn vo nduco ihyan tāma naciōn ne, hua conahn ye. Namin ndete che cāhma ye devāco yahn ye nduco vo ne, hua conahn vo. ¹² Tihcā hua cochihve yuhn vo che cāhmo vo ndudo che hua conahn vo. Āma ndāhcā che āma nahn cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ate codin nun ino ne che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che din che nducoyāca nchuhn, ihyan ndiyāco ne, tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.

¹³ Dihno vo che cuahndudo ye tāma nān devāco che hua conahn nchuhn ne, nahn che cāca ye Dendiohs che conahn ye, ne co te cuande ye nchuhn yahn ndudo che cuahndudo ye. ¹⁴ Tihcā, te ndete che covāh vo nduco tāma nān devāco che hua renahn vo ne, anduhñecā ndete che vaco vo che revāh, ate mān vo hua renahn vo. ¹⁵ Nducote tihcā ne, nahn che covāh vo nduco devāco che hua renahn vo, ate namin nahn che covāh vo nduco devāco che renahn vo. Nahn che cāto vo nduco devāco che hua renahn vo, ate namin nahn che cāto vo nduco devāco che renahn vo. ¹⁶ Ndete che necāh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tāma nān devāco che hua renahn ihyan che nduco ye uvo ne, hua

necāh ihyan chahn nundihve cuahn Dendiohs dāma nduco vo, te hua devano ye deh che revāh vo. ¹⁷ Cuāco te numa ino vo co necāh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tāma nān devāco. Ate nducote hua conahn dihno vo che nduco ye uvo ne, hua co din che tahque numa ino ye quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¹⁸ Nchuhn ne, chenān cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne tāma te o nān devāco. Namin u ne, quenān cumā vederihquentiyon min, ne renecāh nundihve cuahn Dendiohs che tahque yudo vederihquentiyon min yāhn che co yahn nducoyāca nchuhn. ¹⁹ Ate cuahn che quenūn chete yāco vān dihno vo ne, tahque nāhn che cuahndudó mare uhn ndudo che co conahn ye che co che cuahndudó ndiche mil ndudo āma devāco che hua conahn ye.

²⁰ Dihnó, hua co nchuhn nduhcā checāhya nān vederendedecadino yahn ne. Co ne nduhcā checāhya nān dehtenduh che chihnga, hua cuahtendihco ne nunde. Ate nān vederendedecadino yahn ne ne, co ne nduhcā ihyan ndico. ²¹ Nān Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne, ndirun tuhcā: “Dechúh ihyan tāma naciōn, cuahndudo ye ndudo yāhn nduco devāco yahn mān ye, cahnevan ihyan naciōn cuh. Ate nde nduco nduh ne, hua nevah-necun ye u.” ²² Nducote tihcā ne, devano vo te veder-

ihquentiyon che cuahndudo ihyan tãma nan devaco ne, a cava ihyan che hua ritahno ye che chihco cade Dendiohs, ndiyu cava ihyan che ritahno ye. Ate vederihquentiyon che rahndudo ihyan ndudo che rete Dendiohs ne, a cava ihyan che ritahno ye che chihco cade ye, ndiyu cava ihyan che hua ritahno ye. ²³ Chemin che ndete che ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo nda ye chete yaco, ne ura min vari ne rahndudo nducoyaca ne damandahn tãma te o nan devaco ne, ndedecadino ye che luco ne. ²⁴ Ate ndete che ura che nda ye rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs ne, conahn ye, ne ndo ino ye, ²⁵ tumacadino ye che quendihco ye nunde nan Dendiohs. Tuhme numacuahn vedeneacun nto ino ye nunde yahn ye, ndeva ye yavenan Dendiohs. Cuacotuhn ye ndudo che cuaco niyon che quenun Dendiohs van nchuhn. ²⁶ Dihno, tuhme ne, cuahn che ndo dama nchuhn yaco ne, codinahn ne adecochano vederihquentiyon che nte Dendiohs nchuhn, a che cata ne salmo, a che cacuahn ne Ndudo yahn ye, a che cuahndudo ne ndudo che rete ye, a che cuahndudo ne tãma te o nan devaco, a che cah cuande ne deh conahn devaco chemin chan. Ate codin ne cuande che nan nducuah dehtenduh che din ne ne, cochihve yahn nducoyaca ne cava che tahque numa ino ne

quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo. ²⁷ Cuahn che cuahndudo nchuhn tãma te o nan devaco ne, hua damandahn cuahndudo nducoyaca ne, te ca ama ca ama ne cuahndudo ne. Avane ne, queri ama yune che ndo dama ne ne, co cuahndudo ama o ne, atenan cuahn ne, ino ne. Ate va che cah cuande ama cha nchuhn deh conahn devaco chemin chan. ²⁸ Ate ndete che ametah duh che te cuande ne, tahque ndah che cahma queri ama nchuhn chete chedave yahn ne, cahnevan Dendiohs, che co che cuahndudo ne van ihyan. ²⁹ Namin ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, queri ama yune che ndo dama ye ne, atenan o ino ye co cuahndudo ye, ne combiero yahn ye ne, va che cahcovan ye, din ye cudado vederihquentiyon min. ³⁰ Ndete che denan cah Dendiohs ndudo che cuahndudo tãma ye ne, ihyan che a quendihco mendahn rahndudo ye ne, nguan ye cuahndudo ye, cuahnecun ye che cuahndudo combiero yahn ye. ³¹ Hua redin yahn che damandahn cuahndudo nchuhn, te co cuahtenan rino vih ne, cuahndudo ca ama ca ama ne cava che co conahn nducoyaca ihyan ndiyaco, ne cuahtenan ino ye. ³² Co cuahtenan rino vih ne, te andahre vederihquentiyon che chenan cuma ne redin che rahndudo ne, ate co

cahcantiyon man ne, ne cuahndudo ne ura che redin yahn. ³³ Tihca, te Dendiohs ne, runecade ye, ne runecade nducuahñ vederihquentiyon yahn ye.

Nduhca che va cade nduh cuan yaco nan che rendo dama ihyan yahn Dendiohs ne, ³⁴ hua redin yahn che cuahndudo ihyan ndahta. Tahque ndah ye ne, nevahñecun ye nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés. ³⁵ Ndete che va deh che tumerune ye ne, ndevaco ye tumerune ye inchahn ye, te hua redin yahn che tumerune ye chete yaco.

³⁶ Cuedevano nchuhn, te Ndudo yahn Dendiohs ne, ndiyu nduco nchuhn canan, nde ndiyu deman cava nchuhn che va. ³⁷ Adecochano nchuhn che rahco ne che quenan cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, o tama nan vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ne, ndete che cuaco ne, conahn ne che a Dihvo vo Jesucristo chihquentiyon ye che tihca dirun. ³⁸ Ate adecoduhno ihyan che hua nevahñecun ye ne, hua nevahñecun nchuhn ihyan.

³⁹ Dihno, man ne, codin nun ino nchuhn che cuahñenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs. Namin hua cahca tan ne yahn vederihquentiyon che chenana cuma dihno vo che rahndudo ye tama te o

nan devaco. ⁴⁰ Nahn che runecade ne nan nducuahñ che redin ne. Ca ama ca ama ne cuahndudo ne.

15

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye van tenahn

¹ Dihno, namin nahn che ndedecadino nchuhn yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cahndudo, chihñevan ne. Nevahñecun ne ndudo min, ne nde meniyan riquendi ne ritahno ne ihyan. ² Ndete che numa cuaco chitahno ne nduhca che cahndudo man, quendi ne dinahn ne man ne, din ndudo min che ndevahn ne. ³ Dendiohs ne, te ye checadino vederihquentiyon yahn ye che tahque menan vihca, ne cahndudo, chihñevan nchuhn. Vederihquentiyon min ne, che chih Dihvo vo Jesucristo cava nunde yuhn vo nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. ⁴ Chihno ino ro che cheche ye ne, ntuche ye nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. ⁵ Cuahn che a ntuche ye ne, chihnde ro ye nan Pedro. Chihno min ne, chihnde ro ye nan nduh che ndichiana apóstol yahn ye. ⁶ Adiva ne, nchuh ca uhn ciento dihno vo che ndi dama ye ne, ndihchero ye ihyan. Nahn ihyan chahn ne, a chih ye, ne nahn ye ne, vate ca ye nde meniyan. ⁷ Tah cuahn adiva ne, ndihchero Jacobo ihyan. Chihno min ne, ndihchero nducoyaca ihyan apóstol ihyan.

⁸ Nde nan che chihnonan yahn ne, chihnde ro ye nan. U che nde hua redin yahn che din yahn ye u ne, namin ndihchero ihyan. ⁹ Van nducoyaca ihyan apóstol ne, u che tahque hua rigonun chihvé. Nde hua redin yahn che có apóstol, te din tán nduco ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¹⁰ Ate din yahino Dendiohs u, ne ndedevahn ye u, te ye vederihquentiyon quenán cumá. Ama chichihve che din yahino ye u, te u che tahque dín ntiyon yahn ye che co nducoyaca ihyan apóstol chenahn. Ate ndiyu nduco vededevano yahn man che din ntiyon yahn ye, te numacuahn vedeyahino chinan man ye u. ¹¹ Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn ne, u man, ihyan apóstol chenahn man, a ndudo min che rahndudo nducoyaca nuhn. Menchuhn ne, a chihnevan ne ndudo min, chitahno ne.

Tenahn ne, va che ntuche ye

¹² Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo, chacotuhn nuhn ndudo yahn ne, hua ndahca redin ama o ihyan van nchuhn che vatechica ye rahndudo ye che tenahn ne, hua ntuche ye. ¹³ Ndere rahn ye chemin, te Dihvo vo Jesucristo ne, cuaco niyon che ntuche ye. ¹⁴ Andahre tihca rahn ihyan chahn, ate richihve ndudo che rahndudo nuhn, namin cochihve yahn nchuhn che chitahno

ne, te Dihvo vo Jesucristo ne, a ntuche ye. ¹⁵ Numa cuaco rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo. Me ihyan chahn che rahn ye che hua ntuche tenahn ne, nahn conahn che nde Dihvo vo Jesucristo ne, hua ntuche ye. ¹⁶ Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuaco niyon che ntuche ye. Namin quenán cuma che ntuche tenahn. ¹⁷ Che rahn ihyan chahn che metah vederihquentiyon che ntuche tenahn ne, nahn conahn che hua ntuche Dihvo vo Jesucristo man, hua chichihve yahn ne che chitahno ne ihyan man, nde hua ndaca ne vederenchahco cava nunde yahn ne man. ¹⁸ Che lado yahn ihyan chahn ne, tenahn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ama yune no chihnonan yahn ye. ¹⁹ Van nducoyaca ihyan ne, uvo che tahque ndah ro yuhn vo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne quenán cuma che ntuche vo.

²⁰ Menán vihca ne, ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo. Namin quenán cuma che ndedetuhche ye nducoyaca tenahn che chitahno ye ihyan, ²¹ te nduhca che cava ama ihyan chihnde vederih ne, tihca cava tama ihyan ne, chihnde cade che ntuche tenahn. ²² Tihca, te che chih Adán ne, quenán cuma che coh nducoyaca ihyan. Namin che ntuche Dihvo vo Jesucristo ne, quenán cuma che ntuche nducoyaca ihyan yahn ye.

23 Ihyan ne, a va çade ro che ntuche ye. Menan vihca ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne cuahn che ndaconan chi tun ye ne, tuhme ntuche nducoyaça ihyan yahn ye. 24 Chihno min ne, va che nto iyehse, decuihno Dihvo vo Jesucristo nducuahn vederihquentiyon che rahcotahn yahn ye, ne ndahco ye vederihquentiyon yahn ye tah Dendiohs Chida. 25 Tihca, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che quendi ye cahcantiyon ye nde conan ndahco ndiya Dendiohs nducoyaça ihyan che hua ri rendihche ye ihyan çava che nevahnecun ihyan chahn ihyan. 26 Nde nan che cuihnonan yahn ne, decuihno Dihvo vo Jesucristo vederih. 27 Tihca va che co, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs che ndahco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon tah ye. Che tihca ndirun che ndahco Dendiohs vederihquentiyon tah Dihvo vo Jesucristo ne, nahn conahn che man ye ndinan ye, hua chuhan Dihvo vo ihyan. 28 Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs ne, nuhnde tah ye nducuahn vederihquentiyon, ne nevahnecun ye Chida ye Dendiohs. Cahco ro man ye che ihyan min che ndahco ye vederihquentiyon tah ye man, ihyan min che ndinan ye man. 29 Me ihyan che redenune ye çava tenahn yahn ye ne, ça ndiyu che chenani ino ye che ntuche ihyan chahn che tihca redin

ye? Ndete che hua quenani cuma che ntuche tenahn ne, co nde hua tihca din ye.

30 Ndete che hua va che ntuche tenahn ne, nde hua redin yahn che cahco mendahn nuhn nuhn, din tan ihyan nduco nuhn. 31 Dihno, nduhca che cuaco che ama yenó che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca ndudo cuaco che ndihco mendahn u, redin tan ihyan nduco. 32 Muhn yan Efeso ne, anduhneca ndete che van ite tan quenun. Ndete che hua cuaco che va che ntuche tenahn ne, nde hua cahquinó cahco mendahn u tihca. Tahque ndah ne, cochica vedeyeno yahn man, chéh man, cúh man, te caviyan deman ne, va che cóh. 33 Hua cahnceh man ne nchuhn, ndedecadino ne che hua dehva co yahn ne che dama co ne nduco ihyan nunde, te co nino ne, ne quendi ne yune yahn ye. 34 Condedecadino nchuhn, ne runeca cuahatenan ne, hua cuahentihco ne nunde, Redin yahn che tihca yahvé nchuhn, te nde van nchuhn ne, vate ca ihyan che hua renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne chemin ne, ama vedecuihno çava ne.

Nduhca che va che nutuche tenahn

35 Co vate ama o nchuhn che tumerune ne, çataca ntuche tenahn? Çataca ndo numa ye ne? 36 Ama tundo ihyan che tihca tumerune ye. A devano ye te cuahn

che rihcho vo ama ndute ndata ne, riquendah yan, ne rihta, ate man ndute ndata ne, recha. ³⁷ Che rihcho vo trigo, o tama nan ndute ndata ne, cuahn che riquendah ne, ametah dama nduco ndute ndata che chihcho vo. ³⁸ Redin Dendiohs che rihta tunoca ndata yahn nduhca che a ndihco cade ye. ³⁹ Nducuahn che dendah Dendiohs ne, hua dama nduco vih. Vate ihyan man, vate ite che cun cah te man, vate yahda man, vate yahca man, ne queri ama ne, a vih vih chan. ⁴⁰ Namin che chenana nan ro nduco che va ndiyahn ne, hua dama nduco vih. Ndahchan nduh che o nan, ate queri ama ne, a vih vih chan. ⁴¹ Dave yahn yahn man, dave yahn iyo man, dave yahn iyon man ne, hua dama. Nde iyon ne, hua dama dave yahn nduco vih. ⁴² Atihnoca vederihquentiyon che ntuche tenahn, te cuahn che ntuche ye ne, a ntacorun ye, ametah dama ye nduhchan ye cuahn che chahtenan ye ihyense. Che rehche ihyan ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ametah ndaconan coh ye. ⁴³ Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ama ndahchan ye. Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, detino ye. ⁴⁴ Che rehche ye ne, ihyan iyehense ye, ate che ntuche ye ne, ndacorun ye, co ye ihyan yahn vahchetero, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Nda

yahn Dendiohs. Vate ihyan iyehense; namin vate ihyan yahn vahchetero.

⁴⁵ Tihca, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Van ihyan iyehense ne, menan vihca dendah Dendiohs Adan.” Adiva yahn ihyan min ne, nda tama ihyan ndinan che a nahn dama nduhca ihyan min, chica ye vahchetero, chihco ye vederihquentiyon che va che ntuche ihyan yahn ye. ⁴⁶ Man ro cuh ne, ihyan iyehense uvo, ate caviyan deman ne, ndaconda vo ihyan yahn vahchetero. ⁴⁷ Adan me ne, ihyan iyehense ye, dendah Dendiohs ihyan nduco yuniyahn. Adiva yahn ihyan min ne, nda Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chica ye vahchetero. ⁴⁸⁻⁴⁹ Nduhca che dama vo nduco ihyan che dendah Dendiohs nduco yuniyahn me ne, tihca dama co vo nduco ihyan che chica ye vahchetero me.

⁵⁰ Dihno, rahn ri nchuhn te numanahn che metah ndacorun ihyan iyehense ne, hua co cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. Hua co ye min nduhchan ye man ro cuh. Ihyan che va che coh ye ne, hua co cuahtenan ye min nan che ametah ndaconan coh ihyan. ⁵¹ Namin nte cuande nchuhn ama ndudo che cade te Dendiohs checadino vo. Hua nducoyaco vo va che coh vo, ate nducoyaco vo ne, va che ndacorun vo ⁵² venchahteno

nduhcá che riya cuah. Tihcá va che co ro min cuahn che cuah corneta nan cuihnonan yahn. Ura che cuah corneta me ne, ntuche tenahn, metah ndaconan coh ye, ne ihyan che vate ca ye ro min ne, ndacorun ye. ⁵³ Va che ndacorun ye, te ihyan ne, hua rengu ye, ne quenán cuma che ndaconda ye ihyan che ngu ye cuahn dama. Namin ihyan ne, rih ye, ne quenán cuma che ndaconda ye ihyan che metah ndaconan coh ye. ⁵⁴ Cuahn che a ndo vo ihyan che rengu ye, che metah ndaconan coh ye ne, tuhme conahn nduhcá che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Vederih ne, cuihno. Ametah ndaconan coh ihyan.” ⁵⁵ Vederihquentiyon min ne, cuihno. Ametah deh cuande che vah vo. Ametah dehva co yuhn vo. ⁵⁶ Che numacuahn vedeyah rih ihyan ne, chihnde cava nunde yahn ye. A ley yahn Dendiohs che dito yahn vederihquentiyon min. ⁵⁷ Nundihve cuahn Dendiohs che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo tah vederih.

⁵⁸ Dihno che yahino nchuhn ne, nducote va che ntuche vo ne, chemin che cuiquendi ne numa ino ne codin ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. A devano ne te ntiyon che redin ne yahn ye ne, cochihve.

16

Vedino che chi dama cava ihyan yahn Dendiohs che vate

ye yan Jerusalén

¹ Me yahn vedino che co dama cava ihyan yahn Dendiohs ne, codin dama nchuhn anduhcá che chihquentiyon nduh cuan yaco, yahn yahn Galacia. ² Ndate ndate domingo ne, cuihco vih queri ama nchuhn tume nduhva che tuno tah ne, cava che hua nde ro che ndá, nedin dama ne vedino min. ³ Cuahn che ndá ne, ihyan che tendahnun nchuhn ne, dechuh ihyan yan Jerusalén. Dirun caca, quenda ye nduco vedino yahn ne, necah ye dihno vo che vate ye min. ⁴ Ndete che va che cahm man ne, cahm nuhn dama nduco vih.

Nte cade Pablo ti nduh nan che va che cahm ye

⁵ Dinoca cahm quendihcheró dihno vo che vate ye yahn yahn Macedonia, tuhme chí quendihcheró nchuhn. ⁶ Ndete che co ne, conán nduco nchuhn ama o iyo, o ndete che co ne, conán numacuahn ro iche. Tuhme co conan nchuhn u adecotino che va che cahm. ⁷ Tihcá, te hua nahn che atenán ama o ro no conán nduco nchuhn. Ndete che te yune Dendiohs ne, nahn che rahm conán nduco ne. ⁸ Ate conan cá muhn yan Efeso nde nda vihco yahn Pentecostés, ⁹ te ama va ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che redin man, ama yahn ihyan che rahcotahn ye man.

¹⁰ Cuahn che nda Timoteo ne, cuenevahnecon nchuhn

sahn cava che conan se numacuahn vedeyeno, te sahn min ne, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nduhca u. ¹¹ Hua ducherino ne, ndihchero ne sahn. Tahque ndah ne, conan ne sahn cava che va man ino se ndaca che chuhnun se che conun yune se, te quenan rinó sahn nduco dihno vo chenahn.

¹² Me dihno vo Apolos ne, ama chica favor sahn che chi se nduco dihno vo chenahn, quendihchero se nchuhn, ate hua cah necun se. Atenan cuahn che conun yahn se, chi se.

Renecah Pablo Dendiohs dihno vo che vate ye yan Corinto

¹³ Cuiquendi nchuhn numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo man, cuahteyan ne man, cuan dito ne man. ¹⁴ Nducuahn che din ne ne, codin ne numacuahn vedeyahino.

¹⁵ Dihno, a devano nchuhn te van ihyan che vate ye yahn yahn Acaya ne, Estefanas nduco ihyan ndevaco ye menan ndita chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin a devano ne te redinahn ihyan chahn vederihquentiyon che rinan ye ihyan yahn Dendiohs. ¹⁶ Cuiquendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, codinahn ne nduhca che redinahn nducoyaca ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo man, rinan ye ihyan yahn ye man. ¹⁷ Ama yenó che nda Estefanas man, Fortunato

man, Acaico man, te anduhneca ndete che nchuhn nda ne. ¹⁸ Necah yan ye chedave yahn man, nchuhn man. Nahn che ntumane-cun ne nducoyaca ihyan che nduhca ihyan chahn. ¹⁹ Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo cuendeva nchuhn Dendiohs yahn nducoyaca dihno vo che vate ye yahn yahn Asia, Aquila man, Priscila man, nduco nducoyaca dihno vo che rendo dama ye vaco ye. ²⁰ Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyaca dihno vo che vate ye muhn. Numacuahn vedino vedene-cun cuenech ne Dendiohs vih.

²¹ U Pablo, dirun man ama o ndudo yahn ne, renté Dendiohs nchuhn.

²² Cochi Dihvo vo Jesucristo. Adecoduhno ihyan che hua din yahino ye ihyan min ne, conda ye, co ye castigo yahn Dendiohs.

²³ Ihyan min ne, din yahino ye nchuhn. ²⁴ Me u ne, ama yahinó nducoyaca nchuhn che ritahno ne ihyan. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO ADIVE, DĒCHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN CORINTO

¹ U Pabło, che tendahnun Dendiohs u che ndi apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dirún caça cuh nduco dihno vo Timoteo, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che vate ne yan Corinto man, numachahte yahn yahn Acaya man.
² Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Nduhca che chuhrihn Pabło

³ Ndeva vo yavenan Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino ye uvo man, renecah yan ye chedave yuhn vo man.
⁴ Cuahn che yah rahno nuhn ne, a ihyan min che renecah yan ye chedave yahn nuhn. Tihca redin ye, cava che, nduhca che renecah yan ye chedave yahn nuhn ne, tihca co necah yan nuhn chedave yahn ihyan che yah rahno ye.
⁵ Co necah yan nuhn chedave yahn ye, te nduhca che ama rechuhrihn man nuhn nahñ cuan, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca rete ndahva ye vedechahtino yahn nuhn,

rethyon yune ye nuhn che necah nuhn vedechahtino ihyan chenahn. ⁶ Nan rechuhrihn nuhn man, nan rendaca nuhn vedechahtino man, chemin ne, cava che ndaca yune che necah yan ne chedave yahn ne, ndevahn ne. Cuahn che chuhrihn ne nduhca che rechuhrihn nuhn ne, co ndaca ne vedechahtino, cocha ne.
⁷ Hua dehve rahco nuhn, te a devano nuhn te cuahn che rechuhrihn nchuhn nduhca che rechuhrihn nuhn ne, namin rendaca ne vedechahtino nduhca nuhn.

⁸ Dihno nuhn, man ne, nahn nuhn che cadino nchuhn nduhca che ama chuhrihn nuhn min yahn yahn Asia. Ama yah chahno nuhn nde a dihya nun ino nuhn chi. Co ametah ndevahn nuhn, che rahco nuhn. ⁹ A chihco dama ino nuhn nduhca che richo dama ino ihyan che a devano ye che va che coh ye. Ate chichihve yahn nuhn cava che ndotenan che cochahtino nuhn man nuhn ne, cochahtino nuhn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye tenahn.
¹⁰ A ihyan min che ndedevahn ye nuhn ro min che a vate nuhn tah vederih. Riquendi ye rendedevahn ye nuhn nde meniyon, ne chenan ino nuhn ihyan che ndedevahn ye nuhn caviyan deman. ¹¹ Nahn che covah nchuhn man, covah ama yahn dihno vo man, cava che conan Dendiohs nuhn. Tuhme tumacadino

ama yahn ihyan che yahino Dendiohs nuhn, ne necah ye nundihve cuahn ihyan.

Rahn Pablo deh cuande che hua nda nun ye yan Corinto

¹² Yeno nuhn che hua o nan o chende nuhn man, che runecade chahtechica nuhn nan ihyan nunde man, menan vihca nan nchuhn man. Chi chahtechica nuhn tihca, te chinan Dendiohs nuhn. Ndiyu nduco vededevano yahn man nuhn che tihca din nuhn, te a Dendiohs che chinan ye nuhn. ¹³⁻¹⁴ Hua o nan o chende nuhn, te nducuahn che redirun nuhn yahn ne ne, numa cuaco, ne a man ne conahn ne ura che ndihchenan ne. Nduhca che a renahn ne tah ne, chenan ino nuhn che conan conahn ndah ne, cava che cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne, co yeno nuhn cava nchuhn, ne namin nchuhn ne, co yeno ne cava nuhn.

¹⁵⁻¹⁶ Nducote a devano che renevahnecun nchuhn u ne, chihco cade che cuahn che cahn yahn yahn Macedonia ne, dinoca nchuhn, chuh quendihcheró nchuhn, cava che cuahn che ndaconan ne, co o yune quendihcheró nchuhn. Tuhme conan nchuhn u che cahn yahn yahn Judea. ¹⁷ Andahre hua chi nduhca che chihco cade, ate hua co cahma nchuhn che o ndudo din, nde huane che ndi ninó costumbre min. ¹⁸ A devano cuaco Dendiohs te nuhn ne, hua o ndudo redin nuhn nan nchuhn,

¹⁹ te u man, Silas man, Timoteo man, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs. Ihyan min ne, ama ndudo redin no ye, riquendah cuaco nducuahn che rahn ye. ²⁰ Cuaco ndudo yahn ye, te redin ye che rinahn nducuahn ndudo che chihco cade Dendiohs. Chemin che cuahn che rendeva vo yavenan Dendiohs che cuande yahn vederihquentiyon yahn ihyan min ne, rihco ro vo che yeno vo che ndahca redinahn ye. ²¹ A Dendiohs che tendahnun ye uvo, ne redin ye che riquendi vo numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ²² Man ye chihco vih ye uvo, nedin yahn ye uvo. Namin din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, chihco ro ye che ndeva ye uvo.

²³ Yahn che renan vahino nchuhn ne, chemin che quenanan rino ca che metah chi yan vaco ne. Nde muhn nde nan Dendiohs ne, cuaco che rahn. ²⁴ Nuhn ne, ndiyu che nahn cahcantiyon nuhn nchuhn nan che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, te a ritahno ne ihyan numa ino ne. Che redin nuhn ne, che rihan nuhn nchuhn cava che tahque co yeno ne.

2

¹ Chihco dama ino che hua chi nun yan vaco nchuhn, te a devano te ndete che chi nun ne, va che din castigo nchuhn, co ran ne. ² Ndete che din che co ran ne,

nducote a nchuhn che va che din ne che co yenó ne, hua codin ne, yahn che ran ne. ³ Chemin che tahque ndah ne, dirun nó yahn nchuhn çava che, ndotenan che din ne che co ran ne, din ne che co yenó, te a devano cuacó te ndete che co yenó, namin nchuhn ne, co yeno ne. ⁴ Hua náhn che co ran ne, ne chemin che cuahn che dirún yahn ne ne, ama chi ndaché che ndedecadinó cava ne, nde chacó, te náhn che tumacadino ne che ama yahinó nchuhn.

Nchahco Pablo yahn ama sahn che nto ino se nunde yahn se

⁵ Me sahn che quendihco nunde me ne, din se che chi ran vo. Ate che lado yáhn ne, anduhneçá ndete che nde hua chi ran. A nchuhn no che chi ran ne tah. Tihçá ráhn, te hua náhn che a ama yune decuihta nduh vo nunde yahn se.

⁶ A ndo dama nducoyaca nchuhn, din ne castigo sahn, ne nduco chemin ne, a va.

⁷ Man ne, tahque ndah che nchahco nchuhn yahn se, neçah yan ne chedave yahn se, che co che cuacondah vedame ne sahn, çava che hua chuhnan cuahn co ndache se. ⁸ Chemin che ricá favor nchuhn che ndaconan ne ndo yan ne nduco se, din yahino ne sahn. ⁹ Dirún yahn nchuhn menan çava che techecade ne yahn sahn min, te nahn ndihchenán nchuhn ndete che renevah-necun ne che rihquentiyón.

¹⁰ Adecoduhno ihyan che nchahco nchuhn yahn ye ne, namin u ne, nchahcó yahn ye. Me sahn min ne, ndiyu che ama quendihco se nunde nan, ate çava che ndah yahn nchuhn, numacuahn ved-erihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahcó yahn se. ¹¹ Tihçá va che din vo, te a devano vo te ama mayon chundah, quechica se rihnceh se, ne hua ndahçá che çah yune vo che din duche yahn se uvo.

Ama ndedecadino Pablo, ndá ye yan Troas

¹² Cuahn che ndá yan Troas çava che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, andahre ama ndahçá çava che din ntiyon yahn ye min, ¹³ ate nducote hua ntacá dihno vo Tito ne, hua chihndeman inó. Chemin che chihcomán dihno vo che vate ye min, ne cuahn yan yahn Macedonia.

Dendiohs ne, reneçah yan ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁴ Ndeva vo yavenan Dendiohs, ihyan min che cuahn dama reneçah yan ye chedave yuhn vo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne retihyon yune ye uvo che racotuhn vo ndudo ndah yahn ye numachahte.

¹⁵ Nuhn ne, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ntiyon min ne, anduhneçá yade yahn nanda che ama ndah ran. Ama quenan ino Dendiohs, ne retuhn van ihyan che

ndevahn ye man, van ihyan che conda ye man. ¹⁶ Ihyan che ritahno ye ndudo min ne, retumacadino ye che ndevahn ye, ne ihyan che hua ritahno ye ne, retumacadino ye che va che conda ye. ¿A devano nchuhn duh che quendah ndah nan ntiyon min ne? ¹⁷ Quendah ndah nuhn, te hua retihdenan nuhn vededevano yahn man nuhn nan ndudo yahn Dendiohs, nduhca che redin ama yahn ihyan. A Dendiohs che tendahnun ye nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn ye numa cuaco, redinahn nuhn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.

3

Ndudo ndah yahn Dendiohs che ndahco cade ye, ndahco ye tah Dihvo vo Jesucristo

¹ Che tihca dirun ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva man yavenan nuhn, ate hua. Hua rendotenan nuhn che dechuh ihyan caa yahn nchuhn cava che conan ne nuhn, nde huane che dechuh man ne caa yahn ihyan cava che conan ye nuhn, andahre tihca va che din nan ihyan, ndotenan ye ama caa che cahmanan ihyan cava che ndaca ntiyon din ye. ² Nchuhn ne, anduhneca ama caa che chenana cuma nuhn cava che cahmanan nuhn. Che rendihchero ihyan nchuhn man, che recadino ye yahn

ne man ne, retumacadino nducoyaca ye che a Dendiohs che te ye ntiyon che redin nuhn. ³ A ndevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chitahno ne ndudo ndah yahn ye che cahndudo nuhn. Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndevahn ye nchuhn, ne vederihquentiyon che ndevahn ne ne, tahque chahte che co vederihquentiyon yahn ley che ndirun nan tu rahno, che ndahco Dendiohs tah Moisés.

⁴ Nduhca che chenana ino nuhn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuaco nuhn che conan ntiyon che redin nuhn yahn ye. ⁵ Ndiyu vededevano yahn man nuhn richahtino nuhn, cava che co din nuhn ntiyon yahn ye, te richahtino nuhn che a man ye rinan ye nuhn. ⁶ Tihca, te a ihyan min che rete ye vededevano yahn ye nuhn, cava che co cuhnde tah nuhn vederihquentiyon ra yahn ye, cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ndiyu ley che a ndirun che dito yahn vederihquentiyon min, te Vaco Ndah yahn Dendiohs che dito yahn. Ley che a ndirun ne, atenan che rihco ro che va che conda ihyan nunde, ate Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, redin che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro.

⁷ Ley che ndirun nan tu

rahno, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, chihco çade Dendiohs che cuihno vederihquentiyon yahn, hua quendi cuahn ðama. Andahre ama yudo vederihquentiyon yahn ley min, che nde nan Moisés ama diyahn ro, nde hua ri che ndihchero ihyan nación yahn Israel, ⁸ ate nde tahque yudo vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. ⁹ Vederihquentiyon yahn ley min, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, ama yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che rendedevahn ihyan. ¹⁰ Nducote tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneça ndete che a chihno vederihquentiyon yahn ley min. ¹¹ Tihça, te ley min che va che cuihno vederihquentiyon yahn ne, andahre ama yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che hua nda ro che cuihno.

¹² Nducote a devano nuhn che tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che rahndudo nuhn numa ino nuhn. ¹³ Ametah nde ama nan che tihyon ndeh nuhn nduhça che din Moisés, che chendih ye ama tino nan ye, çava che hua ndihchero ihyan nación yahn Israel nduhça che rino rino ravi che diyahn

ro nan ye. ¹⁴ Rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs nduco cudado, çava che conahn ihyan. Ate ihyan nación yahn Israel ne, nde meniyan hua renahn ye yahn vederihquentiyon ndico, anduhneça ndete che va che redin vahche yahn ye, te atenan che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, tuhme conahn ye. ¹⁵ Namin nde meniyan cuahn che rahndudo ihyan ndudo che dirun Moisés ne, anduhneça ndete che va che redin vahche yahn ye, hua renahn ye. ¹⁶ Ate cuahn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, tuhme conahn ye, cuavi che redin vahche yahn ye. ¹⁷ Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneça Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, dihn va chedave yahn ye nan ley che dirun Moisés. ¹⁸ Chemin che nducoyaço vo che ritahno vo ihyan min ne, nducote ametah deh che redin vahche yuhn vo ne, rihco ro vo che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. Ro ro ne, rendo vo nduhça man ye, redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che tahque rahtenan cumo vo vederihquentiyon yahn ye.

4

¹ Nducote man Dendiohs yahino ye nuhn, ne chihco ye vederihquentiyon tah nuhn che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che riquendi nuhn numa

ino nuhn redinahn nuhn.
² Hua chihnga redin nuhn man, hua rihtera nuhn vedecuihno yahn nuhn man, hua rihncneh nuhn man, hua retihdenan nuhn vededevano yahn man nuhn nan Ndudo yahn Dendiohs man. Tahque ndah ne, rahndudo nuhn deman ndudo cuaco, ne nduco tihca rihco ro nuhn che runecade nuhn nan Dendiohs. ³ Ate ihyan che va che conda ye ne, a ihyan chahn che hua renahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo nuhn. ⁴ Hua ritahno ye, te a chihncneh chundah ihyan, din se che hua co conahn ye vederihquentiyon chahte yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndihchero ihyan iyehse ihyan, tumacadino ye taca Dendiohs. ⁵ Hua rahndudo nuhn cava che nevahnecon ihyan nuhn, te rahndudo nuhn cava che nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo. Redin nuhn cuande anduhneca ndete che mozo yahn nchuhn nuhn, yahn che yahino vo Dihvo vo nduco vih. ⁶ Tihca rahndudo nuhn, te Dendiohs, ihyan min che chihquentiyon ye che chiya dave ne, namin din ye che chenahn nuhn yahn vederihquentiyon yahn ye che ndihco ye tah Dihvo vo Jesucristo.

Nduhca che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁷ Vederihquentiyon chahte che va tah nuhn, che rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin ne, nduhca ama vedecuihca, ate man nuhn ne, nde hua rignonun chihve nuhn. Tihca, cava che co ro che vederihquentiyon min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn nuhn. ⁸ Rechuhrihn nuhn, ate hua ri doh ino nuhn. Ama rededecadino nuhn, ate hua retchche ino nuhn. ⁹ Ama redin tan ihyan nduco nuhn, ate hua rihcoman Dendiohs nuhn. Vate nuhn tah vederih, ate rendedevahn ye nuhn. ¹⁰ Nduh cuan nan che vatechica nuhn ne, ama rechuhrihn nuhn nduhca che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, cava che co ro che quenduche ye, rinduco ye nuhn. ¹¹ Numanahn che chenahn nuhn iyehse ne, ama cahnda yahn nuhn, che nahn cahno ihyan nuhn, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ne nduco chemin ne, rihnde ro che va ye cava nuhn. ¹² Cuahn dama vate nuhn tah vederih, ate cochihve yahn nchuhn cava che ndevahn ne.

¹³ Nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun nduhca che rahn ama ihyan: "Chitahnó Dendiohs, ne chemin che cahndudó ndudo yahn ye." Riquendi nuhn yune yahn ihyan min, ritahno nuhn Dendiohs. Namin rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs, ¹⁴ te a devano cuaco nuhn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn,

ne çava Dihvo vo quenan cuma che ndedetuhche ye uvo, nedin ðama ye uvo nan ye. ¹⁵ Nducuahñ che rahno ri nuhn ne, a çava che ndah yahn nchuhn, çava che cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco nuhn, ne ama yahn ihyan neçañ ye nundihve cuahn ihyan man, ndeva ye yavenan ye man.

¹⁶ Chemin che hua ri doh ino nuhn. Andahre ama ri cuno nuhn nan ntiyon yahn Dendiohs, ate man ye reneçañ dito ye chedave yahn nuhn ro ro. ¹⁷ Hua ri doh ino nuhn, te che rechuhrihn nuhn man ro cuh ne, hua ngu cuahn ðama. Tah ra chemin, te tahque ndahça cuahno nuhn cuahn che cuahtenan nuhn vahchetero numacuahn ro. ¹⁸ Nducote tihça ne, hua retumacah nuhn dehtenduh che va iyehñse cuh, te hua rengu. Tahque ndah ne, retumacah nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin ne, hua nda ro che cuihno.

5

¹ Hua reçañ cudado uvo che rechuh riñ vo man ro cuh, te a devano cuaco vo che cuahn che ndaco vo iyehñse cuh ne, ndeva Dendiohs uvo vahchetero nan che cuahtenan vo cuahn ðama. ² Chemin che, numanahn che vato vo iyehñse ne, rahcoran vo che nahn cuahtenan vo vahchetero. ³ Cuahn che ndaco vo iyehñse cuh ne, a va yan nan che cuahtenan vo. ⁴ Numanahn che chenar vo iyehñse cuh ne, rahcoran

vo, ndiyu che nahn vo che coh vo, ate che nahn vo che ndacorun vo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ⁵ Yahn che cuahtenan vo vahchetero ne, man Dendiohs tihyon yune ye uvo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, rihco ro ye che ndeva ye uvo.

⁶ Chemin che richahtino vo cuahn ðama. A devano vo te, numanahn che chenar vo iyehñse ne, hua rendihchero vo Dihvo vo Jesucristo. ⁷ Ate ritahno vo ihyan, riquendi vo yune yahn ye, andahre hua rendihchero vo ihyan. ⁸ Ndichahtino vo ihyan, nde tuno nahn ndaco vo iyehñse çava che cuahtenan vo nan ye. ⁹ Chemin che a cuahtenan ca vo iyehñse, o hua, redin nun ino vo runecade vatechico vo çava che yeno ye nduco vo. ¹⁰ Tihça, te va che ndo ðama nducoyaco vo, techecade Dihvo vo Jesucristo yuhn vo. Ro min ndahco menun ye yahn queri amo vo, a ndah, o hua ndah, din vo, chahtenan vo iyehñse.

Vederihquentiyon che ndevahn ihyan

¹¹ Nducote renevahnecun nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che redin nun ino nuhn riyahve nuhn ihyan nunde, çava che cotahno ye ihyan. Dendiohs ne, a devano ndah ye che runecade vatechica nuhn, ne rahco te namin nchuhn ne, a devano ne. ¹² Che dirun tihça ne, co riquendi nchuhn rendecadino ne che rendeva

mān yavenān nuhn nduhcā che rāhn ihyan yahn nuhn, ate hua. Che nāhn ne, che co yeno nchuhn che runecāde vatechica nuhn cava che hua co cuihnan ne, ndahconan ne yahn ihyan che ndere redin yade ye, redin ca ye che runecāde ye. ¹³ Nahn cuan ne, co rendedecadino ihyan che luco nuhn, ne nahn cuan ne, rendedecadino ye che runecāde nuhn, ate hua dehve din yahn chemin, te redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cava che ndah yahn nchuhn. ¹⁴ Tihcā, te nducote yahino Dihvo vo Jesucristo nuhn ne, chemin che renevahnecun nuhn che rihquentiyon ye. A devano nuhn te, nducote chih ye cava nducoyaca ihyan ne, nducoyaco vo ne, anduhneca ndete che chih vo dama nduco ye. ¹⁵ Tihcā chih ye cava che, uvo che ndedevahn ye uvo ne, hua cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo. A ihyan min che chih ye, ne ntuche ye cavo vo, ne redin yahn che dinahn vo yahn ye. ¹⁶ Chemin che nuhn ne, hua rendaichenan nuhn nde ama ihyan, tachan ihyan ye. Andahre ro menan ndaichenan nuhn Dihvo vo Jesucristo, ate man ne, ametah tihca redin nuhn. ¹⁷ Tihcā, te nducoyaco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a ndahcorun Dendiohs uvo, a ndo vo anduhneca ihyan ra. Nducuahñ vederendedecadino chihnga che chenān cumo vo ro menan ne, a chihcoman

vo. Man ne, a ndacorun vederendedecadino yuhn vo.

¹⁸ A Dendiohs che din ye nducuahñ chemin, ndo yan ye nduco vo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Avane ne, te ye ntiyon nuhn che cah nuhn, cadino ihyan che a ndo yan ye nduco ye. ¹⁹ Dendiohs ne, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne che cuande yahn ihyan min ndedevahn ye ihyan iyehnse, nchahco ye nunde yahn ye. Ndaconan rahn che te ye ntiyon nuhn che cah nuhn, cadino ihyan che ndo yan ye, nchahco ye nunde yahn ye.

²⁰ Dechuh Dihvo vo Jesucristo nuhn, cahndudo nuhn van nchuhn menun Dendiohs, anduhneca ndete che a man ye riyahve ye nchuhn. Chemin che riyahve nuhn nchuhn che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, che ndaca ne che nchahco nunde Dendiohs, ndo yan ye nduco ne. ²¹ Dihvo vo Jesucristo ne, hua quendihco ye nde ama nunde, ate din Dendiohs che nedihve ye nunde yuhn vo, anduhneca ndete che man ye quendihco ye nunde. Tihca din ye cava che, nduco che cotahno vo Dihvo vo ne, ndaco vo vederenchahco, ne runecāde cuahtenan vo nduhca che nahn ye.

6

¹ Nducote redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs ne, riyahve nuhn nchuhn che hua duche rino ne vedeyahino yahn ye cava ne, ² te nan Ndudo yahn ye ne,

rahn ye ri ye ihyan ndico yuhn vo tuhca:

Cuahn che nda ro ndah yahn nchuhn ne, chinan nchuhn, ndedevahn nchuhn.

Namin nchuhn ne, a ro cuh che ro ndah yahn ne, a ro cuh che ndevahn ne.

³ Nuhn ne, runecade vatechica nuhn, cava che hua ndaca yune che ndahchenan ihyan ntiyon che redin nuhn.

⁴ Nan nducuahn che redin nuhn ne, rihco ro nuhn che numa cuaco redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs. Ama redin chahtino nuhn yahn nducuahn che rechuhrihn nuhn man, ⁵rahn ihyan nuhn man, rih ye nuhn vacoyahn man, rendo dama ye, redin canda ye nduco nuhn man, ama rechuhrihn nuhn che redin nuhn ntiyon man, hua ri che cuahteyado nuhn man, rih cuico nuhn man. Ate van nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs. ⁶ Namin rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn ye, yahn che runecade vatechica nuhn man, renahn nuhn ndudo yahn ye man, ama redin chahtino nuhn man, chenan cuma nuhn vedevahino man, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn man, numa cuaco redin yahino nuhn ihyan man, ⁷ chenan cuma nuhn vederihquentiyan yahn ye man, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo man.

Nduhca sandado che va che

ruhn nduco se man, va che rendedevahn nduco se sahn man ne, tihca nuhn, te a ndo yan Dendiohs nduco nuhn, nedin yahn ye nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.

⁸ Nahn ihyan ne, rendeva ye yavenan nuhn, ne nahn ye ne, rendahchenan ye nuhn. Nahn ihyan ne, ndah rahn ye yahn nuhn, ne nahn ye ne, chihnga rahn ye yahn nuhn. Nahn ihyan ne, rahn ye che rente nuhn ndudo cuaco, ne nahn ye ne, rahn ye che rihnceh nuhn. ⁹ Nahn ihyan ne, yahino ye nuhn, ne nahn ye ne, nde hua retumacah ye nuhn. Nahn cuan ne, vate nuhn tah vederih man, redin tan ihyan nduco nuhn man, ate rendedevahn Dendiohs nuhn. ¹⁰ Andahre ran nuhn nahn cuan, ate hua dehve rahco nuhn. Andahre chevah nuhn, ate anduhneca ndete che redin cuihca nuhn ihyan, ricuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan. Andahre metah dehva yahn nuhn muhn iyehmse cuh, ate rinan Dendiohs nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.

¹¹ Nchuhn dihno nuhn che vate ne yan Corinto, numacuahn chedave yahn nuhn yahve nuhn nchuhn, hua chihco ndeh nuhn nde ama ndudo. ¹² Nuhn ne, yahino nuhn nchuhn, ate man nchuhn ne, ti nan ti ino ne rendihche ne nuhn. ¹³ Nduhca che riyahve ihyan daya ye ne, tihca riyahve nchuhn, cava che din yahino ne nuhn nduhca che yahino man nuhn nchuhn.

Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan yahn Dendiohs uvo

¹⁴ Hua dāma co nchuhn nduco ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te hua redin yahn che ihyan che ndah ihyan ye ne, dāma co ye nduco ihyan che duhtuno ihyan ye. Namin hua redin yahn che ihyan che a ntah ndutinān ye, renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs ne, dāma co ye nduco ihyan che hua renevahnecun ye.

¹⁵ Dihvo vo Jesucristo ne, hua ri dāma ndudo yahn ye nduco chundah. Namin ihyan che ritahno ye ihyan ne, hua ri dāma ndudo yahn ye nduco ihyan che hua ritahno ye. ¹⁶ Ihyan che rendeva ye yavenān Dendiohs ne, nde hua redin yahn che dāma co ye nduco ihyan che rendeva ye yavenān dehtenduh che ndiyu Dendiohs. Dendiohs ne, quenduche ye, ne uvo ihyan yahn ye ne, anduhneçā ndete che yāco yahn ye, nduhçā che a ndirun nān Ndudo yahn ye tuhçā:

Conún vān ihyan yāhn.

U che Dendiohs yahn ye.

¹⁷⁻¹⁸ Namin ndirun:

Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che quenān cuma ye nducuahñ vederihquentiyon ne, rāhn ye:

“Co din vi nchuhn yahn ihyan nunde, cuihcomān ne ihyan.

Hua din ne dehtenduh che chihngā, cuahtendihco ne nunde.

Tuhme ndevá nchuhn, din yāhn nchuhn, ndo ne dayá.”

7

¹ Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihçā nte Dendiohs ndudo yahn ye ne, nahn che çahcomān vo nunde yuhn vo, ne runeçāde cuahtechico vo, nevahnecun vo ihyan.

Nto ino ihyan ndiyāco nunde yahn ye

² Cuenevahnecun nchuhn nuhn. Hua nedin tñ nuhn nduco nde āma ne. Hua nihñcheh nuhn nchuhn. Nde āma nchuhn, hua ndinda ne çava nuhn. ³ Che dirún tihçā ne, ndiyu che rāhn nundé yahn nchuhn, te yahino nuhn nchuhn nduhçā che a rāhn rí nchuhn menān, andahre va che coh nuhn çava ne. ⁴ Āma rendeçā vedeçahñtino mān, āma yenó mān, āma reneçah yān chedave yāhn mān, çava ne. Andahre rechuhrihn nuhn, ate āma yenó.

⁵ Numacuahn ro che chahtechica nuhn yāhn yahn Macedonia ne, nde tah hua chahtetuhno nuhn, te din tñ ihyan nduco nuhn. Chuhrihn nuhn, ne āma ndedecadino nuhn nān ntiyon che redin nuhn. ⁶ Ate Dendiohs, ihyan min che reneçah yān ye chedave yahn ihyan che rān ye ne, neçah yān ye chedave yahn nuhn, yahn che ntā Tito. ⁷ Avāne ne, nte cuandé se nuhn nduhçā che nevahnecun nchuhn sahn mān, neçah yān ne chedave

yahn se man, ama chi ran ne cava nunde yahn ne man, ama rendedecadino ne cavá man, ne cava nducuahñ chemin ne, nde tahque chi yenó.

8 Cuahn che dirún yahn ne menan, dín che chí ran ne ne, nde man nto inó che tihca dín, ate man ne, yenó, te checadinó che chichihve yahn ne, nto ino ne nunde yahn ne. 9 Man ne, yenó, ndiyu yahn che dín che chí ran ne, ate yahn che chichihve vederan yahn ne, dín che nto inó ne nunde yahn ne. Hua ndere cah ríhn nchuhn nduco che tihca dirún, te nto ino ne nunde yahn ne numacuahn vederan, nduhca che nahn Dendiohs. 10 Chichihve yahn ne, te cuahn che numacuahn vederan rento ino vo nunde yahn vo ne, rendedevahn Dendiohs uvo. Ate vederan che ametah co quendi vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde ne, nde hua cochihve. 11 Condihche nchuhn nduhca che chichihve che nto ino ne nunde yahn ne nduhca che nahn Dendiohs. Chi yudo yahn ne yahn nunde yahn sahn min, nde dihya ne chí. Runecade tumacah ne yahn, ne ndaca ne che nchahco nunde che hua tumacah ne yahn menan. Namin necahco ne u cava che conán nchuhn. Dín ne castigo sahn, ne nan nducuahñ chemin ne, chihnde ro yahn ne che dave yavenan ne yahn nunde min. 12 Che dirún yahn nchuhn

menan ne, che náhn che tumacadino ne nan Dendiohs nduhca che nevahñecun ne nuhn. Che dirún yahn ne ne, menan vihca a cava nchuhn che ndedecadinó, ndiyu deman yahn sahn min che quendihco se nunde, nde huane yahn ihyan che dín duche yahn se ihyan. 13 Nducote nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, chemin che chí yeno nuhn.

Avane ne, nducote ndihchero nuhn che ama yeno Tito yahn che necah yan nducoyaca nchuhn chedave yahn se ne, chemin che nde tahque chí yeno nuhn. 14 Hua quendah cuihno u che ráhn rí sahn che ndah ihyan nchuhn. Nduhca che riquendah cuaco nducuahñ che renté nduco ne ne, tihca quendah cuaco nducuahñ che ráhn rí sahn yahn ne. 15 Me Tito ne, nde tahque yahino se nchuhn man ro cuh, che co ro che quenán se yan vaco ne, te renecahco se nduhca che nevahñecun ne sahn nduco vedino vedeneñcun, dinahn ne che chihquentiyon se. 16 Me u ne, ama yenó, te a devanó che renevahñecun nchuhn nducuahñ che riquentiyón.

8

Nduhca che nahn che cah vo vedino

1 Dihno nuhn, man ne, nte cuande nuhn nchuhn nduhca che dín yahino Dendiohs ihyan yahn ye che vate ye yahn yahn Macedonia, chinan ye ihyan cava che

tuno t̄ah ye che çah ye vedino. ² Ihyan chahn ne, andahre ama rechuhrihn ye che redin t̄an ihyan nduco ye man, ama chevah ye man, ate ama yeno ye, ne numacuahn chedave yahn ye çah ndahva ye vedino. ³ M̄an ndihcheró che numacuahn vedeyeno çah ye nde tahque ndahva ca che co che retumacadino vo che co çah ye. ⁴ Ama chica ye favor nuhn, che çah yune nuhn che condã van nduco ye, conan ye dihno vo. ⁵ Nde hua ndedecadino nuhn che tihçã din ye, ate nde tahque quendañnan ye, te che tahque ndah ne, chihco ye chedave yahn ye nduhçã che nahn Dendiohs, çava che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo man, çava che nevahnecun ye nuhn man. ⁶ Nducote tihçã din ihyan chahn ne, chemin che çah cuande nuhn Tito che ndaconan se yan vaço nchuhn, quendi se din ðama se vedino min. ⁷ Nducote ama chenán cuma ne vederihquentiyon che cotahno ne man, che cuahndudo ne man, che devano ne man, checo checunde chenán ne nan ntiyon yahn Dendiohs man, yahino ne nuhn man ne, chemin che ndahçã che din nun ino ne, cuahtenan cuma ne vedevahino.

⁸ Ndiyu che rihquentiyón nchuhn, ate ráhn nduco ne çava che cadino ne nduhçã che chenán cuma dihno vo chenhahn vedevahino man, çava che cuhnde ro ndete che

numa cuaco chenán cuma ne vedeyahino man. ⁹ A devano nchuhn nduhçã che ama yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, ne nahn che quendi ne yune yahn ye. Nduhçã ama ihyan cuihca che ndo chevah ye, yahn che din ye vedevahino ne, tihçã ihyan min, te andahre ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ate nducote yahino ye uvo ne, chihcomán ye nducuahn, ndã ye muhn iyehñse cuh çava che ndedevahn ye uvo.

¹⁰ Tihçã riyahvé nchuhn çava che ndah yahn ne, te a man nchuhn chihndeyan chedave yahn ne nde nduyo chuh me, canan reçañ ne vedino min. ¹¹ Man ne, nduhçã che nduco vedeyeno canan çah ne, tihçã nahn che quendi ne dinahn ne tunoca che tuno t̄ah ne, nde conan çah ne. ¹² Tihçã, te vedino che reçañ vo ne, a devano Dendiohs nduhva che co çah vo. Cuahn che reçañ vo numacuahn chedave yuhn vo ne, renevahnecun ye.

¹³ Che çah nchuhn vedino min dihno vo ne, ndiyu che çah ne nde ndo chevah man ne. ¹⁴ Che nahn ne, che conan ne ihyan çava che ndaçã che chuhnun ye man ro cuh. Nda ro che va vederetahn yahn man ne ne, tihçã conan ihyan chahn nchuhn. Nduco tihçã ne, ndaçã che chuhnun ama tãma ne cuahn ðama. ¹⁵ Va ama ejemplo yahn chemin che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhçã: "Ihyan che ndeh din ðama ye ne, hua ngava yahn ye, ne ihyan che

doh din dama ye ne, hua chicuah nan yahn ye.”

Tito nduco combiero yahn se ne, ndaconan se yan Corinto

¹⁶ Nundihve cuahn Dendiohs che cahn nun ye chete chedave yahn Tito, che namin rendedecadino se cava che ndah yahn nchuhn nduhca che rendedecadinó. ¹⁷ Ndetahno nevahnecon se che yahvé sahn che chi se. Avane ne, nducote a man se ndihco se che chi se ne, cochi se quendihchero se nchuhn numacuahn vedeyeno.

¹⁸ Dechuh nuhn dama nduco se ama dihno vo che ama ndah rahn ihyan yahn ye nduh can yaco, yahn che ama quendah ndah ye che rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

¹⁹ Avane ne, a tendahnun ihyan ndiyaco dihno vo min, che conduco ye nuhn nan che vatechica nuhn. Quenan conan ye nuhn, din dama nuhn vedino che a ndanan redin dama nuhn, cava che ndeva ihyan yavenan Dihvo vo man, cava che cahco ro nuhn vedeyahino yahn nchuhn man. ²⁰ Nducote hua nahn nuhn che ndere cahma nde ama ihyan che toh man nuhn vedino min ne, chemin che yahve nuhn ihyan ndiyaco che tendahnun ye ama cha dihno vo, cava che conduco ye nuhn. ²¹ Tihca, te nahn nuhn che dave yavenan nuhn nan Dendiohs man, nan nducoyaca ihyan man.

²² Avane ne, dechuh nuhn tama dihno vo nduco Tito.

Dihno vo min ne, a rendihche nuhn ihyan che runecade ye cuahn dama nan nducuah ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, quenan ino ye che conahn ntiyon che chi ye, te a rendihche ndah ye nchuhn. ²³ Te cuandé nchuhn te Tito ne, rinduco se u nan ntiyon che quenan, cochi se, conan se nchuhn menun. Me dihno vo chenahn ne, ihyan ndiyaco dechuh ye ihyan. Ihyan chahn ne, nducote runecade ye ne, cuhnde ro che ama yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. ²⁴ Man ne, cuinan nchuhn ihyan chahn, cava che cadino ihyan ndiyaco chenahn nduhca che chenan cuma ne vedeyahino man, cava che hua co cuihnan nuhn che rendeva nuhn yavenan ne man.

9

Vedino cava dihno vo

¹ Yahn vedino che redin dama nuhn cava dihno vo ne, rahco che nde hua rendotenan che dirun yahn ne, ² te a rendihché nchuhn che ama cuño ino ne. Chemin che hua cuihnan renté nduco dihno vo che vate ye yahn yahn Macedonia, yahn nchuhn che vate ne yahn yahn Acaya, che a vateyan ne nde nduyo chuh cava che conan ne. Nducote checadino ye che redin nun ino ne recah ne vedino min ne, a nahn nducoyaca ye ama cah yeno ino ye, canan recah ye. ³ Andahre tihca ne, dechuh dihno vo chahn tan, cava

che cuahteyan niyon nchuhn nduhca che a renté yahn ne, ne hua quendaḥ cuihnó che rendonán nchuhn. ⁴ Tihca dín, te cuahn che chí ne, denan conduco ama o dihnó vo che vate ye yahn yahn Macedonia u, ne nahn che a vateyan nchuhn. Ndete che hua ne, quendaḥ cuihno nchuhn. Namin quendaḥ cuihno nuhn che ama rendonan nuhn nchuhn. ⁵ Nducote hua náhn che quendaḥ cuihno uvo ne, yahvé dihnó vo chahn che chí ye, conan ye nchuhn, din dama nduh ne vedino min che a ndihco ne chedave yahn ne che cah ne. Nduco tihca ne, cuahn che nda nuhn ne, hua quenán cuma nuhn che comán caca nuhn nchuhn.

⁶ A devano nchuhn te cuahn che ndahva ndute ndata rihno vo ne, ndahva renevahn vo, ne cuahn che doh rihno vo ne, doh renevahn vo. ⁷ Atihnocano che recaḥ vo vedino. Nahn che cah vo nduhva che ndihco vo che cah vo. Nahn che cah vo numacuahn chedave yuhn vo, hua nduco fuerza, te Dendiohs ne, yahino ye ihyan che nduco vedeyeno recaḥ ye. ⁸ Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che conan ye nchuhn nan nducuahn, cava che hua dehva conda yahn man ne man, cava che va ndahva yahn ne che conan ne ihyan chenahn man. ⁹ Tihca, te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca:

Ihyan che redin ye vedevahino nduco ihyan chevah

ne,

rinan Dendiohs ihyan cuahn dama, ne hua ri doh dehtenduh yahn ye.

¹⁰ A Dendiohs che recaḥ ye ndute ndata che rihno ihyan man, rihquechey ye ihyan man. A ihyan min che din ye che co ndeh ndute ndata yahn nchuhn man, tihdenan ye vedeyahino yahn ne man, ¹¹ cava che co chahte nducuahn ntiyon yahn ne, conan ne ihyan chevah numacuahn chedave yahn ne. Nduco tihca ne, ndeva ihyan yavenan Dendiohs yahn ntiyon che redin nuhn van nchuhn. ¹² Tihca, te vedino che vatechica nuhn redin dama nuhn ne, din che ndaca che chuhnun dihnó vo man, nde din che ndeva ihyan yavenan Dendiohs man. ¹³ Ihyan che ndonda tah ye vedino min ne, ndeva ye yavenan Dendiohs, ndiyu deman yahn che ama rinan nchuhn ihyan man, ihyan chenahn man, ate yahn che renevahnecon ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹⁴ Namin covah ye cava nchuhn numacuahn chedave yahn ye yahn che tihyon yune Dendiohs nchuhn che din ne vedevahino nduco ye. ¹⁵ Nundihve cuahn Dendiohs che ama chahte vedeyahino yahn ye cavo vo, che nde hua retumacardino man vo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

Vederihquentiyon che quen cuma Pablo

1 U Pablo, riyahvé nchuhn numacuahn vedino vedene-cun nduhcá che nahn Dihvo vo Jesucristo. Nahn nchuhn ne, rahn ne yáhn che ama tán cuahn che yahn quenán, ne cuahn che quenún van nchuhn ne, ama necún.

2 Ate riyahvé nchuhn che hua din ne che ndaca yune che dín castigo nchuhn cuahn che ndá, te va inó che dín castigo ihyan che rahn ye che vatechica nuhn vedeyeno yahn man nuhn.

3 Cuaco te ihyan iyehñse nuhn, ate redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduhcá che nahn ye, ndiyu nduhcá che nahn man nuhn.

4 Nduhcá sandado che chenán cuma se dehtenduh che richihve yahn se nan che ruhn se ne, tihcá chenán cuma nuhn vederihquentiyon chahte.

Vederihquentiyon min ne, ndiyu yahn ihyan iyehñse, te yahn Dendiohs, ne co ndahco ndiya ihyan che duhtuno ihyan ye.

5 Namin ndahco ndiya nuhn ihyan, che numacuahn vedeyade man, vededevano yahn man ye man, rahcotahn ye yahn Dendiohs, ne ndahco nuhn ihyan tah Dihvo vo Jesucristo, cava che dinahn ye yahn ye.

6 Cuahn che a ndahcá redinahn nchuhn ne, nuhn ne, vate nuhn cava che din nuhn castigo ihyan che rahcotahn ye.

7 Nchuhn ne, rihco ne cudado nde nan ran nde nan

rica nuhn, ate hua rendihche ne taca chedave yahn nuhn. Ndete che devano cuaco ne che a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, cuedevano ne te namin nuhn ne, a yahn ye nuhn.

8 Te Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nuhn, ndiyu cava che din nuhn che conda nchuhn, ate cava che conan nuhn nchuhn che cotahno ne ihyan numa ino ne. Chemin che, andahre ama rendonán vederihquentiyon min ne, hua ri cuihnán.

9 Tihcá ráhn rí nchuhn cava che hua ndedecadino ne che ndere renahn dihyá nchuhn nduco caca che redechuh yahn ne.

10 Hua náhn che namin nchuhn tihcá ndedecadino ne, te nahn ihyan ne, rahn ye te ama renan inó che cayá ihyan nan caca che redechuh yahn ye, ate cuahn che quenún van ye ne, hua dito nan nde hua ndahchan ndudo yáhn.

11 Ihyan che tihcá rahn ye ne, codevano ye te nduhcá che yudo rihquentiyon nuhn cuahn che yahn chenán nuhn, redirun nuhn yahn ne ne, atihnocá yudo cahcantiyon nuhn cuahn che nda nuhn van ne.

12 Hua rendeva man nuhn yavenan nuhn nduhcá che redin nahn ihyan che rendonán man ye ihyan, te ama vedetundo che redin ye, rendeva man ye yavenan ye, rahco ye che tahque rigonun chihve ye che co ihyan chenahn.

13 Nuhn ne, hua redin yade nuhn, rechuhnan nuhn vederi-

hquentiyon che te Dendiohs nuhn, che din nuhn ntiyon yahn ye van nchuhn. ¹⁴ Nuhn che nda nuhn menan ndita, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan nchuhn, ne chemin che redin yahn che quendi nuhn cahcantiyon nuhn nchuhn. Che tihca redin nuhn ne, hua rechuhnan nuhn vederihquentiyon che chenan cuma nuhn. ¹⁵ Hua redin yade nuhn, rihquentiyon nuhn nan che nedin tama ca ihyan ntiyon. Che cuaco ne, chenan ino nuhn che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, cava che co chahte ntiyon che redin nuhn van nchuhn, ne quendi nuhn nduhca che a cochi nuhn rihquentiyon nuhn. ¹⁶ Tuhme quendi nuhn cuacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo yan chenan, ate hua cahnevi nuhn ntiyon che nedin tama ca ihyan.

¹⁷ Duh nchuhn che nahn ndonan man ne nchuhn ne, tahque ndah che ndonan ne Dihvo vo Jesucristo, ¹⁸ te ihyan che rendonan man ye ihyan ne, hua cochihve yahn ye che tihca redin ye. Me ihyan che rendonan Dihvo vo Jesucristo ihyan ne, atenan ihyan chahn che rendeva Dendiohs ihyan.

11

Sahn che redin ca se che apóstol se

¹ Ama ndahca ndete che din chahtino nchuhn che ndonan vederihquentiyon

che quenan cumá. Co rahco ne che ama vedetundo che tihca redin. ² Ate hua, te ama yahino nchuhn nduhca che nahn Dendiohs, cahndudo ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne nahn che dave chedave yahn ne, nda ne nan ye. ³ Nducote chundah ne, ama mayon se ne, ndo se cu, chihncheh se Eva. Namin nchuhn ne, vahino cava ne, te denan hua numa ino ne ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne cah yune ne che cahnceh se nchuhn, cuacondah vedame ne ihyan. ⁴ Vahino cava nchuhn, te denan nda sahn che cacuahn se tama ndudo menun ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, cuahndudo se tama ndudo, redin vahn se che ndudo ndah yahn Dendiohs man, conun se nchuhn che nevahnecon ne tama vaco menun Vaco Ndah yahn Dendiohs man, ne a ndah no ino ne cotahno ne nducahn. ⁵ Ricá nchuhn che din chahtino ne yahn, nan sahn chahn che redin vahn ne apóstol ndah, te nde tah hua rinda nan yahn vederihquentiyon che quenan cumá nan vederihquentiyon yahn se. ⁶ Andahre hua ndahchan ndudo yahn nan che rahndudo, ate nan vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ndendi ndendita nduhca che a rendihche man nchuhn.

⁷ Hua dehve ama nunde che din man ntiyon, ndaca che chuhnun cuahn che cahndudo ndudo ndah yahn Dendiohs, chihnevan

nchuhn. Tahque ndah ne, quendaḥ vedechahtinó chuhríhn cava che ndah yahn ne. ⁸ Cuahn che quenán van nchuhn, dín ntiyon yahn Dendiohs cava che ndah yahn ne ne, dihno vo che vate ye tama yan chinan ye u cava che ndaca che chuhnún, ate anduhneca che ndere chehneví yahn ye, te ndiyu ihyan chahn va che conan ye u ro min. ⁹ Cuahn che chicuah nan yahn ne, nde ama nchuhn hua dendúh nchuhn. Tahque ndah ne, ama o dihno vo che chica ye yahn yahn Macedonia, chinan ye u. Nduco tihca ne, hua dendúh nchuhn ro min. Atihnoca hua dendúh nchuhn caviyan deman. ¹⁰ Nde muhn nde nan Dihvo vo Jesucristo, cuaco ráhn rí nchuhn chemin. Numachahte yahn yahn Acaya, hua quendaḥ cuihnó nan nde ama ihyan, yahn che tihca ráhn. ¹¹ Ndiyu che hua yahinó nchuhn che hua náhn che conan ne u. A man Dendiohs devano ye che ama yahinó nchuhn.

¹² Quendí dín tihca cava che co cuihnan sahn yade chahn che vatechica se redin ca se che apóstol se, redin ca se che redin se ntiyon nduhca che redin nuhn. ¹³ Sahn chahn ne, ndere vatechica se, rihncheh se ihyan, redin ca se che apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo sahn. ¹⁴ Hua cahñ ino nchuhn che redin ca se che apóstol se, te a devano vo te namin chundah ne, rendedeche se sahn, co

ndaconda se nde ama ángel diyahn ndete che nahn se. ¹⁵ Chemin che nde hua cahñ ino nchuhn, ndihchero ne sahn chahn che redin se ntiyon yahn se, redin ca se che ndudo ndah yahn Dendiohs che rahndudo se. Yahn nducuahn che redin se ne, va che din Dendiohs castigo sahn, nedihve se nunde yahn se.

Nduhca che rechuhrihn Pablo nan ntiyon yahn Dendiohs

¹⁶ Ndaconan ráhn rí nchuhn che hua ndedecadino ne che ama vedetundo che náhn ndeva man yavenán. Ndete che tihca ndedecadino ne ne, codin chahtino ne yahn. ¹⁷ Che ráhn rí nchuhn che náhn ndeva man yavenán ne, ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tihca rihquentiyon ye, te chemin ne, vedetundo yahn man. ¹⁸ Nducote ama yahn sahn che redin yade se che ama ndah ihyan se ne, namin u ne, ndeva man yavenán. ¹⁹ Tihca dín, te nchuhn ne, ama devano ne che rahco ne, nde hua ri cuihnan ne, a ndah no ino ne retuma ino ne sahn che rendeva man se yavenan se. ²⁰ Andahre redin se decahya yahn se nchuhn man, rendinun rendinahnó se nchuhn man, redin yahn se dehtenduh yahn ne man, rinan se yahn nchuhn man, rahn se vaconan ne man, ate a ndah no ino ne. ²¹ Anduhneca ndete che ama vedecuihno chemin cavá, te nuhn ne, hua rihquinó nuhn

che ndere din nuhn nduco nchuhn.

Andahre ama vedetundo, ate namin u ne, co din yadé nduhca che redin sahn chahn. ²² Ndete che redin yade se che sahn nación yahn Israel sahn ne, namin u ne, ihyan nación yahn Israel u. Ndete yahn che rente se devaco hebreo ne, namin u ne, renté devaco min. Ndete yahn che ndata yahn Abraham sahn ne, namin u ne, ndata yahn ye u. ²³ Ndete nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nahn din yade se ne, namin u co dín ama vedetundo, ndo yadé, te tahque ndichihve u nan ntiyon yahn ye man, tahque nedín ntiyon yahn ye man, tahque ndeh yune nenún vacoyahn man. Ama ndeh yune nahn ihyan u man, ama ndeh yune adeche cahno ihyan u man. ²⁴ Sahn nación yahn Israel ne, uhn yune din se castigo u, chahn se ndico ntiyon cun cuarta u. ²⁵ Ino yune chahn se yahn u. Ama yune ndo dama ihyan, cah ye tu u nde a chihno ye u, che rahco ye. Numacuahn ro che quechicá nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ino yune cheche nun barco nan che quenún, ama ro ama yan quenún van nuniyahn. ²⁶ Ama chuhrihn nduh cuan nan che quechicá yahn ntiyon che quenán. Ama ndeh yune adeche quenda ico u. Nduh cuan nan che quechicá ne, ama cahnda, yahn che ama vate

sahn duco. Ama ndeh yune cuahto din tan ihyan nación yahn man, ihyan nación chenahn man, nducó, adeche cahno ye u. Adecotino che quechicá, viyan man, viyata man, nuniyahn man, ama chuhrihn, adeche coh nahn cuan. Me sahn che redin ca se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dama chenun ino se vedetan, nahn cahno se u. ²⁷ Ama chi cunó nan ntiyon man, ama quenduché man, ama chih cuicó man, chih yacá man. Nahn cuan ne, adeche coh iché, quechicá van ngo, nde tino yahn metah.

²⁸ Avane yahn nducuahn chemin chan ne, ama rendedecadinó ro ro, cava nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te u che redín cudado ihyan. ²⁹ Nducoyaca dihno vo che hua ndah richahtino ye Dihvo vo ne, ama rendedecadinó cava ye. Namin nducoyaca dihno vo che redin ihyan che rahtendihco ye nunde ne, ama ri ran cava ye. ³⁰ Ndete che nahn co yenó ne, tahque ndah che co yenó yahn dehtenduh che rihco ro che hua rigonun chihvé. ³¹ Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che rendeva vo yavenan ye cuahn dama ne, devano ye te cuaco che rahn. ³² Cuahn che quenán yan Damasco ne, gobernador che rinan se rey Aretas, va se yan min, ne chih se sandado yune che nahn din se preso u. ³³ Ate

ndedevah ihyan u chete ama cuahte cuahn vedame chete che ndacoriya chihto yan me, ne nduco tihca cahn.

12

Ama vederihno che cah Dihvo vo Jesucristo, ndihchero Pablo

¹ Hua redin yahn che ndeva man yavenan, ate va che co nchuhn yahn ama vederihno che te Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró. ²⁻³ A ndeh nduyo che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne man adiva ne, a ri ndiche cun nduyo ne, quenda ye u vahchetero. Hua devano, a man, o vaco, atenan Dendiohs devano ye. Ate tanoca nduh ne, quenda ye u vahchetero. ⁴ Min chihneván ama ndeh ndudo che nde hua rentaquinó deh che cahma yahn. Avane ne, cahnda va che cahma. ⁵ Vederihno min che cuaco, redin yahn che ndonán. Ate cava man ne, nde hua redin yahn che ndo yade. Atenan yahn che nde hua rigonun chihve, atenan yahn chemin che co co yeno. ⁶ Ndete che nahn ndo yade ne, dehve ndere ndo yade, te ndudo cuaco che cahma. Ate tahque ndah che nde hua cahma yahn, cava che hua cava chemin nevahne cun ihyan u, te atenan che cahnevan ye che rente man, cahco ye cudado nduhca che quechica man.

⁷ Cava che hua ama din yade che ndihcheró vederihno min ne, cah yune

Dendiohs che dechuh chundah ama cah tan, chetah u, redin che rechuhrihn cuahn dama. ⁸ A ino yune ama chica favor Dihvo vo Jesucristo che cahnevi ye cah min, ⁹ ate rahn ye ri ye u te nduco che yahino ye u, a va, te tahque rihco ro ye vederihquentiyon yahn ye nduco ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Chemin che ama yeno che rechuhrihn, redin cah, te nduco tihca ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nduco. ¹⁰ Ri yeno yahn nducuah che rechuhrihn nan ntiyon yahn Dihvo vo, che ndere riya ihyan u man, che redin tan ye nduco man, che hua renda che rechuhnun man, che yah rahnó man, te cuahn che rendo nde ndiyahn ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nduco.

Pablo ne, ama rendecadino ye cava ihyan yahn Dendiohs che vate ye yan Corinto

¹¹ Ama vedetundo che rahn yade nduco nchuhn, ate nducote retuma ino ne sahn che rihnceh se nchuhn ne, quenana cuma che tihca din. Nchuhn che redin yahn che ndeva ne yavenan, ndiyu man, te andahre lado yahn nde hua rigonun chihve, ate hua dehva rinda nan yahn nan sahn apostol chemin chan, che rahco ne che ama ndah se. ¹² Cuahn che quenán van nchuhn ne, nduco rino nduco ndah din vederihno, chihnde ro che apostol numa

cuaco u. ¹³ Nchuhn ne, dama no din yahinó nchuhn nduco dihno vo che vate ye tama yan. Ate ndete che rahco ne che quendihcó nunde yahn che hua dendúh nchuhn che ndaca che chuhnún ne, codin chahtino ne yáhn.

¹⁴ Ráhn rí nchuhn te a richoyan yáhn che ndaconan chí quendihcheró nchuhn co ino yune. Nde hua dendúh nchuhn, te rechí cava che ndah yahn ne, ndiyu cava che nahn co yáhn dehtenduh che va yahn ne. Tihca, te redín nduhca che redín ihyan che rihcacheh ye daya ye. Ndiyu man ye chenan ino ye che cahcacheh daya ye ihyan. ¹⁵ Andahre cuahn che tahque yahinó nchuhn, ra tin ne, ne ti nan ti ino ne rendihchero ne u, ate nde nduco nduh ne, vá vedeyeno che quendí conán nchuhn, nde vá vedeyeno che cahco mendáhn u cava che ndah yahn ne.

¹⁶ Andahre devano cuaco nducoyaca nchuhn che hua dendúh nchuhn cava che ndaca che chuhnún, ate nde nduco nduh ama o ne ne, renuhn ino ne, rahñ ne che nducote ama mayon u ne, chihnchéh nchuhn. ¹⁷ Namin a devano nchuhn che ndiyu che chihnchéh nchuhn che dechúh ama o dihno vo, chendihchero ye nchuhn. ¹⁸ A dechúh Tito nduco tama dihno vo, chendihchero se nchuhn, ne a devano ne te hua chihncheh se nchuhn. Namin a devano ne te nde ama nuhn hua

nihncheh nuhn nchuhn, te dama vederendedecadino yahn nuhn man, runecade vatechica nuhn man.

¹⁹ Dihno che yahinó nchuhn, che tihca dirún yahn ne ne, co rahco ne che rahñ nán man nuhn. Ate hua, te nde muhn nde nan Dendiohs, nducuahñ che redin nuhn ne, redin nuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, cava che tahque numa ino ne cotahno ne ihyan. ²⁰ Tihca dín, te nahn che runecade chenan nchuhn cuahn che ndá, cava che co yenó cava ne, ne hua ndaca yune che dín castigo nchuhn, co ran. Vahinó cava nchuhn, te denan cuahn che ndá, ntacá nchuhn che vate canda ne man, redin ve ne yahn vih man, tan ne nduco vih man, redin yade ne man, redin vi ne man, retumacah ne cuendo nduco vih man, rih nunde ama tama ne yahn vih man, ndeh cuan ndi ne nduco vih man. ²¹ Namin vahinó, te denan cuahn che dechuh tun Dendiohs u van nchuhn ne, co cuihnán cava ne. Co nde va che cuacó cava ama yahn nchuhn che metah nto ino ne nunde che chenan cuma ne nde ro menan, metah cahcoman ne che chihnga redin ne man, che ndere rahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevaco ne nduco ye man, che ama idihya ne man.

13

*Rahn Pablo che cahn tun
ye yan Corinto*

1 Man co ino yune che ndaconan chí quendihcheró nchuhn. Nducoyaca ne che va nunde yahn ne ne, dinoca ndahco cuaco o ino ihyan, tuhme co ne castigo. 2 Cuahn che ndá chi o yune ne, a ráhn nduco nchuhn te cuahn che chí tama yune ne, dín castigo nducoyaca nchuhn che a chendihco ne nunde nde a ráhn me, nde nducoyaca nchuhn che cade rahtendihco ne nunde. Man ndaconan dirún yahn ne che a ráhn cava che hua conan ne. 3 Nducote nahn nchuhn che cahco ró che quenán nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn che ndá tan ne, tumacadino ne. Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve vah ye nchuhn, te yudo vederihquentiyon yahn ye. 4 Andahre quenan yah ye nan cruz, chih ye nduhca ama ihyan che nde hua rigonun chihve ye, ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, ndahco ye vederihquentiyon tah ye. Atihnoca nuhn, andahre rahco ihyan che nde hua rigonun chihve nuhn, ate ritahno nuhn ihyan min, ne chemin che te Dendiohs vederihquentiyon, chenana cuma nuhn cava che ndah yahn ne.

5 Cuendedecadino nchuhn cava man ne, a ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, o hua. Ndete che numa cuaco ritahno ne ihyan ne, quenun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndete che hua ne, hua. 6 Quenan inó che codevano

nchuhn te nuhn ne, ritahno nuhn ihyan min numa cuaco, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn. 7 Rica nuhn Dendiohs cava nchuhn che hua cuah-tendihco ne nunde, ne hua conan cuma che din nuhn castigo nchuhn, cuhnde ro che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn. Andahre ndahchenan ihyan nuhn, cahma ye che hua quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, ate tihca redin nuhn, te tahque nahn nuhn che runecade cuahtechica ne, che co che quendah yavenan nuhn. 8 Tihca, te nuhn ne, ndotenan che cahca tan nuhn yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, va che ndeva nuhn yavenan ye. 9 Vedeyeno yahn nuhn ne, che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Dehve din yahn che ndahchenan ihyan nuhn. Namin revah nuhn cava ne, che nde tahque numa ino ne cotahno ne ihyan. 10 Chemin che numahn che ametah chí ne, dirún caca cuh, dechuh yahn ne, cava che nto ino ne nunde yahn ne, ne hua conan cuma che dín castigo nchuhn cuahn che ndá tan. Tihca, te hua nahn che vederihquentiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, cochihve deman cava che dín castigo nchuhn. Tahque ndah ne, nahn che cochihve cava che quendi cotahno ne ihyan numa ino ne.

11 Dihnó, man ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Runecade cuahtenan ne

mañ, cuenecañ yañ ama
 tañ ne chedave yahn vih
 mañ, ama no ndudo codin
 ne nduco vih mañ, ndaħca
 cuahtenan ne nduco vih
 mañ, ne Dendiohs, iħyan min
 che yahino ye uvo mañ, redin
 ye che rahte dihn chedave
 yuhn vo mañ ne, conduco ye
 nchuhn. ¹² Cuenecañ ama
 tañ ne Dendiohs vih nu-
 macuahn vedino vedenecun.
¹³ Cuendeva ne Dendiohs
 yahn nducoyaħca diħno vo
 che vate ye muhn.

¹⁴ Dendiohs mañ, Dihvo vo
 Jesucristo mañ, diñ yahino ye
 nchuhn. Conun Vaco Ndaħ
 yahn Dendiohs nchuhn. Ti-
 ħca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN GALACIA

¹ U Pab^lo ne, ndiyu ihyan iyehⁿse che chih^co ye ved-erih^quentiyon t^áh che co apóstol, te a Dihvo vo Jesucristo maⁿ, Dendiohs Chida, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo vaⁿ tena^hn maⁿ. ² Nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, che vate ne ya^hn ya^hn Galacia, u nduco nducoya^ça dihno vo che chen^an ye muhⁿ nducó, dirúⁿ nuhⁿ ca^ça cuh, dechuh nuhⁿ ya^hn ne.

³ Dendiohs Chida maⁿ, Dihvo vo Jesucristo maⁿ, din yahino ye nchuhn, din ye che nda^hca^ça cuahtenan ne. ⁴ A Dihvo vo Jesucristo che chih^co menda^hn ye ihyan chih ye ca^va nunde yuhⁿ vo, ndedevahn ye uvo vaⁿ ihyan nunde nduh^ça che nahn Chido vo Dendiohs, ⁵ ihyan min che va che ndeva nducoya^ça ihyan yavenaⁿ ye numacuahn ro. Tih^ça co.

Va ama nan no ndudo cava che ndevahn ihyan

⁶ Ama rahⁿ inó che nduco nun raonda^h vedame nchuhn Dendiohs, ihyan min che tenda^hnun ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo che yahino ye uvo.

Maⁿ ne, riquendi ne ta^ma naⁿ ndudo. ⁷ Ndiyu che va ta^ma naⁿ ndudo ndah, ate che tah^que ri ne, vate ihyan che redetohⁿan ye ino nchuhn, nahn ndacorun ye ndudo ndah ya^hn Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye ta^ma naⁿ ndudo che ndiyu ndudo che rahndudo nuhⁿ, rihnevan nchuhn ne, ihyan min ne, va che conda ye, andahre u o ama ángel che ca^ça ye vahchetero. ⁹ Nduh^ça che chicuáhn nchuhn ro menaⁿ ne, maⁿ ne, ndaconan ntihyon yaⁿ ta^ma yune. Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye ta^ma naⁿ ndudo che ndiyu ndudo che a chitahno nchuhn ne, ihyan min ne, va che conda ye.

¹⁰ U ne, hua rinú^hn che co yeno ihyan iyehⁿse nducó, te che rinú^hn ne, che co yeno Dendiohs. Ndete che nú^hn che co yeno ihyan iyehⁿse nducó ne, nde hua co conán naⁿ ntiyon ya^hn Dihvo vo Jesucristo.

¹¹ Dihno, nahn che codevano nchuhn te ndudo ndah che cahndudó, chihnevan ne ne, ndiyu vededevano ya^hn ihyan iyehⁿse, ¹² te nde ama ihyan iyehⁿse ne, hua chicuahn ye u. Che rahndudó ne, maⁿ Dihvo vo Jesucristo te ye, checadinó.

¹³ A checadino nchuhn nduh^ça ihyan u ro menaⁿ cuahn che chitahnó dama nduco ihyan nación ya^hn Israel. Din tán nduco ihyan ya^hn Dendiohs, rihcó che decuihnó ihyan.

¹⁴ Nduhca che ritahno ihyan nación yáhn Israel ne, u che tahque quendañan che co nducoyaca combiero yáhn, te numa inó quendí costumbre yahn ihyan ndico yáhn. ¹⁵ Ate Dendiohs ne, tendahnun ye u numacuahn vedeyahino yahn ye, ne chihco vih ye u nde ro che metah cuhndeyán. ¹⁶ Nda ro che nahn ye ne, dechuh ye Daya ye nan, te cuande ye ndudo yahn ye u cava che cuahndudó van ihyan nación chenahn. Cuahn che tihca chi ne, hua chahn chiqueruné nde ama ihyan, ¹⁷ nde hua chahn yan Jerusalén chendi-hcheró ihyan che tahque menan ndi ye apóstol che co u. Tahque ndah ne, chahn yahn yahn Arabia. Chihno min ne, ndaconán yan Damasco.

¹⁸ Nde chihno ino nduyo ne, tuhme chahn yan Jerusalén che ndihcheró Pedro, ne quenán nduco ye ntiyon ro. ¹⁹ Atenan ihyan min nduco Jacobo, diho vo Jesucristo, ndihcheró ihyan. Hua ndihcheró ihyan apóstol chenahn. ²⁰ Nde nan Dendiohs ne, ndudo cuaco che dirún yahn nchuhn.

²¹ Adiva ne, chahn yahn yahn Siria man, yahn yahn Cilicia man. ²² Tahn min ne, diho vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye estado yahn Judea ne, hua rendihche ye u. ²³ Che devano ye yáhn ne, atenan che rente ihyan che a u che din tán ro menan me nduco

ihyan che ritahno ye Dihvo vo man, che rahndudó ndudo che rihcó che decuihnó ro menan me man, ²⁴ ne rendeva ye yavenan Dendiohs cavá.

2

Pablo ne, nevahneacun ihyan apóstol chenahn ihyan

¹ Chihno ndichecun nduyo ne, chahn tama yune yan Jerusalén nduco Bernabé, ne quendá Tito. ² Chahn, te checadinó te tihca nahn Dendiohs. Min ndo dama deman ihyan che ndinan ye yahn yaco, ne necah cuandé ihyan yahn ndudo ndah che rahndudó van ihyan nación chenahn. Tihca dín, te nahn cadinó deh cahma ye yahn ntiyon yáhn, a cochihve o hua. ³ Nde Tito che nduco se u, andahre sahn tama nación se, ate hua dín ye fuerza che conan seña sahn. ⁴ Ama o sahn che redin ca se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn ndeh chenda se min, rano se nuhn, nahn cua cuande se nuhn dehco che vatemán ino nuhn, ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, te nahn se che ndaconan quendi nuhn ley che dirun Moisés, dín che denduh ino nuhn. ⁵ Ate nde tah hua tumacah nuhn yahn sahn chahn, te rendedecadino nuhn cava nchuhn, ne hua cah yune nuhn che tihdenan se costumbre ndico nan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

⁶ Me ihyan ndinan chahn ne, a ndinan ye o hua, chemin

ne, nde hua cuande yáhn, te Dendiohs ne, dama no rendihche ye nducoyaca ihyan. Ihyan chahn ne, metah nde ama nan ndudo che quendudonan devano ye che va che cacuahn ye u. ⁷ Tahque ndah ne, tumacadino ye che man Dendiohs nahn ye ntiyon u che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan nación chenahn nduhca che nahn ye Pedro che cuahndudo ye van ihyan nación yahn Israel. ⁸ Nduhca che cah dito Dendiohs Pedro nan ntiyon van ihyan nación yahn Israel ne, tihca cah dito ye u nan ntiyon van ihyan nación chenahn. ⁹ Jacobo man, Pedro man, Juan man, ihyan chahn che ndinan ye, nducote tumacadino ye te numacuahn vedeyahino nte Dendiohs vederihquentiyon u ne, nevahnecon ye nuhn, u nduco Bernabé, ne nte cade ye che quendi nuhn cuahndudo nuhn van ihyan nación chenahn, ne man ye ne, quendi ye cuahndudo ye van ihyan nación yahn Israel. ¹⁰ Atenan che chica ye nuhn ne, che din nuhn cuande cava ihyan chevah che vate ye min. Chemin ne, numacuahn vedeyeno dinahn.

Pablo ne, yahve ye Pedro min yan Antioquía

¹¹ Adiva cuahn che chahn Pedro yan Antioquía ne, tumacadinó che hua runecade ye, ne quenana cuma che yahvé ihyan. ¹² A menan ne, reh ye dama nduco ihyan

nación chenahn. Ate cuahn che nda ama o sahn che dechuh Jacobo ne, din vih ye, ametah cheh ye dama nduco ihyan chahn, te vah ye ihyan che riquendi ye redinahn ye ley che dirun Moisés. ¹³ Nduco chemin ne, chihco ro ye che o nan o chende ye, ne nducoyaca ihyan nación yahn Israel che rendo dama ye min, nde Bernabé ne, dama chi ye nduco ye. ¹⁴ Che tihca din ye ne, chihnde ro yahn ye che hua runecade riquendi ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che ráhn rí Pedro nan nducoyaca ihyan ndiyaco: “Di, che sahn nación yahn Israel di, a metah ro che dama ri nduco dihno vo ihyan nación chenahn, chihcoman costumbre yahn ihyan nación yehn. Man ne, ctaca che nahn din fuerza dihno vo ihyan nación chenahn che dinahn ye costumbre yahn ihyan nación yehn?”

Ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndevahn ye

¹⁵ Nuhn ne, ihyan nación yahn Israel nuhn, ndiyu ihyan nunde nuhn nduhca ihyan nación chenahn. ¹⁶ Ate devano nuhn che atenana che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo che ndeva Dendiohs uvo, ndiyu che dinahn vo ley che dirun Moisés. Chemin che nahn nuhn ne, cava che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndotenan che dinahn nuhn

che rihquentiyon ley min ne, chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo. Tihcā din nuhn, te andahre dinahn ihyan che rihquentiyon ley min, ate hua cava chemin ndeva Dendiohs ihyan.

17 Mān che a chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, che nahn nuhn che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndete che quendaḥ ro yahn nuhn che ihyan nunde nuhn nduhcā ihyan nación chenaḥn ne, ¿a caḥquino vo caḥmo vo che Dihvo vo quendihco ye nunde ne? Hua. 18 Ama te a chihcomān nuhn ley che dirun Moisés ne, ndete che ndaconan nuhn dinahn nuhn che rihquentiyon ne, nduco chemin caḥco ro nuhn che ihyan nunde nuhn. 19 Cuāco che tihcā, te u ne, a naḥn ley min tumacadinó che hua ndācā vederenchahco che dináhn vederihquentiyon yahn mān, che taḥque ndah cochahtinó Dendiohs mān. 20 Anduhnecaḥ ndete che quenān yāḥ dama nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs. A ihyan min che rihquentiyon ye u, ndiyu mān. A yahino ye u, ne chihco mendaḥn ye ihyan chih ye cavá. Mān ne, nducuahn che redín ne, a yahn che ritahnó ihyan. 21 Ndiyu che duche rinó vedeyahino yahn Dendiohs, ate hua co ndeva ye ihyan cuande yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés, ne chemin che quenān cuma che chih Dihvo vo Jesucristo.

3

Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua redotenan vo ley che dirun Moisés

1 Nchuhn dihnó che vate ne yaḥ Galacia, a te cuande ndah nuhn nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenān yaḥ ye. Ate mān ne, ama tundo ndaconda ne, chitahno ne yahn ihyan che chihcheh ye nchuhn, chihcomān ne che redinahn ne ndudo cuāco. 2 Nahn che cuahte nchuhn ndedecadino ne. ¿A te Dendiohs Vaco Ndah yahn ye nchuhn yahn che dinahn ne ley che dirun Moisés, o te ye yahn che chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo? 3 Hua co nchuhn chevāḥ cā tundo. A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn yahn che chitahno ne, ne hua ndaḥcā che ndevanān ne richahtino ne ley min. 4 Ndete che caḥcomān nchuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nde ama naḥn dehtenduh che a din Dendiohs nduco ne, hua cochihve yahn ne. Ate quenān inó che cochihve yahn nchuhn. 5 Cuahn che redin Dendiohs che renun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, rinahn vederihno vaḥ ne ne, ndiyu cava che redinahn ne ley che dirun Moisés, te cava che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

6 Cua cuande ne nduhcā che chinahn nduco Abraham. Ihyan min ne, chitahno ye Dendiohs, ne cava chemin

no che nedin yahn Dendiohs ihyan. ⁷ Cuedevano nchuhn te nducoyaca ihyan che ritahno ye Dendiohs ne, riquendi ye yune yahn Abraham. ⁸ Nde a rahn me ne, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs te ihyan naci6n chenahn che cotahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan. Ndudo ndah min ne, a ndudo che cah Dendiohs Abraham, rahn ye tuhca: "Vedeyahino che quenam cumá ndoque ne, a namin che ndah yahn ihyan nducuahn naci6n." ⁹ Nducote tihca ne, nducoyaca ihyan che ritahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan nduhca che nedin yahn ye Abraham yahn che chitahno ye.

¹⁰ Me nducoyaca ihyan che richahino ye che ndevahn ye nduco che dinahn ye ley che dirun Moisés ne, va che conda ye, te nde ama ihyan hua cocha ye dinahn ye ley min. Va che conda ye, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Nducoyaca ihyan che hua dinahn ye nducuahn che ndirun nan ley ne, va che conda ye." ¹¹ Nducote tihca ne, a ndero ndi che nde ama ihyan hua tuno ye nan Dendiohs nduco che dinahn ye ley min. A namin no tun ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "A ihyan che ritahno ye che ndedevahn Dendiohs ihyan, ndeva ye ihyan." ¹² Ate hua tihca ley che dirun Moisés, te chemin ne, rihquentiyon che dinahn ihyan ndiyu che cotahno ye. Chemin ne, a ndirun nan ley

min tuhca: "Ihyan che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley cuh ne, ndevahn ye."

¹³ Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo, metah che conda vo nduhca che rihquentiyon ley min. Man ye chuhrihn ye menun vo, chi ye ye castigo che va che co vo. Chinahn nduco ye nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Nducoyaca ihyan che a ndinda ye ne, renan yah ye."

¹⁴ Nduco tihca ndedevahn ye uvo cava che din ye che conahn ndudo che necah Dendiohs Abraham cava che ndah yahn ihyan naci6n chenahn. Namin nduco tihca ne, nducoyaco vo che ritahno vo ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo nduhca che a cah ye ndudo yahn ye.

¹⁵ Dihno, cua cuande nchuhn ejemplo cuh che ntihyon yan: Cuahn che redendah ihyan ama caa, redin ye firma, rihco ye ne, nde ama ihyan hua co cahca tan ye yahn, nde hua co ndedendah ye nduhca che nahn ye. ¹⁶ Me ndudo yahn Dendiohs che cah ye Abraham nduco ndata yahn ye ne, che ndirun che ndata yahn ye ne, conahn che ama no ihyan nan ndata yahn ye, ndiyu nducoyaca ye. Ihyan min ne, a Dihvo vo Jesucristo. ¹⁷ Cuedevano nchuhn te Dendiohs ne, cah ye ndudo yahn ye Abraham, ne cah dito ye. Me ley che dirun Moisés chihno cun

ciento ndico ndiche nduyo adiva ne, hua co che caḥca taḥ yahn ndudo min. ¹⁸ Che caḥ Dendiohs ndudo yahn ye Abraham che din ye che ndah nduco nducoyaḥa ihyan ne, conahn nduco ye yahn che ticha chi yeno Dendiohs ndiyu yahn che dinahn ye ley min.

¹⁹ Nducote tihca ne, co vate ihyan che ndedecadino ye: “¿Dehra cochihve ley che dirun Moisés tuhme ne?” Cuedevano nchuhn te chihnde adiva atenan cava che chihco ro nunde yahn ihyan nde nda ro che nan ndata yahn Abraham quendaḥ ihyan min che a nente cade Dendiohs nduco Abraham yahn ye. Dechuh Dendiohs ángel, ndahco ye ley min taḥ Moisés cava ihyan yaḥ. ²⁰ A ndero ndi che chichihve Moisés yahn Dendiohs maḥ, cava ihyan yaḥ maḥ. Namin a ndero ndi che Dendiohs che caḥ ye ndudo yahn ye Abraham ne, a ihyan min no tun che ndahco ye ley yahn ye taḥ Moisés. ²¹ Andahre tihca, ate ley yahn ye che ndahco ye taḥ Moisés ne, ndiyu che rendahco cade ye ndudo che caḥ ye Abraham, te hua nedin yahn ye ihyan, ndevahn ye nduco che dinahn ye ley min. ²² Tahque ndah ne, rihco ro ley min che va che conda nducoyaḥa ihyan, din nunde yahn ye. Tihca rihco ro ley min cava che ihyan che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva

Dendiohs ihyan, nduhca che a necaḥ ye ndudo yahn ye.

²³ Numanahn che metah nda Dihvo vo Jesucristo, cotahno vo ihyan ne, chihco rino ley min uvo. ²⁴ Anduhneca ndete che din ley min cudado uvo, tihyon yune uvo cava che cotahno vo ihyan min, nedin yahn Dendiohs uvo. ²⁵⁻²⁶ Ate maḥ che a nedin daya Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ametah rendotenan vo ley min. ²⁷ Nducoyaḥo vo che chedenune vo, nevahnecon vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo vo ihyan yahn ye. ²⁸ Maḥ ne, nde hua redin yahn che ndahchenan vih vo. Dehve din yahn atanochan ihyan yahn ye, a ihyan nación yahn Israel ye, o ihyan tama nación ye, a redin ye ntiyon yahn ihyan, o redin ye ntiyon yahn maḥ ye, a ndahta ye, o chaḥn ye. Hua dehve din yahn taḥchan vo, te che ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dama no nducoyaḥo vo. ²⁹ Nducote a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo ne, riquendi vo yune yahn Abraham, ne ndeva Dendiohs uvo nduhca che a necaḥ ye ndudo yahn ye.

4

¹ Cua cuande nchuhn tama ejemplo: Ama saḥn dihn che va che ndonda taḥ se vedecuihca yahn chida se ne, numanahn che lihn ca se ne, rendihche ihyan saḥn anduhneca mozo, andahre saḥn min co yahn

se nducuahn. ² Va ihyan che redin ye cudado sahn man, rendihche ye cava se man, nde nda ro che ndahco chida se dehtenduh yahn ye tah se. ³ Atihnoqa uvo, te ro che metah cotahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneca checahya uvo, riquendi vo costumbre yahn ihyan ndico yuhn vo. ⁴ Ate cuahn che tuno ro che a ndihco cade Dendiohs ne, dechuh ye Daya ye. Ihyan min ne, ndo ye ihyan iyehse, chihndeyan ye, ne dinahn ye ley che dirun Moisés, ⁵ cava che nduco tihca ndedevahn ye uvo yahn vederihquentiyon yahn ley min, ne nedin daya Dendiohs uvo. ⁶ Man che a nedin daya Dendiohs uvo ne, dechuh ye Vaco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya ye, conun chete chedave yuhn vo, ne covah tuhca: "Ndihe che Chida." ⁷ Nducote tihca ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan vane uvo. A ndevahn vo, nedin daya Dendiohs uvo, ne ndeva ye uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Pablo ne, rendedecadino ye cava ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁸ Ro menan me ne, vat-echica vane nchuhn nan Dendiohs, nde hua devano ne che va ye, rendeva ne yavenan dehtenduh che ndere redin ne dendiohs yahn ne. ⁹ Ate man che a nevahnecon ne Dendiohs, nedin yahn ye nchuhn ne,

¿taqa che ndaconan ne dinahn ne costumbre chemin chan che nde hua cochihve? ¹⁰ Nchuhn ne, renevahnecon ne dehtenduh vihco man, rihco vih ne iyo man, nduyo man, che rahco ne che cahnda. ¹¹ Rendedecadino che a chinda ntiyon che din van ne, chicuahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn.

¹² Dihno, nducote dama chi vo nduco vih ro menan me ne, ricá nchuhn che quendi ne yune yahn, cahcoman ne costumbre ndico nduhca che a chihcoman. Quenan ino che dinahn ne che ricá nduhca che din ne ro menan me. ¹³ A devano nchuhn te yahn che chi cah, che quenán yan vaco ne, ne chemin che ndaca yune che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne. ¹⁴ Andahre ndaca yune che ndahchenan nchuhn u yahn che cah, ate hua din ne, nde hua chacondah vedame ne u. Tahque ndah ne, nevahnecon ne u, ndihche ne u anduhneca ndete che ama angel yahn Dendiohs u man, anduhneca man Dihvo vo Jesucristo u man. ¹⁵ ¿A chinan nchuhn vedeyahino che chahtenan cuma ne nducó ro menan me ne? Ama ndedecadino ne yahn cah che quenán ndutinán, nde a rino ne che tico ne ndutinán ne, te ne u. ¹⁶ Man ne, ¿a racondah vedame nchuhn u yahn che riyahvé nchuhn che cuahtechica ne nduhca che nahn Dendiohs ne?

¹⁷ Sahn che tihca rinun se

nchuhn ne, ndiyu che yahino se nchuhn, te yahn che nahn se che cuacondah vedame ne nuhn, nevahnecun ne sahn. ¹⁸ Codin nun ino nchuhn, codin ne che ndah cuahn dama, ndiyu deman cuahn che quenun van ne. ¹⁹ Dayá che yahinó nchuhn, ama rechuhríhn che rendedecadinó cava nchuhn, ne quendi chuhríhn nde nda ro che conan dinahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo nduhca che redin yahn. ²⁰ Ama náhn ndete che a quenun van nchuhn, ne cacuáhn nchuhn nduco rino nduco ndah cava che conahn ne, te ama rendedecadinó cava ne.

Ejemplo yahn Agar nduco Sara

²¹ Nchuhn che nahn nevahnecun ne ley che dirun Moisés, ¿a renahn ne nducuahn che rihquentiyon ne? ²² Nan ley min ne, ndirun che Abraham ne, ndaca o daya ye. Ama se ne, chacoyahn tahn decahya yahn ye che ndere quenan ye nduco te, ne tama se ne, chacoyahn ihyan ndahta yahn ye. ²³ Tahn decahya yahn ye ne, ndaca daya te yahn che din chihyo ye tahn. Ate ihyan ndahta yahn ye ne, ndaca daya ye yahn che a tihca necah Dendiohs ndudo yahn ye. ²⁴⁻²⁵ Che tihca chi ne, covahn ama ejemplo che tuhca conahn: Nduh che o ihyan ndahta chahn ne, anduhneca o ndudo che chihco Dendiohs. Agar, tahn decahya che ndere quenan te nduco Abraham

ne, anduhneca ley che cah Dendiohs Moisés min Cuete Sinaí, nación yahn Arabia. Ihyan yan Jerusalén man, ihyan chenahn man, che renevahnecun ca ley min ne, anduhneca sahn decuah deman che chacoyahn tahn min, che rihquentiyon ihyan sahn. ²⁶ Ate uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua tihchan vo, te quenan cuma che cuahtenan vo vahchetero. ²⁷ Tihca, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Di che hua rendaça daye, che nde hua devene deh che renan yah chete ndahta che racoyahn ye,

co yene, nde tuno cuah yene, te tahque yahn daya ndahta deman che co ndahta che va inchahn ye.

²⁸ Dihno, uvo ne, anduhneca Isaac, daya Sara, ihyan min che a necah Dendiohs ndudo yahn ye che va che cuhndeyan ye. ²⁹ Cuedevano ne te ro menan me ne, sahn che chacoyahn tahn decahya che ndere quenan te nduco Abraham ne, din tan se nduco sahn daya Sara, sahn min che cah Vaco Ndah yahn Dendiohs fuerza chaco se che ndaca ye sahn. Atihnoça man ro cuh, te ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés ne, redin tan ye nduco uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ³⁰ Ate dehve din yahn chemin, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs

tuhca: “Cuacondah vedame tahn decahya me nduco sahn daya te.” Atihnoca ihyan che renevahnecon ca ye ley che dirun Moisés, te hua co cuande ye van ihyan yahn Dendiohs. ³¹ Dihno, nducote tihca ne, cuedevano ne te uvo ne, anduhneca daya Sara, ndiyu nduhca daya tahn decahya me.

5

¹ Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo. Man ne, ametah nahn che cah rihn man vo uvo, quendi vo costumbre ndico che nevahnecon vo ro menan.

² U Pablo ne, riyahve nchuhn. Cuihcovan ne che cahma. Ndete che cuahnecon ne che conan seña nchuhn ne, nde hua cochihve yahn ne che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo. ³ Namin rahn ri nchuhn tama yune te ihyan che cuahnecon ye che conan seña ihyan ne, quenan cuma che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés. ⁴ Duh nchuhn che rahco ne che ndeva Dendiohs nchuhn yahn che redinahn ne ley min ne, a chacondah vedame ne Dihvo vo Jesucristo man, a denda ne, te metah yahino Dendiohs nchuhn man. ⁵ Uvo, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo man, nducote quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo man ne, chenani ino vo che ndeva Dendiohs uvo. ⁶ Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua rigonun chihve a chenani seña uvo, o hua. Che rigonun

chihve ne, che cotahno vo ihyan min man, cuahtenan cumo vo vedeyahino man.

⁷ Ro menan me ne, ama ndahca dinahn nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Man ne, ¿duh rinun nchuhn che cuacotahn ne? ⁸ Dendiohs, ihyan min che tendahnun ye nchuhn ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan min din ye che ndacorune vederendedecadino yahn ne. ⁹ Cuedevano nchuhn te ndudo yahn sahn min che rinun se nchuhn ne, anduhneca tahsahn ya che rendih van nducuahn yache. ¹⁰ U ne, quenani ino Dihvo vo Jesucristo che din ye che quendi nchuhn ndudo che chicuahn nchuhn. Me adecoduhno sahn min che rinun se nchuhn ne, va che din Dendiohs castigo sahn.

¹¹ Dihno, u ne, hua rihquentiyon ihyan che conan seña ihyan, quendi ye ley che dirun Moisés, te ndete che tihca redin ne, ihyan nacin yahn nde hua din tan ye nduco man, nde hua co tan ye che rahndudo che quenani yah Dihvo vo Jesucristo nan cruz cava nducoyaco vo man.

¹² Sahn che vatechica se rinun se nchuhn che conan seña nchuhn ne, tahque ndahca che ama yune no cahca nduh se sahn.

¹³ Me nchuhn dihnó ne, a din Dihvo vo Jesucristo che vatemani ino ne. Ametah va che cah rihn ne nchuhn, dinahn ne che rihquentiyon ley ndico me. Ate hua ndedecadino ne che nducote

a vatemān ino ne ne, co cuahtechica ne vedeyeno yahn mān ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, numacuahn vedeyahino cuinan āma tāma ne vih, ¹⁴ te vederihquentiyon yahn Dendiohs che menān vihca ne, tuhca: “Codin yahine nducoyaça ihyan nduhca che yahine man di.” ¹⁵ Ate ndete che vān mān nchuhn condinun condinahno ne vih ne, cuihco ne cudado, te denān co ndache nducoyaça ne, ne din vi āma tāma ne yahn vih.

Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rihca tān che quendi vo vedeyeno yahn mān vo

¹⁶ Rāhn rí nchuhn che dinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs cava che hua ndaca yune che cuahtechica ne vedeyeno yahn mān ne, cuahtendihco ne nunde, ¹⁷ te nduco chemin ne, recah ndache ne Vaco Ndah yahn Dendiohs. Chemin che hua ndahca che cuahtechica ne vedeyeno yahn mān ne, cuahtendihco ne nunde. ¹⁸ Ndete che recah yune ne che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, ametah quenān cuma che dinahn ne vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés.

¹⁹ A ndero ndi ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mān ye, rahtendihco ye nunde, te ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye mān,

redin ye dehtenduh che chihnga mān, metah vedecuihno nan ye mān, ²⁰ rendeva ye yavenān dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mān, redin cuah ye mān, rendihche tān ye vih mān, rahte canda ye nduco vih mān, redin dihta ye mān, ri tān ye mān, redin cheche chedave yahn ye nduco ihyan chenahn mān, rihco canda ye vān ihyan mān, ²¹ redin ve ye mān, rihno ye vih mān, rahtechica coh ye mān, a cudado che reh no ye vate ye mān, a ndeh nan ca nunde chemin chan rahtendihco ye mān. Ndaconan riyahvé nchuhn te nducoyaça ihyan chemin chan ne, hua nedin yahn Dendiohs ihyan.

²² Ate ihyan che recah yune ye che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, tuhchan ye: Chenan cuma ye vedeyahino mān, vedeyeno mān, ndahca chenān ye nduco ihyan chenahn mān, chahtino ye mān, ndah ihyan ye mān, redinahn ye ndudo yahn ye mān, ²³ necun ye mān, hua riquendi ye vedeyeno yahn mān ye, rahtendihco ye nunde mān. Ihyan chahn ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ametah quenān cuma che dinahn ye ley che dirun Moisés. ²⁴ Ihyan chahn ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo ihyan, ne ametah riquendi ye vedeyeno yahn mān ye, rahtendihco ye nunde.

²⁵ Nducote a ndacorun Vaco Ndah yahn Dendiohs vederedecadino yuhn vo, ndo vo anduhneca ihyan ra ne, nahn che nan nducuahn che redin vo ne, din vo nduhca che nahn. ²⁶ Hua din yahn che din cun vo man, din ve vo man, ndaca yune che co tan ama tama vo nduco vih.

6

Nduhca che nahn che cuahtechico vo

¹ Dihno, ndete che ama cha ihyan van nchuhn denan condihco ye nunde ne, nchuhn che redinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, coyahve ne ihyan nduco rino nduco ndah cava che nto ino ye nunde min, ndaca ye vederenchahco. Nahn che ama ndah cahco ama tama ne cudado, te denan nduco ne condihco ne nunde. ² Cuinan ama tama ne vih, te tihca rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo. ³ Ndete che rahco ama cha nchuhn che ama rigonun chihve ne cuahn che hua cuaco ne, rihncheh man ne nchuhn. ⁴ Quenan cuma che ndedecadino queri ama ne yahn dehtenduh che redin ne, hua rendotenan che cua cuande ne ihyan chenahn. Me ndete che runecade ne ne, va deh cuande che co yeno ne. ⁵ Tihca, te queri ama ihyan ne, cah rih man nunde yahn ye ihyan.

⁶ Ihyan che rahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che dama co ye nduco ihyan ricuahn yahn

ye, din ye dehtenduh che runecade.

⁷ Hua co nchuhn chevah ca tundo, ndedecadino ne che co cahnceh ne Dendiohs, te tuno ca nunde yahn ihyan ne, a tihca va che nedihve ye. ⁸ Ndete che cuahtechica ye vedeyeno yahn man ye, cuahtendihco ye nunde ne, va che conda ye. Ate ndete che dinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ⁹⁻¹⁰ Chemin che quenan cuma che numacuahn chedave yuhn vo din vo che ndah nduco nducoyaca ihyan, menan vihca nduco ihyan che dama ritahno vo nduco ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihca din vo cuahn dama ne, ndeva Dendiohs uvo.

¹¹ Condihche nchuhn nduhca che a ndero ndi che ama rahte letra redirun man yahn ne. ¹² Sahn che redin se fuerza nchuhn che conan seña nchuhn ne, tihca redin se, te nahn se che quendah yavenan se nan ihyan naci6n yahn Israel man, hua nahn se che din tan ye nduco se yahn che rahndudo se che quenan yah Dihvo vo Jesucristo cavo vo man. ¹³ Sahn chahn ne, chenan seña sahn, ate hua redinahn se nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Mois6s. Che nahn se che conan seña nchuhn ne, atenan cava che din yade se che sahn chahn chihquentiyon se che conan seña nchuhn. A chemin che vedeyeno yahn se. ¹⁴ Ate u ne, atenan che

chih Dihvo vo Jesucristo, quenan yah ye nan cruz, ndedevahn ye u ne, a chemin no che vedeyeno yahn, te nduco chemin chihcoman che quechica vedeyeno yahn man, quendihco nunde.

¹⁵ Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve din yahn a chenán seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che ndacorun vo vederendedecadino yuhn vo, ndo vo anduhneca ihyan ra.

¹⁶ Nducoyaca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon cuh man, ihyan chenahn che namin ndi cuande ye van ihyan yahn Dendiohs man ne, rica Dendiohs che din yahino ye ihyan, din ye che ndahca cuahtenan ye.

¹⁷ Che cuahn ca ne, ametah nahn che denduh nde ama nchuhn u nduco vedetundo yahn ne che ritahno ne yahn sahn chahn. Cuedevano nchuhn te che chenán muhn chenán min yato u ne, a yahn che redin ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

¹⁸ Dihno, Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

ÇAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN EFESO

¹ U Pablo, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo che tendahnun Dendiohs u, dirún çaça cuh, dechuh yahn nchuhn ihyan yahn Dendiohs che vate ne yan Efeso, ritahno ne numa ino ne Dihvo vo. ² Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Redin Dendiohs che ndah nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

³ Ndeva vo yavenan Dendiohs yuhn vo, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che din ye nducuahn che ndah çaça chedave yuhn vo. Din ye che ritahno vo Dihvo vo, ne man ne, anduhneca ndete che vate vo vahchetero. ⁴ Nde ro che ametah cuhnde iyehse ne, a tendahnun ye uvo çaça che co vo ihyan yahn ye man, çaça che hua cuahtendihco vo nde ama nunde nan ye man. ⁵ Numacuahn vedeyahino chihco cade ye che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo, nedin daya ye uvo nduhca che nahn man ye. ⁶ Tihca din ye çaça che ndeva vo yavenan ye yahn vedeyahino chahte

yahn ye. Nedin yahn ye uvo, te ama yahino ye uvo che cuande yahn Daya ye che yahino ye, ⁷ ihyan min che chera yun yahn ye çaça che ndevahn vo. Man ne, a nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, te ama yahino ye uvo. ⁸ Te ndahva ye vededevano chahte uvo, ⁹ din ye che chenahn vo taça che nahn man ye, che nde hua tumacadino ihyan ro menan. Tihca din ye nduhca che a chihco cade man ye. ¹⁰ Nducote ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye ne, chihco cade Dendiohs che ndo dama nducoyaca nducondi ihyan chahn. Nda ro yahn ne, a vahchetero, o muhn iyehse cuh, adecotino che chenah ye, va che ndo dama ye.

¹¹ Dendiohs che redin ye nducuahn ataneca che nahn man ye ne, a tendahnun ye nuhn çaça che cotahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ndevahn nuhn. ¹² Tihca din ye, te nahn ye che ndeva ihyan yavenan ye che cuande yahn nuhn che tahque menan chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Namin nchuhn che chihcovan ne ndudo ndah, ndudo cuaco che rendedevahn ihyan, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne. A chitahno ne ihyan, ne chemin che Vaco Ndah yahn Dendiohs che necah ye ndudo yahn ye che va che chi muhn iyehse cuh ne, a chihco vih nchuhn. ¹⁴ Quenun Vaco Ndah yahn ye queri ama vo çaça che co devano

vo che va che conahn che ndevahn vo. Chemin che ndeva vo yavenan Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

Chica Pablo che din Dendiohs che conahn ndah ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁵ Nducote tihca va che co man, nducote a checadino che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo man, redin yahino ne nducoyaca ihyan yahn ye man, ¹⁶ riquendi renecah nundihve cuahn Dendiohs cava ne queri ama yune che revah. ¹⁷ Ricá Dendiohs yahn Dihvo vo Jesucristo, Dendiohs Chida che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, che din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, din che cuahtenan cuma ne vededevano, conahn ne ndudo ndah yahn ye. ¹⁸ Ricá ihyan che din ye che codevano ne che tendahnun ye nchuhn cava che ndeva ye nchuhn man, nduhca che, numacuahn vederihquentiyon yahn ye, ndedevahn ye ihyan yahn ye man, ¹⁹ rendahcorun ye vederendecadino yuhn vo, redin ye che rendo vo anduhneca ihyan ra man. A numacuahn vederihquentiyon min, ²⁰ ndedetuhche ye Dihvo Jesucristo van tenahn, chihco ndah ye ihyan lado tah cuaco ye vahchetero, ²¹ cava che cahcantiyon ye nducoyaca ihyan che chenah cuma ye vederihquentiyon man,

nde nducoyaca angel man. Cahcantiyon ye cuahn dama, ro cuh man, ro che cochi man. ²² Ndahco Dendiohs nducuahh vederihquentiyon tah ye, ne chaconahn ye ihyan che conan ye yahn nducoyaca ihyan yahn ye. ²³ Van nducoyaca ihyan chahn ne, anduhneca ndete che ri numa man ye. Ihyan min ne, rihquentiyon ye numachahte.

2

Ndedevahn Dendiohs ihyan yahn ye

¹ Ro menan me ne, anduhneca ndete che a ndih vo, nedin nunde yuhn vo. Ate man ne, ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo. ² Ro min ne, din vo nducuahh che hua ndah, dinahn vo nduhca che nahn chundah, sahn min che nde meniyon rihquentiyon se vaco chihnga man, ihyan che rahcotahn ye yahn Dendiohs man. ³ Anduhnecan ihyan chahn, tihchan nducoyaco vo ro menan, te chahtechico vo vedeyeno yahn man vo, chahtendihco vo nunde. Chemin che a vate mendahn vo ro min che co vo castigo yah yahn Dendiohs. ⁴ Ate Dendiohs, nducote ama chahte vedevahino quenan cuma ye ne, ama yahino ye uvo. ⁵ Andahre anduhneca ndete che a ndih vo, din nunde yuhn vo, ate nducote chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo. Man

ne, anduhneca ndete che a ndedetuhche ye uvo, ametah rahtechico vo vedeyeno yahn man vo, rahtendihco vo nunde. A ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye. ⁶ Ndedetuhche ye Dihvo vo, chihco ndah ye ihyan vahchetero, ne anduhneca ndete che tihca din ye nduco vo, nedin dama ye uvo nduco ye. ⁷ Tihca din ye cava che cahco ro ye numacuahn ro che ama yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Din ye che chitahno vo ihyan min, ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye. A yahn vedeyahino yahn man ye din ye che chitahno vo, ndiyu yahn vederendecadino yahn man vo man, ⁹ ndiyu yahn che rigonun chihve dehtenduh che nedin vo man. A tihca va cade cava che hua din yade nde ama ihyan. ¹⁰ A Dendiohs che chihco cade ye tanchan ihyan uvo. Nde ro che ametah cotahno vo, a ndihco cade ye yune che quendi vo. A ihyan min che din ye che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Ndo yan Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹¹ Nducote tihca din Dendiohs nduco vo ne, cuahtenun ino nchuhn te ro menan me ne, vatechica vane ne, hua ndi cuande ne van ihyan naci3n yahn Israel che chenana seña che raconahn man ye ihyan. ¹² Ro min

ne, anduhneca ndete che ametah Dihvo vo Jesucristo cava nchuhn man, hua ndi cuande ne van ihyan naci3n yahn Israel man, nde hua cava ne che nente cade Dendiohs ndudo yahn ye man. A ndere vate ne iyehense, nde hua devano ne yahn che rendedevahn Dendiohs ihyan, nde hua devano ne che va ye. ¹³ Ro min ne, ama yahn chenana ne che cotahno ne Dendiohs. Ate man che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chera yun yahn ye cavo vo ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn, ¹⁴ te din Dihvo vo che ndo yan ye nduco vo. Avane ne, nuhn ihyan naci3n yahn Israel man, nchuhn ihyan tama naci3n man, din ye che ndo yan vo nduco vih, ¹⁵ chihnovi ye vedetan yuhn vo. Chihco mendahn ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés, nedin ye ama cuan no uvo nduco vih. ¹⁶ Quenan yah ye nan cruz, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vedetan yuhn vo, nedin dama ye uvo nduco vih. Din ye che ndo yan Dendiohs nduco vo.

¹⁷ Tihca nda Dihvo vo Jesucristo, candudo ye ndudo ndah che ndo yan Dendiohs nduco vo, nuhn ihyan naci3n yahn Israel che a nedin yahn Dendiohs nuhn man, nchuhn ihyan tama naci3n che metah nedin yahn ye nchuhn man. ¹⁸ Nducote ritahno nducoyaco vo ihyan

min ne, a ihyan nación yahn Israel uvo, o ihyan t̄ama nación, dehve din yahn, te a ndo yān Dendiohs Chida nduco vo, din Vaco Ndah yahn ye. ¹⁹ Chemin che andahre ihyan t̄ama nación nchuhn, ate a ndi cuande ne vān ihyan yahn Dendiohs, a nedin d̄aya ye nchuhn. ²⁰ Nchuhn ne, anduhneçā āma yaço che nti nān āma name che chihco ihyan profeta mān, ihyan apóstol mān. Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneçā tu che tahque richihve yahn. ²¹ Tunoca che ritahno ihyan Dihvo vo ne, anduhneçā queri āma tu che ndahto che ndi āma yaço che ndi vih çava Dendiohs. ²² Namin nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndo d̄ama ne nduco ihyan yahn ye, ndi ne anduhneçā āma yaço yahn Dendiohs nān che quenun Vaco Ndah yahn ye.

3

Cah Dendiohs ntiyon Pablo che cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vān ihyan nación chenāhn

¹ A ndi cuande nchuhn vān ihyan yahn Dendiohs. Chemin che, u Pablo, che quenūn vaçoyahn yahn che rahndudo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, rihnevan nchuhn, ricā Dendiohs çava ne. ² Co a devano nchuhn che chihco Dendiohs t̄ah ntiyon che cuahndudó ndudo nduhçā che yahino ye nchuhn. ³ Dendiohs ne, din

ye che checadinó āma ndudo ra, dirūn tah yahn nchuhn. ⁴ Cuahn che ndihchenan ne ne, tumacadino ne te a chenāhn ndudo ra yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁵ Ndudo min ne, hua çah Dendiohs, checadino ihyan che chahte ye a rāhn me. Ate mān ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, recah ye, recadino ihyan apóstol yahn ye mān, ihyan che rahndudo ye ndudo yahn ye mān. ⁶ Ndudo min ne, tuhçā conahn: Che ihyan nación yahn Israel mān, ihyan nación chenāhn mān, ndevahn ye d̄ama nduco vih. Cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ndedevahn Dendiohs ihyan nduhçā che a nente çade ye. ⁷ Yahino Dendiohs u, ne numacuahn vederihquentiyon yahn ye, tendāhnun ye u che co apóstol yahn ye, ndahco ye ndudo ndah min t̄ah çava che cuahndudó. ⁸ Andahre vān nducoyaça ihyan yahn ye, u che tahque hua rignonun chihvé, ate ndahco ye ntiyon ndah cuh t̄ah çava che cuahndudó vān ihyan nación chenāhn nduhçā che āma chahte vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo çava ye, che nde hua renan retumacadino vo. ⁹ Chihquentiyon Dendiohs che çah cuandé nducoyaça ihyan nduhçā che rendedevahn ye ihyan. A ihyan min che dendah ye nducuahn che va, ne nde a rāhn me, atenan mān ye devano ye

nduhça che redin ye. ¹⁰ Ate man ne, ndahco ye ndudo yahn vededevano chahte yahn ye tah ihyan yahn ye çava che cuahndudo ye, cadino nde ángel che vate ye vahchetero. ¹¹ Nde ro che ametah cuhnde iyehñse ne, a tihça ndihco çade Dendiohs che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan che nevahñecun ye ihyan. Man ne, a chinahn. ¹² Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ndi cuande vo van ihyan yahn ye ne, co nda vo nan Dendiohs, hua dehve rahco vo. ¹³ Chemin che nahn che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne, hua dihya nun ino ne co che rechuhríhn che cuande yahn ne. Tahque ndah ne, co yeno ne che tihça rahno rí çava ne.

Nduhça che yahino Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye

¹⁴ Yahn che a ndevahn nchuhn ne, chemin che reváh nan Dendiohs Chida Dihvo vo Jesucristo, ¹⁵ ihyan min che nedin daya ye nducoyaca ihyan yahn ye che chenán ye vahchetero man, muhn iyehñse cuh man. ¹⁶ A ihyan min che Chido vo. Ricá ihyan che numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, cotahno ne numa ino ne. ¹⁷ Ricá che conan Dihvo vo Jesucristo nduco ne, tunoca che ritahno ne. Namin ricá che quendi nchuhn numa ino ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino, ¹⁸ çava che co conahn ndah ne

nduco nducoyaca ihyan yahn Dendiohs nduhça che ama yahino Dihvo vo Jesucristo uvo. ¹⁹ Náhn che tumacadio ne vedeyahino chahte yahn ye che nde metah conan conahn vo. Nduco tihça ne, numa ino ne ndahco ne chedave yahn ne tah Dendiohs.

²⁰ Man ne, ndeva vo yavenan Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ihyan min che ri redin ye nde tahque ndeh ca che co che rico vo man, che rendedecadino vo man. A vederihquentiyon yahn ye che chenán cumo vo, ne chemin che redin che rinahn. ²¹ Nducoyaca ihyan che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ritahno ye ihyan ne, ndahça che ndeva ye yavenan Dendiohs numacuahn ro. Tihça co.

4

Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ama ndudo ndi no vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

¹ Nducote a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chemin che u Pablo, che quenún vacoyahn yahn che rahndudó ndudo yahn ye, náhn che cuahtechica ne nduhça che redin yahn che cuahtechica ihyan che tendah nun Dendiohs. ² Cuahtechica ne nduco vedino vedeneñcun, codin chahtino ne yahn vih numacuahn vedeyahino. ³ A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che ama no ndudo ri

nchuhn nduco vih. Man ne, codin nun ino ne, cuiquendi ne ndahca cuahtenan ne nduco vih. ⁴ Ama no ndudo ndi vo nduco vih, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A ama no Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun queri ama vo. A tendahnun Dendiohs nducoyaco vo. Dama ndichahtino vo ihyan che ndedevahn ye uvo. ⁵ A ama no Dihvo vo Jesucristo. Dama ritahno nducoyaco vo ihyan. A ihyan min no cah vo ihyan, che chedenune vo. ⁶ Va ama no Dendiohs, Chida nducoyaco vo. A ihyan min che rihquentiyon ye nducoyaco vo. Va ye cavo vo. Rinduco ye uvo.

⁷ Andahre dama ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate a vih vih vederihquentiyon che chenan cuma queri amo vo, te numacuahn vedeyahino te ye vederihquentiyon yahn ye uvo tunoca che nahn man ye. ⁸ Che tihca co ne, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Cuahn che conahn ye vahchetero ne, quenda ye ama yahn ihyan che ndedevahn ye ihyan man, cah ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan yahn ye man.

⁹ Yahn che ndirun che conahn ye vahchetero ne, conahn vo che dinoca nda ye muhn iyehanse cuh, tuhme ndaca ye. ¹⁰ Ihyan che nda ye muhn iyehanse cuh ne, a ihyan min no che conahn ye vahchetero, nuhnde tah ye

vederihquentiyon cava che cahcantiyon ye numachahte. ¹¹ A man ye cah ye ntiyon che din queri ama ihyan yahn ye. Nahn ye ne, ndonda tah ye ntiyon che co ye apostol. Nahn ye ne, che cah ye, checadino ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn ye ne, che cuahtechica ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nahn ye ne, che din ye cudado ihyan yahn Dendiohs. Nahn ye ne, che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs. ¹² Tihca chaconahn Dihvo vo Jesucristo ihyan ndinan yahn yaco cava che conan ye uvo che dinahn vo ntiyon che va tah vo man, conahn ndah vo Ndudo yahn Dendiohs man, ¹³ nde cande cotahno nducoyaco vo ihyan min che Daya Dendiohs, conan conahn vo ndudo yahn ye. Nduhca chechahya che rahn, ri numa vededevano yahn ne, tihca nahn che quendi vo cuahn vo ndudo yahn ye, nde conan conahn vo yahn. ¹⁴ Hua co vo nduhca chechahya che ritahno adecodehno che rente ihyan. Hua co vo nduhca yata cuma che riquenda yuhne adecotino che nahn. Hua cotahno vo adecodehno ndudo che rente ihyan che cochi ye nahn cahnceh ye uvo. ¹⁵ Tahque ndah ne, quendi vo numacuahn vedeyahino, cotahno vo ndudo cuaco yahn Dendiohs. Nduco tihca ne, ca rino ca rino co vo

nduhcā Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinan ye yuhn vo, ndi ye tin yahn nducoyāca ihyan yahn ye.

16 Nduhcā che rihquentiyon tin vo numacuahn vo ne, tihcā rihquentiyon ye deh che din queri āma vo. Cuahn che redinahn vo yahn ye ne, rinan āma tāmā vo vih cāva che tahque ndahcā conahn ntiyon che redin queri āmo vo mān, tahque chenān cūmo vo vedeyahino nduco vih mān.

17 Mān ne, nduhcā che nahn Dihvo vo Jesucristo, rāhn rí nchuhn che ametah quendi ne cuahtechica ne nduhcā che vatechica ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, rendedecadino ye dehtenduh che hua cochihve.

18 Ihyan chahn ne, hua ndahcā vederendedecadino yahn ye, nde hua devano ye che rendedevahn Dendiohs ihyan, te redin vedetundo yahn ye che cheche chedave yahn ye.

19 Ihyan chahn ne, ametah devano ye deh che vedecuihno, ne ndihco mendahn ye ihyan, redin ye numa ino ye nducuahn dehtenduh che chihngā.

20-21 Ndete che cuāco che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, chahn ne ndudo cuāco yahn ye ne, tuhme a devano ne te hua tihcā chihco cāde ye.

22 Mān ne, cuihcomān nchuhn vedeyeno yahn mān ne che quendi ne ro menān. Chemin ne, numacuahn vederihncheh din che rinda ne.

23 Condahcorun ne vederendedecadino yahn ne.

24 Co ne anduhnecā ihyan ra che redin ye nducuahn che ndah nduhcā che redin Dendiohs.

25 Nducote nahn Dendiohs che co vo ihyan ndah nduhcā mān ye mān, dāmā ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mān, chemin che cuente nchuhn demān ndudo cuāco nduco nducoyāca ihyan, ametah cāhma ne ndudo cuahnde.

26 Condi ne ndere co tān ne, cuahtendihco ne nunde. Ndete che va deh che din che co tān ne ne, codin nun ino ne, condo yān ne cāva che hua tān ne numa ro.

27 Hua cuahnecun ne che ndāca yune che cahnceh chundah nchuhn.

28 Ndete che vate āma o nchuhn che duco ne ro menān ne, tahque ndah cuihcomān ne vededuco, ne codin ne ntiyon che runecāde cāva che co conan ne ihyan chevāh.

29 Hua nte ne ndudo chihngā. Tahque ndah ne, cuente ne demān ndudo ndah nduhcā che redin yahn cāva che conahn ihyan yahn vedeyahino yahn Dendiohs, necāh yān chedave yahn ye.

30 Hua cāh yune ne che din ndudo yahn ne che co rān Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun nchuhn, rihco ro che a nchuhn che ndedevahn ye ndā ro yahn.

31 Hua cuahtenun ino ne vedetān. Hua chihngā cāhma ne. Hua cuah cānda ne nduco ihyan.

32 Tahque ndah codin yahino ne vih. Ndete che va dehca che redinda ne ne, cuenchahco āma tāmā

ne yahn vih nduhca che nchahco Dendiohs yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

5

Nduhca che va che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

¹Nducote yahino Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne, codin nun ino ne che co ne nduhca man ye.

²Cuahtenan cuma ne vedeyahino nduhca che quenán cuma Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Nduhca ama itecuche lihn che chihno ihyan ite, chi te vedino nan Dendiohs, din che quenán ino ye ne, tihca ihyan min, te chihco mendahn ye ihyan, chih ye cavo vo.

³Nducote ihyan yahn Dendiohs nchuhn ne, hua ndere cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevaco ne nduco ye. Hua cuahtendihco ne nde ama nunde chemin chan. Hua cuahtenan cuma ne vede idihya, ndere din yahn ne dehtenduh.

⁴Hua nte ne ndudo nine man, nde ama ndudo che din che co cuihnan ne man, te hua ndahca. Tahque ndah cuenecah ne nundihve cuahn Dendiohs.

⁵Ihyan che idihya ye ne, dama ri ye nduco ihyan che rendeva ye yavenan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye. Codevano cuaco ne te ihyan chahn man, ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, ihyan che

rahtendihco ye adecochano nunde chemin chan man, nde Dihvo vo Jesucristo, nde Dendiohs, hua nda cuande ye ihyan.

⁶Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn nduco ndudo tundo yahn ye, conun ye nchuhn che cuahtendihco ne nunde chemin chan, te din Dendiohs castigo yah nducoyaca ihyan che rahcotahn ye ndudo yahn ye, rahtendihco ye nunde.

⁷Hua dama co nchuhn nduco ye, ⁸te ro menan me ne, tundo nchuhn, ate man ne, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndonun cuaco vederendedecadino yahn ne. Cuahtechica ne nduhca che vatechica ihyan devano, ⁹te ihyan devano ne, runecade ye, ne redin ye nducuahn dehtenduh che ndah man, riquendi ye nducuahn dehtenduh che cuaco man.

¹⁰Codin nun ino ne, codin ne dehtenduh che nahn Dihvo vo Jesucristo. ¹¹Hua dama co nchuhn nduco ihyan tundo che ndere chenán ye iyehñse, nde hua devano ye che va Dendiohs. Tahque ndah ne, coyahve ne ihyan che hua ndahca che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde.

¹²Tihca va che yahve ne ihyan. Andahre nde tuno ri cuihnan vo yahn dehtenduh che chihnga che redin ye cuahn ndeh, ¹³ate quenán cuma che yahvo vo ihyan. Cah cuande vo Ndudo yahn Dendiohs ihyan, te co din che nto ino ye nunde yahn ye,

nchahco Dendiohs yahn ye.
 14 A tihca va che co, te va ama
 ndudo che tuhca:

Nchuhn che ndih i ne,
 nedin nunde yahn
 ne nduhca ihyan che
 quiyado ye, o ndih ye,
 cuentuche ne, cuah ne Dihvo
 vo Jesucristo, ne nde-
 edevahn ye nchuhn.

15 Nducote hua ndahca
 che dama co nchuhn nduco
 ihyan nunde ne, cuihco
 ne cudado, ne runecade
 cuahtechica ne. Hua
 ndaconda ne ihyan tundo.
 Tahque ndah ne, cuahtechica
 ne nduhca ihyan che renahn
 ye Ndudo yahn Dendiohs.

16 Codin ne ntiyon yahn
 Dendiohs numa ino ne,
 hua denda ne ura yahn
 ne, te ro che vato vo ne,
 cahnda.

17 Chemin che
 nahn che conahn ndah
 ne vederihquentiyon yahn
 Dihvo vo Jesucristo, hua
 co ne nduhca ihyan tundo.

18 Hua cocoh nchuhn, te
 ihyan coh ne, redin ye
 dehtenduh che chihnga.
 Tahque ndah ne, cah yune ne
 che conun Vaco Ndah yahn
 Dendiohs nchuhn.

19 Cuendo dama nchuhn nduco vih,
 cuihte ne ama o salmo man,
 himno man, cuendeva ne
 yavenan Dihvo vo Jesucristo
 numacuahn chedave yahn
 ne.

20 Cuahn dama cuenecah
 ne nundihve cuahn Den-
 diohs Chida yahn nducuahn
 dehtenduh che cuande yahn
 Dihvo vo Jesucristo.

*Nduhca che va che din
 yahino vih ihyan che ritahno
 ye Dihvo vo Jesucristo*

21 Nducote renevahnecun
 nchuhn Dihvo vo Jesucristo
 ne, cuenevahnecun ama
 tama ne vih, codinahn ne
 yahn vih. 22 Nchuhn ihyan
 ndahta ne, codinahn ne yahn
 inchahn ne, te tihca nahn
 Dihvo vo. 23 Tihca, te ihyan
 chahn ne, inchahn ne che
 rihquentiyon ye nchuhn
 nduhca che rihquentiyon
 Dihvo vo Jesucristo ihyan
 yahn ye che ndedevahn
 ye ihyan. 24 Nduhca che
 redinahn ihyan yahn Dihvo
 vo Jesucristo che rihquen-
 tiyon ye ne, tihca va che
 dinahn nchuhn nducuahn
 che rihquentiyon inchahn
 ne.

25 Nchuhn ihyan chahn
 ne, codin yahino ne ihyan
 ndahta yahn ne nduhca che
 yahino Dihvo vo Jesucristo
 uvo ihyan yahn ye, chihco
 mendaahn ye ihyan, chih ye

26 cava che nchahco Den-
 diohs yuhn vo. Tihca din ye
 cava che ndo dave chedave
 yuhn vo man, chedenune
 vo nduhca che va cade nan
 Ndudo yahn Dendiohs man,

27 co vo ihyan ndah yahn
 ye man, hua cuahtendihco
 vo nde ama nunde, nda vo
 numacuahn vederihquen-
 tiyon yahn ye nan ye man.

28 Tihca va che din yahino
 nchuhn ihyan ndahta yahn
 ne. Codin yahino ne ihyan
 anduhneca man ne. Cuahn
 che redin yahino ne ihyan ne,
 anduhneca ndete che yahino
 man ne nchuhn. 29 A tihca,
 te nde ama ihyan ne, hua
 rendihche tan man ye ihyan.
 Tahque ndah ne, redin man

ye cudado ihyan, yahino ye ihyan nduhca che redin Dihvo vo Jesucristo nduco uvo ihyan yahn ye. ³⁰ Redin ye cudado uvo man, yahino ye uvo man, anduhneca ndete che uvo che yute yahn ye man, ine yahn ye man. ³¹ Cuaco che tihca dirun, te atihnoca ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: "Ihyan chahn che rihnevaco ye ne, va che cahcoman ye chida ye man, chaco ye man, cava che conan cuma ye ihyan ndahta yahn ye, ne van nduh che o ye ne, anduhneca ndete che ama no ye." ³² Che tihca ndirun ne, ama ejemplo nduhca che Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan yahn ye ndo ye anduhneca ndete che ama no ihyan. Chemin ne, ama vededevano chahte yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo. ³³ Man ne, ndaconan rihquentiyon nchuhn che din yahino ne ihyan ndahta yahn ne nduhca che yahino man ne nchuhn. Me nchuhn, ihyan ndahta ne, cuenevah necun ne inchahn ne.

6

¹ Me nchuhn decayha ne, codinahn ne yahn indihthe yahn ne, te tihca che ndahca man, tihca nahn Dihvo vo Jesucristo man. ² Dendiohs ne, cah ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn ye che tahque yudo. Vederihquentiyon min ne, tuhca: "Cuendeva

yavenan chide man, cheque man, ³ cava che rahn conen iyehmse man, ndahca conen man."

⁴ Me nchuhn che vate daya ne ne, hua din tan ne nduco, din ne che co tan. Tahque ndah ne, cotave ne nduco cudado, cuicuahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo.

⁵ Nchuhn che vate dihve ne, codinahn ne yahn ye numacuahn chedave yahn ne man, numacuahn vedenecon man, te tihca nahn Dihvo vo Jesucristo. ⁶ Codin ne ntiyon yahn ye numa ino ne, cuahn che chenan ye nan ne man, cuahn che ametah ye man. Nducote rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, codinahn ne numacuahn chedave yahn ne nducuahn che nahn Dendiohs. ⁷ Numacuahn vedeyeno codin ne ntiyon yahn ye. Codin ne cuande anduhneca ndete che ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin ne. ⁸ A devano man nchuhn te nducoyaco vo, a vate dihvo vo, o ametah ye, ndahco menun Dihvo vo Jesucristo yuhn vo tunoca ntiyon ndah che din vo, chahtenan vo iyehmse.

⁹ Nchuhn che chenan cuma ne ihyan redin ntiyon ne, namin codin ne che ndah nduco ye. Hua cahcantiyon ne ihyan nduco vedetan, te a devano man ne te ama no Dihve ne Jesucristo, va ye vahchetero, chenan cuma ne nduco vih. Ihyan min ne, dama yahino ye nducoyaco vo.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che chenán cuma ihyan yahn ye

¹⁰ Dihno, man ne, cuenechá dito ne chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.

¹¹ Nduhca sandado che nda se deh che ndedevahn nduco se sahn, tihca cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs cava che quendi ne numa ino ne, hua dinahn ne che cahnceh chundah nchuhn. ¹² A sahn min che rinun se uvo, ndiyu ihyan iyehense. A sahn min nduco nducoyaca vaco chihnga che vatechica van yuhne, rihquentiyon se ihyan nunde muhn iyehense. ¹³ Chemin che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs cava che cocha ne ro che tumarande se nchuhn, ne quendi ne cotahno ne numa ino ne.

¹⁴ Nduhca sahn redin ntiyon che necah chiche se chete se nduco ima man, nduhca sandado che chenun ticua se coraza che rendedevahn nduco se sahn man, tihca cuahteyan nchuhn. Quendi ne cotahno ne ndudo cuaco yahn Dihvo vo Jesucristo man, runecade cuahtechica ne nduhca che nahn Dendiohs man. ¹⁵ Nduhca sandado che chenun cah zapato yahn se, vatendi yan se ne, tihca cuahteyan nchuhn cava che cahne, cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ihyan, redin che ndahca rahtenan ye.

¹⁶ Nduhca che quenán cuma che quenda sandado escudo che ndedevahn nduco se sahn ne, tihca quenán cuma che quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cava che cocha ne cahco vane ne nducuahn vederihncheh yahn chundah che rinun se nchuhn. ¹⁷ Nduhca sandado che rahtenun tin se casco man, nda se espada man, tihca quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn. Namin cuenevah-necun ne Ndudo yahn Dendiohs che redin Vaco Ndah yahn ye che renahn ne.

¹⁸ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs covah nchuhn cuahn dama. Cuiquendi ne cuahteyan ne. Covah ne cava nducoyaca ihyan yahn Dendiohs. ¹⁹ Namin covah ne cava u. Cuica ne Dendiohs che din ye che cuahndudo numa ino ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cade te ye, checadino vo. ²⁰ A dechuh ye u che cuahndudo ndudo ndah min, ne chemin che quenun vacoyahn. Covah nchuhn cava che conan ye u che cuahndudo numa ino ndudo min nduhca che redin yahn.

Chica Pablo che conan Dendiohs ihyan yahn ye

²¹ Dihno vo Tiquico che yahino vo sahn, che rinan se nuhn numa ino se nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chihco cade, ne a dechuh sahn, quendihchero se nchuhn. Quenan nte cuande

se nchuhn yahn ntiyon che redín m̄an, nduhc̄a che quenán m̄an. ²² Dechúh sahn c̄ava che checadino ne taç̄a chenán nuhn m̄an, c̄ava che necah̄ yan se chedave yahn ne m̄an.

²³ Dihno che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, din Dendiohs Chida m̄an, Dihvo vo Jesucristo m̄an, che ndahc̄a cuahtenan ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih. ²⁴ Dendiohs din yahino ye nducoyaca nchuhn che yahino ne Dihvo vo Jesucristo cuahn d̄ama. Tihc̄a co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN FILIPOS

¹ Nducoyaca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn Dendiohs nchuhn, nduco ihyan ndinan yahn yaco man, ihyan che redin ye ntiyon ndiyaco man, che vate ne yan Filipos ne, u Pablo nduco Timoteo, che redin nuhn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, dirun nuhn caça cuh, dechuh nuhn yahn ne. ² Chida vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahntenan ne.

Revah Pablo cava ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

³ Queri ama yune che renechacó nchuhn ne, renechah nundihve cuahn Dendiohs. ⁴ Cuahn che revah ne, numacuahn vedeyeno ricá Dendiohs cava ne, ⁵ te, nde ro menan nde meniyon, ama rinan ne u che quechicá rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁶ A devano cuacó te Dendiohs, ihyan min che din ye che ndo ne ihyan ra ne, quendi ye conan ye nchuhn nde nda ro che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.

⁷ Redin yahn che ntiyon yan nducoyaca nchuhn cuahn che revah, te ama yahino nchuhn yahn che rinduco ne u nan nducuahn che numacuahn vedeyahino rete yune Dendiohs che rahno ri. Rinduco ne u cuahn che renun vacoyahn man, cuahn che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo man, cuahn che rahn nan ndudo min man. ⁸ A man Dendiohs devano ye che nduhca che ama yahino Dihvo vo Jesucristo nducoyaco vo ne, tihca ama yahino nducoyaca nchuhn. ⁹ Ricá Dendiohs che din ye che numacuahn vedevano man, numacuahn vederendedecadino che ndahca man, tahque quendi ne cuahntenan cuma ne vedeyahino, ¹⁰ cava che tumacadino ne quendi ne dehtenduh che tahque ndah, ne dave yavenan ne, hua chendihco ne nunde cuahn che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo. ¹¹ Nduco tihca ne, conan Dihvo vo Jesucristo nchuhn che runecade cuahntenan ne cuahn dama, ne cava nchuhn ne, ndeva ihyan chenahn yavenan Dendiohs.

Rahn Pablo te vedeyeno yahn ye che quenanye iyehense ne, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹² Dihno, cudevano ne te nducuahn che rahno ri ne, ndotenan che to nan nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, redin che tahque retuhn ndudo ndah yahn ye. ¹³ Nducoyaca sandado che

redin se cudado palacio yahn emperador, nde nducoyaca ihyan chenahn ne, a devano ye che quenún vacoyahn, yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹⁴ Namin a yahn che quenún vacoyahn ne, a nahn nducoyaca dihno vo ne, ndotenan che dihya nun ino ye co ne, nde tahque richahtino ye Dihvo vo Jesucristo, rahndudo ye numa ino ye Ndudo yahn Dendiohs.

¹⁵ A devano nchuhn te nahn dihno vo ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te nahn ye che cotuhn. Me nahn se ne, ve se man, canda tin se man, ¹⁶ ne rahndudo se te nahn se che conahn vederendedecadino yahn man se. Sahn chahn ne, o nan o chende se, ne rendedecuan se canda, te nahn se che tahque chuhrihn, ndedecadinó man che quenún vacoyahn. ¹⁷ Ate dihno vo chenahn ne, rahndudo ye, te yahino ye u, ne retumacadino ye che cahnecon Dendiohs che quenún vacoyahn cava che cahma nán ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹⁸ Sahn chahn ne, andahre o nan o chende se, ate hua dehve din yahn, te nducote rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ri yenó.

Nde tahque co yeno cá, ¹⁹ te nducote revah nchuhn cavá man, rinan Vaco Dihvo vo Jesucristo u man ne, a devanó te ndedevahn Dendiohs u van nducuahn che rechuhrihn. ²⁰ Tihca,

te quenán inó che hua co cuihnán, ne cuahn dama quendí cuahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa inó. A conan cá iyehense, o cahno ihyan u, ate nahn quendí cahco ró che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. ²¹ Che lado yahn, numanahn che quenán iyehense ne, che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, chemin che vedeyeno yahn. Me ndete che cahno ihyan u ne, tahque ndah ro yahn. ²² Ndete che conan cá iyehense ne, co quendí cochihvé nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nde hua devanó cha che tahque ndah che cacá Dendiohs. ²³ Nde hua rentaquinó cha che tahque ndah. Che lado yahn ne, tahque ndah che cóh, te tuhme ndeva Dihvo vo Jesucristo u. ²⁴ Ate che lado yahn nchuhn ne, tahque nahn che conan cá iyehense, te tuhme co quendí conán nchuhn. ²⁵ Nducote a devanó te chemin che tahque nahn ne, vá vedeyeno che quendí conán cava che conán nchuhn, ne numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo. ²⁶ Ndaconán chí quendi-hcheró nchuhn, ne ama ndeva ne yavenan Dihvo vo Jesucristo che ndedevahn ye u.

²⁷ Codin nchuhn cuande, ne runecade cuahtenan ne, te nducote ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca redin yahn che din ne. Nduco tihca ne, a chí quendihcheró nchuhn, o

hua, ate náhn che, adecotino che quenán ne, cadinó che ama cuan ndi no ne, ama ndudo ri no ne, riquendi ne numa ino ne rahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ²⁸ Hua din vah ne sahn che rendihche tan se nchuhn nan ntiyon min, te nduco chemin ne, rihnde ro te sahn chahn ne, conda se, ne nchuhn ne, ndedevahn Dendiohs nchuhn. ²⁹ Tihca, te ama ndah ro yahn nchuhn, rete yune Dendiohs che ndiyu deman che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ate namin che rechuhrihn ne cava ye. ³⁰ Uvo ne, dama ri vo nduco vih, numa ino vo redin vo ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ndihche ne nduhca che chuhríhn nan ntiyon yahn ye ro menan. Man ne, a devano ne nduhca che riquendi rechuhrihn.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye vahchetero, ndo ye nduhca ihyan iyehmse

¹ Ndete che ndichahtino nchuhn Dihvo vo Jesucristo man, ndete che numacuahn vedeyahino renecah yan ye chedave yahn ne man, ndete che quenun Vaco ye nchuhn man, ndete che chenan cuma ne vedeyahino man, vedevahino man ne, ² tuhme codin nun ino ne, ndahca cuahtenan ama tama ne man, ama no vederendecadino cuahtenan cuma ne nduco vih man, ama no ndudo co ne nduco vih man,

codin yahino ama tama ne vih man, cava che nde tahque co yenó cava ne. ³ Nan nducuahh che redin nchuhn ne, hua din yade ne man, hua din ne nde ama nan dehtenduh cava vedeyeno yahn man ne man. Tahque ndah ne ne, cuenevah necun ama tama ne vih, hua ndahco ndiya ne vih. ⁴ Ndotenan che din vi ne ne, cuinan ama tama ne vih.

⁵ Cua cuande nchuhn yahn Dihvo vo Jesucristo, cuiquendi ne yune yahn ye. ⁶ Ihyan min ne, dama ye nduco Dendiohs. Ate hua quendahn nan ye, chinan ye nduhca che ndinan Dendiohs. ⁷ Tahque ndah ne, ndahco ndiya man ye ihyan, ndo ye nduhca ama mozo, chihndeyan ye nduhca che rahteyan ihyan iyehmse. ⁸ Numacuahn ro che quenán ye iyehmse ne, ama necun ye man, ama dinahn ye man, nde chihco mendahn ye ihyan, chih ye nan cruz nduhca che rih sahn che chendihco nunde rahte. ⁹ Chemin che chihco ndah Dendiohs ihyan lado tah cuaco ye, ne cah ye vederihquentiyon che tahque yudo ihyan, ¹⁰ cava che nducoyaca nducondi ihyan, ihyan che chenan ye vahchetero man, ihyan che vate ye numachahte iyehmse man ne, ndeva ye yavenan ye. ¹¹ Namin ndeva nducoyaca ihyan yavenan Dendiohs Chida, nevahne-cun ye Dihvo vo Jesucristo, ne cahma ye che a ihyan min

che Dihve ye.

Ihyan nunde ne, ra cuande ye nduhca che runecade vatechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹² Dihno che yahino nchuhn, nduhca che dinahn nchuhn che chihquentiyon numacuahn ro che quenán yan vaco ne ne, tahque nahn che dinahn ne man che yahn quenán. Numacuahn vedino vedeneacun quendi ne codinahn ne vederihquentiyon ndah yahn Dendiohs nde nda ro che ndeva ye nchuhn. ¹³ A ihyan min che redin ye che devano nchuhn dehtenduh che ndah che nahn ye che din ne, ne rinan ye nchuhn che redinahn ne.

¹⁴ Nducuahn che redin ne ne, codin ne numacuahn vedeyeno, hua quenán ca cahma nunde ne, ¹⁵ cava che dave yavenan ne nan nducoyaca ihyan, te daya Dendiohs nchuhn, ne nahn che runecade cuahtechica ne, cua cuande ihyan nunde. Nduhca iyon che chenán nan ro che diyahn ro nan che ama man ne, tihchan nchuhn van ihyan nunde, ¹⁶ te numa ino ne riquendi ne ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che din che ndevahn ihyan. Nduco tihca ne, co yeno cava nchuhn cuahn che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo, te a devano che hua chinda ntiyon che din che cahndudó ndudo yahn ye. ¹⁷ Andahre va che coh nan ntiyon min, ate hua dehve din yahn, te a tihyon yuné

nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne ama co yeno. ¹⁸ Namin nchuhn ne, conduco ne u, co yeno ne.

Timoteo nduco Epafrodito

¹⁹ Ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, nun dechuh Timoteo, quendihchero se nchuhn, te nahn cadinó taça chenán ne cava che co yeno. ²⁰ Dechuh sahn min, te metah nde tama se che ndedecadino se nduhca che rendedecadino, cuahcoran se cava nchuhn, ²¹ te nducoyaca sahn chenahn ne, rendedecadino se cava che ndah yahn man se, nde hua rahcoran se cava ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. ²² Nchuhn ne, a devano ne nduhca che richihve Timoteo, rinan se u nan ntiyon che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Rinan se u nduhca che rinan ihyan indihthe yahn ye. ²³ Chemin che va ino che dechuh sahn ndetahno cadinó taça cuhnde cade yahn. ²⁴ Quenán ino Dihvo vo Jesucristo che cuahnecun ye che namin u ne, nun chí quendihcheró nchuhn.

²⁵ Rahco te namin va che dechuh dihno vo Epafrodito che rinduco se u, rinan se u nan ntiyon. Sahn min ne, a man nchuhn dechuh ne sahn che rinan se u nan vederetahn yahn. ²⁶ Ama nahn nan se, conan se nduco nchuhn. Ama nahn nan se, te devano se che checadino nchuhn che chi cah se, ne hua nahn se che co ran ne cava se. ²⁷ Cuaco che ama chí cah se, a ura che

coh se. Ate quenán vahino Dendiohs sahn man, quenán vahino ye u man, din ye che ndoyahn se cava che hua nde tahque co ran. ²⁸ Cava che metah ndedecadino nchuhn cava se ne, chemin che tahque nahn che nah se, ne co yeno ne, ndaconan ndihchero ne sahn. Nduco tihca ne, nuhnde man ino, co yeno. ²⁹ Nducote dama ritahno vo nduco se Dihvo vo Jesucristo ne, cuenevah-necun ne sahn numacuahn vedeyeno. Codin yahino ne nducoyaca ihyan che rihco mendahn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nduhca che redin se. ³⁰ Sahn min ne, a ura che coh se nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco mendahn se sahn che rinan se u, redinahn se ntiyon che dechuh ne sahn.

3

Nahn che runecade cuahtechico vo

¹ Dihno, cuahte ne vedeyeno che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. U ne, hua renduh ino andahre a dirun yahn ne ama nan no, te cochihve yahn ne. ² Cuihco nchuhn cudado, te ama yahn se vatechica se, redetohnan se nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sahn chahn ne, a nduhca yahna tihchan se. Ndere recah rih se ihyan, rihquentiyon se che conan seña ihyan, ricuahn se che nduco chemin ndevahn ye. ³ Cuihco nchuhn cudado, te a uvo che a nedin yahn

Dendiohs uvo, ndiyu sahn chahn. A uvo che rendeva vo yavenan ye numa ino vo. Yeno vo che a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo, ne hua ndichahtino vo che ndedevahn man vo uvo. ⁴ Ndete che cava dehtenduh che redin vo man, tachan ihyan uvo man, che ndevahn vo ne, tuhme u che tahque menan vihca cochahtino che ndevahn, ndiyu sahn chahn. ⁵ Chihno nine ro che chihndeyan ne, chaconahn ihyan seña u. U ne, ihyan naciön yahn Israel, ndata yahn Benjamín. Ihyan devaco hebreo u nduhca indihthe yahn. Nan vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, fariseo u. ⁶ Ama din cudado vederihquentiyon min. Ro menan ne, ama din tan nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ama dinahn vederihquentiyon min, nde ama ihyan hua co cahma nunde ye yahn. ⁷ Nducuahndehntenduh chemin chan ne, ama rigonun chihve che lado yahn che rahco ro menan, ate chihcoman nducuahndehntenduh Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Van nducuahndehntenduh che co nguahco yahn ne, tahque rigonun chihve che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. A chihco vané nducuahndehntenduh, redin cuandé anduhneca ndete che iyaca, cava che quendi yune yahn Dihvo vo Jesucristo, ⁹ ne nedin yahn ye u. Hua richahtino che ndevahn nduco che dinahn ley che dirun Moisés, te man ne,

nduco che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, nedin yahn Dendiohs u nduhca che redin yahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye. ¹⁰ Ama yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che ntuche ye van tenahn. Nahn quendí yune yahn ye, conan cumá vederihquentiyon min. Nahn chuhríhn nduhca che chuhrihn ye, nde cóh nduhca che chih ye. ¹¹ Quenan inó che quendí dináhn yahn ye cava che ndedetuhche ye u van tenahn.

Nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo Dihvo vo Jesucristo

¹² Hua ráhn che a va táh nducuahn, nde huane che ama runecade u, ate riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo, quenan inó che conahn nducuahn, te a nedin yahn ye u. ¹³ Dihnó, nduhca che a ráhn rí nchuhn ne, metah tuno táh nducuahn. Nde metah retumacáh yahn dehtenduh che a chihcomán cava che quendí numa inó yune yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹⁴ Nduhca sahn che rano se cade ne, tihca riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahnó ihyan, nde nda ro che ndeva Dendiohs u, conán vahchetero.

¹⁵ Nducoyaco vo che a ndah renahn vo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca nahn che ndedecadino vo. Ndete che hua tihca rendedecadino nchuhn ne, din Dendiohs che conahn ne nduhca che nahn. ¹⁶ Atanoca nduh, a renahn vo nduhca

che redin yahn, o hua, ate nahn che quendi vo numa ino vo yune yahn Dihvo vo Jesucristo, hua cahcoman vo.

¹⁷ Dihnó, cuiquendi nchuhn yune yahn. Namin cua cuande ne yahn dihno vo che runecade vatechica ye nduhca che chicuahn nuhn nchuhn. ¹⁸ A ama ndeh yune rete cudadó nchuhn yahn sahn che vatechica se rihncheh se. Riquendí riyahvé nchuhn, nde ama ri ndaché, te ama yahn se che rendihche tan se Dihvo vo Jesucristo, redetohnan se vederihquentiyon yahn ye che chih ye nan cruz. ¹⁹ Sahn chahn ne, ndere vatechica se vedeyeno yahn man se a chemin che rivahn dendiohs yahn se. Ndotenan che co cuihnan se ne, numacuahn vedeyade vatechica se, rah-tendihco se nunde. Ate nda ro yahn ne, decuihno Dendiohs sahn. ²⁰ Me uvo ne, ndi cuande vo vahchetero, ne chenan rino vo che min caca Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo, ndaconan chi ye. ²¹ Uvo ne, ihyan vederih uvo, ate ihyan min ne, rihquentiyon ye nducuahn dehtenduh, ne numacuahn vederihquentiyon yudo yahn ye, ndacorun ye uvo, ndo vo nduhca man ye.

4

Cuahteyeno vo cheritahno vo Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihnó che yahinó nchuhn, ama yenó cava

ne, ne ama nahn chí quendihcheró nchuhn. A cava nchuhn che quendah yavenán nan Dendiohs. Nducote chenán rino vo che ndaconan chí Dihvo vo Jesucristo ne, cuiquendi nchuhn numa ino ne cochahtino ne ihyán.

² Evodia nduco Síntique, nducote ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, riyahvé tahn che nchahco te yahn vih, nedin ndah te ndudo nduco vih. ³ Me ndih dihnó che ama ndah rinan ne u nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn che conan ne cahvo vo chahn cava che nedin ndah te ndudo nduco vih, te chinan te u, chacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin Clemente man, yahn ca dihnó vo man, chinan ye u nan ntiyon min. Nducoyaca ihyán chahn ne, a ndaconahn caca Dendiohs ihyán cava che cuahtenan ye vahchetero.

⁴ Cuahn dama cuahte yeno nchuhn yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. ⁵ Codin yahino ne nducoyaca ihyán, cua cuande ye che chenán cuma ne vedeyahino. A devano ne te a nun ndahconan chí tun Dihvo vo Jesucristo.

⁶ Hua co ran ne yahn dehtenduh che rahno ne. Cuica ne Dendiohs che conan ye nchuhn nan nducuahn. Namin cuahn che covah ne ne, cuenecah ne nundihve cuahn ihyán. ⁷ Ndete che tihca din ne ne, din Dendiohs che ama cuahteman ino ne. Andahre nde ama ihyán hua conan conahn ye yahn, ate

din ye che ama cuahteman ino ne. Cuahteman chedave yahn ne man, vederendecadino yahn ne man, cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo.

Ndedecadino vo yahn dehtenduh che ndah

⁸ Dihno, cuendedecadino nchuhn yahn dehtenduh che ndah man, che runecade man, dehtenduh che cuahtenan ino ihyán, ne ndah cahma ye yahn man, dehtenduh che din che ndeva ihyán yavenan Dendiohs man.

⁹ Cuiquendi ne nducuahn che chicuahn nchuhn man, nducuahn che ca cuande ne nan rente man, dehtenduh che din man. Ndete che tihca din ne ne, conduco Dendiohs nchuhn, din ye che cuahteman ino ne nan ye.

Ihyán yan Filipos ne, dechuh ye vedino yahn Pablo

¹⁰ Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, ama ri yenó che renta tin nchuhn u. A devanó che hua ndinan nchuhn u, ate yahn che yahn chenán ne ne, hua chí che chinan ne u. ¹¹ Ndiyu che rahn nundé che ama va vederetahn yahn che tihca rahn, te a ndi ninó che renán vedeyeno nduco adecodehno che rendaca. ¹² A devanó yahn vedechevah, te a nchuhrihn man. Namin a devanó taca cuahn che ama va dehtenduh, te nan cuan ne, va yahn. Chemin che hua ra cudado u, a va, o metah yahn, andahre nde metah deh che ché. ¹³ Nan nducuahn che rahno rí ne,

nde hua ra cudado u, te a Dihvo vo Jesucristo che rinan ye u, rete ye vedechahtino yáhn. ¹⁴ Andahre hua nduh rendotenan ne, ama ndahca din nchuhn che chinan ne u man che rechuhrihn.

¹⁵ Nchuhn ihyan yan Fili-pos, a devano ne te ro menan cuahn che ndaca nación yahn ne Macedonia, che canan chahn cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, atenan nchuhn che chinán ne u, dechuh ne vedino yáhn, yahn che yeno ne che chinán nchuhn, chitahno ne Dihvo vo Jesucristo. ¹⁶ Avane ne, cuahn che metah ndaca nación yahn ne, numanahn che quenán cá yan Tesalónica ne, a nde ro min canan ne, dechuh ne o ino yune vedino yáhn, chinan ne u. ¹⁷ Ndiyu deman che condá táh vedino yahn nchuhn che tihca dirún yahn ne. Che tahque nahn ne, che din ne che ndah cava che ndahco menun Dendiohs yahn ne. ¹⁸ Nduco vedino che dechuh nchuhn nduco dihno vo Epafrodito ne, nde rengava ca yáhn. Dendiohs ne, ama renan ino ye che tihca din ne, te anduhneca ndete che cah ne ama vedino ndah ihyan. ¹⁹ Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, conan ye nchuhn nan nducuahn vederetahn yahn ne, te ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. ²⁰ ¡Ndeva vo yavenan Chido vo Dendiohs cuahn dama! Tihca co.

²¹ Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo,

cuenechah nchuhn Dendiohs nducoyaca ihyan yahn Dendiohs che vate ye tan. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che chenán ye muhn nducó. ²² Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyaca ihyan yahn ye che chenán ye muhn, menan vihca ihyan che chenán ye ndevaco emperador.

²³ Din yahino Dihvo vo Jesucristo nducoyaca nchuhn. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN COLOSAS

¹ U Pab^lo, che chaconahn Dendiohs u che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, nduco dihno vo Timoteo, ² dirun nuhn caça cuh, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che ritahno ne numa ino ne Dihvo vo Jesucristo. Chido vo Dendiohs din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Revah Pab^lo cava ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

³ Cuahn dama che revah nuhn ne, renecah nuhn nundihve cuahn Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, cava nchuhn, ⁴ te recadino nuhn nduhca che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo man, nduhca che redin yahino ne nducoyaca ihyan yahn Dendiohs man, ⁵ nduhca che chenan ino ne che ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne vahchetero man. Nchuhn ne, a chichahtino ne che cuahtenan ne vahchetero nde ro che chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁶ Ndudo min ne, chetuhn van nchuhn, ne retuhn numachahte iyehense.

Ama ri yahn ihyan che ritahno ye, ne redin ndudo me che ndah nduco ye, nduhca che din nduco nchuhn nde ro che chihnevan ne, ne chenhahn ndah ne yahn vedeyahino yahn Dendiohs. ⁷ Ndudo min ne, a dihno vo Epaf^ras che yahino vo sahn, chihuahn se nchuhn. Sahn min ne, combiero yahn nuhn nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn chedave yahn se rahndudo se ndudo yahn Dihvo vo van nchuhn. ⁸ A sahn min nte cuande se nuhn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn, chenan cuma ne vedeyahino.

⁹⁻¹⁰ Chemin che nde ro che checadino nuhn ne, hua reguan nuhn rica nuhn Dendiohs che conan ye nchuhn, din ye che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye man, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye man. Rica nuhn ihyan che din ye che runecade cuahtechica ne nduhca che redin yahn che cuahtechica ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, din ne nducuahn che ndah nduhca che renan ino ye. ¹¹ Namin rica nuhn ihyan che numacuahn vederihquentiyon yudo yahn ye din ye che numacuahn vedeyeno cochahtino ne ihyan, quenda ne vedechahtino nan nducuahn. ¹² A Chido vo Dendiohs che nedin yahn ye uvo cava che cuahtenan vo vahchetero dama nduco ihyan yahn ye, ne nahn che cuenecah ne nundihve

cuahn ihyan,¹³ te ndedevahn ye uvo tah chundah, ne ndahco ye uvo tah Daya ye, ihyan min che ama yahino ye cava che dinahn vo che rihquentiyon ye.¹⁴ A Daya ye che chihco mendahn ye ihyan, chera yun yahn ye, chih ye cava che ndaco vo vederenchahco.

Vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

¹⁵ Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhnde iyehñse, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che hua ro ye.¹⁶ Nduco ye Dendiohs dendah ye nducuahn dehtenduh che va vahchetero man, iyehñse man, dehtenduh che ro man, che hua ro man, ángel man, vaco chihngā man. A cava man ye dendah ye nducuahn.¹⁷ Ihyan min ne, va ye nde ro che metah cuhnde iyehñse, ne nducuahn dehtenduh ne, hua dehva ri yahn, te a man ye redin ye cudado.¹⁸ Avane ne, a ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che tahque chahte, ne ntuche ye menan vih van tenahn cava che conan ye nan nducuahn.¹⁹ Tihca, te numacuahn vedeyeno ndahco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon yahn ye tah ihyan min.²⁰ Cava Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihco mendahn ye ihyan, chera yun yahn ye, chih ye nan cruz ne, ndo ino Dendiohs nduco nducuahn

dehtenduh che va iyehñse man, vahchetero man.

²¹ Ro menan me ne, ama yahn chenān nchuhn nan Dendiohs, chahcotahn ne vederihquentiyon yahn ye, chahtechica ne vedeyeno yahn man ne, chahtendihco ne nunde.²² Ate man che ndo Dihvo vo Jesucristo nduhca ihyan iyehñse, chih ye ne, ndo yan Dendiohs nduco ne, nchahco ye yahn ne, nedin yahn ye nchuhn.²³ Ate nahn che quendi ne cotahno ne numa ino ne. Hua o ndedecadino ne. Ama cuiquendi no ne cochahtino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che chihnevan ne. Ndudo min ne, rahndudo ihyan, retuhn numachahte iyehñse, ne namin u Pablo rinducó ihyan rahndudó.

Pablo ne, nda cuande yahn ye redin ye cudado ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

²⁴ Man ne, ama yenó che riquendí redin ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, rechuhrihn cava che ndah yahn nchuhn, ihyan yahn ye.²⁵ A chaconahn Dendiohs u nan ntiyon che cuahndudó ndendi ndendita ndudo yahn ye van nducoyaca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,²⁶ te cuandé nchuhn ndudo yahn ye che chihnde nde a rahn me. Ndudo min ne, nde hua devano ihyan yahn, ate man ne, cade cah ye, checadino ihyan yahn ye.²⁷ Quenan cuma ye vedeyeno che cah ye, checadino ihyan chahn.

Āma yudo ndudo min, ne retuhn van ihyan nación chenahn. Ndudo min ne, che rinduco Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ihyan yahn ye, ne cochahtino ne ihyan, ndevahn ne. ²⁸ Rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo, ne numacuahn vededevano riyahve nuhn man, ricuahn nuhn man, nducoyaca ihyan, cava che cotahno ye Dihvo vo, conahn ndah ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ndeva ye ihyan. ²⁹ Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che te ye u ne, redin ntiyon min numacuahn chedave yahn cava che conahn.

2

¹ Nahn che codevano nchuhn te ama rendedecadinó cava ne man, cava dihno vo che vate ye yan Laodicea man, cava ama yahn ca dihno vo che metah ndihchero ye u man. ² Nahn che nchuhn man, ihyan chahn man, necah yan ne chedave yahn ne, ama ndudo co no ne, din yahino ne vih. Ndudo che cade te Dendiohs, checadino vo ne, a ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne nahn che conahn ndah ne, cochahtino ne ihyan, ³ te vededevano yahn Dendiohs ne, ama yudo, ne a ihyan min che quenán cuma ye nducuahn. ⁴ Tihca dirún yahn nchuhn cava che tumacadino ne, ne hua co cahncheh nde ama ihyan nchuhn nduco ndudo yade yahn ye, ⁵ te andahre yahn quenán yahn nchuhn, ate

rendedecadinó cava ne, ne ama yenó che riquendi ne numa ino ne nduhca che redin yahn, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

⁶ Nducote chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che quendi ne yune yahn ye, cochahtino ne ihyan. ⁷ Numacuahn chedave yahn ne cochahtino ne Dihvo vo, hua cahcoman ne ihyan. Yahn chemin ne, a chahn nchuhn, ne nahn che quendi ne dinahn ne. Namin nahn che necah ne nundihve cuahn Dendiohs cuahn dama.

Rendacorun vederendecadino yahn ihyan cuahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

⁸ Cuihco nchuhn cudado yahn sahn che vatechica se ricuahn se vededevano yahn man se. Condi ne cuahnecun ne che cahncheh se nchuhn, te sahn chahn ne, ndotenan che cacuahn se ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ricuahn se costumbre yahn ihyan iyehanse man, vededevano yahn se man.

⁹ Hua cahcovan nchuhn che ricuahn sahn chahn, te a Dihvo vo Jesucristo che quenán cuma ye nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ¹⁰ ne nducote ritahno ne ihyan ne, hua rendotenan ne tama nan vederihquentiyon. Tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn nducoyaca ángel man, vaco chihnga man. ¹¹ Cuahn che chitahno ne Dihvo vo

Jesucristo ne, chaondah vedame ne costumbre che renan seña ihyan. Namin chihcoman ne vedeyeno yahn man ne, ne chichahtino ne Dihvo vo, nedin yahn ye nchuhn. ¹² Cuahn che chedene nchuhn, nevahneecun ne Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneca ndete che chih ne dama nduco ye, chihcoman ne che rahtendihco ne nunde. Man ne, nduhca che numacuahn vederihquentiyon chahte ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo van tenahn ne, tihca ndahcorun ye nchuhn, ndo ne ihyan ra yahn che chitahno ne ihyan. ¹³ Ro menan me ne, ama yahn chenan nchuhn nan Dendiohs, nedin nunde yahn ne. Avane ne, ihyan tama naci6n nchuhn, hua ndi cuande ne van ihyan yahn ye. Ate man ne, a ndedevahn ye nchuhn, chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, nchahco ye nunde yahn ne. ¹⁴ Nchahco ye nducuah nunde yahn ne che chahtendihco ne, chahcotahn ne vederihquentiyon yahn ye. Ndedevahn ye nchuhn, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, quenah yah ye nan cruz, nedihve ye nunde yahn ne. ¹⁵ Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye nan cruz, ne nduco chemin ne, ndahco ndiya ye vaco chihnga nan nducoyaca ihyan, chehnevi ye vederihquentiyon yahn.

Nahn che ndedecadino vo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs

¹⁶ Chemin che hua ndahca che ndahchenan ihyan nchuhn nan che reh ne man, nan che rih ne man, yahn che hua rahte vihco ne cuahn che renuhnde iyo man, yahn che hua redin ne dehtenduh vihco man, yahn che hua rahtetuhno ne ro sabado man. ¹⁷ Hua nduh rignonun chihve dehtenduh chemin chan che riquendi ihyan. Vederihquentiyon che tahque rignonun chihve ne, che ndedevahn Dendiohs uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ¹⁸ Hua cuahneecun ne che cahnceh ihyan nchuhn, conun ye nchuhn che quendi ne yune yahn ye, din ca ne che necun ne, te ihyan chahn ne, rendeva ye yavenan 6ngel man, rente ye deman yahn dehtenduh che nde hua rendihche ye man, redin yade ye, ndere rendonan man ye ihyan che ama devano ye man, ¹⁹ hua riquendi ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinan ye yuhn vo man. A Dihvo vo Jesucristo che ndi ye tin yahn nducoyaco vo che yahn Dendiohs uvo, ne redin ye che ama cuan no ndi vo nduco vih, rinan ye uvo che cotahno ndah vo nduhca che nahn Dendiohs.

²⁰ Nducote anduhneca ndete che a chih nchuhn nduco Dihvo vo Jesucristo, chihcoman ne vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ²¹ hua redin yahn che dinahn ne che rahnsahn chahn tuhca: "Hua toh ne chu, hua toh ne cha,

hua cheh ne chu, hua cheh ne cha, te cahnda.”²² Nducuahn dehtenduh chemin chan che rihco yudo se yahn ne, deman vederihquentiyon yahn ihyan, nde hua regu.²³ Vederihquentiyon che tihca rihco yudo se ne, rivahn che ama devano se, rinan se ihyan chenahn cava che tahque cotahno ye Dendiohs man, cava che tahque cuahtenan cuma ye vedeneacun man, cava che tahque cah rihn man ye ihyan man, ate hua richihve cava che cahco tan che cuahtechica ye vedeyeno yahn man ye, cuahtendihco ye nunde.

3

¹ Man che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, anduhneca ndete che a ntuche ne nduco ye van tenahn. Chemin che nahn che codin nun ino ne cava che co cuahtenan ne vahchetero nan che va ye lado tah cuaco Dendiohs.² Ndotenan che ndedecadino ne, nahn yahn ne dehtenduh che va muhn iyehse ne, codin nun ino ne cava che co cuahtenan ne vahchetero.³ Cuenecahco ne te anduhneca ndete che a chih ne dama nduco Dihvo vo, ne man che ritahno ne ihyan ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn.⁴ A yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che va che cuahtenan vo vahchetero, ne cuahn che ndaconan chi tun ye numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye ne, nedin dama ye uvo nan ye.

Nduhca che nahn che cuahtechico vo

⁵ Nducote tihca ne, cuihcoman nchuhn che rahtechica ne vedeyeno yahn man ne, rahtendihco ne nunde. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevaco ne nduco ye man, hua din ne dehtenduh che chihnga man, nde hua din yahino ne tume, te nunde min ne, a dama nduco nunde che rendeva ihyan yavenan dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye.⁶ Ihyan che rahcotahn ye yahn Dendiohs, rahtendihco ye nunde che tuhchan ne, va che din Dendiohs castigo yah ihyan.⁷ Ro menan me ne, namin nduco nchuhn chahtendihco ne nducuahn nunde che tuhchan.⁸ Ate man ne, nahn che cahcoman ne. Namin nahn che cahcoman ne che ri tan ne man, che rahtenun ino ne vedetan man, che redin tan ne man, che ra ne canda ihyan man, che rahn ne ndudo chihnga man.⁹ Hua cahnceh ne vih, te nchuhn ne, a chihcoman ne vedeyeno yahn man ne che chahtechica ne ro menan, chahtendihco ne nunde.¹⁰ Man ne, a ndedevahn Dendiohs nchuhn, ndahcorun ye vederendedecadino yahn ne, din ye che ndo ne anduhneca ihyan ra. Ro ro rinan ye nchuhn cava che nde tahque runecade cuahtechica ne, nde conan conahn ne vederihquentiyon yahn ye, ndo ne ihyan nduhca che nahn ye.¹¹ Dehve din yahn, a ihyan naci6n yahn Israel

uvo, o ihyan t̄ama naci3n, a chenan seña uvo, o hua, a redin vo ntiyon yahn ihyan, o redin vo ntiyon yahn m̄an vo, te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dama no nducoȳaco vo. Che richihve yuhn vo ne, che ritahno vo ihyan min, ndi cuando vo v̄an ihyan yahn ye.

¹² Numacuahn vedeyahino tendahnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn. Chemin che nahn che cuahtenan cuma ne vedeyahino m̄an, vedevahino m̄an, vedeneacun m̄an, vedechahtino m̄an. ¹³ Codin chahtino ama t̄ama ne yahn vih, ne ndete che din t̄an ama cha nchuhn nduco vih ne, cuenchahco ne yahn vih. Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahco ye yahn nchuhn, ne nahn che quendi ne yune yahn ye, nchahco ne yahn vih. ¹⁴ Nan nducuahn ne, codin yahino ne vih c̄ava che ndahc̄a cuahtenan ne nduco vih, ne ama no ndudo co nducoȳaca ne. ¹⁵ Dendiohs din ye che cuahteman chedave yahn ne, te a c̄ava chemin che tendahnun ye nchuhn, ama cuan co no ne nduco vih. Nahn che necah ne nundihve cuahn ihyan yahn nducuahn che din ye nduco ne. ¹⁶ Cuahtenun ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo cuahn dama, hua cahcoman ne. Numacuahn vededevano cuicuahn vih ne m̄an, cuenecah ne vedechahtino vih ne m̄an, cuahndudo ne salmo m̄an, cuita ne himno

m̄an, cuah ne Dendiohs chete chedave yahn ne, cuenecah ne nundihve cuahn ihyan m̄an. ¹⁷ Nan nducuahn che redin ne m̄an, che rente ne m̄an, cuenecahco ne te va Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne nundihve cuahn Dendiohs che cuande yahn ihyan min.

¹⁸ Nchuhn ihyan ndahta, codinahn ne yahn inchahn ne, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, quenán cuma che tihc̄a din ne. ¹⁹ Nchuhn ihyan chahn, codin yahino ne ihyan ndahta yahn ne, hua co t̄an ne nduco ye. ²⁰ Nchuhn decahya, codinahn ne nducuahn che rihquentiyon indihite yahn ne, te chemin che renan ino Dihvo vo. ²¹ Nchuhn che vate daya ne, hua ndere din t̄an ne nduco daya ne c̄ava che hua co ndache. ²² Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan, codinahn ne yahn patr3n yahn ne numacuahn chedave yahn ne. Ndahc̄a codin ne ntiyon yahn ye cuahn dama, ndiyu deman cuahn che rendihchero ye nchuhn, te nducote ritahno ne Dendiohs ne, tihc̄a nahn che din ne. ²³ Nducuahn ntiyon che redin ne ne, codin ne nduco vedeyeno, cuenecahco ne te va Dihvo vo Jesucristo. ²⁴ Cuedevano ne te ndete che tihc̄a dinahn ne ne, redinahn ne ved-erihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne m̄an ye ndahco menun ye yahn ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan

ne vahchetero. ²⁵ Namin cuedevano ne te ihyan che duhtuno ihyan ye ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye. Ndahco menun Dendiohs yahn ye tunoca che nedin ye. Hua dehve rahco ne, te Dendiohs ne, dama no rendihche ye nducoyaca ihyan.

4

¹ Nchuhn che chenan cuma ne mozo yahn ne, cuihquentiyon ne ihyan nduhca che redin yahn, hua din tan ne nduco ye. Cuenecahco ne te namin nchuhn ne, va Dihve ne Jesucristo vahchetero.

² Nducoyaca nchuhn ne, cuahteyan ne cuahn dama, covah ne man, cuenecah ne nundihve cuahn Dendiohs man. ³ Cuica ne Dendiohs che din ye che ndaca yune che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndudo min che hua devano ihyan ro manan. A yahn che rahndudó ndudo min che quenún vacoyahn. ⁴ Cuica ne Dendiohs che conan ye u che cuahndudó nduhca che redin yahn cava che conahn ihyan.

⁵ Nan nducuahne che redin nchuhn van ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nducorino nduco ndah cava che ndaca yune che yahve ne ihyan, ne cotahno ye. ⁶ Nan ndudo yahn ne ne, nahn che runecade ne. Namin nahn che devano ne tacá ndahconan ne yahn dehtenduh che tumerune queri ama ihyan.

Renecah Pablo Dendiohs ihyan

⁷ Dihno vo Tíquico che yahino vo sahn ne, ama ndah redinahn se, rinan se u nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sahn min nte cuande se nchuhn nduhca che quenán muhn. ⁸ Dechúh sahn tan cava che nte cuande se nchuhn nduhca che chenan nuhn muhn man, cava che necah yan se chedave yahn ne man. ⁹ Dihno vo Onésimo, sahn yan vaco ne, che yahino vo sahn man, che ndahca redinahn se nan ntiyon yahn Dihvo vo man ne, namin nduco se cuenchi se tan. Sahn sih nte cuande se nchuhn yahn dehtenduh che ri muhn.

¹⁰ Aristarco che dama quenun se vacoyahn nducó ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Namin Marcos sahn vih Bernabé ne, dechuh se Dendiohs yahn ne. Sahn min ne, a nté nduco nchuhn yahn se. Cuenevah necun ne sahn ndete che denan chi se tan. ¹¹ Namin Jesús che namin duche se Justo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Van ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, atenan sahn chahn che rinan se u nan ntiyon yahn Dendiohs, rendacá vede chahtino chahte. ¹² Epafras, tama sahn yan vaco ne, che redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Sahn min ne, cuahn dama ama rica se Dendiohs che

din ye che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne man, dinahn ne nducuahn veder-ihquentiyon yahn ye man.

¹³ U devano cuacó nduhca che ama rendedecadino se cava nchuhn man, dihno vo che vate ye yan Laodicea man, yan Hierápolis man.

¹⁴ Doctor Lucas che yahino vo ihyan man, Demas man ne, dechuh ye Dendiohs yahn ne.

¹⁵ Cuenecah nchuhn Dendiohs dihno vo che vate ye yan Laodicea man, Ninfas man, dihno vo che rendo dama ye vaco ye, rendeva ye yavenan Dendiohs man. ¹⁶ Cuihno ndihchenan nchuhn caca cuh tan ne, cuedechuh ne yan Laodicea, ndihchenan dihvo vo che vate ye min. Namin condihchenan ne caca che dechuh yahn ihyan chahn. ¹⁷ Cahma ne co ne Arquipo che ndahca dinahn ye ntiyon che ndihco Dihvo vo Jesucristo tah ye.

¹⁸ Nan che rente nuhn Dendiohs nchuhn nan caca cuh ne, man dirun. Cuenecahco ne te u ne, vacoyahn quenun. Dendiohs din yahino ye nchuhn. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO MENAN, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN TESALONICA

¹ Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs Chida man, yahn Dihvo vo Jesucristo man, che vate ne yan Tesalónica, u Pablo nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne. Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Nduhca che chitahno ihyan yan Tesalónica

² Cuahn dama renecah nuhn nundihve cuahn Dendiohs cava nducoyaca nchuhn, revah nuhn cava ne. ³ Cuahn dama rentihyon yan nuhn nan Chido vo Dendiohs yahn ntiyon che redin nchuhn man, nduhca che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, yahino ne ihyan man, nduhca che rechuhrihn ne numacuahn vedenehun, ndichahtino ne ihyan man.

⁴ Dihno nuhn, Dendiohs ne, yahino ye nchuhn. Devano nuhn te man ye tendahnun ye nchuhn. ⁵ Cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino nuhn, chihnevan nchuhn, ne numacuahn vederihquentiyan din Vaco Ndah yahn Dendiohs che chitahno ne. A devano nchuhn nduhca

che chahtechica nuhn van ne cava che ndah yahn ne.

⁶ Quendi nchuhn nduhca che chicuahn Dihvo vo Jesucristo man, nduhca che chicuahn nuhn man. Andahre ama chuhrihn ne, ate din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahne-cun ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn vedeyeno. ⁷ Ama yahn ihyan, yahn yahn Macedonia man, Acaya man, chihco ye cudado nduhca che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ne namin chitahno ye ihyan.

⁸ Tihca chi che chetuhn ndudo yahn Dihvo vo van nchuhn. Ndiyu deman yahn yahn Macedonia man, Acaya man, te numachahte devano ihyan nduhca che redinahn nchuhn ndudo yahn Dendiohs. Nde nuhn, metah deh cuande che cahma nuhn, ⁹ te nde man ihyan chahn rente cuande ye nuhn nduhca che nevahne-cun nchuhn nuhn, chihcoman ne dehtenduh che redin ihyan dendiohs yahn ye, ne chitahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye, ndeva ne yavenan ye. ¹⁰ Rente ye yahn Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn, ihyan min che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah che va che cuahno co ihyan nunde. Namin rente ye nduhca che chenano rino nchuhn che caca ye vahchetero, ndaconan chi tun ye.

2

Nduhca che cahndudo Pablo Ndudo yahn Dendiohs

¹ Dihno nuhn, a man nchuhn devano ne te chichi-hve ntiyon che din nuhn van ne. ² Andahre ama chuhrihn nuhn ro menan, din tan ihyan yan Filipos nduco nuhn, ate Dendiohs ne, chinan ye nuhn, ne numa ino nuhn cahndudo nuhn ndudo ndah yahn ye van nchuhn.

³ A devano cuaco nuhn te ndudo ndah che rahndudo nuhn. Hua ndere rahndudo nuhn dehtenduh ndudo cava che cahnceh nuhn ihyan.

⁴ Tendahnun Dendiohs nuhn, ne chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn ye. Nducuahn chemin che rahndudo nuhn. Hua retumacah nuhn andahre hua renan ino ihyan, te Dendiohs ne, tihca nahn ye. A ihyan min che rendihche ye chedave yahn nuhn.

⁵ Hua nte yade nuhn nduco nchuhn cava che te ne tume nuhn. A devano man nchuhn chemin, nde Dendiohs ne, a devano ye. ⁶ Andahre nuhn ne, nduhca intiyahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo, ate hua renuhn nuhn che ndeva ihyan yavenan nuhn.

⁷ Tahque ndah ne, chahtechica nuhn numacuahn vedenehun. Chahtenan nuhn van nchuhn, din yahino nuhn nchuhn nduhca che yahino ihyan ndahta daya ye che reta ve ye nduco cudado. ⁸ Ama yahino nuhn nchuhn. Chemin che chicuahn nuhn ndudo ndah yahn Dendiohs nchuhn, nde

man nuhn, chihco mendahn nuhn cava ne. ⁹ Dihno nuhn, namin a devano nchuhn nduhca che chuhrihn nuhn, din nuhn ntiyon nde ro nde rahn cava che ndaca che chuhnun nuhn. Tihca din nuhn numacuahn ro che chahtenan nuhn yan vaco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dendiohs, te hua nahn denduh nuhn nde ama cha nchuhn.

¹⁰ Nduco cudado chahtenan nuhn van nchuhn, nde ama nunde hua chahtendihco nuhn. A man nchuhn a devano ne, nde Dendiohs ne, a devano ye. ¹¹ Namin a devano nchuhn te necah yan nuhn chedave yahn ne nduhca che renecah yan ihyan chedave yahn daya ye. ¹² Tihca din nuhn, chicuahn nuhn nchuhn nduhca che va che cuahtechica nchuhn nduco cudado, te nchuhn ne, ihyan yahn Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

¹³ Cuahn che cahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn ne, nevahnecun ne, te chenahn ne che chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehne. A ndudo min che redin che ndah nduco nchuhn che chitahno ne. Chemin che cuahn dama renecah nuhn nundihve cuahn Dendiohs. ¹⁴ Dihno, nduhca che redin ihyan naci on yahn Israel che rechuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye estado yahn Judea, tihca rechuhrihn nchuhn, redin ihyan yan

vaço ne. ¹⁵ A ihyan nación yahn Israel chahn che chihno ye Dihvo vo Jesucristo. A ihyan ndico yahn ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta a rahn me. Man ne, a ihyan chahn tun che redeçano ye nuhn. Hua redinahn ye che rihquentiyon Dendiohs. Nde ama ihyan hua ri rendihche ye. ¹⁶ Rihca tan ye che cuahn-dudo nuhn, cahnevan ihyan nación chenahn cava che ndedevahn Dendiohs ihyan nduhça che ndedevahn ye uvo. Nduco tihça din chahte nduh ye nunde yahn ye. Ate man che cuäco ne, a vate ye vedeyah, ri ye castigo yah yahn Dendiohs.

Nahn çahn Pablo tama yune, quendihchero ye ihyan yan Tesalónica

¹⁷ Dihno, cuahn che ndaça nuhn van nchuhn ne, ama chi ran nuhn. Andahre yahn chenah nuhn, ate ama renecaçho nuhn nchuhn, ama nahn ndaconan chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn. ¹⁸ U Pablo ne, ama ndeh yune nahn chi man, ama nahn che chi nuhn man. Ate queri ama yune ne, din vahche chundah. ¹⁹ Ama yeno nuhn che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo. Cuahn che naconan chi tun ye ne, ama co yeno nuhn, te ro min ne, co ro ntiyon che din nuhn van nchuhn. ²⁰ A çava nchuhn che ama yeno nuhn.

3

¹ Ro che ama ndedecadino nuhn çava nchuhn ne, chihco dama ino nuhn che cuahtenan nuhn deman nuhn yan Atenas, ² ne dechuh nuhn dihno vo Timoteo çava che necah yan se chedave yahn nchuhn. Sahn min ne, nduco se nuhn, redin se ntiyon yahn Dendiohs, rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. ³ Dechuh nuhn sahn, te hua nahn nuhn che co ran nchuhn yahn dehtenduh che rechuhrihn ne. A devano man ne te va che chuhrihn vo. ⁴ Cuahn che chenah ca nuhn nduco nchuhn ne, a rente nuhn nduco ne te va che chuhrihn vo. Man ne, a chinahn ndudo min. A rendihche ne. ⁵ Nducote ametah chichá che rendedecadinó çava nchuhn ne, dechuh che tumeruné ndete che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Ndedecadinó te co a detohnan chundah ntiyon che din nuhn, din se che chihcoman ne che chitahno ne.

⁶ Ate man ne, a ndaconan Timoteo, ne nte cuande se nuhn nduhça che riquendi nchuhn ritahno ne man, nduhça che chenah cuma ne vedeyahino man. Namin nte cuande se nuhn che renecaçho nchuhn nuhn numacuahn vedeyahino, nahn ndihchero ne nuhn nduhça che nahn ndihchero man nuhn nchuhn. ⁷ Dihno, chemin che andahre ama rechuhrihn nuhn, ate ama yeno nuhn man che checadino nuhn nduhça che

riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Ama vedechahino cava nuhn che tihca riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo. ⁹ Nde hua rentaquinu nuhn taca necah nuhn nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo che ama yeno nuhn cava nchuhn. ¹⁰ Nde ro nde rahn revah nuhn che nahn ndihchero nuhn nchuhn, cacuahn ca nuhn nchuhn che quendi ne cotahno ne numa ino ne.

¹¹ Ama nahn nuhn che man Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, te yune ye che chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn. ¹² Nahn nuhn che din Dihvo vo che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye, din yahino vih ne man, din yahino ne nducoyaca ihyan man, nduhca che yahino man nuhn nchuhn. ¹³ Namin nahn nuhn che din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numa ino ne, cava che nda ro che nda ye nduco ihyan yahn ye ne, dave yavenan ne nan Chido vo Dendiohs.

4

Nduhca che nahn Dendiohs che cuahtenan ihyan

¹ Dihno, man ne, va ama nan che rihquentiyon nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ca cuande ne yahn nuhn nduhca che nahn Dendiohs che cuahtenan vo iyehense, ne tihca chenane ne nduco vih. Ate nahn nuhn che nde

tahque ndahca cuahtenan ne.

² A devano nchuhn nduhca che chicuahn nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. ³ Nahn Dendiohs che dave yavenan nchuhn nan ye. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevaco ne nduco ye. ⁴ Queri ama nchuhn, cuahtenan cuma ne ndahca yahn ne nduco vedino vedenehun. ⁵ Hua ndere cuahtechica nchuhn vedeyeno yahn man ne, nduhca che vatechica ihyan che nde hua devano ye che va Dendiohs. ⁶ Hua tihca cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde nan ihyan, te Dihvo vo Dendiohs ne, din ye castigo ihyan yahn nunde che tuhchan, nduhca che a te cuande nuhn nchuhn. ⁷ Dendiohs ne, a tendahnun ye uvo, ne nahn ye che dave yavenan vo nan ye. Hua nahn ye che ndere cuahtechico vo. ⁸ Adecoduhno ihyan che hua redinahn ye che tihca rihquentiyon nuhn ne, hua rahcotahn ye vederihquentiyon yahn ndere ihyan, te rahcotahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che rete ye Vaco Ndah yahn ye uvo. ⁹ Me nduhca che va che din yahino nchuhn vih ne, nde hua redin fuerza che dirun nuhn yahn ne, te a man Dendiohs chicuahn ye nchuhn che din yahino vih ne. ¹⁰ Dihno, a redin yahino nchuhn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo

vo Jesucristo che vate ye yahn yahn Macedonia, ne ama nahn nuhn che tihca quendi ne. ¹¹ Ndahca cuah-
 tenan nchuhn. Hua conda mendahn ne nan dehtenduh
 che redin ihyan. Codin ne ntiyon nduhca che a te
 cuande nuhn nchuhn, ¹² cava
 che ndahca chuhnun ne, ne nevahne-
 cun nducoyaca ihyan nchuhn. Va che nda
 tun Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Dihno,
 nahn nuhn che codevano nchuhn yahn
 dihno vo che renda ca ye iyeh-
 nse kuh. Hua co ran nchuhn cava
 ye, nduhca che redin ihyan che
 hua devano ye che va che ntuche
 tenahn, ne cuahn che rih ama ihyan
 yahn ye ne, rahco ye te ama
 yune no chihnonan yahn ye. ¹⁴ Uvo
 ne, a devano vo te chih Dihvo vo
 Jesucristo, ne ntuche ye. Namin a
 devano vo te nducoyaca tenahn
 che chitahno ye ihyan cuahn che
 chahte ye iyeh nse ne, va che
 ndedetuhche Dendiohs ihyan.

¹⁵ Chemin che numacuahn
 vederihquentiyon yahn Dihvo vo
 Jesucristo rete cuande nuhn
 nchuhn, te ro che nda tun ye
 ne, nducoyaco vo che chen-
 an ca vo iyeh nse, hua quenda-
 hnan vo yahn dihno vo che a
 ndih ye. ¹⁶ Nda ro min ne,
 man Dihvo vo Jesucristo ca ca
 ye vahhetero. Ura min ne,
 cuah ama ndudo nan ro
 numacuahn vederihquentiyon.
 Namin cuah ama angel ndi-
 nan. Namin cuah corneta yahn
 Dendiohs.

Tuhme menan vihca va che
 ntuche nducoyaca tenahn
 che chitahno ye Dihvo vo
 Jesucristo. ¹⁷ Cuihno min ne,
 nducoyaco vo che chen-
 an ca vo iyeh nse, ndedecuan
 Dendiohs uvo dama nduco
 ihyan chahn van man, ne
 ntahn nun vih vo nduco
 Dihvo vo Jesucristo nan
 ro. Tuhme cuah tenan vo
 nduco Dihvo vo numacuahn
 ro. ¹⁸ Nducote a tihca va
 cade che va che conahn ne,
 cuente nchuhn yahn chemin
 nduco vih, cuenecah yan ne
 chedave yahn ama tama ne.

5

¹ Dihno, hua co co nuhn
 nchuhn deh ro, o deh nduyo
 che tihca conahn, ² te a
 devano cuaco man nchuhn te
 adenan techecade Dendiohs
 yahn ihyan, nde hua duh
 devano deh ura. ³ Cuahn
 che tahque ndahca vate
 ihyan, che nde tah hua
 rendedecadino ye ne, a
 denan nda venecuino min
 nan ye nduhca che ra yah
 chete ndahta che a nda ura
 che cuacoyahn ye, ne hua co
 ndevahn ye yahn vedeyah
 min. ⁴ Ate nchuhn dihno,
 nducote a chitahno ne Dihvo
 vo Jesucristo ne, a vateyan ne
 adecodehno ura che conahn.
⁵ Uvo ne, a ndedevahn
 Dendiohs uvo. Ate ihyan
 chenhahn ne, cahnda yahn
 ye. ⁶ Chemin che nahn che
 cuahteyan vo cava che hua
 co man vo nduhca ihyan
 chahn. ⁷ Nahn ye ne,
 vateyado ye, ne nahn ye
 vatechica coh ye. ⁸ Ate
 uvo ne, a chitahno vo
 Dihvo vo Jesucristo, ne nahn

che runecade cuahtechico vo. Nduhcā sandado che va deh nduco che ndedevahn se sahn ne, tihcā uvo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne cuahtenan cumo vo vedeyahino, ndichahtino vo che ndedevahn ye uvo. ⁹ Dendiohs ne, tendahnun ye uvo, din ye che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo cava che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah che va che co ihyan nunde. ¹⁰ A cava uvo che chih Dihvo vo, ne ro che nda ye ne, a ndih vo, o chenduche vo, va che cuahtenan vo dama nduco ye. ¹¹ Chemin che cuiquendi nchuhn cuenecah yan ne chedave yahn ama tama ne.

Riyahve Pablo ihyan cheritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹² Dihno, nahn nuhn che nevahncun nchuhn ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, riyahve ye nchuhn, te ihyan chahn ne, chenana cuma ye vederihquentiyon. ¹³ Va che din yahino ne ihyan cava ntiyon che redin ye.

Ndahca cuahtenan ama tama ne nduco vih. ¹⁴ Dihno, nahn nuhn che yahve nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon man, cuenecah yan ne chedave yahn ihyan che ran ye man, cuenan ne ihyan che hua ndah ritahno ye man, codin chahtino ne yahn nducoyaca ye man.

¹⁵ Cuihco nchuhn cudado. Hua dama co ne nduco ihyan che redin tan ye nduco

ne. Tahque ndah ne, codin nun ino ne, codin ne che ndah nduco vih man, nduco nducoyaca ihyan man.

¹⁶⁻¹⁷ Cuahtenana cuenecah yan nchuhn chedave yahn ne man, covah ne man. ¹⁸ Adehno che cuahno co nchuhn ne, cuenecah ne nundihve cuahn Dendiohs. Tihca nahn Dendiohs che dinahn nchuhn. Chemin che dechuh ye Daya ye Jesucristo.

¹⁹ Hua cuahcotahn nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Dendiohs. ²⁰ Cuenevahncun ne ndudo che recah Dendiohs che rente ihyan nduco ne. ²¹ Cuihco nchuhn cudado yahn ndudo che rihnevan ne. Cha che ndah ne, codinahn ne. ²² Hua nevahncun ne nde ama nan dehtenduh che chihnga.

²³ Dendiohs, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan, man ye nchahco ye nunde yahn nchuhn, nedin dave ye chedave yahn ne. Nda ro che nda Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye nchuhn. ²⁴ A ihyan min che tendahnun ye nchuhn. Va che dinahn ye nducuahn, te redinahn ye ndudo yahn ye.

²⁵ Dihno, covah nchuhn cava nuhn.

²⁶ Cuenecah nchuhn Dendiohs nducoyaca dihno vo numacuahn vedencun.

²⁷ Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyon che cuahndudo nchuhn caca cuh, cahnevan nducoyaca dihno vo.

²⁸ Dihvo vo Jesucristo din
yahino ye nchuhn. Tihça co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO ADIVE, DEHCUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Chido vo Dendiohs man, yahn Dihvo vo Jesucristo man, che vate ne yan Tesalónica, u Pablo nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne. ² Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Va che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan nunde

³ Dihno, numacuahn ro renech nuhn nundihve cuahn Dendiohs cava nchuhn. A tihca va che nech nuhn nundihve cuahn ihyan, te queri ama ro ne, nde tahque ritahno ne Dihvo vo Jesucristo man, nde tahque yahino vih ne man.

⁴ Chemin che adecotino che renda nuhn van ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, rente nuhn numacuahn vedeyeno nduhca che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo numacuahn chedave yahn ne, andahre ama ndeh nan dehtenduh che rahno ri ne man, rechuhrihn ne man. ⁵ Hua cua ne cudado, te Dendiohs yuhn vo retechecade ye numa cuaco. Cuahn che cuihno techecade ye ne,

ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne nan che rihquentiyon ye. A va che cuahtenan ne min, te yahn chemin che rechuhrihn ne.

⁶ Va che din Dendiohs castigo ihyan che redin ye che rechuhrihn nchuhn. ⁷ Cuahn che caça Dihvo vo Jesucristo vahchetero nduco angel yahn ye, cuhnde ro ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye van ruchiyahn che caça nan ro ne, cahnevi Dendiohs nducuah che rechuhrihn vo. ⁸ Nda ro min ne, nducoyaca ihyan che hua chitahno ye Dendiohs, hua dinahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, din Dihvo vo castigo ihyan. ⁹ ¡Ama chahte vederihquentiyon yahn Dihvo vo! ¡Ama yudo nan va ye! Ihyan che ndinda ye ne, ama yahn nan va Dihvo vo, min va che cuahtenan ye, co ye castigo numacuahn ro. ¹⁰ Cuahn che ndaconan chi Dihvo vo ne, ndeva ihyan yahn ye yavenan ye, ne ama ndah ro yahn ye, te a chitahno ye ihyan. Namin ama ndah ro yahn nchuhn, te a chitahno ne ndudo yahn ye che cahndudo nuhn.

¹¹ Yahn che tihca va che conahn ne, chemin che revah nuhn cava nchuhn ro ro, rica nuhn Dendiohs yuhn vo cava che ndahca quendi nchuhn, ne hua nto ino ye che a tendahnun ye nchuhn. Namin rica nuhn ihyan che numacuahn vederihquentiyon yahn ye din ye che conahn nduco nchuhn nducuah che ndah man,

conahn nducuah ntiyon che nahn din ne yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo man. ¹² Nduco tihca ne, ndeva ihyan yavenan Dihvo vo. Namin ndeva ye yavenan nchuhn yahn che Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, yahino ye nchuhn.

2

Va che nda ama sahn ndinda

¹ Dihno, nducote va che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo, nedin dama ye nducoyaco vo, conduco vo ihyan ne, va ama ndudo che co nuhn nchuhn. ² Hua cuahnecun nchuhn che cahncheh nde ama ihyan nchuhn. Andahre cahma ama vaco che a nda Dihvo vo Jesucristo man, andahre cuahndudo ihyan che a nda ye man, andahre dechuh ihyan ndudo yahn ne che a nda ye man, din ca ye che nuhn dirun nuhn yahn ne, ate nde hua cotahno ne, nde hua dihya ne co. ³ Hua tumecah ne yahn nde ama ihyan che tihca nahn cahncheh ye nchuhn. Numanahn che metah nda ro min ne, va che necuan ihyan, co tan ye nduco Dendiohs. Namin va che nda ama sahn ndinda. ⁴ Sahn min ne, co tan se nduco nducuah che rendeva ihyan yavenan, redin vahn ye Dendiohs. Nde conda se chete yaco chahte yahn Dendiohs, ndere cuahndudo se che sahn min che Dendiohs.

⁵ Cuenecahco nchuhn. Ro menan me cuahn che quenán nduco nchuhn ne, a rahn ri nchuhn che tihca va che co. ⁶ A devano nchuhn duh che redin vahche yahn sahn min man ro cuh, cava che hua co chi se nde nda ro yahn se. ⁷ Vederihquentiyon chihnga che va cuahn ndeh ne, a va iyehanse cuh. Man ne, adeche cuavi cha che redin vahche yahn, ⁸ tuhme nda sahn ndinda me. Ate cuahn che nda Dihvo vo Jesucristo ne, decuihno ye sahn. ⁹ Sahn ndinda me ne, quenana cuma se vederihquentiyon chahte yahn chundah, ne ama ndeh nan vederihno din se numacuahn vederihncheh. ¹⁰ Cahncheh se nducoyaca ihyan che va che conda ye, che hua chitahno ye ndudo cuaco cava che ndevahn ye. ¹¹ Chemin che cuahnecun Dendiohs che cotahno ye vederihncheh min. ¹² Tihca va che conda nducoyaca ye, te hua nahn cotahno ye ndudo cuaco, ne tahque ndah ye ne, riquendi ye dehtenduh che chihnga.

Tendahnun Dendiohs ihyan che ndeva ye

¹³ Me nchuhn dihnó, yahino Dihvo vo Jesucristo nchuhn. Chemin che renecah nuhn nundihve cuahn Dendiohs cava ne, te nde ro menan ne, tendahnun ye nchuhn cava che ndevahn ye nchuhn. Nedin dave ye chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, din ye che chitahno ne ndudo

cuaco. ¹⁴ Te yune Dendiohs che chitahno nchuhn ndudo che cahndudo nuhn, te a tendahnun ye nchuhn cava che ndedevahn ye nchuhn, ne cuahtenan cuma nduco ne vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.

¹⁵ Dihno, quendi nchuhn cotahno ne numacuahn chedave yahn ne che chicuahn nuhn nchuhn man, che dirun nuhn yahn ne man. ¹⁶ A Dendiohs che yahino ye uvo, ne renecah yan ye chedave yuhn vo numacuahn ro, redin ye che chenan ino vo ihyan. ¹⁷ Dihvo vo Jesucristo man, Chido vo Dendiohs man, necah yan ye chedave yahn nchuhn, din ye che cotahno ne numa ino ne, cava che runecade nducuahn nan ndudo che rente ne man, nan ntiyon che redin ne man.

3

Nahn Pablo che covah ihyan

¹ Dihno, covah nchuhn cava nuhn. Cuihca ne Dendiohs che din ye che nun cotuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte, ne nevahne-cun ihyan nduhca che nevahne-cun ne. ² Nducote vate ihyan che duhtuno ihyan ye, che hua ritahno ye Dihvo vo ne, cuihca ne Dendiohs che hua cuahne-cun ye che din tan ye nduco nuhn. ³ Dihvo vo Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye. Din ye che quendi nchuhn, cotahno ne numa ino ne. Din ye cudado nchuhn cava che hua dehva

cuahno co ne. ⁴ Ndichahtino nuhn Dihvo vo Dendiohs che quendi nchuhn dinahn ne nducuahn che te cuande nuhn nchuhn. ⁵ Dihvo vo Jesucristo din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numacuahn chedave yahn ne man, din ye che tumacadino ne che yahino Dendiohs nchuhn man.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che din ye ntiyon

⁶ Dihno, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, rihquentiyon nuhn che cahcoman nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon man, che hua nahn dinahn ye nduhca che chicuahn nuhn nchuhn man. ⁷ A man nchuhn devano ne te va che quendi ne nduhca che din nuhn cuahn che chahtenan nuhn nduco nchuhn, din nuhn ntiyon. ⁸ Hua ndere cheh nuhn yahn nchuhn. Nde ro nde rahn ama chuhrihn nuhn din nuhn ntiyon cava che hua denduh nuhn nde ama cha nchuhn. ⁹ Andahre nchuhn va che te ne che cheh nuhn, ate din man nuhn ntiyon, ndaca che chuhnun nuhn, te nahn nuhn che cua cuande nchuhn, ne tihca quendi ne din ne ntiyon. ¹⁰ Ro min ne, tuhca chicuahn nuhn nchuhn: "Duh che hua nahn din ntiyon ne, hua ndahca che cheh." ¹¹ A checadino nuhn te van nchuhn ne, vate ama o ihyan che hua nahn din ye ntiyon. Ndere vatechica ihyan chahn rendahchenan

ye dehtenduh che redin ihyan. ¹² Numacuahn ved-erihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyon nuhn che cuahte tahn ihyan chahn, din ye ntiyon, ndaça che chuhnun ye.

¹³ Dihno, cuiquendi ne codin ne che ndah; hua cua dahno ne. ¹⁴ Ndete che vate ihyan che hua nahn dinahn ye che rihquentiyon nuhn ne, cuihco nchuhn cudado cha ihyan che tihca redin ye, ne cuihcoman ne ihyan cava che co cuihnan ye. ¹⁵ Hua ndihche tan nchuhn ihyan. Cuiyahve ne ihyan nduco ndah, te dihno ne ihyan.

¹⁶ Man ne, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan, man ye din ye che ndahca cuahtenan nducoyaca nchuhn, conduco ye nchuhn numacuahn ro.

¹⁷ U Pablo, dirun caca cuh, dechuh yahn nchuhn, nte Dendiohs nchuhn. Cuihco nchuhn cudado. Tuhca rahconahn che duché nan nducuahn caca che redechuh. ¹⁸ Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO MENAN, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

¹ Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, tendahnun ye u Pablo, che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndichahtino vo ihyan. ² Timoteo, dechuh caça cuh yehn. Di ne, nduhca daya man di, te riquendi u, ritehne numa cuaco Dihvo vo Jesucristo. Chido vo Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo, din yahino ye di, din ye che nduhca conen.

Recah Pablo cudado Timoteo

³ Cuahn che metah cahn yahn yahn Macedonia ne, rahn ndoque che conen yan Efeso cava che cahcantiyen che nguan ihyan cacuahn ye dehtenduh che hua cuaco, ⁴ cahcoman ye che ricuahn ye ndame nan cuento man, taca cochi ndata yahn ye man, te dehtenduh chemin chan ne, deman che rahteruhn chende ihyan, ate hua cochihve yuhn vo cava che cotahno vo Dendiohs man, cuahtenan vo nduhca che nahn ye man.

⁵ Nducote dave yavenan vo man, redinahn vo ndudo yahn Dendiohs man, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yuhn vo man, chemin che nahn

Dendiohs che cuahtenan cumo vo vedeyahino. ⁶ Ate vate sahn che hua redinahn se, ne a ndere dera derahn se. ⁷ Ama rahn ama ri no se ricuahn ye ley che dirun Moisés, ate nde che rente man se, hua renahn se.

⁸ Devano vo te ley min ne, ndah, ne va nan che cochihve. ⁹ Chihnde ndiyu cava ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs, ate cava sahn nunde man, sahn che duhtuno ihyan se man, sahn che hua renewahnecon se Dendiohs man, sah rihno ihyan man, sahn che rihno se chida se man, sahn che rihno se chaco se man, ¹⁰ sahn che ndere rahtenan se nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn se man, sahn che ndere rahtenan se van man se nduco vih man, sahn che reduco se ihyan man, sahn rihncheh man, sahn che ndere recah se ndudo yahn se che hua cuaco man, sahn che rahtendihco se ndeh nan ca nunde man. ¹¹ Dendiohs, ihyan min che rendeva vo yavenan ye, a ndudo ndah yahn ye che rihco yudo yahn nducuahn nunde chemin chan. A ndudo min che va tah che rahndudó.

Renecah Pablo nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo

¹² Renecah nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo, te nde a rahn me a devano ye che dinahn, ne chaconahn ye u nan ntiyon yahn ye man, rinan ye u man. ¹³ Tihca din ye nducó, andahre ro menan ne, din duche yahn

vederihquentiyon yahn ye, ne chi t̄an nduco ye, din t̄an nduco ihyan che ritahno ye ihyan. Ro min ne, van vedetundo yáhn che tihçá dín, te metah cotahnó ihyan. Ate quenahino Dendiohs u, ¹⁴ ne andahre ama chahte vedetan yáhn, atē nde tahque chahte vedeyahino yahn ye, din che chitahnó Dihvo vo Jesucristo.

¹⁵ Ndahçá che cotahno nducoyaca ihyan ndudo cuaco cuh yahn Dihvo vo Jesucristo, nduhçá che nda ye muhn iyehñse cuh çava che ndedevahn ye ihyan nunde. Van ihyan chahn ne, u che tahque quendihcó nunde. ¹⁶ Ate quenahino Dendiohs u, ne nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde yáhn, chihco ro ye che ama chahtino ye. Tihçá din ye çava che cua cuande ihyan nunde chenahn, ne namin cotahno ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ¹⁷ Va ama no Dendiohs. Ihyan min ne, hua ro ye. Hua nda ro che coh ye. Ama va vededevano yahn ye. Ndahçá che ndeva vo yavenan ye cuahn ðama. Tihçá co.

¹⁸ Dayá Timoteo, nduhçá che rahñ ama o dihnno vo numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, namin rihquentiyón di che nduhçá sandado che yahino se ntiyon che nda se, ruhn se numa ino se, tihçá quendi dinehn ntiyon che va tah. ¹⁹ Cotehne Dihvo vo Jesu-

cristo numacuahn chedave yehn. Codinehn Ndudo yahn Dendiohs. Chenun van ama o se che hua nahn dinahn se, ne chihcomañ se che ritahno se. ²⁰ Tihçá din Himeneo man, Alejandro man. Sahn chahn ne, a ndahcó sahn tah chundah çava che tuma cuahn se.

2

Nduhçá che va che covah ihyan

¹ Menan vihca rihquentiyón che covah nchuhn çava nducoyaca ihyan iyehñse, cuenecañ ne nundihve cuahn Dendiohs çava ye. ² Covah ne çava nducoyaca ihyan ndinan man, intiyahn man, çava che cahco dihn ye numachahte, ne ndahçá cuahtenan vo nan Dendiohs man, nan ihyan man. ³ Dendiohs, ihyan min che rendedevahn ye uvo ne, renan ino ye che tihçá din vo. ⁴ Ihyan min ne, nahn ye che codevano nducoyaca ihyan ndudo cuaco, ne ndevahn ye. ⁵ Va ama no Dendiohs. Namin va ama no ihyan che rahñ nan ye ihyan iyehñse nan ye. Ihyan min che Dihvo vo Jesucristo. ⁶ Dihvo vo ne, cahñecun ye che chihno ihyan nunde ihyan. Nduco tihçá ne, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehñse. Nda ro che nahn Dendiohs ne, din ye che chetuhn ndudo yahn che tihçá chi. ⁷ Chemin che tendahnun ye u çava che co apóstol, cuahndudó ndudo cuaco min, cacuahñ ihyan

nación chenahn, ne cotahno ye. Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo, cuāco che ráhn.

⁸ Nahn che numachahte covah ihyan cháhn numacuahn chedave yahn ye, cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.

⁹ Namin ihyan ndahta ne, nahn che runecade cuahtenun ye tino yahn ye. Hua ndedecuco ye tin ye. Hua ndedecuco ye ihyan nduco tu diyahn, o diyahnguan. Hua cuahtenun ye tino diyahn.

¹⁰ Tahque ndahca che runecade cuahtenan ye, din ye ntiyon che cochihve nduhca che redin ndahta che ritahnó ye Dendiohs numa cuāco.

¹¹ Ihyan ndahta ne, va che cahcovan ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedenecon.

¹² Rihquentiyón che dihn cuahte chende ye. Hua cacuahn ye, nde hua cahcantiyon ye ihyan cháhn.

¹³ Tihca chihco cade Dendiohs. Menan ne, dendah ye Adán. Adiva ne, dendah ye Eva.

¹⁴ Ndiyu Adán menan vihca quendihco ye nunde, te dinoca ihyan ndahta min, yahn che cah yune ye che chihncheh chundah ihyan.

¹⁵ Chemin che cahnda va yahn nducoyaca ihyan ndahta, nda ro che cuacoyahn ye. Ate ndete che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, din yahino ye ihyan man, dave yavenan ye nan Dendiohs man, runecade cuahtechica ye man ne, hua dehva co yahn ye.

3

Nduhca che va che cuahtechica ihyan ndinan yahn yaco

¹ Cuāco te ihyan che conan ye ntiyon ndinan ne, conan ye ntiyon ndah.

² Chemin che ihyan che conan ye yahn ihyan che ritahnó ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che ama no ndahta conan cuma ye, nahn che runecade conan ye cava che nde ama ihyan hua cahma nunde ye yahn ye man, hua ricoh ye man, conan ye numacuahn vedino vedenecon man, nevahnecon ye nducoyaca ihyan man, ndahca cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs man.

³ Ntiyon cuh ne, hua co conan nde ama sahngoh, nde ama sahn che doh ino se man, nde ama sahn che ndichahtino se tume man. Atenan ihyan che necun ye man, chahtino ye man, co conan ye ntiyon cuh.

⁴ Nahn ama ihyan che ndahca rihquentiyon ye vaco ye man, redinahn daya ye yahn ye man, renevahnecon ihyan man.

⁵ Nahn ama ihyan che tihca ye, te ndete che hua devano ye cahcantiyon ye vaco man ye ne, hua co cahcantiyon ye ihyan yahn Dendiohs.

⁶ Nahn ama ihyan che a rahn ritahnó ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete ama ihyan che cade canan ritahnó ye ne, denan din yade ye, ne co ye castigo yahn Dendiohs nduhca che chahno chi chundah.

⁷ Namin nahn ama ihyan che, nde ihyan che hua

ritahno ye, ne vah necun ye ihyan çava che hua cora nde ama nan vedecuihno yahn ye, din chundah.

Nduhça che va che cuahtechica ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yaco

⁸ Tihça ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yaco, nahn che runecade ye, che hua o nan o chende ye man, che hua ricoh ye man, che hua ndichahtino ye tume man. ⁹ Nahn ihyan che riquendi ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye. ¹⁰ Nahn che a rendihche ndah ihyan ndiyaco ihyan. Ndete che ametah deh che redin vahche yahn ye ne, tuhme co cuahtenan ye ntiyon cuh. ¹¹ Ndahta yahn ihyan chahn ne, namin nahn che runecade ye man, redinahn ye ndudo yahn ye man, hua ricoh ye man, hua nte ye cuando man. ¹² Ama ihyan che conan ye ntiyon yahn yaco ne, nahn che ama no ndahta conan cuma ye man, ndahça rihquentiyon ye vaco ye man, daya ye man. ¹³ Ihyan che ndahça quenda ye ntiyon yahn yaco ne, rendeva ihyan yavenan ye man, nde tahque richahtino ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man.

Nduhça che va che cuahtenan ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁴ Rendecadinó che a nun chí quendihcheró di. Numanahmin ne, dechúh

çaca cuh yehn, ¹⁵ te ndete che denan hua co chi nún ne, cochihve yehn çava che codevene nduhça che va che cuahtechico vo van ihyan yahn Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. Ihyan chahn ne, nduhça yaco yahn Dendiohs tihchan ye, te Dendiohs ne, nduco ye ihyan. Ihyan chahn che va tah ye Ndudo yahn Dendiohs, redin ye cudaço. ¹⁶ Cuaco niyon te ndudo che ritahno vo, che cade te Dendiohs, checadino vo ne, ama yudo. Tuhça conahn ndudo min:

Dendiohs ne, nda ye muhn iyehñse cuh, ndaconda ye ihyan.

Chihco ro Vaco Ndah yahn ye che metah nde ama nunde yahn ye.

Cuaco ndudo cuh, te nde ángel ndihchero ye ihyan.

Chetuñ ndudo yahn ye numachahte iyehñse, ne ihyan yahn nducuahn nación, chitahno ye ihyan.

Chihno min ne, numacuahn vederihquentiyon conahn ye vahchetero.

4

Ihyan che çahcoman ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Vaco Dendiohs ne, rete cuande numa cuaco te adive ne, cuahte dihno vo che çahcoman ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, quendi ye vaco che rihñcheh man, che ricuahn chundah man. ² Çahcovan ye ndudo yahn

ihyan cuando che o nan o chende ye, che metah vederendedecadino yahn ye anduhneca ndete che a ndih chedave yahn ye, nedin ama cu che nto ruchiyahn. ³ Ihyan chemin chan chahn ne, ndere cahca tan ye che cahnevacō ihyan man, cahco cahnda ye che cheh ihyan ama o nan dehtenduh man, andahre man Dendiohs chihco ye nducuahn cava che ihyan che ritahno ye ihyan man, che quendi ye ndudo cuaco yahn ye man, necah ye nundihve cuahn ihyan, ne cheh ye. ⁴ Cuaco te nducuahn dehtenduh che chihco Dendiohs ne, ndah, ne ndotenan che ndahchenan vo ne, tahque ndah che necah vo nundihve cuahn ihyan, ne chuh vo, ⁵ te nducuahn dehtenduh che reh vo ne, ri vihco nduco ndudo yahn Dendiohs man, nduco ndudo che revah vo man.

Ama sahn che ndahca redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

⁶ Ndete che tihca cacuehn dihno vo ne, ndahca din ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne cochahntine ndudo ndah che chehn. ⁷ Hua tumecah yahn dehtenduh cuando che rente ihyan, te chemin ne, anduhneca cuando yahn ndahta. Tahque ndah che quendi nevahnecon Dendiohs. ⁸ Richihve che rah ihyan che ndo cane ye cava che ndahca duche ye. Ate nde tahque richihve che cuahn ye nevahnecon

ye Dendiohs, te chemin che cochihve yahn ye numanahn che chenah ye iyehense, nde cochihve yahn ye cava che tuno ye vahchetero. ⁹ A chu che vedechahtino yuhn vo. Nahn che cotahno nducoyaca ihyan. ¹⁰ A cava chu che redin vo ntiyon man, che rechuhrihn vo vedetan yahn ihyan man, ndihco vo vedechahtino yuhn vo tah Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che rendedevahn ye nducoyaca ihyan, menan vihca ihyan che ritahno ye ihyan.

¹¹ Cuihquentiyen man, cuicuehn man, dehtenduh che tuhchan. ¹² Andahre sahn yuno di, ate cochique nduco ndah cava che nevahnecon nducoyaca ihyan di. Cuihque cudado nan ndudo yehn man, nan nducuahn che redin man. Codin yahine nducoyaca ihyan man, cuitehne Dendiohs numa ine man, ndahca conen nan Dendiohs man. Nduco tihca ne, cah yeno ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne quendi ye yune yehn. ¹³ Numanahn che nda ne, cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dama, cuenecah yan chedave yahn dihno vo, cuicuehn ihyan. ¹⁴ Hua cahcoman vederihquentiyon che te Dendiohs di ro che din ye che checadino intiyahn yaco ntiyon che conen. Ihyan chahn ne, nahn tah ye di, chica ye Dendiohs cave.

15 Cuiquenda ntiyon yehn numa ine cava che ndihchero nducoyaca ihyan che ndahca redinehn. 16 Cuihque man cudado di. Namin cuihque cudado che ricuehn. Cuiquendi numa ine nducuah che rahn ndoque. Ndete che tihca din ne, ndevahn di man, ihyan che rihnevan ye che rahndode man.

5

Nduhca che va che cuahtechico vo van ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Hua cahve nduco nde ama ihyan ndico. Tahque ndah ne, coyahve ihyan nduhca che riyahve chide. Sahn decahya ne, coyahve sahn nduhca che riyahve dihne. 2 Indihte ndahta ne, coyahve ihyan nduhca che riyahve cheque. Tah decahya ne, coyahve tahn nduhca che riyahve quehve, cuenevahnecon tahn.

3 Ihyan ndiyaco ne, va che conan ye ihyan ndahta vah che metah duhva yahn ye. 4 Ihyan ndahta vah che vate daya ye man, daya ino ye man ne, a ihyan chahn yahn ye va che ndihche ye cava ye, te a chuhrihn ye tave ye ihyan. Tihca renan ino Dendiohs che din ihyan. 5 Ihyan ndahta vah che metah duhva yahn ye ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ye, ne hua renguan ye revah ye nde ro nde rahn. 6 Ate ihyan ndahta vah che vatechica ye vedeyeno

yahn man ye ne, anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs. 7 Cuicuehn ihyan nducuah dehtenduh che tuhchan cava che hua ndaca yune che cahma nunde ihyan yahn ye. 8 Ndete che vate ihyan che hua rinan ye ihyan yahn ye che chenun vaco ye man, ihyan chenahn man ne, redetohnan ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nde tahque duhtuno ihyan rendaconda ye che co ihyan che hua ritahno ye.

9 Ndahta vah che ama no inchahn ye nenan cuma ye man, ndahta vah che a ri ye ino raco nduyo, o tahque a ndico ye man, atenan ihyan chahn co co cuande ye van ndahta vah che redin ye ntiyon yahn yaco. 10 Avane ne, nahn che runecade ndahte ye man, ntave ye daya ye man, nenevahnecon ye ihyan vaco ye man, ndinan ye ihyan yahn Dendiohs numacuahn vedenecon man, nedin yahino ye ihyan che rechuhrihn ye man, nedin ye nducuah che ndah man. 11 Ate hua co cuande ndahta vah che decahya te, te denan nda ro che nahn cahnevaco tun te, ne cahcoman te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che quenan te, 12 denda te ndudo yahn te, condihco te nunde. 13 Avane ne, ndete che cuahtechica te nduh vah nduh vah co te nduhca ihyan che metah ntiyon yahn ye, ne cuanan nte te cuendo man, conda van te nduh cuan nan che hua ra cuande yahn te man,

cahma te dehtenduh che hua ndahca man. ¹⁴ Chemin che nahn che cahnevaco tun tahn ndahta vah che decahya te, ndaca daya te man, din te cudado vaco te man, cava che hua ndaca yune che chihnga cahma ihyan. ¹⁵ Tihca rahn ndoque, te ama o ndahta vah ne, a chihcoman te che ritahno te Dihvo vo Jesucristo, ne redinahnte che rihquentiyon chundah.

¹⁶ Dihno vo man, cahvo vo man, che chenan nda ndahta vah ndevaco ye ne, va che conan ye ihyan cava che hua ndaca yune che ihyan ndiyaco conan ye ihyan. Nduco tihca ne, tuno yahn ihyan ndiyaco che conan ye ndahta vah che metah duhva yahn ye.

¹⁷ Intiyahn yaco che ndahca rihquentiyon ye, menan vihca ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ricuahn ye man ne, va che ndahva conan ihyan ndiyaco ihyan. ¹⁸ Tihca va che co, te ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cava che tiviyato, te ri yahn te, nahn cheh te." Namin ndirun tama cuan: "Ihyan redin ntiyon ne, va che nevihve yahn ye."

¹⁹ Hua tumacah yahn ihyan che caca nunde ye yahn intiyahn yaco cuahn che metah o ino ihyan che cahma ye che cuaco. ²⁰ Ate ndete che va ama ihyan chahn che quendihco ye

nunde, tuhme coyahve ihyan nan nducoyaca dihno vo cava che dihya nun ino combiero yahn ye co, ne cahco ye cudado. ²¹ Nan Dendiohs man, nan Dihvo vo Jesucristo man, nan angel yahn ye man, rihquentiyon di che dinehn nducuahn dehtenduh che tuhchan quendihconahn, hua cuacondih nunde yahn nde ama ihyan. ²² Hua aderene nehn ntiyon yahn yaco adecoduhno ihyan cuahn che metah ndihche ndah ihyan, te denan ndere din ye, ne nde di condihque nunde che cuande yahn ye. Cuihque cudado cava che dave yavenan nan Dendiohs.

²³ Hua deman cuahn nune iche coh. Cuih tah vino cava vacochendereh yehn yahn che cuahn dama ri cah.

²⁴ Van ihyan che rahque che co cuahtenan ye ntiyon yahn yaco ne, nahn ye ne, nde metah cuhnde cade yahn ye, ne a ndero ndi che chendihco ye nunde. Nahn tun ye ne, hua duh devano che chendihco ye nunde, ate va ro che cuhnde ro nunde yahn ye. ²⁵ A namin no tun, ndete che ndah redin ihyan chahn ne, a ndero ndi. Me ndete che chihnga redin ye ne, andahre hua devano ihyan ne, ate va ro che cadino ye.

6

¹ Queri ama dihno vo che va dihve ye ne, nahn che ama nevahnecon ye ihyan cava che hua chihnga cahma ihyan yahn Dendiohs man,

yahn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man. ² Me ndete che dihve dihno vo chahn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nde tahque nevahnecon ye ihyan man, tahque ndah din ye ntiyon yahn ye man, te ntiyon che redin ye ne, cochihve yahn dihno ye che yahino ye. Vederihquentiyon cuh cacuehn man, coyahve ihyan che dinahn ye man.

Nahn che cuahte vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo

³ Ndete che vate ihyan che hua ricuahn ye tihca man, che hua ricuahn ye ndudo cuaco man, che hua renan ino ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahno vo man ne, ⁴ ihyan chahn ne, cun ye man, yade ye man, nde tah hua renahn ye. Ama ruhn chende ye nduco ihyan yahn dehtenduh che nde hua redin yahn che cuhma chende ye. A chemin no che vedeyeno yahn ye. Nduco tihca ama rendedecuan ye canda man, vedeve man, redin ye che retahn nan ihyan vih man, recah ye nunde vih man, ⁵ rahtenun ino ye vedetan nduco vih man. Ihyan che ametah va cuaco vederendedecadino yahn ye man, che hua devano ye ndudo cuaco man, che rahco ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo cava che ndaca vo vedecuihca man, atenan ihyan chahn che dama ri ye nduco vih.

Nahn che din vi vo yahn ihyan chemin chan. ⁶ Cuaco te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che tahque richihve yuhn vo ndete che vato vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo. ⁷ Nduhca che hua dehva nda vo che nda vo muhn iyehne cuh ne, tihca hua dehva ndiquenda vo che ndaco vo muhn. ⁸ Nduco che ndaca che chuh vo man, tino che cuahtenun vo man, a nduco chemin cuahtenan vo vedeyeno. ⁹ Ate ihyan che nahn cuahtenan cuma ye vedecuihca ne, rendaca yune che retumarande chundah ihyan man, riya ye muhn min nan che cahnda yahn ye man. Van vedetundo yahn ye rih ye vederahn ihyan, renuhn ye ama ndeh nan dehtenduh che redin che rechuhrihn ye man, rinda ye man. ¹⁰ Tihca, te vedeyahino cava tume ne, chemin che redin che rihquino ihyan redin ye nducuahn dehtenduh che chihnga. A chemin tun redin nduco nahn dihno vo che rihcoman ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renuhn man ye vedeyah cava che-dave yahn ye.

Nduhca che va che quendi vo Dihvo vo Jesucristo

¹¹ Me di che redin ntiyon yahn Dendiohs ne, codin vih yahn nducuahn dehtenduh che chemin chan, codin nducuahn che ndah. Cuiquendi cuenevahnecon Dendiohs man, cuitehne Dihvo vo Jesucristo man, codin yahine ihyan man, conan come

vedechahtino man, vedene-cun man. ¹² Nduhca che ruhn sandado numa ino se che hua nahn denda se ne, tihca cuitehne Dihvo vo Jesucristo numa ine, te chemin che cochihve yehn cava che hua denda che conen vahchetero numacuahn ro. A cava chemin che tendahnun Dendiohs di, ne cahndode nduhca che ritehne Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ama yahn ihyan. ¹³ Man ne, nan Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehanse man, che va tah ye nducuahn dehtenduh man, nan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che cah ye ndudo cuaco yahn ye numa ino ye nan Poncio Pilato man, rihquentiyon di ¹⁴ che dinehn nduco cudado ntiyon che va tah. Condiccate detohnen nde tah. Cuiquendi nde nda Dihvo vo Jesucristo, ¹⁵ te nda ro che ndihco cade Dendiohs ne, dechuh ye ihyan. ¡Ama yudo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ametah nde tama nduhca ye! ¡Ama nahn che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ye! A ihyan min rihquentiyon ye nducoyaca ihyan ndinan man, nducoyaca rey man. ¹⁶ Ama no ihyan min che hua nda ro che cuihno ye. Ama yudo nan va ye, nde ama ihyan hua co cahndah ye. Nde ama ihyan hua ntihero ye ihyan, nde hua co ndihchero ye ihyan. Ama yudo vederihquentiyon yahn ye; hua nda ro che cuihno. Va che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ye. Tihca co.

¹⁷ Cah cuende dihno vo che cuihca ye che hua din cun ye man, che hua din yade ye man, che hua cochahtino ye vedecuihca yahn ye man, te chemin ne, hua rengu numacuahn ro. Tahque ndah ne, cochahtino ye Dendiohs, ihyan min che quenduche ye man, che rete ndahva ye nducuahn dehtenduh che rendotenan vo man. ¹⁸ Cah cuende ihyan che din ye che ndah man, din ye vedevahino man, ¹⁹ te chemin che cochihve yahn ye nan Dendiohs anduhneca ama vedecuihca che cuhnde ndah yahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Pablo ne, chihno yahve ye Timoteo

²⁰ Timoteo, condihche. Codin cudado ntiyon che ndihco Dendiohs tah. Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che hua renevahnecun ye Dendiohs man, vederihquentiyon che hua cochihve, che redin vahche nan Ndudo yahn Dendiohs man. ²¹ Vate ihyan che riquendi ye dehtenduh chemin chan, ne a ndihcoman ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Chu che dirun yehn. Dendiohs din yahino ye di. Tihca co.

ÇAÇA CHE DIRUN SAN PABLO ADIVE, DĒCHUH YE YAHN TIMOTEO

¹ Dendiohs ne, tendahnun ye u Pablo che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ne chihco ye ntiyon tǎh che cuahndudó ndudo yahn ye che çah ye nde ro menan. Ndudo min che vedevihche yahn chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ² Timoteo, dayá che yahinó, dirún çaça cuh, dechúh yehn. Dendiohs Chida man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye di, din ye che ndahçā conen.

Rente Pablo yahn Dihvo vo Jesucristo

³ Dendiohs che rendevá yavenan ye numa inó nduhçā che din ihyan ndico yáhn, nde ro nde rahn reváh, recāh nundihve cuahn ihyan cave. ⁴ Renecaħcó che ama chi ran ro che chihcoman vih vo, ne chemin che nahn chí ndihcheró di çava che co yeno chedave yáhn. ⁵ Quenun inó che ritehne Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yehn nduhçā che chitahno checohn Loida nduco cheque Eunice.

⁶ Man ne, rihquentiyón di che quendi numa ine vederihquentiyon che te Dendiohs di ro che nahn tǎh di, cováh cave. ⁷ Vaco Ndah yahn Dendiohs che te ye uvo ne,

redin che cuahtenan cuma vo vederihquentiyon man, vedeyahino man, runecade cuahtechica vo man, hua vah vo man. ⁸ Chemin che condi cocuihnan che rahndode ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin hua cocuihnan che rindoque u che quenún vacoyahn çava ndudo yahn ye. Tahque ndah çah ine chuhrihn çava ndudo ndah yahn ye, codin chahtine Dendiohs che rinan ye uvo. ⁹ A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne tendahnun ye uvo çava che din dave ye chedave yuhn vo. Tihçā din ye, ndiyu yahn che ndah ihyan uvo, ate din ye yahn che tihçā nahn man ye. Nde cuahn che metah dendah ye iyehense, a nde ro min yahino ye uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ¹⁰ Chihco ro ye vedeyahino min cuahn che ndā Dihvo vo Jesucristo, decuihno ye vederihquentiyon yahn vederih, ndedevahn ye ihyan che ritahno ye ndudo ndah yahn ye.

¹¹ Chaconahn Dendiohs u che co apóstol çava che cahndudó man, cacuáhn man, ndudo cuh van ihyan nación chenahn. ¹² Chemin che rechuhríhn. Ate hua ricuihnān, te ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne a devano cuáčó te va vederihquentiyon yahn ye che din ye cudado chedave yáhn che a ndihcó tǎh ye nde ndā ro che a ndihco çade Dendiohs.

¹³ Conun ine ndudo ndah che chicuáhn di. Quendi cotehne Dihvo vo Jesucristo,

codin yahine ihyan. ¹⁴ Nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun queri amo vo, ndahca cuiquenda vederihquentiyon che ndihco Dendiohs tah.

¹⁵ A devene che ama yahn ihyan yahn yahn Asia, chihcoman ye u. Van ihyan chahn ne, nduco Figelo man, Hermógenes man. ¹⁶ Dihvo vo Dendiohs din yahino ye Onesíforo nduco ihyan ndevaco ye, te hua chicuihnan ye cava, ne tahque ndah ne, ama ndeh yune chinan ye u cuahn che quenun vacoyahn. ¹⁷ Cuahn che quenun yan Roma ne, chahn ye chinuh ye u nde nan che ntaca ye u. ¹⁸ Namin a devene che ama chinan ye uvo min yan Efeso. Dihvo vo Dendiohs din yahino ye ihyan nda ro che chihco cade ye.

2

Nduhca che va che din ihyan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Di dayá, cochahtine vedeyahino yahn Dendiohs che rete ye uvo che ritahno Dihvo vo Jesucristo. ² Ndudo che chicuahn di nan ama yahn ihyan, cuihquentiyen ihyan che redinahn ye che co cacuahn ye ihyan chenahn.

³ Nduhca ama sandado ndah che hua dehve rahco se che rechuhrihn se ne, tihca quendi nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

⁴ Nde ama sandado hua

redin se tama nan ntiyon, te nahn che conan yan se deh che cahcantiyon sahn ndinan yahn se. ⁵ Namin sahn reduce. Hua co din se ganar ndete che hua dinahn se. ⁶ Namin tun ihyan redin ntiyon yahn viyata. Redin yahn che nevahn ye ndute ndata yahn ye, te a din ye ntiyon. ⁷ Cuihque cudado che rahn ndoque, ne Dihvo vo Dendiohs te ye vededevano yehn, conahn nducuahn.

⁸ Cuenecahque Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ntuche ye van tenahn, ihyan min che ndata yahn rey David. A yahn ihyan min ndudo ndah che rahndudó. ⁹ A cava che racotuhn ndudo min che rechuhrihn, quenun vacoyahn, nde nchiche cadena u nduhca che rechiche ama sahn rihno ihyan. Ate ndudo yahn Dendiohs ne, hua co cahca tan ihyan, te riquendi retuhn. ¹⁰ Chemin che andahre redin tan ihyan nducó, ate richá rechuhrihn nducuahn cava che, ihyan che a ndetendahnun Dendiohs ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn ro cuahtenan ye vahchetero nan che ama yudo.

¹¹ Va ama ndudo che tuhca ndirun che cochahtino vo: Andahre cahno ihyan uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ate hua dehve din yahn, te cuahtenan vo vahchetero nduco ye.

¹² Andahre chuhrihn vo, ate hua dehve din yahn, te

cahcantiyon vo nduco ye.

Ndete che cocuihnan vo cava ye ne, namin cocuihnan ye cavo vo.

13 Andahre cahcoman vo ihyan, ate man ye hua cahcoman ye uvo, te redinahn ye ndudo yahn ye.

14 Cahme nduco ihyan ndiyaco cava che nta tin ye ndudo cuh. Cuihquentiyen ihyan nan Dihvo vo Dendiohs che nguan ye cuahtecuhma chende ye nduco vih. Chemin ne, hua deh cuahno cochihve, te tahque ndah ne, redin che reto ino ihyan che rihnevan ye.

15 Nduhca ama sahn che ndah redin se ntiyon, che metah deh cuande che cocuihnan se ne, tihca numa cuaco man, numa ine man, cacuehn ndudo cuaco cava che nevahnecon Dendiohs ntiyon che redin. 16 Hua tumacah yahn ndudo ndeh che hua cochihve, te ihyan che ndere rente ye ndudo chemin chan ne, nde tahque redescuihta ye nunde yahn ye.

17 Nduhca ama cah che nun rendih, tihchan ndudo yahn ihyan chahn, te nun retuhn. Tihca redin Himeneo man, Fileto man, 18 te a chihcoman se ndudo cuaco. Rahndudo se te a chuh yahn che rentuche ihyan van tenahn, redin se che reto ino ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. 19 Ate hua dehve rahco vo, te ndudo che ndihco cade Dendiohs ne, hua nda ro che cuihno.

Man ye redinahn ye ndudo min nduhca che a ndirun: "Dihvo vo Dendiohs ne, a rendihche ye ihyan yahn ye, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che cahcoman ye nducuahn nunde."

20 Ama vah chahte ne, van dehtenduh che retoh ihyan ne, va dehtenduh che ndahchan che ndinah nduco diyahnguan man, diyahngua man. Namin va dehtenduh che ndere cuahn che ndindah nduco yahn man, yahn man. Dehtenduh che ndahchan me ne, retoh ye nan ntiyon ndah, ne dehtenduh che chihnga chan me ne, retoh ye nan ntiyon ndere. 21 Nduhca dehtenduh che ndahchan me che retoh ye nan ntiyon ndah ne, tihca uvo ndete che cahcoman vo nducuahn nunde, te Dihvo vo Jesucristo ne, cahco vih ye uvo cava che cochivo vo nan ntiyon yahn ye.

22 Chemin che cuihcoman nducuahn nunde che rendedecadino sahn yuno, ne quendi conen runecade nan Dendiohs man, cuitehne Dihvo vo Jesucristo man, codin yahine ihyan man, ndahca conen van ihyan man, nduhca ihyan che rah ye Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye, renevahnecon ye ihyan. 23 Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che nine ye, te a devene che chemin che redin che redin tan ye nduco vih. 24 Ihyan che redin ye ntiyon yahn

Dihvo vo Jesucristo ne, hua ndahca che cuhma chende ye nduco ihyan. Tahque ndah ne, ndahca cuahtenan ye nduco nducoyaça ihyan man, ndahca cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs man, din chahtino ye yahn ihyan man, ²⁵ nduco ndah yahve ye ihyan che hua nahn nevahncun ye man. ¿A huane cah yune Dendiohs che nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne cotahno ye ndudo cuaco?, ²⁶ cava che nane ndutinan ye, ne ndevahn ye tah chundah che ndico chiche se ihyan, redinahn ye che nahn se.

3

Nduhca che cuahtechica ihyan caviyan deman

¹ Codevene te caviyan deman, cuahn che nda nino ro che nto iyehse ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, yah cuahno ye, ² te ihyan che hua ritahno ye ne, ama duhtuno ihyan ndaconda ye. Yahino man ye ihyan man, yahino ye tume man, yade ye man, cun ye man, hua nevahncun ye indihnte yahn ye man, hua ntumanecun ye man, ducherino ye Dendiohs man, chihnga chan chedave yahn ye man, ³ hua cuahtenan cuma ye vedeyahino man, vedevahino man, cuahnde chende ye man, hua cocha ye cahcoman ye nunde yahn ye man, cuahtenan cuma ye vedetan man, hua din ye nde ama nan che ndah man, ⁴ o nan o chende ye man, doh ino

ye man, ndedecadino ye che metah nde tama ihyan nduh chan ye man. Ndotenan che necahco ye Dendiohs ne, tahque ndah ye quendi ye vedeyeno yahn man ye. ⁵ Din ca ye che nevahncun ye Dendiohs, ate nduco che chihnga redin ye ne, co ro che nde hua cuaco. Cuihque cudado nduco ihyan chahn. ⁶ Van ihyan chahn ne, nduco sahn che renda se vaco ihyan numacuahn vederihncheh, rinun se ihyan ndahta che cuno ino ye man, che ri luco ino ye yahn nducuahn nunde yahn ye man, che ama ndeh nan dehtenduh nahn ye man, ne quenda se ihyan lado yahn se. ⁷ Ndahta chahn ne, cuahn dama nahn cuahn ye, ate hua nda ro che conahn ye ndudo cuaco. ⁸ Nduhca che chahcotahn sahn cuah Janes man, Jambres man, yahn Moisés ne, tihchan sahn chahn, te cuahcotahn se yahn ndudo cuaco. Avane ne, hua va cuaco vederendecadino yahn se, redin ca se che ritahno se Dendiohs. ⁹ Ate nduhca che hua chicha vedecuah yahn sahn che o chahn che chahcotahn se yahn Moisés ne, tihca hua ngu vededevano yahn sahn chahn, te cadino ihyan che hua cochihve, ne cahcoman ye.

Pablo ne, chihno yahve ye Timoteo

¹⁰ Me di ne, a devene ndah ndudo che ricuahn man, nduhca che quechica man, ntiyon che nahn che conahn

man, nduhca che ritahnó man, nduhca che ndichahtinó man, nduhca che redin yahinó man, nduhca che din chahtinó ¹¹ che din tan ihyan nducó man, chuhrihn man, min yan Antioquia man, Iconio man, Listra man. Namin a devene nduhca che ndedevahn Dihvo vo Dendiohs u yahn nducuah che chahno chí. ¹² A devano cuaco vo che nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che nahn quendi ye vederihquentiyon yahn ye numa cuaco ne, din tan ihyan nduco ye. ¹³ Sahn nunde man, sahn rihncheh man, nde tahque duhtuno ihyan ndacondá se, quendi se cahncheh se ihyan man, cuahnecun se cahncheh ihyan sahn man.

¹⁴ Me di ne, cuiquendi numa ine ndudo che chehn man, che nevahnecon man. Cuenecahque taca ihyan che chicuahn ye di. ¹⁵ Namin cuenecahque te nde ro che lihn di chehn Ndudo yahn Dendiohs, ndudo min che redin che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn vo. ¹⁶⁻¹⁷ Ndudo min ne, a man Dendiohs chihco ye, ne cochihve cava che cacuahn vo ihyan yahn ye man, yahvo vo ihyan man. Nduco tihca ne, ndahca cuahtenan ye nan Dendiohs, ne ndaca ye vederihquentiyon, din ye nducuah che ndah.

4

¹ Nan Dendiohs man, nan Dihvo vo Jesucristo man, ihyan min che chi ye

numacuahn vederihquentiyon yahn ye techecade ye yahn nducoyaca ihyan, ihyan che chenduche ye man, ihyan che ndih ye man, rihquentiyón di ² che cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dama. Andahre hua nahn cahnevan ihyan o nahn cahnevan ye, ate di ne, cuiquendi cuahndode numa ine. Numacuahn vedechahntino yehn cuicuehn ihyan, codin che conahn ye Ndudo yahn Dendiohs. Coyahve ihyan che cotahno ye man, hua ndere din ye man. ³ Tihca codin, te cochi ro cuahn che metah quenda ino ihyan, cahnevan ye ndudo ndah. Tahque ndah ye ne, nuhn ye ama yahn sahn che cacuahn se ihyan ndudo che ri yeno man. ⁴ Cuacondah vedame ye ndudo cuaco, ne cotahno ye dehtenduh cuento. ⁵ Me di ne, cuiquendi numa ine, codin chahtine che rechuhrihn. Cuahndode ndudo yahn Dendiohs, codinehn ntiyon che quenen.

⁶ Tihca riyahvé di, te u ne, a nun va che cahno ihyan u, ndaca muhn iyehse cuh. ⁷ Nduhca ama sandado che cuhn se nde chinahn ntiyon ndah che nda se, nduhca ama sahn reduce che chano se nde din se ganar, tihca quendi numa inó chitahnó Dihvo vo Jesucristo, ⁸ ihyan min che retechecade ye numa cuaco. Man ne, a nihneva ndah ye vedino cuande yahn che dave chedave yahn,

ne te ye u ro che techecade ye. Namin cah ye nducoyaca ihyan che ndichahtino ye che ndaconan chi tun ye.

⁹ Codin nun ine, chi ndi-hchero u, ¹⁰ te Crescente ne, riquendi se nan ntiyon yahn Dendiohs, cuahn se yan Galacia, ne Tito ne, cuahn se yan Dalmacia. Me Demas ne, tahque renan ino se cochica se vedeyeno yahn man se, ne chihcoman se u, cuahn se yan Tesalónica. ¹¹ A deman Lucas quenan ye nducó. Cuahn che chi ne, cuiquenda Juan Marcos. Nahn sahn, te richihve se nan ntiyon. ¹² Tíquico ne, dechuh sahn yan Efeso. ¹³ Cuahn che choh yan Troas ne, cuiquenda cuyano tu che rendiché che chaconahn ndevaco Carpo. Namin cuiquenda libro chahn, menan vihca caca che ndirun. ¹⁴ Alejandro, sahn vihchecu me ne, ama din tan se nducó. Man Dihvo vo Jesucristo techecade ye yahn se yahn che tihca din se. ¹⁵ Cuihque cudado sahn, te ama rihca tan se ndudo che rahndudo vo.

¹⁶ Cuahn che chahn menan, ndedevahn u nan ihyan ndinan ne, nde ama dihno vo hua chinan ye u, te chihcoman nducoyaca ye u. Dendiohs nchahco ye cava ye che tihca din ye. ¹⁷ Andahre chihcoman ihyan chahn u, ate Dihvo vo Jesucristo chinduco ye u, ne chinan ye u nde chihno dinahn cahndudó ndudo yahn ye, chihnevan ama yahn ihyan nación

chenahn. Tihca ndedevahn ye u tah vederih. ¹⁸ A devano che quendi ye ndedevahn ye u nduh cuan nan che cahnda cava, nde ndeva ye u, conan vahchetero nan che rihquentiyon ye. ¡Ndeva vo yavenan ye cuahn dama! Tihca co.

¹⁹ Cuenecah Dendiohs Priscila nduco Aquila man, ihyan ndevaco Onesíforo man, che cuande yahn. ²⁰ Erasto ne, quenan se yan Corinto, ne Trófimo ne, chi cah se, ne chaconahn sahn yan Mileto. ²¹ Codin nun ine cochi numanahn che metah cuanan ro iche. Eubulo man, Pudente man, Lino man, Claudia man, nducoyaca dihno vo chenahn man, dechuh ye Dendiohs yehn.

²² Dihvo vo Jesucristo conduco ye di, din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN TITO

¹ U Pab^lo, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn Dendiohs u nan ntiyon yahn ye che cacuáhn ihyan che tendahnun ye, cava che cotahno ndah ye Dihvo vo man, conahn ye ndudo cuaco che redin che runecade rahtechico vo man, ² cochahtino ye che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro man. Dendiohs ne, hua rihñcheh ye, ne nde ro che metah cuhnde iyehñse ne, cah ye ndudo yahn ye che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ³ A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne man che nda ro yahn ne, chihco ye ntiyon tah che cuahndudó ndudo yahn ye. ⁴ Tito, di ne, anduhñeca daya man, te chitehne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che chicuáhn di. Dirún caça cuh, dechuh yehn, ne quenan inó che Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo man, din yahino ye di, din ye che ndahca conen.

Ntiyon che din Tito yahn yahn Creta

⁵ Chaconáhn di yahn yahn Creta cava che cahcoyan dehtenduh che renda ca, cuaconehn intiyañ yaço nducuahn yan nduhca che chihquentiyón di. ⁶ A devene

te ihyan che cuahtenan ye ntiyon min ne, nahn che runecade ye man, che ama no ndahca quenan cuma ye man. Me daya ye ne, nahn che ritahno man, che runecade man, che redinahn man, che metah deh che cahma nunde ihyan yahn man. ⁷ Tihca, te ihyan che conan ye ndiyaco ne, nducote ihyan chahn che cuhnde tah ye ntiyon yahn Dendiohs ne, hua co conan nde ama ihyan che yade ye man, cun ye man, che doh ino ye man, che ricoh ye man, che canda tin ye man, che idihya ye cava tume man. ⁸ Ihyan che ndah ihyan ye man, runecade ye man, dave yavenan ye man, chahtino ye man, che renevahnecun ye ihyan vaco ye man, atenan ihyan che tihchan ye co cuahtenan ye. ⁹ Namin nahn che ndahca quendi ye ndudo cuaco che chahn ye, cava che quenan yahn ye cacuahn ye man, ndahco ndiya ye ihyan che rahcotahn ye man.

¹⁰ Tihca, te ama vate sahn che rahcotahn se man, rente se ndudo nine man, rihñcheh se ihyan man. Van sahn chahn ne, sahn nación yahn Israel che tahque redenduh se. ¹¹ A sahn chahn va che ndahco ndiya nchuhn, te cava che ndaca se tume ne, rihñcheh se ama yahn dihno vo nduco nducoyaca ihyan ndevaco ye, ricuahn se ndudo che hua redin yahn che cacuahn se.

¹² Ama sahn devano van

sahn chahn ne, rahn se tuhca: "Ihyan che vate ye yahn yahn Creta ne, cuahnde chende ye man, ite ye man, cane chete ye man, dahnde ye man."

¹³ Nducuahn chemin ne, cuaco, ne chemin che hua nahndah chende coyahve ihyan, cava che numa cuaco cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ¹⁴ ne cahcoman ye dehtenduh cuento che dera derahn ihyan naci6n yahn Israel man, ndudo che rihquentiyon sahn che rahcotahn se ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man.

¹⁵ Ihyan che ndahca vederendedecadino yahn ye ne, hua rendahchenan ye nde ama nan dehtenduh. Ate ihyan nunde che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendahchenan ye nducuahn dehtenduh che ndah, te chihnga ihyan ye man, chihnga vederendedecadino yahn ye man. ¹⁶ Redin ca ye che ritahno ye Dendiohs, ate hua cuaco. Chihnga ihyan ye man, chihnga redin ye man, rahcotahn ye yahn Dendiohs man, nde hua renda yahn ye che din ye dehtenduh che ndah man.

2

Ndudo ndah che va che cacuahn vo

¹ Me di ne, cuihque cudado nan ndudo yehn cava che hua detohnen ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

² Coyahve ihyan chahn che runecade cuahtenan ye man,

che ndahca ndedecadino ye man, che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo numa cuaco man, che cuahtenan cuma ye vedeyahino man, vedechahtino man.

³ Indihte ndahna ne, coyahve ihyan che runecade cuahtenan ye man, che hua cuahtechica ye nte ye cuendo man, che hua cocoh ye man. Va che cah cuande ye nducuahn che ndah, ⁴ tihyon yune ye tahn decahya, cava che din yahino te inchahn te man, daya te man, ⁵ ndahca ndedecadino te man, runecade cuahtenan te man, cuahtenun tahn te vaco te, din te cudado man, cuahtenan te numacuahn vedino vedenecun man, dinahn te yahn inchahn te man. Nduco tihca ne, hua ndaca yune che chihnga cahma ihyan yahn Ndudo yahn Dendiohs.

⁶ Namin sahn decahya ne, coyahve sahn che runecade cuahtechica se. ⁷ Runecade cochique man cava che cua cuande ihyan yahn nducuahn che redin, ne quendi ye yune yehn. Runecade cuicuehn man, numa cuaco man. ⁸ Nahn che nduco ndah cahme cava che nde ama ihyan, hua ndaca yune che chihnga cahma ye yuhn vo. Nduco tihca ne, co cuihnan adecoduhno ihyan che hua ri rendihche ye uvo, ne hua conan yahn ye che cahma nunde ye yuhn vo.

⁹ Coyahve ihyan che chenana ye vaco dihve ye che nevahnecun ye ihyan man,

che hua cuahcotahn ye yahn ye man, che hua cahma tahn ye nduco ye man, ¹⁰ che hua duco ye man. Nahn che runecade ye nan nducahn, cava che cua cuande ihyan, ne tumacadino ye che Ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, ndah.

¹¹ Tihca nahn che din ye, te Dendiohs ne, chihco ro ye che yahino ye nducoaca ihyan iyehanse, ndedevahn ye ihyan. ¹² Tihyon yune ye uvo cava che ametah cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde man, che runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye man.

¹³ Namin te cuande ye uvo che cochahino vo nde nda ro che conahn ndudo yahn ye che te ye uvo, ne ama co yeno vo. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yudo nda Dendiohs yuhn vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. ¹⁴ A ihyan min che chihco mendahn ye ihyan chih ye, cava che ndedevahn ye uvo, nchahco ye nunde yuhn vo. Nedin yahn ye uvo, tihyon yune ye uvo cava che numa ino vo din vo che ndah.

¹⁵ Numacuahn vederihquentiyon cuicuehn ndudo che tuhchan, coyahve ihyan cava che dinahn ye. Hua ndahca che ndahco ndiya nde ama ihyan di.

3

Nduhca che va che cuahtechica ihyan cheritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Coyahve ihyan che nevah-necun ye intiyahn man, ihyan ndinan man, dinahn ye man, din ye dehtenduh che ndah man, ² hua chihnga cahma ye yahn nde ama ihyan man, hua canda tin ye man, cuahtenan cuma ye vedeyahino man, vedeneacun man, nduco nducoyaca ihyan. ³ Tihca nahn che dinahn ye, te hua ndahca che quendi ye nduhca che chahtechico vo ro menan me. Tahn min ne, nine vederendedecadino yuhn

vo man, chahcotahn vo man, vatechica vane vo yahn Dendiohs man, chi luco ino vo chahtechico vo vedeyeno yahn man vo man, chihnga din vo man, chahtenan cumo vo vedeve man, ndihche tan ihyan uvo man, ndihche tan man vo ihyan man. ⁴⁻⁵ Ate chihco ro Dendiohs che yahino ye ihyan iyehanse, ne ndedevahn ye uvo. Andahre hua din vo nde ama nan dehtenduh che ndah, ate nducote man ye quenahino ye uvo ne, ndedevahn ye uvo, din ye che ndahcorun Vaco Ndah yahn ye vederendedecadino yuhn vo, ndo vo ihyan ra.

⁶ Numacuahn vedeyahino din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.

⁷ Numacuahn vedeyahino nedin yahn ye uvo cava che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro nduhca che

ndichahtino vo.

⁸ Ndudo che tuhchan ne, cuāco mān, ndah mān, ne cochihve yahn nducoyāca ihyan. Nahn che numa ine cāh cuende ihyan che ritahno ye Dendiohs, cāva che din ye che ndah. ⁹ Coyahve ihyan che nine ye; hua cuahnecon che cuahtecuhma chende ye nduco vih yahn tācā cochi ndāta yahn ye mān, yahn ley che dirun Moisés mān, te che tihcā redin ye ne, nde tah hua cochihve yahn ye.

¹⁰ Ihyan che conun ye ihyan ndiyāco che o cuān co ye ne, coyahve ihyan āma o yune. Me ndete che hua cāhcovan ye che cahme ne, ametah cuahnecon che conduco ye nchuhn. ¹¹ A devene te ihyan che tihcā redin ye ne, a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

¹² Cuahn che dechúh Artemas o Tíquico tān ne, codin nun ine cahn yān Nicópolis, ndihchero u, te a chihcó che min conán ro iche. ¹³ Cuinen nduhva che tuno tah abogādo Zenas mān, Apolos mān, cah ndahva nducuahn che cochihve yahn se che cuahtenun yune se cāva che hua cacuahnan yahn se. ¹⁴ Namin cāh cuende dihno vo che din ye che ndah, conan ye ihyan che va vederetāhn yahn ye, cāhco ro ye che richihve ye.

¹⁵ Nducoyāca dihno vo che chenān ye muhn nducó ne, dechuh ye Dendiohs yehn. Nducoyāca dihno vo mān, cahvo vo mān, che chenān

ye tān ne, cuenecah Dendiohs ihyan che cuande yahn nuhn. Dendiohs din yahino ye nducoyāca nchuhn. Tihcā co.

ÇAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN FILEMON

¹ Filemón, dihno nuhn che yahino nuhn ndih, che namin redin ne ntiyon yahn Dendioh, u Pablo che quenún vacoyahn yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo man, dihno vo Timoteo man ne, dirun nuhn çaça cuh, dechuh nuhn yahn nchuhn, ndih man, ²cahve nuhn Apia che yahino nuhn ihyan man, Arquipo che rinduco se nuhn nan ntiyon yahn Dihvo vo man, nducoyaca dihno vo man, cahvo vo man, che rendo dama ye ndevaco ne. ³Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

⁴ Cuahn dama revah cava ne, renecah nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo, ⁵ te checadinó che numacuahn vedeyahino ritahno ne Dihvo vo Jesucristo man, redin yahino ne nducoyaca ihyan yahn ye man. ⁶ Namin revah cava ihyan che quendi ye yune yahn ne, chitahno ye, cava che conahn ndah ye nduhca che redin yahino Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. ⁷ Dihnó, ama yenó man, rendaca vede chahtino man, yahn che ama quenán cuma ne vedeyahino. A cava ndih

che renecah yan ihyan yahn Dendiohs chedave yahn ye.

⁸ Chemin che, andahre apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo u man, andahre quenán cumá vederihquentiyon che cahcantiyón ndih man ne, ⁹ ate tahque ndah che numacuahn vedeyahino ricá favor ndih. Condiheche ne. U Pablo ne, a indihthe u. Avane ne, quenún vacoyahn yahn che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. ¹⁰ Onésimo ne, a nduhca dayá rihnó sahn yahn che ama richihve se yahn muhn vacoyahn. Man ne, ricá favor ndih che nchahco ne yahn se.

¹¹ A rahñ me ne, hua ndahca din se chihcoman se ntiyon yahn ne, ate man ne, ama richihve se yahn, ne namin cochihve se nan ne. ¹² Andahre ama yahinó sahn, ate ndedechuh sahn ndevaco ne. Cuendeva ne sahn, codin ne cuande anduhneca ndete che u ndeva ne. ¹³ Numanahn che quenún vacoyahn cava ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che conan se nducó muhn cava che cochihve se yahn menun ne. ¹⁴ Ate nducote metah cahmá nduco ne ne, hua chaconahn sahn muhn. Tahque ndahca che man ne cahma ne che conan se, te nahn che nducuahn favor che din ne nducó ne, a nan vedeyeno yahn man ne. ¹⁵ Rahcó te co chica se ndevaco ne cava che cuahn che ndaconan se ne, conan se cuahn dama, ¹⁶ ne nevah necun ne sahn nduhca

ama dihnó ne che yahino ne, ndiyu deman nduhca ama sahn decahya yahn ne. U ne, ama yahino sahn, ate rahco te ndih ne, nde tahque yahino ne sahn yahn che ndah ihyan se man, yahn che ritahno se Dihvo vo Jesucristo man.

¹⁷ Chemin che ndete che rihno ne u nduhca combiero yahn ne ne, cuenevahnecon ne sahn, codin ne cuande anduhneca ndete che u nevahnecon ne. ¹⁸ Ndete che va deh che nedinda se yahn ne o quendihco se ne, conahn caa ne cuande yahn. ¹⁹ U Pablo dirun caa cuh. U nedihve yahn ne, andahre man ne quendihco ne yahn yahn che tihyon yune ndih che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne. ²⁰ Tihca dihnó. Cava Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ritahno vo ihyan ne, redin yahn che dinahn ne che ricá ndih, necah yan ne chedave yahn.

²¹ Dirun yahn ne, te quenán ino ndih che dinahn ne ndiyu deman favor che ricá, te nde tahque chuhnan ca din ne favor nducó. ²² Namin ricá ndih che cahcoyan ne nan che conán, te quenán ino che cuahnecon Dendiohs che chí quendihcheró nchuhn nduhca che rica ne ihyan.

²³ Dihno vo Epafras che nduco se u quenun se vacoyahn yahn che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn ne.

²⁴ Me Marcos man, Aristarco man, Demas man, Lucas

man, ihyan chuhn che rinan ye u nan ntiyon yahn Dihvo vo ne, namin dechuh ye Dendiohs yahn ne.

²⁵ Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn. Tihca co.

CAÇA CHE NDONDA TAH IHYAN CHE RENTE YE DEVAÇO HEBREO

*Dechuh Dendiohs Daya
ye, cah ye, checadino ihyan
iyehnse ndudo yahn ye*

¹ Ro menan me ne, ama ndeh yune man, ama nuhn ino Dendiohs man, cah cuande ye ndudo yahn ye ihyan profeta cava che cuahndudo ye, cahnevan ihyan ndico yuhn vo. ² Man adiva ne, dechuh ye Daya ye, ndahco ye nducuahn dehtenduh tah ye. A nduco ihyan min dendah ye iyehnse. Dechuh ye ihyan, te nduco ihyan min te ye ndudo yahn ye, checadino vo. ³ Nduhca yahn che rendihco dave yahn ne, tihca rihco ro ihyan min vederihquentiyon yahn Chida ye. Ihyan min nduco Chida ye ne, dama no ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye, redin ye cudado iyehnse. A ihyan min che nedihve ye yahn nunde yuhn vo, ndaco vo vederenchahco. Tuhme chihnde ye vahchetero lado tah cuaco Dendiohs.

*Daya Dendiohs ne, tahque
ndinan ye che co nducoyaca
angel*

⁴ Daya Dendiohs ne, tahque ndinan ye che co nducoyaca

angel, te tahque yudo vederihquentiyon ndahco Dendiohs tah ye. ⁵ Tihca, te Dendiohs ne, nde menahn hua rahn ye ri ye nde ama angel:

Di che Dayá.

Man ro cuh chihco ró che Dayá di.

Nde hua rahn ye yahn nde ama angel:

Dayá ihyan.

U che Chida ye.

⁶ Ate cuahn che dechuh ye Daya ye che menan iyehnse ne, rahn ye:

Nchuhn, nducoyaca angel yahn, cuendeva ne yavenan ye.

⁷ Me yahn angel ne, tuhca rahn ye:

Din che co nchuhn nduhca vaco man, ruchiyahn man.

⁸ Ate yahn Daya ye ne, rahn ye:

Di Dendiohs, vederihquentiyon yehn ne, hua nda ro che cuihno.

Numa cuaco rihquentiyen.

⁹ Renan ine nducuahn che ndah, ne racondah vedame nducuahn che chihnga.

Chemin che u Dendiohs yehn, redin che tahque ri yene che co nducoyaca combiero yehn.

¹⁰ Namin rahn ye:

Di Dihve ihyan iyehnse, nde ro menan me ne, dendah iyehnse man, nan ro man.

¹¹ Chemin ne, va che cuihno, ate di ne, conen cuahn dama.

Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, va

che co ndico nduhca
che ri ndico tino.

12 Din anduhca che nehn
nduco dehtenduh
chemin chan, cahnevi
anduhneca ndete che
ama tino, ne nda-
corun.

Ate man di, hua nda ro che
ndacoron, nde hua
nda ro che coh.

13 Nde menahn hua rahn
Dendiohs ri ye nde ama ángel:
Cuihnde lado tah cuacó nu-
manahn che ndahco
ndiyá ihyan che hua ri
rendihche ye di, cava
che nevahnecon ye di.

14 Nducoyaca ángel ne, vaco
che redin ye ntiyon yahn
Dendiohs. Redechuh ye
ihyan cava che conan ye
ihyan iyehse che quenan
cuma che ndevahn ye.

2

*Huandahca che cahcoman
vo Ndudo yahn Dendiohs*

1 Nducote tahque yudo
vederihquentiyon yahn Di-
hvo vo Jesucristo che co ángel
ne, chemin che quenan cuma
che cuahtenun ino vo ndudo
che a chihnevan vo cava che
hua cahcoman vo. ² Tihca,
te nducote a chinahn ndudo
yahn Dendiohs che dechuh
ye nduco ángel a rahn me,
ne ihyan che chahcotahn ye
yahn ndudo min, chendihco
ye nunde, a chi ye castigo
che redin yahn che co ye
ne, ³ namin uvo ne, hua co
ndevahn vo ndete che hua tu-
macah vo yahn ndudo ndah
yahn vederenchahco che
rete Dendiohs uvo. Ndudo
min ne, a Dihvo vo Jesucristo

menan vih cahndudo ye, ne
nuhn che chihnevan nuhn
ndudo min ne, tumacadino
nuhn che cuaco. ⁴ Avane ne,
ama ndeh nan vederihno din
Dendiohs, chihco ro ye che
cuaco, nde din ye che chenah
cuma vo vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn ye
tunoca che nahn man ye.

*Dihvo vo Jesucristo ne,
nda ye muhn iyehse cuh,
ndaconda ye ihyan*

⁵ Vederihquentiyon cuh
che rendahconun yan che va
che cuhnde ne, hua chihco
Dendiohs tah ángel. ⁶ Hua, te
ama cuan nan Ndudo yahn
ye dirun ama ihyan tuhca:

Dendiohs, nde hua rignonun
chihve ihyan iyehse
cava che necahco ne
ihyan.

Nde hua rignonun chihve
ye cava che din ne
cudado ihyan.

⁷ Numanahn min ne, tahque
doh vederihquentiyon
cah ne ihyan che co
ángel.

Van nducuahh dehtenduh
che dendah ne ne,
tahque cah ne vedede-
vano ihyan.

Cah ne vederihquentiyon
ihyan cava che
cahcantiyon ye ndu-
cuahn dehtenduh che
dendah ne.

⁸ Ndahco ne nducuahh deht-
enduh tah ye.

Nducote ndahco Dendiohs
nducuahh dehtenduh tah
ihyan ne, nducuahh va che
cahcantiyon ye. Man ro
cuh ne, ametah nevahnecon

nducuahñ dehtenduh ihyan.
 9 Ate Dihvo vo Jesucristo che cuaco ne, nducote chih ye ne, renevahnecun nducuahñ dehtenduh ihyan, rendeva yavenañ ye. Numacuahn vedeyahino cahñecun Dendiohs che chih ye cava nducoyaça ihyan iyehñse.

10 Nducuahñ dehtenduh ne, yahn Dendiohs. Man ye dendah ye, ne nahn ndeva ye nducoyaça daya ye vahchetero. Chemin che quenán cuma che cah yune ye che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, dinahn ye nducuahñ, ndedevahn ye ihyan yahn ye. 11 Ihyan che rendevahn ye man, ihyan min che rendedevahn ye ihyan man ne, daya Dendiohs nducoyaça ye. Chemin che Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs ne, hua ri cuihñan ye che redin dihnno ye ihyan, 12 nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Nté yahn ne nduco dihnó.
 Católica himno, ndevá yavenañ
 ne van nducoyaça
 ihyan yahn ne.

13 Namin ndirun:
 U ne, richahtinó Dendiohs.
 Namin ndirun:
 Muhn quenún nduco dayá
 che te Dendiohs u.

14 Nducoyaça ihyan che dihnno ye vih ne, dama ndata yahn ye. Chemin che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhca ihyan iyehñse cava che chi chih ye, ndahco ndiya ye chundah, sahn min che redin se che rinda ihyan, 15 ne ndedevahn ye

nducoyaça ihyan che hua va man chedave yahn ye cuahn dama, vah ye vederih.
 16 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye cava che ndedevahn ye ihyan che ndata yahn Abraham, ndiyu cava che ndedevahn ye ángel.
 17 Chemin che quenán cuma che ndo ye dama nduhca ihyan iyehñse, tumacadino man ye nducuahñ vederihn cava che tahque conan cuma ye vedevahino nduco vo, ne cochahñino vo ihyan. Redin ye cudado uvo, rahñ nan ye uvo nan Dendiohs, nde chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava che nchahco ye nunde yuhn vo.
 18 Nducote chuhrihn man ye, tumarande chundah ihyan ne, tahque nun rendedevahn ye ihyan che retumarande se ihyan.

3

Vederihquentiyon che quenán cuma Dihvo vo Jesucristo ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che quenán cuma Moisés

1 Dihnó che a tendahnun Dendiohs nchuhn, nducote a nedin yahn ye nchuhn ne, cuiquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che dechuh ye ihyan cava che din ye cudado uvo, tihyon yune ye uvo che cotahno vo ihyan. 2 Nduhca che dinahn Moisés yahn Dendiohs van nducoyaça ihyan yahn ye ne, tuhca dinahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che

ndahco Dendiohs vederihquentiyon tah ye. ³ Dihvo vo Jesucristo ne, redin yahn che tahque rendeva vo yavenan ye che co Moisés. Tihca, te ihyan che rihno ye ama vah ne, ihyan min che ndeva vo yavenan ye, ndiyu vah me. ⁴ Queri ama vah ne, va ihyan che dendah ye. Namin nducuah che va iyehne ne, a Dendiohs che dendah ye. ⁵ Cuaco te Moisés ne, din ye ntiyon yahn Dendiohs, dinahn ye van nducoyaca ihyan yahn ye. Ntiyon che quenan cuma ye ne, che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs tunoca che rechah ye ihyan. ⁶ Namin Dihvo vo Jesucristo ne, dinahn ye, ate nde tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, te nducote ihyan min che Daya Dendiohs ne, ndinan ye van nducoyaca ihyan yahn ye. Uvo ne, a ihyan yahn Dendiohs uvo, ndete che quendi vo numacuahn vedeyeno cochahtino vo ihyan nde nda ro che ndeva ye uvo.

Ihyan che cuahtenan ye nan Dendiohs

⁷ Nducote tihca ne, ndahca che dinahn vo ndudo che, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, a ndirun tuhca:

Man che cahnevan nchuhn ndudo yahn,

⁸ hua din cheche ne chedave yahn ne nduhca che din ihyan ndico yahn ne che chahcotahn ye yahn,

ducherino ye u cuahn che chahtechica ye yahn nan che metah duhva.

⁹ Ihyan ndico yahn nchuhn ne, hua chitahno ye u, andahre ndihchero ye vederihno che din nduco ye chete o raco nduyo.

¹⁰ Chemin che chi tan nduco ye,

ne ndedecadinó: “Ihyan sih ne, hua richahtino ye u numacuahn chedave yahn ye,

nde hua redinahn ye che richquentiyón.”

¹¹ Chemin che chi tan nduco ye, ne numacuahn vedeyudo chihco dama inó che hua nda ro che ndeva ihyan, cuahtenan ye nducó.

¹² Dihno, cuihco nducoyaca nchuhn cudado. Hua din cheche ne chedave yahn ne, cahcoman ne che ritahno ne Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. ¹³ Tahque ndah ne, coyahve ama tama ne vih ro ro, numanahn che chenah ne iyehne, cava che nde ama ne hua cahnevan man ne nchuhn, din cheche ne chedave yahn ne, cuahtendihco ne nunde.

¹⁴ Tihca, te nda ro che chi Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye uvo ndete che quendi vo numa ino vo cochahtino vo ihyan, nduhca che richahtino vo ihyan nde ro che canan chitahno vo ihyan.

¹⁵ Nahn che cahcovan vo nduhca che yahve Dendiohs uvo tuhca:

Man che cahnevan nchuhn ndudo yahn, hua din

cheche ne chedave
yahn ne nduhc̄a che
din ihyan ndico yahn
ne che chahcotahn ye
yahn.

¹⁶ Nducoyaca ihyan che nde-
tendah Moisés nación yahn
Egipto ne, a ihyan chahn che
chihnevan ye ndudo yahn
Dendiohs, ne chahcotahn ye.

¹⁷ Ihyan che chahtendihco
ye nunde, ne chih ye yahn
nan che metah duhva ne,
a ihyan chahn che chi tan
Dendiohs nduco ye. ¹⁸ Ihyan
che hua dinahn ye yahn
Dendiohs ne, a ihyan chahn
che, numacuahn vedeyudo,
chihco dama ino Dendiohs
che hua nda ro che ndeva ye
ihyan, cuahtenan ye nduco
ye. ¹⁹ A devano vo te hua
chi tuno ihyan chahn nan
Dendiohs, yahn che hua
chitahno ye ihyan.

4

¹ Chemin che numanahn
che rete ca Dendiohs ndudo
yahn ye che ndeva ye uvo ne,
nahn che cahco vo cudado,
denan vate ama o vo che hua
tuno vo nan ye. ² Cah Den-
diohs ndudo ndah yahn ye
ihyan ndico chahn, ne namin
te ye uvo. Ate ihyan chahn
ne, nde hua chichihve che
chihnevan ye, yahn che hua
chitahno ye. ³ A uvo che chi-
tahno vo che ndeva Dendiohs
uvo, cuahtenan vo nduco ye,
te rahn ye yahn ihyan chahn
tuhca:

Chemin che chi tan nduco
ihyan sih, ne nu-
macuahn vedeyudo
chihco dama ino che

hua nda ro che ndeva
ihyan, cuahtenan ye
nducó.

Cuahn che chihno ntiyon
yahn Dendiohs che dendah
ye iyehense ne, a va yan ye
che ndeva ye ihyan cava
che cuahtenan ye nduco ye.

⁴ Cuaco chemin, te ama cuan
nan Ndudo yahn ye ndirun
yahn ro sabado tuhca:

Ro sabado ne, nducote a
nihno ntiyon yahn
Dendiohs che dendah
ye iyehense ne, chihnde
tuhno ye.

⁵ Namin tama cuan nan
Ndudo yahn ye ndirun tuhca:
Hua nda ro che ndeva ihyan
sih, cuahtenan ye
nducó.

⁶ Nducote tihca ne, a ndero
ndi che a va yan Dendiohs
che ndeva ye tama te o ihyan,
cuahtenan ye nduco ye.
Ihyan chahn che chihnevan
ye ndudo ndah yahn Den-
diohs menan ne, hua tuno ye
nan ye yahn che chahcotahn
ye. ⁷ Chemin che chihno ama
ndeh nduyo ne, ndaconan
yahve Dendiohs ihyan tama
yune. Yahn chemin ne, a
dirun. Din ye che dirun David
tuhca:

Man che cahnevan nchuhn
ndudo yahn Dendiohs
ne,

hua din cheche ne chedave
yahn ne.

⁸ Nan che ndeva Dendiohs
ihyan, cuahtenan ye nduco
vih ne, ndiyu yahn nan
che nda Josué nduco ihyan
ndico chahn, te ndete che a
min ne, ametah ndaconan
rahn Dendiohs che ndeva ye

ihyan. ⁹ Devano vo te comān va che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye, ¹⁰ te ihyan che ndeva ye ne, cuahte tuhno ye nduhcā che chihnde tuhno mān ye ro che chihno ntiyon yahn ye che dendah ye iyehñse. ¹¹ Chemin che nahn che din nun ino vo cava che ndeva Dendiohs uvo. Condi dama co ama o vo nduco ihyan ndico chahn che hua chitahno ye.

¹² Tihcā, te Ndudo yahn Dendiohs ne, yudo vederihquentiyon yahn, redin che renda ihyan nan ye. Tahque nun ca renda chete chedave yahn ihyan che co ama espada che o can yahn, ne rihco ro vederendedecadino yahn ye. ¹³ A Dendiohs che techecade ye yahn ihyan. A ihyan min che dendah ye nducuahn, ne metah nde ama nan dehtenduh che co conun ndeh nan ye. A nan ye va nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda cuande ye ihyan yahn ye

¹⁴ A Dihvo vo Jesucristo Daya Dendiohs, che nda cuande ye uvo. Ihyan min ne, conahn ye vahchetero, rahn nan ye uvo nan Dendiohs. Chemin che nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo ihyan. ¹⁵ Dihvo vo Jesucristo ne, tumarande chundah ihyan nan nducuahn, ate hua quendihco ye nde ama nunde. Chemin che, nducote mān ye chuhrihn ye ne, a devano ye nduhcā che rechuhrihn vo, ne renan vahino ye uvo. ¹⁶ Mān

ne, nahn che dehve rahco vo, covah vo nan Dendiohs yuhn vo, ihyan min che yahino ye uvo, cava che numacuahn vedeyahino mān, vedevahino mān, conan ye uvo cuahn che yah rahno vo.

5

¹ Queri ama chidocuyan ndinan ne, retendahnun Dendiohs ihyan van ihyan iyehñse cava che cahma nan ye ihyan nan Dendiohs mān, rihno ye ite che co te vedino cava nunde yahn ye mān. ² Chidocuyan chahn ne, nducote ihyan nunde ye nduhcā ihyan chenahn ne, chemin che riquendah ye vedechahtino cava ihyan tundo mān, ihyan che redinda ye mān. ³ Va che cahno ye ite che co te vedino cava nunde yahn ihyan yan, ne nducote namin ihyan nunde ye ne, quenan cuma che cahno ye ite che co te vedino cava nunde yahn mān ye.

⁴ Nde ama ihyan ne, hua co tendahnun mān ye vederihquentiyon min, conan cuma ye. Atenan mān Dendiohs retendahnun ye ihyan che recah ye vederihquentiyon min nduhcā che cah ye Aarón. ⁵ Atihnoca Dihvo vo Jesucristo. Hua tendahnun mān ye vederihquentiyon min, quenan cuma ye. Tahque ndah ne, a mān Dendiohs tendahnun ye ihyan. Rahn ye ri ye ihyan: Di che Dayá.

Man ro cuh chihco ró che Dayá di.

6 Namin rahn ye ri ye ihyan nduhca che ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

A tendahnun di che co chidocuyan ndinan, cuhnde tah vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec,

ne hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yehn.

7 Cuahn che quechica Dihvo vo Jesucristo muhn iyehnse ne, covah ye numa ino ye, nde chaco ye, ne Dendiohs, ihyan min che va vederihquentiyon yahn ye che ndedevahn ye ihyan tah vederih ne, chihcovan ye yahn che ndeva Dihvo vo yavenan ye. ⁸ Andahre Daya Dendiohs ihyan ne, ate chi nino ye dinahn ye van nducuahn che chuhrihn ye.

⁹ Cuahn che chenan dinahn ye nducuahn ne, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava che, nducoyaca ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ¹⁰ Tihca, te a tendahnun Dendiohs ihyan che co ye chidocuyan ndinan, cuhnde tah ye vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec.

Cahnda che cahcoman vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

¹¹ Ama va ca dehtenduh che nahn te cuandé nchuhn, ate ama vahche che din che

conahn ne yahn che hua rihco ne che conahn ne. ¹²⁻¹³ Ametah ro che ritahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ate ndotenan che man ne cacuahn ne ne, rendotenan ne che ndaconan cacuahn ihyan nchuhn dehtenduh che nde hua vahche nan vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhca decuah yuno che hua ri che cheh dehtenduh, te deman leche rih ne, tihchan nchuhn. Hua renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua retumacadino ne taca che cuahtechica ne runecade. ¹⁴ Ihyan che ndah renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a ihyan chahn che devano tendahnun ye dehtenduh. Riquendi ye cha che ndah, ne rihcoman ye cha che hua ndah.

6

¹ Nducote tihca ne, quendi vo cuahn ndah vo vederihquentiyon yahn Dendiohs cava che conahn ndah vo. Dehtenduh che chahn vo cuahn che cade chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu dechemin dechemin cuahn vo cuahn dama, te ama va ca vederihquentiyon yahn ye che nahn che cuahn vo. Hua deman yahn nduhca che rento ino ihyan nunde yahn ye che redin che rinda ye man, nduhca che ritahno ihyan Dendiohs man, ² nduhca che redenune ihyan man, nduhca che renahn tah ye ihyan, revah ye cava ye man, nduhca che ntuche tenahn man, nduhca che

tehecade Dendiohs yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan cuahn dama man. Hua deman dehtenduh chemin chan che va che cuahn vo,³ te ama va ca vederihquentiyon yahn Dendiohs che cacuahn nchuhn ndete che cuahne-cun ye.

⁴⁻⁶ Ihyan che a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs man, ndudo ndah yahn ye man ne, tumacadino ye vedeyahino yahn ye man, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye man, vederihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero man. Ndete che cuacondah vedame ye Dendiohs ne, ama yune denda ye, te anduhneca che ndaconan nahn yah ye Dihvo vo Jesucristo, din duche yahn ye ihyan nan nducoyaca ihyan.⁷ Nduhca ama yahn nan che ndahca ran co ne, ndete che ndah ri chendata yahn ihyan ne, nedin yahn Dendiohs yahn min.⁸ Ate ndete che deman chano yan ri ne, din dine ye, nde cahco vih ye cava che cuco.

Richahtino vo Dihvo vo Jesucristo cuahn dama

⁹ Dihno che yahino nchuhn, a dirun yahn ne nduhca che rahno ihyan che racondah vedame ye Dendiohs, ate a devano cuaco che a ndedevahn ye nchuhn, redin ye che runecade vatechica ne.¹⁰ Dendiohs ne, ndah ye, ne ra cuande ye nduhca che din yahino ne ihyan yahn ye, chinan ne

ihyan, nde rinan ca ne ihyan.¹¹ Nahn che quendi nchuhn numa ino ne nduhca che a cochi ne, nde nda ro che chenah ino vo cuahn che ndeva Dendiohs nchuhn.¹² Hua nahn che din dahnde nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuiquendi ne yune yahn ihyan che chitahno ye Dendiohs, ndichahtino ye che ndedevahn ye ihyan nduhca che a necah ye ndudo yahn ye.

¹³ Cuahn che cah Dendiohs ndudo yahn ye Abraham ne, cah ye numacuahn vederihquentiyon yahn man ye, te ametah tama ca ihyan che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co man ye.¹⁴ Rahn ye ri ye Abraham: "Cuaco rahn ri di che ama din che ndah ndoque, ama din che co yahn ndata yehn."¹⁵ Abraham ne, quenan rino ye numacuahn vedechahtino nde chinahn ndudo che cah Dendiohs ihyan.¹⁶ Ihyan iyehnse ne, cuahn che cah ye ndudo yahn ye ne, rendahconun yan ye Dendiohs, te ihyan min che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che tihca cah ye ndudo yahn ye ne, nde nan che cahma ye, metah.¹⁷ Namin Dendiohs, cuahn che cah ye ndudo yahn ye Abraham ne, cah ye numacuahn vederihquentiyon yahn man ye, chihco ro ye cava ihyan yahn ye che dinahn ye.¹⁸ Tihca cah Dendiohs ndudo yahn ye numacuahn vedeyudo, ne

co cochahtino vo ihyan, te redinahn ye ndudo yahn ye. Nducoyaco vo che a ndahco vo chedave yuhn vo tah ye che ndedevahn ye uvo ne, hua dehve rahco vo, te ndedevahn ye uvo nduhca che a necah ye ndudo yahn ye. ¹⁹⁻²⁰ Quenan cuma che ndevahn chedave yuhn vo, ametah che ndedecadino vo. A chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che va ye vahchetero, rahnan ye uvo nan Dendiohs cava che co condā vo min. Ihyan min ne, anduhneca ama chidocuyan ndinan che va tah ye vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec che hua nda ro che cuihno.

7

Va tah Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec

¹ Melquisedec ne, rey yahn yan Salem, namin chi ye ama chidocuyan ndinan yahn Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che ndaconan Abraham che chahn ye, cuhn ye nduco ino cun rey chahn, decuihno ye ihyan ne, chahn Melquisedec, chendi yune ye ihyan, ne chica ye che conan Dendiohs ihyan. ² Me Abraham ne, ndahco ye neve dehtenduh che ndaca ye van canda me tah ihyan min. Nan che ndiche dehtenduh ne, cah ye ama ihyan. Che duche rey min, Melquisedec

ne, tuhca conahn: “Rey ndah.” Namin dihn va nan che chihquentiyon ye, te yan yahn ye, Salem ne, tuhca conahn: “Yan nan che dihn va.” ³ Ihyan min ne, anduhneca ndete che co man ye, te hua duh devano duh che chaco ye man, duh che chida ye man, nde hua duh devano ti chica ndata yahn ye. Hua duh devano ticuahn chihndeyan ye man, ticuahn chih ye man, ndete che chihno vederihquentiyon yahn ye man. Atihnoqa Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs, te ndi ye anduhneca chidocuyan ndinan, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.

⁴ A ndero ndi te ama yudo vederihquentiyon quenan cuma Melquisedec, te nde ihyan ndico yuhn vo Abraham nevah necun ye ihyan, ne ndeh nan dehtenduh che chihnevi ye yahn rey chahn, ndahco ye tah ye. ⁵ Nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés ne, va che cah ihyan nacion yahn Israel ama dehtenduh nan che ndiche queri ama nan dehtenduh yahn ye che va, ndonda tah chidocuyan che ndata yahn Leví. Tihca va che din ye, te ndata yahn Abraham ihyan nduco vih. ⁶ Ate Melquisedec ne, andahre hua ndata yahn Leví ihyan ne, ndonda tah ye dehtenduh che cah Abraham, ihyan min che cah Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. A Melquisedec che chica ye che conan Dendiohs

Abraham, ⁷ ne a devano vo te ihyan che rica ye Dendiohs çava ihyan chenahn ne, tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. ⁸ A ndero ndi che tahque yudo vederihquentiyon che quenan cuma Melquisedec che co vederihquentiyon che chahtenan cuma chidocuyan che ndata yahn Leví. Ihyan chahn ne, chihno chih ye, ate Melquisedec ne, a ndirun yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs anduhneca ndete che va ca ye. ⁹⁻¹⁰ Leví nduco nducoyaca chidocuyan che ndata yahn ye ne, anduhneca ndete che nduco ye Abraham, ndeva ye yavenan Melquisedec, te andahre ametah ye ro min, ate Abraham che chihco ndata ye ihyan.

¹¹ Chidocuyan che ndata yahn Leví, che namin ndata yahn Aarón ne, ihyan chahn che chihnde tah ye ley che dirun Moisés, chicuahn ye ihyan nación yahn Israel. Ate nducote hua ndevahn ihyan nduco vederihquentiyon che chahtenan cuma chidocuyan che ndata yahn Leví ne, quenan cuma che dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, nuhnde tah ye vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec. ¹² Che ndacorun Dendiohs vederihquentiyon yahn chidocuyan ne, nde ley yahn ye va che ndahco çade ye. ¹³ Tihca, te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu ndata yahn chidocuyan ihyan. ¹⁴ A

devano cuaco vo te nan ndata yahn Judá cochi ndata yahn ye. Namin a devano vo nduhca che chihquentiyon Moisés che atenan nan ndata yahn Leví quendah chidocuyan.

¹⁵ Nducote nuhnde tah Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec ne, a ndero ndi che a ndahco çade Dendiohs ley che dirun Moisés, ¹⁶ te nuhnde tah ye vederihquentiyon min, ndiyu yahn che ndata yahn chidocuyan ihyan, ate yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon che hua nda ro che cuihno. ¹⁷ Tihca, te a yahn ihyan min che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

A tendahnún di che co chidocuyan ndinan, cuhnde tah vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Melquisedec, ne hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yehn.

¹⁸ Nduco tihca, ndahco çade Dendiohs ley che dirun Moisés, te hua cochihve ¹⁹ çava che ndedevahn ihyan. Menun ley min ne, nda Dihvo vo Jesucristo che tahque ndah vederihquentiyon yahn ye. Ihyan min cochahtino vo ihyan çava che tuno vo nan Dendiohs.

²⁰ Avane ne, cuahn che dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vedeyudo çah ye ndudo yahn ye che co ye nduhca

chidocuyan ndinan. ²¹ Yahn chidocuyan chenahn chahn ne, hua tihca cah ye ndudo yahn ye. Cuahn che ndahco ye vederihquentiyon min tah Dihvo vo ne, cah ye ndudo yahn ye che ndirun tuhca:

Dihvo vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyudo cah ye ndudo yahn ye, ne va che conahn.

Rahn ye ri ye Daya ye: “A tendahnún di che co chidocuyan ndinan, cuhnde tah vederihquentiyon nduhca che quenán cuma Melquisedec,

ne hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yehn.”

²² Nducote a Dihvo vo Jesucristo che nuhnde tah ye vederihquentiyon min ne, conahn ndudo che chihco cade Dendiohs cava vo. Ndudo min ne, tahque ndah che co ley che chihnde a rahn me. ²³ Chidocuyan chahn ne, yahn ye chahtenan ye nan ntiyon, te nducote ihyan iyehse ye ne, ca rih ye ca rendacorun ye. ²⁴ Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuhnde tah ye vederihquentiyon min cuahn dama, te hua nda ro che coh ye. ²⁵ Chemin che ihyan che tuno ye nan Dendiohs cava ye ne, ndedevahn ye ihyan, ne ametah conda ye, te va ye cuahn dama, rahn nan ye ihyan nan Dendiohs.

²⁶ Ama chidocuyan nduhca ihyan min che rendotenan vo. Ihyan min ne, ndah ye, ne metah nde

ama nunde yahn ye. Hua dama ri ye nduco ihyan nunde. Ndeva Dendiohs yavenan ye, ndeva ye ihyan vahchetero. ²⁷ Chidocuyan ndinan chenahn chahn ne, rendotenan ye che cahno ye ite cuahn dama, co te vedino cava nunde yahn man ye man, nunde yahn ihyan man. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendahn ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ama yune no nedihve ye nunde yahn ihyan iyehse. ²⁸ Chidocuyan ndinan chenahn chahn che chihnde tah ye ley che dirun Moisés ne, ihyan nunde ye. Ate cuahn che ndahco cade Dendiohs ley min ne, numacuahn vedeyudo ndahco ye vederihquentiyon tah Daya ye, ihyan min che hua nda ro che condihco ye nunde.

8

Nuhnde tah Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs

¹ Dihvo vo Jesucristo ne, ndi ye nduhca ama chidocuyan che tahque ndinan, rahn nan ye uvo, va ye vahchetero lado tah cuaco Dendiohs. Ndudo cuh che tahque menan vihca van nducuahn che a dirun nan caca cuh. ² Chidocuyan che tahque ndinan che chahte ye iyehse ne, chahtenun ye chete yaco che dendah ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, va ye vahchetero. Min ne, ndiyu ihyan iyehse

dendah ye. ³ Chidocuyān chahn ne, chenan cuma ye ntiyon che rihco ye ndeh nān vedino nān ta. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendahn ye ihyan, chi ye vedino çavo vo. ⁴ Ndete che muhn iyehñse quenān Dihvo vo ne, nde hua conan ye nān ntiyon che redin chidocuyān che rihco ye vedino nān ta nduhçā che rihquentiyon ley che dirun Moisés, te a ihyan chahn che nda cuande yahn ye ntiyon min. ⁵ Ihyan chahn ne, redin ye ntiyon chete yaço che ndedendah ihyan menun vahchetero nān che va Dendiohs. Devano vo che menun, te cuahn che canān Moisés dendah ye yaço me ne, rahn Dendiohs, ri ye ihyan: “Cuihque cudado, ne cuedendah nducuahn nduhçā che nahme di tingüete me.” ⁶ Chidocuyān chahn ne, muhn iyehñse cuh che va ntiyon yahn ye. Ate Dihvo vo Jesucristo che ndi ye anduhñeçā chidocuyān che rahn nan ye uvo nān Dendiohs ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan chahn, te tahque ndah vederihquentiyon che ndahco çade Dendiohs che co vederihquentiyon ndico me mān, tahque ndah ndudo che te ye uvo che co ndudo che çah ye ihyan ndico yuhn vo mān.

⁷ Vederihquentiyon ndico me ne, hua quendāh ndah, ne chemin che ndaconan ndahco çade ye. ⁸ Nducote ndihçero Dihvo vo Den-

diohs che hua redinahn ihyan vederihquentiyon ndico me ne, rahn ye:

Caviyān deman ne, ndahco çadé ndudo yāhn nduco ihyan nación yahn Israel mān, ihyan nación yahn Judá mān.

⁹ Ndahco çadé ndudo che çah ihyan ndico yahn ye cuahn che chinān ihyan, ndetendāh ihyan nación yahn Egipto.

Ihyan chahn ne, hua dinahn ye vederihquentiyon che çah ihyan, ne chemin che chacondah vedamé ihyan.

¹⁰ Nda ro yahn ne, ndahco çadé ndudo yāhn nduco ihyan nación yahn Israel.

Dín che conahn ye vederihquentiyon yāhn, ne hua conān ye.

Tuhme nedin yāhn ihyan, ne ndeva ye yavenān.

¹¹ Nda ro min ne, hua rendotenan che cacuahn vih ye vān dihno ye mān, vān combiero yahn ye mān, çava che tumacadino ye vederihquentiyon yāhn,

te tumacadino nducoyāca ihyan, nde ihyan ndico mān, nde cheçahya mān.

¹² Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan conun inó nunde yahn ye.

¹³ Nducote rahn Dendiohs che a ndahco çade ye vederihquentiyon yahn ye ne, a

devano vo che a chuh ro yahn vederihquentiyon ndico me, a chihcoman ye.

9

¹ Ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tah ye vederihquentiyon ndico nan che ndihco cade Dendiohs nduhca che quenán cuma che ndeva ihyan yavenan ye. Namin chihnde tah ye ama yaco che dendah ye. ² Nan derenda chete yaco me ne, duche Nan Ta Yudo. Min va candelero man, mesa nan che retave pan che ri vedino man. ³ Mendahn chete yaco ne, quendihco ama tino chahte numa chahno. Cuahn candevah vedame tino me ne, duche Nan Ta Che Tahque Yudo. ⁴ Min va ama nan ta diyahnguan nan che riche cuhn. Namin va ama yave che ndacotuma diyahnguan. Chete ne, chenun tu rahno nan che ndirun vederihquentiyon yahn Dendiohs man, quenun ama jarro che ndinda nduco diyahnguan nan che chenun pan che duche maná man. Namin quenun nducodi che neve, che quenán cuma Aarón. ⁵ Menan yave me ne, a min che nan ta nan che rihnde vedino cava nunde yahn ihyan. Min vatendi o ángel che ndindah ye, ne chendah reche ye. Ama quendihco yudo min, te min riya Dendiohs. Conahn nan vo muhn che rente vo yahn nan ta me. ⁶ Tihca va yan nducuahn chete yaco me, ne chidocuyan chahn ne, renda

ye cuahn dama nan ta nan derenda me, redinahn ye ntiyon che chenán cuma ye. ⁷ Ate Nan Ta che Tahque Yudo me ne, atenan chidocuyan che tahque ndinan me renda ye ama yune no che ama nduyo. Queri ama yune che conda ye ne, va che quenda ye yun yahn ite cava che co vedino yahn nunde yahn man ye man, nunde yahn nducoyaca ihyan man. ⁸ Nduco chemin ne, rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, recadino vo te numanahn che va ca vederihquentiyon ndico me ne, nduhca che quendihco tino mendahn chete yaco, ne hua co conda adecoduhno ihyan Nan Ta Che Tahque Yudo me ne, tihca hua co tuno ihyan vahchetero. ⁹ Yahn tino che quendihco chete yaco ne, a ndero ndi che rihco vih ihyan nan Dendiohs ro min cuahn che va ca vederihquentiyon ndico me. Nde ama nan dehtenduh vedino che recah ihyan Dendiohs ro min ne, hua co din che cuahteman ino ye. ¹⁰ Vederihquentiyon min ne, chihnde cava che co devano ihyan dehtenduh che co cheh ye man, cuh ye man, taca che nano ye tah ye man, dehtenduh yahn ye man, ne chengu nde dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ndahco cade ye. ¹¹ Cuahn che nda Dihvo vo ne, ndi ye nduhca ama chidocuyan che tahque ndinan, nda ye vederihquentiyon ra che tahque ndah. Chihno min

ne, conahn ye vahchetero. Chidocuyan che tahque ndinan chahn che chihnde tah ye vederihquentiyon ndico me ne, din ye ntiyon chete yaco che ihyan dendah ye. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, vahchetero va Ye. ¹² Chidocuyan che tahque ndinan chahn ne, nduyo nduyo rendotenan ye yun yahn chivato man, itenine cahya man, cava che co vedino yahn nunde yahn ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendahn ye ihyan, ne nduco yun yahn man ye nedihve ye nunde yuhn vo. Ama yune no ndedevahn ye uvo, conahn ye vahchetero nan Dendiohs. ¹³ Nan vederihquentiyon ndico me ne, richihve yun yahn chivato man, itenine man iya yahn itenine che ndihquiyahn ye ite man, cava che co vedino, ne cuhndeman ino ihyan che cahnda yahn ye che condā ye chete yaco. ¹⁴ Ate nde tahque richihve yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che metah nde ama nunde yahn ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava che ndaco vo vederenchahco yahn nunde yuhn vo, ndevahn vo. Man ne, hua dehve rahco vo, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

¹⁵ Nducote chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye

ne, va tah ye vederihquentiyon ra, rahnan ye uvo nan Dendiohs. Chemin che ihyan che a tendahnun Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro nduhca che cah Dendiohs ndudo yahn ye. Nducote chih Dihvo vo ne, ndedevahn ye uvo, te cava ihyan min nchahco Dendiohs nunde yuhn vo che hua dinahn vo vederihquentiyon yahn ye che chihnde ro menan. ¹⁶ Testamento che rihco ihyan ne, ndete che nuhnde cuaco che a chih ye ne, conahn. ¹⁷ Ate ndete che va ca ye ne, hua co conahn. ¹⁸ Vederihquentiyon che rihco cade Dendiohs ne, va che cora yun cava che conahn. ¹⁹ Chemin che cuahn che chihno cahndudo Moises vederihquentiyon che cah Dendiohs ihyan, chihnevan nducoyaca ihyan yan ne, chetah ye ama tihve yudo yahn itecuche che necah cuah nduco ama ticua yata che duche hisopo, ne decahnda ye nduco yun yahn itenine cahya man, yun yahn chivato man, che ndihchetahn nduco nune. Tuhme cahnan ye yun me nan libro che ndirun vederihquentiyon min man, chinun ye van nducoyaca ihyan man, ²⁰ ne rahnan ye: "Nduco yun cuh, conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che te ye uvo." ²¹ Namin cahnan ye yun me chete yaco man, nan dehtenduh che va min man. ²² Nan vederihquentiyon

yahn Dendiohs che dirun Moisés ne, a nahn nducuahndehntenduh va che co vihco nduco yun yahn ite. Namin va che coh ite, cora yun yahn te cava che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo cava nunde yuhn vo

²³ Yaco nan che chihnde vederihquentiyon ndico min ne, chihnde menun vahchetero. Ndeucuahndehntenduh che va chete yaco min ne, rendotenan yun yahn ite cava che co vihco. Ate cava che tuno vo vahchetero nan va Dendiohs ne, hua cochihve yun yahn ite. ²⁴ Chidocuyan ndinan chahn ne, atenan chete yaco min chihnde vederihquentiyon yahn ye. Ate tahque yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, te vahchetero va ye, rahn van ye uvo nan Dendiohs. ²⁵ Chidocuyan chahn ne, nduyo nduyo renda ye Nan Ta Che Tahque Yudo, ne rendotenan ye yun yahn ite cava che co vedino. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ama yune no chih ye, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo. ²⁶ Nde nan canan iyehanse ne, ama yahn ite quenan cuma che chihno ihyan ndico yuhn vo, chi te vedino. Ate nda ro che ndahco cade Dendiohs vederihquentiyon yahn ye ne, nda Dihvo vo Jesucristo, chihco mendaahn ye ihyan, chih ye ama yune no, cava che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo.

²⁷ Nducoyaca ihyan iyehanse ne, a nihnde cade che va che coh ye. Adiva ne, va che techecade Dendiohs yahn ye. ²⁸ Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye ama yune no, nedihve ye nunde yahn ama yahn ihyan. Nda ro yahn ne, ndaconan chi tun ye, ndiyu cava che coh ye tama yune cava nunde, ate cava che ndeva ye ihyan che numa ino ye chenana rino ye ihyan.

10

¹ Vederihquentiyon che ndahco cade Dendiohs ne, tahque ndah che co vederihquentiyon che chihnde tah Moisés. Nan vederihquentiyon ndico me ne, hua tuno ihyan nan Dendiohs, andahre nduyo nduyo recah ye vedino cava nunde yahn ye. ² Ndete che ndaca ihyan chahn vederenchahco cava nunde yahn ye ama yune no ne, ametah rendotenan che ndaconan cah ye vedino. Ate hua nchahco Dendiohs nunde yahn ye ama yune no, ne chemin che hua rihndeman ino ye, redin nunde yahn ye. ³ Nduyo nduyo che recah ye vedino ne, renecahco ye che chendihco ye nunde, ⁴ te yun yahn itenine man, yun yahn chivato man ne, hua co din che ama yune no ndaca ihyan vederenchahco cava nunde yahn ye.

⁵ Chemin che cuahn che nda Dihvo vo Jesucristo iyehanse ne, rahn ye ri ye Dendiohs:

Hua renan ino ne che rihno
ihyan ite, ri te vedino
nan ne.

Tahque ndah ne ne, din ne
che ndó nduhca ama
ihyan iyehense, cahco
mendahn u cóh, nedi-
hvé nunde yahn ihyan.

⁶ Hua renan ino ne che rihno
ye ite, rihquiyahn ye
ite, ri te vedino cava
che nchahco ne nunde
yahn ye.

⁷ Dendiohs yahn, nducote
hua renan ino ne
dehtenduh vedino
chemin chan ne, a
nda muhn iyehense
cava che dinahn che ri-
hquentiyon ne nduhca
che a ndirun yahn nan
Ndudo yahn ne.

⁸ Dinoca rahn Dihvo vo
Jesucristo che hua renan
ino Dendiohs dehtenduh
vedino che recah ihyan cava
nunde yahn ye andahre nan
vederihquentiyon ndico a
nihnde cade che va che cah
ye. ⁹ Tuhme rahn ye: “A
nda muhn iyehense cava che
dinahn che rihquentiyon ne.”
Nduco che tihca rahn ye
ne, chihco ro ye che a nuh-
nde cade vederihquentiyon
ndico me, te chihco mendahn
ye ihyan menun vedino
che recah ihyan ro menan.

¹⁰ Nan vederihquentiyon che
ndahco cade Dendiohs ne,
nchahco ye nunde yuhn vo
yahn che chihco mendahn
Dihvo vo Jesucristo ihyan,
chih ye ama yune no, ndede-
vahn ye uvo.

¹¹ Nan vederihquentiyon
ndico me ne, va che cahco

chidocuyan chahn vedino
ro ro, ate vedino chemin
chan ne, hua redin che ndaca
ihyan vederenchahco cava
nunde yahn ye ama yune
no. ¹² Ate Dihvo vo Jesucristo
ne, chih ye, nedihve ye
nunde yuhn vo ama yune no.
Chihno min ne, conahn ye
vahchetero, chihnde ye lado
tah cuaco Dendiohs. ¹³ Min
quenan rino ye nde nda ro
che ndahco ndiya Dendiohs
ihyan che hua ri rendihche
ye ihyan, nevahnecun ye
ihyan. ¹⁴ Ihyan min ne,
ama yune no ndedevahn
ye ihyan yahn ye, chihco
mendahn ye ihyan, chih ye
cava ye. ¹⁵ Cuaco chemin, te
namin din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che dirun ihyan
profeta tuhca:

¹⁶ Rahn Dihvo vo Dendiohs:
“Nda ro yahn ne,
ndahco cade ndudo
yahn nduco ihyan
yahn.

Din che conahn ye veder-
ihquentiyon yahn, ne
hua conan ye.”

¹⁷ Namin rahn ye:
Nchahco yahn ye, ne ametah
ndaconan conun ino
nunde yahn ye.

¹⁸ Cuahn che a nchahco Den-
diohs nunde yahn ihyan ne,
ametah rendotenan che cah
ca ye vedino.

*Nahn che cochahtino vo
Dendiohs*

¹⁹ Dihno, nan vederihquen-
tiyon ndico me ne, nde ama
ihyan yan hua co nda ye
Nan Ta Che Tahque Yudo.
Ate nan vederihquentiyon ra

ne, nducote a chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye, nedihve ye nunde yuhn vo ne, hua dehve rahco vo, co tuno vo vahchetero nan Dendiohs. ²⁰ Nan vederihquentiyon ndico me ne, quendihco tino me chete yaco cava che hua chuh ihyan, nda ye Nan Ta Che Tahque Yudo me. Ate nan vederihquenityon ra che va tah Dihvo vo Jesucristo ne, co tuno vo vahchetero nan Dendiohs, te chihco mendahn ye ihyan, chih ye cavo vo. ²¹ Nducote ndi Dihvo vo Jesucristo nduhca ama chidocuyan che tahque ndinan, rahn nan ye uvo ihyan yahn Dendiohs ne, ²² chemin che ndahco vo chedave yuhn vo tah Dendiohs. Hua dehve rahco vo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numa ino vo. A ndaco vo vederenchahco cava nunde yuhn vo. A chedenune vo, ne man ne, anduhneca ndete che a ndo dave vo nduco nune dave. ²³ Quendi vo numa ino vo cochahtino vo che ndeva Dendiohs uvo, te dinahn ye ndudo yahn ye che te ye uvo. ²⁴ Nahn che necah yan ama tamo vo chedave yahn vih cava che quendi vo din yahino vih vo man, din vo che ndah man. ²⁵ Hua cahcoman vo che rendo damo vo nduco vih nduhca che redin nahn dihno vo che rihcoman ye. Tahque ndah ne, quendi vo nde tahque numa ino vo necah yan ama tamo vo chedave yahn vih, te a cochi nino ro che ndaconan

chi Dihvo vo Jesucristo.

²⁶ Ndete che a chenahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne cuahcotahn vo ne, tuhme ametah nchahco ye yuhn vo. Ndete che cuahcotahn vo ne, metah nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo Jesucristo. ²⁷ Hua co cuahteman ino vo, te va che cuhnde cade yuhn vo, co vo castigo yah van ruchiyahn dama nduco ihyan che hua ri rendihche ye Dendiohs. ²⁸ Nducoyaca ihyan che rahcotahn ye yahn vederihquentiyon che dirun Moisés ne, ndete che ndahco cuaco o ino ihyan nunde yahn ye ne, va che cahno ihyan yan ihyan, ametah vederenchahco cava ye. ²⁹ Ihyan che a chenahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndete che cuacondah vedame ye Daya Dendiohs man, ndete che duche rino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che chih Daya ye, chera yun yahn ye cava che ndedevahn ye ihyan iyehanse man, ndete che cuahcotahn ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che yahino ye ihyan man ne, tuhme tahque chahte castigo va che co ye che co ihyan chahn. ³⁰ Ihyan che tihca redin ye ne, hua co ndevahn ye, te rahn Dendiohs: “U din castigo ihyan nunde, ndahco menun yahn ye.” Namin rahn ye: “Ihyan yahn ne, u che Dihve ye. U techecade yahn ye.” ³¹ jAma cahnda yuhn vo che cuahtendihco vo nunde nan Dendiohs, ihyan

min che va ye vahchetero!

³² Cuenecahco nchuhn cuahn che cade chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ihyan. Ama quendaḥ ne vedechahtino che ama din taṇ ihyan nduco ne. ³³ Nahn cuan ne, din duche yahn ye nchuhn, chahn ye nchuhn nan nducoyaça ihyan. Nahn cuan ne, ama chi ran ne che chahn ihyan combiero yahn ne che nduco ne man, ³⁴ din ne vedevahino nduco combiero yahn ne che chahtenun ye vacoyahn man. Din chahtino ne, nde hua chi ran ne yahn che chehnevinan ihyan dehtenduh yahn ne, te a devano ne che nuhnde menun yahn ne vahchetero dehtenduh che nde tahque ndah, che ngu cuahn dama. ³⁵ Chemin che nahn che quendi ne cochahtino ne. A devano ne che ndahco menun ndahva Dendiohs yahn ne. ³⁶ Nahn che cuahtenan cuma ne vedechahtino çava che dinahn ne vederihquentiyon yahn ye, ne ndeva ye nchuhn nduhça che te ye ndudo yahn ye. ³⁷ Nan Ndudo yahn ye ne, a ndirun tuhça:

A nun cuahn nda ihyan min che a va çade che chi ye. Ametah condah ye.

³⁸ Ihyan che ritahno ye u ne, nedin yahn ihyan.

Va che quendi ye cochahtino ye u, te ndete che çahcoman ye u ne, cuacondaḥ vedamé ihyan.

³⁹ Uvo ne, ritahno vo Dendiohs, ne chemin che

ndichahtino vo che ndeva ye uvo. Hua dama co vo nduco ihyan che racondaḥ vedame ye Dendiohs, ne rinda ye.

11

Nduhça che ritahno ihyan Dendiohs

¹ Che ritahno vo che ndeva Dendiohs uvo ne, chenan ino vo che va che conahn. Andahre condah conahn, ate nducote ritahno vo ihyan ne, a devano vo te va che conahn. ² Tihça, te ihyan ndico yuhn vo ne, nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan.

³ Nducote ritahno vo Dendiohs ne, a devano vo te man ye dendah ye iyehñse. Andahre metah dehva ro man, ate chihquentiyon no ye, ne chihñde ro.

⁴ Abel ne, chitahno se Dendiohs, ne chemin che çah se ihyan ama vedino che tahque ndah che co che çah Caín. Nducote chitahno se ihyan ne, nedin yahn ye sahn, nevahñecun ye vedino yahn se. Sahn min ne, a ndih se, ate nducote chitahno se Dendiohs ne, nde meniyon rethyon yune se uvo che cotahno vo Dendiohs nduhça che chitahno se.

⁵ Enoc ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che ndeva ye ihyan vahchetero dequenduche ye. Ametah ndaça ndihchero ihyan iyehñse ihyan. Nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun yahn Enoc, che cuahn che quenan ye iyehñse ne, ndahça quenan ye nan Dendiohs, ne nedin yahn

Dendiohs ihyan. ⁶ Çava che tuno vo nan Dendiohs ne, va che cotahno vo ihyan, te ihyan che ritahno ye che va ye man, che rah ye ihyan man ne, atenan ihyan chahn che rendeva ye ihyan.

⁷ Noé ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che dinahn ye, dendah ye arca me cuahn che çahn Dendiohs chi ye ihyan che va che ndedetoh ye iyehñse. Chete arca me quenun ye nduco ihyan yahn ye, ndevahn ye. Nducote chitahno ye ndudo min yahn dehtenduh che coman cochi che co ne, chihco ro ye che ihyan nunde ne, a ndinda ye yahn che hua chitahno ye. Namin nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

⁸ Abraham ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, dinahn ye cuahn che yahve ye ihyan che çahn ye yahn yahn nan che çah ye ihyan. Andahre nde hua devano ye ti quenda Dendiohs ihyan, ate chihcoman ye yan vaco ye, cuahn ye. ⁹ Nducote chitahno ye Dendiohs ne, quenun ye yahn min, andahre tama nación. Quenun ye vah tino nduhça ihyan chenun ye yune. Tihça quendi Isaac man, Jacobo man, che namin nduco ye çah Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. ¹⁰ Tihça din Abraham, te quenun rino ye che ndeva Dendiohs ihyan vahchetero, nan che ama ndahça, nan che man Dendiohs dendah ye.

¹¹ Namin ihyan ndahta

yahn ye Sara ne, chitahno ye Dendiohs, ne andahre indihthe cuahn ye, ate chichahtino ye che conahn ndudo yahn Dendiohs, ne chemin che ndaça ama daya ye nduhça che çah Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. ¹² Min quendinan che ama chi yahn ndata yahn Abraham, andahre a indihthe cuahn ye ro min. Nduhça che ndeh iyon che chenun nan ro man, nduhça che ndeh yahndute che chetave chihto nuniyahn man, che nde hua cocha vo din ducho vo ne, tihça ama chi yahn ndata yahn ye.

¹³ Nducoyaca ihyan ndico chahn ne, chih ye. Numanahn che chahtenan ca ye iyehñse ne, hua chenun chinahn nduco ye nducuahn dehtenduh che çah Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. Ate chichahtino ye che va che conahn nducuahn, ne chi yeno ye, te a devano ye te ndiyu iyehñse cuh va che cuahtenan ye cuahn dama. Redin ye cuande che anduhneca ihyan chenun yune ye, te a devano ye che neve ro no cuahtenan ye iyehñse, tuhme ndeva Dendiohs ihyan. ¹⁴ Nducote redin ye cuande che anduhneca ihyan chenun yune ye ne, rihco ro ye che chenun ino ye che cuahtenan ye vahchetero. ¹⁵ Ndete che ndedecadino ye yahn yan vaco ye che chihcoman ye ne, a ndaconan ca ye. ¹⁶ Ate hua tihça din ye, te tahque ndah ye ne, chahtenan ino ye che nda ye vahchetero. Chemin

che nedin yahn Dendiohs ihyan numa ino ye, ne chihco yan ye vahchetero cava ye.

¹⁷⁻¹⁸ Cuahn che ndi-chenan Dendiohs Abraham ne, nducote chitahno Abraham ihyan ne, dinahn ye yahn ye, ne quenda ye daya ye Isaac cava che cahno ye sahn, co se vedino nduhca che chihquentiyon ye. Ama ndiyahn ra sahn min yahn ye, ate a chihquino ye che cahno ye sahn, andahre a necah Dendiohs ndudo yahn ye ihyan che a sahn min cahco ndata se ndata yahn ye. ¹⁹ A devano ye te Dendiohs ne, nde tenahn ri rendedetuhche ye. Che lado yahn Abraham ne, anduhneca ndete che ntuche se van tenahn, te a va che coh se che rahco ye.

²⁰ Isaac ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chica ye ihyan che conan ye daya ye Jacob man, Esaú man, din ye che ndahca cuahtenan se. ²¹ Jacob ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a nda nino ro che coh ye ne, chica ye ihyan che conan ye queri ama daya José, din ye che ndahca cuahtenan se. Chihno min ne, quendih ndudo ye indahco yahn ye, ndeva ye yavenan Dendiohs. ²² José ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che, cuahn che nda nino ro che coh ye ne, rahno ye ri ye ihyan nación yahn ye Israel, che adive ne, va che ndaca ye nación yahn Egipto. Namin chihquentiyon ye ihyan chahn che nda ro min

ne, ndiquenda ye ine yahn ye.

²³ Indihthe yahn Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che chihndeyan Moisés ne, tihyon ndeh ye sahn ino iyo. Chichahtino ye Dendiohs che ndedevahn ye sahn cava che hua cahno sandado sahn nduhca che ndihquentiyon rey yahn Egipto, te ndihchero ye che ama ndahca se.

²⁴ Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a chi mahno ihyan ye ne, tehche ino ye tahn daya rey me che din daya te ihyan. ²⁵ Ndotenan che quendi ye vedeyeno yahn man ye numanahn che quenan ye iyehense, condihco ye nunde ne, quenan ino ye, ndo nduco ye ihyan yahn Dendiohs, chuhrihn ye nduco vih. ²⁶ Tahque ndah ye ne, chihcoman ye nducuahno vedecuihca che va nación yahn Egipto, ne numacuahn vedeyeno chuhrihn ye, din tan ihyan nduco ye nduhca che din tan ihyan nduco Dihvo vo Jesucristo. Tihca din ye, te chichahtino ye Dendiohs che ndahco menun ye yahn ye. ²⁷ Nducote chitahno ye Dendiohs ne, andahre ama tan rey me, ate nde hua din vah ye ihyan, chica ye nación yahn Egipto. Tihca din ye, te din chahtino ye Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

²⁸ Nducote chitahno ye Dendiohs ne, din ye vihco ro yudo, ne chihquentiyon

ye ihyan nación yahn Israel che cahnan ye yun yahn itecuche cahya nan yahn yahn chendevah vaco ye, cava che, cuahn che dechuh Dendiohs ángel me ne, ndihchero ye, ne hua cahno ye daya ye che menan. ²⁹ Ihyan nación yahn Israel ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chi chuh ye mendahn Nuniyah Cuah anduhneca che chuh ye nan yahn cuma. Ate cuahn che chuh sandado yahn Egipto che ndah se ihyan chahn ne, chendih nune sahn, chanorine se.

³⁰ Adiva ne, nducote chitahno ihyan chahn Dendiohs ne, chihno ndache ro che chacondutonan ye chete yahn yan Jericó ne, ndora. ³¹ Rahab, ama ndahta che ndere quechica te ro menan ne, chitahno te Dendiohs, ne nevah necun te sandado yahn nación yahn Israel che vatechica se rendihchero ndudo se. Chemin che ndevahn te, hua chih te dama nduco ihyan che chahcotahn ye yahn Dendiohs.

³² Ama yahn ca ihyan che chitahno ye Dendiohs, co nte vo yahn ye. Ate cava che hua nduh condah yuhn vo ne, atenan tama te o ye ntihyon yan ihyan, nduhca Gedeón man, Barac man, Sansón man, Jefe man, David man, Samuel man, ihyan profeta chenh man. ³³ Ihyan chahn ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, nah ye ne, ndahco ndiya ye ndeh nación. Nah ye ne, ndahca chihquentiyon

ye. Nah ye ne, chinan Dendiohs ihyan nduhca che cah ye ndudo yahn ye ihyan. Nah ye ne, cuahn che tahn nun ye león ne, ndedevahn Dendiohs ihyan, hua cheh te ihyan. ³⁴ Nah ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan van ruchiyahn, ne hua chiche ye. Nah ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan tin espada, ne hua dehva chi yahn ye. Nah ye ne, andahre hua dito ye, cah dito Dendiohs ihyan. Nah ye ne, chinan Dendiohs ihyan van canda, ne ndahco ndiya ye sahn che ruhn se nduco ye. ³⁵ Namin nah ihyan ndahta, ndedetuhche Dendiohs tenahn yahn ye.

Nah ye, andahre cah rih sahn nunde ihyan, chihno se ihyan, ate hua chacondah vedame ye Dendiohs, te chenan ino ye che ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero. ³⁶ Nah ye ne, din duche yahn se ihyan man, chahn se ihyan man, chiquiyahto se cadena ihyan man, chih se ihyan vacoyahn man. ³⁷ Nah ye ne, chihno se ihyan nduco tu. Nah ye ne, chihca man se ihyan. Nah ye ne, tumarande se ihyan. Nah ye ne, chihno se ihyan nduco espada. Nah ye ne, chahtechica muhn chahtechica min ye, atenan dima itecuche man, chivato man, chahtenun ye. Chahtechica ye vedevah vedecheh, din tan ihyan nduco ye. ³⁸ Rahtenan muhn rahtenan min ye,

yahn n̄an che metah duhva mān, v̄an icoyahn mān, iveyava mān, dutyahn mān. Nducoyaca ihyan chahn ne, che cava ihyan nunde ne, nde hua redin yahn che tihca chuhrihn ye, chahtechica ye. ³⁹ Nducoyaca ihyan chahn ne, andahre nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan, ate metah conan conahn nduco ye nducuahn che necah ye ndudo yahn ye ihyan, ⁴⁰ te a ndihco cade ye che cuahtenan rino ihyan chahn nde nda ro che dama ndeva ye uvo nduco ye vahchetero.

12

Cohahtino vo Dihvo vo Jesucristo

¹ Nducote ama yahn ihyan chahn chitahno ye Dendiohs, chihco ro ye v̄an vo nduhca che chitahno ye ne, chemin che nahn che nuhn ino vo, cahcoman vo che rahtechico vo vedeyeno yahn mān vo, rahtendihco vo nunde, ne nduhca sahn che numa ino se rano se cade, nde n̄an che quendahn̄an se, tuno se n̄an yahn cade ne, tihca quendi vo numacuahn vedechahtino, dinahn vo che nahn Dendiohs. ² Nahn che cohahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che tihyon yune ye uvo che chitahno vo Dendiohs mān, din ye che tuno vo n̄an ye mān. Ihyan min ne, chihco mendahn ye ihyan, quenah yāh ye n̄an cruz. Hua tumacah ye andahre ama chuhrihn ye, ne numacuahn vedecuihno chih ye, te a

devano ye te cuihno min ne, ama co yeno ye. Mān ne, va ye vahchetero, lādo tah cuaco Dendiohs.

³ Condedecadino nchuhn nduhca che ama chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, din tan ihyan nunde nduco ye cava che quendi ne yune yahn ye, ne hua co doh ino ne mān, cava che hua cahcoman ne mān. ⁴ Dehve rahco ne, andahre ama rechuhrihn ne, redin tan ihyan nunde nduco ne, ate vate ca dihno vo che nde tahque rechuhrihn ye, nde rihno ihyan nunde ihyan. ⁵ A devano ne nduhca che rahn Dendiohs, ndirun n̄an Ndudo yahn ye tuhca:

Dayá, u che Dihve nchuhn, redin castigo nchuhn cava che ndah yahn ne.

Cuenevahnecon ne. Hua co ndache ne.

⁶ A devano ne te ihyan che a nedin dayá ihyan, che yahinó ihyan ne, a ihyan chahn che redin castigo ihyan cava che ndah yahn ye.

⁷ Codin chahtino ne yahn che redin Dendiohs castigo nchuhn, te rendihche ye nchuhn nduhca daya ye, ne a cava che ndah yahn ne che tihca redin ye. A devano vo te nducoyaca ihyan redin ye castigo daya ye cava che ndah yahn. ⁸ Ihyan che hua redin Dendiohs castigo ihyan nduhca che redin ye castigo nducoyaca daya ye cava che ndah yahn ne, ihyan chahn che hua redin yahn ye ihyan. ⁹ Cuahn che

tave indihthe yuhn vo uvo ne, din ye castigo uvo cava che ndah yuhn vo. Nducote nevahneacun vo ihyan ne, nde tahque redin yahn che nevahneacun vo Chido vo che va ye vahchetero, che redin ye castigo uvo cava che ndahca cuahtenan vo. ¹⁰ Cuahn che checahya uvo ne, din indihthe yuhn vo castigo uvo cava che ndah yuhn vo anduhneva che tuno vederendedecadino yahn ye. Ate tahque ndah ro yuhn vo che redin Dendiohs castigo uvo, te nahn ye che ndah ihyan co vo nduhca che ndah man ye. ¹¹ Cuahn che redin Dendiohs castigo uvo ne, hua renan ino vo, te ama rechuhrihn vo. Ate cuahn che tuma cuahn vo castigo yahn ye ne, ama cochihve yuhn vo cava che runecade cuahtechico vo, cuahte dihn chedave yuhn vo.

Ama cahnda che cuahcotahn vo yahn Ndudo yahn Dendiohs

¹² Nducote ama richihve castigo che redin Dendiohs uvo ne, chemin che cuenecah yan nchuhn chedave yahn ne, hua co ran ne. ¹³ Codin ne cuande, ne numa ino ne runecade cuahtechica ne cava che cua cuande ihyan che ndache ino ye, ne necah yan ye chedave yahn ye, quendi ye yune yahn ne.

¹⁴ Codin nchuhn cuande, ne runecade cuahtechica ne, hua cuahte canda ne nduco ihyan. Tihca, te ihyan che hua runecade ye ne,

hua tuno ye nan Dihvo vo Dendiohs. ¹⁵ Nducoyaca nchuhn ne, cuihco ne cudado cava che quendi Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua ndihche tan ne vih, detohnan ne chedave yahn man ne man, ihyan chenhahn man. ¹⁶ Hua cuahtenan nde ama nchuhn nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ne. Nde hua tehche tah ne che ndah yahn ne, nduhca che din Esaú, che nduco tahsihn comida chahcorun se ndudo ndah che va che cahco chida se cava se yahn che sahn menan se. ¹⁷ A devano ne te cuahn che nda ro che cahco chida se ndudo ndah cava se ne, hua ndaca se andahre ama chaco se, te a ntihcue se.

¹⁸ Ihyan ndico yuhn vo ne, ndere chuhrihn ye, chahn ye tingüete me, quenán ye canedihya. Min ne, ama chiche man, ama chi man man, ama chi yudo man. ¹⁹ Chihnevan ye che tive corneta man, che nte Dendiohs nduco ye man, ne nducote ama yudo ndudo yahn ye ne, chica ye favor ihyan che metah quendi ye cahma ye. ²⁰ Dihya ihyan chahn chi yahn che ama chihco yudo Dendiohs tingüete me, te chihquentiyon ye che andahre ama ite che cahn nda te min ne, va che cahno ihyan ite nduco tu, o nduco lanza. ²¹ Ama yudo chi min, che nde man Moisés ne, ama dihya ye chi, nde tuno rendoh ye che vah ye.

²² Ate uvo ne, tahque ndah ro yuhn vo, te ndotenan

che cuhn vo tingüete me ne, tuno vo vahchetero nan va Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. Min chenan cade mil ángel, rendeva ye yavenan ye numacuahn vedeyeno. ²³ Uvo ne, a ndi cuande vo vahchetero, ne va che ndo damo vo nduco nducoyaca ihyan yahn Dendiohs che vate ye min. Uvo ne, ndichahtino vo Dendiohs, ihyan min che techecade ye yahn nducoyaca ihyan nunde. ²⁴ Namin ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va tah ye vederihquentiyon ra, rahn nan ye uvo nan Dendiohs. Ihyan min ne, chihco mendahn ye ihyan, chera yun yahn ye cava che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo. A devano vo te namin chera yun yahn Abel, ate hua chichihve cava nde ama ihyan.

²⁵ Cuihco nchuhn cudado, ne hua cuahcotahn ne yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che riyahve ye nchuhn. Nducote hua ndevahn ihyan ndico yuhn vo che chahcotahn ye yahn ye ro che yahve ye ihyan tingüete me ne, tahque uvo ne, hua ndevahn vo ndete che cuacondah vedamo vo ihyan. ²⁶ Ro min che yahve ye ihyan chahn ne, nde yahn nuhn. Tahque man ne, nde tahque yudo, te rahn ye: "Tama yune ne, ndiyu deman yahn din che nuhn, te namin nde nducuahn

che chenan nan ro din che nuhn." ²⁷ Nducote rahn ye che "tama yune" ne, a devano vo te ndedetoh ye nducuahn dehtenduh che va che cuihno, ne nuhnde deman dehtenduh che a nihnde cade che hua cuihno. ²⁸ Chemin che necah vo nundihve cuahn Dendiohs, te vederihquentiyon che te ye uvo ne, hua nda ro che cuihno. Ndeva vo yavenanye numacuahn chedave yuhn vo nduhca che renan ino ye. ²⁹ Tihca, te Dendiohs yuhn vo ne, ama yudo vederihquentiyon yahn ye nduhca yahn che redin che rendo iya dehtenduh.

13

Nduhca che nahn Dendiohs che cuahtechico vo

¹ Cuiquendi nchuhn din yahino ne ama tama ne vih. ² Cuenevah necun ne ihyan chenun yune che nda ye ndevaco ne, te van ihyan che renevah necun ye ihyan chenun yune ndevaco ye ne, chahte ihyan che nevah necun ye nde ángel andahre nde hua tumacadino ye.

³ Conan vahino ne ihyan che chenun ye vacoyahn anduhneca ndete che man ne chenun ne vacoyahn. Conan vahino ne ihyan che rechuhrihn ye, redin tan ihyan nduco ye, te namin nchuhn ne, iyehse vate ne.

⁴ Nducoyaca nchuhn che nihnevaco ne ne, hua ndere cuahtechica ne nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ne,

te Dendiohs ne, din ye castigo nducoyaça ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, nducoyaça ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevaco ye man.

⁵ Hua cuahcoran nchuhn cava tume. Cuahtenan ne vedeyeno nduco che a va yahn ne, te rahn Dendiohs: "Hua cahcomán nchuhn, nde hua cuacondah vedamé nchuhn." ⁶ Chemin che nahn che cochahtino vo ihyan nduhca che chichahtino ihyan ndico yuhn vo che dirun ye tuhca:

Dihvé Dendiohs ne, a ihyan min che rinan ye u.

Chemin che hua dehve rahcó, andahre din tan ihyan nducó.

⁷ Condihche ne ihyan ndinan yahn ne che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne. Cuihco nchuhn cudado nduhca che vatechica ye, ne cuiquendi ne yune yahn ye, cuitahno ne Dihvo vo Jesucristo nduhca che ritahno ye.

⁸ Dihvo vo Jesucristo ne, ama no vederihquentiyon yahn ye. Numacuahn ro, nde nan che canan, nde meniyon, nde ro che cochi ne, hua ndacorun. ⁹ Hua quendi nchuhn dehtenduh costumbre che ricuahn ihyan. Tahque ndah che cochahtino ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye nchuhn, che co che quendi ne ama ndeh nan costumbre nan dehtenduh che reh ne, te costumbre chemin chan ne, hua richihve nde cava man

ihyan che riquendi ye. ¹⁰ Nan vederihquentiyon ndico me ne, rihco chidocuyan chahn vedino nan ta, ne nan ntiyon min riquendah che reh ye. Ate man che ndahco cade Dendiohs vederihquentiyon min ne, tahque ndah ro yuhn vo che co ihyan chahn, te Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye nduhca ama vedino nan Dendiohs, chih ye cava nunde yuhn vo. ¹¹ Nan vederihquentiyon ndico me ne, renda chidocuyan che tahque ndinan Nan Ta che Tahque Yudo, nda ye yun yahn ite che ri vedino cava che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan. Me yute yahn te ne, riquiyahn ye ama lado, cuahn chihto yan. ¹² Namin Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn chihto yan nahn yah sandado ihyan, chih ye. Min chera yun yahn ye cava che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, nedin yahn ye uvo. ¹³ Chemin che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, quendi vo yune yahn ye, andahre ndahchenan ihyan uvo, nduhca che chahno man ye. ¹⁴ A devano vo te ndiyu muhn iyehense cuahtenan vo cuahn dama, te chenani vo che ndeva Dendioh uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ¹⁵ Nducote tihca ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ndeva vo yavenan Dendiohs cuahn dama, cahnevan ihyan chenahn. Chemin ne, anduhneca ama vedino che cah vo Dendiohs. ¹⁶ Codin

nchuhn che ndah man, codin ne vedevahino nduco ihyan che va vederetahn yahn ye man, te chemin che renan ino Dendiohs.

¹⁷ Cuenevah necun nchuhn ihyan ndinan yahn yaco, codinahn ne yahn ye, te ihyan chahn che nda cuande ye nchuhn, ne va che necah cuande ye Dendiohs cava ne. Runecade cuahtenan nchuhn cava che hua cuih ne vederan ihyan chahn, ne co yeno ye cava ne, te ndete che hua runecade cuahtenan ne ne, nde hua cochihve che redin ne.

¹⁸ Covah nchuhn cava nuhn. A devano nuhn te runecade vatechica nuhn, ne nahn quendi nuhn din nuhn che ndah. ¹⁹ Nde tahque nahn che covah nchuhn cava che cuahnecun Dendiohs che hua condah ndaconan chi quendihcheró nchuhn.

²⁰ A Dendiohs che redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo man, che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo man, ihyan min che ndah redin ye cudado uvo nduhca che redin ihyan cudado itecuche yahn ye. Dihvo vo ne, chihco mendahn ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye, din ye che chinahn vederihquentiyon ra che hua nda ro che cuihno. ²¹ Chemin che din Dendiohs che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cava che runecade cuahtenan ne, din ne che ndah nduhca che nahn ye. Ndeva vo yavenan Dihvo vo cuahn dama. Tihca co.

²² Dihno, dirun tah yahn ne, ne ricá nchuhn che din chahtino ne che riyahvé nchuhn. ²³ Reté, checadino nchuhn te dihno vo Timoteo ne, a ndiquendah se vacoyahn. Ndete che nda nun se muhn ne, quenda sahn cuahn che chí quendihcheró nchuhn. ²⁴ Cuenevah ne Dendiohs nducoyaca ihyan ndinan yahn yaco man, nducoyaca dihno vo chenhahn man. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nación yahn Italia.

²⁵ Dendiohs din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

ÇAÇA CHE DIRUN SANTIAGO

¹ U Santiago che redín ntiyon yahn Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, renté Dendiohs nducoyaca nchuhn, nduh che ndichio ndata yahn Israel, che chetuhn ne numachahte iyehense.

Vededeveno che rete Dendiohs

²⁻³ Dihno, cuahn che chuhrihn nchuhn adecodehno yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndahca che co yeno ne, te a devano ne te cochihve yahn ne cava che nde tahque cuahtenan cuma ne vedechahtino. ⁴ Codin ne cuande, ne hua ndeh ndedecadino ne cava che conahn ndah ne, ne runecade cuahtenan ne.

⁵ Nchuhn che metah conahn ne ne, cuica ne Dendiohs che din ye che conahn ne, ne din ye che conahn ndah ne, te ihyan min ne, ama chahtino ye, ne numa ino ye redinahn ye, rechah ndahva ye adecodehno che rica ihyan. ⁶ Ate nahn che cochahtino ne che te Dendiohs vededeveno che caca ne. Hua o ndedecadino ne, te ihyan che o rendedecadino ye ne, nduhca yan yahn nune che riquenda yuhne muhn min ne, tihchan ye. ⁷⁻⁸ Cuedeveno nchuhn te ndete che tihchan ne ne, hua te Dihvo vo Dendiohs nde

ama nan dehtenduh che caca ne.

⁹ Nchuhn dihnó che chevah ne, cuahte ne vedeyeno yahn che ndedevahn Dendiohs nchuhn. ¹⁰⁻¹¹ Namin nchuhn che cuihca ne ne, cuahte ne vedeyeno che a devano ne che hua co cochahtino ne vedecuihca yahn ne cava che ndevahn ne. Condihe ne nanda. Andahre ama ndahchan, ate cuahn che riquenda yahn ne, rih di, ne retih. Atihnoqa ihyan cuihca, te namin va che coh ye, cahcoman ye ntiyon yahn ye.

Vederendedecadino yahn ihyan che hua ndahca

¹² Ama ndah ro yahn ihyan che yahino ye Dendiohs, che redin chahtino ye cuahn che rendedecadino ye che din ye dehtenduh che hua ndah, cuahtendihco ye nunde, te adive ne, nduhca che cah Dendiohs ndudo yahn ye ne, ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero. ¹³ Cuedeveno nchuhn te cuahn che rendedecadino ne che din ne dehtenduh che hua ndah, cuahtendihco ne nunde ne, ndiyu Dendiohs che retumarande ye nchuhn, te ihyan min ne, nde hua renda yahn ye che din ye dehtenduh che hua ndah, nde huane che tumarande ye nde ama ihyan, tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde. ¹⁴ Che cuaco ne, cuahn che renda yahn ihyan che din ye dehtenduh che hua ndah ne, a man ye rendedecadino ye chemin.

¹⁵ Tuhme ndete che dinahn ye, cuahtendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nda ro yahn.

¹⁶ Dihno che yahino nchuhn, hua cahnceh man ne nchuhn. ¹⁷ Cuedevano ne te a Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che dendah ye yahn man, iyo man, iyon man ne, redin ye nducuahn che ndah nduco vo, rete ye nducuahn che ndah che rendonda tah vo. Numacuahn ro ne, redin ye che ndah. Hua nda ro che din ye che hua ndah. ¹⁸ Nducote chitahno vo Ndudo ndah yahn ye ne, menan vihca nedin yahn ye uvo nduhca che nahn man ye, chihco ro ye che ndeva ca ye ama yahn ihyan.

Nduhca che redin yahn che cotahno vo Dendiohs

¹⁹ Dihno che yahino nchuhn, nducote tihca ne, nahn che ndah cua cuande queri ama ne ndudo yahn ye che rihnevan ne. Hua ndere condah mendahn ne, nte ne man, nde hua ndere co tan ne man, ²⁰ te cuahn che ritah ihyan ne, hua redin ye dehtenduh che ndahca nan Dendiohs. ²¹ Chemin che hua nahn che quendi nchuhn dehtenduh che chihnga che redin a nahn nducoyaca ihyan, rahtendihco ye nunde. Tahque ndah ne ne, numacuahn vedino vedeneacun cuiquendi ne Ndudo yahn Dendiohs che a chitahno ne cava che ndevahn ne.

²² Cuihcovan ne Ndudo yahn Dendiohs, ne codinahn ne, te ndete che hua ne,

cahncheh man ne nchuhn. ²³ Tihca, te ihyan che rihnevan ye, ne hua redinahn ye ne, ihyan chahn ne, nduhca ihyan che rendihchenun ye yavenan ye nan tuyuno, ²⁴ ne ndetahno che ravi ye ne, a rinan no ye taca yavenan ye. ²⁵ Ate ihyan che riquendi ye rihnevan ye nduco cudado, ne redinahn ye ne, redin Dendiohs che yeno ye nan nducuahn che redin ye. Tihca, te Ndudo yahn ye ne, ndah, ne redin che ihyan che redinahn ye ne, vateman ino ye nan ye.

²⁶ Ihyan che rahco ye che ritahno ye Dendiohs, ate hua rihco ye cudado nan che rente ye ne, rihnceh man ye ihyan. ²⁷ Ihyan che rendihche Chido vo Dendiohs che numa cuaco ritahno ye ihyan ne, redin ye vedevahino nduco chechaha devah man, ndahta vah man, nan vederetahn yahn ye, ne hua ndere rahtechica ye nduhca che redin ihyan nunde.

2

Nahn che dama no nevah-necun vo nducoyaca ihyan

¹ Dihno, nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, hua ndahca che ndahchenan ne nde ama ihyan. ²⁻³ Dama no cuendevahneacun ne nducoyaca ihyan che renda ye van ne. Cuahn che nda ama ihyan che quenun ye tino ndah man, chenun tah chinetah diyahnguan

man ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dama nduco ihyan chenahn. Namin cuahn che nda ama ihyan chevah ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dama nduco ihyan chenahn, ⁴te ndete che ti nan ti ino ne, dechuh ne ihyan, cuandi ye cuahn chihto, o cuhnde ye ndiyahn yahn che chevah ye ne, tuhme a rendaichenan ne ihyan. Ndete che tahque rendevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan chevah ne, hua ndahca vederendecadino yahn ne.

⁵ Dihno che yahino nchuhn, cuedevano ne te namin van ihyan chevah ne, a tendahnun Dendiohs ihyan cava che ndahca cuahno ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo man, cava che nedin yahn ye ihyan, ndeva ye ihyan vahchetero nduhca che cah ye ndudo yahn ye man. Min cuahtenan ye nduco ihyan che yahino ye Dendiohs. ⁶Ate ndete che ndaichenan nchuhn ihyan chevah ne, din ne che co cuihnan ye. Cuededevano ne te nde hua redin yahn che tahque nevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan chevah, te a ihyan cuihca che rendinun rendinahno ye nchuhn, ne cuahn che rahtendihco ne yahn ye ne, rica nunde ye yahn ne nan intiyahn. ⁷Namin a ihyan chahn che rendaichenan ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che renevahnecun ne

ihyan, ritahno ne ihyan.

⁸Ama ndahca che numa cuaco dinahn queri ama nchuhn vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs. Ama nan vederihquentiyon min ne, ndirun tuhca: "Codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahino man di." ⁹Ate ndete che rendaichenan ne ihyan ne, rahcotahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, rahtendihco ne nunde nan ye. ¹⁰Cuedevano ne te adocoduhno ihyan che redinahn ye a nahn nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ate nduco ama nan no che cuahcotahn ye ne, condihco ye nunde nan nducuahn. ¹¹Tihca, te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a man ye chihco cade ye nducuahn. Chihquentiyon ye che hua din duche yahn ihyan che a nihnevaco ye man, che hua cahno ye vih man. Chemin che andahre hua din duche yahn ihyan che a nihnevaco ye, ate ndete che cahno ye vih ne, cuahtendihco ye nunde anduhneca ndete che chahcotahn ye nducuahn. ¹²A Ndudo yahn Dendiohs che redin che vatemān ino vo nan ye. Nducote quenān cuma che techecade ye yuhn vo nduhca che a ndihco cade ye nan Ndudo min ne, chemin che cuihco nchuhn cudado nan ndudo yahn ne man, nan nducuahn che redin ne man. ¹³Runecade cuahtenan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che hua devano conan

vahino ye ne, techecade Dendiohs yahn ye, ne co ye castigo yahn queri ama nunde yahn ye. Ate ihyan che va vedevahino nan ye ne, ametah che ndedecadino ye ro che cuhnde cade yahn ye. ¹⁴ Dihno, cuendedecadino ne yahn nahn ihyan che rahn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate hua redin ye dehtenduh che ndah. ¿A co ndevahn ye nduhca che tihca dendudo no rahn ye che ritahno ye? ¹⁵ Cuahn che tahn nun nchuhn ama dihno vo, o ama cahvo vo che metah tinó yahn ye man, metah deh che cheh ye man ne, ¹⁶ nahn che conan ne ihyan. Co cahma ne co ne ihyan: “Dendiohs conduco ye ndih. Codin ne cudado ndih yahn iche man, ndah cocheh ne man.” Ate ndete che hua conan ne ihyan ne, nde hua cochihve yahn ne, te dendudo no che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. ¹⁷ Adecoduhno ihyan che rahn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate metah vedevahino nan ye ne, nde hua cuaco che rahn ye.

¹⁸ Co vate nchuhn che rahn ne ri ne vih: “Di ne, rahn che ritehne, ne u ne, ritahno man, redin dehtenduh che ndah man. Cuihco ro taca che ritehne, te hua ro che redin dehtenduh che ndah. U ne, rihco ró che ritahnó, te redin dehtenduh che ndah. ¹⁹ Di ne, ritehne che va ama no Dendiohs. Ndahca chemin, ate ndete che dendudo no ne, nde hua cochihve yehn.

Namin chundah ne, devano se che va Dendiohs, nde tuno rendoh se che vah se.” ²⁰ Duh nchuhn che tihca dendudo no che rahn ne che ritahno ne ne, hua renahn ne. Cuedevano ne te ihyan che rahn ye che ritahno ye, ne hua redin ye dehtenduh che ndah ne, nde hua cuaco che rahn ye. ²¹ Ihyan ndico yuhn vo Abraham ne, hua dendudo no che chitahno ye, te dinahn ye cuahn che chihquentiyon Dendiohs che cahno ye daya ye Isaac, co se vedino, ne chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan. ²² Cua cuande nchuhn nduhca che ndiyu dendudo no chitahno Abraham, te dinahn ye, ne nduco chemin chihco ro ye che numa cuaco chitahno ye. ²³ Nduco che tihca din ye ne, chihco ro ye che cuaco che ndirun yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Abraham ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan.” A ihyan min che din Dendiohs amigo yahn ye ihyan.

²⁴ Tuhme ne, cuedevano nchuhn te ihyan che numa cuaco ritahno ye, redin ye dehtenduh che ndah ne, a ihyan chahn che rene din yahn Dendiohs ihyan. ²⁵ Rahab, tahn che ndere quechica ro menan me ne, chihco ro te che tihca numa cuaco chitahno te, te chinan te sandado che vatechica se rendihchero ndudo se, chih ndeh te sahn ndevaco te numahn che ndedechuh te

sahn cuahn ndeh, ne chemin che nedin yahn Dendiohs tahn. ²⁶ Ihyan che hua chenun ico ye ne, a ndih ye. Atihnoca ihyan che dendudo rahn ye che ritahno ye Dendiohs ate hua redin ye dehtenduh che ndah, te anduhneca ndete a ndih ye.

3

Nahn che cahco vo cudado nan nducuahn che rente vo

¹ Dihno, hua ndahca che ama yahn nchuhn tendahnun man ne ntiyon che cacuahn ne Ndudo yahn Dendiohs, te a devano ne che cahnda ntiyon min, ne nuhn che ricuahn nuhn ne, tahque va che ndacarune Dendiohs nuhn che co ihyan chenahn.

² Nducoyaco vo ne, a cade no che ama redinda vo. Ndete che va ama ihyan che renahn nda chende ye ne, ihyan min ne, runecade ye nan nducuahn che rente ye man, nan nducuahn che redin ye man.

³ Cuahn che tihyon vo freno chende caballo ne, dinahn te yuhn vo, cahh te cuahn nan che nahn vo. ⁴ A namin no tun barco. Andahre ama rahte man, ama dito yuhne che raconda man, ate nduco indu lihn che quenah cuahn dahn barco me ne, co ndahconduto sahn che ricahca se adecotino cuahn che nahn se.

⁵ Atihnoca ihyan nan che rente ye, te nduco ndudo yahn ye ne, ama ndeh nan dehtenduh co detohnan ye. Nduco ama cuhdiyahn lihn ne, co

cua yahn icoyahn rahte, ne cuihno cuco. ⁶ Atihnoca ihyan che hua renahn nda chende ye nan che rente ye. Ndudo yahn ye ne, anduhca man ruchiyahn yahn infierno, te numacuahn ro che chenah ye iyehhse redetohnan ye ama ndeh nan dehtenduh, nde redinda man ye ihyan. ⁷ Ihyan ne, ri rihquentiyon ye nducoyaca nan ite chano man, ite che chenun te nuniyahn man, yahda man, cu man, ⁸ ate hua ri rihquentiyon man ye ihyan nan che rente ye, te hua renahn nda chende ye. Ndudo yahn ye ne, anduhneca vehde cu. ⁹ Vate dihno vo che rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Chido vo Dendiohs, ate cuahn che ri tan ye ne, rahva yah ye yahn adecoduhno ihyan, nde hua renda tin ye che a Dendiohs che dendah ye nducoyaca ihyan nduhca man ye. ¹⁰ Ihyan chahn ne, hua ama no vederendedecadino yahn ye. Cuahn che nahn ye ne, revah ye cava ihyan, ne cuahn che nahn ye ne, rahva yah ye yahn ihyan. Dihno, a condi nchuhn dama co ne nduco ihyan che tihchan ye, te hua ndahca che tihca redin ye. ¹¹ ¿Ti rendihche nchuhn che dama riquendah nune ndah nduco nune dine ne? ¹² Dihno, a devano nchuhn te ndiyu nan yahn higo che ri ndute yahn yahn olivo. Namin a devano ne te ndiyu nan dihyo uva che ri ndute yahn yahn higo. A namin

no tun hua dāma riquendāh
nune dine nduco nune ndah.

Vededeveno che cochihve

¹³ Nchuhn che devano ne mān, che renahn ne mān ne, nahn che runecade cuahtechica ne mān, nahn che cuahtenan cuma ne vedeneacun mān, te ihyan che richihve vededeveno yahn ye ne, chenan cuma ye vedeneacun. ¹⁴ Me nchuhn che redin ve ne yahn vih mān, rahcorān ne cava mān no ne mān ne, nde hua cochihve che din yade ne yahn che devano ne, te ducherino ne ndudo ndah yahn Dendiohs. ¹⁵ Vededeveno yahn ihyan che tihchan ye ne, ndiyu Dendiohs che recah ye, te chemin ne, vededeveno yahn ihyan nunde che recah chundah. ¹⁶ Tihca, te ihyan che redin ve ye yahn vih mān, rahcorān ye cava mān no ye mān ne, ama canda tin ye, rahtendihco nducuahn nan nunde. ¹⁷ Ate hua tihchan ihyan che chenan cuma ye vededeveno che recah Dendiohs, te ihyan chahn ne, runecade vate ye mān, dihn nan ye mān, cuno ino ye mān, renahn ye mān, chenan cuma ye vedeyahino mān, redin ye dehtenduh che ndah mān, ama no vederendedecadino yahn ye mān, hua rihnceh ye mān. ¹⁸ Cuedeveno nchuhn te ihyan che nduco ndah riyahve ye che ndo yan ihyan nduco vih ne, retihyon yune ye ihyan chahn che runecade cuahtenan ye nduco vih.

4

*Hua ndahca che dama co
vo nduco ihyan nunde*

¹ Nducote rahtechica nchuhn vedeyeno yahn mān ne, rahtendihco ne nunde ne, chemin che rahte canda ne nduco vih. ² Ama redin ve ne, nahn yahn ne dehtenduh che va yahn ihyan, ne cuahn che hua rendaça ne nduco ndah ne, ruhn ne nduco ye, nde rihno ne ihyan. Ama nahn yahn ne dehtenduh, ate hua rendaça ne, te hua rica ne Dendiohs. ³ Me ndete che rica ne ne, nde hua rete Dendiohs, te ndotenan che caça ne che cochihve yahn ne ne, rica ne dehtenduh cava che cuahtechica ne vedeyeno yahn mān ne, cuahtendihco ne nunde. ⁴ Nchuhn che ducherino ne Dendiohs, cuedeveno ne te che cuahtechico vo vedeyeno yahn mān vo ne, racondah vedamo vo Dendiohs. Adcoduhno ihyan che nahn cochica ye vedeyeno yahn mān ye ne, racondah vedame ye Dendiohs. ⁵ Ndiyu ndere ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Redin Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, te yahino ye uvo, ne nahn ye che a mān no ye din yahino vo ihyan.” ⁶ Andahre vahche ri yuhn vo che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs, ate numacuahn vedeyahino yahn ye rinan ye uvo che dinahn vo, nduhca che a ndirun tama cuan nan Ndudo yahn ye tuhca: “Dendiohs ne, rendaçhco ndiya ye ihyan

che yade ye, ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che necun ye.”⁷ Chemin che condahco ne chedave yahn ne tah Dendiohs. Hua dinahn ne yahn chundah, ne dihya se co, cahcoman se nchuhn.⁸ Cuah ne Dendiohs, ne conduco ye nchuhn. Nchuhn ihyan nunde man, nchuhn che tah ritahno ne Dendiohs, ne tah rahtechica ne vedeyeno yahn man ne man ne, cuihcoman ne nunde yahn ne.⁹ Ndotenan che ama cuahte yeno ne ne, cuendedecadino ne, ne cuahte ran ne cava nunde yahn ne, cuento ino ne.¹⁰ Cuendahco ndiya man ne nchuhn nan Dihvo vo Dendiohs, cuihcoman ne vedeyade yahn ne, ne ndeva ye nchuhn.

Huandahca che ndahchenan vo ihyan chenahn

¹¹ Dihno, hua ndahca che cahma yah nchuhn yahn vih. Adecoduhno ihyan che ra cuande ye tama ca ihyan, rahn yah ye yahn ye, o rendahchenan ye ihyan ne, nduco chemin ne, ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rahco ye che tahque richihve vededevano yahn man ye. Ihyan che ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ndotenan che dinahn ye ne, rahcotahn ye.¹² A Dendiohs che chihco ye vederihquentiyon che va che dinahn vo, ne a ihyan min va che techecade ye yuhn vo. Ihyan min ne, co decuihno ye ihyan

man, co ndedevahn ye ihyan man. Ate nchuhn ne, metah nde ama vederihquentiyon cava che ndahchenan ne vih.

Nde hua devano vo deh che cuahno co vo caviyan deman

¹³ Nchuhn che rihco cade man ne dehtenduh che din ne queri ama ro, cuihco ne cudado. Taca che rihco cade ne ama ro che cahn ne tama yan, cuahtenan ne ama nduyo, din ne ntiyon?,¹⁴ te nde hua devano ne ndete che vate ca ne nda ro min. Condihchero ne yan. Ri ro menan lihn, ne venchahte rento. Tihchan uvo, te neve ro ra chenah vo iyehanse.¹⁵ Tahque ndah ne, cochahtino vo Dihvo vo Dendiohs, ne cahma vo: “Ndete che Dendiohs te ye vedevihche yuhn vo ne, din vo chu caviyan, ne din vo cha deman.”¹⁶ Ate hua tihca redin nchuhn. Tahque ndah ne ne, numacuahn vedeyade rihco cade man ne dehtenduh che din ne queri ama ro. Cuedevano ne te hua ndahca che tihca redin yade ne.¹⁷ Adecoduhno ihyan che devano ye taca che din ye che ndah ate hua redin ye ne, rendihco ye nunde nan Dendiohs.

5

Riyahve ye ihyan cuihca

¹ Nchuhn ihyan cuihca che duhtuno ihyan ne, cuihcovan ne. Cuendedecadino ne, ne cuahte ran ne yahn castigo che va che co ne.² Nducuah vedecuihca yahn ne ne, hua cochihve cava che ndevahn

ne. Codin ne cuande anduhneçā ndete che a nçā mañ, anduhneçā ndete che a ncheh ndah yahn ne mañ. ³ Diyahnguañ yahn ne mañ, diyahngua yahn ne mañ ne, anduhneçā ndete che a nihno ncheh dache. Mañ ro cuh che a nun nto iyehñse ne, ama nedin ðama ne vedecuihca, ate mañ vedecuihca yahn ne nuhnde nchuhn che chendihco ne nunde, ne co ne castigo yahn anduhneçā ndete che cuihno cuco nchuhn. ⁴ Nchuhn ne, chendihco ne nunde che nde hua renehñve ne yahn ihyan chevah che redin ye ntiyon yahn ne. Ate Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, nda cuande ye ihyan chahn, ne a devano ye nduhçā che reçah rihn ne ihyan, reduco ne yahn ye. ⁵ Nchuhn ne, ama ndahçā chenān ne iyehñse cuh, vate ne vedeyeno ro ro. Nduhçā ite ndata che ri dun te, che cudādo reh no te nde ndā ro che çahno ihyan ite ne, tihchan nchuhn, te vatechica ne vedeyeno yahn mañ ne, redecuihta ne nunde yahn ne nde ndā ro che co ne castigo. ⁶ Nchuhn ne, rendinun rendinahno ne ihyan che ndah ihyan ye, nde rihno ne ihyan. Nde hua retahñ vahche ne, te ihyan chahn ne, necun ye, nde hua rendahconan ye yahn ne.

Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, covah vo cuahn ðama

⁷ Dihnó, vañ nducuahn che rechuhrihn nchuhn ne,

quendañ ne vedechahtino nde ndā ro che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo. Codin chahtino ne nduhçā che redin chahtino ihyan che a nino ye chendata yahn ye, ne chenān ino ye che co yahn. ⁸ Codin chahtino ne mañ, cuenecañ yañ ne chedave yahn ne mañ, te metah condah Dihvo vo. ⁹ Dihnó, hua çahma nunde ama ðama ne yahn vih, çava che hua co ne castigo, te Dihvo vo, ihyan min che techecañde ye yuhn vo ne, a nun ndaconan chi ye. ¹⁰ Dihnó, cuenedecadino ne yahn ihyan profeta che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs a rahñ me. Cua cuande ne nduhçā che quendañ ye vedechahtino vañ nducuahn che chuhrihn ye, ne cuiquendi ne yune yahn ye. ¹¹ A devano vo te ama ndah ro yahn ihyan chahn che din chahtino ye. Nchuhn ne, a devano ne nduhçā che chichahtino Job Dihvo vo Dendiohs. Namin a devano ne nduhçā che din yahino Dendiohs ihyan, din ye che ndah nduco ye. Chemin che ndahçā che cua cuande ne yahn vedechahtino yahn ihyan chahn, quendi ne yune yahn ye.

¹² Dihnó, ñañ nducuahn ne, ama nahn che din ne cudādo ñañ che rente ne. Cuahn che çah ne ndudo yahn ne ne, hua ndere çahma ne: “Nde muhn nde ñañ Dendiohs.” Hua ndere tihyon yañ ne dehtenduh nucuahn vedeyudo. Codin

ne cudado che hua chuhnan ne, ne cuahtendihco ne nunde, cava che hua quenan cuma che din Dendiohs castigo nchuhn. Tahque ndah ne ne, ama o no cahma ne. Nan nducuahn che rente cade ne ne, ndete che cahma ne: "Taca hua" ne, a chemin no cahma ne. Ndete che: "Hua" ne, a chemin no tun cahma ne. Hua chuhnan ne che cahma ne.

¹³ Cuahn che rechuhrihn nchuhn ne, covah ne. Cuahn che yeno ne ne, cuita ne, cuendeva ne yavenan Dendiohs. ¹⁴ Cuahn che cah ne ne, coyahve ne intiyahn yaco cava che covah ye cava ne, cuacotahme ye aceite nchuhn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn ne. ¹⁵ Cuahn che covah ne ne, nahn che cotahno ne che conahn che caca ne, ne din Dendiohs che ndoyahn ne, nchahco ye nunde yahn ne. ¹⁶ Conaca ne che nchahco nunde vih, ne covah ne cava che din Dendiohs che ndoyahn ne. Cuedevano ne te ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, redinahn Dendiohs deh che rica ye numa ino ye. ¹⁷ Cuenecahco ne ihyan profeta Elias. Ihyan min ne, ihyan iyehnse nduhca uvo. Ate cuahn che chica ye Dendiohs che hua cuanco ne, hua chan chete ino nduyo quenan mahh. ¹⁸ Chihno min ne, covah tun ye, chica Dendiohs che cuanco, ne chan, ne ndaconan chi chendata. ¹⁹⁻²⁰ Dihno, ndete che vate dihno vo

che cuacondah vedame ye Ndudo ndah yahn Dendiohs, cuahtendihco ye nunde ne, cuedevano ne te ndete che yahve ne ihyan, din ne che ndonun yune ye, ndaconan quendi ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nchahco Dendiohs nducuahn nunde yahn ye, ndedevahn ye ihyan.

CAÇA CHE DIRUN SAN PEDRO MENAN

¹ U Pedro, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, dechúh caça cuh yahn nchuhn che vate ne yan vāco ihyan, yahn yahn Ponto man, Galacia man, Capadocia man, Asia man, Bitinia man. ² Man Dendiohs Chida tendahnun ye nchuhn, chihco vih Vaco Ndah yahn ye nchuhn, cava che nevahnecon ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne yahn che chera yun yahn ye cava ne.

Ricá Dendiohs che ama din yahino ye nchuhn, din ye che ama ndahca cuahtenan ne.

³ Ndeva vo yavenan Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, te ama din yahino ye uvo, ne din ye che ndo vo anduhneca ihyan ra, ntihton cuaco ye vederendecadino yuhn vo. Cuahn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn ne, ndahcorun ye nducuah cava che ndah yuhn vo. Man ne, ndichahtino vo che ndeva ye uvo, ne metah nde ama nan dehtenduh che co din che hua conahn. ⁴ A va cade che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, ne chemin ne, anduhneca ama vedecuihca che hua nda ro che cuihno. A man Dendiohs din ye che conahn.

⁵ Nchuhn ne, ritahno ne Dendiohs, ne numacuahn vederihquentiyon yahn ye

redin ye cudado nchuhn cava che ndeva ye nchuhn nda ro che cuihno iyehense.

⁶ Chemin che vate nchuhn vedeyeno andahre ama ndeh nan dehtenduh che rahno ri ne man ro cuh. Che rechuhrihn ne ne, neve ro no chemin. ⁷ Ate va che chuhrihn ne cava che cuhnde ro che numa cuaco ritahno ne Dendiohs. Ndete che numa cuaco ritahno ne ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quendah yavenan ne ro che nda Dihvo vo Jesucristo. Diyahnguan ne, hua rengu cuahn dama, ate retive ihyan yahn, rendedevihne ye, rendihchenan ye ndete che ndah. Me nchuhn che ritahno ne Dendiohs ne, tahque redin yahn che ndihchenan ye ndete che numa cuaco ritahno ne.

⁸ Dihvo vo Jesucristo ne, andahre hua rendihchero nchuhn ihyan, ate yahino ne ihyan, ritahno ne ihyan, ne chemin che ama yeno ne. ⁹ Nducote ritahno ne ihyan ne, quenan cuma che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

¹⁰ Ihyan profeta che chahte ye a rahn me ne, cahndudo ye che ndedevahn Dendiohs nchuhn, ne ama ndiquendi ye nduco cudado, nahn cadino ndah ye yahn. ¹¹ Vaco Dihvo vo Jesucristo ne, quenun ihyan chahn, din che cahndudo ye yahn dehtenduh che va che chuhrihn Dihvo vo man, yahn vederihquentiyon chahte che ndonda tah ye cuihno min man. Hua chenan chenahn

ihyan chahn, ne chemin che ndiquendi ye, nahn cadino ye duh ihyan min man, ticuahn conahn man. ¹² Cah Dendiohs, checadino ihyan chahn che ndudo che cahndudo ye ne, ndiyu cava che ndah yahn man ye, te che ndah yuhn vo. Man ne, ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che dechuh ye ne, a cahndudo ye ndudo min che dirun ihyan profeta chahn, chihnevan nchuhn. Yahn ndudo min ne, nde angel che vate ye vahchetero, nahn tumacadino ye.

Nahn Dendiohs che runecade cuahtechica ihyan yahn ye

¹³ Nducote nedin yahn Dendiohs nchuhn ne, nahn che cuahteyan nchuhn man, nahn che runecade cuahtechica ne man, nahn che quendi ne numa ino ne cochahtino ne che ndeva Dendiohs nchuhn ro che nda Dihvo vo Jesucristo man. ¹⁴ Codinahn ne yahn Dendiohs, ne hua quendi ne cuahtechica ne nduhca che a chahtechica ne ro menan cuahn che metah cahnevan ne Ndudo yahn ye. ¹⁵ Tahque ndah ne, runecade cuahtechica ne, te Dendiohs che nedin yahn ye nchuhn, ndiyu ndere ihyan. Tihca nahn che din ne, ¹⁶ te nan Ndudo yahn Dendiohs ndirun tuhca: "Hua ndere

cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde, te u ne, ndiyu ihyan nunde u."

¹⁷ Dendiohs ne, numa cuaco retechecade ye tunoca che nedin ihyan. Nducote renevahnecun ne ihyan, rahn ne te Chida ne ihyan cuahn che revah ne ne, nahn che quendi ne nevahnecun ne ihyan numacuahn ro che cuahtenan ne iyehense. ¹⁸ A devano ne te ro menan me ne, quendi ne costumbre che nde hua cochihve, che chihco ihyan ndico yahn ne, ate a ndedevahn Dendiohs nchuhn yahn nducuahn chemin. A ndevahn ne, ndiyu nduco dehtenduh che rihno nduhca diyahnguan o diyahngua, ¹⁹ te ndevahn ne nduco yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihco mendahn ye ihyan nduhca ama itecuche lihn che hua dehva niyahn te, chi te vedino cava nunde yahn ihyan. ²⁰ Nde ro che metah cuhnde iyehense ne, a va cade che tihca cuahno co Dihvo vo, ne chinahn nde man ro cuh cava che ndah yahn nchuhn. ²¹ A cava Dihvo vo Jesucristo che ritahno nchuhn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo van tenahn, ne ndahco ye vederihquentiyon chahtetah ye. Man ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ne, chenan ino ne che ndeva ye nchuhn.

²² Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahne-cun nchuhn Ndudo yahn Dendiohs, ndo ne ihyan

runecaḁe. Numa cuāco redin yahino vih ne, ne nahn che quendi ne numa ino ne din yahino vih ne. ²³ A Dendiohs din ye che ndo ne ihyan ra, anduhnecaḁ ndete che quenuma ra chahteyan ne. A nduco Ndudo yahn ye chihco vih ye nchuhn çava che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro, ne Ndudo yahn ye ne, hua nda ro che cuihno. ²⁴ Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhça:

Nducoyaça ihyan iyehñse ne,
anduhnecaḁ chano, te
hua rengu ye,

ne vederihquentiyon yahn
ye ne, anduhnecaḁ
nanda, te rihno.

Chano ne, reñih, ne nanda ne,
ra;

²⁵ ate Ndudo yahn Dihvo vo
Dendiohs ne, hua nda
ro che cuihno.

Ndudo min ne, a Ndudo Ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo che
cahdudo ihyan, chihnevan
nchuhn.

2

¹ Chemin che nahn che hua
ndere cuahtechica nchuhn,
din ne dehtenduh che chih-
nga. Hua cahñcheh ne man,
hua din o nan o chende ne
man, hua din ve ne man, hua
nte ne ndudo cuahnde man.

² Nduhça decuaḁ yuno che
ama nahn cuh leche çava
che cuihta ne, tihça codin
nun ino nchuhn, çahcovan
ne Ndudo yahn Dendiohs,
te nahn che conahn ndah
ne man, cochahtino ne man,
çava che ndevahn ne. ³ Tihça,
te a tumacadino ne che Dihvo

vo Dendiohs ne, ama quenan
cuma ye vedeyahino çava ne.

⁴ Cuinevahñecun nchuhn
Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che redin ye che cuahtenan
ne vahchetero numacuahn ro.
Anduhnecaḁ ama tu che chacondah
vedame sahn vihcherahto ro
menan, ne adiva tumacadino
se che tu min che tahque
cochihve çava name yahn
vah che rihno se ne, tihça
ihyan min, te a chihco
vih Dendiohs ihyan çava
che ndeva ihyan iyehñse
yavenan ye. ⁵ Nduhça che
retendañnun sahn vihcherahto
tu che rahto se ama yaço
ne, tihça çah yune nchuhn
che nedin dama Dendiohs
nchuhn çava che conun
Vaco Ndah yahn ye nchuhn,
ne ndo ne anduhnecaḁ chidocuyan
ndah, din ne ntiyon
yahn ye numacuahn vederih-
quentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. ⁶ Nan Ndudo yahn
Dendiohs ne, a ndirun tuhça:

U ne, chihco vih ama ihyan
che co ye anduh-
necaḁ ama tu ndah
che tendañnun sahn
vihcherahto che co
esquina yahn name
yahn yaço van ihyan
nación yahn Israel.

Nducoyaça ihyan che co-
tahno ye ihyan min ne,
quendaḁ yavenan ye.

⁷ Nchuhn che ritahno ne
ihyan min ne, ama yahino
ne ihyan, ate ihyan che
hua ritahno ye ihyan ne,
conahn nduco ye nduhça che
a ndirun nan Ndudo yahn
Dendiohs tuhça:

Ihyan min ne, conahn nduco ye nduhc̄a che chihnahn nduco tu che chacondah vedame sahn vihcherahto menan,

te tu min che tahque chichihve adive.

⁸ Namin ndirun nan Ndudo yahn ye tama cuan tuhca:

Ihyan min ne, co ye nduhc̄a ama tu che renda cah ihyan man, che redin che rendave ye man.

Tihca, te ihyan che hua chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chinda ye nduhc̄a che a nihnde cade yahn ye.

Ihyan yahn Dendiohs

⁹ Nchuhn ne, a ndihco vih Dendiohs nchuhn, a ndo ne anduhneca ihyan naci3n yahn Israel. A ndo ne anduhneca chidocuyan, rendeva ne yavenan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinan ye yahn ne. A tendahnun Dendiohs nchuhn che co ne ihyan yahn ye cava che cuahndudo ne yahn vederihno rahte che din ye nduco ne. Ro menan me ne, anduhneca ndete che ntude ndutinan ne, ate din ye che chenahn ne ndudo ndah yahn ye. ¹⁰ Ro menan me ne, hua ndi cuande ne van ihyan yahn ye, ate man ne, a nedin yahn ye nchuhn. Ro menan me ne, vatemān ne, metah duh che quenān vahino nchuhn, ate man ne, renan vahino ye nchuhn.

¹¹ Dihn3 che yahin3 nchuhn, che vate ne yan vaco

ihyan, ricā nchuhn che hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde, te chemin redin che rinda ihyan.

¹² Runecade cuahtechica ne van ihyan che hua renevah-necun ye Dendiohs cava che nduco tihca ne, andahre rahn ye yahn nchuhn che duhtuno ihyan ne, ate ndihchero ye che runecade vatechica ne, ne ndeva ye yavenan Dendiohs nda ro che techecade ye yahn nducoyaca ihyan.

¹³ Cava che quendah yavenan Dihvo vo Jesucristo ne, codinahn ne yahn ihyan ndinan che rihquentiyon ye muhn iyehanse, emperador che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye man, ¹⁴ sahn ndinan che rinan se ihyan man. Sahn chahn ne, redechuh ye cava che din se castigo sahn che chendihco nunde, ne redin se cudado ihyan che ndah ihyan ye. ¹⁵ Tihca nahn che din nchuhn, te nahn Dendiohs che runecade cuahtechica ne cava che nduco tihca ne, nde nan che cahma ihyan tundo metah.

¹⁶ Man ne, metah rihquentiyon nunde yahn ne nchuhn, te a ndedevahn Dendiohs nchuhn. Chemin che nahn che runecade cuahtechica ne. Hua ndedecadino ne che nducote a ndedevahn Dendiohs nchuhn ne, co ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, runecade cuahtechica ne nduhca che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁷ Cuenevah-necun ne Den-

diohs. Cuenevahnecon ne emperador. Cuenevahnecon ne queri ama ihyan. Cuah-tenan cuma ne vedeyahino van man ne nduco vih che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

Nduhca che va che chuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan ne, numacuahn vedenecon codinahn ne yahn ihyan che redin nduco ne ntiyon, a ndah ihyan ye, o duhtuno ihyan ye. ¹⁹ Andahre rechuhrihn ne, ndere redin tan ihyan nduco ne, ate ndete redin chahtino ne yahn che renevahnecon ne Dendiohs ne, quendaḥ yavenan ne. ²⁰ Tihca, te ndete che quendaḥ ne vedechahtino cuahn che conchuhn castigo yahn che chendihco ne nunde ne, nde hua cochihve yahn ne. Ate ndete che quendaḥ ne vedechahtino cuahn che ndere redin ihyan castigo nchuhn yahn dehtenduh che ndah che redin ne ne, tuhme che cuaco quendaḥ yavenan ne nan Dendiohs. ²¹ Tihca va che din chahtino nchuhn, te a cava chemin che tendahnun Dendiohs nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, chuhrihn ye cava nchuhn, ne tihyon yune ye nchuhn che quendi ne yune yahn ye. ²² Ihyan min ne, hua ndere quechica ye, quendihco ye nunde, nde hua chihncheh ye nde ama ihyan. ²³ Cuahn che rahva ihyan nduco ye ne,

hua ndahconan ye ndudo tan. Cuahn che redin tan ihyan nduco ye ne, quendaḥ ye vedechahtino, ne ndahco ye nducuahn che redin ye tah Dendiohs, ihyan min che retechecade ye numa cuaco. ²⁴ A man Dihvo vo Jesucristo chuhrihn ye, quenah yah ye nan cruz, nedihve ye nunde yuhn vo, cava che cahcoman vo nunde yuhn vo, ne runecade cuahtechico vo. Chih ye cava che ndedevahn ye uvo, ²⁵ te ro menan me ne, vatechica vane vo anduhneca itecuche che chinda te, ate man ne, nevahnecon vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye cudado uvo nduhca ihyan che redin ye cudado itecuche yahn ye.

3

Nduhca che va che cuahtenan ihyan che nihnevaco ye nduco vih

¹⁻² Nchuhn ihyan ndahta che nihnevaco ne ne, cuenevahnecon ne inchahn ne. Nduco tihca ne, andahre hua rihcovan inchahn ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ate tumacadino ye che runecade ne man, necun ne man, ne nevahnecon ye ndudo min, nde hua ndo-tenan che yahve ne ihyan. ³ Ndiyu deman che ama ndedecuco ne tin ne man, ndedecuco ne nchuhn nduco diyahnguan man, cuahtenun ne tino che ama ndahchan man. ⁴ Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedenecon, te chemin che

ama richihve nan Dendiohs. ⁵Ihyan ndahta che chahte ye a rahn me, che ndah ihyan ye man, che chichahtino ye Dendiohs man ne, tihca chahtenan cuma ye vedene-cun, ne dinahn ye yahn inchahn ye. ⁶Nduhca Sara che nevahne-cun ye inchahn ye Abraham, ne rahn ye che dihve ye ihyan. Me nchuhn ne, quendi ne yune yahn ye ndete che runecade ne man, cochahtino ne Dendiohs, ndahco ne nducuahn tah ye man.

⁷Namin nchuhn ihyan chahn che nihnevaco ne ne, cuahtenan cuma ne ihyan ndahta yahn ne nduco vedino vedene-cun, te a devano ne te hua dama fuerza yahn ye nduco ne. Tihca va che din ne, te namin ndeva Dendiohs ihyan chahn dama nduco ne. Ndete che hua dinahn ne tihca ne, nde hua nguahco yahn che revah ne.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndere redin tan ihyan nduco ye yahn che redin ye dehtenduh che ndah

⁸Man ne, rahn ri nducoyaca nchuhn che ama no vederendedecadino cuahtenan cuma ne nduco vih. Cuenevahne-cun ne vih numacuahn vedino vedene-cun. Codin yahino ama tama ne vih. ⁹Hua dama co ne nduco ihyan che redin tan ye nduco ne. Hua dama co ne nduco ihyan che retahn nan ye nchuhn. Tahque ndah ne, codin ne che ndah nduco ye, te cuahn che tendahnun

Dendiohs nchuhn ne, nte ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ne. ¹⁰Tihca, te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca:

Ihyan che nahn ye che ndahca cuahtenan ye iyehse ne,

nahn che hua ndere cahma ye ndudo tan man, ndudo cuahnde man.

¹¹Nahn che cahcoman ye nducuahn che chihnga, ne din ye che ndah man,

nahn che ndahca cuahtenan ye nduco ihyan chenahn, hua cuahte canda ye man.

¹²Tihca, te Dihvo vo Dendiohs ne, nda cuande ye ihyan che ndah ihyan ye, ne rihcovan ye che revah ye.

Ate ihyan che duhtuno ihyan ye ne, redin ye castigo ihyan.

¹³Ndete che din nchuhn che ndah ne, nde ama ihyan hua ndahco ndiya ye nchuhn. ¹⁴Andahre din tan ihyan nduco ne yahn che redin ne che ndah, ate ndah ro yahn ne. Hua cua ne cudado, hua din vah ne nde ama ihyan. ¹⁵Cuendeva ne yavenan Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ne, codinahn ne yahn ye. Cuahteyan nchuhn cava che numacuahn vedino vedene-cun cah cuande ne adeduhno ihyan che tumerune ye nchuhn yahn che chenan ino ne che ndeva Dendiohs nchuhn. ¹⁶Hua cuahtenun ino nchuhn vedetan nduco

nde ama ihyan, çava che ihyan che chihnga rahn ye yahn nchuhn ne, tumacardino ye che runeca de vatechica ne, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne co cuihnan ye che tihca rahn ye. ¹⁷ Tahque ndah che chuhrihn vo, din tan ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che ndah ndete che tihca nahn Dendiohs, che co che chuhrihn vo, din tan ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che hua ndah.

¹⁸ Tihca, te nde man Dihvo vo Jesucristo chih ye, nedihve ye ama yune no nducuahn nunde yuhn vo. Ihyan min ne, metah nde ama nunde yahn ye, ate chih ye çava che, uvo che chendihco vo nunde ne, ndo yan Dendiohs nduco vo, ne nedin yahn ye uvo. Ihyan iyehense ne, chihno ye ihyan, ate ndeva Dendiohs ihyan. ¹⁹ Numanahn che metah ntuche ye ne, chahn ye cahdudo ye ndudo yahn ye, chihnevan vaco tenahn che chenan rino ye che co ye castigo. ²⁰ Ihyan chahn che chahcotahn ye yahn Dendiohs a rahn me, ro che quenan Noé iyehense. Ro min numanahn che chindah arca me ne, numacuahn vedechahtino quenan rino Dendiohs che nto ino ye nunde yahn ye. Ate hua nto ino ye, ne atenan nine ihyan che ndevahn ye van nune. ²¹ Nune min ne, ama ejemplo yahn che rededenune ihyan man ro cuh. Nduhca che

ndevahn neve ihyan chahn nan nune ne, tihca ndevahn ihyan che rededenune ye man ro cuh. Ihyan ne, redenune ye, ndiyu çava che ndere ndo dave ye, te redenunde ye yahn che a ndaca ye vederenchahco, ne nduco tihca rah ye Dendiohs, richahtino ye ihyan. Ihyan che redenune ye ne, ndevahn ye yahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ²² ihyan min che conda ye vahchetero, ne va ye lado tah cuaco Dendiohs, rihquentiyon ye angel man, nducuahn vederihquentiyon che va iyehense man.

4

Nahn che din yahino ama tama vo vih

¹ Nducote chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, quenan yah ye nan cruz ne, codin nchuhn cuande anduhneca ndete che a man nchuhn chih ne, çava che nduco tihca ne, metah che quendi ne cuahendihco ne nunde. ² Tahque ndah ne, numacuahn ro che cuahenen ca ne iyehense ne, cuahtechica ne nduhca che nahn Dendiohs, ndiyu nduhca che nahn man ne. ³ A co ngua nchuhn nduhca che chahtechica ne ro menan me. Dama chi ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, chahtechica ne vedeyeno yahn man ne, chahtendihco ne nunde. Chicoh ne man, chahte ne vihco vedecoh man, chihnga din ne, ndeva ne yavenan dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs

yahn ye man. ⁴ Ihyan chahn ne, ri yudo yahn ye che ametah dama ri ne nduco ye, ndere cuahtechica ne, ne chemin che chihnga rahn ye yahn ne. ⁵ Ate va che cuhnde cade yahn ye nan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va yan ye che techecade ye yahn nducoyaca ihyan, ihyan che chenduche ye man, tenahn man. ⁶ Chemin che tenahn chahn ne, namin cahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ye, cava che andahre va che cuhnde cade yahn ye nduhca nducoyaca ihyan chenahn, a metah va che conda ye, te co ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁷ A cochi nino ro che nto iyehense. Chemin che nahn che runecade cuahtechica nchuhn man, covah ne man. ⁸ Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih, te ndete che tihca din ne ne, andahre ama ndeh yune cuahtendihco ne nunde nan vih ne, co nchahco ama tama ne yahn vih. ⁹ Numacuahn chedave yahn ne cuenevah-necun ama tama ne vih ndevaco ne. ¹⁰ Ama ndeh nan vederihquentiyon nte Dendiohs nchuhn, ne nahn che runecade conan cuma queri ama nchuhn vederihquentiyon che nte ye nchuhn, codin ne che cochi-hve cava che ndah yahn ihyan chenahn. ¹¹ Nchuhn che chenah cuma ne veder-

ihquentiyon che cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahndudo ne Ndudo yahn ye nduhca che redin yahn. Nchuhn che chenah cuma ne vederihquentiyon che conan ne ihyan chenahn ne, cuinan ne ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nan nducuahn ntiyon che redin ne yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, codin nun ino ne che quendah yavenan Dendiohs. Dihvo vo ne, quenah cuma ye vederihquentiyon chahte numacuahn ro, ne redin yahn che ndeva vo yavenan ye cuahn dama. Tihca co.

Nahn che cuahtenan cumo vo vedechahtino

¹² Dihno che yahino nchuhn, hua cahh ino ne yahn che ama rechuhrihn ne, rendihchenan Dendiohs nchuhn, ndedecadino ne deh cuande che tihca rahno ne. ¹³ Tahque ndah ne, cuenechah yan ne chedave yahn ne cuahn che rechuhrihn ne nduhca che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihca din ne ne, namin co yeno ne cuahn che ndaconan ye numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye. ¹⁴ Ndete che din tan ihyan nduco ne yahn che ritahno ne Dihvo vo ne, ama ndah ro yahn ne, te a ndero ndi che quenun Vaco Dendiohs nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn. ¹⁵⁻¹⁶ Ndete che chuhrihn ne, din tan ihyan nduco ne yahn che ritahno ne Dihvo vo ne, hua co cuihnan ne. Tahque ndah

ne, cuiquendi ne cochahtino ne ihyan çava che quendaḥ yavenan Dendiohs. Ate hua çahno ne ihyan man, hua duco ne man, hua cuahtendihco ne tama nan nunde man, hua conda mendahn ne nan dehtenduḥ che redin ihyan man, te hua ndahça che tiḥça din ne, co ne castigo, chuhrihn ne.

¹⁷ A cochi nino ro che cuhnde çade yahn nducoyaça ihyan iyehñse. Nducote cuanan nduco uvo ihyan yahn Dendiohs ne, nde tahque chuhrihn ihyan che hua rihcovan ye ndudo ndah yahn ye. ¹⁸ Tihça, nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhça:

Nducote ihyan che ndah ihyan ye a conunde co ndevahn ye ne, ihyan che duhtuno ihyan ye ne, a va che conda ye.

¹⁹ Chemin che ndete che rechuhrihn ne, redin tan ihyan nduco ne yahn che runeçade vatechica ne nduhça che nahn Dendiohs ne, cuiquendi ne runeçade cuahtechica ne, condaḥco ne nducuahn taḥ Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehñse man, redinahn ye ndudo yahn ye man.

5

Ihyan ndinan yahn yaço ne, va che din ye cudado ihyan yahn Dendiohs

¹ Nchuhn, ihyan ndinan che nda cuande ne ihyan ndiyaço, riyahvé nchuhn, te namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne

ndihchero man che quenan yah Dihvo vo Jesucristo man, che ndonda taḥ ye vederihquentiyon chahte nduhça che conan cuma ye ro che ndaconan chi tun ye man.

² Nduhça ihyan che redin ye cudado itecuche yahn ye ne, tiḥça codin nchuhn cudado ihyan yahn Dendiohs che nda cuande ne. Codin ne ntiyon min numacuahn vedeyeno, ndiyu nduco fuerza, nde huane çava tume.

³ Hua condinun condinaḥno ne ihyan chahn che nda cuande ne. Tahque ndah ne, runeçade cuahtechica ne, cotihyon yune ne ihyan çava che tiḥça quendi ye. ⁴ Nduco tiḥça ne, cuahn che nda Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinan ye yahn ihyan yahn Dendiohs, redin ye cudado ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quendaḥ yavenan ne, cuahtenan ne nduco ye numacuahn ro.

⁵ Namin nchuhn sahn deçahya, cuenevahñecun ne ihyan ndinan che nda cuande ye ihyan ndiyaço. Nducoyaça nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, numacuahn vedino vedeneñcun codinahn ama tama ne yahn vih, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhça:

Dendiohs ne, rendaḥco ndiya ye ihyan che yaḍe ye, ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che neñcun ye.

⁶ Chemin che condaḥco ndiya man ne nchuhn nan Dendiohs, ihyan min che ama

yudo vederihquentiyon quen cuma ye, çava che ndeva ye nchuhn ndā ro che cuhnde çade yahn ihyan iyehnse. ⁷ Hua cua nchuhn cudādo. Tahque ndah ne condāhco ne nducuahn tah Dendiohs, te ihyan min ne, redin ye cudādo nchuhn.

⁸ Cuahteyan nchuhn, te chundah, sahn min che hua ri rendihche se nchuhn ne, quechica se numachahte, rinuhn se ihyan che co din se che conda ye. Sahn min ne, nde tahque duhtuno se che co ama yahyan tan che rinuhn te ihyan che cheh te. ⁹ Cuiquendi ne numa ino ne cohahtino ne Dihvo vo Jesucristo, ne hua tumacah ne yahn se, te a devano ne te numa chahte iyehnse recah rih se ihyan yahn Dendiohs. ¹⁰ Cuihno che a nchuhrihn nchuhn neve ro ne, Dendiohs, ihyan min che quenan cuma ye vedeyahino chahte, ne a tendahnun ye nchuhn çava che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro ne, man ye cah dito ye nchuhn, din ye che quendah ndah ne, quendi ne numa ino ne yune yahn ye. ¹¹ Ihyan min ne, quenan cuma ye vederihquentiyon chahte numacuahn ro, ne redin yahn che ndeva vo yavenan ye cuahn dama. Tihça co.

¹² Dirún neve ndudo yahn nchuhn, dechuh çaca cuhnduco dihno vo Silvano, sahn min che quenan inó che co cohahtino nchuhn che cahma se. Che dirún yahn

ne ne, riyahvé nchuhn numa cuaço yahn vedeyahino che quenan cuma Dendiohs nduco ne. Cohahtino ne ihyan min.

¹³ Ihyan ndiyaco che vate ye yan che rahn ihyan Babilonia yahn, che tendahnun Dendiohs ihyan nduhça nchuhn ne, dechuh ye Dendiohs yahn ne. Marcos, sahn min che nduhça dayá rihno sahn, namin dechuh se Dendiohs yahn ne. ¹⁴ Numacuahn vedeyahino cuenecah ama tama nchuhn Dendiohs vih che cuande yahn.

Ricá Dendiohs che din ye che ndahça cuahtenan nducoyaca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Tihça co.

CAÇA CHE DIRUN SAN PEDRO ADIVE

¹ U Simón Pedro, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, dechúh caça cuh yahn nchuhn che numa cuaco din Dendiohs yuhn vo man, Dihvo vo Jesucristo man, che chitahno ne nduhca nuhn. Che chitahno ne ne, ama ndahca cava ne.

² Ricá Dendiohs che ama din yahino ye nchuhn, din ye che ama ndahca cuahtenan ne. Ricá ihyan che din ye che, nduco vededevano yahn ye man, yahn Dihvo vo Jesucristo man, che chenan cuma ne ne, tumacadino ne che a ihyan min che redin ye che ndah nduco ne.

Nduhca che nahn che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

³ Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs din Dihvo vo nducuahn che nahn cava che runecade co cuahtechico vo iyehñse man, co cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro man. Din ye che checadino vo yahn Dendiohs, ihyan min che numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye tendahnun ye uvo, ⁴ ne cah ye ndudo yahn ye che ama rignonun chihve cavo vo. Che dinahn nchuhn ndudo min ne, ndevahn ne, metah che quendi ne vedeyeno yahn man ne, cuahtendihco ne nunde, ne ndo ne ihyan ndah nduhca

man ye. ⁵⁻⁷ Chemin che nducote ritahno ne ne, nahn che runecade cuahtechica ne man, nahn che tahque chahte co vededevano yahn ne man, nahn che din cheche ino ne cava che hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde man, nahn che cuahtenan cuma ne vedechahtino man, vedeyahino man, nahn che din yahino ama tama ne vih man.

⁸ Me ndete che tihca din nchuhn numacuahn chedave yahn ne ne, nde tahque conahn ndah ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. ⁹ Me ndete che hua tihca din ne ne, anduhneca ndete che ve ndutinan man, anduhneca ndete che a chinan ne che a nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde che chahtendihco ne ro menan man. ¹⁰ Dihno, chemin che nde tahque redin yahn che cuahtenan ino ne che a tendahnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn, te ndete che tihca din ne ne, hua nda ro che conda ne, ¹¹ ne numacuahn vedeyeno ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne numacuahn ro nan che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.

¹² Chemin che andahre a devano nchuhn dehtenduñ chemin chan, ne riquendi ne numa ino ne Ndudo yahn Dendiohs che va tah ne, ate quendi ntihton yan yahn. ¹³ Rahco che redin yahn che quendi yahve nchuhn numanahn che quenán iyehñse,

¹⁴ te a te Dihvo vo Jesucristo, checadinó che a nun va che cóh. ¹⁵ Namin redirún yahn ne cava che cuahn che ndacá iyehñse cuh ne, hua conan ne dehtenduh che tuhchan, ntihton yan ne adecodehno ura.

Vederihquentiyon chahte che ndonda tah Dihvo vo Jesucristo

¹⁶ Yahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo man, yahn che va che ndaconan chi tun ye man, che a chicuahn nuhn nchuhn ne, ndiyu ndere cuento che ndedecadino man nuhn cava che cahñcheh nuhn ihyan, te man nuhn ndihchero nuhn vederihquentiyon chahte yahn ye. ¹⁷ Cuahn che ndeva Dendiohs Chida yavenan ye, chihco ro ye vederihquentiyon chahte che ndahco ye tah ye ne, rahn ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye: "Ihyan cuh che Dayá. Yahnó ihyan. Ama yenó cava ye." ¹⁸ Nduco nuhn ihyan cuahn che chahn ye tin ico me nan che ndo diyahn ye, ne a man nuhn chihnevan nuhn ndudo min che rahn Dendiohs nde vahchetero.

¹⁹ Chemin che nde tahque richahtino nuhn ndudo che dirun ihyan profeta che chahte ye a rahn me. Nchuhn ne, ndahca redin ne che rihcovan ne ndudo min, te anduhca ama yahn che riche, rendihco dave nan che man nde nda ro che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo. Tahn min ne, anduhneca cuahn

che a cochi ri dave, cuahn che quendañ yuhdo chahte, ne ama co yeno nchuhn. ²⁰ Menan vihca cuedevano nchuhn te nde ama ihyan ne, hua co conahn ye nduco vederendecadino yahn man ye Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta yahn dehtenduh che va che co, ²¹ te man ihyan profeta chahn ne, hua cahndudo ye nduco vederendecadino yahn man ye. A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che cahndudo ye.

2

Sahn rihñcheh

¹ Van ihyan nación yahn Israel ne, namin chahte sahn rihñcheh che redin ca se che profeta se. Namin van nchuhn ne quendañ sahn che numacuahn vederihñcheh cacuahn se ndudo che din che conda ihyan. Cuacondañ vedame se Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye cava nunde yahn nducoyaco vo, nde cava nunde yahn sahn chahn, ne yahn chemin che a denan co se castigo. ² Ama yahn ihyan dama co ye nduco se, ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ne chemin din che ndaca yune che chihnga cahma ihyan yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo. ³ Nducote ama idihya se, nahn yahn se tume ne, numacuahn vederihñcheh cuahndudo se, tico se tume yahn ne. Nde a rahn me ne, a va cade che din Dendiohs castigo sahn.

⁴ Va che co se castigo, te nde yahn ángel che chahtendihco ye nunde, hua nchahco Dendiohs yahn ye, dechuh ye ihyan van ruchiyahn, quechiche cadena ihyan, cuahtenun ye van man van rahn nde nda ro che techecade ye yahn ihyan iyehñse. ⁵ Atihnoça hua nchahco Dendiohs yahn ihyan nunde che chahte ye a rahn me. Din ye che chan co nahn nde chito nune iyehñse, ne chihno chih nducoyaca ye. Noé, ihyan min che cahndudo ye che runecade cuahtechica ihyan nduhca che nahn Dendiohs, atenan ihyan min nduco te ndache ihyan ndedevahn Dendiohs. ⁶ Atihnoça decuihno Dendiohs ihyan nunde che vate ye yan Sodoma man, yan Gomorra man, din ye che chiche yan chahn nde chihno ndo iya, cava che cah ye, checadino ihyan nunde che cuahte ye adiva che namin va che co ye castigo. ⁷⁻⁸ Ate ndedevahn ye Lot, ama ihyan che runecade ye, che ama chi ran ye yahn che ndere chahtechica ihyan chahn chahtendihco ye nunde, te quenan ye yan vaco ye, ne ndihchero ye man, chihnevan ye man, che tihca redin ye. ⁹ Nduco tihca a retumacadino vo che Dihvo vo Dendiohs ne, rendedevahn ye ihyan che ndah ihyan ye van dehtenduh che rechuhrihn ye, ne redin ye castigo ihyan che duhtuno ihyan ye nde nda ro

che techecade ye yahn ihyan iyehñse. ¹⁰ Din ye castigo ihyan chahn, menan vihca ihyan che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde man, ihyan che reducherino ye vederihquentiyon yahn ye man.

Sahn rihncheh chahn ne, ama duhtuno se, ne hua vahino se ducherino se vederihquentiyon chahte che chenana cuma vaco chihnga, ¹¹ andahre ángel che nde tahque chahte vederihquentiyon chenana cuma ye, hua rihquino ye ndahco ndiya ye vederihquentiyon min nan Dihvo vo Dendiohs.

¹² Nduhneça ite chano che, nde hua rendedecadino te redin te dehtenduh, vate no te cava che cahno ihyan ite ne, tihchan sahn chahn, te andahre nde hua renahn se yahn vederihquentiyon min, ate ducherino se. Chemin che va che cuahno co se nduhca ite chano chahn, ¹³ chuhrihn se, din nunde yahn se yahn che cah rihn se ihyan chenhahn. Vedeyeno yahn sahn chahn ne, che cuahtendihco se nunde nan nducoyaca ihyan. Nduhca dehtenduh che ama chihnga che cahva rino vo ne, tihchan sahn chahn. Ama rihtera se vedecuihno, rinduco se nchuhn cuahn che rahtevihco ne, nde yeno ri se che rihncheh se nchuhn.

¹⁴ Nducoyaca ndahta che rendihchero se ne, nahn yahn se tahn, cuahn dama rahtendihco se nunde. Rihncheh se ihyan tundo che metah conahn ndah ye

ndudo yahn Dendiohs. Ama mayon se çava che tico se tume yahn ihyan. Sahn chahn ne, a ndinda se. ¹⁵ A ndinda se, te chacondah vedame se ndudo ndah yahn Dendiohs, riquendi se yune yahn profeta Balaam daya Beor, sahn min che çava che ndaça se tume ne, din se che chihnga. ¹⁶ Sahn min ne, chihca tan Dendiohs nunde che va ino se che din se, din ye che nte ama burro nduco se, yahve te sahn nduhça che rente ihyan, ne hua din se.

¹⁷ Sahn chahn ne, nde hua richihve se. Nduhça ama pozo che diya man, nduhça man cuma che rechuh dama, riquenda yuhne man, tihchan se. A ndinda se, a va yan nan man nan rahn nan che cuahtenun se, co se castigo cuahn dama. ¹⁸ Sahn chahn ne, numacuahn vedeyade rahndudo se ndudo che nde hua cochihve. Rihnech se ihyan che a cade ndevahn ye che rahtendihco ye nunde, rinun se ihyan che ndere cuahtechica ye vedeyeno yahn man ye. ¹⁹ Rahn se te ndete che tihça din ye ne, cuahteman ino ye, cahcantiyon man ye ihyan, ate hua cuaco chemin, te nde man se hua vatemán ino se, rihquentiyon nunde yahn se sahn. Tihça, te adecodehno nunde che chenán cuma ihyan ne, a nunde min rihquentiyon ihyan. ²⁰ Ihyan che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn nunde che chahtendihco ye ne,

ndete che cahcomán ye che nevahneacun ye ihyan min, ndaconan cuahtendihco ye nunde ne, tahque vedin ye che co ro menan, ²¹ te tahque ndahça çava ye ndete che nde hua checadino ye ndudo ndah yahn Dendiohs che co che a checadino ye, ne chihcomán ye. ²² Ihyan chahn ne, a chinahn nduco ye ndudo che rente ihyan tuhça: “Yahna ne, rihno renda che te, ne rendaconan te rencheh tun te. Me cuche ne, rihno rine te, ne rendatonun tun te van nchete.”

3

Va che ndaconun chi tun Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihno che yahino nchuhn, çaca cuh a co o yune che redirun yahn nchuhn, rentihyon yan yahn nchuhn yahn dehtenduh che a devano ne çava che ndedecadino ndah ne yahn. ² Cuenecahco ne ndudo che dirun ihyan profeta ndah che chahte ye a rahn me man, ndudo che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo che dinahn vo man. Ndudo min ne, cahndudo ihyan apóstol, chihnevan ne cuahn che chahn ye yan vaco ne. ³ Menan vihca nahn che codevano nchuhn te cuahn che a cochi nino ro che cuihno iyehne ne, cuahte sahn che ndere cuahtechica se vedeyeno yahn man se. Sahn chahn ne, ducherino se, ⁴ ne cahma se: “¿Taca che chi tun Dihve nchuhn Jesucristo? Cah ye ndudo

yahn ihyan ndico che chi tun ye, ate nde hua cuaco chemin, te a chihno chih nducoyaca ye, ne iyehñse ne, anduhñeca nde ro che chihñde.”⁵ Tihca cahma sahn chahn, te ducherino se. Anduhñeca ndete che hua devano se che nde menan me ne, nduco ndudo che rahn Dendiohs ne, chihñde cade nan ro man, iyehñse man. Chihco vih ye yahn van nune man, chihco cade ye che ran co cava che ndaca cue yahn man.⁶ Ihyan nunde che chahte ye a rahn me ne, decuihno Dendiohs ihyan, din ye che chito nune iyehñse.⁷ Nan ro man, iyehñse man ne, va che cuco nduhca che a ndihco cade Dendiohs, nda ro che techecade ye yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan.

⁸ Dihno che yahino nchuhn, cuedevano ne te nan Dihvo vo Dendiohs ne, ama ro ne, anduhñeca ama mil nduyo, ne ama mil nduyo ne, anduhñeca ama ro.⁹ Ihyan min ne, nahn ye che nto ino ihyan nunde yahn ye cava che hua co ye castigo, ne chemin che redin chahtino ca ye. Ndiyu che chinan ye ndudo che cah ye nduhca che rendedecadino ama o ihyan.

¹⁰ Dihvo vo Jesucristo ne, ndaconan chi tun ye ro che nde hua rendedecadino ihyan. Nduhca che a denan renda sahn duco ura che nde hua vate ihyan cudado ne, tihca ro min, te a denan nda Dihvo vo. Nda ro min ne, ama yudo co anduhñeca

ndete che ama dito cune, ne iyehñse man, nducuahn che va man, nducuahn che chenani nan ro man ne, cuihno cuco.

¹¹ Nducote tihca va che cuihno nducuahn ne, nahn che ama runecade cuahtechica nchuhn nduhca che nahn Dendiohs,¹² nde nda ro che techecade ye yahn ihyan iyehñse. A ro min che chenani rino ne, chenani ino ne che nun conahn. Ro min ne, nduhca che a rahn ri nchuhn ne, nan ro nduco nducuahn che chenani ne, cuihno cuco.¹³ Nduhca che a cah Dendiohs ndudo yahn ye ne, chenani ino vo che nedin ra ye nan ro man, iyehñse man, nan che atenan ihyan che ndah ihyan ye cuahtenan ye.

¹⁴⁻¹⁵ Dihno che yahino nchuhn, chemin che numanahn che chenani rino ne che conahn dehtenduh chemin chan ne, codin nun ino ne, runecade cuahtechica ne, ne vatemani ino ne cuahn che nda Dihvo vo Jesucristo. Cuedevano ne te nducote quenani cuma ca ye vedechahtino nduco vo ne, a ndero ndi che ndedevahn ye uvo. Yahn chemin ne, dihno vo Pablo che yahino vo ihyan ne, a dirun ye yahn nchuhn, numacuahn vededevano che cah Dendiohs ihyan,¹⁶ ntihyon yan ye yahn chemin nan nducuahn ca ca che dechuh ye. Nahn cuan ne, vahche, ne chemin che ihyan tundo che hua ndah renahn ye ne, a vih rahn, ne a vih renahn ye. Atihno ca redin ye

n̄an nducuahn Ndudo yahn Dendiohs, redinda mān ye ihyan.

¹⁷ Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che nducote a devano ne chemin ne, codin ne cudado cava che hua cotahno ne vederihncheh yahn sahn nunde chahn, cahcoman ne che riquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne.

¹⁸ Tahque ndah ne, codin nun ino ne cava che nde tahque conahn ndah ne yahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. Ndahca che ndeva vo yavenan ye cuahn dama. Tihca co.

CAÇA CHE DIRUN SAN JUAN MENAN

¹ Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhnde iyehñse. Ihyan min ne, anduhñeça Ndudo yahn Dendiohs che dechuh ye çava che ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. Nuhn ne, ndihchero nuhn ihyan man, chihñevan nuhn ndudo yahn ye man, dama cheh dama chih nuhn nduco ye man. ² Ihyan min ne, quechica ye iyehñse cuh, ne nuhn ne, chinduco nuhn ihyan. Rahndudo nuhn ndudo yahn ye, rihñevan nchuhn, te a devano nuhn che cuaco. Ihyan min ne, a nduco ye Dendiohs Chida, ate nda ye iyehñse cuh çava che ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ³ Ndaconan rete cuande ndah nchuhn che chinduco nuhn ihyan min man, chihñevan nuhn ndudo yahn ye man, te nahñ che conduco ne nuhn, cotahno vo Dendiohs Chida man, ihyan min che Daya ye man. ⁴ Condiñchenan ndah ne che dirun yahn ne çava che numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno ne ihyan.

Dendiohs ne, ndiyu ihyan nunde ye

⁵ Dendiohs ne, nduhça ama ndah dave yahn ne, tiñça ama ndah ihyan ye, metah nde ama nunde yahn ye.

Ndudo cuh ne, man Dihvo vo Jesucristo chicuahn ye nuhn, ne rete cuande nuhn nchuhn. ⁶ Ihyan che rahn ye che ritahno ye Dendiohs ate rahtechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, a ndero ndi che ndere rahn ye, te hua runeçade rahtechica ye. ⁷ Ate ndete che runeçade vatechico vo nduhça che nahn Dendiohs ne, ndahça cuahtenan vo nduco vih, ne nchahco ye nducuahn nunde yuhn vo, yahn che chih Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye çavo vo. ⁸ Ndete che çahmo vo che metah nunde yuhn vo ne, rihñcheh man vo uvo, nde hua cuaco che rahn vo. ⁹ Ndete che ntuma ino vo nunde yuhn vo ne, nchahco Dendiohs yuhn vo, te ihyan min ne, runeçade ye, ne redinahn ye ndudo yahn ye. ¹⁰ Ate ndete che çahmo vo che hua chendihco vo nunde ne, duche rino vo Dendiohs, te anduhñeça ndete che çahmo vo che ndere rahn ye. Ndete che tiñça ne, a ndero ndi che nde hua ritahno vo Ndudo yahn ye.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn nan ye uvo

¹ Dayá, dirun çaca cuh yahn ne çava che ndedecadino ne, ne hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Ate ndete che va duh che quendihco nunde ne, va Dihvo vo Jesucristo, ne va tañ ye vederihquentiyon che

rahn nan ye uvo nan Dendiohs Chida. Ihyan min ne, metah nde ama nunde yahn ye, ² ne chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava nunde yuhn vo man, nunde yahn nducoyaca ihyan iyehanse man. Nduco tihca ndo yan Dendiohs nduco nducoyaco vo. ³ Ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn ye ne, a devano cuaco vo che ritahno vo ihyan. ⁴ Duh ihyan che rahn ye che ritahno ye ihyan ate hua redinahn ye vederihquentiyon yahn ye ne, ndere rahn ye. ⁵ Ate ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, a devano cuaco vo che yahino vo Dendiohs numacuahn chedave yuhn vo man, che nedin yahn ye uvo man. ⁶ Duh ihyan che rahn ye che a nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nahn che runecade cochica ye nduhca che quechica Dihvo vo Jesucristo.

Nahn che din yahino vo vih

⁷ Dihno, dirun yahn ne, rentihyon yan vederihquentiyon che chihnde nde a rahn me, chidevano ne nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo. ⁸ Vederihquentiyon min, nducote dinahn Dihvo vo Jesucristo man, redinahn man ne man ne, ndahca che rentihyon yan yahn ne. Tihca, te ca retuhn Ndudo Ndah yahn Dendiohs ne, ca rihno vedetundo yahn ihyan.

⁹ Duh ihyan che rahn ye che a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs,

ate rendihche tan ye ihyan chenahn ne, ihyan min ne, riquendi ye vedetundo yahn ye, metah conahn ye. ¹⁰ Ihyan che redin yahino ye ihyan chenahn ne, a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ye. A runecade vederendedecadino yahn ye, ne hua rahtendihco ye nunde. ¹¹ Me ihyan che rendihche tan ye ihyan chenahn ne, riquendi ye vedetundo yahn ye, nto ye nduhca ama ihyan nan ve, nde hua devano ye ti nda ti tuno ye. ¹² Dayá, dirun yahn ne, te a nchahco Dendiohs nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. ¹³ Nchuhn ihyan ndico, dirun yahn ne, te nde a rahn me ne, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va ye nde cuahn che metah cuhnde iyehanse. Nchuhn ihyan decahya, dirun yahn ne, te hua riquendi ne vederihquentiyon yahn chundah.

Dayá, dirun yahn ne, te a nedin yahn Dendiohs Chida nchuhn. ¹⁴ Nchuhn ihyan ndico, dirun yahn ne, te a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va ye nde ro che metah cuhnde iyehanse. Nchuhn ihyan decahya, dirun yahn ne, te ama yune no chihcoman ne vedeyeno yahn man ne man, ritahno ne Ndudo yahn Dendiohs numacuahn chedave yahn ne man, rahcotahn ne vederihquentiyon yahn chundah man.

¹⁵ Hua dāma co nchuhn nduco ihyan nunde, quendi ne vedeyeno yahn mān ne, cuahtendihco ne nunde, te ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn mān ye ne, hua yahino ye Dendiohs Chida. ¹⁶ Tihca, te che ndere rahtechica ihyan, rahtendihco ye nunde mān, che idihya ye mān, che redin yade ye mān ne, nducuahn nunde chemin chan ne, a nan vederendedecadino yahn ihyan riquenda, ndiyu Dendiohs che rihquentiyon ye chemin. ¹⁷ Nducoyaca ihyan che rahtechica ye vedeyeno yahn mān ye, rahtendihco ye nunde ne, renda ro che rihno ye. Ate ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Sahn che rendihche tan se Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Dayá, a cochi nino ro che nto iyehense. Nchuhn ne, a devano ne te a va cade che nda sahn duhtuno ihyan me che rendihche tan se Dihvo vo. Ama yahn se che nduhca se sahn min ne, a nda se. Chemin che a devano vo te a cochi nino ro che nto iyehense. ¹⁹ Sahn chemin chan ne, a van dihno vo quenda se, ate hua chitahno se Dihvo vo nduhca che ritahno vo. Tihca, te ndete che chitahno se numa cuaco ne, hua din vih se. Ate ndiquenda nducoyaca se van vo, chihco ro se che a devavih ndi se. ²⁰ Ate nchuhn ne, hua dama ri ne nduco sahn chahn, te din Dihvo

vo Jesucristo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn, tumacadino ne ndudo ndah yahn ye. ²¹ Dirún yahn ne, te a chenahn ne ndudo min, ne a devano ne cha che cuaco, ne cha che hua cuaco. ²² Sahn che rahn se che ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tendahnun Dendiohs cava che ndedevahn ye uvo ne, cuahnde chende se. Sahn che rendihche tan se Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, raconda vedame se vederihquentiyon yahn ye mān, vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida mān. ²³ Ihyan che raconda vedame ye Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, namin raconda vedame ye Dendiohs Chida. Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, din yahn Dendiohs Chida ihyan.

²⁴ Chemin che nahn che quendi nchuhn numacuahn chedave yahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che chitahno ne a rahn me. Ndete che quendi ne ne, tuhme Dendiohs Chida mān, Dihvo vo Jesucristo, Daya ye mān ne, ndeva ye nchuhn. ²⁵ Tihca, te Dihvo vo ne, te ye ndudo yahn ye che ndeva ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.

²⁶ Nducote vate sahn che rihncheh se ne, chemin che tihca dirún yahn nchuhn. ²⁷ Nducote din Dihvo vo Jesucristo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, hua rendotenan ne nde

ama ihyan che cacuahn ye nchuhn. Man Vaco Ndah yahn Dendiohs redin che ri devano nchuhn deman nducuahñ dehtenduh che cuaco. Nduhca che a ca cuande ne yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuiquendi ne, cochahtino ne Dihvo vo.

²⁸ Dayá, cuiquendi ne cochahtino ne Dihvo vo cava che hua dehva rahco ne, nde hua co cuihnan ne, ndihchero ne ihyan cuahn che ndaconan chi tun ye. ²⁹ Nducote a devano ne che ama ndah ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, cuedevano ne te nducoyaca ihyan che redin ye che ndah ne, a nedin yahn ye ihyan.

3

A nedin daya Dendiohs uvo

¹ Condihe nchuhn nduhca che ama yahino Dendiohs Chida uvo, nedin daya ye uvo. Ihyan nunde ne, nducote hua retumacardino ye taca Dendiohs ne, namin hua retumacardino ye che a nedin daya ye uvo. ² Dihnó che yahinó nchuhn, a nedin daya Dendiohs uvo, nde metah tumacardino vo nduhca che ama ndah ro yuhn vo cuahn che ndeva ye uvo. Ate a devano vo te cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne, ndo vo nduhca man ye, ndihchero vo ihyan.

³ Nducoyaca ihyan che chenan ino ye che ndihchero ye ihyan ne, rihcoman ye vedeyeno yahn man ye, ne rendo ye ihyan ndah nduhca

Dihvo vo Jesucristo. ⁴ Ate nducoyaca ihyan che rahtendihco ye nunde ne, rahcotahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. A vederihquentiyon min che rihco ro nunde yahn ihyan. ⁵ Nchuhn ne, a devano ne te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu ihyan nunde ye. Namin a devano ne te nda ye muhn iyehñse cuh, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava nunde yuhn vo. ⁶ Nducoyaca ihyan che richahtino ye ihyan min ne, hua ndere rahtechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde, ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, nde hua ritahno ye ihyan, andahre tihca rahn ye. ⁷ Dayá, cuihco nchuhn cudado che hua cahñcheh nde ama ihyan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che runecade rahtechica ye ne, ndah ihyan ye nduhca Dihvo vo Jesucristo, ⁸ ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, riquendi ye vederihquentiyon yahn chundah, te a sahn min che canan quendihco se nunde. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye muhn iyehñse cuh cava che decuihno ye vederihquentiyon yahn se.

⁹ Nde ama ihyan che a nedin daya Dendiohs ne, hua riquendi ye rechica ye vedeyeno yahn man ye, rendihco ye nunde, te a ndahcorun ye vederend-

edecadino yahn ye. Hua co quendi ye condihco ye nunde, te a nedin daya Dendiohs ihyan, ndo ye ihyan ra. ¹⁰ A ndero ndi ihyan che a nedin daya Dendiohs ihyan. Namin a ndero ndi ihyan che a nedin yahn chundah ihyan. Tihca, te nducoyaca ihyan che hua redin ye che ndah man, nducoyaca ihyan che hua yahino ye ihyan chenahn man ne, hua yahn Dendiohs ihyan.

Nahn che din yahino ama tama vo vih

¹¹ Nahn che din yahino ama tama vo vih. Vederihquentiyon min ne, a devano nchuhn nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo. ¹² Hua ndahca che quendi vo yune yahn Cain, sahn min che dinahn se yahn chundah, chihno se dihno se. A devano vo te Cain ne, duhtuno ihyan se, ne chemin che chihno se dihno se che ndah ihyan ye. ¹³ Dihno, hua dehva rahco nchuhn cuahn che rendihche tan ihyan nunde nchuhn. ¹⁴ A ndedevahn Dendiohs uvo van ihyan nunde che va che co ye castigo yah, din nunde yahn ye. A devano vo te cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, te redin yahino ama tama vo vih. Ihyan che hua redin yahino ye vih ne, metah ndedevahn Dendiohs ihyan, ne va che co ye castigo. ¹⁵ Nducoyaca ihyan che rendihche tan ye ihyan chenahn ne, dama ri ye nduco sahn rihno ihyan, ne a devano vo te nducoyaca sahn

rihno ihyan, hua chenah ino se che ndeva Dendiohs sahn, cuahtenan se vahchetero numacuahn ro. ¹⁶ A devano vo nduhca che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cavo vo. Nahn che tihca din yahino ama tama vo vih, andahre nde cahco mendahn vo uvo, coh vo cava vih. ¹⁷ Ndete che va che rechuhnun vo ate hua conan vahino vo dihno vo che va vederetahn yahn ye, conan vo ihyan ne, a ndero ndi che nde hua yahino vo Dendiohs. ¹⁸ Dayá, nde hua cochihve che dendudo cahmo vo che redin yahino vo vih. Tahque ndah ne, din yahino vo vih numa cuaco, conan vih vo nan vederetahn yuhn vo.

Nduhca che redin chahtino vo Dendiohs

¹⁹ Ndete che tihca din yahino ama tama vo vih ne, a devano vo che redinahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne vatemah ino vo. ²⁰ Ndete che va deh cuande che hua vatemah ino vo ne, va Dendiohs che devano ye nducuahn, ne co din ye che cuahtemah ino vo. ²¹ Dihno che yahino nchuhn, ndete che vatemah ino vo ne, cochahtino vo Dendiohs, ²² ne dinahn ye nducuahn che caco vo ihyan, te redinahn vo vederihquentiyon yahn ye, redin vo dehtenduh che renah ino ye. ²³ Nan nducuahn vederihquentiyon yahn ye ne, nahn ye che cotahno vo Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, ne din yahino

ama tama vo vih nduhca che chihquentiyon Dihvo vo. ²⁴ Nducoyaco vo che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, richahino vo ihyan, ne rinduco ye uvo. A devano vo che rinduco ye uvo, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

4

Vaco Ndah yahn Dendiohs man, vaco chihnga man

¹ Dihno che yahino nchuhn, hua ndetahno cotahno ne yahn sahn che rahn se che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn. Cah yune ne che nte se, ne cuicarune ne sahn cava che cadino ne ndete che chenan cuma se vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, o vederihquentiyon yahn vaco chihnga. Tihca codin ne, te ama yahn se vatechica se rihncheh se, rahn se te ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se. ² Co cadino ne duh ihyan che quenun cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, te va che cahma ye che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhca ihyan, nda ye muhn iyehense. ³ Ate nducoyaca sahn che hua tihca cahma se ne, hua chenan cuma se vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Sahn chahn ne, chenan vaco chihnga sahn, chenan cuma se vederihquentiyon yahn sahn min che rendihche tan se Dihvo vo. A devano

vo te sahn min ne, va che cochica se muhn iyehense, ne yahn sahn che vatechica se, chenan cuma se vederihquentiyon yahn se.

⁴ Dayá, a nedin yahn Dendiohs nchuhn, ne a ndahco ndiya ne sahn chahn che vatechica se rihncheh se, te vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun nchuhn ne, tahque yudo che co vederihquentiyon yahn chundah. ⁵ Sahn chahn ne, sahn nunde se, ne chemin che rente se dehtenduh che chihnga, rihcovan ihyan nunde. ⁶ Ate nuhn ne, a yahn Dendiohs nuhn, ne ihyan yahn ye ne, rihcovan ye che rahndudo nuhn, ne ihyan che hua yahn ye ne, hua rihcovan ye. Nduco chemin ne, co devano vo cha sahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn, ne cha sahn che quenun vaco chihnga sahn.

Yahino Dendiohs uvo

⁷ Dihno che yahino nchuhn, quenun cuma che din yahino ama tama vo vih, te redin Dendiohs che chenan cumo vo vedeyahino. Adecoduhno ihyan che quenun cuma ye vedeyahino ne, ritahno ye Dendiohs, ne a yahn ye ihyan. ⁸ Ihyan che hua chenan cuma ye vedeyahino ne, hua yahn Dendiohs ihyan, te ihyan yahn Dendiohs ne, redin Dendiohs che chenan cuma ye vedeyahino. ⁹ Chihco ro Dendiohs che yahino ye uvo, te andahre ama ndiyahn

ra Daya ye, ate dechuh ye ihyan muhn iyehñse, çava che ndedevahn ye uvo, ne cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ¹⁰ Yahino vo Dendiohs, ate tahque chahte vedeyahino yahn man ye che co vedeyahino yuhn vo, te dechuh ye Daya ye, chihco mendahn ye ihyan, chih ye çava nunde yuhn vo. A tihça ndo yan Dendiohs nduco nducoyaço vo.

¹¹ Dihno che yahino nchuhn, nducote tihça din yahino Dendiohs uvo ne, quenán cuma che din yahino ama tama vo vih. ¹² Nde ama ihyan hua ntihche ye Dendiohs. Ate ndete che din yahino ama tama vo vih ne, nedin yahn Dendiohs uvo, conduco ye uvo, ne cuahtenan cumo vo vedeyahino yahn ye. ¹³ A devano vo te a yahn Dendiohs uvo, rinduco ye uvo, te a din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo. ¹⁴ Nuhn ne, a devano cuaco nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn che a dechuh Dendiohs Chida Daya ye, çava che ndedevahn ye ihyan iyehñse. ¹⁵ Adecoduhno ihyan che çahma ye numacuahn chedave yahn ye che Dihvo vo Jesucristo ne, Daya Dendiohs ihyan ne, nedin yahn Dendiohs ihyan, ne conduco ye ihyan.

¹⁶ A devano cuaco vo che yahino Dendiohs uvo. Ihyan min ne, quenán cuma ye vedeyahino, ne nducoyaça ihyan che chenán cuma ye vedeyahino ne, nedin yahn

Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan. ¹⁷ Tihça cuahtenan cumo vo vedeyahino çava che hua dehva rahco vo nda ro che techecađe Dendiohs yahn ihyan. Hua dehva rahco vo nda ro min, te numanahn che chenán vo iyehñse ne, quendi vo yune yahn Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan cumo vo vedeyahino nduhça man ye. ¹⁸ Ihyan che chenán cuma ye vedeyahino ne, vatemán ino ye nan Dendiohs. Ate ihyan che hua vatemán ino ye ne, vahino ye che co ye castigo, te hua chenán cuma ye vedeyahino.

¹⁹ Uvo ne, yahino vo Dendiohs yahn che menán vihca din yahino man ye uvo. ²⁰ Ihyan che rahn ye che yahino ye Dendiohs ate rendihche tan ye ihyan chenahn ne, hua cuaco che rahn ye, te ndete che hua yahino ye ihyan che dama chenán ye iyehñse nduco vih ne, hua co din yahino ye Dendiohs che nde hua rendihche ye ihyan. ²¹ Man Dendiohs chihquentiyon ye che din yahino vo ihyan man, din yahino ama tama vo vih man.

5

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomán ye vedeyeno yahn man ye

¹ Nducoyaça ihyan che ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Dihvo vo Jesucristo çava che ndedevahn ye ihyan iyehñse ne, ihyan

chahn ne, a nedin daya Dendiohs ihyan. Ihyan che yahino ye Dendiohs Chida ne, namin yahino ye nducoyaca ihyan che a nedin daya ye. ² Cuahn che yahino vo Dendiohs, redinahn vo vederihquentiyon yahn ye ne, namin yahino vo nducoyaca ihyan che a nedin daya ye. ³ Cuahn che yahino vo Dendiohs ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn ye. Vederihquentiyon yahn ye ne, nde hua vahche cava che dinahn vo. ⁴ Nducoyaca ihyan che a nedin daya Dendiohs ihyan ne, rihcoman ye vedeyeno yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde. Uvo ne, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, rihcoman vo vedeyeno yuhn vo che redin che rahtendihco vo nunde. ⁵ Ihyan che ritahno ye che Dihvo vo Jesucristo che Daya Dendiohs ne, atenan ihyan chahn che ri rihcoman ye vedeyeno yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs

⁶ A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Daya Dendiohs ihyan, te tihca rahn Dendiohs cuahn che chedenune ye man, tihca chihco ro man ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye man, tihca rete Vaco Ndah yahn Dendiohs che recadino vo man, ne a devano vo te Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua rihnceh. ⁷ Vahchetero ne, Dendiohs Chida man, Daya

ye che dechuh ye nduco ndudo yahn ye man, Vaco Ndah yahn ye man, rete ye, recadino vo che cuaco chemin. Ihyan chahn ne, ama no vederihquentiyon chenana cuma ye. ⁸ Muhn iyehense cuh ne, a devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Daya Dendiohs ihyan, te tihca rahn Dendiohs cuahn che chedenune ye man, tihca chihco ro man ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye man, tihca rete Vaco Ndah yahn Dendiohs che recadino vo man. ⁹ Ritahno vo ndudo che rente ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, che ihyan min che Daya Dendiohs. Ate nde tahque nun ritahno vo ndudo che rete man Dendiohs che ihyan min che Daya ye. ¹⁰ Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuaco ye che ihyan min che Daya Dendiohs. Ihyan che hua ritahno ye ne, ducherino ye Dendiohs, te andahre rahn Dendiohs che ihyan min che Daya ye, ate hua ritahno ye. ¹¹ Rahn Dendiohs ndiyu deman che a ihyan min che Daya ye, ate namin rahn ye te ihyan che ritahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. ¹² Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, nde hua ndaca vahchetero cuahtenan ye.

¹³ Tihca dirun yahn

nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs, cava che codevano cuaco ne te cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

¹⁴ Richahtino vo Dendiohs, ne a devano vo te nducuah che caco vo ihyan nduhneva che renan ino ye ne, te ye uvo. ¹⁵ Nducote a devano vo che te ye dehtenduh che caco vo ihyan ne, din vo cuande anduhneca ndete che a va tah vo dehtenduh che rico vo.

¹⁶ Ndete che cadino nchuhn che rendihco ama cha dihno ne nunde che hua din che conda ye ne, covah ne cava ye, ne nchahco Dendiohs yahn ye. Ate cuihco ne cudado che ndiyu nunde che din che conda ye, te va nunde che redin che rinda ihyan, ne hua rihquentiyon che covah ne cava ihyan che rahtendihco ye nunde chemin chan. ¹⁷ Nducuah dehtenduh che chihnga che redin ihyan ne, nunde. Ate va nunde che hua redin che conda ye.

¹⁸ A devano vo te nducoyaca ihyan che a nedin daya Dendiohs ihyan ne, hua ndere rahtechica ye, rahtendihco ye nunde, te Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, redin ye cudado ihyan chahn, ne hua co cahcantiyon chundah ihyan.

¹⁹ A devano vo che yahn Dendiohs uvo, ne nducoyaca ihyan nunde ne, vate ye tah chundah.

²⁰ Namin a devano vo che Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs ne, nda ye iyehnse,

chicuahn ye uvo, tihyon yune ye uvo che cotahno vo ama no Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Uvo ne, ndichahtino vo ihyan. Namin ndichahtino vo Daya ye, che man ye dechuh ye. Chemin che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. ²¹ Daya, cuihco nchuhn cudado, condi ne cotahno ne dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Tihca co.

CACA CHE DIRUN SĀN JUĀN YAHN AMA IHYAN NDAHTA CHE RITAHNO YE DIHVO VO JESUCRISTO

¹ Cahvé che a tendahnun Dendiohs ndih, u indihthe Juān dirún caca cuh, dechúh yahn ne man, yahn daya ne man. Yahinó nchuhn numacuahn chedave yahn. Nducoyaca dihn vo che ritahno vo Ndudo yahn Dendiohs nduco ye ne, namin yahino ye nchuhn.

² Yahinó nchuhn yahn che ritahno vo nduco vih Ndudo yahn Dendiohs, riquendi vo cuahn dama. ³ Dendiohs Chida man, Daya ye Dihvo vo Jesucristo man, numacuahn vedevahino din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

⁴ Ama yenó che ntaća ama o daya ne. Ihyan chahn ne, runecade vatechica ye nduhca che rihquentiyon Dendiohs Chida che dinahn vo. ⁵ Cahvé, numacuahn vedeneccun dirún yahn ne che din yahino ama tama vo vih. Vederihquentiyon cuh ne, a devano vo nde a rahn me. ⁶ Ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, chenan cuma vo vedeyahino. A devano nchuhn che rihquentiyon ye

nde a rahn me che din yahino ama tama vo vih.

Sahn rihnceh

⁷ Ama yahn sahn che rendihche tan se Dihvo vo Jesucristo, vatechica se rihnceh se. Sahn chahn ne, hua ritahno se che ndo ye nduhca ihyan, nda ye muhn iyehense cuh. ⁸ Cuihco nchuhn cudado, ne hua tumacah ne yahn se. Cuiquendi ne cotahno ne numa ino ne nde nda ro che ndeva Dendiohs nchuhn nduhca che chenan ino ne.

⁹ Adecoduhno ihyan che rihco vane ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs, riquendi ye verendecadino yahn ihyan iyehense ne, hua reneccun yahn Dendiohs ihyan. Ate adecoduhno ihyan che riquendi ye redinahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, reneccun yahn ye ihyan. Namin reneccun yahn Dendiohs Chida ihyan.

¹⁰ Ndete che nda ama se che hua ricuahn se vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, hua nevahneccun ne sahn ndevaco ne, nde hua necah ne Dendiohs sahn, ¹¹ te ihyan che reneccun ye Dendiohs sahn ne, dama ri ye nduco se, rahtendihco ye nunde.

¹² Ama va dehtenduh che te cuandé nchuhn, ate tahque ndah chí nte man nduco nchuhn che co che dirún yahn ne, cava che tahque co yeno ne.

¹³ Coh ne, che namin a tendahnun Dendiohs ihyan

ne, dechuh daya ye Dendiohs
yahn ne.

ÇAÇA CHE DIRUN SĀN JUĀN YAHN DIHNO VO GAYO

¹ Gayo che yahinó ndih nu-macuahn chedave yáhn, u in-dihthe Juān dirún çaça cuh, dechúh yahn ne.

² Dihno che yahinó ndih, ricá Dendiohs che din ye che ndahça conan ne, ne quendi ye te ye vedevihche yahn ne nduhça che rihan ye ndih che ritahno ne numa ino ne. ³ Nda ama o dihno vo, ne rente ye yahn ne che riquendi ne numa ino ne redinahn ne Ndudo ndah yahn Dendiohs, ne chemin che ama chi yenó. ⁴ Cuahn che recadinó che riquendi dayá numa ino ye redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chemin redin che tahque ri yenó nan nducuahn.

⁵ Dihno che yahinó ndih, ama ndahça che rihan ne dihno vo, menan vihca dihno vo che chenun yune ye, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, tihça redin yahn che redin ne. ⁶ Cuahn che renda ihyan chahn muhn ndiyaco ne, rente ye nduhça che redin yahino ne ihyan, rihan ne ihyan. Ama ndahça che quendi ne conan ne dihno vo che chenun yune ye nduhça che redin yahn nan Dendiohs, ⁷ te ihyan chahn ne, vatechica ye rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne hua nahn ye che van ihyan che hua ritahno

ye Dendiohs quenda che chuhnun ye. ⁸ Chemin che uvo conda cuande yuhn vo ihyan chahn, conan vo ihyan, ndaça che chuhnun ye. Nahn che conan vo ihyan çaça che conduco vo ihyan nan ntiyon che racotuh ye Ndudo yahn Dendiohs.

Diótrefes ne, hua runeca
se ⁹ U ne, dirún yahn ihyan ndiyaco, ate Diótrefes ne, hua nahn se che cahcantiyon nuhn, te man se nahn cahcantiyon se. ¹⁰ Chemin che ndete che cahn min ne, ndacaruné sahn deh cuande che ndere sahn se yahn nuhn. Avane ne, dihno vo che vatechica ye rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahn che renda ye min ne, hua renevahnecon se ihyan, nde rihca tan se che nevahnecon ihyan chenahn ihyan. Me ndete che vate ihyan che nevahnecon ye ihyan ndevaco ye ne, rendetenda no se ihyan ndiyaco.

¹¹ Dihno che yahinó ndih, condi ne quendi ne yune yahn ihyan che chihnga redin ye. A devano vo te ihyan che chihnga redin ye ne, hua yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che redin ye che ndah ne, a yahn Dendiohs ihyan.

Demetrio ne, runeca
de ye

¹² Nducoyaca dihno vo ne, rente ye che ama runeca dihno vo Demetrio, ne a ndero ndi che runeca de ye. Namin nuhn ne, a devano

cuaco nuhn che runecade ye, ne nchuhn ne, a devano ne che deman ndudo cuaco rente nuhn.

¹³⁻¹⁴ Ama va che te cuandé ndih ate ndotenan che dirún yahn ne ne, tahque ndah che nte man nduco ne, te a nun chí quendihcheró ndih.

¹⁵ Dendiohs conduco ye ndih. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye muhn. Cuenecah ne Dendiohs che cuandé yahn queri ama dihno vo che vate ye tan.

ÇAÇA CHE DIRUN SAN JUDAS

¹ U Judas, dihno Jacobo, che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dirún çaça cuh, dechúh yahn nchuhn che yahino Dendiohs Chida nchuhn, tendahnun ye nchuhn, redin ye cudado nchuhn çaça che ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn. ² Ricá Dendiohs che ama din yahino ye nchuhn, din ye che ndahcá cuahtenan ne.

Sahn rihnceh

³ Dihnó che yahinó nchuhn, ama nahn dirún yahn ne nduhcá che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn man, u man, ate man ne, quenan cuma che dirún yahn ne, riyahvé nchuhn che cahca tan ne che nahn ndacorun ihyan vederihquentiyon che ama yune no ndahco Dendiohs tah ihyan yahn ye, che va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo. ⁴ Riyahvé nchuhn, te a checadinó te ama o sahn che a ndirun yahn se che va che conda se ne, numacuahn vedemayon nda se van nchuhn. Sahn chahn ne, ama duhtuno ihyan se. Ricuahn se te ihyan che renevahnecon ye ndudo ndah yahn Dendiohs ne, co cuahtechica ye vedeyeno yahn man ye, cuahtendihco ye nunde. Che tihcá redin se ne, racondah vedame se Dihvo vo Dendiohs, ihyan

min che ndinan ye yuhn vo man, Dihvo vo Jesucristo man.

⁵ Hua dama co nchuhn nduco se. Va ama nan che ntiyon yan yahn ne andahre a devano ne yahn. Cuenecahco ne te Dendiohs ne, andahre ndetendah ye ihyan nación yahn Israel nación yahn Egipto, ate din ye castigo van ihyan chahn, decuihno ye ihyan che hua chitahno ye. ⁶ Namin cuenecahco ne nduhcá che chahno chi ángel che hua dinahn ye ntiyon che chenacuma ye, chahtechica vane ye. Ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dama. Nduhcá che chihquentiyon Dendiohs ne, nchiche cadena ihyan, chenun ye van man van rahn, chenacuma ye nde nda ro cuahn che numacuahn vedeyudo cuhnde cade yahn ihyan iyehse. ⁷ Namin cuenecahco ne nduhcá che chahno chi ihyan yan Sodoma man, Gomorra man, ihyan yan che nino min man. Ihyan chahn ne, dama chi ye nduco ángel chahn, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde. Chahtenan ye nduco ndahca che hua nihnevaco nduco ye man, chahtenan ye van man ye nduco vih man. Ihyan chahn ne, din Dendiohs castigo ihyan, ne va che cuahtenan ye van ruchiyahn cuahn dama. Che tihcá chahno ye ne, cochihve yahn ihyan chahn çaça che hua quendi ye yune min.

8 Namin sahn chahn ne, redin se dehtenduh che chihnga. Recadino se dehtenduh van yahnde yahn se, ne chemin che ndere vatechica se nduco ndahta man, rahcotahn se vederihquentiyon yahn Dendiohs man, ducherino se vederihquentiyon che chenan cuma vaco chihnga man. 9 Nde Miguel, ángel che tahque ndinan ye ne, hua chuhnan ye, te cuahn che chih Moisés ne, andahre chihca tan ye che hua quenda chundah ihyan, cuhn chende ye nduco se, ate hua chihquino ye din dine ye sahn. Tahque ndah ye ne, rahn ye ri ye sahn tuhca: "Dihvo vo Dendiohs din ye castigo di." 10 Ate sahn chahn ne, rahva se yahn vederihquentiyon min che nde hua renahn se yahn. Riquendi ve nan se yune chihnga anduhneca ite chano che redin te dehtenduh nde hua rendedecadino te yahn. Chemin che va che conda se.

11 ¡Ama vedin se!, te riquendi se yune yahn Cain man, yahn che nahn yahn se tume ne, rahtendihco se nunde nduhca che din Balaam man. Va che co se castigo nduhca che chahno Coré che decuihno Dendiohs sahn, din nunde yahn se. 12 Sahn chahn ne, rihtera se vedecuihno cuahn che rendo dama se nduco nchuhn ro che rahte vihco ne numacuahn vedeyahino che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Reh se man, rih se man, redin se anduhneca ndete che vihco

vedecoh. Redin se cuande cava man se, nde hua cuande yahn se cava ihyan chenahn. Anduhneca man cuma che rechuh dama, riquenda yuhne ne, tihchan se, te nde hua richihve se. A ndinda se anduhneca yahn ndata che hua ri ndute yahn che ca tihve duto, ne nihno nti. 13 Sahn chahn ne, anduhneca yan yahn nuniyahn cuahn che ama rano yuhne tan, te vatechica se muhn min, rihtera se vedecuihno yahn se. Nduhca iyon che hua quenun yune yahn, tihchan se, te nde hua devano se ti nda ti tuno se. Ate a va van castigo che din Dendiohs sahn, cuahtenun se van man van rahn numacuahn ro.

14 Enoc, ihyan min che a ri ndache ihyan nan ndata yahn Adán ne, cah Dendiohs, checadino ye van yahnde yahn ye, ne namin cahndudo ye yahn sahn chahn. Rahn ye: "Ndiheró Dihvo vo che nda ye nduco ama ndeh mil ángel yahn ye, 15 cava che techecade ye yahn nducoyaca ihyan iyehense, ne din ye castigo sahn nunde yahn nducuahn dehtenduh nunde che chendihco se man, ndudo tan che necahn se yahn ye man." 16 Sahn nunde chahn ne, rahn nunde se yahn nducuahn man, rendahchenan se man, vatechica se vedeyeno yahn man se, rahtendihco se nunde man, numacuahn vedeyade rendonan man se sahn man, rendonan se ihyan cava che dinahn ye dehtenduh che

nahn se man.

Riyahve ye ihyan che rihahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Dihno che yahino nchuhn, cuenecahco ne ndudo che rente ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne. ¹⁸ Rahn ye: “Cuahn che a cochinino ro che nto iyehense ne, quendah sahn che ducherino se yune yahn Dendiohs, quendi se vedeyeno yahn man se, cuahtendihco se nunde.” ¹⁹ Sahn chahn ne, hua quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn man, riquendi se yune chihnga yahn man se man, redin se che rahte canda ihyan nduco vih man.

²⁰ Me nchuhn, dihnó che yahino nchuhn ne, cuiquendi ne numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo man, covah ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs man, ²¹ cuahtenun ino ne che yahino Dendiohs nchuhn man, cuahteyan ne nde nda ro che numacuahn vedeyahino ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro man.

²² Ihyan che a vate ye che cahcoman ye yune yahn Dendiohs, quendi ye yune yahn sahn chahn ne, coyahve nchuhn ihyan, cuentihyon yune ne ihyan, ndaconan cotahno ye. ²³ Nduhca che rehnevi ihyan dehtenduh van ruchiyahn cava che hua cuco ne, tihca cuendedevahn

nchuhn ihyan chahn, te cahnda yahn ye. Namin conan vahino ne ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde. Ate cuihco ne cudado che hua dama co ne nduco ye. Codin vi ne yahn nunde che rahtendihco ye.

²⁴⁻²⁵ Ama no Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye redin ye cudado nchuhn cava che hua cahcoman ne yune yahn ye, ne dave yavenan ne ndeva ye nchuhn. Nda ro min ne, ama co yeno ne. Ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon numacuahn ro. Ndahca che ndeva ihyan yavenan ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Tihca co.

**NDUDO CHE CAH
DIHVO VO
JESUCRISTO,
CHECADINO SAN
JUAN YAHN
DEHTENDUH
CHE VA CHE
CONAHN**

¹ Nān libro cuh ne, ndirun ndudo che cah cuande Dendiohs Dihvo vo Jesucristo yahn dehtenduh che a nun va che conahn cava che cah ye che cadino ihyān che ritahno ye ihyān. U Juān, che redīn ntiyon yahn Dihvo vo ne, dechuh ye āngel yahn ye, te ye che checadinó yahn. ² Dirún yahn nducuahñ dehtenduh che Dendiohs māñ, Dihvo vo Jesucristo māñ, te ye che checadinó māñ, ndihcheró māñ.

³ Che dirún nāñ libro cuh ne, a Dendiohs te ye checadinó, ne ndah ro yahn ihyān che rahndudo ye māñ, ihyān che rihnevan ye māñ, rendevahñecun ye māñ, te a cochinō ro che conahn.

San Juān ne, dirun ye yahn ihyān yahn nduh che ndache yāco

⁴ U Juān ne, dirún yahn nchuhn ihyān yahn nduh che ndache yāco che vate ne yāñ yahn Asia. Dendiohs, ihyān min che va ye numacuahn ro māñ, va che chí ye māñ, nduco Vaco Ndah yahn ye che āma yudo vederihquentiyon

yahn, che rinduco ihyān nāñ che rihquentiyon ye ne, dīñ yahino ye nchuhn, dīñ ye che ndahcā cuahtenan ne. ⁵ Namin Dihvo vo Jesucristo, ihyān min che cuāco nducuahñ che rente ye māñ, che menāñ vihca ntuche ye vāñ tenāñ māñ, che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyāca rey che vate ye iyehñse māñ, dīñ yahino ye nchuhn, dīñ ye che ndahcā cuahtenan ne. Ihyān min ne, yahino ye uvo, ne chíh ye, chera yun yāñ ye cāvo vo. Māñ ne, anduhñecā ndete che nedin dave ye uvo nduco yun yahn ye che nchahco ye nunde yuhn vo. ⁶ Te ye vederihquentiyon uvo, ne māñ ne, a ndi vo anduhñecā rey māñ, anduhñecā chidocuyāñ māñ, cava che dīñ vo ntiyon yahn Chida ye, ihyān min che Dendiohs yahn ye. Nahn che dinahn nducoyāca ihyān che rihquentiyon ye, ndeva ye yavenāñ ye cuahn dāma. Cuāco. Tihcā co.

⁷ Condihche nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, va che chí ye vāñ māñ. Nducoyāca ihyān iyehñse ne, ndihchero ye ihyān, nde saññ che chíhno se ihyān, ne nducoyāca ye cuāco ye cuahn che ndihchero ye ihyān. Cuāco. Tihcā co.

⁸ Dihvo vo, ihyān min che āma quenāñ cuma ye vederihquentiyon ne, tuhcā raññ ye: “U che vá numacuahn ro, nde nāñ canāñ nde nāñ cuihnonāñ. U che va che chí.”

⁹ U Juan, che dihno nchuhn che namin rechuhríhn nduco ne man, chenan vo nan ntiyon yahn Dendiohs man, chenan cumo vo vedechahtino che rete Dihvo vo Jesucristo uvo man, quenán preso nan yahn che duche Patmos, yahn che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs man, che cahndudó yahn Dihvo vo Jesucristo man. ¹⁰ Ama ro yahn Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs u, ne chihneván ama ndudo cuahn vedamé, che ama ditó rahn, nduhca che rah trompeta. ¹¹ Rahn tuhca:

—U che vá numacuahn ro, nde nan canan, nde nan cuihnonan. Cuediron nan ama libro dehtenduh che ndihchero, ne cuedechoh yahn ihyan yahn Dendiohs, nduh che ndache yaco, yahn yahn Asia, yan Efeso man, Esmirna man, Pérgamo man, Tiatira man, Sardis man, Filadelfia man, Laodicea man.

¹² Ndaconán che nahn ndihchero duh che rahn nducó, ne cuahn che ndaconán ne, ndihchero ndache candelero diyahnguan. ¹³ Mendahn nan che vatendi candelero chahn ne, ndihchero ama ihyan che nduhca ihyan min che rinduco ye nducoyaca ihyan. Tino yahn ye ne, riya nde cah ye, ne numa yaco ticua ye quenun ama cinturón diyahnguan. ¹⁴ Yudo tin ye ne, cua nduhca cuhe man, nduhca ihve man, ne ndutenan ye ne, nduhca ruchiayahn. ¹⁵ Cah ye ne,

riya nduhca cu cuan che ca riche riche, ne ndudo ye ne, ama yudo, nduhca che rahco ndin ama ndeh ico. ¹⁶ Tah cuaco ye ne, chenan ndache iyon. Chende ye ne, riquendah ama espada che ama cuiyon, ne can nduh che o lado. Vaconan ye ne, ama yudo ro nduhca che ro nan yahn cuahn che ama ihno.

¹⁷ Cuahn che ndihchero ihyan ne, chendavá nan ye, ne chih táhn. Ate nahn tah ye u nduco tah cuaco ye, ne rahn ye ri ye u:

—Hua te vah. U che vá cuahn dama, nde nan canan, nde nan cuihnonan. ¹⁸ U che chíh, ate man ne, vá cuahn dama. U che rihquentiyón vederih man, nan chenun tenahn man. ¹⁹ Codiron yahn dehtenduh che rendihchero che va man ro cuh man, che cuhnde adive man. ²⁰ Tuhca conahn yahn ndache iyon che chenan tah cuacó: iyon chahn ne, sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs nduh che ndache yaco, ne candelero che ndache ne, conahn nduh che ndache yaco.

2

¹ Codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs, che quenan se yaco che va min yan Efeso: “Tuhca rahn Ihyan che chenan ndache iyon tah cuaco ye, ne quechica ye mendahn nan che vatendi nduh che ndache candelero diyahnguan: ² U devanó nducuah che redin nchuhn

man, devanó nduhça che rechuhrihn ne, redin ne ntiyon man, che quenan cuma ne vedechahtino man, che ama canderino ne ihyan che duhtuno ihyan ye man. Namin devanó che a cah cuihno ne sahn che redin ca se che apóstol se, tumacadino ne che sahn rihnceh se. ³ Quendañ ne vedechahtino, chuhrihn ne man, ama nedin ne ntiyon yáhn yahn che ritahno ne u man. ⁴ Ate va ama nan che hua renan inó che redin ne, yahn che ametah chenán cuma ne vedeyahino nduhça ro menan. ⁵ Cuenecahco ne nduhça che ama yahn denda ne. Cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuiquendi ne nduhça che a cochi ne ro menan. Ndete che hua ne, co tán nduco ne, ne cah nún, ne cahneví candelero yahn ne nan che va. ⁶ Ndahça redin nchuhn che hua renan ino ne che redin sahn Nicolaita. Chemin ne, namin u ne, hua renan inó. ⁷ Nducoyaca nchuhn, ihyan ndiyaco, cuenedecadino ndah ne che tihça rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Duh nchuhn che cocha ne ne, té ndutiyade che va vahchetero, cheh ne. Chemin ne, din che cuahtenan ne numacuahn ro nan Dendiohs.”

⁸ 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenán se yaco che va yan Esmirna: “Tuhça rahn Ihyan che va ye cuahn dama, nde nan canan, nde nan cuihnonan, ihyan min che chih ye, ne ndaco-

nan ntuche ye: ⁹ U devanó nducuahn che redin nchuhn man, che rechuhrihn ne man, che chevah ne man, ate nan Dendiohs ne cuihca ne. Namin devanó nduhça che chihnga rahn ama o se yahn ne. Sahn chahn ne, rahn se te ihyan nación yahn Israel sahn, ate che cuaco ne, lado yahn chundah ndi cuande se. ¹⁰ Hua dihya ne co yahn che va che chuhrihn ne, te chundah ne, din se che cuih ihyan neve nchuhn vacoyahn, cava che tumarande se nchuhn, chuhrihn ne chete che ndiche ro. Ate cuiquendi ne codinahn ne ndudo yáhn nde ro che ndaca ne iyehense, ne u ndahco menún yahn ne, dín che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. ¹¹ Nchuhn, ihyan ndiyaco, cuenedecadino ndah ne che tihça rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Nchuhn che cocha ne ne, hua deh va co yahn ne ro che co ihyan castigo cava nunde yahn ye.”

¹² 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenán se yaco che va yan Pérgamo: “Tuhça rahn Ihyan che nda ye espada cuiyon che can nduh che o lado me: ¹³ U devanó nducuahn che redin nchuhn, devanó che yan nan che chenán ne ne, chundah rihquentiyon se. Andahre tihça ne, riquendi ne nan ntiyon yáhn. Hua rihcomán ne che ritahno ne u, andahre ndihchero ne nduhça che chih Antipas. Ihyan min ne,

devano cuāco ye ndudo yáhn, ne quendi ye nan ntiyon yáhn cuahn che quenán ye iyehñse. Chihno se ihyan van nchuhn min nan che rihquentiyan chundah. ¹⁴ Ate va ama o nan dehtenduh che hua renan inó che redin ne. Hua renan inó che retuma ino ne min van Pérgamo neve sahn che riquendi se ricuahn se ndudo yahn Balaam, sahn min che chinun se Balac cava che din se che cuahtendiho ihyan nación yahn Israel nunde, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan nan che rivahn dendiohs yahn ye man, che cuahtendiho ye nunde che ndere cuahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevāco nduco ye man. ¹⁵ Namin retuma ino ne neve sahn che riquendi se che rahn sahn Nicolaita. Chemin che tán nduco ne. ¹⁶ Cuento ino ne, ne cuihco yudo ne che ametah quendi se, te ndete hua ne, cahn van yahn ne, ne cuhmá nduco sahn chahn, cuahn sahn nduco espada che riquendah chendé. ¹⁷ Nchuhn ihyan ndiyāco, cuendedecadino ndah ne che tihca rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Ihyan che cocha ye quendah ye ne, cah maná, cheh ye. Pan min ne, quenun ndeh. Namin cah ama tu cua, ne nan tu me ne, ndirun che duche ama ihyan, che nde ama ihyan hua devano ye, atenan ihyan che ndondā tah ye tu me.”

¹⁸ 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenán

se yāco che va van Tiatira: “Tuhca rahn Daya Dendiohs, ihyan min che nduhca ro ruchiyahn ro ndutinān ye, ne cah ye ne, riya nduhca cu cuān che ca riche riche: ¹⁹ U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che quenán cuma ne vedeyahino man, ritahno ne man, ntiyon che redin ne man, che quenán cuma ne vedechahtino man. Devanó te nde tahque numa ino ne redin ne ntiyon man che co cuahn che canān ne. ²⁰ Ate va ama nan che redin ne che hua renan inó. Hua renan inó che a ndah no ino ne che redin tahn che duche te Jezabel, che ndere rahn te che rahndudo te ndudo yahn Dendiohs. Ate nduco ndudo che ricuahn te ne, rihñcheh te ihyan che redin ye ntiyon yáhn, cava che cuahtenan ye nduco ndahta che ndiyu ndahta yahn ye man, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan nan che redin vahn ye dendiohs yahn ye man. ²¹ U ne, recah cá ro quenán te iyehñse, cava che nto ino te nunde yahn te, ate hua rento ino te, ne riquendi te ndere rechica te. ²² Man ne, dín che cotah ama cah tahn, condite te nan yundo. Namin dín che ama chuhrihn sahn che redin chihyo se tahn, rahtenan se nduco te, ndete che hua ngua se che dama ri se nduco te. ²³ Namin dín che coh daya te cava che cadino nducoyāca ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yāco, che u ne, recadinó che rendedecadino ihyan, ne queri ama nchuhn

ne, ndahco menún yahn ne tuno ca ntiyon che nedin ne. ²⁴ Ate combiero yahn nchuhn che vate ye yan min che hua riquendi ye che ricuahn tahn min man, che hua riquendi ye vederihquentiyon chahte yahn chundah che rahtechica ihyan vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde man ne, rahn ri nchuhn te hua din che chuhrihn ye. ²⁵ Ntiyon che va tah nchuhn ne, codin ne cudado nde ro che ndaconan chi tun. ²⁶ Ihyan che cocha ye quendah ye man, quendi ye dinahn ye che rihquentiyon nde ro che nda man ne, cah vederihquentiyon ihyan che cahcantiyon ye ndeh naci6n. ²⁷ Nduhca vederihquentiyon che te Chida u ne, tihca vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye. Chemin ne, anduhneca ama cu che cahcantiyon nduco ye naci6n chahn, ne co ndeh ye ndete che nahn ye, anduhneca ndete che chite yahn. ²⁸ Namin cah yuhdo chahte che riquendah cuahn che a co dave, ndonda tah ye. ²⁹ Nchuhn ihyan ndiyaco, cuendedecadino ndah ne che tihca rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

3

¹ 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yaco che va yan Sardis: “Tuhca rahn Ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte

yahn Vaco Dendiohs man, nduh che ndache iyon man: U devano nducuahn che redin nchuhn. Devano che anduhneca ndete che a ndih ne nan Dendiohs andahre quenduche ne nan ihyan iyehense. ² Cuenuhn ino ne, ne cuenecah dito ne dehtenduh che va ca che a nahn cuihno denda ne. Tihca, te rendihche che nducuahn che redin ne ne, hua ndahca nan Dendiohs yahn. ³ Cuento ino ne nunde yahn ne, cuenecahco ne nducuahn che chahn ne, ne cuiquendi ne. Ndete che hua nuhn ino ne ne, adenan nda tan nduhca che renda sahn duco, che nde hua devano ne deh ura, ne din castigo nchuhn. ⁴ Andahre tihca ne, retuma ino ne min yan Sardis te neve ihyan che metah detoh ye chedave yahn ye. Ihyan chahn ne, conduco ye u, cuahtenun ye tino cua. Tihca redin yahn, te dave yavenan ye. ⁵ Ihyan che cocha ye quendah ye ne, cuahtenun ye tino cua, ne hua ntihn6 che duche ye nan libro che rihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dama. Tahque ndah ne, ndeva ihyan nan Chida man, nan angel yahn ye man. ⁶ Nchuhn ihyan ndiyaco, cuendedecadino ndah ne che tihca rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

⁷ 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yaco che va yan Filadelfia: “Cuihcovan nchuhn yahn

Ihyan che dave ye n̄an Den-
diohs m̄an, cūaco nducuah̄n
ndudo yahn ye m̄an, ihyan
min che quen̄an cuma ye
llave yahn rey David. Cuah̄n
che nah̄ne ye ne, nde ama
ihyan hua co necah̄de ye, ne
cuah̄n che necah̄de ye ne,
nde ama ihyan hua co nah̄ne
ye. Rahn̄ ye tuhcā: ⁸ U devanó
nducuah̄n che redin nchuhn.
Chacondah chendevah̄ cava
ne, ne nde ama ihyan hua
co necah̄de ye. Andahre
hua nduh rignonun chihve
ne ne, ate retumacah̄ ne
yahn ndudo yahn̄, ne hua
racondah̄ vedame ne u.
⁹ Rahn̄ rí nchuhn che ndah̄co
ndiyá sahn̄ rih̄ncheh̄ che ndi
cuande se lado yahn chun-
dah, ndere rahn̄ se che sahn̄
nación yahn Israel se. Dín
che cah̄ntihya se n̄an nchuhn
cava che codevano se che
yahinó nchuhn. ¹⁰ Redinahn̄
nchuhn che rih̄quentiyón
yahn che chen̄an cuma ne
vedechahtino. Chemin che
ndedevahn̄ nchuhn yahn cas-
tigo che va che co nducoyaca
ihyan iyeh̄nse. ¹¹ A nun
chí. Codin ne cudado n̄t̄iyon
che chen̄an ne cava che nde
ama ihyan hua ndah̄co ndiya
ye nchuhn, detohn̄an ye
n̄t̄iyon yahn ne, din ye che
hua nuh̄nde menun̄ yahn
ne. ¹² Ihyan che cocha ye
quendah̄ ye ne, ama ndah̄
ro yahn ye. U dín che con̄an
ye n̄an che rih̄quentiyón
Dendiohs yahn̄, ne hua
ndā ro che ndiquendah̄ ye
min. N̄an ye ne, cuaconahn̄
che duche Dendiohs yahn̄

m̄an, che duche yan̄ yahn
ye, Jerusalén ra m̄an, che
chi nde vah̄chetero nde
n̄an va ye. Namin dirún
che duché quenuma ra.
¹³ Nchuhn ihyan ndiyaco,
cuendedecadino ndah̄ ne che
tihcā rahn̄ Vaco Dendiohs ri
nchuhn.”

¹⁴ 'Namin codiron yahn
sahn̄ che rah̄ndudo se ndudo
yahn Dendiohs che quen̄an
se yaco che va yan̄ Laodicea:
“Tuhcā rahn̄ Ihyan che de-
vano cūaco ye m̄an, che rahn̄
ye ndudo cūaco m̄an, ihyan
min che nduco Dendiohs
dendah̄ ye nducuah̄n: ¹⁵ U
devanó nduh̄chan nchuhn
n̄an n̄t̄iyon yahn̄; nde huane
ihno ne, nde huane iche
ra ne. Tah̄que ndah̄ ne
ndete che cuiquendi ne
numa ino ne, o ama yune
no cuihcoman̄ ne. ¹⁶ Ate
nducote vatem̄an ino ne ne,
tah̄que ndah̄ che cuacondah̄
vedamé nchuhn. ¹⁷ Nchuhn
ne, rahn̄ ne che ama va yahn
ne, che ama ndah̄cā rah̄no
ne, che nde ama vederetahn̄
yahn ne metah̄. Me nde hua
retumacadino ne che ama
ndāche chen̄an ne m̄an, ama
chevah̄ ne m̄an. Anduh̄necā
ndete ve n̄an ne m̄an, anduh̄-
necā ndete che devane ne
m̄an. ¹⁸ Chemin che riyah̄vé
nchuhn che dinahn̄ ne ndudo
yahn̄. Chemin ne, anduh̄necā
diyahn̄guan̄ ndah̄ cava ne,
cava che co niyon ne nduhcā
ihyan cuihca. Che dinahn̄
ne ndudo yahn̄, quendi ne
yune yahn̄ ne, anduh̄necā
che cuahtenun ne tino cua,
ne ametah̄ cora vedecuihno
yahn̄ ne che anduh̄necā

ndete che devane ne. Namin cochihve yahn ne nduhca ico che cuih ne ndutinan ne cava che co ro nan ne. ¹⁹ U ne, riyahvé man, redin castigo man, nducoyaca ihyan che yahinó ihyan. Chemin che codin nun ino nchuhn, ne cuento ino ne nunde yahn ne. ²⁰ Condiheche nchuhn. U ne, riyahvé ihyan. Ihyan che rihcovan ye ndudo yahn, ne renevah necun ye u ne, conducó ihyan, dama chéh dama cúh nduco ye. ²¹ Ihyan che dinahn ye nde nan cuihnonan ne, cah yuné che nduco ye cuhnde ye nan che vá rihquentiyón, nduhca che dinahn man, ne vá dama nduco Chidá nan che rihquentiyon ye. ²² Nchuhn ihyan ndiyaco, cuendedecadino ndah ne che tihca rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

4

Rendeva ihyan yavenan Dendiohs vahchetero

¹ Chihno min ne, ndihcheró van yahnde yahn ama chendevah che quendah vahchetero. Tuhme ángel che rahn ye nducó menan me ne, rahn tun ye. Ama yudo ndudo ye anduhneca ama trompeta cuahn che retive ihyan. Rahn ye:

—Cochi muhn, ne nahmé di dehtenduh che va che co.

² Ndetahno din Vaco Ndah yahn Dendiohs che anduhneca ndete che vahchetero quenun, ne ndihcheró ama ihyan che va ye nan che rihquentiyon ye. ³ Me ihyan

min ne, ama diyahn ro ye anduhneca tu diyahn che duche jaspe man, cornalina man. Netahn cuaco nan va ye ne, quendihco ama che deca ro curecuhnde deca ro, ne ama diyahn ro nduhca che ro tu che duche esmeralda. ⁴ Numa ndive chihto nan che va ihyan ndinan me ne, vate ndico cun indihthe nan che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, chenun ye tino cua, ne chenun tin ye corona diyahnguan. ⁵ Nan che va ihyan ndinan me ne, ama riya cuah man, ama rine dave man, ama yudo ri man. Cuaco nan che rendihchero ihyan ndinan me ne, riche ndache yahn, ne checadinó te chemin che Vaco Ndah yahn Dendiohs. ⁶ Ndiyahn cuahn menan nan che va ye ne, deca ro tuyuno deca ro. Ama chahte anduhneca ama vine.

Netahn cuaco nan che va ihyan ndinan me ne, vate cun che deca ro ite deca ro, ne ama ndeh ndutinan chenan cuahn menan man, cuahn vedame man. ⁷ Ama ne, deca ro león deca ro, tama ne, deca ro itenine deca ro, tama ne, deca ro nan ihyan deca ro nan, ne tama ne, deca ro ihyá che quendihco te devan yuhne deca ro. ⁸ Queri ama che deca ro ite deca ro me ne, chenan an reche, ne ama ndeh ndutinan chenan cuahn vedame man, cuahn menan man, man reche man. Nde ro nde rahn hua reguan rendeva yavenan ihyan ndinan me, rahn tuhca:

Dihve nuhn Dendiohs, ndih che quenan cuma ne vederihquentiyon che tahque chahte, ama ndah ne, ametah nde ama nunde yahn ne.

Va ne numacuahn ro; hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn ne.

⁹ Queri ama yune che rendeva che deca ro ite deca ro me yavenan ihyan ndinan me che va ye numacuahn ro man, renecah nundihve cuahn ihyan man ne, ¹⁰ nduh che ndico cun indihche chahn ne, rehntihya ye nan ihyan min, rendeva ye yavenan ye. Numacuahn vedeneacun rihntave queri ama ye corona yahn ye nan ye, ne rahn ye:

¹¹ Dihve nuhn Dendiohs, redin yahn che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ne,

te quenan cuma ne vederihquentiyon chahte, dendah ne nducuahn che va.

Ndete che hua ndih ne, nde metah dehva.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, ndonda tah ye caca che chenandache sello

¹ Namin ndihcheró che ihyan ndinan me ne, nda ye ama caca ndechetive tah cuaco ye. Caca me ne, ndirun cuahn chete man, cuahn vedame man, ne ntude chiche, chenandache sello. ² Namin ndihcheró ama ángel che ama detino ye, ne chihneván che numa dito tumerune ye:

—¿A va ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello, ntah ye caca cuh ne?

³⁻⁴ Ate numachahte iyehense man, vahchetero man, van tenahn man ne, hua quendah nde ama ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello chahn, ndihchenan ye caca me, ne chemin che ama chi ran, nde chacó ura min. ⁵ Tuhme rahn ama cha indihche chahn ri ye u:

—Ametah cueque. Nga ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye van ndata yahn Judá man, David man. A chicha ye dinahn ye ntiyon che quenan cuma ye, ne co ndeh ye nduh che ndache sello, ntah ye caca tih.

⁶ Tuhme ndihcheró ama itecuche lihn che a ndero ndi che a nihno ihyan ite ro menan, ndi te vedino, nti te nino nan va ihyan ndinan me, mendahn nan che chenun nduh che cun che deca ro ite deca ro me man, nduh che ndico cun indihche chahn man. Chenan ndache dihne te man, ndache ndutinan te man. Checadinó te itecuche lihn me ne, a Dihvo vo Jesucristo. Che chenandache dihne te ne, conahn che ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Che chenandache ndutinan te ne, conahn che Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahn numachahte iyehense ne, quenun ihyan. ⁷ Tuhme chahn ye, ne ndonda tah

ye caca me che nda ihyan ndinan me tah cuaco ye.

⁸ Ura che chetah ye caca me ne, cuahn nduh che cun che deca ro ite deca ro me, ne chehntihya nan ye. Namin nduh che ndico cun indihite chahn ne, cuahn ye chehntihya ye nan ye, nda queri ama ye ama arpa man, ama cu diyahnguan che richenun cuhn man. Checadinó te yahme cuhn me ne, chemin ndudo che revah ihyan yahn Dendiohs.

⁹ Tuhme canan rita nduh che cun che deca ro ite deca ro me man, indihite chahn man, ama himno ra che tuhca:

Ndih ne, redin yahn che ndonda tah ne caca me, ndeh ne sello yahn,

te chihno ihyan iyehense ndih, ne chera yun yahn ne cava che ndedevahn ne ihyan queri ama nació n man, queri ama nan ndata yahn ye numachahte iyehense man, queri ama nan devaco man, nedin yahn Dendiohs ihyan.

¹⁰ Ihyan chahn ne, din ne che chi ye ihyan yahn Dendiohs man, chi ye anduhneca chidocuyan che cuahtenan ye nan ntiyon yahn ye man.

Ihyan chahn ne, cahcantiyon ye ihyan iyehense.

¹¹ Tuhme ndihcheró che ama yahn ángel ndito ye ntahn cuaco nan che va ihyan ndinan me man, nan che chenun nduh che cun che deca ro ite deca ro me man,

nduh che ndico cun indihite chahn man, ne chihneván ¹² che ama dito rahn ye tuhca:

Ihyan tih che chih ye nduhca ama itecuche lihn che ndi te vedino ne,

redin yahn che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ye, te quenan cuma ye vederih-quetiyon chahte man, va tah ye nducuahn che va man, nducuahn vededevano man.

¹³ Tuhme nducoyaca ihyan che vate ye vahchetero man, ihyan che vate ye iyehense man, tenahn man, nducoyaca nan ite che vate te iyehense man, van nuniyahn man, nde nducuahn dehtenduh che va ne, rahn tuhca:

Dendiohs che va ne rihquentiyon ne man, Dihve nuhn che chih ne nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino man,

ndeva nuhn yavenan nchuhn cuahn dama, te ama yudo vederihquentiyon chenan cuma ne.

¹⁴ Namin nduh che cun che deca ro ite deca ro me ne, rahn:

—¡Tihca!

Tuhme nduh che ndico cun indihite chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeh ye sello che chenana cacame

1 Chihno min ne, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcā ama itecuche lihn che chi te vedino ne, ndihcheró che ndeh ye ama sello chahn, ne chihneván che yahve ama cha che decā ro ite decā ro me u. Ama yudo ndudo nduhcā che rine dave, ne rahñ:

—¡Cochi condihchero!

2 Tuhme ndihcheró ama caballo cua, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndonda tah ye ama corona, ne cuahn ye ndahco ndiya ye ihyan iyehñse, nda ye ama nducoruhnde nduco yave.

3 Cuahn che ndeh Dihvo vo tama sello ne, chihneván che yahve tama che decā ro ite decā ro me u:

—¡Cochi condihchero!

4 Tuhme ndihcheró ama caballo cuah, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndonda tah ye vederihquentiyon che din ye che cuahtecuhma ihyan iyehñse, cahño ye vih. Namin ndonda tah ye ama espada chahte.

5 Cuahn che ndeh Dihvo vo tama sello nan che chi ino ne, yahve tama che decā ro ite decā ro me u:

—¡Cochi condihchero!

Tuhme ndihcheró ama caballo cuan, ne ihyan che quendudo ye ite ne, nda ye ama icade. 6 Chihneván ama ndudo che chica nan che chenun nduh che cun che decā ro ite decā ro me che rahñ tuhca:

—Codin che cuhnde cuico nde atenān ama kilo trigo o ino kilo cebada ndaca ihyan

yahn che din ye ntiyon ama ro. Ate hua decuihne yahñ olivo man, dihyo uva man, cava che ndaca aceite man, vino man.

7 Cuahn che ndeh Dihvo vo tama sello nan che a chi cun ne, yahve tama che decā ro ite decā ro me u:

—¡Cochi condihchero!

8 Tuhme ndihcheró ama caballo cuan, ne checadinó te ihyan che quendudo ye ite ne, a ihyan min che vederih. Cuahn vedame ye ne, cuahn tama ihyan, ihyan min che duche ye Nan Che Chenan Rino Tenahn. Ihyan chahn ne, ndonda tah ye vederihquentiyon che din ye che cuhnde canda man, cuhnde cuico man, cuhnde cah man, cahño ite tan ihyan man, ne coh a nahn man va ihyan iyehñse.

9 Namin min va ama nan ta, ne cuahn che ndeh ye tama sello nan che a chi uhn ne, man nan ta me ne, ndihcheró nducoyaca ihyan che chihno ihyan iyehñse ihyan yahn che chitahño ye Ndudo yahn Dendiohs man, cahn-dudo ye man. 10 Ihyan chahn ne, numa dito ye rahñ ye:

—Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ama ndah ne, ne redinahn ne ndudo yahn ne, zticuahn techecade ne yahn nuhn, din ne castigo ihyan iyehñse che chihno ye nuhn ne?

11 Tuhme ndonda tah ihyan chahn tino cua che cuahtecuhñ ye, ne rahñ Dendiohs ri ye ihyan che cuahte tuhno ca ye nde conan nda nducoyaca

ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, redin ye ntiyon yahn ye, che a va cade che cahno ihyan iyehense ihyan nduhca che chihno ye ihyan chahn.

¹² Cuahn che ndeh Dihvo vo tama sello nan che chan ne, ndihcheró che ama nuhn yahn. Yahn ne, ama chi cuan, nduhca che ro tino cuan ro. Iyo ne, ama chi cuah nduhca che ro yun ro.

¹³ Iyon ne, chera numachahte iyehense nduhca che ra higo cuahn che rano yuhne tan.

¹⁴ Dehtenduh che chenan nan ro ne, chihno anduhneca che nedihno chi. Ico man, yahn cuma che vate van nuniyahn man ne, chihno ndahchetahn.

¹⁵ Tuhme nducoyaca ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon man, ihyan ndinan man, ihyan nahh man, ihyan cuihca man, ihyan ndinan yahn sandado man, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan man, ihyan che redin ye ntiyon yahn man ye man, nducoyaca ihyan chahn ne, chahtenun ndeh ye chete iviyava man, tinduh rendah tu man.

¹⁶ Nde ama nahn ye che ico man, yava man, cora ndudo ihyan cava che chendih ihyan, ne Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye man, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino, ihyan min che quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn numacuahn vedetan man ne,

huan ndihchero ye ihyan, ¹⁷ te a nda ro che co ye castigo yah, ne nde ama ye hua cocha ye.

7

Ihyan nación yahn Israel che ndeva Dendiohs

¹ Chihno min ne, ndihcheró cun ángel che vatendi ye ntahn cuaco iyehense. Ihyan chahn ne, nda ye vederihquentiyon che hua cuahnecun ye che cuano yuhne numachahte iyehense, ndiyahn man, van yahn man, nan nuniyahn man. ² Namin ndihcheró tama ángel che nda ye, cochi ye cuahn nan che riquendah yahn, nda ye sello yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Rahn ángel me numa dito ye ri ye nduh che cun combiero yahn ye che vatendi ye iyehense, ihyan chahn che nda ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan iyehense:

³ —Codin nchuhn cudado che hua cuano yuhne tan ndiyahn man, van yahn man, nan nuniyahn man, numanahn che metah nahn vo sello chata nducoyaca ihyan yahn Dendiohs yuhn vo.

⁴ Tuhme chihneván nduhva yahn ihyan nación yahn Israel che chenan sello ihyan, ne ri ye ama ciento quenan o raco cun mil ihyan chahn. ⁵ Nan ndata yahn Judá ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Rubén ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Gad ne, ndichio mil ye,

⁶ nan ndata yahn Aser ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Neftalí ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Manasés ne, ndichio mil ye, ⁷ nan ndata yahn Simeón ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Leví ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn Isacar ne, ndichio mil ye, ⁸ nan ndata yahn Zabulón ne, ndichio mil ye, nan ndata yahn José ne, ndichio mil ye, ne nan ndata yahn Benjamín ne, ndichio mil ye.

Ama yahn ihyan chenun ye tino cua

⁹ Chihno min ne, ndihcheró ama yahn ihyan che chica ye numachahte iyehense, queri ama nación man, queri ama nan ndata yahn ye man, queri ama nan devaco man. Nto dama nducoyaca ye, vatendi ye cuahn menan nan che va Dendiohs man, nan che nti Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs man. Ama yahn ihyan chahn che nde ama ihyan hua co cah duche ye ihyan. Chenun ye tino cua, chetah tah queri ama ye yata iyon. ¹⁰ Rahn nducoyaca ye numa dito tuhca:

Ndih Dendiohs yahn nuhn che va ne rihquentiyon ne man,

ndih Dihve nuhn che chih ne cava nuhn nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino man,

rendeva nuhn yavenan nchuhn che ndedevahn ne nuhn.

¹¹ Namin nducoyaca ángel vatendi ye ntahn cuaco nan va ihyan ndinan me man, nan che chenun nduh che cun che deca ro ite deca ro me man, nduh che ndico cun indihthe chahn man, ne chehntihya ye, ndeva ye yavenan Dendiohs. ¹² Rahn ye:

—¡Tihca! Redin yahn che ndeva nducoyaca nuhn yavenan ne, nte nuhn nundihve cuahn ndih numacuahn ro, te quenán cuma ne vederihquentiyon chahte man, nducuahn vededevano man, ne hua nda ro che cuhno.

¹³ Tuhme tumerune ama cha indihthe chahn u:

—Ihyan sih che chenun ye tino cua ne, ¿a devene duh ihyan ye man, ti chica ye man ne?

¹⁴ Ndahconán yahn ye:

—Hua devanó, ate rahcó te a devano man ne.

Tuhme rahn ye ri ye u:

—A ihyan sih che chuh ye vedeyah che chihnde iyehense. Chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs. A ndevahn ye. Anduhneca ndete che nano ye tino yahn ye, ndo cua nduco yun yahn Dihvo vo.

¹⁵ Chemin che chenun ye muhn vahchetero, rendeva ye yavenan Dendiohs nde ro nde rahn. Dendiohs ne, conduco ye ihyan, din ye cudadó ihyan. ¹⁶ Ametah chuhrihn ye, nuhn ye che

ch^heh ye m^han, che cu^h ye m^han, ametah chuhrihn ye, cuahtenun ye v^han y^han m^han, v^han ihno m^han, ¹⁷ te nduhca che redin ihyan cudado ite-cuche yahn ye, riquenda ye ite, rih te nune ne, tihca din Dihvo vo Jesucristo cudado ihyan chahn, ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan chahn ne, din Dendiohs che ama co yeno ye, ametah ndaconan cadino ye deh che vederan m^han, deh che cuaco ye m^han.

8

Ndeh Dihvo vo Jesucristo tama sello nan chi ndache

¹ Cuahn che ndeh Dihvo vo tama sello nan che chi ndache ne, co tenduh mah^hn ura ama chi dihn vahchetero.

² Chihno min ne, ndache angel chahn che vatendi yan ye nan Dendiohs ne, ndihcheró che ndonda tah ye ama trompeta queri ama ye. ³⁻⁴ Tuhme nda tama angel, nda ye ama cu diyahnguan che richenun cuhn, ne cuahn ye nan ta diyahnguan me che va nan Dendiohs. Ndonga tah ye ama ndeh cuhn cava che cahquiyahn ye, ne ca yahme yahn ura che revah ihyan yahn Dendiohs. ⁵ Cuahn che chihno chiche cuhn me ne, chetah angel me nducoyahn nan ta, chih ye chete cu che richenun cuhn me, ne chihtera ye numachahte iyeh^hnse. Ndetahno nuhn yahn m^han, chiya cuah m^han,

chine dave m^han, ama yudo chi m^han.

Tive angel chahn trompeta

⁶ Tuhme chahteyan angel chahn cava che tive ye trompeta yahn ye. ⁷ Cuahn che tive ama ye ne, chera yun m^han, yahn m^han, yun m^han, numachahte iyeh^hnse, ne chihno chiche a nahn mah^hn yahn m^han, a nahn mah^hn yahn rahte m^han, nducuahn chano m^han.

⁸ Cuahn che tive tama angel ne, ama che deca ro ico deca ro, ama riche, chendahnun chete nuniyahn, ne a nahn mah^hn nuniyahn ndaconda yun. ⁹ Namin barco che vatechica nan nuniyahn ne, a nahn mah^hn va chihno ndeh, ne a nahn mah^hn va ite che chenun te van nuniyahn chihno chih te.

¹⁰⁻¹¹ Cuahn che tive tama angel nan che a chi ino ye ne, ama iyon ndico che duche Ajenjo, ama riche, chica nan ro, chera van nune che va iyeh^hnse, ne a nahn mah^hn va ico m^han, vaco nune m^han, ndaconda nune ya. Ama yahn ihyan chih ye, din nune ya me.

¹² Cuahn che tive tama angel nan che a chi cun ye ne, chihno a nahn mah^hn dave yahn yahn m^han, dave yahn iyo m^han, dave yahn iyon m^han, ne a nahn mah^hn yahn ne, chiya dah m^han, a nahn mah^hn yan ne, hua quendihco dave iyo m^han.

¹³ Tuhme ndihcheró ama angel che quechica ye devan yuhne nan mah^hn nan ro, ne

chihneván che rahn ye numa dito ye:

—Chevah ihyan iyehñse, jama yah rí cava ye cuahn che tive te ino ángel chahn trompeta yahn ye!

9

¹ Cuahn che tive tama ángel nan che a chi uhn ye ne, ndihcheró ama ihyan che deca ro iyon deca ro ye, chica ye nan ro, chiya ye ndiyahn. Ndonga tah ye ama llave yahn infierno.

² Ndetahno che nahne ye ne, quendah yahme nduhca che riquendah nan ama horno chahte, ne ama chi man numachahte.

³ Van yahme me ne, quendah yahcadahn che chenan cuma te vederihquentiyon nduhca vederihquentiyon che chenan cuma itedahn.

⁴ Din Dendiohs che hua cheh te chano man, yata yahn yahn man, atenan ihyan che hua chenan sello yahn Dendiohs chata ye va che din tan te nduco ye.

⁵ Cahnecun Dendiohs che cah te ihyan chahn chete che uhn iyo, ate hua cahnecun ye che cahno te ihyan. Ama rendih run yahn te nduhca che rendih run yahn itedahn.

⁶ Checadinó te cuahn che conahn chemin ne, ama nahn ihyan che coh ye, ate metah vederih cava ye ro min, te va che co ye castigo.

⁷ Yahcadahn chahn ne, ama vateyan te nduhca che rahteyan caballo che rahn te van canda. Tin te ne, chenan ama nan che deca

ro corona diyahnguan deca ro. Nan te ne, deca ro nan ihyan deca ro.

⁸ Yudo tin te ne, ama rahno nduhca yudo tin ndahta. Dihyon te ne, nduhca dihyon león.

⁹ Date yahn te ne, nduhca cu che renun ticua sandado che rendedevahn sahn tihca.

Cuahn che ra te ne, ama yudo rahco reche te nduhca che rahco carro che rinda yuhdo van canda.

¹⁰ Nducodahn te ne, chendudo yan yahn nduhca itedahn, ne va vederihquentiyon yahn cava che cah te ihyan chete che uhn iyo.

¹¹ Angel yahn infierno che ndinan ye yahn te. Devaco hebreo ne, duche ye Abadón, ne devaco griego ne, duche ye Apolión. Tihca duche ye, te ihyan min che redecuinho ye ihyan.

¹² Nduco chemin ne, a chuh ama nan vedeyah, ate renda ca te o.

¹³ Cuahn che tive tama ángel nan che a chi an ye ne, chihneván ama ndudo che chica nan ta diyahnguan me, van nduh che cun dihne te che ninetave me, ¹⁴ ne rahn ri ángel che cade tive ye trompeta me:

—Cuentate nduh che cun ángel che nchiche ye chihto ico chahte che duche Eufrates.

¹⁵ Angel chahn ne, chenan rino ye nde nda ura min che ntate ye, te chenan cuma ye ntiyon che nda ura min ne, va che cahno ye a nahn man va ihyan iyehñse. ¹⁶ Chihneván nduh va yahn sandado yahn ye che chendudo se yuhdo,

ne ri se o ciento millón.
 17 Ndiheró che chenun se
 cu che duche coraza. Color
 yahn ne, cuah man, cue nan
 ro man, cuan man. Caballo
 yahn se ne, nduhca nan león
 tihchan nan te. Chende te ne,
 riquenda yahn man, yahme
 man, azufre man. 18 Nduco
 yahn man, yahme man,
 azufre man, che riquenda
 chende te ne, chihno te a
 nahn mahñ va ihyan iyehñse.
 19 Caballo chahn ne, chenan
 cuma te vederihquentiyon
 che cahno te ihyan nduco
 chende te man, nducodahn
 te man. Nducodahn te ne,
 nduhca cu tihca, ne nduco
 chemin ne, renuhn yah te
 ihyan.

20 Ihyan che ndevahn ye
 che hua chihno te ihyan ne,
 hua nto ino ye nunde yahn
 ye, quendi ye rendeva ye
 yavenan vaco chihnga man,
 dehtenduh che redendah
 man ye, redin ye dendiohs
 yahn ye man. Dehtenduh
 chemichan ne, redindah
 ye nduco diyahnguan man,
 diyahngua man, cu cuan
 man, tu man, yahn man, ne
 ndere chenan ndutinan, ate
 hua ronah, ndere chenan
 revan, te hua rihnevan,
 ndere chenan cah, te hua
 rica. 21 Ihyan chahn ne,
 hua nahn cahcoman ye yune
 chihnga yahn ye. Tahque
 ndah ye ne, quendi ye rihno
 ye vih man, reduco ye man,
 redin cuah ye man, ndere
 rahtenan ye nduco ihyan
 che hua nihnevaco nduco ye
 man.

10

*Ama ángel nda ye ama caca
 lihn*

1 Chihno min ne, ndihcheró
 tama ángel che detino ye
 chica ye vahchetero, chiya
 ye ndiyahn. Quendihco ama
 man ntahn cuaco chihto
 nan ye man, quendihco
 ama curecuhnde nihno tin
 ye man. Nan ye ne, ama
 diyahn ro nduhca yahn che
 quenah nan ro. Cah ye ne,
 nduhca che ro ruchiyahn
 tihca ro. 2 Nda ye ama caca
 lihn nentah ye. Chihno ye
 cah cuaco ye nan nuniyahn,
 ne cah cueh ye ne, chihno
 ye ndiyahn. 3 Tuhme cah ye
 numa dito ye, ne ndudo ye
 ne, nduhca ndudo león cuahn
 che retuhche te. Cuahn che
 cah ye ne, chihneván ndache
 yune ndudo che ama yudo
 chenun nduhca che rine
 dave. 4 Chihno min ne, a va
 yan che dirún deh conahn
 ndudo chahn, ate ndaconan
 chihneván tama ndudo che
 chica vahchetero che rahn
 nducó:

—Conun ine nduh che
 ndache ndudo che chihn-
 even, ne hua diron.

5 Tuhme ángel me che ni-
 hno cah ye nan nuniyahn
 man, ndiyahn man ne, ndi-
 hcheró che chenihyon ye tah
 cuaco ye nan ro, ne chih-
 neván che rahn ye:

6 —Nde muhn nde nan
 Dendiohs, ihyan min che va
 ye cuahn dama man, ihyan
 min che dendah ye nan ro
 man, iyehñse man, nuniyahn
 man, nducuahn che va man,
 a nun cuahn conahn 7 ndudo

yahn ye che cāh ye checadino ihyan profeta yahn ye, che nde hua devano ihyan ro menān. Cuahn che tive tama ángel nan che a co ndache ye ne, conahn.

⁸ Tuhme ndudo che a chihneván menān che chica vahchetero ne, ndaconan rāhn nducó:

—Cochi, cotah cāca che nda ángel che nti ye nan nuniyāhn mān, ndiyāhn mān.

⁹ Tuhme chāhn nan ángel chicá cāca me ihyan, ne rāhn ye ri ye u:

—Nga, cocheh. Ura che cheh ne, ama yāde chihn nduhcā che rihn nedih yahn, ate cuihno cheh ne, ndaconda ya.

¹⁰ Chéh cāca me, ne chihn nduhcā che rāhn ángel me ri ye u. ¹¹ Tuhme chihneván tama ndudo che rāhn ri u:

—Va ca ndudo che diron yahn dehtenduh che va che cuahno co ama yāhn ihyan, queri ama nación mān, ndata yahn ye mān, devāco yahn ye mān, yahn che va che cuahno co ihyan ndinan mān.

11

O ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs

¹ Chihno min ne, ndonda tāh ama nducocāde, ne chihneván che rāhn Dendiohs ri ye u:

—Cuedecade yāco chahte yāhn mān, nan ta mān. Namin codin doche ihyan che chenun ye chete, rendeva ye yavenán. ² Ate hua

decade cuāhn chevah, te min ne, a ndonda tāh sāhn tama nación, ne condinun condināhno se yān yāhn chete che o raco o iyo. ³ Cuedevene te dechūh o ihyan che chenun ye tino cuan, cuahndudo ye ndudo yāhn chete che ama mil quendudo o ciento ino raco ro.

⁴ Nan Ndudo yahn Dendiohs nan che ndirun yahn o yāhn olivo mān, o candelero mān, che vatendi nan Dendiohs, ihyan min che rihquentiyon ye iyehne ne, checadinó te chemin ne, a yahn ihyan che o chahn che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs. ⁵ Ndete che vate ihyan che nahn din tān ye nduco ihyan chahn ne, quendāh ruchiyāhn chende ye, ne cuihno cuco ye. Nducoyāca ihyan che din tān ye nduco ihyan chahn ne, va che coh ye. ⁶ Cuahtenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon cāva che din ye che hua cuan co numanahn che cuahndudo ye mān, che din ye che nune ne, ndaconda yun mān, che din ye che cuhnde nducuahn nan vedeyah iyehne adehno ura che nahn ye mān. ⁷ Ate cuahn che a dinahn ye ntiyon che cuahtenan cuma ye ne, quendāh ama ite tān nan infierno, cuhma te nduco ye, ne cāhno te ihyan. ⁸ Cotāve ye cuan yune viyān, yān chahte me nan che quenān yāh Dihvo vo Jesucristo. Nāhn cuan ne, rāhn ihyan te yān min ne, a nahn dāma

nduco Egipto man, nduco Sodoma man. ⁹ Nducoyaca ihyan, queri ama naci6n man, ndata yahn ye man, devaco yahn ye man ne, ndihchero ye tenahn chahn chete che ino ro quenan man, ne hua cuah necun ye che cuehche ye. ¹⁰ Ihyan iyehse ne, ama co yeno ye cuahn che coh ihyan chahn, nde tuno dechuh ama tama ye vedino yahn vih. Ama co yeno ye che coh ihyan chahn, te ama chuhrihn ye yahn vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye. ¹¹ Ate cuihno ino ro quenan man ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne nducoyaca ihyan che ndihchero ye ne, ama dihya ye co. ¹² Cahnevan ihyan chahn ama ndudo che caca nan ro, ama dito cahma nduco ye:

—Cochi nchuhn.

Tuhme nducoyaca ihyan che hua ri rendihche ye ihyan chahn ne, ndihchero ye che nda ye vahchetero van man. ¹³ A ura min no ama nuhn yahn, ne ama ndeh cuan cora vah viyan, coh ndache mil ihyan. Ihyan che hua coh ye ne, ama dihya ye co, nde tuno ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

¹⁴ Nduco chemin ne, co o yune che cuhnde vedeyah, ate renda ca tama.

Nan che chi ndache 6ngel che tive ye trompeta

¹⁵ Cuahn che tive tama 6ngel nan che a chi ndache ye ne, chihnev6n che ama

yudo chenun ndudo yahn ama yahn ihyan vahchetero che rahn tuhca:

Nducuahñ vederihquentiyon che va iyehse ne, a ndonda tañ

Dihvo vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che dechuh ye, ndedevahn ye ihyan iyehse man.

Dihvo vo Dendiohs cahcantiyon ye numacuahn ro.

¹⁶ Tuhme nduh che ndico cun indihche chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye yavenan Dendiohs, ¹⁷ ne rahn ye:

Dihve nuhn Dendiohs che ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ne man, che va ne numacuahn ro man,

rente nuhn nundihve cuahn ndih

yahn che chihco ro ne vederihquentiyon chahte yahn ne man,

canan rihquentiyon ne numa dito ne man.

¹⁸ Chi tañ ihyan iyehse, ate a nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ye man, tenahn man,

din ne castigo ihyan che hua ri rendihche ye ndih man,

decuihno ne ihyan che re-detohnan ye iyehse man.

A nda ro che ndeva ne ihyan profeta yahn ne man, nducoyaca ihyan yahn ne, a chahte o hua chahte vederihquentiyon chenana cuma ye man.

¹⁹ Tuhme vahchetero nan che va Dendiohs ne, ndi-hcheró yave nan che quenun ndah ndudo che cah ye che ndedevahn ye ihyan yahn ye. Ura min ama nuhn yahn man, ama chiya cuah man, ama chine dave man, ama chera yun man.

12

Ihyan ndahta che cuhn ite tan nduco ye

¹ Van yahnde yahn ne, ndi-hcheró che chinahn ama vederihno nan ro. Chihnde ro ama ihyan ndahta che deca ro dave yahn yahn deca ro tino yahn ye man, che quenun tin ye ama corona che chenan ndichio iyon man, ne cuahn ndiya cah ye ne, quenano iyo. ² Ihyan min ne, rah ye che a ra yah chete ye, te nda ura che cuacoyahn ye.

³ Tuhme chihnde ro ama ite tan che ama yu ca te. It min ne, cuah te, ne chenan ndache tin te man, ndiche dihne te man. Queri ama tin te ne, quenun ama corona.

⁴ A nahn mahñ va iyon che chendihco nan ro chihtera te nde ndiyahn nduco nduco-dahn te. Chandi yan te nan ihyan ndahta me cava che cheh te daya ye ndetahn che cuhndeyan. ⁵ Ihyan ndahta me ne, chacoyahn ye ama decuah chahn che a va cade che cahcantiyon numachahte iyehñse. Ama chahte vederihquentiyan conan cuma, nde ama ihyan hua co ndahco ndiya ye. Ate hua chi cheh te decuah me, te

ndeva Dendiohs, chaconahn ye nan vederihquentiyan yahn ye. ⁶ Tuhme chano ihyan ndahta me, cuahn ye conan ye ama cuan yahn nan che metah duhva nan che a ndihcoyan Dendiohs. Min cahcacheh ye ihyan chete che ama mil quendudo o ciento ino raco ro.

⁷ Adiva ne, Miguel nduco ángel che rihquentiyan ye ne, cuhn ye nduco ite tan me man, ángel yahn te man.

⁸ Hua chicha te, ne ametah chi chahtenan te vahchetero nduco vih. ⁹ Tahque ndah ne, chacondah ye ite nduco ihyan yahn te nde ndiyahn. It tan me ne, a chemin che chundah, sahn min che ndaconda se cu ro menan me man, sahn min che quechica numachahte iyehñse, rih-ncheh se ihyan man.

¹⁰ Tuhme chihneván ama ndudo vahchetero che ama dito rahn:

—A chihco ro Dendiohs yuhn vo vederihquentiyan chahte che quenano cuma ye, a ndero ndi che a ndedevahn ye ihyan yahn ye. Dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, cava che ndedevahn ye ihyan iyehñse, ne a nda ro che ndonda tah ihyan min vederihquentiyan, cuanan cahcantiyan ye. Tihca, te a denda chundah, sahn min che ricanunde se yahn dihno vo nan Dendiohs nde ro nde rahn. ¹¹ Dihno vo chahn ne, ndahco ndiya ye vederihquentiyan yahn se, te chi chahtino ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che

chih ye nduhca ama ite-
cuche lihn che chi te vedino
nan Dendiohs, quendi ye
cahdudo ye Ndudo Ndah
yahn ye, nde hua din vah
ye sahn andahre va che coh
ye. ¹² Chemin che nchuhn
che vate ne vahchetero ne,
cuahte ne vedeyeno. Me
nchuhn che vate ne iyehense
man, che vatechica ne nan
nuniyahn man ne, iyah ri
cava ne!, te nducote denda
chundah ne, numacuahn
vedetan cochi se van nchuhn,
ne a devano se te cuihno
te neve ro me, a cuihno
vederihquentiyon yahn se.

¹³ Cuahn che chendah ite
tan me nde ndiyahn ne,
quendah te ihyan ndahta me.

¹⁴ Ate ihyan ndahta me ne,
din Dendiohs che quenan
reche ye nduhca reche ihya,
nduco tihca ndevahn ye, ne
quendihco yaco ye, cuahn ye
yahn nan che metah dehva.
Min cahcacheh Dendiohs
ihyan chete che ino nduyo
quenan mahh. ¹⁵ Ite tan me
ne, tendah te nune chende
te cava che ndo ama ico,
canerine ihyan ndahta me.

¹⁶ Ate hua dehva chi yahn
ye, te chehchenun yahn
min, ne chera nun nune
me. ¹⁷ Nduco chemin ne,
ama chi tan ite min nduco
ndahta me, ne cuahn te, din
tan te nduco ndata yahn ye,
ihyan chahn che redinahn
ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo.

13

O ite tan

¹ Van yahnde yahn ne,
anduhneca ndete che chandi
chihto nuniyahn. Min
ndihcheró ama ite tan che
chenan ndache tin te man,
ndiche dihne te man. Queri
ama dihne te ne, quenan
ama corona, ne queri ama
tin te ne, quenan ama ndudo
che chihnga rahn yahn
Dendiohs. ² Ite min ne, deca
ro yahyan de ca ro te. Cah
te ne, nduhca cah oso, ne
chende te ne, nduhca chende
leon. Ite tan che quendah
te ihyan ndahta me ne,
ndaço te vederihquentiyon
che quenan cuma te tah ite
che deca ro yahyan deca ro
me cava che cahcantiyon te
menun te. ³ Ite che deca
ro yahyan deca ro me ne,
ama tin te ne, ama yah,
adeche coh te. Ate ndoyahn
te, ne ama rahn ino ihyan
iyehense, ne chinduco ye ite.
⁴ Ihyan iyehense ne, ndeva
ye yavenan ite ndinan me
yahn che ndaço te vederi-
hquentiyon yahn te tah ite
che tama me. Namin ndeva
ye yavenan ite che ndonda
tah te vederihquentiyon me,
ne rahn ye yahn te:

—Metah nde ama ihyan
nduhca te. Nde ama ye hua
co ndahco ndiya ye vederi-
hquentiyon yahn te.

⁵ Namin ndonda tah te
vederihquentiyon che ndo-
nan man te ite man, chihnga
cagma te yahn Dendiohs
man, ne cahnecun Dendiohs
che cahcantiyon te chete
che o raco o iyo. ⁶ Chihnga
rahn te yahn Dendiohs man,

ndahchenan te vahchetero nan che va ye man, ihyan yahn ye che chenun ye min man. ⁷ Namin cahneacun ye che cuhma te nduco ihyan yahn ye nde ndahco ndiya te ihyan, ne nuhnde tah te vederihquentiyon che cahcantiyon te nducoyaca ihyan iyehense, queri ama naci6n man, queri ama ndata yahn ye man, devaco yahn ye man. ⁸ Nan libro yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs ne, nde ro che metah cuhnde iyehense ne, chenacaca ihyan che chenacuma che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro, ne nducoyaca ihyan che hua chenacche duche ye nan libro me ne, ndeva ye yavenan ite min.

⁹ Nducoyaca nchuhn, cuendedecadino ndah ne yahn ndudo che cahma. ¹⁰ Cuedevano ne te nducoyaca ihyan che din ye preso ihyan chenahn ne, namin va che co ye preso, ne ihyan che cahno ye ihyan ne, namin nduco vederih min va che coh ye. Chemin che ihyan yahn Dendiohs ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahino man, nahn che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo man.

¹¹ Chihno min ne, ndihcher6 tama ite tan che quendah ro te ndiyahn. Itemin ne, chenano dihne te che decaroh dihne itecuche lihn decaroh, ne numacuahn vedetan rah tah te. ¹² Quenan

cuma te vederihquentiyon yahn ite che chiyah tin me, ne redinahn te yahn te, nde redin te fuerza ihyan iyehense che ndeva ye yavenan ite min. ¹³ Redin te vederihno rahte nde redin te che rayahn che ricanan ro, rendihchero ihyan. ¹⁴ Itendinan me, itemin che ndoyahn te che ndaca yah tin te nduco espada ne, cahyunte che din ite che tama me vederihno, ne nduco chemin chihncheh te ihyan iyehense, chinun te ihyan che ntave ye ite ndinan me. ¹⁵ Cuahn che a ntave ye ite che ndinan me ne, ndondatahn ite che tama me vederihquentiyon che din te che conun ico man, che cohama man, ne cahcantiyon te che coh ihyan che hua ndeva ye yavenan. ¹⁶ Chihquentiyon te che ihyan che rinduco ye ite, nde chechahya nde checune, ihyan cuihca man, ihyan chevah man, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan man, ihyan che redin ye ntiyon yahn man ye man, che conan cade yahn ite ndinan yahn te tah cuaco ye o chata ye. ¹⁷⁻¹⁸ Nde ama ihyan hua co cua ye, nde hua con dihcue ye, ndete che hua quenan cade yahn te ihyan. Cade min ne, numero an ciento quenan ino raco an, ne nahn che ndedecadino nchuhn nduco cudado cava che conahn ne deh conahn.

14

Ihyan che ama ciento quenan o raco cun mil chahn ne,

chita ye ama himno ra, ndeva ye yavenan Dendiohs

¹ Chihno min ne, ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs, nti ye tingüete che duche Sion, ne nduco ye ihyan che ama ciento quenan o raco cun mil chahn che chenacade chata ye che duche Dihvo vo man, Chido vo Dendiohs man. ² Chihneván che ri ihyan arpa, ne ama yudo chenun che ca nahn nahn rahco man, nduhca che rine dave man. ³ Tuhme canan rita ihyan chahn ama himno ra nan va Dendiohs, min nan che chenun nduh che cun che deca ro ite deca ro me man, nduh che ndico cun indihche chahn man. Nde ama ihyan hua co conun ino ye himno min, atenan ihyan che ama ciento quenan o raco cun mil chahn che ndedevahn Dendiohs ihyan van ihyan iyenhse. ⁴ Ihyan che ama ciento quenan o raco cun mil chahn ne, hua chahtenan cuma ye ndahta. A ihyan chahn menan vihca che ndihco vih Dendiohs ihyan cava che din ye ntiyon yahn ye man, ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo man. Rinduco ye Dihvo vo nan ntiyon yahn ye adecotino che quechica ye. ⁵ Ihyan chahn ne, hua nte ye nde ama ndudo cuendo, dave yavenan ye nan Dendiohs.

Ino ángel

⁶ Chihno min ne, ndihcheró ama ángel che quechica ye devan yuhne mendahn nan

ro, nda ye vederihquentiyon che cuahndudo ye Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, cahnevan nducoyaca ihyan iyehense, queri ama nación man, ndata yahn ye man, devaco yahn ye man. ⁷ Rahn ángel me numa dito ye:

—Cuenevah necun nchuhn Dendiohs, ihyan min che dendah ye nan ro man, iyehense man, nuniyahn man, vaco nune man. Cuendeva ne yavenan ye, te a nda ro che techecade ye.

⁸ Tuhme quendah yahn tama ángel, ne rahn ye:

—Ihyan yan Babilonia che ama chi nan chi chahte ne, a denda ye. Ihyan chahn ne, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde, nde tihyon yune ye ihyan numachahte iyehense che dama chi ye nduco ye. Ate man ne, a denda ye.

⁹ Quendah yahn tama ángel nan che chi ino ye, ne ama dito rahn ye:

—Ihyan che ndeva ye yavenan ite tan che ndinan me man, che ndeva ye yavenan che ntave ye che conan menun te man, che cuah necun ye che conan cade yahn te tah ye o chata ye man ne, ¹⁰ numacuahn vedetan din Dendiohs castigo ihyan, cuahtenun ye van ruchiyahn che riche nduco azufre. Nan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino man, nan ángel yahn Dendiohs

man ne, va che co ihyan chahn castigo yah. ¹¹ Cuahn dama cuahtenun ye min van ruchiyahn, chuhrihn ye nde ro nde rahn.

¹² Chemin che ihyan yahn Dendiohs, ihyan chahn che renevahnecun ye vederihquentiyan yahn ye man, riquendi ritahno ye Dihvo vo Jesucristo man ne, nahn che cuahtenan cuma ye vede chahtino.

¹³ Tuhme chihneván ama ndudo che chica vahchetero che rahn ri u:

—Codiron tuhca: “Ama ndah ro yahn tenahn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che chahtenan ye iyehense.” Namin codiron ndudo cuh che rahn Vaco Ndah yahn Dendiohs: “Man ne, cuahte tuhno ye, a quenan nan che din ye ntiyon yahn Dendiohs, chahtenan ye iyehense. Nducote runecade chahtenan ye min ne, man ne, ama ndah ro yahn ye.”

Nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan

¹⁴ Tuhme ndihcheró ama man cua, ne menan man me ne, va ihyan min che rinduco ye nducoyaca ihyan. Quenun tin ye ama corona diyahnguan, ne nda ye ama hoz che ama can. ¹⁵ Ura min chica tama ángel vahchetero nan va Dendiohs, ne numa dito ye rahn ye ri ye ihyan min:

—A nda ro che ndevahn ne ndute ndata che va iyehense. Cuica ne trigo, cuenedin dama ne, te a va yan.

¹⁶ Tuhme ihyan che va ye nan man me ne, chica ye trigo nduco hoz yahn ye, nedin dama ye.

¹⁷ Chihno min ne, chica tama ángel vahchetero nan va Dendiohs, ne namin nda ye ama hoz che ama can.

¹⁸ Tuhme ángel che redin ye cudadó yahn nata me ne, chica ye min, ne numa dito ye rahn ye ri ye ángel che nda ye hoz me:

—Cotah hoz yehn, ne cuique ndute yahn dihyo uva che va iyehense, te a nine.

¹⁹ Dinahn ángel me, ne chica ye duhndo uva nduco hoz yahn ye, chih ye chete tanque nan che va che cuhno. Checadinó te che cuhno uva chahn ne, conahn nduhca che din Dendiohs castigo yah ihyan nunde. ²⁰ Ndiheró che chihno uva chahn cuahn chihto yan Jerusalén. Cuahn che ndo ya tanque me ne, deman yun ndiquendah, chetuhn ntahn cuaco chihto tanque me tenduh ino ciento kilometro, ne che yano ne, rehche ama caballo van yun me rahn nde nan freno yahn te.

15

Ndache ángel che chenán cuma ye vederihquentiyan che din ye castigo ihyan iyehense

¹ Chihno min ne, ndihcheró che chinahn tama vederihno chahte. Chihnde ro ndache ángel che chenán cuma ye vederihquentiyan che din ye castigo ihyan iyehense. Nduco chemin ne, cuihnonan vedeyah che

numacuahn vedetan çah Dendiohs ihyan.

² Tuhme ndihcheró nan che deca ro tuyuno deca ro me che chahte nduhca ama vine. Ama diyahn ro nduhca ruchiyahn. Chihto min ne, vatendi ihyan che hua nevahnecun ye ite tan me man, che nentave ihyan yahn te menun te man, che hua cahnecon ye che conan cade yahn te ihyan man. Nda queri ama ye arpa che a neçah Dendiohs ihyan, ³ ne rita ye himno che dirun Moisés, ihyan min che din ye ntiyon yahn Dendiohs man, dirun Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs man. Himno me ne, tuhca:

Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ama chahte vederihquentiyon quenan cumā ne, jama ndahca nducuahn che din ne!

A ndih che rihquentiyon ne nducuahn nación.

jAma runecade ne nan vederihquentiyon yahn ne!

⁴ Dihve nuhn, nducoyaca ihyan renevahnecun ye ndih, rendeva ye yavenan ne.

Atenan ndih che ndah, te ndiyu ihyan nunde ndih.

Ihyan nducuahn nación nda ye nan ne, ndeva ye yavenan ne,

te a ndero ndi che ama runecade ne nan vederihquentiyon yahn ne.

⁵ Chihno min ne, min vahchetero ndihcheró che nane vah tino nan che riya Dendiohs ro menan. ⁶ Namin ndihcheró che quenda ndache ángel, nda queri ama ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan ro che cuihno iyehense. Chenun ye tino cua che tuno diyahn ro man, chenun ticua ye cinturón diyahnguan man. ⁷ Tuhme ama cha che deca ro ite deca ro me, çah ama cuh diyahnguan queri ama ye. Nduh che ndache cuh chahn ne, chenun ama nan nune, ne nduco chemin ne, numacuahn vedetan din Dendiohs castigo ihyan iyehense. ⁸ Ura min ama chito yahme nan che quenun Dendiohs, ne nduco chemin chihnde ro che ama yudo vederihquentiyon yahn ye. Nde ama ihyan hua co nda ye min nde cuihno co ihyan iyehense castigo yah, din ángel che ndache chahn.

16

Ndache ángel nda ye ama cuh queri ama ye

¹ Tuhme chihneván ndudo che ama yudo chenun vahchetero che rahn ri nduh che ndache ángel chahn:

—Cuahn ca ama ca ama nchuhn, ndahco ya ne nune che chenun cuh yahn ne min iyehense.

² Cuahn che cuahn ama ye, ndahco ya ye cuh yahn ye ne, nducoyaca ihyan che chenan cade yahn ite tan me ihyan man, che rendeva ye yavenan che nentave ihyan

yahn te menun te man ne, quendaḥ ama yute che ama yah ihyan.

³ Cuahn che cuahn tama ángel nan che chi o ye ne, ndahco ya ye cuh yahn ye nan nuniyahn, ne ndaconda yun nduhca yun yahn tenahn, chih nducoyaca nan ite che chenun te.

⁴ Cuahn che cuahn tama ángel nan che chi ino ye, ndahco ya ye cuh yahn iyehñse ne, nducuahn ico man, vaco nune man, ndaconda yun. ⁵ Tuhme ángel che va tah ye vederihquentiyon che din ye cudado nune ne, ndeva ye yavenan Dendiohs, ne chihneván che tuhca rahn ye:

—Dihvé Dendiohs che va ne numacuahn ro, ndiyu ihyan nunde ndih. Redin yahn che din ne castigo ihyan sih tihca, cuh ye yun, ⁶ te a ihyan sih che chihno ye ihyan yahn ne man, profeta yahn ne man, chihtera ye yun yahn ye.

⁷ Namin chihneván tama ndudo che chica nan ta min vahchetero che rahn:

—Dihve nuhn Dendiohs che ama yudo vederihquentiyon che quenán cuma ne, cuaco rahn ye, te numa cuaco techecade ne yahn ihyan sih.

⁸ Cuahn tama ángel nan che chi cun ye, ndahco ya ye cuh yahn ye nan yahn che quendihco nan ro, ne quenán cuma yahn me vederihquentiyon che cahcayahn ihyan iyehñse. ⁹ Ama chiche nducoyaca ye, ate nde nduco nduh hua

nto ino ye nunde yahn ye, nde hua ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che va tah ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan. Tahque ndah ye ne, chihnga rahn ihyan chahn yahn ye.

¹⁰ Cuahn tama ángel nan che chi uhn ye, ndahco ya ye cuh yahn ye nan che va ite tan me rihquentiyon te, ne chi man mumachahte nan che rihquentiyon te. Nducoyaca ihyan ne, nde tuno racondi ye, recah dihyon ye chihya ye, te ama retah yah ihyan. ¹¹ Rahva ye yahn Dendiohs yahn che rechuhrihn ye che ra yah ihyan man, che chenán yute ihyan man. Nde tah hua nda yahn ye che nto ino ye nunde yahn ye.

¹² Cuahn tama ángel nan che chi an ye, ndahco ya ye cuh yahn ye chete ico chahte che duche Eufrates, ne tihnan ico me, ndo ama yune cava che chuh ama yahn rey che chica ye cuahn nan che riquenda yahn. ¹³ Tuhme ndihcheró ite tan che ndinan me man, ite tan che quendaḥ van nune man, ite tan che quendaḥ ro ndiyahn, che redin ca te che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs man. Chende queri ama ite chahn ne, quendaḥ ama vaco chihnga che deca ro yahva deca ro. ¹⁴⁻¹⁶ Vaco chihnga chahn ne, redin vederihno, ne rahn numachahte iyehñse che reneḍin dama nducoyaca rey ama cuan che duche

Armagedón che devaco hebreo, cava che cuhma ye ro che techecade Dendiohs, ihyan min che ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.

Tuhme chihneván ndudo che rahn Dihvo vo Jesucristo tuhca:

—Cuihco nchuhn cudado che cahmá nduco ne. U ne, adenán ndá nduhca che renda sahn duco ura che hua vateyan ihyan. Ama ndah ro yahn nchuhn ndete che vateyan ne ro min man, ndete che dave yavenan ne man.

¹⁷ Cuahn tama ángel nan che chi ndache ye, ndahco ya ye cuh yahn ye devan yuhne, ne chihneván ama ndudo che chica vahchetero nan va ihyan ndinan me. Ama dito rahn tuhca:

—A chinahn vedeyah che nda nduh che ndache ángel chahn.

¹⁸ Tuhme chiya cuah man, chine dave man, ama yudo chi man, ama nuhn yahn man. Nde tahque ca dito ca nuhn che co cuahn che nuhn ro che vate ihyan iyehense.

¹⁹ Yan che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte ne, ndah, chi ino ndi. Namin nducuahn yan rahte numachahte iyehense ne, chihno ndora. Tuhme numacuahn vedetan din Dendiohs castigo yah yan min che nduhca Babilonia.

²⁰ Nducuahn ico rahte che vate iyehense man, che vate chete nuniyahn man ne, chihno ndora. ²¹ Namin chera yun van ihyan iyehense.

Ama rahte, i tenduh o raco kilo queri ama. Tuhme ama chihnga rahn ye yahn Dendiohs yahn castigo yah che chera yun me.

17

Tahn che ama ndere quechica me

¹ Chihno min ne, ndihcheró ama cha ángel che nda ye nduh che ndache cuh chahn, ne rahn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero castigo che co tahn che ama ndere quechica me che va te nan nuniyahn. ² Rey che vate se iyehense ne, ndere chahtenan se nduco te, ne nducoyaca ihyan iyehense ne, quendi ye yune chihnga yahn te.

³ Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ama ángel u ama cuan yahn nan che metah duhva. Min ndihcheró tahn ndere quechica me, quendudo te ama ite tan che cuah te man, che chenán ndudo che chihnga rahn yahn Dendiohs numachahte te man. Chenan ndache tin te man, ndiche dihne te man.

⁴ Tahn ndere quechica me, quenun te ama tino morado man, cuah man, ne necuco te diyahnguan man, tu diyahn man, perla man. Nda te ama vaso diyahnguan ndito dehtenduh che chihnga, rihco ro nunde yahn te che ndere quechica te. ⁵ Nan chata te ne, quenán che duche te che nde ama ihyan hua renahn ye, ndirun tuhca: “Yan che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte.

Yan che chihnde nducuahn nunde chihnga, quendi yan chenahn.”⁶ Checadinó che ndehdame te yun yahn ihyan yahn Dendiohs che cahndudo ye Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ama cuahn inó chi yahn chemin.⁷ Tuhme rahn ángel me ri ye u:

—Hua chahn ine co. Té che cadine deh conahn yahn tahn min man, ite che quendudo te man, deh conahn yahn ndache tin te man, ndiche dihne te man.⁸ Ite min ne, quenan te iyehanse ro menan, ne chih te. Ate ntuche te, ne a nun va che caca te nan che quenun chiche te, nda tun te iyehanse numanahn che ametah din Dendiohs castigo ite, conun te van ruchiyahn cuahn dama. Nducoyaca ihyan che hua chenan caca ye nan lista yahn Dendiohs nde ro che metah cuhnde iyehanse ne, ama chahn ino ye che ndaconan ndihchero ye ite, te quenan te iyehanse ro menan, ne chih te, ate ndaconan ntuche te.

⁹ Codiron chu cava ihyan che ndedecadino ye nduco cudado: Che ndache tin ite min ne, conahn che ndache ico nan che va yan min che quenan che duche chata tahn min.¹⁰ Namin che ndache tin te ne, conahn che ndache rey. Uhn rey chahn ne, a chih se, tama se nan che chi an se ne, rihquentiyon ca se, ne tama se nan che co ndache se ne, metah condá tah se vederihquentiyon. Cuahn che

condá tah se vederihquentiyon ne, hua rahn conan se.¹¹ Me ite tan me che chih te, ne ntuche te, ite min che va che co te castigo van ruchiyahn ne, conahn tama rey nan che co nine se che cuhnde tah se ntiyon che chahtenan sahn che ndache chahn.

¹² Me che ndiche dihne te ne, conahn che ndiche rey che coman cuahte se, cuahtenan cuma se vederihquentiyon ama ura dama nduco ite tan me.¹³ Sahn chahn ne, co dama ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tan me.¹⁴ Cuahtecuhma se nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs. Ate ndahco ndiya ye sahn, te ihyan min ne, tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyaca rey man, ihyan yudo ihyan rahte man. Ihyan che nduco ye ihyan ne, a tendahnun Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan. Ihyan chahn ne, redinahn ye ndudo yahn ye.

¹⁵ Namin rahn ángel me ri ye u:

—Nuniyahn nan che va tahn che ndere quechica me ne, conahn ihyan numachahte iyehanse, nducuahn nación man, ndata yahn ye man, devaco yahn ye man.¹⁶ Nduh che ndiche rey che conahn yahn dihne ite tan me ne, condinun condinahno se yan min che nduhca Babilonia, cahnevi se nducuahn dehtenduh

che va, cuihno ndahtera se, cahquiyahn se. ¹⁷ Tihca din se, te man Dendiohs cahma nun ye chete chedave se che dinahn se che nahn ye. Chemin che codama ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tan me nde che conahn nduhca che rahn Dendiohs. ¹⁸ Ndahta ndere quechica me ne, conahn yan min che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte man, nan che rendahco ndiya nducoyaca rey yahn numachahte iyehse man.

18

Chihnonan yahn yan che nduhca yan Babilonia

¹ Chihno min ne, ndihcheró tama ángel che numacuahn vederihquentiyon chica ye vahchetero, ne ama quendihco dave numachahte iyehse ura che chiya ye. ² Ama dito rahn ye tuhca:

—A chihnonan yahn yan min che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte. Man ne, min nedin vaco vaco chihnga man, rahte yahda chihnga man. ³ Tihca chahno chi, te ihyan yan min ntihyon yune ye ihyan yahn nducuahn nación che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Namin nducoyaca rey yahn numachahte iyehse ne, dama chi ye nduco ihyan yan min, ne van nunde yahn ihyan chahn ne, chi cuihca nducoyaca sahn rendihcue.

⁴ Tuhme chihneván tama ndudo che chica vahchetero che rahn tuhca:

—Nducoyaca nchuhn ihyan yahn, cuendiquendah ne yan min cava che hua dama co ne nduco ihyan yan min man, cava che hua nduco ne co ne castigo che co ihyan chahn man, ⁵ te ihyan chahn ne, a decuihta nduh ye nunde yahn ye, ne a nda ro che din castigo ihyan. ⁶ Man ne, va che chuhrihn ye nduhca che cah rihn ye ihyan chenahn, nde condudonan ca chuhrihn ye, nedihve ye nunde yahn ye. Nde tahque chuhrihn man ye che co che din ye che chuhrihn ihyan chenahn. ⁷ Va che ama chuhrihn ye, co ye castigo yah, yahn che numacuahn vedeyade chahte ye iyehse, ne numa ino ye ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde. Ihyan chahn ne, ndedecadino ye che ametah duhva nduhchan ye. Hua dehva co yahn ye, nde hua vatemān ye, che rahco ye. ⁸ Chemin che ndo dama nducuahn castigo che co ye. Chuhrihn ye man, ndihche ye cuico man. Cuihno coh ye, nde cuihno cuco yan vaco ye. Tihca va che cuahno co ye, te a Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo ihyan, ne ihyan min ne, ama chahte vederihquentiyon yahn ye.

⁹ Nducoyaca rey yahn numachahte iyehse che dama chi ye nduco ihyan chahn, chahtendihco ye nunde ne, ndihchero ye

che cuihnonan yahn ihyan chahn, cuihno cuco yan vāco ye, ne āma condache ye, nde cuaco ye. ¹⁰ Nde hua nahn ndedecadino ye yahn castigo me, che vah ye, ne cahma ye:

—¡Āma yah ri nuhn cava nchuhn! Yan vāco ne che nduhca yan Babilonia, āma chi nan chi chahte ro menan, ate man ne, āma yune no chihno ndo iya, din Dendiohs castigo.

¹¹ Namin nducoyaca sahn rendihcue ne, condache se, nde cuaco se cava yan min, te ametah ndaca duh che cua dehtenduh yahn se: ¹² diyahnguan man, diyahngua man, tu diyahn man, perla man, nducuahn nan tino ndah, tino morado man, tino cuah man, nducuahn nan yahn che ndah ran man, yahn ndah man, dehtenduh che ndindah nduco marfil man, cu man, cu cuan man, tu che duche marmol man, ¹³ canela man, ndute dan man, cuhn man, yunedan che duche mirra man, nunedan man, vino man, aceite man, yune pan man, trigo man, ite dito man, itecuche man, caballo man, carro man, nde ihyan che rendihcue se man. ¹⁴ Ndedecadino se: “¡Tiya ihyan che āma chenacuma vedecuihca me! ¡Tiya ihyan che āma renan ino dehtenduh che ndah me!”

¹⁵ Nducoyaca sahn che chi cuihca se yan min, ndihcue se dehtenduh ne, nde hua nahn ndedecadino se yahn castigo che chi ihyan chahn, che vah

se. Āma condache se, nde cuaco se, ¹⁶ ne cahma se:

—¡Āma ri ndache nuhn cava yan min! Ro menan me ne, āma chi nan chi chahte, āma chihnde vedecuihca. Nduhca āma ndahta che āma nendeva ca te nduco tino ndah, tino morado man, tino cuah man, che nenecuco te diyahnguan man, tu diyahn man, perla man ne, tihca yan min. ¹⁷ Ate man ne, āma yune no chihnonan yahn vedecuihca me.

Nducoyaca sahn rica hca barco man, sahn ndinan yahn se man, ihyan che nda se chede man, nducoyaca sahn chenahn che redin se ntiyon nan nuniyahn man, chan yahn se, ¹⁸ ndihchero se ura che riche. Necahco yah se, ne rahn se numa dito se:

—Ro menan me, ¡āma chi nan chi chahte yan cah! ¡Nde āma yan nduhca!

¹⁹ Chih se yune yahn van yudo tin se, raco se man, rah ran se man, ne rahn se numa dito se:

—Ro menan me ne, ¡āma chi nan chi chahte yan cah! Min chi cuihca nducoyaca sahn che va barco yahn se, techacan se dehtenduh nan nuniyahn. Ate man ne, āma yune no chihnonan yahn. ¡Āma yah ri nuhn cava!

²⁰ Me nchuhn, che chenun ne vahchetero man, nchuhn ihyan apóstol man, nchuhn che rahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs man, nchuhn ihyan yahn Dendiohs man, cuahte yeno ne, te techecade

Dendiohs yahn ne, din ye castigo ihyan yān min.

²¹ Tuhme āma āngel che āma dito ye ne, chetaḥ ye āma tu nduhcā āma tu yudo, chihnun ye vān nuniyāhn, ne rāhn ye:

—Tihcā cuahno co yān che nduhcā yān Babilonia che āma chi nān chi chahte, ne ametah ndaconan ndihchero ihyan. ²² Ametah ndaconan cuahco arpa mān, flauta mān, trompeta mān, yān min. Ametah ndaconan cuahte ihyan redin ntiyon, nde metah ndaconan cuahco molino. ²³ Ametah ndaconan co ro yāhn, ametah ndaconan cuahte vihco ihyan che rihnevāco ye. Andahre ro menān me āma chi cuihca sahn rendihcue yān min mān, andahre āma chihncheh ihyan yān min ihyan nación chenāhn, ntiyon yune ye ihyan che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ate mān ne, a chihnonan yahn.

²⁴ Ihyan yān min ne, ndehdāme ye yun yahn ihyan che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mān, ihyan yahn Dendiohs mān, che chih ye yān min, numachahte iyehñse mān.

19

¹ Chihno min ne, chihnevān che āma dito rāhn āma yāhn ihyan che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenān Dendiohs yuhn vo, te āma chahte vederihquentiyon yahn ye, ne ndedevahn ye

uvo. ² Retechecade ye numa cuāco, ne din ye castigo ihyan yān che nduhcā yān Babilonia che āma chi nān chi chahte. Ihyan chahn ne, rethiyon yune ye nducoyāca ihyan iyehñse che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Ate mān ne, din Dendiohs castigo ihyan, yahn che chihno ye ihyan yahn ye.

³ Ndaconan rāhn ihyan chahn che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenān Dendiohs, te yān min ne, cuco cuahn dāma.

⁴ Tuhme nduh che ndico cun indihche chahn mān, nduh che cun che deca ro ite deca ro me mān, chehntihya ye, ndeva ye yavenān Dendiohs che va ye nān che rihquentiyon ye, ne rāhn ye:

—¡Tihcā co! ¡Ndeva nuhn yavenān ne!

⁵ Ura min chihnevān āma ndudo che chica nān va ye, che rāhn tuhca:

—Nducoyāca nchuhn, nde ihyan ndinān mān, nde ihyan chenāhn mān, che renevahñecun ne Dendiohs yuhn vo, redin ne ntiyon yahn ye ne, cuendeva ne yavenān ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye ihyan yahn ye

⁶ Chihno min ne, chihnevān āma ndudo che āma yudo chenun, nduhcā cuahn che āma rahco ico mān, āma rine dāve mān. Ndudo min ne, ndudo yahn āma yāhn ihyan che rāhn ye tuhca:

—Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ama chahte vederihquentiyon yahn ye, te a canan rihquentiyon ye numacuahn vedeyudo. ⁷⁻⁸ Ndeva vo yavenan ye numacuahn vedeyeno, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs ne, a nda ro che ndeva ye ihyan yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhneca ama tahn che neneva ca te tino cua che nde tuno diyahn ro, che a va yan te che cahnevaco te. Tihca, te a vate yan ye, chenun ye tino cua cava che ndeva Dihvo vo ihyan. Che chenun ye tino cua ne, conahn che a ihyan yahn Dendiohs ihyan, a dave yavenan ye.

⁹ Tuhme rahn angel me ri ye u:

—Codiron tuhca: “Ama ndah ro yahn ihyan che ndeva Dihvo vo Jesucristo ihyan.”

Namin rahn ye ri ye u:

—Nducuahn dehtenduh che rahn ri di ne, a man Dendiohs chihquentiyon ye.

¹⁰ Tuhme chehntihya nan angel me cava che ndeva yavenan ye. Ate rahn ye ri ye u:

—Hua din tihca, te u ne, anduhneca nchuhn che redin ne ntiyon yahn Dendiohs, riquendi ne numa ino ne, ritahno ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¡Cuendeva yavenan Dendiohs!

Cudevano nchuhn te ihyan che rahndudo ye

ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu che cuande yahn man ye che rahndudo ye, te a man Dendiohs che rihquentiyon ye ihyan.

Ihyan che quendudo ye caballo cua

¹¹ Chihno min ne, ndihcheró che quendah vahchetero, ne chihnde ro ama caballo cua. Ihyan che quendudo ye ite ne, duche ye Ihyan Che Redinahn Ye Ndudo Yahn Ye man, Ihyan Che Numa Cuaco Quechica Ye man. Ihyan min ne, retechecade ye numa cuaco, rendahco ndiya ye ihyan che rendihche tan ye Dendiohs. ¹² Nduhinan ye ne, ama riya nduhca ruchiyahn. Ama ndeh corona chendudo tin ye, ne chata ye ne, ndirun che duche ye che atenan man ye renahn ye. ¹³ Quenun ye ama tino che ama chenan yun, ne duche ye Ndudo yahn Dendiohs. ¹⁴ Nda ye ama yahn angel che cushma ye. Ihyan chahn ne, chenun ye ama nan tino ndah che cua cuche, chendudo ye caballo cua. ¹⁵ Ihyan ndinan me ne, que-tah chende ye ama espada che ama can, ne nduco chemin ne, ndahco ndiya ye ihyan yahn nducuahn nacion. Cahcantiyon ye ihyan numacuahn vedeyudo, ne din ye castigo yah ihyan numacuahn vedetan nduhca che nahn Dendiohs, ihyan min che ama chahte vederihquentiyon yahn ye. ¹⁶ Nan tino yahn ye man, nan dihma ye man, ndirun tuhca: “Rey

che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyaca rey man, ihyan yudo ihyan rahte man.”

17 Tuhme ndihcheró ama ángel che nti ye nan quendihco yahn. Ama dito cah ye yahn nducoyaca yahda che reh te yute:

—Menchi nchuhn, cuando dama ne, te numacuahn vedeyudo din Dendioh castigo ihyan iyehense. 18 Cheh ne yute yahn rey man, sahn ndinan man, sahn tan man, caballo man, sahn che chendudo se ite man, sahn cuihca man, sahn chevah man, nde che cahya nde che cune.

19 Tuhme ndihcheró ite tan che ndinan me. Nduco te nducoyaca rey yahn numachahte iyehense man, sandado yahn se man, vateyan se cava che cuhma se nduco ihyan ndinan che quendudo ye caballo cua me man, nduco ihyan yahn ye man. 20 Denda ite tan me, ne chi te preso nduco sahn rihnceh che chinan se ite, din se vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn te, chihncheh se ihyan che cah-necun ye che quenan cade yahn te ihyan man, ndeva ye yavenan che nentave me man. Tuhme chacondahnun ye ite tan me nduco sahn rihnceh me van ruchiyahn che riche nduco azufre. 21 Me nducoyaca sahn che nduco te ne, chih se nduco espada che quetah chende ihyan ndinan che quendudo caballo me, ne

ndo dama nducoyaca yahda chahn, cheh te sahn.

20

1 Chihno min ne, ndihcheró ama ángel che chica ye vahchetero, nda ye llave yahn nan che chenan rino tenahn man, ama cadena chahte man. 2-3 Chiquiyahito ye ite tan me, ntihton chiche ye ite infierno, ne chaconahn ye sello chendevah. Min conun chiche te nde cuihno ama mil nduyo cava che metah cochica te, cahnceh te ihyan iyehense. Tuno ro min ne, ndiquendah te, cochica te neve ro. Ité tan me ne, chemin che chundah, sahn min che ndaconda se cu ro menan.

4 Tuhme ndihcheró ama yahn ihyan che vate ye nan che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, ndonda tah ye vederihquentiyon cava che techecade ye. Namin ndihcheró ihyan che chihno se ihyan iyehense, chihca yan se dando ye, yahn che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo man, Ndudo yahn Dendiohs man. Ihyan chahn ne, hua ndeva ye yavenan ite che nentave me, nde hua cah-necun ye che quenan cade yahn ite che ndinan me ihyan. Namin ndihcheró che ntuche ye, ne chinan ye Dihvo vo Jesucristo, chihquentiyon ye chete che ama mil nduyo. 5 A ihyan chahn che ntuche ye menan vihca. Me tenahn chenahn ne, hua ntuche ye ro min, te nde chihno nduh

che ama mil nduyo. ⁶ ¡Ama ndah ro yahn ihyan chahn che ntuche ye nda ro min! ¡A yahn Dendiohs ihyan! Ametah che co ye castigo che co ihyan nunde. Co ye nduhca chidocuyan yahn Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, cahcantiyon ye nduco Dihvo vo chete che ama mil nduyo.

⁷ Chihno nduh che ama mil nduyo ne, ntate sahn chundah, ⁸ ne quechica se iyehense, chihncheh se ihyan yahn nducuahn naci6n. Ama nan ye ne, Gog, ne tama nan ye ne, Magog, ne nedin dama se ihyan, cava che cuhma ye. Ama yahn ye nduhca che ndeh yahndute che va chihto nuniyahn, ⁹ chica ye numachahte iyehense, teche ndive ye nan vate ihyan yahn Dendiohs, yan che yah ino ye. Ate din Dendiohs che chera yahn che chica nan ro, ne chihno chiche ye. ¹⁰ Me sahn chundah me che chihncheh se ihyan iyehense ne, chacondahnun Dendiohs sahn van ruchiyahn che riche nduco azufre, nan che chacondahnun ye ite tan me nduco sahn rihncheh che rinan se ite. Min va che chuhrihn se nde ro nde rahn numacuahn ro.

Techecade Dendiohs yahn ihyan nunde

¹¹ Tuhme ndihcher6 Den- diohs che va ye nan che retechecade ye. Ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye man, numa cuaco

retechecade ye man. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye ndahco ndiya ye nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero man, iyehense man. ¹² Namin ndihcher6 nducoyaca tenahn, ihyan yudo ihyan rahte man, ihyan chenahn man, vatendi ye nan ye. Tuhme nahne ye nducuahn libro nan che chenana caa nducuahn che nedin ihyan. Namin nahne ye tama libro nan che chenana caa nducoyaca ihyan che va che cuahtenan ye vahchetero. Ura min techecade ye yahn tenahn chahn anduhneva che chenana caa yahn ye. ¹³ Min nduco nducoyaca nducondi tenahn, nde ihyan che chih ye van nuniyahn. Chica ye nan che chahtenan rino ye, ndo dama ye min. ¹⁴⁻¹⁵ Chihno techecade ye ne, decuihno ye nan che chahtenan rino tenahn man, vederih man, chehnevi ye vederihquentiyon yahn. Me nducoyaca nducondi ihyan che hua chenana caa ye nan libro che va che cuahtenan ye vahchetero ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahn nan che co ye castigo cuahn dama.

21

Nedin ra Dendiohs vahchetero man, iyehense man

¹ Chihno min ne, ndihcher6 vahchetero man, iyehense man, che a nedin ra Dendiohs. Vahchetero man, iyehense man, che va ro menan me ne, ametah, nde

nuniyahñ ametah. ² U Juan ne, ndihcheró ÿan ra che namin duche Jerusalén, ÿan yahn Dendiohs, che chica vahchetero ñan Dendiohs, cochahn cuahñ iyehñse. Ama ndahca ro nduhca che ro ama tañ rihnevaco che neneva ca te. ³ Namin chihneván ama ndudo che chica vahchetero. Ama dito rañ tuhca:

—Condihche, man ne, nduco man Dendiohs ihyan iyehñse, nedin yahn ye ihyan, ne ihyan chahn ne, nevahnecun ye ihyan. ⁴ Dendiohs din ye che ametah vederih ñan ihyan chahn man, ametah co ran man, ametah cuaco ye man, ametah chuhrihn ye man. Nducuahñ vedeyah che chuh ye ro menan ne, a chihno.

⁵ Tuhme Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye ne, rañ ye:

—Condihche, u ne, nedin rá nducuahñ dehtenduh che va.

Namin rañ ye ri ye u:

—Codiron ndudo che chihneven, te cuaco, ne redin yahn che cohahtino ihyan.

⁶⁻⁷ Rañ ye tama yune ri ye u:

—Nducuahñ ndudo che chihcocadé ne, a chinahn. U ne, vá numacuahn ro. U dendáh nducuahñ che va. Hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn. Ihyan che renda yahn ye che nevahnecun ye u, ne hua ndacadama ye u che Dendiohs yahn ye ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan, nedin dayá ihyan,

cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Chemin ne, anduhneca ama vedecuihca cava ye. ⁸ Me ihyan che hua rihquino ye cotahno ye u man, ihyan che hua richahtino ye u man, ihyan che chihnga ihyan ye man, ihyan rihno ihyan man, ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, ihyan che redin cuah ye man, ihyan che rendeva ye yavenan dehtenduh che re-dendah man ihyan, redin ye dendiohs yahn ye man, ihyan rihñcheh man, nducoyaca ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dama, cuahtenun ye van ruchiyahñ che riche nduco azufre.

Yan Jerusalén ra

⁹ Tuhme ndihcheró ama cha ángel che ndache chahn che nda ye nduh che ndache cuh che chenun vedeyah cava ihyan iyehñse ñan che cuihnonan yahn, ne rañ ye ri ye u:

—Cochi ndihchero ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino ñan Dendiohs.

¹⁰ Tuhme din Vaco Dendiohs che chihno che quenda ángel me u ama tin ico yaco. Min nahme ye u ÿan yahn Dendiohs che ama yudo, ÿan min che duche Jerusalén che chica vahchetero ñan Dendiohs. ¹¹ Ama diyahñ ro, rihco ro vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhca che

ro tu yuhno che duche jaspe tihca ro. ¹² Ntahn cuaco yan me ne, ndahto ama chete yaco che chenan ndichio chendevah yahn, ne quenan ama angel queri ama chendevah chahn, redin ye cudado. Queri ama chendevah chahn ne, quenan che duche queri ama ndata yahn ihyan naci6n yahn Israel. ¹³ Nduh che cun lado chete me ne, chenan ino chendevah queri ama lado. ¹⁴ Name yahn chete me ne, ndavih nduco ndichio tu rahte, ne nan queri ama tu chahn ne, quenan che duche queri ama ihyan ap6stol yahn Dihvo vo Jesucristo.

¹⁵ Angel me ne, nda ye ama cade diyahnguan cava che decade ye yan me, chete yahn man, chendevah yahn man. ¹⁶ Yan me ne, dama no nduh che cun lado, o mil quenan o ciento kil6metro queri ama lado. Che chahno ama lado ne, ti va che yaco. ¹⁷ Chete me ne, ri ino raco ndiche cun metro che yaco.

¹⁸ Chete me ne, ndahto nduco tu che duche jaspe. Viyan me ne, deman diyahnguan, nde tuno diyahn ro nduhca tu yuhno. ¹⁹ Nduh che ndichio tu rahte che ndi name yahn chete me ne, nenecuco nduco nducuahn nan tu diyahn. Ama ne, nenecuco nduco jaspe; tama ne, nduco zafiro; tama ne, nduco agata; tama ne, nduco esmeralda; ²⁰ tama ne, nduco 6nice; tama ne, nduco cornalina; tama ne, nduco cris6lito; tama ne,

nduco berilo; tama ne, nduco topacio; tama ne, nduco crisoprasa; tama ne, nduco jacinto; tama ne, nduco amatista. ²¹ Nduh che ndichio chendevah chahn ne, ndindah nduco perla; queri ama ne, ndindah nduco ama perla. Yune viyan me ne, deman diyahnguan, nde tuno diyahn ro nduhca tu yuhno.

²² Metah nde ama yaco viyan me, te Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye ne, quenun ye min. Namin min quenun Dihvo vo Jesucristo. ²³ Yan me ne, hua rendotenan yahn man, iyo man, cava che cuhnde ro dave, te nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, quendihco dave numachahte. ²⁴ Quendihco dave numachahte, ne ihyan yahn nducuahn naci6n che ndevahn ye ne, chenun ye min, nde rey che ama yudo vederihquentiyon chahtenan cuma ye, nduco ye, chenun ye min. ²⁵ Yan min ne, hua nda ro che co man, ne chendevah yahn ne, chendah cuahn dama. ²⁶ Ihyan yahn nducuahn naci6n che ama chahte vederihquentiyon chahtenan cuma ne, nduco ye, chenun ye min. ²⁷ Ate nde ama nan dehtenduh che chihnga hua co conda min, nde hua co conda nde ama ihyan nunde, ihyan che chihnga redin ye man, ihyan rihnceh man. Ihyan

che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan chahn che chenān cāca ye nān libro che cuahtenan ye vahchetero ne, atenān ihyan chahn che chenun ye min.

22

¹ Tuhme ángel me ne, nahme ye u āma ico che demān nune dave che redin che rahtenun ico ihyan. Riquendāh nān va Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo,

² rechuh mendāhn yune viyan. Nduh che o lađo chihto ico me ne, vatendi yah̄n che redin che rahtenun ico ihyan. Nduh iyo nduh iyo ri ndute yah̄n, ne yaťa yah̄n ne, richihve cāva che co ico ihyan nducuahn naciōn.

³ Viyan me ne, metah nde āma nān dehtenduh che chihngā che chihco cāde Dendiohs che va che conda. Dendiohs mān, Dihvo vo Jesucristo mān, min cuahte ye cāhcantiyon ye, ne ndeva ihyan yah̄n ye yaʷenan ye.

⁴ Cuahtenan ihyan chahn nān Dendiohs, ne conan che duche ye chata queri āma ihyan chahn. ⁵ Min ne, ametah ndā ro che co mān; ametah ndotenan ihyan yah̄n che quendihco nān ro mān, linterna mān, te mān Dihvo vo Dendiohs din ye che condihco dave. Ihyan chahn ne, cāhcantiyon ye cuahn dāma.

A nun ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo

⁶ Tuhme rāhn ángel me ri ye u:

—Cuāco nducuahn che ndihchero mān, chihneven mān, ne redin yah̄n che cochahtino ihyan. Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che recah ye ndudo yah̄n ye che rahndudo ihyan ne, a mān ye dechuh ye ángel yah̄n ye, cāh ye, checadino ihyan yah̄n ye yah̄n dehtenduh che a nun va che conahn. ⁷ Rāhn Dihvo vo Jesucristo tuhca: “¡A nun va che ndaconan chí! ¡Ndah ro yah̄n ihyan che tumacāh ye yah̄n ndudo yah̄n Dendiohs che va che diron!”

⁸ U Juān, chihnevān mān, ndihcheró mān, dehtenduh chetuhchan. Chihno min ne, chehntihyá nān ángel, nahn ndevá yavenān ye. ⁹ Ate rāhn ye ri ye u:

—Hua ndeva yavenān, te u ne, atenān redin ntiyon yah̄n Dendiohs nduhca di mān, nduhca ihyan chenān che rahndudo ye ndudo yah̄n ye mān, nduhca nducoyāca ihyan che tumacāh ye yah̄n ndudo che va che diron mān. Dendiohs, ihyan min cuendeve yavenān ye.

¹⁰ Namin rāhn ángel me ri ye u:

—Hua cāhcondēh nde āma nān dehtenduh. Codiron nducuahn, te a nun va che conahn. ¹¹ Numanahn min ne, dehve din yah̄n che quendi ihyan nunde yune yah̄n ye. Ate ihyan yah̄n Dendiohs ne, quendi ye din ye che ndah, hua cāhcomān ye che ritahno ye ihyan. ¹² Rāhn Dihvo vo Jesucristo tuhca: “¡A nun va che ndaconán chí! Ndahco

menún yahn queri ama ihyan tuno ca ntiyon che nedin ye. ¹³ U che vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yáhn.”

¹⁴ ¡Ama ndah ro ihyan che ndaca ye vederenchahco ça va nunde yahn ye!, te nduco tihca ne, co cuahtenan ye yan me man, cheh ye ndute yahn yahn che redin che rahtenun ico ihyan man. ¹⁵ Ate ihyan che hua ritahno ye man, ihyan che redin cuah ye man, ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ye man, ihyan che rihno vih ye man, ihyan che rendeva ye yavenan dehtenduh che redendah ihyan che redin ye dendiohs yahn ye man, ihyan rihncneh man, nde ama ihyan chahn hua co condá ye viyan me.

¹⁶ Namin rahn Dihvo vo:

—U Jesucristo, dechúh ángel yáhn, cah ye ndudo chetuhchan, checadino ihyan yáhn nducuahn yaco. A u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn van nducoyaca ihyan, ndata yahn David. U ne, anduhneca yuhdo chahte che riquendah vatiyan.

¹⁷ Nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs man, ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo man, ihyan che cahnevan ye ndudo chetuhchan man, che ndaconan chi tun Dihvo vo.

Me ihyan che nahn cuahtenan ye vahchetero ne, atenan che nevahnevan ye Dihvo vo Jesucristo conahn nduco ye.

¹⁸ Nducoyaca nchuhn che cahnevan ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun nan libro cuh ne, u reté cudado nchuhn: Ndete che va duh ihyan che tihdenan ye nan ndudo che ndirun ne, tahque chahte castigo va che co ye, tihdenan Dendiohs castigo che a chenán çaça nan libro cuh. ¹⁹ Ndete che va duh ihyan che cahnevi ye nan ndudo che ndirun ne, cahnevi Dendiohs che duche ye nan libro che cuahtenan ye vahchetero, ne hua co condá ye min, nde hua conahn nduco ye dehtenduh che ndah che ndirun yahn nan libro cuh.

²⁰ U che te cuandé nchuhn yahn dehtenduh chetuhchan ne, rahn rí nchuhn:

—A nun ndaconan chí.

Dihve nuhn Jesucristo, ¡tihad co! ¡Cochi tun ne!

²¹ Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyaca nchuhn, din ye che ndah nduco ne. Tihca co.